

لوگو رتبه دوازدهم و حسین مومند
پیاچونه و دو پوخته کردنی، حبیب الله کریم

هرد از م

دیوانی

میرزا نه حمه دی داواشی

کو کردنه وهی: حوسهین موحه ممه دی

پیاچوونه وهی: حه بیب الله که ریمی

داواشی، احمد، ۱۲۷۹ - ۱۳۵۹.

دیوانی میرزا نه‌حمه‌دی داواشی / کوکردنه وهی حوسه‌ین
موحه‌مه‌دی: پیاچوونه حبیب‌الله کریمی.

تهران: احسان، ۱۳۸۹.

ISBN: 978-964-356-497-1

۶۹۲ ص.

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

۱. شعر کردی - ایران - قرن ۱۲. الف. کریمی، حبیب‌الله، مصحح.

ب. محمدی، حسین، ۱۳۳۸ - گردآورنده. ج. عنوان.

۸۴۱/۲۱

PIR ۳۲۵۶/ص ۷۲۳، ۲۳

۱۳۸۹

۲۳۲۳۲-۸۴م

کتابخانه ملی ایران

دیوانی میرزا نه‌حمه‌دی داواشی

کوکردنه‌وی:	حوسه‌ین موحه‌مه‌دی
به‌خشکار:	نشری تپ‌حسان
تیراژ:	۲۰۰۰ دانه
چاپ:	یه‌کهم، سال ۱۳۸۹ هه‌تاوی
مافی چاپ:	بوپه‌خشکار پاریژراوه
قیمت:	۱۰۰۰۰ تمان

ISBN: 978-964-356-497-1
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۵۶-۴۹۷-۱

دفتر مرکزی:

تهران، خ. انقلاب، خ. صفی‌علیشاه.

کوچه بهرامی، پلاک ۳۴

تلفن: ۷۷۵۳۷۵۵

پیرست

۱۳	کورتیهك له ژبان نامه‌ی خوالیخو شېوو «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی»
۲۳	پیشه‌کی و خو‌ناساندنی شاعیر
۲۵	مونا جات و ته‌وحید
۳۵	شه‌وی به دنیا هاتنی «پیغه‌مبه‌ر» (ص)
۳۶	یا «رسول‌الله»
۳۷	مه‌دحی حه‌زره‌تی «موحه‌مه‌د» (ص)
۴۱	قسه‌ی سه‌نگ ته‌راش و حه‌زره‌تی مووسا (ع)
۵۳	خاسش فه‌رماوان شیخ «مه‌وله‌وی»
۵۴	جه‌ژن میعراج
۵۷	وه‌تولووع تاعه‌ت
۵۹	بینای بن زه‌وال
۶۱	سه‌حرای «حجاز» ره‌وشه‌نه‌ن
۶۲	یا «الله» زارم
۶۵	بو‌حه‌زره‌تی «عه‌لی رض»
۷۰	تۆبه‌ی گورگ
۷۶	حه‌جی رتوی
۸۹	دی‌هاتی و شاری
۹۳	وه‌ته‌ن

۹۵	دېقان
۹۸	زارع بى ھۆشىن
۱۰۳	جەنگ و سولج
۱۰۷	پەفېقى ناکەس
۱۰۹	گلەگى باوك لە ھەرزەن
۱۱۲	شەھىد
۱۱۴	پىرى و جوانى
۱۱۹	بەسەرھاتى قەلاى پوخواو
۱۲۴	بەدبەختى بەختم
۱۲۶	ئاغە وە ھالەم
۱۲۸	فەلەك داخ و دەرد
۱۳۰	چەرەخ ئەفلاکەن
۱۳۷	ئەجەل
۱۳۹	ئەگەر بەدکارم مانەم تۆوى
۱۴۲	ئاسياوہ کەى دىل
۱۴۳	ياد وەتەن نەکەى
۱۴۴	ئامۇزگارى
۱۴۸	وہ تەلەى کەلەك
۱۴۹	ئامۇزگارى بۆيەك قومارياز
۱۵۲	حاجى بە تالە
۱۵۵	باسى مورشىدانى ئەھل ھەق
۱۵۸	دانش
۱۵۹	کار
۱۶۴	ھەندى لە پېش بېنيەکانى «میرزا ئەحمەدی داواشی»

۱۶۴ هەر وا بووگه و هەر وا نه ویت
۱۶۷ تاکه شیمیر
۱۶۹ ئافه‌رین
۱۶۹ نه ره‌ی مال خراو
۱۷۰ کالی گولآلت
۱۷۰ خودا حافظت
۱۷۰ نه‌ی چه‌رخ
۱۷۱ توویت که‌ر قازی
۱۷۱ مه‌جنوون وه‌ بئ تو
۱۷۲ سه‌ری چه‌نی تو
۱۷۲ تانه مه‌ده‌ری
۱۷۳ سه‌قل وه‌ که‌له‌س
۱۷۳ «له‌یلا» فدای مه‌یل
۱۷۴ سه‌وزه‌م، نه‌سیرم
۱۷۴ نه‌گه‌ر دوو دیده‌ت
۱۷۵ شه‌رت بوّ جه‌ داخت
۱۷۶ هه‌ندی له‌ بیره‌وه‌ری یه‌کانی «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی»
۱۸۰ ئاغه‌ی مال ویران
۱۸۲ به‌هار
۱۸۹ به‌رزه‌ چناری
۱۹۱ سیاه‌پوش
۱۹۶ نازیزم مه‌یلم
۱۹۹ دیدهم له‌ دووریت
۲۰۱ ته‌قازای ئیعدام

٢٠٢	نازیز وه خاودیم
٢٠٦	نازیزم شه‌وبۆ
٢٠٨	نازیز نگاته‌ن
٢١٠	یه‌ك شه‌و ئاره‌زوو
٢١٢	میرزام وه قه‌لوه‌ز
٢١٤	خاترم وه خار بێ مه‌یلت پێشه‌ن
٢١٧	قیبله‌م قه‌رارم
٢١٨	قیبله‌م خه‌یاڵان
٢١٩	هیجران
٢٢٠	نازیزم پیری
٢٢١	حه‌ی و به‌ی و نه‌ی
٢٢٣	په‌روین بێ په‌روا
٢٢٦	نازیز خه‌یاڵان
٢٢٧	یه‌ك پۆ چون مه‌جنوون
٢٣٠	نازیز غه‌مانم
٢٣٢	قامه‌تم چون قه‌وس
٢٣٤	شه‌م جه‌ماله‌نی
٢٣٧	شیرین شیرینی
٢٣٩	قیبله‌م وه ده‌ردم
٢٤١	شیرینی و تالی
٢٤٢	شو‌خ و شه‌نگه‌که‌م
٢٤٤	«سینی»
٢٤٦	دیدم دیده‌ی به‌د
٢٤٨	شه‌م جه‌ماله‌که‌م

۲۵۰	وه سفی یار
۲۵۱	جام جهم جه مین
۲۵۲	سوسدن خالی دیم
۲۵۴	بوی عه‌ترگولت
۲۵۶	من سه‌رعی ولیوه
۲۵۹	زه‌بوونم که‌رده‌ن
۲۶۰	سوزانی جه‌رگم
۲۶۱	شه‌که‌رنوشه‌که‌م
۲۶۲	به‌عنای شوخ و شه‌نگ
۲۶۳	سه‌وزه
۲۶۴	قه‌سه‌م نامه
۲۷۱	نازیم قاری
۲۷۳	دیدم بی ده‌ماخ
۲۷۵	نازیز غه‌مینهن
۲۷۶	یه‌ک زلانی هات
۲۷۹	شیرین تالی یهن
۲۸۰	شنه‌فتم سادر کریان قه‌رارم
۲۸۱	قوزیان مه‌یله‌که‌م
۲۸۳	بیچاره‌کی بیچاره‌مه‌حبوبه‌چاره‌ن
۲۸۶	نازیز وه حومام
۲۸۷	شیرین خه‌یالی
۲۸۹	نازاران یه‌ک تیر
۲۹۰	چه‌ده‌ردیم کی‌شان
۲۹۱	خه‌یالت نازیز

۲۹۳	جه غه م خه يالت!
۲۹۵	غه مبارم ئيمشه و
۲۹۷	قومري مات جه رات
۲۹۸	ديدهم زه رووربي
۲۹۹	چه زانان حالْم؟
۳۰۱	نه ي دل تا وه كه ي؟
۳۰۲	شه مال وه گيره ن
۳۰۳	گولان مونته زير
۳۰۴	نازير خه يالْم
۳۰۵	شيرين و فهرهاد
۳۰۵	پويشتني «شيرين» بو سه ره له شي «فهرهاد»
۳۰۸	ديدهم كه رده وه
۳۰۹	شيرين بيزه كه م
۳۱۰	قبيله م وه لاما ن
۳۱۴	شنوي سه حه رخيز
۳۱۵	عه رزم كه رد مه جنوون!
۳۱۶	گيان وه له ب ياوا
۳۱۷	پريزه ي نه لماسه
۳۱۹	مه حبووب گولئ وه ن
۳۲۰	بن مه يلي وه سه ن
۳۲۱	دوور كه فته ي وه ته ن
۳۲۴	شه مال وه جايه
۳۳۶	شه مال نامانه ن
۳۴۲	شه مال غه مانم

۳۵۱	شەمال زەرورەن
۳۵۴	شەمال و «ئاویر»
۳۵۷	وہیسی «ئاویر»ی «کوردوستان» بۆیەکنی لە دۆسان
۳۶۳	بۆ کوردوستان
۳۷۰	پروانسەر و گەرمەخانە
۳۷۲	داستانی عەنتەر و مەیمون
۳۷۷	شیم وە «توانکەش»
۳۸۳	خاتەرە یەك پۆژ سێژدە بە دەرلە تاقۆسانی «کرماشان»
۳۸۷	شکار وە بەهار
۳۸۸	شەمال مالهەکی
۳۹۰	تاقەتم تاق بی
۳۹۱	فەلەك تۆ خانە خراوم کەردی
۳۹۲	«نوحە» تیر ناز سەوزەش بەرد وە گل
۳۹۴	نازیز کەرد وە کیش
۳۹۶	شەمال ناشادم
۴۰۰	«شەھلا»
۴۰۲	شەمال بۆ «نەوسوود»
۴۰۴	نە ھەر تەنیا تۆ
۴۰۶	نامەكەت یاوا
۴۰۷	دوور لە وە تەنم
۴۰۹	قەدمش وە خەیر
۴۱۱	تەسکین بەخشەكەت
۴۱۴	سەرو سەھی تەرز
۴۱۶	ھەر دل دەرد نەکا

- سروه مه علوومهن بای به هاریهن..... ٤١٨
- «ئەحمەد» دە ماغم..... ٤٢٠
- نامەکی نامی..... ٤٢٢
- تەبریک نه ورووز..... ٤٢٥
- چون بۆلۆل پە ی گۆل..... ٤٢٦
- پە فیک شە فیک..... ٤٢٨
- پە فەت پایە بای..... ٤٣٠
- نالیسم وینە ی نه ی هەزار تەرزەن..... ٤٣٤
- دانای خوەش مەزموون..... ٤٣٧
- بین قیاسە نی..... ٤٣٩
- بوزورگوارە نی..... ٤٤٢
- نامە ی مامۆستا «سە یید تاهیری هاشمی»..... ٤٤٤
- بۆ «میرزا ئەحمەدی داواشی»..... ٤٤٤
- نامە ی «میرزا ئەحمەدی داواشی بۆ «مامۆستا سە یید تاهیر هاشمی»..... ٤٤٧
- سولتان دە عوہ تم کرد وه «پروانسەر»..... ٤٥٠
- زام غونجە ی گۆل..... ٤٥١
- موبارە کت بۆ کردی عەرووسی..... ٤٥٣
- دۆل مەدەر بەدوان..... ٤٥٤
- نامیرزا نامەت..... ٤٥٥
- نیمشەو..... ٤٦١
- نامە ی مامۆستا شێخ «موحەممە سە عید» ی نە قشبە ندی بۆ «میرزا ئەحمەدی داواشی»..... ٤٦٢
- ولامی «میرزا ئەحمەدی داواشی» بۆ «شێخ موحەممەد سە عید نە قشبە ندی»..... ٤٦٤
- ولامی «میرزا ئەحمەدی داواشی» بۆ «سە عید وه زیری»..... ٤٦٦

- ۴۶۸ یا واپیم نامه‌ی
- ۴۷۱ شیخ‌ری بی‌نوخته له «میرزا نه حمه‌دی داواشی»
- ۴۷۳ مه‌رسیه له «میرزا نه حمه‌دی داواشی» بو «شیخ حسام‌الدین»
- ۴۷۵ شتوی شه‌مالی بو «شیخ نصرالدین» «پاوه»
- ۴۸۵ مه‌رسیه بو هونه‌ری پایه به‌رز «سیف‌الله یه‌عقوبی» «الله یارخانی»
- ۴۸۹ مه‌رسیه له «میرزا نه حمه‌دی داواشی» بو «خه‌لیفه سه‌یید عه‌نایه‌ت» «وړا»
- ۴۹۷ مه‌رسیه بو «که‌ریم سولتان»
- ۵۰۲ مه‌رسیه بو «غولام حوسه‌ین خان نه‌رده‌لان»
- ۵۰۵ مه‌رسیه بو «نه‌تاح بیگ» «وه‌له‌د بیگی پروانسه‌ر»
- ۵۰۸ دوو سه‌رو سه‌هی باغچه‌ی «پروانسه‌ر»
- ۵۱۳ «جوانپو» بی‌تو
- ۵۱۷ مه‌رسیه بو «قاضی» پاوه
- ۵۲۱ گوژش ده‌ن وه‌ عه‌رز
- ۵۲۲ خارغه‌م وه‌ کوّم
- ۵۲۴ مه‌رسیه بو «عبدالرحمن بیگ وه‌ کیل» «جوانپو»
- ۵۴۳ موعه‌مما له «میرزا سوه‌راب» بو «میرزا نه حمه‌دی داواشی»
- ۵۴۴ جوابی موعه‌مما له «میرزا نه حمه‌دی داواشی» بو «میرزا سوه‌راب»
- موعه‌مما له «میرزا نه حمه‌دی داواشی» بو شاعیری پایه‌به‌رز «سیف‌الله یه‌عقوبی»
- ۵۴۶
- ۵۴۸ موعه‌مما له «سیف‌الله یه‌عقوبی» بو «میرزا نه حمه‌دی داواشی»
- ۵۴۹ وه‌لامی موعه‌مما له «میرزا نه حمه‌دی داواشی» بو «سیف‌الله یه‌عقوبی»
- ۵۵۰ موعه‌مما له «میرزا نه حمه‌دی داواشی»
- ۵۵۰ بو «سیف‌الله یه‌عقوبی» الله یارخانی
- ۵۵۱ موعه‌مما له «میرزا نه حمه‌دی داواشی» بو «سیف‌الله یه‌عقوبی»

- ۵۵۲ موعەمما لە «میرزا ئەحمەدی داواشی»
 ۵۵۳ موعەمما لە «میرزا ئەحمەدی داواشی»
 ۵۵۳ موعەمما لە «میرزا ئەحمەدی داواشی»
 ۵۵۳ موعەمما لە «میرزا ئەحمەدی داواشی»
 ۵۵۴ موعەمما لە «میرزا ئەحمەدی داواشی»
 ۵۵۵ مەرگی «شاھین»
 ۵۶۷ جەنگ نامەی «هەڵاڵە زەرد»
 مەرسییە مامۆستا «شیخ محەممەد سعید نقشبندی» بۆکۆچی دواشی «میرزا
 ئەحمەدی داواشی» ۶۸۰
 مەرسییە مامۆستا سەید «موحەممەد تاهر سەید زادە هاشمی» بۆکۆچی
 دواشی «میرزا ئەحمەدی داواشی» ۶۸۲
 بەشی لە مەرسییە «موحەممەد عەلی سولتان» بۆکۆچی دواشی «میرزا
 ئەحمەدی داواشی» ۶۸۹

به ناوی خودای به خشه‌نده و میهره‌بان

کورتیه‌ک له ژیان نامه‌ی خوالیخو شبوو «میرزا ئه‌حمه‌دی داواشی»

خوالیخو شبووی باو کم ناوی
«ئه‌حمه‌د» کورپی «موحه‌مه‌د» که له
سالی ۱۳۲۳ی مانگی‌دا له شاری
«پروانسه‌ر» هاتوه‌ته دنیا. هه‌ر
به‌مندالی دایکی مردوه وه له ژنیر
چاودیری و سه‌ر په‌رشتی و
باره‌ینانی باوکی داگه‌وره بوو، وه
هه‌وه‌لین ماموستایه‌ک ده‌بی که «میرزا
ئه‌حمه‌د» وه «خورشیدنمای»^(۱)
خوشکی له خزمه‌تیا خویندن
وقورئان فیرده‌بن تا ته‌مه‌نی ده‌ سالی

ئه‌رکی فیرکردن و باره‌ینانی به‌ئه‌ستۆ ئه‌گرئ وه پاشان بو خویندنی ده‌رس و
زانستی عه‌ره‌بی و دینی ئه‌ینیریه‌ خزمه‌تی «مه‌لاحه‌سه‌نی جوانپوویی» که
له‌سه‌رده‌مه‌دا له‌گوندی «ته‌م ته‌م» سه‌ر به‌شاری «پروانسه‌ر» ده‌رسی دینی
وتوه‌ته‌وه. تا ماوه‌یه‌ له‌ خزمه‌ت ئه‌و ماموستا هه‌ندی له‌ عیلمی عه‌ره‌بی ئه‌خوینی،
به‌لام به‌هۆی بارودۆخی پامیاری ئه‌و سه‌رده‌مه‌ وه به‌شداری باوکی له‌ خه‌باتی

۱- خوشکی هۆنه‌ر وه‌ به‌کێ له‌ژنانی شاعیره‌ و عارفه‌ی کورد که قورئانی پیرۆزی له‌به‌ر کردووه وه‌ ده‌رسی
قورئان و نامۆزگاری به‌ خوشکان وتوه‌ته‌وه.

گهلی کورد به سهرکه ردایه تی «سهردار په شیدی نه رده لان» دژ به حکوومه تی
 «په زاخان» ده سی له مه کته ب و ماموستا ده بری وله گه ل هیزی کوردانا له شاخه
 به رزه کانی «شاهو» بو پرگاری ولاته که ی تی ده کوشی به لام به هو ی عیشق و
 عیلاقه ی زور به زانست هه رگیز له خویندن و موتالای کتیبانی چاک و به نرخ ده س
 ناکیشی وه پوژ له دوی پوژ پله ی زانستی خو ی زیاده ترده کات. هه روه ها له
 پیشه وه گوتمان باوکی «میرزا نهحمه» له لایه ن حکوومه تی نه رده لانه وه به ربرسی
 نه رکی خه زینه داری ده بی وه له قه بی «داواشی» پی نه ده ن که پاش کوچی دوی نه
 «میرزا نهحمه» یش هه ر به م نازناوه مه شهوور ده بی به لام له هو نراوه کانیدا هه ر ناز
 ناوی «نهحمه» بو خو ی هه ل ده بژیری.

هو نر به هو ی هوش و وریایی زور باشه وه له حودودی سالی ۱۳۲۰ ی
 هه تاوی «غولام عه لی خانی نه رده لان» سهر په رشتی به شی زور له مه حال و گونده
 کانی «پوانسه ری» پی ده سپیری که تا سالی ۱۳۴۰ نه م نه رکه به نه ستو نه گریت وه
 له نه وپه ری ده سه لات داری دا هه مووکات لایه نگری هه ژاران و لی قوماوان بووه
 «میرزا نهحمه» له گونده کانی «بابا عه زیز»، «ته م ته م»، «قه لانجه»، «مسکین ناوا»
 «ساق ناوا» ی سهر به شاری «پوانسه ر» هه رکام چهن سال له ژینی داوه ته سهر
 به لام له گوندی «کانی خیران» نیشته جی ده بی وه تا کوچی دوی هه ر له وی ده
 مینته وه. وه ژیانی به باخه وانی و کشت و کال نه دایه سهر.

«میرزا نهحمه دی داواشی» له بناغه دا خه لکی «جوانپرو» په وه له بنه ماله ی
 هوژیکی به ناو بانگ و نازا به ناوی «موحه ممد یارک» که ماوایان گوندی
 «سووریده ر» له به شی خو ره لات ی شاری «جوانپرو» مه شهوور به «چالی هه نجیر»
 له نزیک ی مه زاری «شیخ نه یو به کر» بووه. شایانی باسه که هو نر نه ی گوت: نه م
 بنه ماله له نه سل و نه سه ب دا ده چنه وه سهر نه ته وه ی «که ریم خانی زه ند» وه له
 شاری «شیرازه وه» هاتوونه نه م ولاته.

خوالیخو شبووی باوکم مروثیکی موسولمان و خواناس و له نه نجامی

عیبەدەت و ئەرکی دینی دا زۆر ئازا و بەغیرەت بوو. قورئانی پیرۆزی زۆر دەخویند. پیش نوێژی مزگەوتی حەزەرەتی «عومەر» لە گوندی «کانی خێران» بوو وە لە باس و وتارەکانیدا هەموو کات خەلکی بۆ خواپەرەستی و پارێزکاری دەعوەت دەکرد. لە ژياندا پرقی لە هیچ کەس نەبوو وە خەلکیش زۆر ئەویان خوێش دەویست وە بە ئەخلاقی جوان و شیرین خویش و بیگانەیی بۆ لای خوێ پادەکیشا. سواری و تیرهاوێشتن و مەلەوانی چاک دەزانی، لە لەشیککی ساق و بەهێز بەهرەمەند بوو، هێزی پەنجەیی بە پادەیهک زیاد بوو کە «بەیی» کالی بە یەک دەست لەت دەکرد. لە جوان خاسی و دەنگ خوشیدا زۆر مەشهور بوو وە بە تەواوی ئاھەنگ و موسیقاکانی پەسەنی کوردی ئاشناو شارەزا بوو. هەموو کاتێ حەزی لە پەفیی پاکان و پیاو چاکان دەکرد. بۆ وێنە عارفی پایە بەرز مامۆستا شیخ «موحەمەد سەعیدی نەقشبەندی» مامۆستا «سەید تاهیری هاشمی» مامۆستا مەلا «محی الدین صالحی» وە نووسەر و ئەدیبی بەرێز کاک «موحەمەد علی سولتانی» هەر کام لە کۆچی دوايي ھۆنەردا مەرسىیە جوان و بە نرخیان داناو. لە نزیکي سالی ۱۳۵۰ی هەتاوی لە کۆپی ئەدەبی شاعیرانی شاری «کرماشان» بەشداری کردووە وە تەنیا ھۆنەرێک بوو کە لە لایەن کۆپی ئەدەبی و شاعیرانی ئەوسەر دەمەوێ لە کاتی حەياتی خۆیدا کۆپی پێزلی گرتنی لە «کرماشان» دا بۆ گرتووە.

هێزی بیرو ھۆشی ئەوندە زۆر بوو کە تەواوی شیعەرەکانی ھەر لە سەرەتای جوانی تا زەمانی پیری لە بەر بوون. ھۆنەرێکی فی البداهە و یژو تیزجواو بوو کە سەبارەت بە ھەر شت و ھەر مەتلەبێ لە ھەر کاتێک دا دەھا شیعری جوان و پەوان و پەر مەعنای بەیان دەکرد. حەفتا نوو سال تەمەنی بوو کە پۆژی دوو شەممە، دوازدە «ذیلقعدە» لە سالی ۱۳۵۹ کۆچی هەتاوی لە پێن «تاران» ئەو کاتە کە بۆ چارەیی نەخۆشیە کە ی بۆ خەستەخانە ئەمان برد، بەر لە تیشکی ھەتاو بۆ ھەتاھ تايە چاوی لە دنیا بەست و مەلی گیانی بۆ لای یار ھەلقری وە لە بەر وەسیەتی خوێ لە لای مەرقەدی «اویس القرن» دا بە خاک سپێراو، خواي لی خوش بیئت یاخوا. شایانی

باسە که «میرزا ئەحمەدی داواشی» پۆژی لە دنیا دەرچوونی خۆی بەر لە مردنی پیش بینی کردبوو.

شێعرەکانی: ^(۱) دیوانەکی ئەم ھۆنەرە وەکوو باخیکی رازاوە و پر لە گولانی پەنگا پەنگ و بۆن خوشن که ھەر بۆلۆلێ بە شەوقی گولێ دەتوانی لەو بناخەدا بخوینێ.

«میرزا ئەحمەدی داواشی» پتر لە بیست ھەزار بەیت ھۆنراوەی ھەیە که ھۆنراوەکانی تیکەلن لە سێ لە ھەجە زاراوەی «ھەورامی»، «سۆرانی» و «جانی» که ھەندێ لە شێعرەکانی بە شێوەی چیرۆک داناون وەکوو شێعرەکانی «سەنگ تەراش و حەزەرەتی مووسا»، «تۆبەیی گورگ»، «حەجی پێوی»، «مەرگی شاھین» وە... که ئەم تاییبەت مەندێبە ئەسەلمینێت ھۆنەر جگە لە بەیانی شێعر لە بواری چیرۆک و داستانیشدا دەستیکێ بالای ھەبوو. ھەندێ دیکەش لە ھۆنراوەکانی بێریتن لە: مونا جاتی عیرفانی لە گەل خالقی عاڵەم، مەدحی پێغەمبەری خوشەوێست حەزەرەتی «موحەممەد» (ص)، ئامۆژگاری، تەوسیفی، کۆمەڵایەتی، دینی، رامیاری، مەرسیە، مەتەل وە نامە بۆ شاعیران و ئەدیباانی ھاوچەرخێ که ھەر کام لەم شێعرانە دیمەن و شوێنەواری جوان و ئەخلاقی لە دلی خوێنەراندانەنین.

یەکن دیکە لە شێعرەکانی ھەرە گەرنگ و زۆر جوانی «جەنگ نامەیی ھەلەلە زەرە» که شێعریکی دوور و درێژە لە خەباتی گەلی کورد بەسەر کەردایەتی «سەردار پەشیدی ئەردەلان» والی کوردوستان لە شاخە بەرزەکانی «شاھۆ» دژ بە حکومەتی «پەزاخان» که «میرزا ئەحمەدی داواشی» خۆی یەکن لە خەبات گێڕانی ئەو شەپەییە وە پرووداوە کەمان لە نزیکە وە بۆ دەگێڕیتە وە که سەرەپای ئەو بۆ ئازادی خوازان زۆر دەرس و رازو پەمزی لێ دەرنە کە ویتە وە فیلم نامەیی کی

۱- «میرزا ئەحمەدی داواشی ھەندێ جار لە دەس نووسی شێعرەکانی دا بری وشەو مسراعی یەك شێعری بە دوو شێوە ھێناوە. وە خواوەنی سەبکیکی تاییبەتی لە شێعردا بوو، وە زۆر ئیستلاحات و مەعنا گەلی نوێ و تازەیی بە لەپال یەك کەتانی دوو یا چەند وشە دانائە کە پیش لە ئەو لە لایەن کەسیکی ترەو بە کار نەھێناوە.

مێژوویی و جوان و ئامادە بە بۆ ئەو کەسانە ی لە بواری فیلم و سینەما دا کار دەکەن.
بیرەوری ھۆنەر و ھۆنەری «میرزا ئەحمەد» زۆر سەیر و سرنج پراکێشن کە لێرەدا
یەکیکیان لە زوبانی خۆبەو و پێشکەشتان دەکەم. ھۆنەر ئە ی گوت:

زۆرم پێ خوش بوو کە شیعری لە مەدحی حەزەرەتی «موحەممەد» (ا.ص)
دابێنم بەلام ھەرچی ھەولم ئەدا نەم دەتوانی تەنانەت وشە یەکیش بنووسم، زۆر
پەڕێشان و ناڕاحت بووم تا شەوی لەخەودا ئەم تاکە شیعەرە یان پێ گوتم:
«ئەداش «نامینەن» بابۆش «عەبدولان» بوزرگەواریش پساک و بەرمەلان»
ئێتر ھەر ئەم تاکە شیعەرە بوو بە سەرمەشق بۆم وە زوبانم بۆ وەسفی پێغەمبەری
خوشەویست کرایەو، لە خوشیدا ھەر بە وشەو ھەستام شیعەرە کەم تەواو کرد.

یەکی دیکە لە تایبەت مەندێ کانی ھۆنراوە ی ھۆنەر ئەو یە کە لە کۆتایی ھەر
ھۆنراوە یە کدا یەک یا دوو شیعەر بۆ ئاگاداری و داچلە کاندنی خوێنەرەن بەرەو پێی
خواناسی و پاسی و ئامۆزگاری بەیان دەکات کە تەواوی مەعنا و مەبەستی
شیعەرە کە یشی تێدا دەگونجێن. بۆ وینە لە کۆتایی شیعری «تۆبە ی گورگ» دا دەلیت:
«ئەحمەد» دی بەسەو کافی یەو حەدە گورگ خوە ی خاسە گورگە میش بەدە
یا لە ناخری شیعری «پیری و جوانی» دا دەلیت:

ھیچ کەس نەنازۆ بە جوانی ویش عومر بۆ پلە ی پیری ھا لە ریش
«ئەحمەد» وە ی دنیا خاتر مەکەر شاد پیر مەوی و مەشو جوانیت جە یاد

و ھەندێ لە شیعەرە کانی ھۆنەر بە ھۆی حیکمەت و پڕمانایی لە نیو

کۆمەڵدا بە وتە ی سەری زوبانی خەلک دەرھاتوون وە کوو:

عەقڵ وە کەللەس نەک وە مەلایی نان وە خوداس نەک وە فەلایی
خودا بـدا رزق کەسێ لە ئاتای غە یو بۆی نە پەسێ
خودا بوو پێ رزق کەسێ چاوی ئەقوچی و دەمی ئەو سێ

خوێنەرانی بەرێزا! ئەگەر بمانەوی سەبارەت بە شیعەرە کانی ئەم ھۆنەرە و تە یەک
بێنێنە سەری زوبان کە بە پراستی حەقی مەتەلب مان بەیان کردبێ، ئەبێ بلیین:

شێعرەکانی جوان، شیرین، خوش‌ناهنگ و مەوزوون، دلپەین، قەشەنگ،
 یەك پارچە، پەوان، بەلیغ، سەهل مومتەنع وە لە یەك وشەدا جادوووەرن وە کەمتر
 بەیتێ لە ھۆنراوەکانی ئەبێنین کە خاڵی و بێ بەش لە ئارایەکانی ئەدەبی بێت کە
 بەراستی کۆی ئەم ھەموو سیفەتە بەدەس نایە مەگەر ئەو بە بەخششی بزانی لە
 لایەن پەرەزدگاری گەر و مێھرەبانەو کە بە ھۆنەر خەلاتی کردووە کە ھوونەر
 خۆی ئەم شێعرانە بە تیشک و بەشی دەزانێ کە لە عالەمی بالاو بە ھۆی خەویك لە
 ئەشکەوتی «مەرکە یوانۆ»ی «شاھۆ» لە نزیکێ گوندی «چروسانە» نسیبی دەبێت.
 «میرزا ئەحمەد» بە شیوەیە زۆر جوان ھەموو جوور ئارایەکانی گرنگی لەفزی و
 مەعنەوی کە جوانی و قەشەنگی کەلام زیاد ئەکەن لە ھۆنراوەکانیا ھیناوە کە چەن
 وینە لەو شێعرانە لە گەڵ باسی کورت لە ئارایەکان پیشکەشتان دەکەین.

جیناس: وە کوو یەك بوونی دوو یا چەن لەفزو مەعناکانی جووراجوور:

ھەناسەم چون دووی دەماوەن دەم دەم

مەخیزۆ دەم دەم لە دەم وینە ی تەم

وہ شیخ «سەنعان» وە دین «تەرسا»

وا دین «تەرسا» پەرسا و نەتەرسا

مولەممەع: ئەو یە کە ھۆنەر لە ھۆنراوە دا دوو زوبان بە کار بەیئێ:

مەلا فتاوی دا وە قەوڵ عەرەب لَعْنَةُ اللَّهِ دَاخِلَ النَّسَبِ

ئیسە من جە کار خەزان وە سەفیل «دست ما کوتاە خرما بر نخیل»

سؤال و جواب: کەلامیکە کە شامیلی چەن پرسیارو و لام بێت:

واتم: ئە ی سەوزە ی سەفای سەرکانی

پەشتە ی لەقای حەق حەیی سوبحانی

نەشەم کەر وە شەھد شیرە ی کەلامت

بەفرما چی شەن شۆرەت و نامت؟

وات: نام «قه‌مه‌ر» نازکیش نازم

باز شکار کەرؤ دیدهی شابازم

لیقتیباس: هاوردنی ثایه یا حه‌دیس یا ره‌وایه‌تی له شیعردا:

قه‌دیم کاران، کارساز بی‌چوون دنیا فانی کەر وه «کن‌فیکون»

لیشتیقاق: هاوردنی وشه‌گه‌لی له یه‌ک‌ریشه و نه‌سل:

واتم: نه‌لبه‌ت چه‌رخ وه کامم ئیمشه‌و چه‌رخیان وه مه‌یل مه‌رامم ئیمشه‌و

غلؤ: له وه‌سفی شتی‌کا قسه‌کردن که له حه‌د ده‌رچی‌ت و به‌عه‌قل و عاده‌ت

مه‌حال بی‌ت:

یه‌خ کهرده‌ن ئاوان له ئاه سه‌ردم زارم، زویرم، زه‌عیفم، زه‌ردم

سه‌نگ کەرؤ وه ئاو شو‌رگریانم مه‌یاؤ وه عه‌رش قرچه‌ی بریانم

موعه‌مما: هاوردنی وشه‌و پسته‌ی سه‌خت له شیعردا که خوینه‌ر له ده‌رکی

مه‌عناکه‌ی دا‌بمینی‌ت:

ئه‌گه‌ر عاقلی و عه‌قل‌ت وه فامه‌ ئه‌و گوشته‌کامه‌؟ پوشتش له نامه‌؟

ته‌شبهه‌: وه‌کوو یه‌ک‌کردنی دوو شت له سیفه‌تی‌ک دا به‌یه‌ک‌تر که زو‌رتر هی‌زو

توانای و یۆه‌ر ته‌گه‌یه‌نی‌ت:

عه‌ر عه‌ر عه‌نامه‌ن، بال‌ا نه‌مامه‌ن

جه‌مین چون جامه‌ن، زولف ده‌سه‌داه‌مه‌ن

زولف زه‌نجیری‌وه‌ن، بزانگ‌تیری‌وه‌ن

بو‌عه‌بیری‌وه‌ن، کورده‌میری‌وه‌ن

ئه‌و چه‌م چون سو‌هیل پرشنگ مه‌شانؤ

شه‌وق له ستاره‌ی شه‌فه‌ق مه‌ستانؤ

نیستی‌عاره‌: جو‌ره‌مه‌جازیکه‌ که له‌فز به‌هوی شه‌باهه‌ت له یه‌کی له سیفه‌ته‌کان له

جیی له‌فزیکی دیکه‌ به‌کاری بی‌ه‌ن:

سیاپۆشه کەم، سیاپۆشه کەم
 وەش ئامای ئەی مای سیاپۆشه کەم
 تەجەهل العارف: ئەوێه یە کە شاعیر بە عەمدو بۆ لوتفی کەلام، خۆی بە نەزان نیشان
 بدات:

«کەو» بێ؟، «کووتر» بێ؟، «تەیر» بێ؟ «تەوار بێ»؟
 «چەرخی» بێ؟ «شاهین» بێ؟ «باز» بێ؟ «شکار» بێ؟

تەلمیح: ئیشارە بە ئایە یا چیرۆک و حەدیس و مەسەلێ:
 دەمت سەر چەشمە ی ئاو حەیاتە
 «ئەسکەندەر» بۆ ئاو جۆیای زولماتە
 «ئەحمەد» ئەو «سەنمان» حەفتا سالتەن
 نامش سەبت لە لەوح سەرقەوالتەن
 موبالغە: وەسفی شتی کە لە حەد و ئەنازە دەرچوو بیت بەلام مەحال نەبێ:
 قامەتم چون چۆی چەوگان چەم وەردەن
 چون ئەبرۆی ئازیز وەهەم، خەم وەردەن
 ئیغراق: وەسفی شتی زۆرتر لە حەدی ئەنازە کە بە عەقل مومکین، بەلام لە
 عادتدا مەحال بێ.

بلیسەم بەرزەن وە بەرزى بالات
 چوونەن بۆی بۆسۆم نیاوان وە لات
 ئیستیشاد: ئەوێه یە کە هۆنەر یە شیوەی جوان ناوی خۆی لە شیعردا بەیان کات:
 شە کەر زوانیت لە حەد بێن رەد وە زوان بەستی زوان «ئەحمەد»
 دو قافیەتین: ئەوێه یە کە شیعەر دوو قافیە ی هەبێ:
 چین مەدۆ وە چین، ئە گریجە ی چەنگش
 کەرۆ وە پەرچین دیدە ی قەشەنگش
 تیکرار: ئەوێه یە کە شاعیر لە فزی دوو بات بکاتە وە.

په ی بی که سان که س، که سان بی که س
بالا ده ست تو تیه ن ده ست که س

فریا په س بره س، تو ی فریا په سم
بی که سم بی که س، بی که س تو ی که سم
ته وزیع: بلا و کر دنه وه ی حه رفی له چه ن وشه، یا وشه یه له چه ن میسراع:

«په راو» په ر تا په ر، په ر فشانی شه ن
هر په ری دوو سه د، په ر نیشانی شه ن

شه هید شه یدای شیفته ی، شیو ته بیم
وه خه یال خال لیو ت لیو ته بیم
حه ذف: شاعیر پیویست بی که یه ک حه رف یا دوو حه رف، یا نوخته له شیعر دا
به کار نه هیئی:

سه راسه ر سارای دلای وه کولم کول مه دا وه کول له دووری گولم
قه لب: نه وه یه که مه تل لب یا وشه یه به شیو یه خوش هل گیر نه وه یا حه رفی یا
چه ند حه رف له وشه یه ک دا جی به جی بین.

حه ل نمای موشکل وامه نده ی مسکین

واعزو وازع دارای فه زل و دین
ته زاد یا تیباقی: هاوردنی نه لفازی که له مه عنی دا دژایه تی یان له گه ل یه ک تر دا بیت.
شادی لیم بیزار غم هاوده مه ن خه یال زکر زات یاد تو م که مه ن
موراعاتی نه زیو: هاوردنی شتانی له شیعر دا که له گه ل یه ک تر دا په یوه ند و
هوگریان هه بی.

وله ی بو وه یاد ویه رده ی وهرین له چه مان مه ست بریژه نه سرین
تو هه رنه و گولی، گونا گولناری من نه و بولبولم هر هام له زاری
جه مع: هیئانی دوو یا چه ن شت یا که س له شیعر دا که هه موویان مه شمولی یه ک
حوکم بن.

«وہ فایی»، «ناری»، «نالی»، «موسٹەفا» یەك یەك گەرد و بەرد دنیای بئی وەفا
 «ئاویەر» چادر غەم لە سەر لابەرد تەم و ھەم و غەم بە جاری با بەرد
 خوینەرانی بەریز! سەرچەمی ھۆنراوەکانی ئەم ھۆنەرە بە ھۆی زۆرو زەبەنی و
 بەربلاو بوونیان لەم دیوانەدا کوێ نە کراوە تەو، بووینە وە کوو تەواوی نامەکانی بوو
 ھۆنەرە و ئەدیانی ھاوچەرخ، پێشبینیەکانی وە ھەر وەھا ئەو ھۆنراوانە کە لە
 بەر تاییەت مەندی بە زەمان و کەسان و شتانی گوتووینە کە نەدە کریا لەم
 سەردەمەدا بنووسرین وە زۆر ھۆنراوەی دیکە کە ھێشتا لە سەر شریتن وە بە
 دەسمان نەگەشتوون کە ھیوادارین ئەگەر لە داھاتوودا ھەل و دەرفەتمان بوو دەس
 بدات، ئەو شیعەرانی پێش لە نامیلکە یەکی جیا کاردا بلاو بکەینەو.

بەو ھیوا یە کە چاپی ئەم دیوانە خزمەتێک بێت بە زوبان و فەرھەنگی پەسەنی
 گەل و نیشتمانمان. شایانی باسە کە خوشکەزای بەریز و ئەدەب دۆسم کاک
 «حەسب اللہ کریمی» مامۆستای قوتابخانەکانی «پروانسەر» بوو پیاچوونەوێ ئەم
 دیوانە ھاوکاری زۆری لە گەل کردم. لە کوتایی دا لە برای بەریز و فەرھەنگ دۆس
 «مامۆستا عبدالرحمن یعقوبی» بەریز و بەری ئیتیشاراتی ئیحسان کە بوو چاپ و
 بلاو بوونەوێ ئەم دیوانە یارمەتی کردین سوپاس دەکەم. وە سوپاس بوو نوێنەری
 بەریز کاک «سەید فەتحوڵا حوسەینی» کە بوو ئیجازە ی چاپی ئەم کتییە ھاوکاری
 لە گەل کردین. ھەر وەھا لە خوشکەزای بەریز کاک «صدیق» کە لانتەری کە ئەرکی
 مالی چاپی ئەم دیوانە ی بە ئەستوگر ت سوپاس ئەکەم.

لە گەل سوپاس: حوسەین موحەممەدی کوڕی شاعیر

جوانرۆ: ۱۳۸۸/۵/۱۰ ی ھەتاوی

پێشه‌کی و خۆناساندنی شاعیر

ئییتدا به نام عه‌لیم دانا
 قه‌ییوم قادر حه‌یی ته‌وانا
 سه‌لوات و سه‌لام بێ حه‌د و شومار
 نازل بێ له سه‌ر «ئه‌حمه‌د» موختار
 ته‌وه‌لود و یم بێ که‌م و که‌سری
 هه‌زارو سێ سه‌د بیست و سێ هه‌جری ^(۱)
 هه‌ژده‌ ماه ته‌مام به‌ ئه‌مر داوه‌ر
 مه‌نده‌ بیم چون دو‌ر له‌ به‌تن ماده‌ر
 دووشه‌مه‌و دوازه‌ی ذی‌القعه‌ده‌ به‌ وه‌خت
 له‌ «روانه‌ر» بووگم وه‌ زمانێ سه‌خت
 له‌ سێ سه‌د و سێ ئیدم مه‌تلوب بی
 باوگم وه‌ حاکم «ئه‌لک» مه‌نسوب بی
 هه‌ر نه‌وسال دایکم له‌ سه‌ر زکو‌مرد
 باوگم له‌ «ئه‌لک» ^(۲) دوو ژنی هاورد
 باوگم خوه‌ی زاناو ته‌حسیلی پێم کرد
 له‌ پانزه‌ ساله‌ ژنی بسۆم هاورد
 له‌ دوا‌ی نو‌ مانگ ژنه‌که‌م مه‌وتی کرد
 له‌ «ئه‌لک» وه‌ ده‌رد وه‌ با فه‌وتی کرد

باوکم هه شتادو چوار سالی ته ی کرد
 نه جهل سهر و نه ی حه یاتی په ی کرد
 شه مسی هه زار و سی سهد چهنی حهفت
 ئاسای زنده گی له ده سی داکهفت
 باز هه ر ئه و سال بو خوهم فکرم کرد
 له «ئەلک» زنی ئه سیلم هاورد
 دایک حهفت نه ولاد، سی و سی نه و مه
 هیما ی له گه لیا، گاله و گه مه مه
 قه مری هه زار و چوار سهد قه والهم
 وازح نشان دا حهفتا و حهفت سالهم
 باهوش و حهواس خاس له سهر حالهم
 بازه وق و ئه ده ب نازک خه یالهم
 به هار ته بعم گول پاشی ئه کات
 فهر دم چون «مانی» نه قاشی ئه کات

مونا جات و ته وحید

دادار داوهر، دادار داوهر
 پـادشای شـاهان، دادار داوهر
 بن میخ و ستون، سه‌ما نیجاد که ر^(۱)
 «نیراهیم» جه نار،^(۲) «نهرود» نه‌ج‌ت دهر
 نه‌قاش ته‌سور، زیب‌نارای نه‌ختر
 به‌خشندهی شوعاع، شوعله‌ی^(۳) ماه و خور
 موبه‌را جه عیب، بن جرم و جه‌وه‌ر
 بن جسم و جه‌سه‌د، بن سایه و سی‌وهر
 زات بن زه‌وال، نیسمت عه‌زیمه‌ن
 هه‌زار و یه‌ک نام، یه‌کش په‌حیمه‌ن
 دارای نیقتیدار،^(۴) وه‌زع شه‌وو پو
 په‌زاق^(۵) نه‌رزاق، گروهای گرو
 خالق مه‌خلوق، هه‌ژده هه‌زار جه‌م
 فروزنده‌ی عیشتی، په‌روانه په‌ی شه‌م
 سه‌میخ وه بن گوش، بینا وه بن چه‌م
 نساق و گویای بن زوان و ده‌م

۱- خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِقَتْرِ عَمَلٍ تَرَوْنَهَا ... (لقمان، ۱۰) (خوایه) که ناسمانه‌کانی وه‌بی پایه و ستون
 خولفاندوه ...
 ۲- ناگر.
 ۳- تیشک.
 ۴- هی‌زو توانا.
 ۵- روزی‌ده‌ر.

پسادشای شاهان، بئی سپاو عه‌له‌م
 «کاتب الحروف»، ^(۱) بئی ده‌سو و قه‌له‌م
 نه‌هه‌رجا مه‌وجوود، بئی‌پا و بئی‌قه‌ده‌م
 نیج‌اد کونه‌نده‌ی، ^(۲) هه‌ستی جه‌عه‌ده‌م
 شیوه‌ت له‌شیواز، هیچ‌ره‌نگی نیه‌ن
 ده‌نگت له‌شبه‌ی، هیچ‌ده‌نگی نیه‌ن ^(۳)
 بئی‌شک لاشه‌ریک، یه‌کتاو به‌رزه‌نی
 بئی‌بابؤو ئه‌داو ^(۴) زه‌وجه و فه‌رزه‌نی
 قادر وه‌قودره‌ت حه‌ققه‌فه‌رزه‌نی
 ئافه‌رینه‌نده‌ی، سه‌ما و ئه‌رزه‌نی
 ساده وه‌بئی‌به‌رگ، بئی‌پوو‌پوش بئی‌فه‌رش
 نگارنده‌ی چه‌رخ، قه‌رار داده‌ی عه‌رش
 گونا به‌خشنده‌ی، گوناکارانی
 ئامر ئه‌پرو بساد و بسارانی
 بئی‌په‌روا له‌عه‌یب، بئی‌ئه‌ندیش له‌مه‌رگ
 به‌ره‌م زه‌نده‌ی ^(۵) کووس و تاج و ئه‌رگ
 بئی‌خورد و بئی‌خاو، بئی‌فکرو خه‌یال
 بئی‌میسل و مانه‌ند، دانای «ذوالجلال» ^(۶)
 سه‌میع و به‌سیر، بئی‌شبه‌و تمسأل ^(۷)
 باخه‌به‌ر له‌حال، که‌پرو کویر و لال

۱- نووسه‌ر. ۲- به‌دی هی‌ئه‌ر.

۳- ... لَيْسَ كَيْفَ شَيْءٍ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ. (شوری، ۱۱)
 .. هیچ شئی وه‌کوونه‌و (خودا) نیه وه‌ئه‌و (به‌کرداری به‌نده‌کانی) شه‌واو بینایه.

۴- دایک. ۵- تیکده‌ر، خاپوورکه‌ر.

۶- خاوه‌ن گه‌وره‌یی. ۷- بئی‌وینه.

حەل‌نمای موشکیل بەستە‌ی کارانی
 ئاگادار وە حال، دە‌رده‌دارانی
 فەرەح بەخش وە قەلب، پەریشان توونی^(۱)
 حە‌کیم زامان، دڵ‌پیشان توونی
 ئوستاد سونەت، «کا» و «کو» و «ئاو»
 بی‌غەم و خەفەت، بی‌خورد و بی‌خاو
 بی‌شک لاشە‌ریک، تساک تە‌نای فەرد
 هە‌ی کا وە کوکەر، کوکەری وە گەرد
 دە‌هەندە‌ی بی‌باک، بە‌خشە‌ندە‌ی دارا
 بە‌رئارندە‌ی گۆل لە‌ سە‌نگ خارا
 قە‌دیم کاران، کارساز بی‌چوون
 دنیا فانی کەر، وە «کن فیکون»^(۲)
 نە‌گەر مە‌یلت بو، بی‌تای بی‌زە‌وال
 لال مە‌کە‌یت وە سە‌نگ، سە‌نگ مە‌کە‌ی وە لال
 هە‌م خالق خەلق، حە‌یی سوبحانی
 یا‌ پازق پزق، جە‌مە‌ع نە‌فسانی
 یا‌ رە‌ب وە حاجەت، سە‌مای پە‌رنە‌قشت
 وە «لوح المحفوظ»^(۳) وە ساق عەرشت
 وە کورسی و قە‌لە‌م، عە‌دل و می‌زان
 بە‌ شە‌رە‌فناکی، حووری پزوانت

۱- تووی.

۲- بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُون. (بقره، ۱۱۷)
 (خودا) خالقی ئاسمانە‌کان و زە‌مینە و هە‌رکاتێ ئیرادە‌ی کارێکی بی‌ هە‌تاگوێی بیه‌ نە‌ییت.

۳- ... وَ عِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِیْظٌ (ق، ۴).

... وە لە‌لای ئێ‌مه‌یه‌ لوح المحفوظ

وه شه‌رافه‌تی، ساقی که‌وسه‌رت
 وه مه‌لایکان ره‌شته‌ی نه‌نوه‌رت
 وه نومیدو بیم، پرووی پوژی مه‌حشر
 یا ره‌ب وه حاجه‌ت، دین په‌یغه‌مبه‌ر
 به‌عنی «موحه‌ممه‌د» «ختم‌المرسلین»
 به‌رگوزیده‌ی حه‌ق، «ربّ العالمین»
 وه «موسای عیمران»، که‌لیم کو‌ی توور
 وه «عیسای» «مه‌ریه‌م»، خولقیان جه‌نوور
 هم وه حاجه‌تی، په‌یغه‌مبه‌ران گشت
 ناگانی وه حال، فرقه‌ی زیبا و زشت^(۱)
 قه‌بوول که‌ر لاله‌م،^(۲) فهد ته‌نیای تاک
 یا ئیجادنمای، ئاده‌می له‌ خاک
 وه بارئاوه‌رده‌ی، میوه‌جات له‌ دار
 هه‌ر توونی پازق، مه‌ل و مو‌ر و مار
 یا عه‌ترئامیز، گولان وه‌ش ره‌نگ^(۳)
 نازک و قه‌شه‌نگ، به‌ر مه‌یو جه‌سه‌نگ^(۴)
 وه جه‌شمه‌ی ئاوان، نه‌علا‌ی موته‌هه‌ر^(۵)
 جه‌سه‌ر قودره‌ت، به‌ر مه‌یو وه به‌ر
 وه هه‌م نه‌باتات،^(۶) هه‌رچیت په‌روه‌رده‌ن
 په‌ی توخم ئاده‌م، ئیجاده‌ت که‌رده‌ن

۲- پارانه‌وه‌وترا.

۴- له به‌رد.

۶- گزویگا.

۱- ناشیرین، ناحه‌ز.

۳- خوش‌په‌نگ.

۵- پاک و خاوین.

یا سه بووری دهر، وه حشیان کو
 یا فخرخونده به خش، دارای شه وو پو
 بی بابو و ئه دا، سه تار سرپوش
 بینای بی دیده، شنه وای بی گوش
 قه بوول که لاله م، موشکیل گوشادکه ر
 له به حر عوسیان، باوهرم وه بهر^(۱)
 بوه خشه گونای ئی به ندهی موزنیب^(۲)
 به زاری ئاده م سهر کوئی «سهر ئه ندیب»^(۳)
 ئومیدم به تون، شاه ئه به دی
 ره همنمای راهان ههر نابه له دی
 له ئاخر نه ففس، نه زع پوی مه مات
 نه جات دهر تونی، بدهرم نه جات
 په ی بی که سان که س، که سان بی که س
 بالاده ست تو، نیه ن ده ست که س
 یا حیی بیچوون، فهر د فهر یاد پر س
 فهر یاد پر سیم که ر، جه ئاخر نه ففس
 له و سه ختی حالت، وه زع پوی مه رده ن
 ته ریده ی^(۴) پای دین، خه یلی، نه به رده ن
 نه ئه و حاله دا، ئومید ههر به تون
 که رهم بی پایان که رهم ت بی شون

۲- تاوانبار.

۱- دهرم بینه.

۴- مه به ست له شه ی تانه.

۳- ناوی کیو بکه له هیندوستان.

بیاوه بـه داد، بـه نـدهی گـونا کـار
 جـه شـەڕ شـەیتان، کـە رـش پـستگـار^(۱)
 مـە بادا عـە دووی،^(۲) دین مـوینم
 فـرسەت بـا وەرۆ، بـستـانۆ دینم
 واجب الرحـم،^(۳) پادشای ئە کـبەر
 پـه حـمـی کـە رـو هـال، بـه نـدهی خـاک وـه سـەر
 لـه کـونج تـاریک، زوڵمات^(۴) بـی دەر
 چـوونـش قـەرارەن، تا «یـوم المـحـشـر»^(۵)
 زە لیل و زە بوون، زبانش لـه نـگـەن
 نـا حـە قـش نـیەن، یـا گـە کـە ش^(۶) تـە نـگـەن
 تـە حـقیق مـە زانۆ، جـای ئە بـە دین
 غـەیر لـه زات تـۆ، ئومـیدش نـیەن
 «الله» ئومـیدم، نـە کـەیت نـائومـید
 تـە بـدیل کـە نـامـە ی، سـیام^(۷) وـه سـفید
 نـە کـە رـدە گـونا، نـیەن بـە عـیدەن^(۸)
 لـه نـائومـید ی، بـە سـی ئومـیدەن
 مـن عـە بـد عـاسی، وـه کـۆن گـونا هـم
 نـیەن غـەیر لـه زات، پـاکت پـه نـا هـم
 مـەر بـه لوتـف ویت، بـدە ی نـە جـاتم
 وەر نـە مـن بـه نـدهی، بـی دـە سـە لـانم

۱- پزگار.
 ۲- دۆژمن.
 ۳- شایانی بە زەیی.
 ۴- تاریکایی.
 ۵- پۆزی قیامت.
 ۶- جیگە.
 ۷- پەش.
 ۸- زۆر دورە.

له قەبر تەنگدا، پىر خۇف تارىك
 جە پرد سرات، پاي دوور و بارىك
 جە ھەر پىللەيە، بەرەم وە پراھى
 پەھنما تۆنى، ھەر تۆ پەناھى
 نى ھەر دوو پىلە، خەيلى ستمەن
 ھەركەس موئمەن، بۆ خوھى بى غەمەن
 ھەركەس وینەى من، نەر گوناكارەن
 چەمەپاي پەحمەت، پەرورەدگارەن
 نەگەر لوتف حەق، ياوەر بۆجە سەر
 بى خۇف و پەرۋا، مەكەرۋون گوزەر
 مەبۇ لوتف بۆ، بەدى نەجاتم
 وەرئە من بەندەى، بى زۆر و زاتم
 كەرەم كەر كەریم، كەرەمت بى شۆن
 جوملەى عاسيان، ئومیدمان بە تۆن
 ویت فەرماوانت، جەسوورەى تەنزىل
 ھىچ كەس جە گونای ویش نەبۇ زەلىل
 ھەر وىم پادشاى، حەبى ئەكبەرم
 ساحیب عدل و داد، پۆز مەحشەرم
 گونا بەخشندەى، گوناكارانم
 دادپەس داد، شەرمەسارانم
 بەندەى خەجالەت، خوار و پوو پەشم
 وەلى جەو بۆتۆ، يەك جار دلخوەشم
 يا پەب وە حاجەت، زات لەتيفت
 وە شەرافەتى، ئايەى شەريفت

بـوـه‌خـشـه گـوـنـای، گـرد گـوـنـا بـارـان
 بـه قـه‌تـرـه‌ی رـه‌حـمـت، سـه‌یـلـات بـارـان
 عـه‌تـا کـه رـو ه پـیـم، زه‌رِه ئیـمـانـی
 بـوـه‌خـشـه و ه خـاـک پـای مـوـسـلـمـانـی
 نـه و هـل جـه خـاـک و نـا خـریش خـا کـم
 کـه رـدی و مـه کـه رـی، دـی چـیـشـهـن بـا کـم
 هـانـا^(۱) هـا مـسـه ران، هـو شـم کـه م کـه رـدهـن
 بـی خـو ف نـه نـیـشـین، جـه خـو ف مـه رـدهـن
 عـاقـیـبـه ت مـه ر گـهـن، هـه ر مـه بـو مـه رـدهـن^(۲)
 مـه رـدهـن چـهـن مـه ر دان، جـه مـه یـدـان بـه رـدهـن
 جـه دـمـای^(۳) مـه رـدهـن، یـا گـه مـان^(۴) قـه و رـهـن
 تـا رـیک و نـو و تـه ک، پـر جـه فـا و جـه و رـهـن
 سـه رـیـنـمـان سـه نـگـهـن، پـایـنـمـان سـه نـگـهـن
 نـه رـای گـو رـیـزـهـن^(۵)، نـه یـا گـه‌ی دـه نـگـهـن
 رـشـتـه‌ی ئیـخـتـیـار بـه ر مـه شـو له دـه س
 خـسـه ر یـکـهـن چـه نـی ژ مـا رـه‌ی نـه فـه س
 نـه دـو س نـه نـه قـو ام، نـه فـا مـیـل نـه کـه س
 کـه س و ه دـه ر د نـا خـوا، غـه یـر له قـه ر یـا د پـه س
 نـه کـو ر نـه کـه نـیـشـک، نـه گـه نـج و نـه مـال
 و ه حـه سـاب نـایـهـن، بـه غـه یـر له نـه عـمـال

۱- هاوار.

۲- وَكُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ (آل عمران، ۱۸۵) هه‌مووگیان له‌به‌ری تامی مه‌رگ نه‌چیزی.

۳- له‌پاش.

۴- چینگه‌مان.

۵- پیگه‌ی پاکردن و ده‌رچوون.

به زات پاكت، بيناى بى زه وال
 به زكر زانت، زوان نه بو لال
 به غه ير له مه عبود، پادشاي نه كبر
 كى فرياد پره سن، له و جاگه ي خه تر
 ياران بكوشين، وه تاعه ت كهردهن
 وه نيتاعه ي حق، وه جا ئاوهردهن
 به لكه خوداو هن، كه ره م بى شومار
 به خشيت گوناي، گردين^(۱) گونا بار
 يا پهب وه حاجه ت، شاي بوراق سوار^(۲)
 وه جومعه و جهاد سه حابه ي كوبار
 وه خوين «حه سن»، «حوسه ين» نازار
 نوور دوو ديده ي، په سوول موختار
 وه نال نه باو نه ولاده ي په سوول
 دوعاي ئى كه م قام، بكه ري قه بوول
 مؤمنه و مؤمن، ئيسلامى يه كسهر
 به وخشه وه نوور، پاك په يغه مبه ر (ص)
 يا بيناو به سير، پادشاي لاره يب^(۳)
 يا سر قودره ت پشت په رده ي غه يب
 بى شكل و شيوه، زات له م يه زه ل^(۴)
 نائوميد نه وم، له نامه ي عمه ل

۲- مبه ست پيغه مبه ري نازيزه.

۴- به رقه رار و پايله دار.

۱- همرو گشت.

۳- بى شك و گومان.

له پوژ مه‌حشر، سارای^(۱) عه‌ره‌سات
 سیوای خه‌یر و شه‌پ، پای هات و نه‌هات
 نه‌جات‌ده‌ر توونی، بده‌ره‌م نه‌جات
 بوویه‌رم^(۲) چون ته‌یر، له‌سه‌ر پای سیرات
 یا ره‌ب وه‌حاجه‌ت، سه‌یید که‌ونه‌ین^(۳)
 به‌نوور له‌قای، شای «به‌در» و «حونه‌ین»^(۴)
 هم‌وه‌حاجه‌تی هه‌ر چوار ئی‌مامان
 «بوو به‌کر» و «عومه‌ر»، «عه‌لی» و «عوسمان»
 باز وه‌حاجه‌تی، قورئان عه‌زیم
 کریان وه‌خه‌لات، په‌سول، په‌ی ته‌علیم
 سوره‌وه‌سوره، سه‌د و بیس حزه^(۵)
 بوویه‌ر^(۶) له‌ته‌قسیر به‌نده‌ی بی حزه^(۷)
 ئه‌ر سه‌د که‌عاسیم، نامم «نه‌حمه‌ده‌ن»
 «نه‌حمه‌د موختار»، هه‌ر «موحه‌مه‌ده‌ن»
 زه‌په‌ئیمانی، عه‌تا‌که‌ر وه‌پیم
 یا په‌ب بوه‌خشه‌م، به‌ئیسه‌که‌ی ویم
 یا په‌ب وه‌حاجه‌ت نوور «موحه‌مه‌د»
 بوویه‌ر له‌ته‌قسیر نسا‌دانی «نه‌حمه‌د»
 اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْمَالَمِینِ
 سَلَامٌ اِلٰهِ عَلٰی الْمُرْسَلِینِ

۱- سه‌حرا، ده‌شت.

۲- تی‌په‌رم.

۳- نا‌غای هردو دنیا، مه‌به‌ست پی‌غه‌مه‌ری خوشه‌ویسته.

۴- ناوی دوو شه‌پ له‌شه‌په‌کانی پی‌غه‌مه‌ری نی‌سلامه.

۵- قورئان سی‌جوزه‌هه‌ر جوژئی چوار حزه‌که‌وابی سه‌دو بیست حزه.

۶- عه‌فووکه.

۷- بی‌ته‌رزش.

شه‌وى به دنيا هاتنى «پيغه‌مبه‌ر» (ص)

شه‌و دووشه‌مبه، ياوام وه مه‌نزل
 ديم نه‌سيم عه‌ترى، له‌تيف‌تر له‌گول
 په‌ى ساكنى ده‌رد، دله‌ى پر داخم
 ئاوه‌رد چون شه‌وبو، داي له‌ده‌ماخم
 سه‌رسام سادار، هارو وه‌حه‌سره‌ت
 پرسيم وواتن: مزگانى‌حه‌زهره‌ت
 نيمشه‌و پانيان، وه‌عه‌رسه‌ى زهوور
 دنيا سه‌رتاسه‌ر، پر كه‌رده‌ن له‌نوور
 بئ‌هوش بيم له‌بو‌ى، عه‌مبه‌رفشانيش
 ده‌رلاد^(۱) گيان وي‌م، دا به‌مزگانيش
 به‌و شنو‌ى نه‌سيم، وه‌ش بو‌ى موعه‌ته‌ر
 شيم له‌حال هوش، نه‌و شه‌و تا سه‌حه‌ر

یا «رسول الله»

یا رسول الله شهیداو شیت و بی قهرارتم
 وه کوو په روانه ی بی چاره ی شه معی ږوخسارتم
 بی خوه راځو بی خه وم گیان به قوریانت هه رشه و
 له عیشقی دینی دیده ت تا سه هر بیدارتم
 قامه تم خه م بوو وه له ژیر باری گونا هانا
 به نومیدی مه رحه مه ت من هه ر ئیتیزارتم
 هه رچهن گونا بارو شه رمه سارو قور به سه رم
 به هیوای شه فاعه تی هه ر نومیده وارتم
 من پیرو ناته وانو سووتاودل و حه زینم
 تینوی زوری به تاسه ی لیوی شه که ر بارتم
 مانی حوسن و جه مال و که مال هه رش و سه ما
 من مهستی تام و شه هدی شه رابی گوftarتم
 یا رسول الله «شهمهد» که رچه شووم و به دکاره
 نومیدم زوره چونکه هاوناوی موختارتم

مه‌دحی‌ه‌ز ره‌تی «موحه‌مه‌د» (ص)

به‌یتی به‌که‌می‌نم شی‌عه‌ له‌خه‌ودا، به‌شاعیر ئیله‌ام بووه

«نه‌د‌اش»^(۱) ئامینه‌ن، بابوش‌عه‌بدولان

بو‌زورگه‌واریش، پاک و به‌رمه‌لان»

باشه‌ئن و شه‌ره‌ف، شه‌رت و شئوونه‌ن

دو‌ر مه‌عریفه‌ت، ده‌ریای مه‌کنوونه‌ن^(۲)

سه‌روه‌ر زومره‌ی، ئه‌نییا گشته‌ن

خوداو‌ه‌ن وه‌ تاک، وه‌ پاک سرشته‌ن

موبه‌پرا جه‌عه‌یب، پاکیزه‌ و پاکه‌ن

گولئ‌وه‌ن له‌ ناو، گولان گشت تاکه‌ن

شاره‌زای ئه‌وزاع هه‌ر حه‌فت ئه‌فلاکه‌ن^(۳)

په‌ویه‌ی بو‌هه‌ر دوو دونیا پرووناکه‌ن

به‌هه‌شت وه‌ شی‌وه‌ی شیرینه‌ش وه‌ش بی

نوورش له‌ دنیاو مافیها^(۴) به‌ش بی

شافع زومره‌ی، گونا‌بارانه‌ن

مه‌لجه‌ئو رجای،^(۵) شه‌رمه‌سارانه‌ن

ساحیب شه‌ره‌فه‌ن، دارای ئومه‌ته‌ن

سەر‌ر خه‌فی‌یه‌ن، وه‌حی وه‌حده‌ته‌ن

۱- دایکی.

۲- نادیار.

۳- هه‌وت ئاسمان.

۴- هه‌رچی ئی‌دایه‌.

۵- هیوا.

خوهر وه تهجه لای، نوور ئەو پرهوشه نهن
 زه مین وه زینت گول ئەو گولشه نهن
 عەرش وه گەرد پای، ئەو مەنەوهر بی
 پای ئەناز پاش، دوپرو گەوهر بی
 «ئەحمەد» و «مەحمود» «موحه مەهد» نامەن
 پره فەعت پایه و ئەرفەع مەقامەن
 توغیان کەرد کەوسەر پە ی ئاو پاشی پاش
 مەلەکان یەك یەك سەر مەنیان جە پاش
 خووری و پەری گشت خزمەت کارش بی
 «حَمَلَةُ الْعَرْشِ» خاکە سارش بی
 «سدر الْمُنتَهَى»^(۱) مەجهوول نەمانۆ
 تەسنیف تەوسیف حەزەرەت مەوانۆ
 خودا دوو دونیاش پە ی ئەو سرشتەن
 بەهەشت وه لەقای نور ئەو پرهشتەن
 قەلەم لە پرووی لەوح، بە ی تەور ئینشا کەرد
 نام «موحه مەهد»، بە عد لە «الله» بەرد
 «ئەحمەد» ئەگەرچی، شووم و بەدکارەن
 جە گوناباری، ویش، شەرمە سارەن
 کار و کردەوہی، بەدیش بی حەدەن
 ئومیدش ئیڤەن، نامش «ئەحمەدەن»
 دَل مۆر کە بە نوور، نام «موحه مەهد» (س)
 مەترس لە تەقسیر، نادانیت «ئەحمەد»

نه‌گهر چی «نوحه‌مد»، پرووی پراسیت نیهن
 پراستیش هر ئیده‌ن هیچ خاصیت نیهن
 دوور له ئیتاعت بی به‌زاعه‌تم
 «نوحه‌مد» بکا، مهر شه‌فاعة‌تم
 وه ئیلا قوهی، خیزانم^(۱) نیهن
 پرووی لوای وه‌پای، میزانم نیهن
 ناگادار ویشه‌ن، فەرد ته‌نیای تاك
 جه‌شنوی مووری، مه‌ویه‌رو جه‌خاك
 هه‌نی چ لازم، نی عەدل و میزان
 قادر هه‌رویشه‌ن، پادشای سوبحان
 مویتع نه‌مرم، سه‌عی^(۲) یا شه‌قیم^(۳)
 نه‌گهر به‌هه‌شتی، یا خو دۆزه‌قیم^(۴)

۱- هه‌ستان. ۲- خوش به‌خت.

۳- به‌دیه‌خت.

۴- نیشاره‌یه به‌ نابانی ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷ وه ۱۰۸ له‌ سووره‌تی «هوده‌سه‌لامی خوی له‌ سه‌ربن
 یَوْمَ یَاۤتِیْ لَا تَكَلُمُ نَفْسٌ اِلَّا بِاِذْنِیْ فِیۡنَهُمْ شَیۡءٌ وَ سَعِیۡدٌ (۱۰۵) فَاَمَّا الَّذِیۡنَ شَقُّوا فِیۡیَ الْاَثَرِ لَهُمْ فِیۡهَا زَفِیۡرٌ وَ شَهِیقٌ (۱۰۶)
 خَلِدِیۡنَ فِیۡهَا مَا دَامَتِ السَّعُوۡتُ وَ الْاَرْضُ اِلَّا عَاشَآءَ رَبُّكَ اِنَّ رَبُّكَ فَعَّالٌ لِّمَا یُرِیۡدُ (۱۰۷) وَ اَمَّا الَّذِیۡنَ سَعِدُوۡا فِیۡیَ الْجَنَّةِ
 خَلِدِیۡنَ فِیۡهَا مَا دَامَتِ السَّعُوۡتُ وَ الْاَرْضُ اِلَّا عَاشَآءَ رَبُّكَ عَطَآءٌ غَیۡرُ مَجۡذُوۡرٍ (۱۰۸)

۱۰۵- پۆزێك كه‌ پۆزی چه‌شرو چه‌م بوونه‌وه‌و قیامه‌ت دیت كه‌سێ ته‌وانای قسه‌كردن و ناخافتنی نیه
 مه‌گهر به‌ نیجازه‌ی خودا (له‌ ته‌و پۆزه‌دا مه‌ردم دوو ده‌سته‌ن): ده‌سته‌یه‌ك (به‌ هۆی گوم‌پراهی و كو‌فرو
 به‌دكاری یه‌وه‌ تووشی ته‌نوعی عه‌زاین، وه‌) به‌دیه‌خت و پۆز په‌ش و كو‌لو‌لن، وه‌ ده‌سته‌یه‌ك تر (به‌ هۆی
 تاعه‌ت و عیاده‌ت و كاری چا كه‌ غه‌رقی نیعمه‌ت و خه‌لاتی جو‌ریه‌ جو‌رن، وه‌) خوشبه‌خت و به‌خته‌وه‌رن ...
 «شَهِیقٌ»: به‌دیه‌خت ... «سَعِیۡدٌ»: به‌خته‌په‌ر، خوشبه‌خت ...

۱۰۶- وه‌ نه‌مما ته‌وانه‌ی كه‌ به‌دئیال و به‌دیه‌خت و پۆز په‌شن له‌ناوی ناگه‌ری جه‌حه‌نم‌دان وه‌ له‌ ته‌وی‌دا
 هاوار و ناله‌ ده‌كه‌ن ... «شَقُّوا»: به‌دیه‌خت و پۆز په‌ش ... «زَفِیۡرٌ»: ده‌نگی هه‌ناسه‌ به‌ده‌ر دانه‌وه‌ی توندو درێژ
 ... «شَهِیقٌ»: ده‌نگی هه‌ناسه‌ كێشانی زۆر توندو درێژ ...

۱۰۷- ته‌وانه‌ له‌ جه‌حه‌نم‌دا بو‌ هه‌تاه‌تایه‌ ده‌مینه‌وه‌ تا ناسمانه‌كان و زه‌مین (ته‌وی) به‌رپان. (واته‌ تا
 دۆزه‌قی دۆزه‌قه‌ له‌ ته‌وی به‌ سه‌ر نه‌بن) مه‌گهر ته‌مه‌كه‌ خودای تو‌گه‌ره‌كی بی (وه‌ ته‌وزاع و ته‌حوال بگو‌ریت
 وه‌ عه‌زاین بێته‌ جیگه‌ی عه‌زاییك‌تر) بی شك‌ خودای تو‌ هه‌ر كاریك‌ كه‌ مه‌یلی بێت به‌ ته‌نجامی ده‌گه‌یه‌نیت.

پازیم بە پەزاش، هەرچی پەزاشەن
 «ئەحمەد» فەرمانبەر ئەمرو قەزاشەن
 موستەحق پەحمم، مەکر جەوابم
 مەدەرە بە نار، حیرمان^(١) عەزابم

(وہ هیچ شتی ناتوانی بەری بگریت) «مَا دَاغَتْ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ»: ئاسمانەکان و زەمینی جەحەنمە (ابراھیم/٤٨) یا مەبەست هەمیشە بوون و هەتاھەتایی وە نەبریانی جەحەنمە کەلە جەحەنم ...
 الْأَمَّا شَاءَ رَبُّكَ مَبْهَوسَتٌ مَّهْدَى بُوونە (انعام/١٢٨) یا ئەمە یە کە جیا کردنە وە ی ئەھلی تەوحیدی گونابارە
 واتە لە دۆزەق دا دەمیشتە وە مە گەر ئیماندارانی گونابار.

١٠٨- وە ئەمما ئەو کە سەنە ی کە (بە ھۆی کاری چا کە دا) خۆشەخت و بەختە وەرن (وہ لە ناوی بەھەشتن
 وە) لە بەھەشت دا بو ھەتاھەتایە دەمیشتە وە هەتا ئاسمانەکان و زمین باقین، مە گەر ئەو ی کە خودا گەرەکی بۆ
 (وہ ئەھلی تەوحیدی گونابار نەخاتە بەھەشت وە بیانخاتە جەحەنم خودا بە خۆشەختە کان) بەخشیشکی
 زۆر زۆر گەرە ئەبەخشێ کە هەمیشە دەوامی ھەبە بو تاویکی زۆر کەمیش نابێتە وە قەتە نایی.
 ١- دووری، بێ بەشی، نانومییدی.

قسه‌ی سه‌نگ تهراش و جه‌زره‌تی مووسا (ع)

ئییتدا به نام، پادشای غه‌فوور
 سانع و سامع، سه‌تار و سه‌بوور
 سه‌نگ تهراشی بی، له‌سه‌ر کیف توور
 سه‌نگش مه‌تاشا، وه‌ دل‌ی پرشور
 مه‌وات^(۱) یا بی‌چوون، پادشای شاهان
 فه‌ربخش شه‌وکت،^(۲) حوشمه‌ت^(۳) په‌ناهان
 کان کو‌ی کهره‌م، کارساز کاران
 نزام زیهنه‌ت، ماه و ستاران^(۴)
 به‌سویح، سه‌فا ده‌ر، کوره‌ی ئه‌رز وه‌ نوور
 پۆشنی پۆ به‌ر، وه‌ شه‌و ده‌یجور
 ته‌شکیل ده‌ه‌نده‌ی، چوار فه‌سل له‌ سال
 «لا شیریك له»^(۵) بی‌زولم و زه‌وال
 سه‌ردی زمستان یه‌خ‌به‌نان سه‌خت
 ناغافل شاهان مه‌عزول کهر جه‌ ته‌خت
 سه‌ختی زمستان توف‌ه‌ه‌وای سه‌رد
 هه‌ی سه‌نگ وه‌ ئاو کهر، ئاو کهری وه‌ به‌رد
 سه‌ر پر خه‌فیه‌ن^(۶) «واحد القهار»
 به‌ مه‌لایمی ماهه‌رو و هه‌مار

۱- نه‌یوت.

۳- گه‌وره‌یی.

۵- بی‌هاوبه‌ش.

۲- شکو.

۴- مانگ و نه‌ستیره‌کان.

۶- نه‌ینی، پۆشراو.

سان داده‌ی سامان، سه ف ئارای گولان
 ته سه لای ته سکین، ناله‌ی بولبولان
 تاوسان وه گهرمی شه راره‌ی شه ره
 پایز پر باره‌ن وه سفره‌ی سه مهر
 عارینه‌ن وه قه‌د یه‌ک په‌ره‌کاهن
 نه‌گهر بنوازو، شاهن، گداهن
 چیش مه‌بو جاری، دهر دت له‌گیانم
 ته شریف باوهری و بووی وه میهمانم
 تا پوچ وه پیشواز، پابوس پات بو
 تا سه‌ر سه‌رته‌فراز، گهر د پالات^(۱) بو
 تا دیده به‌دین،^(۲) دیده‌ت ره‌وشه‌ن بو
 تا خار خوسران، غم وه گولشه‌ن بو
 تا خاک پالات، وه تووتیا کم
 بینای نابینای، ویم پیش بینا کم
 تا دل وه گهرمی، مه‌یلت، پرچوش کم
 باز هم به‌سیلات لوتفت خاموش کم
 تا که‌ی په‌نهانی، به‌رز بولنه‌ن مال؟
 وه شیت شیت، بنمانه‌ جه‌مال
 له‌سه‌ختی سه‌ما، دوور له‌جه‌فا به‌ر
 ته شریف بار به‌وار، سه‌یرو سه‌فا که‌ر
 له‌سه‌ر چه‌شمه‌ی ساف، زه‌لال بی‌گهر د
 په‌ریت مباوهر ووم، تاو کووزه‌ی سه‌رد

شەرت بۆ ئەك مالى، چون ئەقش ئەرزەنگ
 پەرىت بەتاشووم، ئەك پارچە لە سەنگ
 جاپووی بکیشم، وەئابای بەرم
 مەنتە بە دیدە و پات لە سەر سەرم
 چەنى وىم پەرووت^(١)، بەسەیر گولگەشت
 ساکن کەرخمەمان وە سەیران دەشت
 هەرچى مەيلت بۆ، دەرلاد بى درەنگ
 پەرىت ماوەرووم، ميوەى پەنگارەنگ
 شەرىت و شەراو، بامەزەى لەزیز
 ماوەرووم پەرىت، پاکیزە و تەمیز
 پۆر و بۆلدەرچىن، ژەرەژ و تەيهوو
 گوشت بەرەمیش، یا بەرە ئاهوو
 حەقا مېهمانیت، وەدڵ تەواو کەم
 نۆش گيانى کەیت، بۆت وە کەواو کەم
 لە شیر و بەورو، لە ئەژدەها و مار
 مەترسە بى خوڤ، تەشرىف بېرە خوار
 لە جاي باسەفای، نە گەرم و نە سەرد
 جیگەت بۆ داخەم، لە سەر تەختە بەرد
 پشتت بشیلم، دەستت بمالم
 پازت بۆ بکەم، بخەف لە مالم
 تەهیدى مېهمانى، خودای گەرت وە دڵ
 تەزەین کەرد ماواو مەنزلى وە گۆل

ئەساسە ی بەسات، شادی تەواو کەرد
 کاسە و چمچە ی شۆرد، کووزە ی پڕ ئاو کەرد
 «الله!» ئەر تە شریف، بێریتە مالم
 شەر تە خاک پات، وە چەم^(۱) بمالم
 ھەر چەند ناز کەری، مەکی شووم نازت
 ئاو گەرم کە رووم، پە ی دەس نمازت
 ئە گەر غەمگین بی، غەمخواریت کە رووم
 ئە گەر دل تەنگ بی، دلداریت دە رووم
 سەرت وە ساون، سە رکەف ئە شووم
 سەرتا پا لیباس، بەرت ئە جووم^(۲)
 غەبیر لە پەزای تو، نیەن تە لاشم
 پێش شەریف، شیرین ئە تاشم
 بوتم، سەنەمم، شوخم، تەننازم
 تەننازی، شوخی، خاس بووت بخوازم
 تاق و ئوتاقی، گشت نەقاشی کەرد
 ھەوش و ھە یاتی، گولە و پاشی کەرد
 چل پۆ^(۳) وەك یەك پۆ، مەنالا بە زار
 بەزاری و زەبوون، مەسوژا بە نار
 لە جو ی چەشمە ی چەم ئە سرش بی جاری
 تەك تەك مەتکیا، وێسنە ی مرواری
 لافا و سە یلات، لە سەر چا و گە ی غەم
 بی غەم مە پێژا، مەوج مەدا وە ھەم

مهوات: ئه‌ى كه‌ريم، كه‌رم بئمانه
 بئى كه‌رم مه‌به‌ر، يه‌كتاي يه‌گانه
 تاكه‌ى ماوه‌رى، عوزر و به‌هانه
 نوور جه‌مالت له‌ من په‌نه‌انه
 كولبه‌ى تاريكم پوژشن تر له‌ خوهر
 به‌ ته‌جه‌للای ویت بکه‌ر منه‌وهر
 به‌ زات پاكت، يه‌كتاي ئيلاهي
 هيچ قه‌بوول ناکه‌م، ليت عوزرخواهي
 په‌رده‌ى سه‌بوورى تاغه‌تم دريان
 تاغه‌تم تاغه‌ و تاغه‌ت ليم بريان
 ته‌شريف باوه‌ره، خوايي نه‌خوايي
 به‌دل حازرم، په‌ى په‌زيرايي
 پالشت و پشتي، بئيمه‌ پشت
 کاکله‌ و کشميش، بکه‌مه‌ مشت
 ته‌خت بو دانيم له‌ و گوشه‌ى ماله
 په‌نجه‌ره‌ى وازکه‌يت، پرووه‌ و شه‌ماله
 «شنگ» و «پئواس» و «به‌ره‌زا»ى که‌مه‌ر
 په‌ريت ماوه‌رووم، نوش گيانت که‌ر
 که‌لانه‌ى «پيچک»، وه‌ که‌ره‌ى تازه
 چه‌ور و گه‌رم و نه‌رم، خواهش وه‌ئه‌نازه
 قاورمه‌ى «قارچگ» بوټ لينيم يه‌ک ده‌س
 خاس وه‌ مه‌يل خوه‌ت ته‌ر بخوه‌ى يا هه‌س
 نه‌چم له‌ شوان، بوټ نه‌سينم ششير
 سه‌رشير و ماس و موره‌با و په‌نير

سوبحانە لەسەر، سفرە ی بەیانیت
 حازری ئەکەم، بۆ بەرقلیانیت
 بۆ ئەوسەر قەتعی، بەهائەت ئەکەم
 بترسیت من خوەم پەوانەت ئەکەم
 تەهیە میوانی، خودای گەرت وەدڵ
 تەواو مالهەکی، پازانو وە گول
 وات: یارەب قوچی، پە ی قوریانی تو
 بستیتم بئیرم، پە ی میمانی تو
 ئید وات: چون مەجنون، ویل هەردە ی کاو
 ئەسەری لە دیدەش، مەپێزا وە تاو
 بە دەم لەرزەو، هەم لەتاب تەب
 بە یارەب یارەب وە ئیشارە ی لەب
 مەوات: ^(١) ئی دیدە ی، سەتەم دیدە ی من
 ئی دلە ی ناشاد، پەنج کەشیدە ی من
 رۆشن کەر بە نوور، تەجەلای ^(٢) زات
 فارغ کەر خەیاڵ، دل بە سیفات
 بی هوش کەفت وە بان، سەنگ ساراو
 مەنالاو مەوات وە مەجەرەو
 نەر خودا تەشریف، شەو ئاوەردە بۆ
 بی غەم لە جای ویش، خاوش بەردەبۆ
 مەبادا بیدار، نەبۆ خەستە بۆ
 دەروازە ی مەنزل، ویش نەبەستە بۆ

ده‌خیله دیره، با عه‌ج‌له‌کم
 قوچه‌کم بوهم، راکم په‌له‌کم
 دزو دروژن، یا جان‌وه‌ری
 بی‌یاونو وه زات، پاکش زه‌ره‌ری
 نیسته نه‌وقاتی، شیرینی تاله
 بی‌تاقهت بووگه، ته‌نیا له‌و ماله
 حه‌تمی هاتگه، نیسته میهمانه
 ده‌ی سا بو نه‌رم، بی‌ئاو و نانه
 بچم بیوینم، مالم پر نوور بو
 قه‌لبی محزوننی، من پیش مه‌سروور بو
 وه په‌له‌کی‌شای، وه که‌شان که‌شان
 قوچ قوربانی، خوه‌ی وه شان‌وشان
 لیزو بوو چون ئاو هه‌ره‌س له‌سه‌ردا
 هه‌ر سه‌ری نه‌دا وه هه‌ردو به‌ردا
 شه‌خس به‌پاسی، سالم و سه‌لیم
 ماجه‌رای عه‌رز کرد وه «مووسای» که‌لیم
 واتش: سه‌نگ تاشی، ها له‌کیف^(۱) توور
 بی‌عه‌قله‌و که‌مال بی‌فه‌مه‌و شعور
 هه‌ر پو تا وه شه‌و، شه‌وتا به‌یانی
 ده‌عه‌وت حق نه‌کات، له‌پرووی نادانی
 تا شنه‌فت «مووسا»، نه‌که‌ردش قوسوور^(۲)
 به‌توندی و تالی، خوه‌ی گه‌بانه‌توور

سەرسام بى مەنزىل، سەنگ تراشى دى
 مەنزەرەى عەجىب، دلخراشى دى
 تەواسا و تاسا، «مووسا» لە حەرسا
 دەس دا وەئاسا بى پەرسا و تەرسا
 كاسە وە كووزە، كووزە وە كاسە
 شيوانى بسات، ئەو بەزەمە خاسە
 نساغافل، سەنگ تاش، ئاما وە لاو
 حەزەت «مووساى» دى، دەس وە ئەساو
 دىش كاسە و كووزەى، يەكسەر شكياگە
 ئەساسەى مالى، لە يەك درياگە
 وتى: وە «مووسا»، بۆ دردەت ديوان
 ئەساسەى بسات، شادىمەت شيوان
 دەك خودا مالى تويچ بكاكاول
 خوەت بكا وە چيو، عابات وە داوول^(۱)
 پەى چى شيشەى شەوق، شادىم شكانى
 سۆمايى بيناي دىدەم تكانى
 ناخون داى لە زام، توژ نەبەستەكەم
 خەمانى قامەت، لە خەم خەستەكەم
 يە پەى چيش، خانە خراوم كەردى؟
 جگەر پسارەوو كەواوم كەردى
 سەرمایەى هەستى، پەنجەم داى وە باد
 خوا رەنجەت بكا، وە پەنج «فەرهاد»

«موسا» وه هه بیهت، واتش: ^(١) ئە ی کەم قام!

شیت دێوانە ی ئەبڵە ی خە یال خام!

خوداوه ن زاتێ بێ چوون و چەران

«سُبْحَانَ الَّذِي» ^(٢)، له عەیب موبەران

نە خورد و نە خەو، نە خوهره راکێ هەس

نە ترس و نە خۆف، بێم و باکی هەس

کە ی داخل عیشق و شەهد و شەراوه

کە ی تالب گوشت و بەرە ^(٣) کەواوه

ئەو کە ی ئاره زووی، سەیران دەشته

نوور لەقای خوێ سەفای بەههشته

بیر و باوه پێ، خوەت له دەس داگه

دین و ئیمانت زەرە نەماگه

سەنگ تاش شەنەفتی، له «موسا» خەبەر

گراواو نالا، چون گاکه مووتەر

واتش: وه «موسا»، وه کۆی زوخال بای ^(٤)

حق هۆر نە گیرۆ، لیت بەلکه لال بای

پەرەنجم شی ^(٥) وه باد، جه قام وه عەبەس ^(٦)

داد وه کێ به رووم، کێ یەن دادپەس

نێد وات وه نالان، وه گریانەوه

پوو نیا وه چۆل، بیایوانەوه

٢- پاك و بێ گەردە.

٤- بێ.

٦- یهودە.

١- پێوت.

٣- بەرخ.

٥- چر.

بئی هوش و گوش بی، چون مرده‌ی مزار
 مه‌گره‌وا^(۱) به‌سوز، مه‌نالآ وه زار
 سه‌ر نیا وه بان، سه‌نگ سه‌رده‌وه
 به‌ نائومیدی، خاوش به‌رده‌وه
 حق خه‌تابش کهرده وه «موسای عیمران»
 وات: به‌زات ویم، قه‌دیمه و سوبحان
 ره‌نجنای دل‌هی یار بابه‌ینه‌ت^(۲)
 ویل و سه‌رگردان، له سارای^(۳) مه‌ینه‌ت
 ئه‌ر نیاوی پیش، دل‌داریش ده‌ری
 حه‌تمی مه‌وزووت، له په‌یغه‌مبه‌ری
 سه‌رمابه‌ی هه‌ستیش، تو‌دای به‌ غاره‌ت
 زوو بچۆ بده‌ر، وه پیش به‌شاره‌ت
 بواجه^(۴) بی‌چوون، بینای بان سه‌ر
 سو‌یح می‌هماتنه‌ن به‌ر له لیزگ خوه‌ر
 «موسا» له میقات، له عه‌تاب حق
 ته‌واسا و ته‌رسا، له خه‌تاب حق
 به‌هه‌زار زه‌حمه‌ت، ته‌قالا و ته‌لاش
 «موسا» وه حه‌سره‌ت، یاوا وه سه‌نگ‌تاش
 دیش بئی‌هوش وه بان سه‌نگ سه‌رده‌وه
 مه‌نالۆ به‌ زار وه ده‌م ده‌رده‌وه
 واتش: نه‌ی سه‌نگ تاش! عاقیبه‌ت به‌خه‌یر
 بده‌یه وه ره‌حم، خوا بکه‌ر سه‌یر

۱- وه‌فا - به‌ین.

۲- بلی، بیژه.

۳- نه‌گریا.

۴- سه‌حرا، ده‌شت.

هۆرزه^(۱) تا وه که‌ی، نه‌لئاماته‌ن

بده‌ر مەزگانیم، حق میمانته‌ن

سه‌رسام بی سه‌نگ تاش، ساتی ته‌واسا

هه‌لمه‌ت به‌رد ده‌س و پای «مووسا» بۆسا^(۲)

بینا به‌خاتر، په‌ی دلگیری نه‌و

«مووسا» حازر بی، په‌ی ده‌سگیری نه‌و

ئاوه‌رد وه مه‌نزل، وه ده‌وان ده‌و

واتش: بیدار به‌ر، تا سه‌حه‌ر ئیمشه‌و

بیدار به‌ر ده‌سم به‌ داماته‌ن

شادی که‌ر وه شاد، حق میمانته‌ن

سه‌نگ تاش وه سه‌سه‌رت، تا واده‌ی شه‌فه‌ق

مدرا موته‌زر، په‌ی ئامان حق

دیش به‌ر له شه‌فه‌ق، شوعله‌ی نوور حق

نازل بی نه‌ سه‌ر، سه‌نگ تاش وه ته‌به‌ق

سه‌نگ تاش نوور حق، کینشا وه ئاغوش

مه‌ست بی وه له‌قای، خودا شی له هوش

وه ئاگر عه‌شق، نوور حق یه‌ك ده‌س

گه‌ر سه‌ند^(۳) سووزیا، تا بی وه قه‌قنه‌س^(۴)

خودا نه‌مرش که‌رد وه مووسای که‌لیم

بو به‌ زات ویم، قه‌دیمه‌ و عه‌زیم

۲- ماچی کرد.

۱- مه‌سته، هه‌له.

۳- ئاگری گرت.

۴- بالندیه‌ که‌ کاتی مه‌رگی هه‌ندێ پل و پووش کو ده‌ کاته‌وه وه نه‌ونده باله‌کانی به‌یه‌ کدا نه‌دات تا ئاگر نه‌گریت.

بشو بوينه، دۆسه كى گيانيم
 ئاخىر گيان وئش، كەرد بە قوربانيم
 وينه پەروانان، وه شوعلهى نوورم
 سووزيا و پۇخش هاله حوزوورم
 شىنهفتش «مووسا»، دەر دەم بە زەرور
 بە زەرور رىت، وئش گەيان وه تور^(۱)
 ديش لاشهى سەنگ تاش، يەك پارچە نوورن
 ماواو مەنزلش، پىر پەرى و حوورن
 «مووسا» ديش فەورى، سوجدهى حق بەردش
 شوكر زات پاك، بىن هەمتا كەردش
 دەرلاد يەك قەورى وه ئارەزوئ دىل
 سازا پازانسا، سەرتاسەر وه گول
 بەو تەور، تەكمىل كەرد، «مووسا» ئەو قەورە
 بى وه تەوافگاي، خەلك ئەو دەورە
 يا رەبى بى بەزات، ذوالجلالى وئت
 وه بى مەكانى و بى مىسالى^(۲) وئت
 ئى عەبد عاسى^(۳)، دىل پىر خەراشە
 بوەخشە وه خاك، پاى ئەو سەنگ تاشە
 گونام نەر چون كۆن^(۴)، ئەگەر چون خاشە
 پروم لە پروى پاسى، نەكەيت چەواشە
 «نەحمەد» ئەگەر چە گوناش وينهى «كۆن»
 كان^(۵) لە موقابىل لوتف و عەفو تون

۲- بى وينه بى.

۴- كۆر.

۱- كۆيىكى بەناوبانگە.

۳- گناچار، خەتاكار.

۵- وه كووكايە.

خاسش فەرماوان شیخ «مهوله‌وی»^(۱)

په‌حمه‌ت نه‌توریه‌ت، مه‌ولای مه‌عه‌وی
 خاسش فەرماوان، شه‌یخ «مه‌وله‌وی»
 باران باریگه، خه‌نه‌ق ته‌فیگه
 که‌ر تا بالای گوئی، تی‌یا چه‌فیگه
 منیش نه‌و ده‌رده، بووگه دووچارم
 غم و مه‌عسیه‌ت، بووگه وه‌بارم
 پای باره‌وه‌رله‌نگ، کوپانم شره
 باره‌که‌م سه‌قه‌ت، ریگه‌که‌م قوره
 که‌ری بار نه‌وه‌ر، گیرۆده‌ی گلم
 تا پۆی قیامه‌ت، تی‌یا ماتلم
 که‌ره‌که‌شه‌له، باره‌که‌یش قورسه
 ریگه‌که‌سه‌خته، مله‌که‌یش ترسه
 نه‌گه‌ر بترازی، که‌ر وه‌باره‌وه
 کلافه‌نه‌وی، وه‌مه‌غاروه
 له‌پرسی پاس ویلم، من وه‌واره‌وه
 وه‌لئ شهنه‌م تی، له‌پرسی لاره‌وه
 به‌ل حق وه‌کاران، کرده‌وه‌که‌ی ویش
 نه‌ر تاوئ هه‌نیم، باورو وه‌پیش

۱- «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی» ته‌م شیعه‌ی به‌بۆنه‌ی نیستیقال له‌یه‌ك به‌یت شیعر له «مه‌وله‌وی» کورد و‌تووه.

غم و په ژاره، زام و زووخ و نیش
 گردین وه یهك جار، بکړو ساړیش
 نهر گوشاد کړو، دهر وازه ی کهرم
 جه هه ننم مهبو، وه پره وزه ی نهرم^(۱)

جه ژن میعراج

جه ژن میعراجن، جه ژن میعراجن
 نیمشه و یاد بوود، جه ژن میعراجن
 سکه ش له بازار، شاهان پره واجن
 شاهان وه ساحیب، میعراج موحتاجن
 «مسجد الاقصی» موعه تهر کهردش
 عهرش و ناسمان، مونه وهر کهردش
 بهه مپرای حه زرهت، وه نهر جه لیل
 رکاب بوئش بی، نه خی «جبره ئیل»
 فریشتان عهرش، فهرش وه ش کهردن
 به نوور حه زرهت، مونه ققه ش کهردن
 ته واف حه لقه ی، باب هیمه تش
 کافیه ن په ی دفع، گونای نوممه تش

۱- به هه شتی نهرم، باخ یا شاریک بووه که ده لین «شداد» په کئی له شاهان عهره ب دروستی کړدووه وه وه کړو
 به هه شتی زه مینی بووه، به هه شتی شه دادیشیان پی گوتووه.

چوار مه‌له‌كه‌ى موقه‌رهب عه‌يان
 به‌شاره‌ت مه‌دان وه‌ كه‌رو به‌يان
 حه‌ق «موحه‌مه‌د» ش، په‌ى په‌يغه‌مبه‌رى
 نيا جه‌ فهرقش تاج سه‌روه‌رى
 بوراق ئاوهرده‌ى ره‌ف ره‌ف سواره‌ن
 مه‌نموور ئه‌لغاي كوهر كوهاره‌ن
 خه‌لات خه‌رقه‌ى نوبووه‌ت پووشان
 وه‌ حه‌ق په‌ى ئيجراى ئه‌مر حه‌ق كووشان
 په‌يغه‌مبه‌ران گشت، حازر بين جه‌لاش
 سه‌يقه‌ل روو مه‌دان، وه‌ گهره‌د پالاش
 هه‌ريه‌ك وه‌ نه‌وعى لاله‌ مه‌كه‌ردن
 به‌ك به‌ك وه‌ ئيكرام نامش مه‌وه‌ردن
 وه‌ ته‌مجيده‌وه‌ مه‌كه‌ردن سه‌ناش
 لاله‌ مه‌كه‌ردن مه‌وه‌ردن په‌ناش
 وه‌ تيب‌ خاتر^(۱)، دمس به‌سته‌ى حوزوور
 سه‌له‌وات مه‌دان، مه‌له‌ك چه‌نى حوور
 «جبره‌ئيل» نه‌مه‌ند، ته‌وانا و تابش
 عوزر خواهى كه‌رد، بو‌سا ركابش
 قودره‌تم نيه‌ به‌ره‌ره‌ر به‌په‌رم
 ئه‌گه‌ر به‌په‌رم ئه‌سووزى به‌رم
 سرووشى جه‌ غه‌يب هات جه‌ بالاو
 فه‌رماش: به‌فرما، هه‌روه‌ پالاو

وەش نامای^(۱) وەش بای، موشە پەف کەردی
 وە عەرش ئەعلام، تەشریف ئاوەردی
 وە گەرد پالآت دۆس عەزیم
 سەفا دەر وە عەرش پاک و تەمیزم
 با گەرد پالآت، پەر بەها و قیمەت
 بوەخشی وە عەرش، عەزیمم زینەت
 پەنگین کەر بە پەنگ پەنگینت پەنگش
 با پەنگین تەر بو نەقش قەشەنگش
 خودا نیشانەیی، بوزورگی دان پیش
 فەخرو العالەمەن^(۲) لە شا تا دەرویش
 قەلەم لە پرووی لەوح، بەی تەور ئینشا کەرد
 نام «موحەممەد»، بەعد، لە «الله» بەرد

وه تولووع تاعهت

وه تولووع تاعهت ئيتاعهت كه‌ردهن
 فهرزن نهك وه قهرز، به‌جا ئاوردهن
 فهرزن ئهو فهرزه، له‌و فهرزه فهرزه
 وه رنه بئ سووده، ئى ئه‌دا و قهرزه
 مامه‌له‌ ماچان^(۱)، راسه وه به‌خته
 وه نسيه^(۲) مه‌خه ئهو مامه‌لى نه‌خته
 نهك وهك من ئيسه، وه زامهت^(۳) سه‌ختم
 وه نسيه كه‌فتگه مامه‌لى نه‌ختم
 ياران مال هۆردان، وه‌هه‌واره‌وه
 من هه‌ر حاحامه‌ن، گاه وه باره‌وه
 ده‌س له‌ هاو ده‌سبار، حه‌قيقى بېريان
 بار هه‌م لاره‌سه‌نگ، ته‌نگ‌بار نه‌كريان
 بئ تۆشه و ته‌نيا، بار كه‌فته‌ى هه‌ردم
 كه‌ره‌م دار مه‌رويش ده‌واكا ده‌ردم
 فرياره‌س بېره‌س، تۆى فرياره‌سم
 بئ كه‌سم بئ كه‌س، بئ كه‌س تۆى كه‌سم
 ساقى قادات بام، واده‌ى وه‌ختشه‌ن
 ده‌لى تفلان خوّم، جه‌هدو جه‌ختشه‌ن^(۴)

۱- نه‌لّين.

۲- قهرز.

۳- زه‌حمه‌ت.

۴- جۆش و خوړۆش وه‌هه‌ول دان و ره‌نج كېشان.

دەس بەردار نیەن، وە کۆل مەجۆشۆ
 مایلەن جامن، بەدەی بنۆشۆ
 تۆیج سا ویت ئاسا؛ مەدەرەش بازی
 وە جامن جە ویت، بکەرەش پازی
 بادا بنۆشۆ، جورعە ی جام مە ی
 وە یاد دەوران، بەزم جەم و کە ی
 ناخر ئەک ئی چەرخی، چەواشە ی چەپگەرد
 ریشە ی جەم و کە ی، سەر جەم بەرئاوێرد
 دەروازە ی مەستیم، کلیل و کۆمە
 شوخم مەزرەعە ی، کشتیم بێ تۆمە
 لە فەلای ^(۱) خووم دەسم بپریاگە
 مۆرە کەم وە بان، گاوە دپریاگە
 پاییز بێ زمهەر زمان غوسە مە
 بەهار قات و قرتاوسان و سە مە ^(۲)
 مەرخوا هەر خوە ی بمخاتە باریا
 پا بنیم وە بان، سەر کورە ی داریا
 وەرئە بێ سوودە، ئی شۆم ^(۳) و کشتە
 مسال وێرانیه، ئی مەن و مشتە

۱- جووتیاری.

۲- لە پاریز و داکیسانێ کە زۆر ئەدار بوون وە کانتێ گەندمیان ئەبرد بۆ ئاسیاو لەبەر کەم بوون گەندمە کە یان بۆ نارد نەدە کرد. ناچار گەندمە کە یان لەسەر گەندمی کەسێ تر ئەریژا وە داویی بەقەد گەندمە کە ی خۆیان ئاردیان ئەبرد.

۳- زەوی کێلداو، جووت کراو.

بینای بی زهوال

بینای بی زهوال، بینای بی زهوال
 پادشای شاهان، بینای بی زهوال
 با خەبەر وە حال، کەپو کویر و لال
 نگارندە ی چەرخ، پۆژ و ماە و سال
 فەرد تەنیای تاك، بی یاک لە تانە
 گەردانندە ی چەرخ دەور و زەمانە
 یا قەدیم بەزات پادشای ئەقدەس
 یا پازق پزق موورچە و مەگەس
 ئاشنایی دەر، خویش و بیگانە
 بی پەروا پە ی شەمع، کەردی پەروانە
 جیلووە بەخش بەزم، دیوانە و عاقل
 ئاگا وە نالە ی، بولبلان پە ی گول
 تەسەلی دادە ی دلە ی دل پێشان
 مەلھەم زەدە ی زام زخوومەت کێشان
 سەلوات و سەلام، «رب العالمین»
 نازل بۆ لە سەر، «موحەممەد ئەمین» (صر)
 دروود بۆ ئەرواح ئال و ئەسحابش
 گیان مەدان وە مەیل لە پای پکابش

په حمده حق له سر، هر چوار یارش
 مهخووسن^(۱)، «سدیق» رفیق غارش
 وه قه د عیلم حق، حیلیم په یغه مبه ر
 سلوات و سلام، پهی حذرمت «عومه ر»
 سالار سه ربه رز، دیوان مه حشر
 ئاشکار که رده ی، الله اکبر
 سیهم «ذی النورین»^(۲)، «نوراً علی نور»
 خزمه تی ئیسلام، مه که رد بی قوسوور
 دروود و حمد و سه نا پهی «حیدره ر»^(۳)
 ستوون سه یوان، دین په یغه مبه ر (ص)
 یارب به حاجت، دین «موحه مده» (ص)
 بوویه ر له ته قسیر، نادانی «ثناء حمده»

۲- له قه بی حذرمتی «عوسمانه».

۱- به تاییه ت.

۳- له قه بی حذرمتی «ععلی».

سه حرای «حجاز» ره وشه نه ن

نیمشو شادی و سروورن، دنیا گشت پر له نوورن
 جهشن مه لک و حوورن، شه یان لهم به زمه دوورن
 دلان فارغ له غه مه ن، چون به زم به زم ده مه ن
 هر چی بیژم هر که مه ن، یاد نه بی خاتمه مه ن
 سه حرای «حجاز» ره وشه نه ن، هر وک به هشت گوشه نه ن
 قه دم گای ره سوول زولمه نه ن، دنیا وه نه و پابه نه ن
 «نه حمده» فرموی وه شتاب، نییلاغ بکن وه نه سحاب
 بو نیجرای نه مر وهاب، حازر بوون گشت بو جهواب
 جهم بوون و هانن به کسر، عه رزبان کردوه به یقه مبه ر(س)
 نه مرت پیمان نییلاغ که ر، دل ساکن و بی داخ که ر
 نه سحاب وه قه ول خاتمه، جهم بوون وهک په روانو شه م
 مه دان گشتیان وه به کدهم سه لهوات وه فخر عالم
 ونی: کییهن مه ولاتان، دافع هر به لاتان
 مه ولو ره همنماتان، له مه حشر شه فاخوانان
 گشتیان له عالی و دانی، وتن: تو مه ولامانی
 دنیا په همنامانی، مه حشر شه فاخوانانی
 نه وهل «په فیک غارش»، دوه م «فاروق» یارش
 سی به م «عوسمان» موشارش، چوارم «علی» دلدارش
 وتیان: موتیعیم یاره سوول، هر نایه تنی بو نزوول
 «امنا» که ردیم قه بوول، نه مرت نه مره ن یا ره سوول

خودا خوه به ناگامان، هر چی بویت گونامان
ئیسلام به کیکه رامان، «موحه ممه‌دهن» به نامان

یا «الله» زارم

یا «الله» زارم، یا «الله» زارم
یا «الله» نه‌که‌یت زه‌لیل و زارم
نه‌که‌ری زه‌بوون، نه‌فس عه‌ممارم
کو‌ی کبر و پیا نه‌که‌یت وه بارم
که‌مالم وه نه‌فس نه‌که‌ری زه‌بوون
فه‌ریم نه‌دۆ، شه‌یتان وه شه‌سوون
وه دانه‌ی ته‌مه‌ع، نه‌وزی وه‌دامم
تا مه‌حشر نه‌که‌یت زه‌بوون به زامم
من ویم مه‌زانووم چه‌ند شه‌رمه‌سارم
عاسی و پووسای پووی پۆزگارم
عیان چون قوله‌ی قاف وه بارمه‌ن
یاد مه‌یل تو، مه‌ده‌دکارمه‌ن
له‌دنیا‌ی ده‌نی کو‌یر و که‌: بووگم
بی به‌ش له‌شادی گیرشه‌ر بووگم
نه‌نیا و نه‌سابه‌له‌ذ پشتیانم تو‌ی
له‌مه‌وج تو‌فان کشتیانم تو‌ی

پرووی پرو به پروی ره‌حمت ئاوهردم
 گران‌تر نه‌بو چه فیشتەر دهردم
 قه‌دهم وه بارگهی، یانه‌کەت به‌ردم
 خاکش پهی ده‌وای، دهرد دل وه‌ردم
 پرووی سیام وه‌خاک ماله‌کەت مالام
 پهی به‌دبه‌ختی ویم نالام و لالام
 دل له توی بۆته‌ی گهرمی مه‌یل جوشا
 نه‌سرینم چون جوی سه‌راو خورو‌شا
 وه ئیلتیجاوه پرووم مالاً وه‌خاک
 خاک وه ئه‌سرینم نم‌نم بی‌نمناک
 واتم: به‌خشه‌نده‌ی گوناکارانی
 شه‌فا به‌خش دهرد دهرده دارانی
 په‌نام ئاوهرده‌ن وه‌ی گشت گوناوه
 به‌ی مووی سفیدو وه‌ی پرووی سیاوه
 به‌زه‌ییت به‌یو وه‌ شه‌رمه‌ساریم
 نامان دهرمان کەر دهردان کاریم
 ره‌حمی کەر وه‌ حال په‌شیوی جه‌ستم
 مه‌له‌م دهر پهی ئیش زامان خه‌ستم
 ده‌لالت وه‌ دل، دل‌گیرم دهره
 له‌ هر دوو دنیا، ده‌سگیرم کهره
 به‌ دهرد دل‌هن، کهی حکایه‌ته‌ن
 حکایه‌ت نه‌ن، هر شکایه‌ته‌ن
 دهرمان دهردان، نه‌ادیاریم کەر
 ناشنای راگهی، ره‌ستگاریم کەر

وه فخر تاعهت مه‌غروورم نه‌که‌ی
 وه باده‌ی غه‌فلت مه‌سروورم نه‌که‌ی
 پروم له‌پووی پاسی پروگمردان نه‌که‌ی
 په‌نگ زهردم له‌ناو، هام‌فهردان نه‌که‌ی
 زادگای چه‌زهرت «په‌سوول‌که‌ردم سه‌یر
 به‌شاره‌ت مه‌دا خیراً علی‌خیر
 شادی دا به‌شاد شکست وه غم‌دا
 پوشنی به‌پووی سه‌حرای ماتم‌دا
 چند میلیون فرقه‌ی حاجیان هم‌بی
 بین شک‌نیشانه‌ی سه‌حرای عه‌ده‌م بی
 من هم‌وه په‌جم «شه‌یتان» که‌ردم په‌د
 ته‌وبه‌له‌به‌دی که‌ردم تا‌ئه‌به‌د
 وه ئوسوول‌شدرع شیم وه عه‌ره‌فات
 بین چه‌د وانام چه‌مد به‌زات و سیفات
 شوکر حق که‌ردم بین چه‌ساب و چه‌د
 مالا‌م پروم به‌پووی «حجرالاسود»
 تاهر له‌ته‌وه‌ین دوور بیم له‌کینه
 وه پاک‌ی راهی بیم په‌ی «مه‌دینه»
 حوجره‌ی سه‌عاده‌ت شای خیرالبشر
 به‌شاره‌ت مه‌دا په‌یابه‌ی به‌کسر
 ته‌واف چه‌لقه‌ی باب هممه‌تم
 کافییه‌ن په‌ی دفع‌گونای ئوممه‌تم
 من به‌نده‌ی تو‌م و ئوممه‌ت په‌سوول
 یا «الله» لآلهم بکهری قه‌بوول

بوچه‌زهره‌تی «عه‌لی رض»،^(١)

یا «عه‌لی» دادم! یا «عه‌لی» دادم
 یا «عه‌لی» ده‌خیل! بره‌س وه دادم
 وه لای کئی به‌رووم! داد و فریادم
 نیسمت یا «عه‌لی»، ثامان وه یادم
 مه‌ولای ده‌رویشان! مه‌ولای ده‌رویشان
 مه‌دهد یا «عه‌لی»، مه‌ولای ده‌رویشان
 توئی چه‌کیم حال، جو‌مله‌ی دل‌پیشان
 هه‌ر توئی فه‌رح به‌خش، قه‌لب په‌ریشان
 شه‌خس هه‌ن نه‌ر په‌نا، به‌رووم وه پیشان
 هه‌ریه‌ک وه میقدار، هیممه‌ت ویشان
 فه‌قه‌ت هه‌ر توئی شای، بریازه‌ت کی‌شان
 تو موشکیل گوشای، منم په‌ریشان
 یا «عه‌لی» زات‌ا یا «عه‌لی» زات‌ا
 یا «عه‌لی» مه‌ده‌م، سه‌وگه‌ند به‌ زات
 به‌و شان و شه‌وکه‌ت، شیوه و سیفات
 به‌و گشت زور و زات، به‌و که‌رامات

١- میرزا نه‌حمده‌دی داواشی ده‌لیت که له‌خودا به‌حزمه‌تی حه‌زهره‌تی «عه‌لی» گه‌یشتره‌م وه سه‌باره‌ت به‌و
 خه‌وه‌ثم سئی به‌یه‌ته‌لی:

دیه‌نم مه‌ودایه تیخ دووسه‌ری
 سه‌یر که‌رامات حه‌یده‌ریش که‌ردم
 مه‌بو په‌ی فه‌ردای من وه خه‌یانه‌ت

واردم شه‌ربه‌تی نو‌شام شه‌که‌ری
 قه‌ده‌م وه بارگه‌ی موقه‌ده‌م به‌ردم
 نه‌گه‌ر بواجووم شه‌رح به‌یانه‌ت

باقی یه موعجز، حال حیات
 چه فرقن پهی تو، نه حیا و مه مات
 بهو سه خاوه ته، سایه^(۱) وات جه توو
 تو ویت پهری شه، نیای له ته رازو
 یا «علی»! منیش، وه تو موحتاجم
 چون شه سایه له، بکهر عیلاجم
 یا «علی» به نه! یا «علی» به نه!
 نه راد نه ردم، له شش دهر به نه
 سپای غم وا ده ور، قه لای دل ته نه
 ریشه ی بنچینه ی شادیم تیشک نه
 زور^(۲) له کتف و شان، دهس و پام سه نه
 تهوانا و تاقه ت، دونیام نه مه نه
 ده قیانوس کووس ناقووسی ژنه
 نه و به ته پهری، زولفه قار شه نه
 مهر ویت بهو موعجز، عیفریت به نه وه
 بهو سه یف دوو سهر، قودره ت ژنه وه
 عه له م شادیم، له دل بهرپا کهیت
 به ختم وینه ی شه ست، عیفریت په ها کهیت
 یا «علی» ته نگه! یا «علی» ته نگه!
 یا «علی» ده خیل! وه ختم وه ته نگه
 دل زه ده ی سه رنیش، مه و دای خه ده نگه
 روشنیم له عهین، تاریکه ی زه نگه

زوانم جه وه سف، سه نای تو له نگه ن
 شهر به تم ژاره ن^(۱)، شه هدم شهره نگه ن^(۲)
 که شتیم له گنجاو، گیر نه هه نگه ن
 قافلهم له خه پرگاو، مائل و له نگه ن
 فریستم له خو، بی هوشی به نگه ن^(۳)
 دلش له باره م، چون سیاسه نگه ن
 دامانم جه زووخ، زامان گول په نگه ن
 مه ولا به فریام، برهس دره نگه ن
 به ند بهر بهر بهس، به ند بهر بهر بهس
 یا «علی» نه علا، به ند بهر بهر بهس
 حل نمای موشکیل، وامه نده ی بی که س
 دادخوا ی عادل، نه میر نه قده س^(۴)
 حبه ن دل چون که وک، له قه رن قه فس
 پای نه جات نیه ن، بکی شووم نه فس
 چون «غولام په زا»^(۵)، گیرم وه مه حبه س
 نومیدم نسیه ن، غه یر له تو وه که س
 یا «علی» زارم! یا «علی» زارم!
 یا «علی» ده خیل! زه لیل و زارم
 له ته نگه نه وقات، له گیان بیزارم
 مه حرومم له دیسن، دیده ی نازارم

۱- زهر، سه.
 ۲- زهر، هه رشتیکی تال.

۳- مه ست.
 ۴- پاک تر.

۵- نیشاره به حه فت به ند شیعه کانی «غلام رضا خان» ئه رکه وازی که له به ند یخانه ی حسن خان والی لوپستان گوتوبه تی.

نه‌وه‌ن یا «عه‌لی»، سه‌ختن ئازارم
 چون گدای بی‌پوول، وینل بازارم
 دل زه‌ده‌ی مه‌ودای، سه‌رنیش خارم
 بار ناناقت، بیه‌ن وه باپم
 زه‌لیل زامه‌ت،^(۱) پرووی پوزگارم
 هر ئان وه جورئ، مه‌دۆ ئازارم
 چون بولبول مه‌حرووم، فه‌سل به‌هارم
 مه‌ولا به‌ لوتفت، ئومیده‌وارم
 به‌وینه‌ی «سه‌لمان»، یا «عه‌لی» گیرم
 گیر سه‌ره‌په‌نجی، پر خه‌شم شیرم
 مه‌ر ویت به‌و موعجیز، بده‌ی نه‌جاتم
 وه‌ر نه‌ یا «عه‌لی»، قه‌تعه‌ن حه‌یاتم
 یا «عه‌لی» جه‌مه‌ن! یا «عه‌لی» جه‌مه‌ن!
 نه‌وه‌ن خه‌یالات، له‌ ده‌روون جه‌مه‌ن
 دل زه‌ده‌ی سه‌رنیش، مه‌ودای^(۲) سه‌مه‌ن
 شه‌هد شه‌ربه‌تم، ژار^(۳) نه‌رقه‌مه‌ن^(۴)
 شادی لیم بیزار، غه‌م هاوده‌مه‌ن
 خه‌یال، زکر زات، یاد تۆم که‌مه‌ن
 موشکیل گوشاد که‌را موشکیل که‌فته‌ن
 فریشته‌م له‌ خاو، بی‌هوشی خه‌فته‌ن

۱- زه‌حه‌ت.

۲- لیواری تیخ، نوکی خه‌نجه‌ر و شمشیر، نوکی تیژ.

۳- زه‌هر.

۴- ماری په‌ش و چه‌رمگ، ماری په‌ش که له بان پشتی دا خالی سپی بیت، خرابترین مارگه‌ل.

يا «عەلى» هانا، پرستگارش كەر
 له خاوعه‌قلەت، بۆ بیدارش كەر
 مه‌ولام نەر نه‌كه‌ی، په‌حمى وه‌ جه‌ستم
 باز نه‌كه‌ی قاپى، مورد به‌ستم
 ساكن نه‌كه‌ی دل، له غه‌مان كه‌يلم
 نه‌به‌ندى چون سه‌د، سه‌رچه‌شمه‌ی سه‌يلم
 ساپیش نه‌كه‌ی زووخ، زامه‌ت نه‌په‌ستم
 وه‌ئىلا له ژیر، بار غه‌م خه‌ستم
 مهر من له جه‌ساو تو ته‌رحم مه‌ولام
 تاكه‌ی نه‌مه‌ده‌ی، تو فه‌رحم مه‌ولام
 «نه‌حمه‌د» موته‌ريز، لوتف مه‌ولاشه‌ن
 مه‌ولا غه‌ير له تو، وه‌كنى هانا شه‌ن^(١)

تۆبه‌ی گورگ

گورگنن جه نه‌قدیر، جه‌فای پۆزگار
 له گهردشی چه‌رخ، چه‌پی چه‌پ ره‌فتار
 نه‌له گرتیوو، به‌ینن وا ماوو
 ماحه‌رای دنیا، سه‌ری لئ داوو
 چه‌فت و چیل و چه‌ق، وا قرخۆل بووو
 له برسیا که‌فتگ، خاس گه‌پۆل بووو
 هییزی نه‌ماوو، بۆ به‌ره‌وژووره
 نه‌یوت خوا مه‌رگ، ریگه‌که‌ دووره
 نه‌وانا و ناهت، نه‌ماوو له لای
 زه‌وی نه‌ئه‌گرت بۆ رێ‌وه‌روون پای
 به‌ینشی زه‌ینن، زه‌په‌ نه‌ماوو
 له کـوـنـالووتی تـکـه‌ی داداوو
 چه‌قی ژنر ملی، گه‌یووه‌ نافی
 مـوـنـه‌رـیف^(۱) بووو له بی ئینافی
 له داش‌پۆریاگ، ده‌می دۆل بووو
 چاوی شیویاوو، دگانی کۆل بووو
 گه‌لۆو دا که‌فتگ سووره‌ت لۆچ و پۆچ
 هه‌روه‌ک که‌یوانۆی کۆنه‌ی دوا کۆچ

۱- قوت - ثبوت.

ئەشی خوەم حەفت سەل، کەرەك پۆش بکەم
 غولامی مە پەر، بىزنە پۆش بکەم
 ۋە پۆز خىزمەتکار، ۋە شەو پاسەوان
 ۋە پىرازەتۆ، بى ئاۋو بى ئان
 يەك مە ۋە يەك بىزن، لە پان جى ماون
 ئاوسون ئەوشەو، ھەردىيان زاۋن
 شىر خەويان ئەداۋ كاۋىژيان ئەكرد
 كەم كەم لە قەسەم گورگ گوىيان ئەگرد
 بىزن بوۋە دەرويش، لەرزى و قارانى
 مە بوۋە سۆفى، فەورى بارانى
 وتيان: السّلام، عابدى عالى
 فەرماشت چەس، بىمان كە حالى
 وتى: بوۋگمە شىخ، بۆ پى ھەدايەت
 بۆ سۆفى و دەرويش، گىرتن بى غايەت
 دىيارە ئىۋە، چارە سقىدن
 خەۋەتان ھاتگن، ئەۋەل مورىدن
 زەحمەت بىكىشن، بىچن ئىرشاد كەن
 ھەريەك چەن مورىد، سادق ۋە يادكەن
 بەچكە كانىچتان، بىرنە لای خەۋم
 لە خەۋەتان خاستر، خىزمەتيان ئەكەم
 بىزن ۋە مە لە بان، ھاتن ۋە دامان
 بۆ ئىرشاد كىردن، كەفتنە پانە و پان
 ھۆز ۋە ھۆز ئەچوون ۋە دلەى بىريان
 ۋە دەم قارەۋە ۋە چاۋى گىريان

ھەرکە چەن کەسێ، لە ئەقرەبا و خویش
 خوەیان جەم کردۆ، لە بزنی و لە میش
 وتیان بێن بچین، عەشرەت بێ درێخ
 خوا شوکر گورگی بۆمان کردە شیخ
 ئێمە یەج لازمە، وە بێ زەحمەتی
 بچین و بوەین، بۆ ئەو نێمەتی
 بەل بکەفینە بەر دۆعای خەیر ئەو
 شاد بوین وە دین، سەفا و سەیر ئەو
 قەسەمی خواردگە، وە چەن ئاواتی
 هیچ قەبوول ناکا، لە کەس سەوقاتی
 وە قەوول سوۆفی، وە گوڤتە ی دەرویش
 دلێان گەرم بوو، چ بزنی و چ میش
 وە قاپە و بارە، جوملە قەوم و خویش
 ھەلسان کەفتنە شوین، خەلیفە و دەرویش
 مەن خوەی خەلیفە و بزنی دەرویش و
 باقی مەعلومە، سەرچۆپی کیش و
 تاگەین وە دەر، قاپی پیریان
 غەیر شیخ نەماوو کەس، لە بیران
 دیان ھەر وەك خوەی گورگ خەفتگە
 گۆنچکە ی، وە لای ملیا کەفتگە
 چەرمگۆ نەوگەو پەنگی ھەر بۆرە
 زانیان تەوبە ی گورگ ناجۆرە
 گورگ دی ئازا، ھەلسا خوەی دەسوور
 نالی و لووران ی و سەری کردە ژوور

وتی: خوا شوکر پزقم وافر بوو
 له شیخی دەر چوو فەوری کافر بوو
 کەفتە خاک و پای گورگ وە بئ درنځ
 گورگ دگانی ساودا، هەر وەك تیځ
 چاوی لئ قووچان، وە نەرم ئەیمیران
 لیو خوەی ئەخواردو، دگانی ئەکیران
 وتی: بە خەیر بئین، بچنە ئەم غارە
 ئیسراحت بکەن، مەوقەیی نەهارە
 بەسیە ئیتر من، شەرمە سار مەکەن
 لەمە بەدبەختتر، گونابار مەکەن
 سەری تەسلیمیان، بۆ هاورده خوار
 خام و خاوۆ بوون، یەك سەر چوونە غار
 گورگ دی ^(۱) بازی، خەیلنی خاسی کرد
 دووشەشی ^(۲) هاورد، شەش دەرە کەیی گرد
 دووگی لئ جەردا، سەری هەلبەری
 پروویانی تئ کرد، دەمی داچەری
 وتی: نە بئ هوش، نە مەستی مەیم
 ئیستە وە حوزوور، باپیرەم گەیم
 وا تئیمی خویری، ترسیام لە ئەو
 ئاقەتم نەگرت، راشنیام لە خەو
 وتی: پئیم تۆ کەیی، مەوقەیی تۆبەتە
 فرسەتە کویری، هەلسە تۆبەتە

۱- بینی.

۲- وتەبە کە لە کایەیی تەختە نەرد بە کاری دەبەن.

تەوبە ی گورگ مەرگ بووگە و مردگە
 مەگەر تۆ حیزی، تۆبەت کردگە
 ئەگەر وە قەوڵ، جە دەم ئیمجارە
 نە کەم کوێر ئەوم، بێ کەس لەم غارە
 خودا وایۆی، هاوردگە مالم
 ئەبەت زالم، منیچ زەوالم
 بە کامیان پازین، پیم بیژن کوپم
 بستانخکینم، یا بستاندپم
 حەتە ئیمپۆس، پۆژ مەرگتان
 قسەتی منە، سیه و جەرگتان
 عەزبان کرد قوریان، وایە مەزانە
 باپیرەت نەوگە، ئەو شەیتانە
 پەشیمانۆ بە، لەم خەیاڵاتە
 بە غەیر لە گورگی، کاسبی قاتە؟
 وتی: شەیتانی، وەها خەبروێژ وی
 یاخودا هەر وا، عومری درێژ وی
 هەرکس بۆ هەرکس، نەر قانزاجی^(١) ویت
 وەك عەقرب و مار، نەر مەزاجی ویت
 ئەشی لە قەوڵی، هیچ خەتا نە کە
 هەرچی ئەو ئیژیت، ئەشی وا بکە
 ویلتان کەم بچن، مەگەر من کوێرم
 دووگستان ئەوێرم و پیرتان دەرتیرم

«ئەحمەد» دی بەسە، کافیه و حەدە
گورگ خوێ خاسە، گورگەمیش^(۱) بەدە

حەجی ریوی^(۲)

یەك پۆ پرووبایە، لە پراو پەمیدە
زەرپ و زۆر و زولسم، سەیادان دیدە
سەرد و گەرم و شۆر، تەلخی چەشیدە
مەینەتان وە مەیل، پەقیب کەشیدە
دەرەو دۆل و یال سارا تەی کەردە
تا وە جەزیرە، جەزا پەی بەردە
خەیاڵان خام، وە خەیاڵ ویش
لە سەر بەرکەردەن، وە کەمال ویش
تار زەمزمەمی مووزی گەری ویش
ژەندش بە میزراب، پمووزی گەری ویش
کەفت وە خەیاڵی بەشارەت دەر بو
ئەغفال کونەندە و غارەت گەرتەر بو
وە دەس تەبیەت، لە دەرگای عیلاج
وا عیلاجی کرد، ببۆ وە حەجاج

۱- ئەو کەسە کە گورگە بەلام جلی می کردووە بەری.

۲- مەبەست لە ئەم شیعەرە تەزویرو خەلە تانەندە کە حاکمان و زۆرکارانی میژوولە سێ شت یانی: زەرو، زۆرو تەزویر، نوێستیماری خەلک کە لکیان وەرگرتووە.

نه وه شهو نارام نه پوژ مه كهر د خاو
تهی مه كهر د سارا و كەش و كوؤ كاو
تا غورووب گهیی، وه نزيك شاری
دی ^(۱) چه شمه ئاوو يهك و دوو دارئ
دی ^(۲) ده رگای مه نزوور، ئاره زوی وازه
ئاخونئ ^(۳) مه شغوول ئه دای نمازه
عابای كرده بهر، نهوی له عاسای
میژه ره ی به ستو و كهوشی كرده پای
مه لا وه خه یال، خوهی خوهی بردو
پئوی وه فرسەت كه ره كهی كردو
هه وساری كیشاو بر دیه پای سهنگئ
سوار كه ره خوهی بوو، وه بی درهنگئ
شه مله و میژه ره ی، وه سه ر نیا كهج
چه بكه م، چه نه كه م، كه فته پیگه ی حج
ئاخون له دواي، دوعای مه غفه رەت
له ده رگای باری، عوزر و مه عزه رەت
پوانی كه رو، ئابای نه ماگه
كهوش و میژه ره و عه سای بریاگه
پئوی تا سوار، كه ره مه تلەب بوو
جله و كهج تر و به تر جه تلەب بوو
وه شهو پا مه كهر د، وه بی ئازاری
به پو جا مه گهر د، له مه رغزاری

۲- تی گه یشت.

۱- بیی، چاری پئی كهوت

۳- مه لا.

تا یاوا وه سەر، سەرئاوو هه‌وزی
 دیش وه تاك تیا، نیشته سەر سه‌وزی^(۱)
 پێوی سەر سه‌وزی، فه‌وری دی وه چاو
 وتی: «السَّلام»، ساداتی سه‌راو
 «إِنْشَاءَ» دۆعای خه‌یرم بو بکه
 خه‌یالم کردگه، بچم بو مه‌که
 دۆعای خاسان وی، دۆس هه‌قیقیم
 ئومیده‌وارم بکه‌ی ره‌فیقیم
 وتی: حازرم بو، نیک و به‌دت
 بفرما بچین په‌نا وه جه‌دت
 «سه‌سه‌وز» که‌فته به‌ر، «پێوی» له‌ شوینی
 تا فرسه‌ت بیری و بوینه‌ خوینی
 راه‌که‌ردن ئه‌و پۆ، یاوان وه‌ باغی
 یه‌ك باغی شیرین، ساحیو په‌رداغی
 له‌ چیه‌ی بولبول، له‌ بو‌ی عه‌تر گول
 زه‌وق مه‌دا وه‌ دل، جوان و کامل
 به‌هه‌شت قه‌رینه، فره‌هوس شیوه‌یه
 پرسیایه و سیوه‌ر، ساحیو میوه‌یه
 ره‌واس^(۲) گۆشش گرت، ته‌قه‌ ته‌قی مه‌ی
 ده‌نوکه ته‌قی، یه‌ك له‌ق له‌قی مه‌ی
 عابای کرده به‌ر، نه‌وی له‌ عاسای
 میزه‌ره‌ی به‌ستوو که‌وشی کرده پای

بۆ مەرام خوہی، وہ بہانہ‌ی حق
 لەقەلق پئوی، پوی بۆ لای لەقەلق
 «لەقەلق» پئوی دی، ھاتە پیشوازی
 پئوی وتی: پئی، خودات لئ پازی
 پەنام ھاوردگە، لە پرووی گومپراییم
 ھەمراھیم، بکە جە پرووی براییم
 عەرز ناکەم برا، وەك ئاغە و نەوگەر
 بۆ ئەم پئی خەیرە، بووینە ھاوسەفەر
 «پئوی» کزی کرد، دومینکی لەقان
 «لەقەلق» لە خوہشی، دەنووکی تەقان
 وتی: حازرم، ھەم مەمنوونتم
 چون ئەچی بۆ حج، پەھنموونتم
 «پئوی» وا درگای، عەیارێ کردۆ
 لەق لەقی لە گەل، خوہیا ھاوردۆ
 وەلئ «سەر سەوز»ی خاس کردوو حالئ
 فەوری ھاتە بئال وە ئیستیقبالی
 وتی: بە خەیر پئی حاجی قەدیمی
 بوزرگیت کردگە حەقە نەجیمی
 میژەرەم وە پەنگ پرسی سەوز بووہ
 تەشریفت ھاورد، دڵ پەرفەوز بووہ
 سەرسەوز و لەق لەق، «پئوی» وە تفاق
 سواریوون و چوون، وە خەندە و مەزاق
 وەلحاسل خوہشون، ھەریەك وە حالئ
 قسەت پینگەیان، کەفتە پەپ مائی

دی یان هاتیا، که یوانوی کویری
 مامر و جووچک و یهک که له شیرین
 «پنوی» پوانسی، زانی فرسته
 ونسی: براگدل، وهخت نه سره ته
 نه گهر کی گهل وین، شیرین تر نه وین
 جه ماعه تمان بوی، نوورین تر نه وین
 هه رکس بو پنگه ی، راسی عازمه
 مه خسوس بو دین وی، مه لا لازمه
 بووچکی بکهین نه وی منته تمان
 خاسه بو تهلقین فهرزو سونته تمان
 وتیان: ماموسا، لهم کویره دیدا
 مه عاشت چلون، نه چینه پندا
 خسیزانت فرس منالت ورده
 فایده ی نیه بو ت هه رکرد و خورده
 نه ته شریف بیی، گول پیزانت نه کهین
 بووچکی خوهت و خیزانت نه کهین
 ونسی: حازرم، منیچ بار نه کهم
 به مه لای تان، نیفتیخار نه کهم
 عه رزیان کرد قوریان، زووتر سا دیره
 مال بو توو فرس، مناله کان بیی
 په واس وات: نه رچی، گرانه نه رکم
 مناله کانت زوو، بسنیره ته رکم
 نوو خسوهت نه زانی کارمان زه رووره
 به پو به حر نه کهین پنگه مان دووره

نه وهن بو خرووس، باقى و پېزانى
 تا سوارى كرد، خوهى و خيزانى
 تهنول خهبرى^(۱)، زانى سفير خوهى
 «رهواس» راوباز، خوږى له «كهرا» خوهى
 كهفت وه نه نديشه، بو يهك سؤراخى
 تا سؤراغى كرد، له يهك ئيلاخى
 «پىوى» وه ياران، وئش وات: وهى ده ستور
 راى هاموون خه يلى، خه تهرناكه و دوور
 مه حزموحافز، فتهى شهب و رو
 سه لاهم ئيڊهن، بده رين وه كو
 عه رزكه ردين ياران هان له فهرمانت
 حازرين بنين سه ر له پتى گيان
 «پىوى» وه حيله و حه والهى درو
 فرتيوانى داو فهورى دان وه كو
 تا ياوان وه پاى، كه مه رو كاوى
 جا گهرتن له پاى، شيرين شه تاوى
 نهو شه و بى خه يال، بى خه م و خه تهر
 وياران وه شاد، تا وادهى سه حر
 سه حر وه شنوى، نسيم وه ركاه
 «پىوى» راو ديڤه بيدار بى له خا
 گوش مه دا له شباخ، فرفارمه يو
 قه سپه و قه هقهى «كهوك»، هم «كه وار» مه يو

عابای کرده بهر می‌زه‌ره‌ی به‌ستو
 عاسای عه‌یاری خوه‌ی گرتنه ده‌ستو
 وتی: وه «مه‌لا»، هه‌له‌سه، نویژه
 نه‌زانی شه‌وگار، چهنی دریه
 عیلم و عالمیت، نیم‌رو بنوینه
 بانگ و مه‌لاتی، وه مه‌یل بخوینه
 «که‌له‌شیر» دای له بال، قوولانی وه مه‌یل
 «پئیوی» مه‌واران، نه‌س‌رینان چون مه‌یل
 وتی: وه یاران، وه‌خت تاعه‌ته
 تاکه‌ی تیر ناخوه‌ن، له‌م ئیس‌راحه‌ته
 «پئیوی» واقانی، سه‌رسه‌وز قیپانی
 «مابر» قرتانی، «جوجک» زیرانی
 «له‌ق له‌ق» وه مه‌وله‌ق ده‌نووک‌ی ره‌قان
 پیزیان کرد چما^(۱)، شه‌س‌تیریان ته‌قان
 کردیان وه‌کاری، وه بی ته‌حاشا
 «که‌و» و «که‌وار» گشت، هاته ته‌ماشا
 «پئیوی» روانی، «که‌و» و «که‌وار» هات
 وتی وه یاران، گول و به‌هار هات
 به‌که‌ر ساکت بین، مه‌به‌ووت بوون و مات
 داشان وه دیدار، «زه‌ره‌ژ»^(۲) مه‌له‌وات
 «پئیوی» ره‌والا، وات: نه‌ی فریشته
 په‌نجه‌ی پا په‌نگین، خال خودا په‌شته

وا وانموو کەرد حاجی بەرگەشتە
 وتی: وە یاران ئەی جا بەهەشتە
 خوا فریشتە ی خەیرش نازل کەرد
 .خۆف و خەیاڵات بەدش باتل کەرد
 سەرۆمیزەرە ی نیا لە بەر پێی
 وتی: فریشتە ی شەریف وە خەیر پێی
 خوا فریشتە ی، چون تۆ نوورینی
 سەوت و سەدا خوێش، شیوێ حوورینی
 لە باغچە ی بەهەشت، وا تۆش ئاراستەن
 پە ی حج قەبوولی، منت کیاستەن
 تەشریف باوەرە، سەحەرخیزی کەین
 شاکرین شوکر، شەکرپێزی کەین
 بە زەررافەت، زەرەیفتر ئەوین
 وە شەرەرافەت، شەرەیفتر ئەوین
 ئینکارت ئەوێ لە بەر ئەمر حق
 حق وە ناحق کەر، مەشو وە دۆزەق
 وێت لادە لە شەر، خەیری بێوێنە
 پەشیمانۆ بەو نوێژی بێخوێنە
 «پێوی» وا پەگی، خاوی کەوی گرد
 بالی پێ شوپ کرد، زوانی بەست و مرد
 .تی: حازرم، مەنت بشارەنان
 وینم و «گەواپ»، خەزەمت کارەنان
 «خوڕووس» و «مورغ» و، «سەر سەوز» و «لق لوق»
 «کەو» چەنی «کەواپ»، مولحق بین وە حق

«پێوی، ئاره زووی، ئەما تەواو بوو
 وە خەیاڵ کەواو، بە کسەر کەواو بوو
 کەفت وە پەژارە ی وە سواسە ی بێشۆ
 نە شەو خاوش بی و نە خوەرەک وە پۆ
 تا سۆراغش کەرد، لە وەر مە غاری
 یەک سۆراخ تەنگ، تا نادیارێ
 وتی: وە یاران فەسل زماوە
 لازمە بۆمان لانە و کولانە
 وانیشتانی دا، حاجی بەرگەشتە
 وتی: وە یاران، ئەم جا بەهەشتە
 نەر بە پۆ سەیران، کۆو کاو کەرم
 پە ی ویمان پراحت، بە شەو خاوە کەرم
 مەبادا وەریم، بەر بە موشکلی
 لە ی جاگە خاس تر، نیەن مەنزلی
 جا بە ی شیرینی و پراگە بە ی پاسی
 پە ی کێ دەس مەدۆ، لانە ی وە ی خاسی
 وە غارنشین، کەرم عیبادەت
 تا بوانە مان، ئەهل سەعادەت
 فەقەت بۆ ئێمە، سەختە یەک پەلە
 ئەشن بکێشین، یەکی یەک چەلە
 مەن ویم لە قاپی، مەراقب مەبووم
 مەراقب نەبووم، مەعاقب مەبووم
 چون مەستوولم، لە پۆژ جەزا
 نەر یەکی ئێو، بۆدەرۆ سزا

ه‌رز کسه‌ردن یاران، مه‌وافقه‌نان

مه‌وافق نه‌وین، مه‌ونافقه‌نان

وتیان: وه «مه‌لا»، ئیستیخاره‌که‌ر

پوژ و مانگ و سال، خاس شوماره‌که‌ر

پوژی مه‌واره‌ک، وه ئاره‌زوئی دل

تسه‌عین بفرموو، بسچینه‌مه‌نزل

وات: ئیمشه‌و جومه‌س، نه‌لبه‌ت غالبه

بو‌هر مه‌تله‌بی، ه‌ر که‌س تالبه

فتوای «مه‌لا» بی وه دلخوه‌شی دل

وه ده‌سته‌وجه‌می گشت شین وه مه‌نزل

«پئوی» پوانی، که‌س نه‌ماگه

شوکر خودای کرد، وا پرزی داگه

تا‌چوونه‌کونا، «پئوی» په‌له‌په‌ل

وه‌ک دز چالاک، خوه‌ی گه‌یانه‌که‌ل

مورادی وه مه‌یل، حه‌ق کریا حاصل

ئاواتی بریا و ده‌س مالاله‌دل

وتی: وه «سه‌سه‌وز»، سه‌وزه‌میزه‌ره‌ت

جه‌کام نه‌سه‌بی‌و، جه‌کۆن شه‌جه‌ره‌ت؟

وتی: مه‌ییدم، خه‌ته‌ره‌م نه‌یه

وله‌ن نازانم، شه‌جه‌ره‌م چه‌یه

وتیان: وه «مه‌لا»، ئه‌م کساره‌چۆنه

فه‌رمایش پئویه، یا‌قه‌ول سو‌نه

«مه‌لا» فتوای دا، وه قه‌ولّ عه‌ره‌ب

«لم‌ننه‌الله داخل‌ النسب»^(۱)

«پ‌ئوی» موولّه‌تی نه‌دا وه نا‌قی

وتی: وه «له‌ق له‌ق»، ب‌ذ‌هر شه‌لا‌قی

تا «سه‌ره‌سوز»ی خوارد، حا‌لی خراو بوو

بووه «گورگ» هار، چه‌شت که‌واو بوو

خو‌ری له «له‌ق له‌ق»، حاجی به‌رگه‌شته

وتی: چ‌و‌ن ئ‌ی‌زی، ج‌ی‌گه‌م به‌ه‌شته

حاجی که‌ی واسه، رات‌و‌پ‌رووت^(۲) نه‌که‌ی

پ‌رسیگمه‌ قو‌ر‌و‌اق، هه‌شت هه‌شت قو‌وت نه‌که‌ی

فرسه‌تی نه‌دا له‌ق له‌ق‌یشی ه‌ا‌رد

گو‌شتی کرده ئاو پ‌یشه‌ی کرده ئا‌رد

خه‌تاب که‌رد وه «که‌وک»، که‌ی توو فرشته‌ی

په‌نجه‌و پا وه خوون ئ‌ی‌مامان په‌شته‌ی

تو‌به‌د عه‌شره‌تی، قه‌وم و برات گشت

با‌نگ نه‌که‌یت وه غه‌یر، خو‌مت نه‌یده‌ی وه کو‌شت

«مه‌لا» فتوای دا، وتی: ئ‌ه‌ر واسه

شه‌خس به‌د عه‌شره‌ت، بو‌کو‌شتن خاسه

وه‌فتوای «مه‌لا»، «پ‌ئوی» که‌وی گرد

ده‌رسات له مل‌و، پ‌ی‌سی ده‌ره‌ا‌ورد

پا‌دارش گ‌رت و مال و‌یشه‌ن بی‌پا

پ‌ئوی په‌حه‌ت بوو، حا‌لی ها‌ته جا

۱- له‌عنه‌تی خودا له‌و‌که‌سه بی به در‌و‌ خو‌ی دا‌خلی نه‌سه‌بی ده‌کا.

۲- تالان.

فکری چوووه لای، «جووجه» شوماردن
تا واگهوره بوون خاس هاتنه خواردن
وتی: وه «مهلا»، کهی ئەمه دینه
ئەوینم وه چاو، زنای موحسینه
تاریخ باس ناکا، دوو ههزار سال پیش
براکهرده بو، زنای والیی ویش
براو خویشکن، له یهك مامرن
خهتای وا ئەکهن، یه کهر کافرن
کهی قه بوول ئەکهم، ئەم ناحه ساوه
کهواویان فەرزه و خواردن سهواوه
وه فتوای «مهلا»، «پئوی» خواردیانی
وه سهرو پیسۆ، تهواو هاردیانی
«مهلا» وه خه یال، خوهی دی مه عاف بوو
تا بهینن پئوی، نهشتههای ساف بوو
پئوی بو پیا، هه ر ئان له زکراو
وهلن بو خواردن، مهلا له فکراو
خوهی کرده خهفتگ، گوئی لئ نه ته کان
کهله شیر ههلسا مامره کهی شکان
هه رتا که له بان، «مامر» هاته خوار
تهپ تهپ دای له بال، قولانی یهك جار
«پئوی» پوانی و سهری گرتنه پاس
وتی: «ماموستا»، عهجه و دهنگ و باس!
بهی تهوور بانگ وه لهش، جنوب مهوانی
قه تلّت واجبه، مه ر نهمه زانی

بهر خیلاف شهرع، عورف و عاده ته
 کوشنت غه زاس حق شه هاده ته
 بنج پیشی گرت، وهك چه تل قه زه
 تاگری و خواردی، وه نیت غه زه
 «مامر» ته نیا کفت، گریاو قه سپانی
 «پړیوی» چاپی کرد، ئازا چه سپانی
 وتسی: په قیبت^(۱)، په یدا کردغه
 یا شیوه نئ که ی، جفت مردغه
 نه ونه ته دیگه و نه ونه ته داگه
 نه ونه گه پیاگی، ئاو پروت نه ماگه
 سهرت بتاشم سوار کهرت کم
 بو پهن دنیا شاره و دهرت کم
 بهرگه شته حاجی به تر کافر بوو
 ساو دگانی داو سوار مامر بوو
 «حاجی» سی په ننگن، نه گهر بیناسی
 به کی وه به دی دوان وه خاسی
 وه نیراده ی حق، وه بانگ په سوول
 هر کام چوونه حج، قه بوولن قه بوول
 نوور نیمانی لن زایه ر نه وی
 هر خاسی و پاسی، لن دایه ر نه وی
 هر کامیان وه ده ننگ «شهیتان» خه وهر بوو
 حارس و حهریس، په نجی بی وهر بوو

له پراسی دوورو له خاسی ویله
 له حق بهرگه شته، شووم و شهر کیله
 نه ویت وهو پړوی، شووم ندامت
 سهر ره فیق خوه خوه هر سلامت
 «نه حمده» گونای توو نیه عیلاجی
 مهر وه ئیراده ی حق، بووی وه حاجی

دیهاتی و شاری^(۱)

پوژئ بهك نهفر، دیهاتی هه ژار
 كهله شیریکي بوو هه لی گرت بوشار
 قهزا بهك نهفر، شاری گه یی پی
 وتی: به خهیر بی، خالو خه لك كوئی
 خوهت هاتی بوشار، یا وتیانه پی
 یا قوینخای دیکه، نهویگه له گویت
 بهم ترك توف و هه وای بهرف دهی^(۲)
 هاتووی بۆكام، تارفه یا په ی؟

دیهاتی:

وتی: په ی چوئه، ناغه پیم بیژه
 پانه، سی سووچه، کوئاس، دریزه؟

۱- ره خته، له وه زعی هه لېژاردنی نوینه ر بۆمه جلیس، له حکومته تی تاغوتی دا.

۲- بهفرانبار.

زهریف نازانم، حالیم که کاکه
 خوه راکه یا که، بهرگ و پو شاکه؟
 پیمنی نیشانده، بچم بیوینم
 که له شیر کهم، بدهم بیسینم
 بز انم کامیان، وه من مهربوته
 مناله کانم، گشت قووت و پروته

شاری:

شاری وتی پیمنی، مونعیم و گدا
 واجبه نه شی، رهی بو خوهی بدا
 وه کیل^(۱) مه علوم کا، بو ناوی نیجلاس
 تاله به دبه ختی، بمانکه ن خه لاس

دیها تی:

وتی: تو خودا، نه مه تو نیژی
 کو تا پیمن بیژ، نه که وه دریژی
 که ی نه م فریشته، هه لساگه له خه و
 پو شنی گردگه، زولم و تاری شه و
 نه جاتمان بدا، له م به دبه ختی به
 له م ناه و ناله و له م زام سه ختی به
 کاری و بوئی، حه تمی بزانه
 نیشانه ی زه وور، ناخر زه مانه

شاری:

شارى وتى: پټى كاكه چن ساله
وه كيڼل تن و نه چن، هه روا بهم حاله م
ديهاى:

وتى: نه م كار، بووه له مه و بهر
هېچ نه فعي نه وگه، به غه ير له زه ره
وه كيڼل مان بووگه زلمېچ باقيوگه
زوردار بو بى زور، ماقه ماقيوگه ^(۱)
هه روا باقيوگه، زولم وهك سالان
زالمان مالمان نه وهن وه تالان ^(۲)
وه كيڼل بو چس، زولم بمينى
هه ر پوژ زالم گيان مه زلووم بسينى
توو خسوا بلانم، وازم لى بپره
سه د وه كيڼل نه ژيت، نه م كه له شپره
گامى ^(۳) له چاهى ^(۴)، دهرم نه يه رى
كهى بو من نه بى، وه كه له شپرى
هېچ نه ين وه ته نگ بده و بپره كه م ^(۵)
دهس گشتيان وه گون كه له شپره كه م

۱- چاهه زاقه.
۲- چه پاو - غاره ت.
۳- كاتى - ده مې.
۴- ته نگ و چه له مه يه.
۵- موشكيلات - سه ختى ژيان.

وینه‌ی میرزا نه‌حمه‌دی داواشی

وہ تہن

ہر کھسی کوردی، تہ سیل و تہ سلہ
 گیانی لہ گہل خاک، و تہ نیا وہ سلہ
 کوردی بہ غیرت، پاکیزہ و پاکمان
 گیان تہ دہین لہ بان، تاو و خاکمان
 و تہن بسوئیمہ، لہ خیر لہ بریزہ
 سہنگی گہ و ہرہ و خاکی زہ پخیزہ
 تہ شی وایک دہس، بکہین دہسمان
 بکہین پشہی، خار و خہسمان^(۱)
 پشت وہ پشت بدہین، یہ کسہر پشتمان
 حازر کہین بؤدہم دوژمن مشتمان
 یہک روو یہک رہنگی، وہ یہک بنوئین
 دوژمن تہر شیر ویت، پشتی بشکینین
 دیبای ئی حساسات، پاکی بپوشین
 وہ ہیچ قیمہ تی، و تہن نہ فروشین
 بین بکہن وہ قہول، قہی فہرد من
 چ کورچ کہ نیشک، چ پیاک وچ ژن
 خوردو کہ لان و ئیناس و زوکوور^(۲)
 شاری و دیہاتی، نزیک یالہ دوور

عالم و عه‌وام، بوومی و وه‌ته‌نی
 «گه‌بر» و «یه‌هود» و «ت‌رسا» و «ت‌رمه‌نی»
 ده‌س بده‌ین وه‌ ده‌س، چون یه‌ك برادره
 نه‌وا وه‌ته‌ن مان، كه‌فیته‌ خه‌تر
 نه‌گه‌ر وه‌ته‌ن خواین^(۱) وه‌ته‌ن مام‌مانه^(۲)
 هو‌ی سه‌ر بوله‌ندی و یاد و نام‌مانه
 ده‌س وه‌ ده‌س، ده‌س مام، با بگرین وه‌ده‌س
 ده‌س ماممان نه‌ده‌ین، وه‌ده‌ست ناكه‌س
 مام بده‌ین له‌ ده‌س، هه‌تیم نه‌كه‌فین
 گۆشه‌یه‌ نه‌یه، تیا‌یا بـخه‌فین
 خوا نه‌یه‌ریتی، نه‌و پۆزگاره
 گه‌وره و بچووكمان، نه‌كه‌ن بیچاره
 تاكه‌وتین وه‌ ده‌س، باوه‌پیاره
 زله و شه‌ق نه‌خوه‌ین، سوح تا ئیواره
 «نوحه‌ده‌د» وه‌ «نوحه‌ده‌د»^(۳)، سول‌حی مه‌نزوره
 له‌ ئایین و دین، جه‌نگجۆیی دووره
 «الله!» هه‌ر كه‌سێ، وه‌ته‌ن فروشه
 له‌ دونیا بچیت، بـئـی مایه و تۆشه
 پاس وه‌ته‌ن نه‌كه‌ین، خوه‌لاسه‌ی كه‌لام،
 بـئـی قورب و شه‌ره‌ف، نه‌كه‌فینه دام

ديقان^(۱)

«ميرزا نه حمه دى داواشى» نهم هوئراوه يه بو ژيانى پر له نه ستم و زووخاوى
جوتياران و كړيكاران له سهرده مى راپروودا نووساوه.

بيچاره ديقان، بيچاره ديقان
بى جان نه هر جا، بيچاره ديقان
بى جاه و مەكان ناوړه ديقان
جهرگ و دل و ولك، سهد پاره ديقان
كوپ تو چون زالو، عوريانن ديقان
سووخته و سياو، بريانن ديقان
له كوپ ئاغه سر، سهرسامه ديقان
هر پوژه ليف و حمامه ديقان
كوپ تو له بهر خوهر، بى مايه ديقان
مەدام كار نه كەى، وه برسى ديقان
بازهم نه لرزى و نه ترسى ديقان
مەبادا ئاغه ئيرادى ديقان
بگري و بهر يا كا، فسادى ديقان
به كسر بو ئاغه، گه وهه رى ديقان
بو خوت سهر تا پا، زهره رى ديقان

ئارەق و خوینت مەخلووتە دێقان
 بوئاغە دانە و زمرووتە دێقان
 بێ بەرگ و پۆشاک، بێ خۆراک دێقان
 لوخت و پاپەتی، سینە چاک دێقان
 ھەر چی ئەدەی پەنج، بوئاغە دێقان
 گشت ئەوێتە گەنج بوئاغە دێقان
 ژن تۆ بێ بەھرەس لە دنیا دێقان
 لێ و لێو پەش، پەنگ سیا دێقان
 خانم ئاغە بە و فرمە دێقان
 ھیچ قانع نیە وە «ترمە»^(۱) دێقان
 ھەر پوژی مودی ئەپۆشی دێقان
 شەربەت و شەراو، ئەنۆشی دێقان
 سفید وە سیمما، چون بلوور دێقان
 ئەھل ماتیکە و^(۲) مانیکوور دێقان
 ژن تۆ ھەر خەریک، سەنیرە دێقان
 ئەویچ وە برسێ، کە ی تیرە دێقان
 کە نیشک خوار و خەفیفە دێقان
 حەسرەتی و ناشاد، زەعیفە دێقان
 دەم و شک و لێوی پەربارە دێقان
 پرووی پەرتەم و غەم، غوبارە دێقان
 وەلێ کە نیشک خان، پەرجەلاس دێقان
 لە سەرتا وە پا، ھەر تەلاس دێقان

۲- سووراپکە کە ژنان بە لێویان دا دەیمال.

۱- جۆرە پارچە یە قیمەتی.

تەوالەت کەردە چەل پەنگە دێقان
 شیرین و شەکیل قەشەنگە دێقان
 لە زەحمەت و زەرە، لە کشتت دێقان
 نامێنی پوولی، لە مشتت دێقان
 مالک وە کۆلە ئەو باشی دێقان
 ئەوەن ناحەق بووت ئەتاشی دێقان
 خوینت بوو ئاغە، شەراوە دێقان
 ئەینۆشی و ئیژی، سەواوە دێقان
 مالک^(۱) بووت وەك گورگ، بن مالە دێقان
 گوشتت وەك مێ بوی، حەلالە دێقان
 حوکم خووی وەتو، ئەنۆینی دێقان
 گوشت ئەخوا و پێشت، ئەشکینی دێقان
 تۆ ھەر شەو کێشک، تا سەحەر دێقان
 ئەو پەحەت لە بان، تەخت فەنەر دێقان
 وەك عەنتەر ئەکا، پێت بازی دێقان
 ھێمای ھەرنیە، لێت پازی دێقان
 تۆ وەك شوانە کەیی، بێ حەقی دێقان
 ھەر ئان دانیشی پەر شەقی دێقان
 مەگەر تۆ خەرسی، یا حۆلی دێقان
 ھەر ئان ئەچی کۆل، وە کۆلی دێقان
 عومری وە تەلخی، نیم نەفەس دێقان
 بەسەو کافە، بوھەر کەس دێقان

بەلام بزانە وەم حالە دێقان
 زالم ئاخری، زەوالە^(۱) دێقان
 ئەرجی بو «ئەحمەد» سێتەمە^(۲) دێقان
 گیان بدا هیمای، هەرکەمە دێقان

زارع بێ ھۆشین

زارع بێ ھۆشین، زارع بێ ھۆشین
 زارعین تاکە ی مەست و بێ ھۆشین
 تاکە ی جورعە ی جام، خامۆشی نوشین؟
 تاکە ی زولم و زور، زالم لە دۆشین؟
 تاکە ی ناژنەفین، مەگەر بێ گوشتین؟
 لەحاف غەفلەت وە سەر ئەپۆشین؟
 زولم زەلالەت، چەن سأل لەمەوبەر
 باو باپیرمان، بێرینە نەزەر
 مەلاکەین وەك گورگ زارع وەوە مێش
 ھەریەك لە یەك لا مەکیشا پە ی ویش
 کۆت^(۳) و خەلیلی^(۴) و زەولانە^(۵) و زەنجیر
 ئەو بگرە و بکوژ، توێلاو دار و گیر

۲- زۆر سەختە.

۱- نابودی - لەبەین چوون.

۳- داری ئەستۆری قاچی زیندانی.

۴- زەنجیری قاچای زیندانی دەگەل کۆت دەگوتری: (کۆت و خەلیلی).

پیاویان ئەرمان، وه سین و چوار ئەفەر
 یەکی بان پا، یەکی بان سەر
 ئەیوت دەریژن، لباس لە بەری
 توپلا^(۶) حازر کەن، بۆگاہوسەری^(۷)
 توپلا یا «مازوو» یا «وەن» یا «بەرۆو»
 یا «گوێژ» چل چل یا تەپکێ تەپۆو
 بانگیان لێ ئەکرد، هەرکەس وه کارە
 حالی یان ئەکرد وەك خۆینەخوارە
 وابدا لە پشت، کولۆک و پانی
 شیر تەلفی مەزە، بدا لە دانی
 مانگاوی و بزەن، گاوی کاپ و کەر
 ئەوە قولخ^(۸) بوو، لە دواي گاهو سەر
 هەر سوخ پەنیر و کەری و ماس و شیر
 واجب و فەرزو، لە گدا و فقیر
 فەپاش^(۹) ئەیان سەند، وەقسە ی تەق و لەق
 ئەر ئەیوت نیە، ئەیانگرتە شەق
 هەرکەس بی وایا، وه قەدر حالی
 لە بەر یا گلیم، نەوگ یا قالی
 هۆپو شۆلە کە و گورێس و تەناف
 نەیانوردایا، دوورو لە ئینساف

۵- ئەلقە ی گیر کراو لە ئەلقە ی تر.

۶- دار.

۷- لێ دان و کوشتن.

۸- باج، جریمە.

۹- پیاوی خان.

گدا و دەولەمەن، ۋە ھەر ئەنازە
 ئەر بىكردايا، لىباسى تازە
 خان بىدىيايە، فەورى لە بەرى
 ئەيدا بىكەنن، بۆيەك نۆكەرى
 تانجىي خىراگەمالى قوچاخ
 كەلەشېرى لارى يا مامرى چاخ
 بيانزانايە ھىن كىس ھالەكوى
 مەئموور تايىن ۋو فەورى دىۋەدى
 ئەيوت ۋە مەئموور زوۋ بىچۇدېرە
 ھەر چوارى ۋە زۇر بىئەۋ بېرە
 تانجى بۆ شكارگەمال بۆ پاسە
 مامروكەلەشېر بۆ ئىمە خاسە
 ھەر ژنە پايەتتى خاس خوەشگل وايا
 ۋە شەرتە ئاغە ئەۋى ۋە دل وايا
 ئەيوت ۋە خانم بىئېرە شوئىنى
 واجبە ئەشنى بىت و بىۋىنى
 نەيان ئەپرسى لە قوبج و قەبيح
 شا پەريان تىژوۋ بۆ فىئەلى شەنيح
 چىخى بۆ چاتۆل، جلى بۆ جەۋال
 كافى و بوايا، پلاسى بۆ مال
 گەنم خو ھەر نەۋ زەپات مەحالوۋ
 نان دايمى، يا جۆ يا گالوۋ
 يەكۋودوۋ نىبەن مالك خراۋون
 نىسبەت ۋە دېقان گشت ناحەساۋون

۱- جوتیارانی لادی.

نە پەر، نە تەنگ، وا وە ئوسوول بئ
 وا نە کەن قەوری چۆنەری قوول بئ
 دەس ئاخەر هەستان مائى دەخەر وار
 ئە گەر وانە بوو، منم خە تاکار
 لە ئساخر حەساو تەسفیهی چۆنەر
 چ خەیری نەوگە و شەر تا بان سەر
 وەزە زارە و کارىگەر بەک سەر
 بەیان ناکرئ، چۆنوو لە مەوبەر
 نە ساحیب گیان و نە هین منال بوون
 نە خواوەن رهئى^(۱) و ئىدارەى مال بوون
 بەدبەختى ئەو وەخت، بەیان کەم، هەر تەرز
 ئەبێت وە داستان، یەک مەسنەوی بەرز

جه‌نگ و سولج

جه‌نگ و سولج دوو پای هات و نه‌هاتن
 سولج پای حیات و جه‌نگ پای مه‌ماتن
 سولج سه‌رمایه‌ی شادی و نشاتن
 جه‌نگ تاریکه‌ی تار، زولم و زولماتن
 غونچه‌ی هر به‌هار سولج و شادین
 هر شادی سه‌فاش له ئازادین
 جه‌نگ جه‌رو قه‌رو فقر و نفاقن
 سولج نحیای عیش و زه‌وق و مه‌زاقن
 جه‌نگ درد و نه‌لم، په‌نجوری و په‌نجن
 سولج وه سه‌راحت گه‌نجوری گه‌نجن
 جه‌نگ وهك جه‌ه‌ته‌م دنیای په‌وشه‌نن
 هرئان سولج به‌هار گول و گولشه‌نن
 جه‌نگ سیایی شه‌و، تاریکه‌ی تارن
 وه‌لئ سوبج سولج سه‌فاش سه‌د تارن
 زمستان جه‌نگ، وه‌روش^(۱) قه‌هارن
 نه‌وبه‌هار سولج، گولشه‌ن وه بارن
 جه‌نگ له خودخوای و جاته‌له‌بی‌ین
 جه‌نگجویی جانی، له جه‌له‌بی‌ین

ئوستاد نه‌خشه‌ی جه‌نگ، نه‌وه‌ن ناشی‌یه‌ن
 نه‌وه‌ل فەر ق خوه‌ی، موته‌لاشی‌یه‌ن
 جه‌نگ که‌ی ئیختیلاّت، شوخی و بازیه‌ن
 جه‌نگ توپ و تیر و بووم نه‌ندازیه‌ن
 جه‌نگ قه‌حتی و مەرزه‌ خوشکه‌سالی‌یه‌ن
 جه‌نگ نه‌هریمه‌نی و به‌د خه‌سالی‌یه‌ن
 توغان ته‌رزه‌ی جه‌نگ هه‌ر شه‌دیده‌ن
 سولج ئستواری دژ جه‌مشیده‌ن
 سولج ئارامش و جان جه‌هانه‌ن
 جه‌هان وه‌ بی‌سولج، که‌ی ساحیب‌جان‌ه‌ن
 جه‌نگ خیلای عورف و دین و ئاینه‌ن
 موخالیف سولج جه‌هان خائینه‌ن
 فه‌زای سولج سه‌فای به‌ینه‌لمله‌ن
 بته‌وای به‌نای جه‌نگ هه‌ر خه‌له‌له‌ن
 جه‌نگ وه‌ك جه‌هه‌ننه‌م، سزای دۆزه‌قه‌ن
 مه‌نافع جه‌نگ، چوماق و شه‌قه‌ن
 بو‌ی نه‌سیم سولج، په‌وزه‌ی به‌هه‌شته‌ن
 کشت سه‌حرای سولج گول و گول‌گه‌شته‌ن
 جادووی جه‌نگ نه‌ر نه‌ی، نه‌په‌ر نه‌نگ بنوازۆ
 جاوید له‌ جه‌هان، به‌کی نمازو
 مه‌سجدو ده‌یر و کلیسا و کنشت
 چ پیر و چ جوان، چ زیبا و چ زشت

بو نمونه کەس، کەسێ ناوینێ
 نه‌زانی^(۱) بو‌فرزیه‌زدان بخوینێ
 ئاتەش سووزان، جەنگ جەهانی
 پۆشن بو‌دوینیا، مەکرۆ فانی
 بووم شووم جەنگ، نه‌گەر بخوینێ
 غالب و مەغلوب هیچ کام نامینێ
 کاوو کەشووکۆو هەردەو بیدو دەر
 یەختەسار مەبو، چون پۆژ مەحشەر
 نه‌کشت و نه‌زەر، نه‌گولزار مەبو
 بولبولان له‌گول، گشت بیتزار مەبو
 نه‌باغ نه‌بوستان نه‌گولزار نه‌گول
 زاغان مەوانان له‌جاگە ی بولبول
 کاخان گرد داغان، بێ پەونەق مەبو
 تاقشان چون تاق، کیسرا شەق مەبو
 نه‌عیلم و دانش نه‌دەرس و ته‌عیلم
 نامینێ ئوستاد له‌ پرووی حەفت ئقلیم
 پیشه‌وایان گشت بێ پیشه‌ مەبو
 پیشه‌ی گشت مەفتووع وه‌ تیشه‌ مەبو
 سەرتاسەر سینه‌ی، دونیا چاک مەبو
 شاران وه‌ شکیل تله‌ خاک مەبو
 فەتح و شکستی تاقی نەمەبو
 وه‌ تاقی جەهان، باقی نەمەبو

عەقل و کەمال و هەوش و فەرەست
 کیمیای تەدبیر، عیلم سیاسەت
 بەک سەر لە لەوحەی هەستی پاک مەبۆ
 چەن ئارەزووها، وای بە خاک مەبۆ
 پشت قارەمان، دونیا تا مەبۆ
 دەست ئارەزووی دی^(۱) کوتا مەبۆ
 فەرد فەرزان گشت هەلاک مەبۆ
 قەلب موحەبەت پەدر چاک مەبۆ
 تەلفان وە توفەیل، دەوای دەرد مەبۆ
 لە ناغۆش گەرم مادەر سەرد مەبۆ
 جەنگجۆیی شیوێ دیوساری یەن
 خەیاڵ باتل بادی هاری یەن
 هەركەس بنۆشۆ، چون «هیتلەر» مەبۆ
 لە هەر دوو دنیا، پەنج بیۆر مەبۆ
 انشاالله هەركەس نەرجەنگجۆ مەبۆ
 ئاخەر چون «هیتلەر» پەنجەرۆ مەبۆ
 «ئەحمەد» تا ئەبەد، سولحش مەنزوورەن
 لە ئاین و دین، جەنگجۆیی دوورەن

★ ★ ★

پەرفیقی ناکەس

کەردەم هەوسێ، کەردم هەوسێ
 هانا هام سەران، کەردم هەوسێ
 وەسواسە ی خەیاڵ، فراوان بەسێ
 وستەم وە توێژ دام، عەجەو ناکەسێ
 من کە ناکەس بێم، وا توێژ کەرد وە کەس
 ناکەسێ چون تو، بەرنەدام لە دەس
 پەرفیقی ناکەس، چون تاشای^(۱) سەنگەن
 دۆسی نەدارۆ، دايم هەر جەنگەن
 ناکەس وێنە ی گۆل، وێش مەدۆ نیشان
 هەر کەس بۆش کەرۆ، مەبۆ پەشیمان
 وە زاهێر چون گۆل، نەر چەنیت یارەن
 وەلن بزانە وە باتن خارەن
 هیچ گۆلت نین، مەبۆ بە خارت
 بارت مەکەرۆ، وێشەن سەربارت
 سا کەسێ چون من، ئەگەر خام نەبۆ
 نەقام و نادان ناتەمام نەبۆ
 چەنی ناکەسان نەدارۆ بەینەت
 وێش وە دەست وێش، نەمدۆ^(۲) مەینەت

پەفیتی ناکەس مەکەر، زینهارەن^(۱)
 پەفیتی ناکەس، چون بازی مارەن
 سەد سأل ناکەسی بگیری وە دۆش^(۲)
 ھەر ئان بنیەری،^(۳) کەردەن فەرماوۆش
 پەفیتی ناکەس، مەکەر بە تالەن
 وە زاهیر شیرین، وە باتن تالەن
 نەر پێشە ی ناکەس، بەر ئاری وە بەر
 بشۆریش وە ئاو، سەرچەشمە ی کەوسەر
 وە «ماء طهور»^(۴)، جووی شیر و شە کەر
 بـمـالـی تـالـیش، نـمـەـشـۆ لـە وەر
 نە گەرمی لە یەخ، نە سەردی ئاتەش
 نە کەس لە ناکەس، نە سوون وە بووی خوێش
 نەسەویدەن نەمەبو، هیچ کەس نە دیدەن
 ناکەسان وە کەس، کەردەن بە عیدەن
 «ئەحمەد»! عومرویت، سەرف کەسان کەر
 دی بەس پە ی ناکەس، ویت ھەراسان کەر

گلەگى باوك له فەرزەن

دارا شەرف باي، دارا شەرف باي
 پۆلەي عەزىزم دارا شەرف باي
 پەرورە دەي «پەزا» و «شاھنەجەف» باي
 قەلەم زىندەگى، دايم لە کەف باي
 پۆلە توولنى بىت، بى بەرگ و پىشە
 دەس نیشان من بىت، لە سەحن بىشە
 وە ئاو دىدە، وە خوین جگەر
 پەرورە دە کىراي، ھاتىتە سەمەر
 نەرشەد ئەولاد پۆلەي خاسم بىت
 تەنيا تو فەقەت، دىدەي پاسم بىت
 واتم: ئەلبەتە، فریاد پەسم بىت
 بۆ وەخت پىرى، ئاساي دەسم بىت
 نەزانام وە چاو، پاسى ناموینی
 وە ئاسام ناوی، پایچم ئەشکینی
 پاسە من پەدەر^(۱)، جەفاکىشت بىم
 خاستر لە دایکت، کەي نازکىشت بىم؟
 ھەر شەو نە ئەخەفت، تا وە بەرەیان
 نەر مەواتى ئاي، ئەو مەواتش گيان!

لە پای گاواریت^(۱)، هەر شەو تا بە پۆ
 لایە لایەش بی، پۆلە، پەری تۆ
 وە میهر و مۆبەت^(۲)، ئەو مەدا شیرت
 ئەو شیرینی شیر، چۆن شی^(۳) لە بیرت
 گامی لە ئاغۆش، گا لە دۆشم بیت
 کە ی ئانی پۆلە، فەرامۆشم بیت
 جەفامان بێ سوود، پەنجمان وە عەبەس
 رەنجت بۆ ئیمە و گەنجت بۆ ناکەس
 تۆم نیا وە مەکتەب، تا خاس بزانی
 بخوینی وە دەرس، عیلم ئینسانی
 نەزنام^(۴) لە عیلم ئاداب دوور ئەویت
 هەر چەند بخوینی، بێ شعور ئەویت
 حەیفە پۆلە گیان، هەر لە پرووی هەوەس
 باوک و دایک خوەت، بەر بەدی لە دەس
 نایە و نەمر حەق، کەردی فەرامۆش
 ئەمر عۆلەمات، نیاوان وە گوێش^(۵)
 ئەمر خوداوەن، پەزای پەیفەمبەر
 بەستەس وە پەزای، پەدەر و مادەر
 سەختە ئەر لە خووف، خودا نەترسی
 جار جار هەوائی، لێمان نەپرسی

۲- خوێشە وێستی.

۴- نەمزانی.

۱- بێشکە.

۳- پڕۆشت.

۵- گوێ.

هیچ مه نات^(۱) ناکه م، له م پوزگاره
 هه رگول وه نه وعی، موبته لای خاره
 ده سه لات نیه ن، شه ریکت کوته
 شوکر نه که م، هیما^(۲) به تان و پوته
 یا خوا هه رخومش بای، نه رچی بی مه یل بای
 نه ک وینه ی ئیمه، له خه مان که یل بای
 له مه زیاتر، بی ئینسافی به
 بی که فایه تیت پۆله کافی به

شه‌هید

به‌نام نه‌وکه‌س، که‌سه بو بئی‌که‌س
 بالاده‌س نه‌و، نیه‌ن ده‌س که‌س
 له‌ ئایه‌ی چوار سووره‌ی «موحه‌مه‌د»
 به‌شاره‌تشدان «الله الصّمد»
 هه‌رکه‌سی بدا، گیان له‌ راگه‌ی حق
 وه‌ به‌ر حق خودا، بناسی وه‌ حق
 پو‌حی له‌ عه‌زاب، قه‌یامه‌ت دووره‌ن
 ماوای به‌هه‌شته‌ن، هاوده‌می حووره‌ن
 حه‌ققی شه‌هیده، «جَنّات النّعیْم»
 مو‌تابق ئایه‌ی، «قرآن کریم»
 خودا خوه‌ی داناو بی‌ناو عه‌لیمه
 کوفار سزاوار، نار جه‌حیمه
 مو‌جاهید ئیسلام، دارا ئومیده‌ن
 یا‌غه‌زا نه‌که‌ن، یا‌که‌ شه‌هیده‌ن
 مو‌فته‌خه‌ر وه‌ لو‌تف، حه‌یی نه‌که‌رن
 مو‌سته‌فیز وه‌ فه‌یز، ساقی که‌وسه‌رن
 شه‌هید مه‌قامی، نه‌علاو شه‌ریفه
 دارای شه‌رافه‌ت، دین حه‌نیفه
 شه‌هید له‌ ته‌بار پاک په‌یغه‌مه‌ره‌ن
 سالار سه‌ریه‌رز، پو‌ژ مه‌حه‌ره‌ن

شه‌هیدان وه خوین سورخ یاقووتی
 شکست دان وه جه‌بر زولم تاغووتی
 نه‌لّهت بو ئیسلام، نه‌ک هه‌واو هه‌وه‌س
 چهن شه‌هید عزیز، گیانیان داله‌ده‌س
 شه‌ریه‌ت شه‌هادت، وه جوانی نوّشان
 چه‌م له‌زندگی، دنیایی پوّشان
 به‌رگ غه‌زایی، وه به‌رکه‌ردشان
 تا وه شه‌هادت، ته‌شریف به‌ردشان
 تسانیسلام واقع دارا وجود‌که‌ن
 کوفرو کافری به‌کسر نابوود‌که‌ن
 وه ئومید دین جوّشان خوروّشان
 دونیا وه په‌رچه‌م ئیسلامی پوّشان
 بو‌زرگه‌ن له‌لای، حق مه‌قامشان
 تا مه‌حشر تازه‌ن، خوین زامشان
 شیرین بی وه شه‌هد، نه‌جه‌ل کامشان
 سه‌بته‌ن له‌تاریخ ئیسلام نامشان
 جای غم و نه‌ندوه، نیه‌ن مو‌تله‌قا
 شاد بین وه به‌هشت، له‌«دارالبقا»
 پیگه‌ی خوینینی، شو‌ه‌دای ئیسلام
 نیدامه‌ بده‌ین، خو‌ه‌لاسه‌ی که‌لام

پیری و جوانی^(۱)

تۆپ دام پیری، لە سەر تا دامان
 ھەر ئان ئامادەس، پە ی نەوجوانان
 ئەو بالای ەرعەر، نەونەمامە ی نو
 خەم مەدۆ مەبۆ وینە ی سیاچۆ
 ئەو دەسە ی زلفان، خەیاتە ی خام تاو
 مەبۆ وە پەیحان پەژمور دە ی بی ئاو
 ئەو چەتر نیم پاچ، پەرچ تاوس تار
 بی زینەت مەبۆ، وینە ی پۆی دەوار
 ئایەنە ی تەوێل سیمای سفیدکار
 مەبۆ جە تاوشت، پیری لەکەدار
 ئی زەپەو خەندە و گوفتار و قسە
 مەبۆ وە خەفەت، پەژارە و غوسە
 ئەو قەوس قەتران، ئەبرۆی کەمانی
 نەمەدۆ شەوکەت، شیوە ی جەوانی
 ئی نوتق و ئیخلاق عیشو و ئیشارە
 ئی ئیفادە ی ناز، کەرشمە و لارە
 مەبۆ وە قوفە و قرخە و لرخە و جەخت
 ھەناسەو نەفەس، پژمە و سەور سەخت

ئى يومن و نگين، ئى ئىقبال و بهخت
 پىرى مەسانۆ،^(۱) لىش ئەواناي وەخت
 ئەو چەم چون سەويل، پرشنگ مەشانۆ
 شەوق لە ستارەي، شەفق مەستانۆ
 مەبۆ وە گردووی شکستەي بى ناو
 جە پىش پىرى، مەبۆ لىش زووخواو
 قامەت قونگ و قاخ، قەوس وە پشت مەبۆ
 بى قەدر ژ لای ياران زشت مەبۆ
 حاشىەي گۆشەي چەمان چىرچ مەبۆ
 بىنى تەق و رەق، قرخ و قرچ مەبۆ
 ئەو جىلوەي جەمال، چون جەلای قەمەر
 مەبۆ وە پاڊەم^(۲)، کىوورەي ئاسنگەر
 زىبای رەنگ و پروو، وە دەواس مەبۆ
 سافى سوورەت زوور، وە پىلاس مەبۆ
 ئەو لىوہ چون لال لەعل رومانى
 زەهرش کەرد نە جام، نۆشاش وە جانى
 ماجەرەي پىرى، بەي تەورە بى شۆن
 مەبۆ وە زىوار، بانەي کەوشە کۆن
 ئەو خالە ماچى^(۳)، پىرۆزەي پاکەن
 چەن کەس جە تاسەي، بۆسەش هىلاکەن
 مەبۆ وە فلفل، تاي جامەي عەتار
 نەمەيۆ وە عەين، ئەسل خىرپدار

۲- مەوانەي ئاسنگەر.

۱- نە پىنى، وەري دە گرى، نە بىاتەوہ.

۳- نە لىي. وە کوو.

سیمای زەنەقدان^(۱)، ماچی کۆی سیمەن
 خال وەك پیرۆزە، پێشۆ موقیمەن
 نەمەدۆ جیلۆه و جەلای جاییەلی^(۲)
 مەبۆ وە هەنار، پیر مەکاییەلی^(۳)
 بە یازە ی بە یزای، بلووری گەردەن
 عاشقان جەداخ، زەردیش پەنگ زەردەن
 مەبۆ وینە ی بەند، کودووی^(۴) کەفتە ی هەرد
 قرچ و کەرچ و چرچ، ئافات زەدە ی دەرد
 بریقە ی یەقە ی، سوخمە و سینە و مەم
 مەر شەوق شەفەق، بە یزای سووبەدەم
 مەبۆ وە پرووی سەنگ، پاشۆرگە ی حەمام
 بێ زینەت مەبۆ، لە لای خاس و عام
 ئە کسیری دانە ی، خال خال داران
 قەساس قاتل خوینی هەزاران
 مەگیلیۆ جە پەنگ بێ پەونەق مەبۆ
 سینە تەق و پەق مەمکە چەق مەبۆ
 نامین شەفاف، نی شیۆه و پەرداخ
 مەر هەر بکیشین، بۆ جوانی ناخ
 تەپل پۆس گۆش، نەم مەکیشۆو کەر
 دی^(۵) نیه وە تەنگ، قسە ی خەیر و شەر

۱- چناکە. ۲- تافی گەنجی و لاوی.

۳- هەناری بچووک و سییاگک لە ناوچە ی پیر مەکاییەل.

۴- کورولە کە. ۵- نیتەر.

لیل مه بو مینای، بینایی چه مان
 نیشان مه ده رو، یه کی وه دووان
 موبته لا وه دهره، بی عیلاج نهوین
 له بسازاره دا، ناپره واج نهوین
 کالای ئالامان، ناسینن وه موفت
 سهوادی جوانی و پیری ناوی جوفت
 جوانی چون گول، لیمان خار مه بو
 جوانان لیمان، دی بیزار مه بو
 فهم و فهراسهت، قسه ی نه کسیری
 نیهن چون جاران، په ی کهس ته ئیری
 جوانی به هار، زمان پیری یه
 وه ی له ی به دبه ختی، دامان گیری یه
 جوانی و به هار، هر دوو ده میوه
 ههردوو گرفتار، پرشته ی غه میوه
 مه بو بنیشن، هر وه دلگیری
 به هار بو پاییز جوانی بو پیری
 گوله که ی جوانی و خه زانه که ی دهره
 هه رکاتی زانای پیریش سه ر ئاوه رد
 مه ستانو قوه ی، هر دوو شان جه دهس
 کهم کهم مه کیشو پاش نه پائه و پهس
 جه مه جزوونی حال، مات و زویری
 نه ر نه سه ر که رو، نیشانه ی پیری

مەنیشین غەمگین، سەبا^(۱) و ئیواران
 دەس لە زرانی^(۲)، لە پای دیواران
 ھەر ئاخ ئەکیشین، چەم وە ئەسرەوہ
 قەزای زوھر ئەوہین، وە لای عەسرەوہ
 باز جوانی، بەریشۆ لە دەس
 وەقوو قووی قووشچی^(۳)، نەمیۆ وە پەس
 ھیچ کەس نە نازۆ بە جوانی ویش
 عومر بوۆ پەلە ی پیری ھا لە پیش
 «ئەحمەد» وە ی دنیا، خاتەر مە کەر شاد
 پیرمەوی و مەشو، جوانیت جە یاد

به سهرهاتی قه‌لای رَوْخاو^(۱)

کاکه سَلَام، کاکه سَلَام
 کاکه قه‌بوول کەر، عەرز و سَلَام
 نەر چی شایسته نیهن کهلام
 هام پایت نیهن پایه و مه‌قام
 ناشیم و نه‌پوخت هیمای هر خام
 له خوه‌م خام‌تره خامی کهلام
 چه‌نی نه‌ی دله‌ی، پرپه‌ژاره‌ی ویم
 وه په‌ژاره‌وه، هزار پاره‌ی ویم
 مه‌که‌ردم رازان، جه به‌دبه‌ختی ویم
 جه به‌دبه‌ختی به‌خت، جه زام سه‌ختی ویم
 پاسه^(۲) مه‌زانام، وه خه‌یال چون ویم
 له دنیا نیهن، بی‌نیقبال چون ویم
 واتم: کاش نه‌زهل، نه‌ویام له ماده‌ر
 نه‌که‌فتایم وه گنج، ده‌ریای ده‌ردیسه‌ر
 یام وه منالی، په‌ی ویم به‌مردام
 سهر وه تو‌ی مه‌ینه‌ت، دنیا نه‌وه‌ردام
 فه‌لَه‌ک وه‌ی ته‌وره، سزا بدو پیم
 هەر رَوْژئ کَوَسئ، باوه‌رو وه پیم

۱- نهم شیعره‌ی بو شاعیری پایه به‌رزی «دوو چیا» سهر به شاری کرماشان «سه‌یقوللا به‌عقوبی» نووسیوه و شایانی باسه‌که به هو‌ی دوسایه‌تی زوره‌وه، به «کاکه» نیوی بردووه.

۲- وامده‌زانی.

وه جه‌خت په‌یدا بی، هام به‌ختی چون ویم
 له ویم به‌دبخت‌تر، زام سه‌ختی چون ویم
 په‌نماییم که‌رد، وه یه‌ک قه‌لایه
 چوار قایی به‌سته‌و، پرله به‌لایه
 کاکه قه‌لایه، کاکه قه‌لایه
 راگه‌م^(۱) که‌فت وه پای، عه‌جه‌و قه‌لایه
 چوار قایی به‌سته‌و، پرله به‌لایه
 هیچ نه‌مابوو لیش، جیلوه و جه‌لایه
 بی سه‌روسه‌دا و په‌نگ و په‌ونه‌قی
 به‌رده بی هه‌رلا، دیوارش شه‌قی
 مه‌واتی زیندان، بی زینه‌تی بی
 خراوه‌ی خاپوور، بی قیمة‌تی بی
 باوه‌قوش له پروش، لانه به‌سته بی
 ده‌ر و په‌یکه‌رش، گشت شکسته بی
 له جاگه‌ی سه‌دای، تارو ته‌موورش
 گو‌شش که‌ر مه‌که‌رد، زیوه‌ی زه‌موورش^(۲)
 لانه‌ی سیره‌مو‌ز، زه‌رده‌واله بی
 باعیس ته‌زیه‌ت، نه‌و مه‌حاله^(۳) بی
 به‌غیر له زولمه‌ت، نووری نه‌دارو
 هه‌ر غه‌من وه پروی، غه‌مدا مه‌وارو
 مات و ته‌م نه‌نگیز، پرله دوود غه‌م
 مه‌واتی شادی، نه‌دیه‌نش وه چه‌م

۲- زرده واله، هه‌نگه ژاله.

۱- پیگه‌م.

۳- ناوچه.

خراوهی خاپوور، کاول کەلاوه
 تاقش شەق بەردە، لە ھەزار لاوه
 تاق بێ نوتاق^(۱)، دیواخان بێ نوور
 تارمە تاریک، تالار دەبجوو^(۲)
 تا دیم دیویام^(۳) تەواسامەوه
 وا بێم سەر لە پا، نەناسامەوه
 تەکم دا وە تەک، دەروازەیی بەستەش
 پەرسام لێش ئەحوال، پەشیوی جەستەش
 واتم: ئەی قەلای، خوار خاتەر تەنگ!
 کەلاوهی کاول، وێرانەیی بەد پەنگ!
 یە پەیی چی وەی تەور، پەڕیشان جەستەیی؟
 دەروازەیی، شادی لە پرووی وێت بەستەیی؟
 بوومە^(۴) پاسەوان، سەرپاسار تەن
 عەنکەبووت وە تار، پەردەدار تەن
 جەوش و جەیاتت، بێ موستەحفەزن^(۵)
 چال و چۆل چمان، مەکوگای دزن
 قەلای جەواو، مەن دا بەی دەستوور
 واتش: ئەی ئەبلەیی، دیوانەیی مەغرور
 ئاخەر ھەر ھەستی، نیستی یە دارۆ
 ھەر بۆلەندی یە، پەستی یە دارۆ

۲- تاریک.

۴- باوە قوش - کوندە بو.

۱- قەسە کەر.

۳- شێت بووم - لەخۆم چووم.

۵- چاو دێر.

تله خاکئی بیم، بی زیبا و زینت
 خوةل‌كهوانی بیم، بی قه‌در و قیمت
 رای پان و گاه‌گل، پاشیل خه‌لك بیم
 خراوه و خاپور، خام و بی‌كه‌لك بیم
 شه‌خسی شایسته، بی‌له‌ی مه‌حاله
 ئاوه‌رد و ه‌بانم، عه‌مه‌له و فاله
 فرمان دا وه بی‌ل قولنگه^(۱) و خا‌كه‌ناز
 چوار شه‌قم کردن، میزان وه ئه‌ناز
 په‌مه‌ق دا وه پیم به‌ردش په‌ونه‌قم
 شه‌قم کرد وه‌ی جور وا‌كه‌رده‌ن شه‌قم
 ئاوه‌ردش په‌ریم، عه‌جه‌و می‌عمارئ
 می‌عمارئ ته‌پده‌س، له‌کار ته‌یارئ
 نه‌خشی وا‌کیشا، ته‌ختم ته‌خته‌كه‌رد
 هه‌ر ته‌ختم وه‌چن، هه‌زار له‌خته‌كه‌رد
 خاکم كه‌رد وه‌گل، گل‌م بر‌شت كه‌رد
 بر‌شت، بر‌شت گشت، گل‌م وه‌خشت كه‌رد
 نا‌خر به‌ی ته‌ور بی، سه‌رئه‌نجام من
 گشت وست وه‌کووره، خشت خام من
 بر‌زیام وه‌ئاگر، سوزیام و سوختم
 پوخته پوخته بی، خامی نه‌پوخته
 وه‌ختی به‌رئامام، چه‌کووره‌خانه
 هه‌ردانه‌ی خستم، بی وه‌یه‌ك دانه^(۲)

له توئی ^(۱) بوته‌ی ^(۲) قال ^(۳)، تاویامه‌وه
 تا وه پوتبه‌ی بهرز، یاویامه‌وه
 روشن‌تر له دوو، خاس‌تر له بلوور
 چون ته‌لای دوو قال، مه‌درۆشام له دوور
 ته‌لارم لایه‌ق، شه‌هه‌ناهی بی
 موحه‌کم پام له بان، پشت ماهی بی
 بهرز بی ده‌ماخم، وه‌به‌رزی «په‌راو» ^(۴)
 وه‌ی ته‌وره پۆزی نه‌مه‌دیام وه‌ خوا
 هیچ تاقم له تاق، «کیسرا» که‌م نه‌وی
 ساحبو تاق که‌متر، له «حاته‌م» نه‌وی
 خاس‌تر له «حاته‌م»، میوان‌نه‌واز بی
 قاپیم په‌ی میوان، نه‌وازی وازی بی
 ئاخ‌ر چه‌رخ چه‌نیم وا ستیزه‌ که‌رد
 به‌رد بنچینه‌م، پیزه‌ پیزه‌ که‌رد
 دیوارم پیمان، سه‌قفم دا شکه‌ست
 قاپی ئومیدم، له پرووی میوان به‌ست
 هه‌ر کاتی زانای، چه‌واشه‌ی چه‌پکه‌رد
 چه‌پکه‌رد چه‌نی تویش وه‌ چه‌پ بازی که‌رد
 شیشه‌ی شادی توپیچ، دا وه‌ به‌رده‌وه
 تا مه‌حشر نه‌لای، وه‌ ده‌م ده‌رده‌وه
 «نه‌حمه‌د» ئی دونیا، قه‌لای پسر به‌لاس
 هه‌ر قه‌لأ خاکه‌ وه‌ر خاکه‌ قه‌لاس

۲- کووره‌ی تاوانده‌وه‌ی زبیر و زیووشتی‌وا.

۴- ناوی کیویکی به‌رزه له کرماشان.

۱- ناوی.

۳- تاواوه.

به دبه ختی به ختم

به دبه ختی به ختم، به دبه ختی به ختم
 یاران بیٲه سه یر، به دبه ختی به ختم
 گیروگی میٲهنهٲ، ئازاری سه ختم
 بریاگه نان و دریاگه په ختم^(۱)
 له که چی ئیقبال، فریستم خفته ن
 ستاره ی به ختم وه عقره و کفته ن^(۲)
 ئاگرم ناگری، چرام خاموشه
 فریستم هیمای، مه ست و بی هوشه
 سه گم بوی نسیه، بناس و نه ناس
 نه ر زکی بدپی، له که س ناکا پاس
 مشک خواردیسه، هه وانه و توریه
 دایم خزمه تکار، یه ک دانه گوریه
 له ته په خوات و نه خفئی له وشک
 میاوی ناکا، جاری له پرووی مشک
 حاکم نامدوینی، خویش لیم بیزیاهه
 ئیزی کفری حق، له من خیزیاهه
 ناویرم له جیی، خوه م بکه م ستیز
 مه ردم هه ر وه ک گول، لیم نه کا تریز^(۳)

۱- جل و به رگ.

۲- نه ستیره ناسان قه دیم بریاریان وابوو نه گهر نه ستیره ی به ختی که سی بکه ویته عقره و نیسانه ی بی شانی

۳- خو پاراستن، دووری کردن.

دور نه بری.

سا بێ جا دڵ وە ی، زنده گیە خوەش کە
 لیفیکم ماگە، بووگە وە پەشکە
 ھەر وەخت گەرە کەمە، بیدەمە ملما
 ھەر وەك بەرەداو ئەچیتە قولما
 لە دەوڵەت داری، سەری ئافرم
 نیستە خزمەتکار، یەك مامرۆ کرم
 لە ئەوێ دەفەعە، پانزە ھەلتیری
 چە مایە ی ئەوی، وە کەلە شیرێ
 ئەگەر ھەر وەك ئەسب، بیگرەمە کەما^(۱)
 ناتسیتە مل، مامری خووما
 «ئەحمەد» بەدبەختی، ڕوو نەکاتە کەس
 بە حق نەو کەس، کەسە بو بێ کەس

۱- گیایەکی بۆن خوشە کە لە «شاھۆ» سەوز دەبی وە ئالفی نازەلە.

ٴاغه وه حالٴم^ٴ(ٴ)

ٴاغه وه حالٴم، ٴاغه وه حالٴم
 ٴاغه ئه ر نه که ی، په حمی وه حالٴم
 چون مورخ زه پین شکه‌سته بالٴم
 گیر ئاورده ی دام، سالٴ ئیمسالٴم
 له گه ردش چه رخ، چه واشه ی چه پگه رد
 بهر گه رده ن موهره ی، تاس ته‌خته نه رد
 ئه رچی کس جه دس، جه ورش نه په‌سته ن
 ئه فشارم گه رته ن، شه‌ش ده ر لیم به‌سته ن
 شانسم چه نی تاس، ما له که شاکه‌ش
 دو خالٴ ماوه‌رو، نه جاگه ی دوو شه‌ش
 پیشینان و اچان، نه دارو عه‌جیب
 پراسی په ری دوس، ده ردیچ په ی ته‌بیب
 به غه‌یر له پراسی، سه‌لاحیم نه
 برپاگه ئیمسالٴ فلاحیم نه
 دانه شک ناوهم، له ده‌رو له مالٴ
 نه گه‌نم، نه جو، نه زه‌رات نه گال

ٴ- سالی که فله‌ای وکشت وکالی شاعیر، بی به‌رهم نه‌بیت، ئه‌م شیعرانه ی بویه‌کی له هاوه‌لانی نزیکه
 به‌ناوی «نه‌که‌رخان آله‌یار خانی» نووساوه‌کاتی که ئه‌م شیعرانه نه‌گاته ده‌ستی «نه‌که‌ر خان» سی‌باری قاتر
 گه‌ندوم بو «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی» ده‌نی‌ریت.

«فاتمه»^(۱) پووی تالّه، هر ثان له‌حه‌نم
 خوّلقمی ته‌نگ کردگه، به‌کجار بوگه‌نم
 وه‌قوّلّه و بوّلّه، کردگه بیرم
 هر شه و بی‌نانی، نه‌خاته بیرم
 منیچ نه‌رخه‌یال، کارنکم بویت
 وه‌ده شه و هه‌وه‌س، جارنکم بویت
 نازش بی‌نانی، ماوه‌رو وه‌پیش
 ده‌رلاد مه‌ده‌رو، زه‌وق دلّ جه‌نیش
 ئیسه‌په‌رده‌ی شه‌وق، شادی دلّ دریان
 به‌شم له‌خو‌ه‌شی، خاو شه و بریان
 وه‌خه‌یال برسی وه‌زکی تیرو
 نه‌رچی هام له‌بان نه‌م‌کاته ژيرو
 بو‌یه‌کی له‌ده‌ور، دونیا چون شیری
 من له‌ژیر تانه‌ی، «فاتمه» ده‌رییری
 نه‌میچه‌گه‌ردش، روژگارنکه
 که‌رو پای مله و پله و بارنکه
 دنیا تا وه‌سه‌ر، هر وا ته‌نگ ناویت
 که‌ر منیچ له‌پای پله له‌نگ ناویت

۱- پ‌خاتون «فاتمه» ناوی هاوسه‌ری «میرزا نه‌حمه‌دی داواشیه». که له‌بنه‌ماله‌یه‌کی زور به‌رزو به‌ناو بانگی
 «ه‌لک» سه‌ر به‌شاری «کامیاران» بووه.

فهلک داخ و دهر د

کیت زه بون نه کهر د، کیت زه بون نه کهر د؟
 فهلک داخ و دهر د، کیت زه بون نه کهر د؟
 سه رکیت له پووی تن، سه رنگوون نه کهر د؟
 تن کیت وه بی سه ر، غرق خوون نه کهر د؟
 کیت نه وست وه گيچ، ده ریای دهر دیسه ر؟
 تسه ن کیت له گيچاو، ناوهر دهن وه به ر؟
 داخم کیت نه دان، وه مه وداي خه ته ر؟
 کی له سای چهرخت، نشته ن بی زهره ر؟
 کام شات نه وستنه وه پوی گدایي؟
 کام گدات نه نیان، وه تهخت شایي؟
 شادی کیت بهر گهر د، نه کهر د وه شیوه ن؟
 کیت نه وست وه باغ، هر غه مش میوه ن؟
 نهو میوه ت وه دهس، کام کس نه داده ن؟
 کام کسه ن له جهور، زولمت نازاده ن؟
 نه ره ی سته مگر، جهفات بی سه فان
 هیچ سهفات نیه ن، سهفات بی وه فان
 هیچ کس نه نازو، وه سهفا و وهفات
 هیچ کس نه نالو، وه جهور و جهفات
 نادانی وهک من، لیت پرسو هوال
 کیت نه وست وه ناو، غه مگینی و خه یال؟

جهرگ کیت وهك جهرگ، من پاره نه كهرد؟
 سهر کیت سهر اویر، قه ناره^(۱) نه كهرد؟
 کیت وه تیغ نه جهل، دوو پاره نه كهرد؟
 دل کیت له خووندا، فواره نه كهرد؟
 کیت وهك من خهریک، په ژاره نه كهرد؟
 کام چاره دارت، بیچاره نه كهرد؟
 دل کیت وهك دلهی، من داخی نه كهرد؟
 بهرگ کیت وهك من، قه لاخی^(۲) نه كهرد؟
 دل کیت وهك دلهی، من له ماته مدا؟
 نه کیشای وه توئی، هه تیهی^(۳) غه مدا؟
 نام کام نازارت، نه كهردهن بی ناز؟
 نهوستی چون كهوك، له چه نگال باز؟
 بی مروهت بی شهرت، بی وهفا و مهجاز
 ریشهی جهرگ کیت، نه كهندهن وه گاز؟
 دلفریبهنی، به نهیرهنگ بازی
 هه ساتن وه مهیل، به کی نه سازی

۱- داری لیچدام.
 ۲- پهش.
 ۳- پارچه پولا به کی کون کونه زیرینگه ران تاله زیره ی پی ده گوشن وه راست ده كهنه وه.

چەرخ ئەفلاکەن

چەرخ ئەفلاکەن، چەرخ ئەفلاکەن
 خودا داد ژ دەس، چەرخ ئەفلاکەن
 چەند لە جوانان، سینه سەد چاکەن
 چەن ژ مەحبوبان، دیدە نمناکەن
 بەعزێ گەرفتار، ئەسیر خاکەن
 بەعزێ کەفتە کار، پیر هلاکەن
 بەعزێ مەدھۆشەن، مەست و بێ باکەن
 بەعزێ دایمە، لە چەکاچاکەن
 پەیی هیچ کەس تاسەر، نەداری سەفا
 چەواشەیی چە پگەرد، پەر جەور و جەفا
 «خاقان» و «قەیەر»، ئەساسەیی «فەغفور»
 ژکۆن جەمجە و سپای «سەلم و توور»
 فەلەک تەخت بەخت، کێت نە کەرد خاپوور
 ئەعزای کێت نە کەرد، وە لانی زەنجوور
 پەیی هیچ کەس تاسەر، نەداری سەفا
 چەواشەیی چە پگەرد، پەر جەور و جەفا
 کۆشی^(۱) شای «جەمشید»، جەکۆن «کە یقوباد»
 پێشینان پێش، باوەریم وە یاد

شیونای خه یال «فرعون»، «شه‌داد»

وه په‌شه سپای، «نهمروود» دای وه باد

په‌ی هیچ‌کس تاسه‌ر، نه‌داری سه‌فا

چه‌واشه‌ی چه‌پگه‌رد، پر چه‌وروچه‌فا

«پوسته‌م» وه ته‌رکیب، وه نه‌نامه‌وه

سا ئیسه ژکون، «زال» وه «سامه‌وه»

«گووده‌رز» و «په‌هام»، وه «به‌هرامه‌وه»

یه‌کسه‌ر وینه‌ی، مورخ بین وه دامه‌وه

په‌ی هیچ‌کس تاسه‌ر، نه‌داری سه‌فا

چه‌واشه‌ی چه‌پگه‌رد، پر چه‌وروچه‌فا

«که‌یخوسره‌و» چه‌نی، سپا و ته‌بل و کووس

نه‌و سان سپاو له‌شکر نارای تووس

له‌ده‌وره‌ی «کیان»، تا وه «ته‌قیانووس»

چه‌ند ناما چه‌ند شی، فیل و مه‌نگه‌نووس

په‌ی هیچ‌کس تاسه‌ر، نه‌داری سه‌فا

چه‌واشه‌ی چه‌پگه‌رد، پر چه‌وروچه‌فا

«پروئین‌ته‌ن» مه‌جرووح، ها وه تیره‌وه

«بسیژنه‌ن» نه‌سیره‌ن وه زه‌نجیره‌وه

«پیران وه‌یسه» وه ته‌دبیره‌وه

ما باقی شاهان وه وه‌زیره‌وه

په‌ی هیچ‌کس تاسه‌ر، نه‌داری سه‌فا

چه‌واشه‌ی چه‌پگه‌رد، پر چه‌وروچه‌فا

ژکون شاعیران، گه‌وه‌ر فروشان؟

له‌بازار عه‌شق، باده مه‌نوشان

یه کسەر شین وه جمع، جو مله‌ی خاموشان

سەنگ و خاک و گل بالاشان پوشان

په‌ی هیچ کەس تاسەر، نه‌داری سەفا

چه‌واشه‌ی چه‌پگەرد، پەر چه‌ورو چه‌فا

کۆن په‌یفه‌مبه‌ران، په‌هنمای په‌هه‌بر

ژکۆن بریقە‌ی سه‌یف، بپرندە‌ی «حه‌یده‌ر»

وه زۆر بازوو، دوشەق کسەرد خه‌یه‌ر

پیشه‌ی کافران، به‌ر ناوهرد وه به‌ر

په‌ی هیچ کەس تاسەر، نه‌داری سەفا

چه‌واشه‌ی چه‌پگەرد، پەر چه‌ورو چه‌فا

سه‌حرای «کەریه‌لا»، «حوسه‌ین» مه‌زلووم

له‌ نـزولە‌ی ئـسـاه، تـفـلـان مه‌عووم

شه‌هید بین وه دەس «شمر» چاره‌ شووم

جاش سه‌قه‌رینه‌ن خوه‌ راکش زه‌قووم

په‌ی هیچ کەس تاسەر، نه‌داری سەفا

چه‌واشه‌ی چه‌پگەرد، پەر چه‌ورو چه‌فا

«یوسف» وه‌و شه‌وکەت، وه‌و جه‌ماله‌وه

«زلیخا» وه‌و زلف، خەت و خاله‌وه

«عه‌زیز» مسته‌غرق، وه‌ خه‌یاله‌وه

«قاروون» سه‌رنگوون، وه‌ کول ماله‌وه

په‌ی هیچ کەس تاسەر، نه‌داری سەفا

چه‌واشه‌ی چه‌پگەرد، پەر چه‌ورو چه‌فا

«شیرین» وه‌و شیوه، خودا دا وه‌پیش

«خوسرمه‌» وه‌و شه‌وکەت، خوسرمه‌وانی ویش

«شاپور» وه قه لّم، نه قش و نگار كيش

«فه رها» تا مه حشر، مه نالّو جه نيش

پهى هيچ كهس تا سر، نه دارى سفا

چه واشهى چه پگه رد، پر جه وروجفا

نه وه «نه فلاتون» وه «لوقمانه وه»

«نه ره ستوو» ژ كوّن وه ده رمانه وه

«نه سكه ندر» وه تيپ، سپاوسانه وه

«نادر» وه ياساى، پاي نه فغانه وه

پهى هيچ كهس تا سر، نه دارى سفا

چه واشهى چه پگه رد، پر جه وروجفا

سه ختى زمستان، وه كول قه ره وه

يه خوه شى به هار، له پرووى ده ره وه

نه ههنگان له توّى، گنج به حره وه

باقى نه نواعات، وه چند ته حره وه^(۱)

پهى هيچ كهس تا سر، نه دارى سفا

چه واشهى چه پگه رد، پر جه وروجفا

نه بله هان مه سروور، وه مالّ دنيا

نه ميچه گهر دش، دنياى بى بنيا

ته خت چند شاهان، له ريشه كنيا

ته بلّ به دنامى، چند كهسان ژنيا

پهى هيچ كهس تا سر، نه دارى سفا

چه واشهى چه پگه رد، پر جه وروجفا

چند ژیر بی وه بان، چند بان بی وه ژیر
 چند په شه فایق، بهر شیر دلیر
 چند حق وه ناحق، چند حق کفته دیر
 چند زالم وه گوشت، مه زلووم بووگه تیر
 پهی هیچ کس تا سر، نه داری سفا
 چه واشهی چه پگهرد، پر جه وروجه فا
 گوم بی وه بگار، بگار بی وه گوم
 شیونا غه و غای «غَلِبَتِ الرُّوم»^(۱)
 چند شوم وه بایر، چند بایر وه شوم
 ئه سل نه ماگه و گوپاگه توم
 پهی هیچ کس تا سر، نه داری سفا
 چه واشهی چه پگهرد، پر جه وروجه فا
 نه مه ندهن بازار، نه پان تازی
 بیهن وه بازار، هرزه و کهربازی
 نه مه ندهن فتوای، گوفتار قازی
 هیچ کس وه رهفتار، شهرع نیهن بازی
 پهی هیچ کس تا سر، نه داری سفا
 چه واشهی چه پگهرد، پر جه وروجه فا
 ناکه سان مونعم، وه گهنج و وه مال
 که سان گشت موحتاج، وه لامشتی گال
 دهرویشان په شیو، سو فیان ره جال
 سونه تان بهرجان، فروزان به تال

په‌ی هیچ‌کس تا سه‌ر، نه‌داری سه‌فا
 چه‌واشه‌ی چه‌پگه‌رد، پر چه‌ووروچه‌فا
 چند شاهان مه‌عزول، له‌پرووی کورسی عاج
 کام ته‌خت و تاجش، نه‌دان وه تاراج
 سکه‌ی سفیدی، نه‌دارو پره‌واج
 وه حه‌کیمان دا، دهر دبی عیلاج
 په‌ی هیچ‌کس تا سه‌ر، نه‌داری سه‌فا
 چه‌واشه‌ی چه‌پگه‌رد، پر چه‌ووروچه‌فا
 به‌گشت له‌گه‌ردش، چه‌رخ نه‌زهره‌قن
 ساتی په‌ی که‌سی، ساحیب ره‌ونه‌قن
 حه‌قمان وه ناحق، ناحه‌قمان حه‌قن
 نه‌لا گه‌رده‌ن که‌ج، زهردی مه‌فره‌قن
 په‌ی هیچ‌کس تا سه‌ر، نه‌داری سه‌فا
 چه‌واشه‌ی چه‌پگه‌رد، پر چه‌ووروچه‌فا
 قه‌دیم ئوجاخان، زووخاو مه‌نوشان
 کو‌نه چوو‌پانان، ترمه مه‌پوشان
 برا په‌ی قه‌تل برا، مه‌کو‌شان
 نهر مه‌ده‌ی سی جام، خوونش مه‌نوشان
 په‌ی هیچ‌کس تا سه‌ر، نه‌داری سه‌فا
 چه‌واشه‌ی چه‌پگه‌رد، پر چه‌ووروچه‌فا
 نه‌جیبان موحتاج، نازاران بی‌ناز
 کو‌ر کو‌ره نشته‌ن، له‌ته‌لار باز
 نه‌زده‌های نه‌فس، ده‌هن که‌رده‌ن واز
 فه‌رزن ژ پده‌ر، نه‌دارو ته‌غماز

پدی هیچ کس تا سر، نه‌داری سه‌فا
 چه‌واشی چه‌پگه‌رد، پر چه‌وروچه‌فا
 مه‌علوم حه‌ق‌احق، ئنتهای مهنه‌ن
 زولم زالمان، زور چه‌حد سه‌نه‌ن
 «نه‌حمه‌د» ژه‌و بونه، یه‌ک جار دل مهنه‌ن
 وائسل به‌ده‌ل، به‌ده‌ل په‌سه‌نه‌ن
 پدی هیچ کس تا سر، نه‌داری سه‌فا
 چه‌واشی چه‌پگه‌رد، پر چه‌وروچه‌فا

٧ ئەجەل

ئامان ئازیزان، خاتر خار مەون
 پەي فەوت هیچ کەس، دڵ ئازار مەون
 قاعیدەي قانون، پۆزگار پاسەن^(۱)
 «دائیم المدام»^(۲) زەهرش لە تاسەن
 موهرە مەشانۆ، لە پرووی تەختە نەرد
 گا مەواچان بی و گا مەواچان مەرد
 گا شاد، گا ناشاد، گا شیرین، گا تال
 دەوران بازیش، دوورە لە خەيال
 وە برد و باختش، هیچ کەس نەنازۆ
 نەر جارێ بەرۆ، دوو جار مەبازۆ
 کارەکان گەردوون، کەس نەکەردەنەن
 پەسم ئادەمی، زاد و مەردەنەن
 گەردوون ئای گەردوون، هەریە کارشەن
 زانایان حەیران، لە کردارشەن
 نەر شان، نەر گدان، ئەگەر خوونکارەن
 جاش^(۳) هەرقەبر تەنگ، زولمات تارەن
 وە یەکن خەلەت، دەولەت مەپۆشۆ
 وە یەکن بادی، ئەجەل مەنۆشۆ

۱- وه سهفاش هه رگیز، مه وه سن که مه ر^(۱)
 وه فاش بهی هیچ کهس نهوین تا وه سه ر
 عاقیبهت مه رگه ن هه ر مه بو مه رده ن
 مه رده ن چه ن مه رده ن، جه مه یدان به رده ن
 تو پ دام ئە جه ل، جه ئە زه ل ته نیان
 مو حاسیره ی ده ور، دایه ره ی دنیان
 دانه ی ته ماعش، وه خه رو ار نه ک مشت
 وه فه لای^(۲) فریب، فه لکه کهر د وه کشت
 مورغه که ی به شه ر، دانه چینه ش
 سه یاده که ی^(۳) مه رگ، له که مینه ش
 وه حش و ئینس و جن، زی نفهس و به شه ر
 جه ی دانه و دامه، نه مه شو وه به ر
 ئاخه ر ماوه رو جه نیك و جه به د
 گیر به و سه رحه لقه ی، تو پ دام تا ئە به د
 «ئه حمه د» وه ی خه یال خه م و خامه وه
 مه گیل تویش مه ویت، وه ی تو پ دامه وه^(۴)

۲- جوتیار.

۱- بروامه کهن. دل خوش مه کهن.

۳- پراوچی.

۴- شەش بەیتی ئاخیری ئەم ھۆنراوە بە وه سیەتی ھۆنەر لەسەر مەزارە که ی نووسراوە.

ئەگەر بەدکارم مانەم تۆوی^(۱)

ئەو پۆجە عەدەم، دنیات کەرد سرشت
 ویت کیشای تەسویر، فەرەقی زیباو زشت
 وات قەراردەگە، لە سەر عەلەم گشت
 گاگا پشت وە زین، گاگا زین وە پشت
 ئەگەر بەدکارم، مانەم تۆوی
 چون کە جە ئەزەل، سانەم تۆوی
 یا قایم وە زات، پادشای ئەقدەس
 یا ئاگاوە حال، موربچەو مەگەس
 یا دانای داوەر، کەسان بێ کەس
 بەلادەست تەسەو، نە دەست کەس
 ئەگەر بەدکارم، مانەم تۆوی
 چون کە جە ئەزەل، سانەم تۆوی
 یا «عالم الغیب»، ئاگای ئەحوالان
 یا سامع سەپەر، سینهی منالان
 مەسموع نمای حەرف، زوان لالان
 هەر تەونی کەریم، قەدیمی سالان
 ئەگەر بەدکارم، مانەم تۆوی
 چون کە بە ئەزەل، سانەم تۆوی

یا له‌قای به‌رحق، دائیم وقه‌دیم
 یا نه‌قاش نه‌قش، تاق زه‌پو سیم
 یا ساحیب سام، پوی ئومیدو بیم
 توی فایق‌نمای، زه‌عیف به‌ر زه‌خیم
 نه‌گر به‌دکارم، مانعم توی
 چون که جه نه‌زل، سانعم توی
 یا که‌نده‌ی به‌ند، له‌ده‌روازه‌ی حلق
 یا ره‌وشه‌ن نمای، بینایان خلق
 توی ئوسای بونیاد، یاسان نه‌بله‌ق^(۱)
 توی نگارنده‌ی، چهرخ موعه‌لق
 نه‌گر به‌دکارم، مانعم توی
 چون که جه نه‌زل، سانعم توی
 تو ویت سازنای ده‌مان و دوندان
 پازق هر تونی، هر ویت مه‌ده‌ی نان
 تو عه‌تا نه‌که‌ی وه «مؤمن» ثیمان
 توی نازل‌نمای، به‌لای ناگه‌هان
 نه‌گر به‌دکارم، مانعم توی
 چون که جه نه‌زل، سانعم توی
 توی وه ده‌بجووری، شوعله‌ی خواه‌رشید بیز
 توی له‌دومای شه‌و، سوبح سادق خیز
 تو ئاده‌م وه نه‌فس، مه‌ده‌ری ستیز
 تو شیرویه‌ت که‌رد، وه خوونی په‌رویز

ئەگەر بەدکارم، مانەم تۆوی
 چون کە جە ئەزەل، سانەم تۆوی
 تۆی ئاگا وە سەر بەدان لە باھێر
 تۆ مەواح کەردە، ئاوان وە زاهێر
 تۆ بەر ماوەری، گولان لە پاهێر
 تۆ ئەکە لە کان، ئیجاد جەواھێر
 ئەگەر بەدکارم، مانەم تۆوی
 چون کە جە ئەزەل، سانەم تۆوی
 تۆ سفیدنمای، بەرگ سیاھ
 تۆ قەرارت دان گا لە پرووی مام
 زات لامەکان، بی ماواو جام
 پەری عاسیان، ھەر تۆ پەناھ
 مەن عەبد عاسی، بار جە گوناھ
 بەجوز زات تۆ، نیەن پەناھ
 بوویەر جە تەفسیر، کەردەوہی بەدیم
 بە شەرەفناکی، ئیسەم «ئەحمەد» یم

ئاسياۋە كەي دل

ئاسياۋە كەي دل، پەكى كەفتگە
 لە بى ئاۋى يا، ھەروا خەفتگە
 ميزان و پراشتە و سەر و پاى نىيە
 شيۋياگە يەك جار، ئاش ھۈساي نىيە
 خويچم سەلىقەي، ئۈستايىم نىيە
 تەوانا و ئاقەت، تەنيايىم نىيە
 ئاسياۋ بە تالە، بى ئاۋ ناگەرى
 ئاۋ بىت بى ئوسايش، مەنئ ناھەرى
 ئاخ بو ئۈستايە، ۋە بى بەرداشتە
 سەر و پاى دەرکات، بىرئىتە پراشتە^(۱)
 ۋە مىراۋ^(۲) مەيل، ھەل بكا ئاۋى
 ئاۋاي كەن تا بار، بىرنە ناۋى

یاد وه‌ته‌ن نه‌که‌ی^(۱)

وه‌ته‌ن خراوه، ده‌سم وه دامان
 یاد وه‌ته‌ن نه‌که‌ی، نامان سه‌د نامان!
 وه‌ته‌ن کام وه‌ته‌ن؟، که‌ی نه‌و وه‌ته‌نه
 نیسه خراوه‌ی، پرپر له له‌جه‌نه
 وه‌گولشه‌ن نه‌ما، وه‌ته‌ن دی خاره
 پرپر له قوم‌قومه و مه‌زووکه و ماره
 سارای بی‌نووره، باغی بی‌فه‌ره
 بولبول باغی، بووکه «قشقه‌ره»^(۲)
 شیرینی وه‌ته‌ن، ته‌واو تالی‌یه
 تالی گشت له ده‌س، به‌د هاومالی‌یه
 دی وه دی مه‌چو، وه‌زعی خراوه
 وه‌هر دی نه‌چی، چ سه‌گه‌پاوه
 دیهات نیشتنی، نه‌ما به‌تاله
 هر سه‌په‌ی که‌ره‌و گه‌فه‌ی گه‌ماله
 نه‌و بی‌حه‌یایی و بی‌نه‌غمازی‌یه
 حه‌یفه مه‌لا دل، نه‌ر پی‌پازی‌یه
 «نه‌حمه‌د» وه‌قوریان، شق خامه‌ته
 هه‌رئان ئیتزار، نامای نامه‌ته

۱- «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی» له سالی ۱۳۵۷ کچی هه‌تاوی نه‌م شیمه‌ری له ولامی «مه‌لا محی‌الدین صالحی» که له شاری «خزم‌آباد لرستان بووه و پرسیاری کردوه وه‌ته‌ن چۆنه نووساوه.

۲- قه‌لانجه.

ئامۆزگاری

مەلھەم بەر پەي دەرد، زامان کاری
 زام ساپیش کەرە، پەي یادگاری
 پەردەي ھەم و غەم، وە ھەم پارە کەر
 چارەي بیچارەي، ھەر بیچارە کەر
 دلەي دەردینان، ^(۱) دلنەوازی دەر
 وە بەك دلداري، بەدل پازی کەر
 بئنازە بە پرووی، بازەوہ فەقیر
 تالی ئەغم تال، نەمشۆ لە ویر
 وە ھەزار شەربەت، دانای پڕکەمال
 شیرین نەمبو، تالی ئەغم تال
 دارووی «ئەفلاتون»، «لوقمان» بەدەي لیش
 نیش ئەغم تال، نەمبو ساپیش
 پەفیتی پەفیق، بی ئەغماز نەکەیت
 شەریکی شەریک، قوماریاز نەکەیت
 گۆش مەدەر وە حەرف، دزان بو دزی
 تاخوہت نەوینی، وە خواری و کزی
 ئامانەن عادیەت، وە دروغگوئی
 نەکەیت غەیر لە سلق، پراسی و خوہشخوئی

وه پراسی هه‌له، وه پراس دانیشه
 وه پراسی بو خوهت، زه‌حمه‌ت بکیشه
 پراسی سه‌رمایه‌ی، فه‌خر به‌شه‌ره‌ن
 دره‌خت پراسی، ساحیب سه‌مه‌ره‌ن
 دیبای نیجاسات، پاکی به‌پۆشه
 دینت وه دینار، وه که‌س مه‌فروشه
 له سه‌ره‌پنگه، سه‌رخه‌و نه‌شکینی
 تا‌خه‌و ناشو‌و پاشو‌و نه‌وینی
 ته‌نیا و ناب‌ه‌له‌د، مه‌ده‌ له‌ مله
 ئاخ‌ر‌گیر ئه‌خوه‌ی له‌ ئاخ‌ر پله
 هه‌ر‌گیز نه‌فروشی، خاسی وه‌ خراو
 خراوه‌ی خراو، نه‌وینی وه‌ چاو
 شه‌وال نه‌که‌نی، تا نه‌ده‌ی له‌ ناو
 حه‌ساوت نه‌که‌ن، با وه‌ ناحه‌ساو
 هه‌روا وه‌ ناحق، مه‌یه‌ره‌ قسه
 زوان له‌ قسه‌ی، ناحق بووه‌سه
 تا‌لیت نه‌پرسن، مه‌یه‌ره‌ جواو
 قسه‌ت نه‌می‌نی، نیمه‌و نات‌ه‌واو
 زه‌م که‌س نه‌که‌یت، تا نه‌که‌ن زه‌مت
 با وه‌ به‌ند زه‌م، نه‌وه‌سن ده‌مت
 ده‌م بو‌ه‌س له‌ زه‌م، با نه‌که‌ن زه‌مت
 ئه‌ر نه‌وه‌سی ده‌م، نه‌وه‌سن ده‌مت
 مه‌که‌ر وه‌ عاده‌ت، مینا شکینی
 تا وه‌ شکیاگی، مینات نه‌وینی

بوخت ناحەق ئەکەیت، وابزانى خاسە
 ھەرگیز ۋە درۆ، نە یەژى پارسە
 ھەرگیز نە تاشى، سەرى ۋە بى ئاو
 ریش ئە تاشن، نىمە و ناتەواو
 خوەت بو خوەت ھەرگیز، نەوى ۋە قازى
 ئەر بیت ۋە قازى، زوو خوەت مەبازى
 ۋە مەبەر بو خوەت، بچى خەتەرە
 ھەر سو حەت بکەیت، بو خوەت زەرەرە
 ئاوى بپرژنى، خوە لاسەى کەلام
 ۋە خەم و خەفەت، جەم ناوئیتە جام
 کەسنى بو کەسنى، بکەننى چایە
 خوەى تىنى ئە کەفنى و ئىتر دەرنایە
 ھەر کەس بىگانە، بکاتە خویش خوەى
 حەتمەن ۋە گورگ، ئەدا مىش خوەى
 ئەر توولە مارى، پەرورەدە کەرى
 حەتمى بزائە، زەھرش مەوهرى
 ئەر ناز بەچە، عەقرەو بکیشى
 ئەشنى بکیشى، ئیشنى لە نیشى
 ھەر بنا نریا، بو تەواوى یە
 ھەر تەواو کرىا، بو خراوى یە
 دىبابە برىا، بو دپىن ئەوى
 ئەریاخى نریا بو برىن ئەوى
 ھەر مەننى پەر بوو بو پزىان ئەوى
 ھەر سەگى ھار بوو بو کوژيان ئەوى

کەنین وە قەھقە، ئاخىر زارى يە
 درۆ بىسى درۆ، شەرمە سارى يە
 ھەرگىز موفسىدى، مەكەر وە پىشە
 باعىس تەفرەقەي، ئەقوام و خویشە
 نەخشەي پىشەكەن، بۆكەس مەكىشە
 بىن شىك پىشەي خوەت، دەرتى لە پىشە
 ھىچ نەچىت وە سەر، دەنگ و بىس خەلك
 باگویت شىل نەویت، بۆ قەي بىن كەلك
 تووش شەرتەكا، قەي پەر و پووج
 خەشالە سوجەت، بىن سوود و بىن سووج
 بکەر وە عادەت، شەو بىڭدارى شەو
 وە تاعەتەو، بىزار بەر لە خەو
 نالە و پالە كەر، وە دىل نەك وە دەم
 بشۆرە گونات، وە ئەسرىن چەم^(۱)
 مەلھەمەن پەي دەرد، زامان كارى
 وە گىریانەو، شەوان بىڭدارى
 بەپاسى بکە، تۆبە وە ئىخلاص
 باعىس نەجاتە، تۆبەي پىك و پاس
 ھەر كەسى نەي ویت، مورشىدى كامل
 ئەگەر «لوقمانە»، شىتە نەك عاقل

وە تەلە ی کەلەك

بەك جاری دەولەت، وە تەلە ی کەلەك
 ملەتی کردگە، وە پێوی و دەلەك
 لە هەركوێ دزو، دەخەلن بوی
 چەلماس و چەلماخ، چەپەلی بوی
 چەکوو چەکوچن، چەقۆ کەشیكە
 پەرپوو پروودار، بەك پروورەشیكە
 قەدیم قەرتگ، قورمساخیكە^(۱)
 دین وە دینار دەر، قەرەزاخیكە^(۲)
 یا قەوم فروش و، یا قازاخیكە^(۳)
 مار ناھامار، هەر سۆراخیكە
 هەم لە كشوهری و، هەم لە لەشكەری
 ئەیکەنە مەئموور، بۆ پەنج بیوهری
 فەنی بۆ فنوون خزمەت ملەت
 مەوادی و مساد ی بێ قەدر و قەلت
 ئەسل و فەرعیان نیە ناقرن
 پەفییق قافلەو شەریك دزن
 ۱۳۴۰ ی هەتاوی

۲- چەنە باز، مفت وێژە.

۱- جاکەش، دەوێت

۳- چەكدار ی دەولەت، عازەب.

ئامۇڭگارى بۆيەك قومار باز

قاپ قومارخانى، قاپ قومارخانى
 قارۋە خانەنىش، قاپ قومارخانى
 لۇقياي لۇقىن، لۇق لە قىنگ بېرىگ
 قەدر خۇنەزان، دۆل قىنگ دېرىگ
 كۈنە دارزىگ، ۋەك كەمتار كەفتىگ
 قاپرى قومار باز، لە مالگەل خەفتىگ
 كەۋە پىر بوۋىگى، يالت پىزىگە
 لە ھەزار لاۋە، كۆمۈت كىزىگە
 زىك زىل بوۋىگە، ۋەك مەشكەدۈچىن
 دەم ۋەك كاسە كەل، دەس لەتەچىن
 دەم ۋەك بىلۈۋچەي، ئاسىياۋە كۈنە
 خوت خاس ئەزانى، بۆگەنى چۈنە
 بەعد لە خەفتا سال، ئەمە خالتە
 ھەرشەو بۆقۇمار، مالى ۋە مالتە
 كىرمت زىل بوۋىگە دى ئاكەيت چارى
 ھەر خورىا مەشغۇل ۋە شارەۋشارى
 ۋە پۇژىلاكو، شەۋ بىن ئارامى
 ئارامت نىيە، بىۋكاسە پامى
 بەسە غەيارى، تاچە ئەنازە
 كۈنە ئەفرۇشى، ۋە نىرخ تازە

خەس لێت شیویاگە، بەش مەخشوش بووگی
 جەك و بك نەما، لاچە و تووش بووگی
 مەناله کانت، پوووک و پاکیان
 نیات نەنەکی، خوەت وە چاکیان
 خەسیت نەماگە، بە غەیر لە خراو
 عەرەقی پێت، گەرد عەرەق شەراو
 عەترت نەماگە، هەر چس و فسی
 شوڵەکی ترو، هەوانە ی تسی
 هە ی پەنە ی نەگەت، بەچ پەنیکیت
 سەن بو هاتگ، چە بو گەنیکیت
 بەسیە داڤزیسە، مەگەر مەنالی
 بێ حەیا تاکی، حەفتا و پەنج سالی
 پات هەلە گۆی گۆڤ، نزیکە بمری
 تازە تەماتە، کەلک و مل بگری
 مەر بمری وەرنە، هەر یە کەرتە
 بو «پۆکەر»^(۱) «پامی»،^(۲) شارە و شارە
 وێل و بەرەلاو، بێ سەر و دومی
 تا پۆزی پەیدای، دوانزە پۆژگومی
 نە نوێژ نە پۆژگ، نە تاعەت هەس
 کە ی لە دەس قوما، ئیسراحتەت هەس
 زوان بـووەسە، لە قەسە ی نـاحەق
 بـەترسە لە نـار، شەراوە ی دۆزەق

دى كه متر ميناي حيايات بشكينه
 له پشت سهر ناحق، بو كه س مه خوينه
 دى چيت پي بيژم، بي ناموس و نهنگ
 ميناي خاترت، كه م بدهر وه سنگ
 نهر حالي ناويت، شير خام خوه رده
 با حاليت بكم، وه ورده ورده
 نام چت پي بيژم، مه شكه دوچن زك
 چفت بهد چه مياگ، سهر تا پا هر لك
 هدى خوهت وه قهور خوهت، سا چن خه يسي
 سه گو خنزيري، كه سيف و پيسي
 دزو دروژن، چه قه ل و چه پهل
 خوپري و خه والو، فاسق و ده غل
 وه زره نيه، نور ئيمان
 له خوهت له قتره، عه هدى په يمان
 باز هم ماگته، واز نايه رم ليت
 نه شي برژنم، شير حفت ماله پيت
 هيمنن ماگته، نهر زه مت بكم
 له خراوهي خوهت، پر دمت بكم
 بووگي وه لانهي، ميكروب هزارده رد
 ناموس نه فروشي، بو قومارو گهرد
 بي قه ول و قهرار، بي ئيعتياري
 تف له ديارت، هر تا ديارى
 سهودات بي سووده، دهس مايهت پووجه
 مه كرت وه سه شار، سه دهه زار كووجه

شه‌یتان له شوومی، شیوهت بی‌چاره‌س
 له شارو کووچه، مه‌کرت ئاواره‌س
 فریو دریاگی، پازی و ناپازی
 مردنت فه‌رزه، له قوماریازی

حاجی به تاله^(۱)

حاجی به تاله، حاجی به تاله
 حاجی وه حه‌جه چیه به تاله
 فامت نه‌مه‌نیه و، عه‌قلت مه‌حاله
 راسی بیت وه پهن، پسوای سه‌دساله
 تو چیت وه «مه‌که»، مال خودا دیته
 موسلمان نه‌ویت، کافریش بیه
 تا نه‌چویت وه حه‌ج، شه‌خسئ مه‌عقول بیت
 که‌ی ئه‌وه‌ن ده‌ربه‌ن، مه‌نافع پوول بیت
 شه‌خسئ چوو وه حه‌ج، قورس بوو ئیمانی
 تو ئیمانن چوو، دینیش له بانی
 خه‌رقه‌ی شه‌رافه‌ت، که‌نیه له وه‌ر
 پروو سه‌یه‌ی دیوان، خوداو په‌یغه‌مبه‌ر

۱- «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی» نهم شیعه‌ی به نکاو نه‌قازای کوپی حاجی «حه‌یده‌ره‌ی کرماشانی که باوه‌ژنه‌که‌ی له زه‌مانه‌ی حکومه‌تی «شاه‌دا له ده‌بیرستانی شه‌وانه ده‌رسی پیاوانی گه‌وره‌ی وتوه‌ته‌وه، نووسیوه».

ماشین شه خسی، زنده گی سه رشار
 سه روهت و ده ولت، پول بی شمار
 ناخر عومرتو، نه وهل مالداري
 باب له عنتی، له ته مه عکاری
 به رگه شته حاجیت، خیلافت نیه
 پول وه نفع داین، کفافت نیه
 لهی ناخر عومر، وه به دل خواه شیت
 داخل له جنبه ی، جبهه ی جاکه شیت
 ژن حاجی نه سلن، سه ودای نیه
 نینشا و نیملا و، مه فادی نیه
 یه به دبه ختیت بی، کی وادارت کرد؟
 پشوه دای وه زور، سه وادارت کرد؟
 ته والت که رده و زه ریف و سه زیف
 چمان وه دهن خومت، ده یده ی وه حریف
 نه مر به مه عرووف، نه می له مونکر
 نه گر دینداری، بگری وه نه زه
 حاجی خه رفو، بی مه غزو هووشی
 بی همه چیزو، ناموس فرووشی
 حاجی پسوایت، لهی شاره به سه
 ژنت وه زک پر، چووده مه درسه
 نه پای گوزه ران، مه عاش حاجی
 گهرد شاگرده یل، که یدن و پاجی
 تو که حاجیت و، شوغلت عه لافه
 کار بی پرهویه، وه تو خه لافه

نه‌مینی له ده‌ور، هر بچوو گم بوو
 عه‌یب نه‌ی زنت وه موعه‌لم بوو
 تا ده‌رسی بویشی، دو ده‌رس خوه‌نیه
 حاجی نه‌پام بویش، دی چه‌ی مه‌نیه؟
 حاجی داپزیه‌ی، یه‌چوو مه‌نیه
 برج وه برج پویل، زنت سه‌نیه
 له ره‌نگ گه‌ردیایته، نیلیه‌و بیته
 ده‌س له دین کیشای، پویلیه‌و بیته
 حاجی «حه‌یده‌ر» بیت، بیت وه حه‌یده‌ره‌ك
 وه پال‌دوم ده‌رچیت، نه‌ویت وه به‌ره‌ك
 «نه‌حمه‌د» نه‌ر ره‌فتار، حاجی گه‌ل واسه
 تف له سه‌رومل، نه‌ویانه‌ خاسه

باسی مور شیعیدانی ئہ هل حق

پیر پاک نہ زہر، پیر پاک نہ زہر
 نا «سہید براكہ» پیر پاک نہ زہر
 ئہر مہ کرد وہ سہنگ، سیا یہك نہ زہر
 تہ بدیل مہ کردش، بہ دانہی گہوہر
 جہ فہسل زمسان، وہرو قہہاری
 مہ داش وہ میہمان، میوہی بہہاری
 صَحیح القولن لہ ئہ هل شعور
 لہ دہی ئاوہردہن، شامی و ئہنگوور
 دارای کہرامات، کہشف و کہرہم بی
 چہند ساحب کہرہم، لہ دہورش جہم بی
 کلام تہموور، زہ مزہمہی جہمش
 نالہی مہستانہی، دہور حہرہمش
 ہوہووی دہرویشان، تہکیہ نشینش
 سہرشار لہ بادہی، لوتف پیرتیش
 بہند دہرئاوہران، گوشتی جہم خانہش
 موستہفیز وہ فہیز، خاک ئاستانہش
 سوژ سہدای سہوت، چہزہ و کزہی دل
 دل ئہر جہ سہنگ بی، ماوردش وہ کوئل
 «ئہ حمہد» ئی دونیای، دوون مہکارہ
 ہہر یہ کارشہن، شووم بہدکارہ

عامی و عالم و سدید و ثاغه و شیخ
 بنچینهی قه‌لای کیش نه‌کند جه بیخ
 بهی ته‌ور چه‌رخناش، چه‌رخ پرستم
 ته‌کیه‌دارش‌دا، نه‌و وه «سید روستم»
 به‌فه‌زل و به‌خشش، به‌عه‌تاو که‌رم
 بئ شک شایه بی، خاس‌تر له «حاتم»
 سه‌ر سپرده‌ی خاک، نه‌و زاته پاکه
 جاگیر جادار، ثا «سید براکه»
 دارای که‌رامات، کان کوی که‌رم
 که‌رم‌دار نه‌وی، کس و مک «سید روستم»
 چون خوه‌ر ئاوا بی، له‌مه‌غرب زه‌مین
 زه‌په‌ی باتن‌دا، وه «سید شمس‌الدین»
 «شمس‌الدین» چون شه‌س، مه‌شرق بی‌تاین
 پو‌شن که‌رد وه‌نوور، ناداب‌نایین
 پایه‌ی ئوستوار، بورهان‌حق بی
 سیمای سه‌عاده‌ت، شه‌وق شه‌فقه‌بی
 ئوستاد ئیرشاد، نه‌هل‌حق وه‌حق
 ده‌لیل بورهان، باتن‌بی و مو‌تله‌ق
 ته‌ی که‌رده‌ی پاگه‌ی، پاسی وه‌ئی‌خلاص
 په‌ی به‌رده‌ی ئیکسیر، کیمیا‌شناس
 نایافت‌نایاب، نادر‌نامی
 بوله‌ند بی‌پایه‌ی، عالی‌مه‌قامی
 شیر‌بی‌نه‌ندیش، بیشه‌ی هونه‌ر بی
 ئیتخاب‌که‌رده‌ی، ساحیب‌نه‌زه‌ر بی

بوزورگەواریش وا بەرمەلا بی
 بەرخوردار پوژ قال و بەلا بی
 پیر مەیخانە و، نازکیش ناز بی
 خەتم سەر حەلقە، ئەهل نیاز بی
 فەپاز فازل، مەسنەدشین بی
 محبوب القلوب، ئەهل یەقین بی
 نەوید نەوای، جەرگە مائەم بی
 دەرمان دلان، دلە پەرغەم بی
 پەرەنمای پەرەبەر، راگە پارسان بی
 چون سەرو سەر تەل، بێشە خاسان بی
 بازەم چەرخی وەرد، چەرخی چەپ‌نگین
 تاج «شەمس» نیا، وە سەر «نصرالدین»
 نور بینایی، دیدە نوورین بی
 جاگیر لە قەلبو، گیان شیرین بی
 جەلال و جلوهی، جەم‌نارای جەمەن
 جەم‌نمای خاتەر، خاتەر ناچەمەن
 شا باز شەش دانگ، تەلارخانە جەم
 ستارە شەمس و، نەوہی «سەید پۆسەم»
 حەق کووتا نەکات، تا دێر زەمانە
 زەپە نوور وەشت، لەو خانەدانە
 وەو «سولتانە»^(۱) وا، وە ساقی ساقەن
 «ئەحمەد» بە دیدار دیدەت موشتاقەن

دانش

نارامش دونیا، گشت به دانشه‌ن
 دونیای بی‌دانش، که‌ی نارامشه‌ن
 کشت مه‌زره‌عه‌ی، دانش پر به‌ره‌ن
 کشت بی‌دانش، به‌هره‌ش خه‌ته‌ره‌ن
 بوستان فه‌زله‌ن، پرله میوه‌ی فام
 دانشه‌ن پایه‌ی، بوزورگی^(۱) و مه‌قام
 گول باغچه‌ی عیلمه‌ن، وا پر سه‌مه‌ره‌ن
 دانه‌ی سه‌مه‌رش، دوپو گه‌وه‌ره‌ن
 دانش شه‌وق و زه‌وق، فه‌خرو سرووره‌ن
 بی‌دانش له زه‌وق، زنده‌گی دووره‌ن
 شه‌خس بی‌دانش، که‌ره و کویره و لال
 بی فه‌مه‌و شعور، بی عه‌قله و که‌مال
 دانش سه‌رچه‌شمه‌ی، نیمن و دینه
 دین بی‌دانش، دی^(۲) که‌ی شیرینه

کار

«مەحی الدین» وە مەیل، «مەحی الدین» وە مەیل

یەك پۆ «مەحی الدین» مەیلش كەرد وە مەیل

بە وینەى مەجنوون دڵ لە غەمان كەیل

شەهید شەیدای شیت شیوەى لەیل

وە ئارەزووی لەیل پروو كەرد وە دووجەیل

مەریزا جە شەوق ئەسرینان چون سەیل

بە وینەى فەرهاد دێوانەى دیرین

شیت شەیدای شەوق شیرینی «شیرین»

چاكدا وە كەمەر بازوو كەرد گۆشاد

تەن دا وە قەزا یەزدان كەرد وە یاد

واتش: یا بێ چوون وە ئومید تۆ

قۆلەنگش هۆرگەرت پروو كەردش وە كۆ

واتش وە قۆلەنگ: كارم زەرورە

داوام هەن چەنى كۆى «كانى كوورە»

یا بکەر وە گەنج بێ پایان غەرقم

یا نیش مەودات غەرق كەر لە فەرغم

یاوا وە چەشمە جۆشاو خوروشا

چەن كەفى لە ئاو سەرچەشمەش نۆشا

واتش: سەرچەشمەى حەیات و ژینم

«شیرین» و «فەرهاد»، بەستەن یەقینم

سا توپیچ چون شیرین بی وه‌فا مه‌به‌ر
 جه‌فاکیش توّم بی سفا مه‌به‌ر
 شه‌رت به‌تاشم وه تیّشه سه‌نگت
 به‌رز کهم له‌عالم ئاوازه‌ی ده‌نگت
 مه‌غسلّ دهم سارات پر له‌جه‌لا کهم
 خاکت موتابق خاکه‌ته‌لا کهم
 سه‌نگت گشت به‌دور له‌عل و گه‌وه‌ر کهم
 چه‌شمه‌ت وه چه‌شمه‌ی حه‌وز که‌وسه‌ر کهم
 خاسته‌ر له‌فه‌ره‌اد یادگاری کهم
 تا ناوی کافی وه لیت جاری کهم
 وشک بایرت خو‌په‌م و ئه‌رز کهم
 چون «لبنان» وه باغ ئاوازه‌ت به‌رز کهم
 نه‌قشّی بسازم یادگاری کهم
 ده‌ورو به‌رت گشت وه گولّ کاری کهم
 حه‌وش و حه‌ولت گشت په‌ی یادگاری
 گشت بکه‌م وه کشت گولّ و گولّ کاری
 وا بو له‌ئه‌تراف په‌ری دیدنه‌ت
 به‌یون په‌ی له‌زه‌ت ئاو نو‌شیده‌نت
 مه‌بو وه ته‌رحی ئاوت جاری کهم
 به‌ه‌ره‌به‌رداریت له‌مرواری کهم
 یادگار ده‌ور پو‌زگاری کهم
 ئاوت وه شه‌فای ده‌رد کاری کهم
 چوار ده‌ورت وه باغ میوه ئحداس کهم
 ئسته‌خری وه مه‌یل مه‌رامم خاس کهم

به‌ر بایرت وه کشت زایه‌ر کم
 کان جه‌واهیِر وه لیت دایه‌ر کم
 ته‌خت نشنتت وه دلخواهی کم
 قابل وه نشتن شه‌ه‌نشاهی کم
 نامت له ده‌ولت «نیران» مه‌شهوور کم
 سه‌نگت سه‌رتاسه‌ر وه سورمه‌ی «توور» کم

جواو چه‌شمه:

چه‌شمه له جواو «محمی‌الدین» به‌ی ته‌ور
 شیرین چون «شیرین» له پرووی شهرم شهر
 واتش: نه‌ی «فه‌ره‌اد» په‌نج به‌رده‌ی تاقیم
 به‌و شهرت باقی بو حیات باقیم
 نه‌ر ریشه‌ی کاوم به‌راری له بیخ
 پاره‌ پاره‌ که‌یت وه سه‌ر مه‌ودای تیخ
 جه‌رگم ئاویزان بکه‌ران له میخ
 گیان شیرین شهرته‌ لیت نه‌که‌م دربخ
 بشکاوه‌ جگه‌ر سه‌ر قوله‌ی کاوم
 جاری که‌ر له چه‌م هووناو چاوم
 وه زور بازوو، وه نیش تیشه
 به‌رئاوه‌ره‌ سه‌نگ سه‌ختم له ریشه
 شکاف ده‌ر سینه‌ی سه‌نگم چون په‌له‌نگ
 بازکه‌ره‌ مه‌جرای ناوم وه قوله‌نگ
 هه‌ر که‌سی له کار نه‌بو هه‌راسان
 موشکل ته‌رین کار مه‌که‌رو ئاسان

واضح له «چەشمە کوۆرە» شەفتش
 خوروڤشا غیرەت چون نار وە نەفتش
 بەرناما چون شیر جەنگی له بیڤە
 پەیی ئەحیای ئاوش دەس دا و تیشە
 کاو سەر قوڵەش ئاوەرد وە دامان
 خەیزا له «چەشمە کوۆرە» ئەلنامان
 وە زۆر بازوو مەودای قوڵەنگش
 فەلەك شکاوا پەراشەیی سەنگش
 وە تیشەیی فوولاد وە تاشا سەنگش
 مەنمانا جە دوور چون بلوور پەنگش
 پەراشەیی پەرشنگ ئەلماس سەنگبەر
 خەیزان مەپەیزان پەیزان وینەیی دوور
 ریشەیی مانەش، لە ریشە بیری
 چاک کەرد گریبان سەرچەشمەش دەری
 نە وە پۆ ئارام نە شەو بی خواش
 تا باز کەرد مەجرای مەبەح ئاوش
 دەیی ساوێك «فەرهاد» کەمەر شکاوا
 یەئس حاسل نە کەرد وە مەتەلب یاوا
 ئەو مەردە مەردە پشتکارش بوو
 جایی دەس دیاری و یادگارش بوو
 بار پاسی مەردان تاقەت کارە
 شەخس بی تاقەت هەر باری لارە
 نەر ئاو وە نەرمی کار بکات بی دەنگ
 سوورخ مەکەرۆ سینەیی سەخت سەنگ

جای سه‌د مه‌ن گه‌ندوم وه مه‌ودای قول‌نگ

دایه‌ر که‌ردو کشت له سؤراخ سه‌نگ

ده‌وروبه‌ر چه‌شمه‌ش وا وه‌گول کالان

بی وه ته‌فریگای نازک نه‌وه‌الان

نازیزان ده‌س ده‌س وه ئاره‌زووی دل

مه‌شیان وه سه‌یران سه‌رچه‌شمه‌ی پر‌گول

مه‌ویان وه زینت زیب ئارای گولان

فیشته‌ر بی شیوه‌ن شین بولبولان

بی‌کاره‌ دایم، کاری خراوه

له ناو ئیجتماع، نساوی به‌دناوه

سفره‌ی کارگه‌ر دایم پر‌نانه

بی‌کاره‌ بی نان هم بی ئیمانه

ده‌سمایه‌ی بی‌کار کویری و کزی‌یه

ئاخر بی‌کاری دزی و حیزی‌یه

بی‌تاقه‌ت له کار کاری خراوه

بی‌کاره‌ کاری هه‌ر نات‌ه‌واوه

کارگه‌ر مه‌حبوب، نه‌نزار خه‌لکه

بی‌کاره‌ گوشتی تاله‌و بی‌که‌لکه

بی‌کاره‌ کاری دایم ناقزه

خوداوه‌ن له عه‌بد بی‌کار عاجزه

کارگه‌ر داراو بسا کارو که‌لکه

بی‌کاره‌ کاری سه‌رباری خه‌لکه

کارگه‌ر ساحیب می‌کنه‌ت و ماله

بی‌کاره‌ لات و شووم شه‌پکاله

هه ندی له پیش بینیه کانی «میرزا نه حمه دی داواشی»^(۱)
 هه ر وا بووگه و هه ر وا نه ویت

خوشک و برای مه هابادی
 گشت لی بدهن ته پللی شادی
 کوړو که نیشک و ژنو پیاگ
 مه ل کن به یداخلی نازادی
 ★ ★ ★

بو نازادی له مافی ژین
 به یه کیه تی و به هیزی تین
 چ کار یگه ر چ زارعین
 تی هه لده کن مورته جمعین
 ★ ★ ★

هه ر وا بووگه و هه ر وا نه ویت
 ناخر نه مر هه ر وا نه ویت
 ★ ★ ★

نیران وه کوو ته نوور نه ویت
 پر له ناگری سوور نه ویت
 بلادی فارس خاپوور نه ویت
 پر له شین و شتوور نه ویت
 ★ ★ ★

۱ «میرزا نه حمه دی داواشی» هم هونراوه په له سالی ۱۳۱۵ ی هه تاوی گوتووه به لام به داخه وه زور به ی
 هه شیعرانه فوتاون وه هه نه مه ی لی ماوه ته وه

هه‌روا بووگه‌و هه‌روا ئه‌وێت

ئاخر ئه‌مر هه‌روا ئه‌وێت

★ ★ ★

ده‌مێ ده‌وره‌ی مه‌لا ئه‌وێت

ئێران پێر له‌ به‌لا ئه‌وێت

سه‌نگه‌ر له‌ سه‌رقه‌لا ئه‌وێت

قه‌تل به‌ ناو «الله» ئه‌وێت

★ ★ ★

هه‌روا بووگه‌و هه‌روا ئه‌وێت

ئاخر ئه‌مر هه‌روا ئه‌وێت

★ ★ ★

تا بێ ته‌قه‌ی داس و چه‌کوش

گوێ شل مه‌که‌و بگه‌ره‌و بکوش

با بزانی غه‌یر له‌ ئه‌مه

باقی خشه‌س و مشه‌مش

★ ★ ★

هه‌روا بووگه‌و هه‌روا ئه‌وێت

ئاخر ئه‌مر هه‌روا ئه‌وێت

★ ★ ★

جه‌نگی سییه‌م شرووع ئه‌وێت

له‌ هندو چین وقووع ئه‌وێت

قه‌تمی تو‌به‌ی نه‌سووح ئه‌وێت

شیووعی ساحیب فتوح ئه‌وێت

★ ★ ★

هه‌روا بووگه‌و هه‌روا نه‌و‌یت

ئا‌خر نه‌مر هه‌روا نه‌و‌یت

★ ★ ★

ده‌ستی تره‌ خه‌ریک نه‌و‌یت

ئیس‌لام له‌وا شه‌ریک نه‌و‌یت

شه‌مع شه‌معوون تاریک نه‌و‌یت

پ‌یی زنده‌گی باریک نه‌و‌یت

★ ★ ★

هه‌روا بووگه‌و هه‌روا نه‌و‌یت

ئا‌خر نه‌مر هه‌روا نه‌و‌یت

★ ★ ★

مساواتی دایم نه‌و‌یت

ده‌ستی ئیس‌لام قایم نه‌و‌یت

★ ★ ★

هه‌روا بووگه‌و هه‌روا نه‌و‌یت

ئا‌خر نه‌مر هه‌روا نه‌و‌یت

★ ★ ★

هه‌روا بووگه‌و هه‌روا نه‌و‌یت

جه‌نگ‌و غه‌و‌غا به‌ریا نه‌و‌یت

ز‌لم ز‌الم کو‌تا نه‌و‌یت

ده‌ست مه‌ ز‌لوم بالا نه‌و‌یت

★ ★ ★

هه‌روا بووگه‌و هه‌روا نه‌و‌یت

ئا‌خر نه‌مر هه‌روا نه‌و‌یت

نه‌گه‌ر ده‌ربیت شیر له بیشه
 نه‌روی و ما وی^(۱) بی‌نه‌ندیشه
 وه‌قوله‌نگ بی‌یا وه‌تیشه
 ئسه‌شی بشکینین ئهم پیشه
 ★ ★ ★

هه‌روا به‌ووگه‌وه‌روا ئه‌ویت
 ئاخر ئهم‌ه‌روا ئه‌ویت
 ★ ★ ★

تاکه شیعر

تاریخ ده‌وران، دنیا به‌خوینین
 دوژمن ئه‌ر شیروی، پستی بشکینین
 ★ ★ ★

چه‌ته‌جه‌ولات، سه‌خت ئاماو ویه‌رد
 نامه‌رد گۆی مه‌ردی، له‌مه‌یدان نه‌به‌رد
 ★ ★ ★

تاکه‌ی دل وه‌مه‌یل، بی‌مه‌یلیت ریش بو
 مه‌بو چیش که‌رو، ته‌کلیفش چیش بو
 ★ ★ ★

ده‌ست هه‌وسار که‌ر، بۆ‌که‌ر سه‌رت

نه‌وا که‌ناوئ، بکه‌فئته به‌رت

★ ★ ★

مورغ الفراق، هه‌ر شه‌و وه‌ تاقی

هه‌ر تاق تاقشه‌ن، حق تاقه‌و باقی

★ ★ ★

بی وه‌ کپ‌پوه‌ی، زه‌مه‌هریر سه‌رد

سه‌نگ مه‌بیا وه‌ ئاو، ئاو مه‌ویا وه‌ به‌رد

★ ★ ★

مه‌ردانه وه‌ شوئن، نامه‌رد نه‌که‌فی

به‌ دڵ بئ‌دار به‌ر، به‌ چاو نه‌خه‌فی

★ ★ ★

بار زلم و زۆر نه‌کیشین وه‌ دۆش

نه‌کیشین قسه‌ی ناحه‌ساو وه‌ گو‌ش

★ ★ ★

شاعیر چون پ‌روسته‌م، مه‌یلش بۆ وه‌ فه‌رد

مه‌که‌رو هه‌زار، قوله‌ی قاف وه‌ گه‌رد

★ ★ ★

بی وه‌ ستاره‌ی، سه‌عه‌د ئی‌رانی

ئه‌ر ئاخه‌ر نه‌بو، وه‌ په‌شیمانی

★ ★ ★

ثافه رین

ثافه رین خاست، شکان پیشه ی خوهت
 تیشه ی به دنامیت، دا له پیشه ی خوهت
 مادی و ریایی و، بی وجدان بووگی
 مه علوم بو سود خوهت، بی ثیمان بووگی
 که فته بازار، به دی و گوم ریایی
 له گه ل چهند نه فەر، نه خوهت ته نیایی
 خاس وادارتیان کرد، له ریگه ی راسی
 بردتیاں به پی، خودا نه شناسی

نهر هه ی مال خراو

نهر هه ی مال خراو، نعمت زایه کەر
 عومرت فانیه، فکر ویت بکەر
 فکر ویت بکەر، نهر هه ی دیوانه
 وه ختن خه بهر بیت، بهجیت وه لانه
 لانه ی زلماتی، پر خوف و خه تەر
 هدر بهجیت وه تی، دی نایه ی وه دهر

کالی گولالەت

کالی گولالەت، یاخوا کال نہویت
 شیرینی شیوەت، ھەرگیز تال نہویت
 کام پۆ لە دەور، دنیا باقی بی
 سەرگەرم سەودای، بادە ی ساقی بی
 ★ ★ ★

خودا حافظت

کەسێ ئەر جە من بە دڵ پێشا بو
 یا خو چەنی من پەنجی کێشا بو
 گەردەنم ئازاد بکەرەن ئارو
 گەر بە دڵ پوخت بەدەرەن ئارو
 خودا حافظت من شیم وە پاو
 دیدنی دیدار ھا شیو بپیاو
 ★ ★ ★

ئە ی چەرخ

لە پرسی ئە ی چەرخ، چەواشە ی چەپگوون
 عەیار حەفت پاز، جادووی پڕ ئەفسوون

چیش واچوون چەنیت چەرخ چەپی واز
 جادووی پرنهفسوون عەیار حەفت پاز
 راسیت چەنی کەس، تا سەر نەووەردەن
 وە کام تەخت و تاج، بازیت نە کەردەن
 چیش مەبۆگەردش چەپت وە راس بۆ
 تا مەردان لە بەند نامەرد خەلاس بۆ

تۆ ویت کەر قازی

نازیز مەرگ ویت، تۆ ویت کەر قازی
 پە ی زلف یا پڕوخسار ئاوات مەوازی
 بەدبەخت بای ئەگەر، پاسە بیت رازی
 دڵ ویت نەدەری وە مای حجازی

مەجنوون وە بی تۆ

مەجلس بێ بادە ی، مە یلت خوێش نیەن
 مەجنوون! وە بی تۆ لە یلت خوێش نیەن
 بادە ی بێ وادە ی، ئەجەل نۆش کەردی
 چون خەسرەو شیرین، فەرماوش کەردی

سەرى چەنى تۆ

سەرى چەنى تۆ، نەنالىق شەۋان
 يا پايىن پەى لات، نەيۇ ۋە دەۋان
 ئەۋ سەر سەرنىگون، گل كۆى تازە بۆ
 ئەۋ پاگەزەى مار، بى ئىجازە بۆ
 ئەۋ كەس نە كەرۆ، سەيران باغت
 مەست نە بۆ بە سەير، بەرزى دە ماغت
 دەست و پا بەستەى، جەلاد گەور بۆ
 ئەۋ جە ئەۋ فېشتەر، سزاش سەد تەۋر بۆ

تەنە مەدەرى

تەنە مەدەرى، لەى پۈزگەرە
 ھەر گول مەۋىنى، پابەند خارە
 تويچ يەك خارىكى، ھاي لە پەرەى گول
 دل گول لە ئېش، نېشت مەدۆ چل

زىمان پىرى، گەرمى مەيل سەرد كەرد
 گەرمى ۋە نەرمى دل ھەر دوۋ كەرد ۋە بەرد

عه‌قل وه کهله‌س

عه‌قل وه کهله‌س نه‌ک وه مه‌لایی

نان وه خوداس نه‌ک وه فه‌لایی

★ ★ ★

خودا بـدا پرزق که‌سئ

له ئاتای غه‌یو بوئی نه‌په‌سئ

خودا بوووپئی پرزق که‌سئ

چاروی نه‌قوچئ و ده‌می نه‌وه‌سئ

★ ★ ★

«له‌یلا» فدای مه‌یل

«له‌یلا» فدای مه‌یل، دلّه‌ی که‌یلت بام

فدای سهردی ئاه، گهرمی مه‌یلت بام

فدات بام سه‌وزه‌ی، باوه‌فاو مه‌یلم

وه مه‌یلم مه‌دام، جه غه‌مان که‌یلم

خه‌یلیوه‌ن خه‌یال، خالت جه‌نی غه‌م

چو‌قم مه‌ده‌رو، شه‌و تا شه‌فه‌ق‌ده‌م

تا له مه‌ردومه‌ک، دیده بو نوورم

به دین دیدار، دیدت زه‌روورم

★ ★ ★

سەوزەم، ئەسیرم

سەوزەم ئەسیرم، سەوزەم ئەسیرم
 زانای وە چە تەور، بەردی ئەسیرم
 وە چە زەنجیری، کەردی زەنجیرم
 وە چە دامنی دای، تا مەحەر گیرم
 وە چە مەراقی^(۱)، واکەردی پیرم
 بەردی وە فاو مەیل، وە رین لە بیرم
 ★ ★ ★

ئەگەر دوو دیدەت

ئەگەر دوو دیدەت، وە باز بنمانی
 باز خەجڵ مەبۆ، لە بازگەردانی
 سیمای سوورەتش، مەغسەل دادە بۆ
 پەیی دڵ پەسایی، دڵ نامادە بۆ
 دیدەش وە بادەیی، مەیی مەس کەردە بۆ
 وە ناحەق قەتڵ، چەن کەس کەردە بۆ
 لباس عەزەش، لە بەرکەندە بۆ
 زلفش وە شەمال، شادی شەندە بۆ
 ★ ★ ★

شەرت بۆ جە داخت

شەرت بۆ جە داخت، شوخە کە ی چاومس
 یەك نە ونە مامی، باوەرم وە دەس
 بنیشووم لە ساش، وە ئارەزووی دڵ
 بۆ بنیەم وە بووی، زلفش چون بۆلبۆل
 غەمخوار نازکیش، بنیشۆ وە لام
 بەرئاوەروۆ خار، بێ مەیلیت لە پام
 راستە تۆ نازکیش، هەم نازارەنی
 وەلی بێ رەحم، دڵ نازارەنی

هەندێ له بیر و هەری یەکانی «میرزا ئەحمەدی داواشی»

«میرزا ئەحمەدی داواشی» لە شاری «پاوه» مێوانی یەکنی لە دۆسانی دەبنی که
خیزانی ناوی «کەوکهو» دەبنی وە کاتی نیمه‌ڕۆ خوهراکى کووکیویان بۆ ساز دەکا.
«میرزا ئەحمەد» بۆ دەس خوشانه و سپاس و ریزگرتنی ئەو خانمە فی‌البداهه ئەم
شێعرانه دەلیت:

یا من پیر بووگم، نەماگە هۆشم
یا سەدای «کەوکهو»، مەیۆ نەگۆشم
ئەو کووکیوی کۆکۆ، «کەوکهو» ئاوەردەن
وەشتەرەن جە کۆ، «کەو» کەواو کەرەدن

«میرزا ئەحمەدی داواشی» ئەم شێعرەى لەولامى دەم چەپەلێ سەرگوردینكى
كورد سەپارەت بەگەلى كوردگوتوو.
خۆ كورد باوك كورد، باواگەورە كورد
ئێژى: كورد كەرە، جەناب سەرگورد
حەیفە ئەسل خوەت، بەرداگە لە دەس
بووگى وە نوکەر، بیگانهى تەرەس
هەر خوەت چەپەلێ، سەرتاپا هەر نەنگ
نە هیچ گەلێ، وەك كورد بافەرەنگ

«میرزا ئەحمەد» ئەم شێعرەى بە کەسیکدا وتوو کە بێ شارەزایی و زانستی
دینی بۆ خەلك فتواى شەرعى داوه:
نە مەلاو نە نیمەمەلا
بـئـى سەوادو دەم بەرەلا

بۆ گیان مەردم بویته بەلا
 دەروون مەفرەق پرووکەش تەلا
 بەسە ئیتر دەمت بوەس
 فتوا مەدە لە پرووی هەوەس

«میرزا ئەحمەدی داواشی» ئەم دوو بەیتە شیعری کاتی مأل ئاوازی لە یەکنی لە
 دۆسانی خوشەویسی دەلیت:

حوکم حاکمەن، مەرگ موفاجات
 پازیم وە مەردەن، نەك دوور بام جە لات
 وە مەجبوور بەرووم، پرووی ویم وە پاوە
 مە یلت مە کیشۆ، پام وە دماوە

«میرزا ئەحمەدی داواشی» ئەم چەند شیعری لە ولامی «سازنە» یە کدا گوتوو
 کە بنی ئیحترامی کردوو.

من ئەگەر کوپم، خو خووەم ئەنوینم
 دەولە کەت ئەدپم، سازت ئەشکینم
 وەك بەردو ئاسیاو، ئەچنم نیقت
 زەنگ ئەدەم سازت، ئەو پم پیقت
 لە جیایی ئەنعام، کراس و کەوات
 سەرە گەورە کەیی، ئەو پم دوات

روژی له روژان «میرزا ئەحمەدی داواشی» به ده‌عه‌وتی سەرداریکی «باوه‌جانی»
 له‌گەڵ قوینخایەك‌دا به‌سواری دوو ئەسپ دە‌پۆن بو‌گوندی «میرئاوا» کاتی ده‌گە‌نه
 به‌ر مالی ئەو میره‌ «نال‌به‌ند» خه‌ریکی نال کردنی ئەسپی ئەمیرده‌بی. سەردار به‌ ئەو
 په‌ری ریز و خوشحالی‌وه‌ له‌ «میرزا ئەحمەد» ئیستیقبال ده‌کا و ئەلی، پیم خوشه‌
 له‌م حاله‌دا شیعریکمان بو‌بفه‌رمووی. «میرزا ئەحمە» دیش گورج ئەم تاکه‌ شیعره‌
 به‌یان‌دکا:

گه‌ره‌کته‌ ئیمه‌ له‌ خو‌ت خو‌ه‌ش‌حال‌که‌یت

ئەشی ئەسپ من و ئەم قوینخانا‌ل‌که‌یت

روژی شاعیری به‌ «میرزا ئەحمەد» ئەلی:

ریزه‌ پ‌ریزه‌ت که‌م، وه‌ك‌ پ‌ریزه‌ی کاشی

خاست ئەناسم، «ئەحمەد داواشی»

«میرزا ئەحمەد» له‌ جوابی‌دا ئەلی:

مه‌نقوشه‌ن وه‌ك‌ نه‌قش، دانه‌ی نه‌قاشی

به‌لی پیم ئیژن، «ئەحمەد داواشی»

باوك‌ من داواشی‌و، کار به‌ ده‌س نو‌دی‌و

ئەمه‌ کولۆیه‌ قەن، ناو باوك‌ تو‌کی‌و؟

هیچ مه‌نعت ناکه‌م، لی‌ت ناگرم تاوان

کی قسه‌ی گر‌تگه‌، له‌ به‌چکه‌ گاو‌ان^(۱)

دەمت برك ئەدەى، هیچ نیەن باكت
 نسانەكەى ساوكت، ئەنیمە چاكت
 پەلامت تى دەم، وەك پلنگ پىرچوش
 ناگەيەتە دادتا، ھەزار «ئازەرنوڭ»^(۱)
 كابراى شاعىر دەلى: باكاكەيشم بىرم، «مىرزا ئەحمەد» ئەلى:
 مەر ئەمە بازار، خەرات و دۆمە
 كاكەيشت بىرى، بۆگەلەكۆمە

رۆژىك ھۆنەرىك بۆ تاقى كىردنەوھى «مىرزا ئەحمەدى داواشى» ئەم
 موعەممایە بۆ دەنیرى:

وہ سفیم مەنزورەن، دانای سوخەن سەنج
 ئەوھل حەرفش نو، ئاخىر حەرفش پەنج

ولامى مىرزا ئەحمەدى داواشى:
 ئەو كەس تۆ جەرگت، بە مۆژەش ھەلارە
 ھەسابش نەسى، حەرفش چوارە
 وەك سەرحەدداران، جە شاھان یاخى
 ھەرھای لە ھەوەس، قاپى و قاچاخى
 ویت مەخفى كەردەن، جە پەنای پەردە
 وە رۆژا عابىد، وە شەوا جەردە

پوژی «فاتمه» خانم هام سەری «میرزا ئەحمەدی داواشی» ئەلیت تۆ ئەم ھەموو
شێعرانە بۆ خەڵک دەلیت بۆچی شێعریکیش لە وەسفی من نالیت «میرزا
ئەحمەد» یش ئەم چەند بەیتە لە ولامیا دەلیت:

شەمال دەخیلەن، وە یادی جارانی

سەری بکێشە، وە «کانی خەیران»

دوور وە دوور، سیمای «فاتە» ئەوینی

ھۆشت بێ شەمال، مل خوەت ئەشکینی

فرییت نەدا، وەو خال و لیو

بترسە پاکە، ژن نیە دیو

پاشان فاتمە خانم ئەلی: خۆزگە نەم دەگوت شێعرم بۆ بلیی «میرزا ئەحمەد»

ئەلی: خانم خەجالت بە خۆم شێعر بە قەوارە ی خاوەنیا دیت.

«میرزا ئەحمەدی داواشی» ئەم چەن شێعرە ی بۆ خانێ زۆر کار نووساوە بەلام

بەداخەو زۆر بەی ئەم شێعرە فەوتاو

ئاغە ی مال و یران

ئاغە ی مال و یران ژن وە زۆرە کە

لە مال دەر کریاگ حال ناجۆرە کە

ھەي لە شەلېل^(۱) شېر پالوۋ دېياگى
 لە بەرەك و ژىرزك، شۆپ و بېرياگى
 ساختمان نەوساز سەدسال لەمەوبەر
 نە دەروازەي ھەس نە دەر نە پەيكەر
 مەنزلگاي دەل و تل و تانجىيە
 سەگ تيا بخەفنى ناحەلانجىيە
 ماشىنىكى ھەس مودل سى وشەشە
 خاسە بۆ شۆرەت دلى پى خوەشە
 گازى بەرەكسە بۆ فەرمان بېرىن
 بۆقى نەماگە مەگەر وە تېرىن
 دىفرنسيال خراۋ گىربوكسى لارە
 وە بۆق پى ئەكا سوح تا ئىۋارە
 موتورى داغانە وە پوغەن سوۋزى
 شارى كەپ كىرگە شىرەي ئەكسوۋزى
 چوار لاسىكى ھەس بوۋگن وە ھەسان
 بۆ پەنچەرگىرى ھە رنان ھان لەشان
 لە يەك دەسەناز فەنەر ئەشكىنى
 گاۋى رى بكا سى شەو ئەمىنى
 ھەرتا گازى دا چوار دەرى بازە
 ئىژى دالىكە خەرىك پەروازە
 ھەركەس نەي دىگە نازانى چۆنە
 ماشىن خان بوگە قورازە كۆنە

خان تف له سه‌رو دهس و گوچانت
بی‌فه‌ر چفته‌چفت ناو خه‌یاوانت

به‌هار

هام‌ده‌ردو هام‌ف‌ه‌رد، پۆز‌گاره‌که‌م
په‌رسا بیت چوونه‌ن، نه‌وبه‌ه‌اره‌که‌م^(۱)
یاوا پی‌م نامه‌ی، وه‌ش بۆی به‌ه‌اریت
دوپه‌مه‌رجان و، له‌عل و مرواریت
حقیقه‌ت ئوستاد، نه‌قاشیت که‌رده‌ن
وه‌ش ته‌ر له به‌هار، گول‌پاشیت که‌رده‌ن
وه‌ش بای وه‌ش نامه‌ی، کیاستی وه‌ لام
هه‌ی ویم وه‌ سه‌رگه‌رد، نیش خامه‌ت بام!
مه‌له‌م بی په‌ی ده‌رد، زامان کاری
زام ساریش که‌ردی، په‌ی یادگاری
له‌ دل نیش خار، غه‌م به‌ر ئاوه‌ردی
هه‌ی یادت وه‌ خه‌یر، وا یادم که‌ردی!
سولتان به‌هار، زیبای زه‌ه‌ین په‌خت
خاس تر له‌ جاران، قه‌رار گه‌رت له‌ ته‌خت

۱- «میرزا نوحه‌دی داواشی» نهم شیعه‌ی له‌ جواوی نامه‌ی مه‌لا «محمی‌الدین صالحی» نووسیه‌وه.

مه‌نمور تاین که‌رد، به‌شهب و پرودا
 خه‌لات به‌خشان که‌رد، وه که‌ش و کو‌دا
 په‌نگین که‌رد به په‌نگ، په‌نگامه‌ی په‌نگین
 خاس تر له دیبای، پوم و هند و چین
 سپای گولالان، پوشان پرووی زه‌مین
 به‌هار دونیاش که‌رد، وه په‌وزه‌ی به‌رین
 نه‌وه‌ل «گول نه‌وروز»، به‌رمه‌یو وه به‌ر
 په‌نگینه‌ن چون په‌نگ، خال پرووی دل‌به‌ر
 دیبای نه‌لوانش، پوشا که‌رد وه به‌ر
 نابی و نه‌زرقی و نه‌حمه‌ری و نه‌خزه‌ر
 «به‌په‌زا» له پرووی، خار ناخیز که‌رده‌ن
 چون زولف شو‌خان، سه‌رپه‌ل دیز که‌رده‌ن
 شیرین ته‌ر له زولف، کو‌رپه‌ کناچان
 تازه‌و ته‌ر له بان، گو‌نای گول پاچان
 «به‌نه‌فشه» له تو‌ی، چه‌مه‌ن به‌رده‌ن چیم
 دی‌مای دی‌مشه‌ن، وه شنوی نه‌سیم
 تماشاش وه‌شه‌ن، هه‌ر شام و سه‌حه‌ر
 مه‌دره‌وشو چون خال، ژیر لیو دل‌به‌ر
 «نه‌رگس» چون دیده‌ی، نزا که‌ت داران
 مه‌خموور و مه‌سته‌ن، سه‌با و ئیواران
 «شه‌ویو» له «شاهو»، سه‌رکی‌شان نه‌وبه‌ر
 به‌هار گول پیزان، که‌رده‌ن ده‌شت و ده‌ر
 په‌ونه‌ق دان «زه‌مه‌ق»، له سه‌ر مه‌زاران
 که‌چه‌ن چون سه‌روین، شای شه‌ده‌لاران

«لآله» و «هه لآله»، وه ناز مه خیزۆ
 چون دیدهی عاشق، سه یلات مه ریزۆ
 غونچهی نه شکوفتهی سو سمن دان جلووس
 شیرین چون بوتهی، مه مکهی نه وعه رووس
 «پیسواس» چون بالای، بهرز نازیزان
 ئاخیز کهرد وه ناز، خیزا له ریزان
 «چنور» چه پهی گۆل، ویش کهرد وه سهردا
 عه تر ئه فشانیشه، وه دهشت و دهردا
 گۆل باغان له باغ، شکوفان بی غم
 به ناز باز کهرده، پهی بولبولان دهم
 «کهوکه بی» «گۆل روز» «سه رو» و «یاسه مهن»
 چه مهن خواهش له بوی یاس و «نه سته رهن»
 «شه قایق» به ناز باز به سه د ته رزه
 ئاوه ردش چنار چه مهن وه له رزه
 «خه تمی» «خاته می» «خاده می» «ئه تله س»
 فهرش کهرده چن چین و دهمس دهمس
 «به هار» واریزا و، خیزا و ئاخیز کهرد
 دهشت و دهر و مال له، گۆل له بریز کهرد
 «که لان» خه لاس کهرد، جه به ند زیندان
 به لوتف باری، پادشای به زدان
 کلاو وه کلاو، به رزی وه به رزی
 بگیلۆن وه سوژ، پهی که له هه رزی
 ته تاران په نای، ئه و وه رمه غاران
 بی خوف و خه یال، جه میر شکاران

«كهوك» پانه‌خشین، سوبج جه سای كه‌مه‌ر
 قنیات وه غونچه‌ی، نه‌شكوفته‌ی سه‌حه‌ر
 چون سه‌متوور ساز، سه‌داش سه‌د ته‌رزه‌ن
 ئاوازش نه‌ پای، كو‌ساران به‌رزه‌ن
 هازه‌و قیزو قاز ژ پروی كه‌مه‌ردا
 په‌رواز وه دل‌واز وه ده‌شتو ده‌ردا
 «په‌شوله» سه‌رشار وه پاساره‌وه
 به‌و سه‌وت نه‌وای نه‌وبه‌هاره‌و
 چه‌هچه‌ی «په‌ره‌ستوو» به‌ په‌سم سالان
 به‌رزه‌ن جه یانه‌ی ویشان جه مالان
 زیر زار «ته‌یر» په‌پنده‌ی پرپال
 مه‌حزوونی دارو په‌ری نه‌هل حال
 ماباقی مه‌لان چه‌نی «كه‌بووته‌ر»
 جه به‌ند زندان ئستخلاص یه‌كه‌سه‌ر
 «هود هود» تاج شوق شادی نه‌فه‌رقه‌ن
 سه‌رتاپا وه به‌رگ ته‌لایی غه‌رقه‌ن
 چه‌كاجاك «چه‌رخ» چریكه‌ی «شایه‌ن»
 هه‌ریه‌كه‌ی شكار ویشان بین تایه‌ن
 «ترمه‌» و «واشه‌» و «باله‌وان» و «باز»
 شكار مه‌كه‌ردن به‌چه‌نگال و گاز
 «شیر» ان سه‌ره‌فراز «په‌له‌نگان» خوش‌په‌نگ
 جه شو‌ن شكار مه‌گیلان بی ده‌نگ
 «ته‌یر» و «ته‌وار» و بال‌دارو بی بال
 بال به‌ر ئاوه‌رده‌ن هه‌ریه‌كه‌ی وه یه‌كه‌حال

به نا به خاتر شای نه و به هاری
 ئامان به سامان گول و گول کاری
 وه هه ور په حسمت وه بادو باران
 په ونه ق دا به په نگ قوله کیوساران
 گا هه ورو گا باد گا خوه ورو گا وهشت
 قه وس وقه زهح دان له دایه رهی دهشت
 وه ناز بهر مه یو ساده سه یاران
 سه فا مه به خوش به دیده ی یاران
 نه وه ل بهر مه یو «گول نه وروژ» جه خاک
 به وینه ی «مه جنوون» بهرگ به دهن چاک
 دوهم «به نه فشه» جه سه حن باغان
 بهر ئاما په ی سه یر بوله ند ده ماغان
 «به په زا» ی به رزان وا بی ناویزان
 ده سته ی زلف دیز نازیزان بیزان
 «سو سن» وینه ی خال نازک نه وهالان
 مه دره وشو نه جه مع جومله ی گولالان
 بهر یا بی خه یمه ی خه رگای «یاسه مه ن»
 فه زاش په ی سه یر و سه فاش په ی جه مه ن
 «نه رگس» وینه ی جه م مه ست مه ی خواران
 مه ست و خسومارهن سو بیح و ئیواران
 «له ولو» لولیان لول دان وه هه مدا
 چون زلف نازیز جه ن پیچ و خه مدا
 «له ولو» لول وهرده ن نه پرووی قه سره وه
 هه رها وه خه یال سو بیح و عه سره وه

بهار چون ساقی، گول چون پیاله
 «شهونم» چون قهتره‌ی، مه‌ی له «هه‌لاله»
 وه به‌های گیان، دلدار مه‌فرؤشا
 گیان مه‌دا وه مه‌یل، بولبول مه‌نؤشا
 «چنور» چه‌م وه‌رده‌ن، وه‌ راخانه‌وه
 «عنه‌ر» وست وه‌ کاو، ئیلاخانه‌وه
 «بید» چه‌نی «چنار» سه‌ر کیشان وه‌ ئه‌وج
 وه‌ شنوی نه‌سیم وه‌ هم مه‌دان مه‌وج
 «گردو» ان گردین شانان شاخشان
 فهرش که‌رده‌ن چه‌مه‌ن وه‌ ساچاخشان
 «چناران» وه‌رده‌ن، چه‌م وه‌ چه‌مه‌دا
 چه‌م مه‌دان مه‌دام، وه‌ پرووی چه‌مه‌دا
 «یاسه‌مه‌ن» سیمای، سیمین وه‌ تن که‌رد
 ویش وه‌ ستاره‌ی، تاک چه‌مه‌ن که‌رد
 دره‌ختان جه‌ نؤ، جام مه‌ی نؤشان
 جه‌ سه‌ر تا وه‌ پا، به‌رگ سه‌وز پؤشان
 «بولبول» جه‌ شادی، مه‌وانا ئه‌شعار
 مه‌وات: وه‌ش ئامای، فسل نه‌وبه‌هار
 پازنای گولان، به‌ په‌زاو مه‌یلم
 مه‌دهوشم له‌ بوی، عه‌ترش، دل که‌یلم
 شکوفه‌ که‌نی، به‌ پرووی نازه‌وه
 نه‌وازا بولبول، به‌ پرووی بازه‌وه
 ناماده‌ که‌رده‌ن، ده‌ه‌ن، غونچه‌ی گول
 به‌ ناز که‌رو واز، په‌ی بؤسه‌ی بولبول

چه‌مهن به‌ستن ده‌یر، به‌هار له باخان
 شکوفه‌کهرده‌ن، شاخان چرخان
 «سیف» کیشا وه‌ سهر، برقه‌ی گولناری
 جوقه^(۱) دان به‌ ویش، په‌ری دیاری
 تهل کیشان «میوان»، چون هه‌رده جاران
 خه‌یاته‌ش لوول‌دا، چون زولف یاران
 «به‌ی» و «هه‌لووچه» و «شیلانه» و «گیلاس»
 نیاشان وه‌ سهر، جوقه‌ی تاج نه‌لماس
 «قوڭ» دیبای هه‌ریر، دواره‌کهرده له وه‌ر
 ما باقی داران، مدران وه‌ران‌وه‌ر
 دار «ئه‌نار» برقه‌ی ئاقیقی له سهر
 چون له‌ب و پوخسار شوخان دل‌به‌ر
 به‌هار ئیمسال، «حسب‌المرام» بی
 چه‌مهن پرله‌گول، دل پیش نارام بی
 «ئه‌حمده» وه‌ قوریان، شوق خامه‌ته‌ن
 هه‌ر ئان مونه‌زیر، ئامای نامه‌ته‌ن
 «ئه‌حمده» راست ماچی وه‌شده‌ن نه‌وبه‌هار
 وه‌لئ بوک‌ه‌سی نه‌ دل نه‌بو‌ش خار

به‌رزه چناری

به‌رزه چناری، به‌رزه چناری
 له «به‌رزه»^(۱) ها دیم، به‌رزه چناری
 سیمای سیمین تن، سیمین عوزاری
 گولئی‌وا نه‌ویه، له هیچ گولزاری
 نازک و نازار، قه‌مه‌ر ته‌لعه‌تی
 شه‌که‌ر گفتار و شیرین لوعبه‌تی
 ماه مشکین پویش، زلفان موشکینی
 موشک‌نه‌فشان نه‌ده‌ور، جام جه‌مین
 سه‌ر و سه‌راوی، سه‌ول چه‌مه‌نی
 ناهووی^(۲) بی ناهووی^(۳)، سه‌حرای خوه‌ته‌نی
 قسامت قیامت، قه‌مه‌ر پوخساری
 نازک و نازار، نزا‌کته‌داری
 خونچه‌ی گول‌باخچه‌ی، تازه‌په‌سیده
 شکوفه‌ی شیرین، شه‌ونم چه‌شیده
 هیمن خاس مه‌زه‌ی، عه‌شقش نه‌چه‌شته
 تازه‌نوور عه‌شق، وه‌رووشا وه‌شته
 که‌و بی، کو‌تر بی، ته‌یر بی، ته‌وار بی
 چه‌رخ بی، شاهین بی، باز بی، شکار بی

۱- ناوی لا‌دی‌یه‌کی «قه‌لخانی»، که‌هاو سنووره‌له‌گل «باوه‌جانی».

۲- ناسک، خه‌زال.

۳- بی‌عه‌یب.

با مار گیسووش، مه‌شغول بازیش بی
 چون تورکان نه‌تەرك، تیره‌نازیش بی
 له‌گیان ویه‌ردم، هه‌وال لیش په‌رسام
 له‌تسیره‌نازی، تورکان نه‌تەرسام
 به‌وینه‌ی مه‌جنوون، له‌غەم که‌یله‌وه
 ته‌کم دا وه‌لای، له‌یل وه‌مه‌یله‌وه
 واتم: نه‌ی سه‌وزه‌ی سه‌فای سه‌رکانی
 په‌شته‌ی له‌قای حق، حه‌یی سو‌بحانی
 سه‌رو کام چه‌مه‌ن؟ سیف کام باغی؟
 په‌روه‌رده‌ی کام شاخ، بوله‌ن ده‌ماغی؟
 سه‌وزه‌ی کام سه‌حرای؟ گول کام گولشه‌نی؟
 به‌دیده و به‌دل، مه‌ده‌ی په‌وشه‌نی
 به‌ت کام شه‌تی؟ سو‌نه‌ی کام تافی؟
 سیمورخ کام خان؟ حه‌فت قوله‌ی قافی؟
 نازارم! به‌ناز، چه‌نیم نازکه‌ره
 به‌ناز قایی ناز، له‌پرووم بازکه‌ره
 نه‌شه‌م که‌روه شه‌هد، شیرهی که‌لامت
 به‌فه‌رما چه‌یشه‌ن، شو‌ره‌ت و نامت؟
 خه‌رمان گیسووی، موشکین وست وه‌دوش
 شیرین چون شیرین، شوخ شه‌که‌ر نو‌ش
 به‌ر ئاما به‌ناز، له‌په‌رده‌ی شه‌رم
 پێزننا پازان به‌نه‌رمه‌ نه‌رم
 بی‌ده‌نگ، وه‌ده‌نگی، دایو جو‌وام
 کام ده‌نگ، وه‌بی‌ده‌نگ، کردی که‌واوم

وات: نامم «قه‌مه‌ر»، نازکیش نازم
 باز شکار که‌رؤ، دیده‌ی شابازم
 «چنار»، «چنارم»، نامم وه «به‌رزه»
 «به‌رزه» له به‌رزیم، نامان وه له‌رزه
 «نه‌حمه‌د»! چون «چنار»، تن وه له‌رزه‌وه
 له‌رزانه وه بای، به‌رزی «به‌رزه‌وه»^(۱)

سیاپوش

سیاپوشه‌که‌م، سیاپوشه‌که‌م
 وه‌ش نامای نه‌ی مای^(۲)، سیاپوشه‌که‌م
 شوخم شیرینم، شه‌که‌رنوشه‌که‌م
 چون شه‌که‌ر وه شیر، تازه جو‌شه‌که‌م
 گوئل بوئی گوئل نه‌ندام، گوئل فروشه‌که‌م
 نه‌شته‌ر دای له زام، تازه جو‌شه‌که‌م
 زه‌حساك زالم، مار نه دوشه‌که‌م
 بو‌قه‌تل ناحق، مه‌زلووم کو‌شه‌که‌م
 گو‌شواری ته‌لای، زه‌رد نه گو‌شه‌که‌م
 نیای بار مه‌یل، ویت له دوشه‌که‌م

۱- ناوی ناوای به‌که له «قه‌لخانی» وه هاو په‌رده «باوه جانیه».

۲- مانگ.

«کرماشان» بە نوور، ویت پروخشان کەردی

چەرای بەرق و تۆپ، پەڕشان کەردی

بازارپش وا گەرم، پەڕگەو هەر کەردی

بەخش و مەحالش مۆنەوەر کەردی

«فەیز ئاباد» جە فەیز، فەزات پروخشانەن

و هەر جاش مەدیای، گشت درەخشانەن

«سیلوو» «سەر ئاسیاو»، «مە لامیرانی»

جە ئامات پۆشان، دێبای عەمرانی

«پشت بەدەنە»^(۱) تا «بەرزە دەماغ»

«سێ پای پەهلەوی» تا «دامەنە ی باغ»

دریان بە جە لای رەنگ و ڕووت پەرداخ

هەر کەس مەوینۆت، هەر مەکیشۆ ناخ

«سەراو» سەرچەشمەیی، سەراوش جووشان

«کۆ سفید» دێبای، سفیدی پۆشان

«پەراو» پەڕ تا پەڕ، پەرفشانیشەن

هەر پەڕی دووسەد، پەڕ نیشانیشەن

«بەستون» وە یاد، «فەرهاد» دیرین

پۆشا پەردە ی تەم، جە داخ «شیرین»

«ئەشکەفت» و «بەلووچ» «هۆل هۆل» و «هەژدەر»

هەر بەکی بەک تانج زەر نیان وە سەر

«خوڕیلە» و «خوڕین»، فارغ لە غەم بی

«چالاولە» و «گاچال»، سەبز و خوڕەم بی

تاقوسان جه‌نۆ، به‌زم خوسره‌و به‌ست
 غولامان سەف سەف، که‌نیزان ده‌ست ده‌ست
 «نه‌کیسا» به‌ نه‌زم، نه‌وای عه‌نبه‌رین
 بیدار که‌رد «خوسره‌و»، له‌ عه‌شق شیرین
 «بارابود» مه‌دا، موژده‌ی ئامای نه‌و
 شو‌ر شیرین وست، له‌ قەلب خه‌سره‌و
 خوسره‌و له‌ شادی، غه‌رق له‌ شوق شو‌ور
 شکوفا چون گۆل، فەرماش: به‌ «شاپوور»
 نهمشه‌و شیرینم، خه‌یالش که‌رده‌ن
 گیسووی که‌مه‌ندش، وستەن وه‌ گه‌رده‌ن
 که‌لکه‌لە‌ی کوکەن، یا «په‌رویز» شەن
 وه‌ «شه‌و دیزه‌وه» و پستاخیزشه‌ن
 یا هه‌وآل مه‌رگ، کوکەن شنه‌فته‌ن
 ناشوفته‌ن «شاپوور»، «شیرین» نه‌سره‌فته‌ن
 «شاپوور» نه‌ جای من، عوزرخوایش که‌ر
 خاسته‌ر نه‌ جارەن، په‌زیرایش که‌ر
 «نه‌کیسا» نه‌زمی به‌ دلّ خوایی نه‌و
 «بارابود» به‌زمی، خو‌ه‌ش ئامایی نه‌و
 که‌نیزان هه‌ر وه‌ک، مه‌هو مه‌هپاره
 سەف به‌دن له‌ ده‌ور، نه‌و چون ستاره
 ویت به‌ر به‌ ساقی، سۆز و گودازش
 «شاپوور» شیرینه‌ن، بکیشی نازش
 مه‌بادا شادی و شه‌وقش به‌تال بو
 شیرینم نه‌وقات، شیرینش تال بو

«تیمچه» و «چه‌نانی»، وه گولگه‌شت که‌ردی
 «کرماشان» به‌کشان، وه به‌هشت که‌ردی
 باش بالاده‌س، جومله‌ی مه‌هوشان
 هه‌ر له «کورده‌سان» تاوه «کرماشان»
 قه‌ده‌م وه قه‌ده‌م، پرچه‌گول که‌ردی
 جه‌مین جام «جه‌هان»، ^(۱) وه مه‌نزل که‌ردی
 نور وه‌شت له سه‌ر، قاپی نمره‌ی هه‌شت
 وه‌شت و نیشان دای، هه‌شت قاپی به‌هشت
 جه‌مینت چون جام، جه‌م نمای جه‌مین
 خورشید له شیوه‌ی، شه‌وقت ماته‌مین
 ماه مه‌عزور له پرووی، ماه پروخسارت
 شه‌که‌ر شه‌رمه‌نده‌ی، شیرهی گفتارت
 نه‌رگس و سو‌سه‌ن، سه‌ر نه‌فگه‌نده‌ته‌ن
 «لولو‌وپه‌ر» مه‌لول، له‌ب پر خه‌نده‌ته‌ن
 گولباغی بی‌ره‌نگ، گونای گولناریت
 مرواری په‌شیو، دانه‌ی مرواریت
 عاقیق بو‌له‌عل، لیوت خجله‌ن
 سیف بو‌سیف زنج، داغش له دلّه‌ن
 گه‌رگه‌ره‌ی گه‌رده‌ن، بلوور بی‌گه‌رد
 مینای مه‌ی په‌ریش، سه‌ر مه‌دۆ وه به‌رد
 نارنگی جه‌لای، نارنگی مه‌مان
 نه‌وینیش ئامان، ئامان وه ئامان

سوورەت سىماي ساف، چون ئاۋ ھەيات
 مەۋج مەدۇ چەنى، تارىكەي زولمات
 بۈتەي ناف چون گۈل غونچەي نىلووفە پ
 شىكوفتە و نىم باز، ۋە ەتر خوەي تە پ
 يا ناف ئاھوۋى، سەحرای خوەتەن خىز
 چون خوەتەن ۋەتەن، كەردەن موشك پىز
 «كرماشان» لە بۆي، زولف تۆيەك دەس
 تا مەحشەر كەفتەن، مەس لە بان مەس
 لە پوۋى قورس ماي، پوۋى چەن ەقرەبەن
 خوینی كورد و فارس، تورك و ەدرەبەن
 دوو ھىلال ۋە بان، بەدر كامل دا
 دەرس مەجنوۋىش، ۋە چسەن عاقل دا
 موژەي خەدەنگ خۆي، پىشەي جگەر كاۋ
 ئەر ۋە شەست ناز، بىدەي لە «پەراۋ»
 «بىستون» چسەنىش، پەرتا پەرتەواۋ
 مەدۇزۇۋ سۇزۇۋ، مەكەرۇش ۋە ئاۋ
 ئاخىر چۇن نەدۇ، خودا مەرگ من
 ھەر ئان مەدەي سەد، تىر لە جەرگ من
 كوشى^(۱)، مەبەخشى، ھەر چى سەلاتەن
 «ئەحمەد» تا مەحشەر گىيان بە فدا تەن
 بەو سولسولەي زلف، سيات زەنجىرەن
 تا مەحشەر زەلىل، زام ئسو تىرەن

ئازیزم مەیلەم

ئازیزم مەیلەم، ئازیزم مەیلەم
 جە نو تازە بی، جە لای تو مەیلەم
 جۆش ئاوەرد دلە، ژ خەمان کەیلەم
 جاریەن ھەر شەو، جۆی ئەسر سەیلەم
 بەوینە ی مەجنوون، مەحرووم کەفتە ی لەیل
 ھەر لەیل لەیلەن، جە ھەردە ی دو جەیل
 سا تۆیچ یۆ چون لەیل، سەوزە ی سۆسەن خال
 تالێ زلفە کەت بەدەر وە شەمال
 پە ی ساکنی دەرد، شەفای نیش زام
 چەنی نە سیمش، باوە رووش وە لام
 وە شەن ئەر شەمال، بە یۆ وە راوہ
 چە تایە ژ زلف، تۆش ھان وە لاوہ
 وە مەرگت قەسەم، شە کەر پێزە ی پاز
 جە و دەم ئەرواحم، مە شو وە پیشواز
 پازیمەن نە پای تە ی گیسووی دلەبر
 نە جای مەزگانی ش بەدەم گیان و سەر
 پە ی چی پێزە ی پاز نازت دل پاچان
 ئەر بو فەدات بام، شەھیدم ماچان
 ئەحیانەن ئازیز، ئە گەر مەردم
 گیان جە پای توغرای، زلفت سەردم

نه‌مجا ژهو ده‌مدا، شوخ نازارم
 ته‌شریف بار وه پنا، سنگ مه‌زارم
 وه حه‌سره‌ته‌وه، نو نه‌مامه‌ی نوّم
 په‌نجه‌ت بماله، وه خاك گلکوّم
 نه‌مانه‌ت فه‌رزهن، شوخ شیرینم
 مقراز گازه‌کته، شی کهر په‌ی شینم
 په‌خش کهر چون ره‌یحان، زلفت له ده‌ورم
 دهر ساعت مه‌یو، وه به‌هشت قه‌ورم
 له جاگه‌ی ته‌لقین، سووره‌ی یاسینم
 بملاوینه‌وه، ئیمان و دینم
 دهم بنیه‌ر وه بان، گلکوی تازه‌کهم
 واچه‌ه‌ی شه‌هید! تیرنازه‌کهم
 واچه‌ه‌ی مه‌جنون حال په‌شیوه‌کهم
 هیجران کیش دهر د خال لیوه‌کهم
 پیکیای په‌یکان، موژه‌ی تیره‌کهم
 مه‌قتول ناحق، بی ته‌قسیره‌کهم
 مه‌ست باده‌ی مه‌ی، له‌بچه‌ش نه‌کهرده
 به‌سی حه‌سره‌تان، وه گلکو به‌رده
 سه‌ره‌ور دهر من له‌یل، خاترخوارتم
 زام به‌ سو‌ک‌ه‌فته‌ی، پای مه‌زارتم
 بدیه من په‌ی تو جه‌رگم پر‌نیشن
 وه ناخوون سیف، روخسارم پر‌نیشن
 نه‌وسا نه‌په‌رسام، چیشن نازارت
 ئیسه مه‌نالووم، له پای مه‌زارت

ئەرچی بێ سوو، لەی سەرۆختەدا
 زاری کەیت وە بان، خار سەختەدا
 وەلێ بوو وە یاد، وێرەدی وەرین
 نە چەمان مەست، بێرێزە ئەسرین
 بەل قەترەیی ئەسرت، بگنۆ^(۱) وە ڕووی خاک
 وە حەسەرەتەو، خاک کەرۆ نمناک
 جەو دەم پەیی مەلەم، زامان خەستەم
 وە گەلکۆو، مەگنۆ وە جەستەم
 بە وێنەیی ئەنفاس، مەسیحای مەریەم
 ئەحیام مەکەرۆ، قەترەیی ئەسر چەم
 وە نیلا «ئەحمەد» بە دل مەردەیی تۆن
 تا مەحشەر سەوزەم ئیمان هەردەیی تۆن^(۲)

۱- بکەوێ.

۲- وەسبەت نامەی «میرزا ئەحمەد» بۆ نگار لەپاش مردن.

دیدہم لہ دووریت

دیدہم لہ دووریت، تاقہ تم تاقہ
 دل نہ گنج مہوج، دہریای فیراقہ
 میہر مہیلت وا، جاگیرہن لہ دل
 لہ یادت نیہن، ثانی دل غافل
 ہناسم چون دووی، «دہماون»^(۱) دہم دہم
 مہخیزو دہم دہم، لہ دہم ویسنی تم
 لہ شالولہی عشق، گاز ناتہش خیز
 سارا سووزانہن، سہما تہم نہنگیز
 بلتیم بہرزہن، وہ بہرزی بالات
 چوونہن بوی بوسوم، نیاوان وہ لات
 دل دایم لہ توی، مہکتہب خانہی عشق
 خت نہ بروی تو، کہردہن وہ سہرمہش
 وہ نیش موژہی، تیژت چون قہلم
 وہ ہونواو جہرگ، مہکرو پہقم
 لہ نارہزووی دین، دیدہت بہی مہزموون
 نیشا مہکرو، وہ ہونواو ہون^(۲)
 وہ سیخ موژہت، سوراخہن جہرگم
 زووخاو مہیو لیش، تا بہ پوی مہرگم

۱- قولہ یہ کی ناگر پڑہ لہ تریکی «تاران» کہ نیستہ خاموشہ وہ جار جار تہم و دووکلہ لی لی ہل دہستی۔

۲- «میرزا نوحہ» سراغی دہمی تہم بہیتہی وہ ہایش ہاوردہ:

لہ نارہزووی دین دیدہت بہی مہزموون لہ یلام وہ یلانم بہتر لہ مہجنون

حه‌یفه‌ن زام نیش، موژه‌ت ساپیش بو
 له دووریت ئانی، بی‌نیش نیش بو
 با هر چل بدو، چه‌نی دهرد ویش
 چک چک چکه‌ی زووخ، زامت به‌یو لیش
 چریقه‌ی چوقه‌ی، قرچه‌ی جهرگ و دل
 ناگرواران‌ه‌ن، ئازیز وه‌لحاسل
 دل‌دارئ وه نیش، موژه‌ی دل‌به‌رش
 پش نه‌بو ریشه‌ی، دل یا جگه‌رش
 ئسه‌و دل‌ه‌ت‌ه‌واو، توا بو وه تیخ
 نه‌و جهرگه‌ له‌ت له‌ت، به‌ر به‌یو له‌ بیخ
 «نوحه‌ده‌ی» دل‌زه‌ده‌ی، زام موژه‌ی توون
 الْحَمْدُ لِلَّهِ، زامش هر به‌ سوون^(۱)

۱- «میرزا نوحه‌دهی داواشی» سئ به‌یتی ناخیری نهم شیعری به‌ نهم شیوه‌یش هاورده‌وه:

نه‌و دل پاره بو به‌ر به‌یو له‌ بیخ	نه‌و جهرگه‌ ته‌واو توا بی وه تیخ
پا به‌ند حه‌لقه‌ی زلیف دام توون	له‌و ساوه «نوحه‌ده‌ی» زه‌ده‌ی زام توون
ویرد زوانش زکر نام توون	قه‌رارش برپا بی نارام توون

ته‌قازای ئیعدام

قبیله‌م ئیعدام‌م، قبیله‌م ئیعدام‌م
 حه‌قه سادر که‌ی، حوکم ئیعدام‌م
 ئیعدام وه‌شته‌ره‌ن، هه‌ی نه‌ونه‌مام!
 نه‌ک هه‌ر ئان نه‌مه‌ک، مه‌ده‌ی له‌ زام‌م
 با پره‌حمت نه‌بو، ئه‌رچی بیچاره‌م
 بو به‌ی سزای سه‌خت، بدهر قه‌ناره‌م
 نه‌مر بفرموو، فه‌راشان چاو
 په‌تم له‌ زلفت، هه‌ل خه‌ران وه‌ تاو
 له‌ حه‌لقه‌ی زلفت، حه‌لقاوێزم که‌ن
 له‌ دار بـالـات، سه‌راوێزم که‌ن
 وه‌ نیش موژه‌ت، بزمارپێزم که‌ن
 دووچاره‌ زاب، پرستاخێزم که‌ن
 وه‌ به‌یانه‌دا، مه‌وله‌قم که‌ران
 وه‌ تیغ ئه‌برۆت، شق شه‌قم که‌ران
 پـازـی یـه‌ن «نـه‌حمـه‌د»، وا به‌ فیدات بو
 وه‌ شه‌رتی قه‌برش، جه‌ سه‌ره‌پات بو
 پا بنیه‌ی پیش‌دا، وه‌ ناز بویاری
 نه‌قش پات وه‌سه‌ن، په‌ی یادگاری

واتم: سەد ئۆخە، من بێم نەمەردم
 گەنج خەسرەویم، وە دەس ئاوەردم
 دەس کیشام وە بان، سیم بێافەدا
 شەستم خوارد وە زەنگ، قاپی قافەدا
 ناغافل سیمورغ، لیم بی خەوێردار
 نەوینی خوپی، لیم چون زەرەمار
 وات: کێن؟ شێتەن! دیوانە ی هەردەن!
 یا ویلەو بەدبەخت، راش غەلەت کەردەن؟
 نەر «پۆستەم» کەردەن، عەزم قاف من
 سەر بەر نە کەردەن، لە مەساف من
 واتم: عاشقی، نە کردە مەشقم
 ویل و نابەلەد، سەرەپای عەشقم
 وات: عاشق مەبۆ، هەر نامراد بۆ
 یاوینە ی «مەجنوون»، یا چون «فەرهاد» بۆ
 یا وینە ی «وەلی»، دیوانە ی «شەم» بۆ
 وە شەوق شوعلە ی، شەم خاتەر جەم بۆ
 یا چون پەروانان، بێ پەرە و بێ غەم
 بۆزیو وە شەوق، شوعلە ی شەم کەم کەم
 عاشق مەبۆ عیشق، ئەو مەزاقی بۆ
 وابۆ تا مابۆ، عەشقی باقی بۆ
 سەرما یە هەنگوشت^(۱)، عەشق ناکامی یەن
 نەر کامەرەوا بۆ، دی بەدنامی یەن

عاشق مەبۇ زووخ، زام دَل وەردە بۇ
 ەشق و ئارەزوو، ە گل وەردە بۇ
 بنۇشۇ جە مەى، ەوون دَل جامى
 بۇ مەزە و لەزەت، بەسە سەلامى
 عاشق مەبۇ نوور، ەشقش لە چەم بۇ
 چەم چەنى چەمان، لە چەم و خەم بۇ
 ە بادەى خەيال، مەشوقش مەس بۇ
 وابۇ، نىمىنگاى، مەشوقش بەس بۇ
 «ئەحمەد!» مەرد نىەن، ئەر عاشق نەبۇ
 عاشقى خوەشە ئەر فاسق^(۱) نەبۇ

نازیم شهوبو

نازیم شهوبو، نازیم شهوبو

ناره زوم نه کرد، بوینم شهوبو

بگیرووم وه دهس، بکهر ووم وه بو

بزانم چوونهن، چهنی زلف تو

زار و زویر^(۱) و زدهو^(۲) زام به سو

غممین و غمبار، خار غم وه کو

په شیو بیم چون زلف، پر په شیو تو

چون مهجنون وه یاد، «لایلا» دام وه کو

دیم نیشتن جه معی، یاران خواهش خو

جهم کهردهن خهرمان، گولالان کوکو

یه کی وه لیشان، نه و نه مامه ی نو

دس بهرد یه دهستی، شهوبوی «شاهه کو»^(۳)

به خا پیچم و وات: نی دهستی شهوبو

باب تون ئیمشهو، بوش کهر تا وه پو

زام کوئه و نوم، کول ناوهرد وه سو

که فتم وه خه یال، خال و زلف تو

نهو که دهس ناوهرد، من هم دهس بهردم

نهو دهسه ی شهوبو، جه دهستش گهردم

۱- خه مگین و مات.

۲- لی دراو، پیکراو.

۳- کبیری بهرز و جوانی «شاهو».

ھەرتا بۆش كەردم، تەواسام مەردم
 بۆى زلفىت سەوزەم، ۋە ياد ئاۋەردم
 ئىستىشمام كەرد، ۋە ئارەزۆى وىم
 مەزە ۋە زەى زلف، تۆ نە بەخشا پىم
 ۋە تەشخىس وىم، شەوبۆ ۋ زولف تۆ
 ۋەرقش زىاد بى، ئىد كۆ ئە ۋ جە كۆ
 شەوبۆ ۋەقەت ھەر، ۋە شە ۋەدۆ بۆ
 چوون قەياس كەرووم، چەنى زولف تۆ
 زولف تۆ شەوبۆن ۋە شە ۋە تا سەحەر
 سوب مەبۆ ۋە عوود، نىمە پۆ عەنەر
 ۋە عەسر مەبۆ، ۋە دەستەى عەبىر
 گىيان بەدى جە پاش، نەمىۆ ۋە گىر
 مەغرىب عادەتش، ئىدەن چوون «ئەژدەر»^(۱)
 مەپپچۆ ۋە توول، بالات چوون «عەرەر»^(۲)
 يە كى بۆ جە پاش، سەر سەپەردە بۆ؟
 چوون من ناغافل، دەس پەيش بەردە بۆ؟
 دىۋانە ۋە مەرگ، وىش نىەن پازى
 چوون «ئەحمەد» ۋە مار، بىكەرۆ بازى

ئازیز نگاتهن

ئازیز نگاتهن، ئازیز نگاتهن
 تاكه‌ی وینه‌ی باز، شەش دانگ نگاتهن
 توپه‌ی توغرای زلف، زەرد تاتاتهن
 نه‌قش نه‌قاشی، گوشه‌ی گوناه‌تھن
 چون جه‌یران جه‌لد، ئاما و لواتهن
 سه‌یادان سه‌رسام، دیده‌ی سیاتهن
 وه‌ جام جه‌مین، جیلوه‌ و جه‌لاتهن
 جام «جه‌م»^(۱) له‌ لای، جه‌مینت ماتهن
 ده‌مت سه‌رچه‌شمه‌ی، ئاو حه‌یاتهن
 «ئه‌سکه‌نده‌ر» بۆ ئاو، جو‌یای زولماتهن
 «ئه‌فلاتوون» له‌ فکر، فام تو‌ ماتهن
 «لوقمان» مونته‌زر، پرزه‌ی ده‌واتهن
 عه‌فت و عه‌مه‌ت پاپیچ پاتهن
 مانگ و خوهر هه‌ر دوو، مات له‌ قاتهن
 قامه‌ت قاخ له‌ داخ، قه‌د و بالاتهن
 قه‌نیاتم^(۲) وه‌ گه‌رد، خاك پالاتهن
 سه‌ر و مال و گیان، فدا له‌ راتهن
 خو‌ه‌راکم خه‌یال، خال ئالاتهن

دەردم گرانە، دەرمانی قاتەن
 ئەگەر مەیلەت بۆ، دارووم لە لاتەن
 گوێش دەروە عەرزەم، گیانم فەداتەن
 قامەتت وێنە، شاخ نەباتەن
 بەخشی یا کوشی، چەم دەسەلاتەن
 ئەر نەفرینم کەیت، وە من خەلاتەن
 ھەم حەج ئەکبەر، پۆژ فەرداتەن
 سەر بە لاگەردان، دەرد و بەلاتەن
 «ئەحمەد» تا زەندەیی پرووی سەر بساتەن
 دوور وی یسا نزیك گیان وە فەداتەن

یهك شهو ئاره‌زوو

یهك شهو ئاره‌زوو، یهك شهو ئاره‌زوو
 بۆم هات وه عه‌مه‌ل، عومده‌ی ئاره‌زوو
 له‌حاف په‌رنیا، دۆشه‌كه‌ی په‌رقوو
 چمان شاه‌ی بېم، نه‌و شهو تا شه‌وسوو
 دیم ئازیز وه ناز، ئامان وه به‌رم
 ده‌ست چه‌پ كێشا، وه ده‌ور سه‌رم
 ده‌ست پاست نسیا، وه بان دلم
 گوشاد بی‌قایی، سه‌ختی موشكلم
 پۆشن كه‌رد وه نوور، حوسنش چراغم
 مه‌س بی وه بۆی زلف، وه شېوش ده‌ماغم
 زاخاو دا وه دل، پر زووخواه‌كه‌م
 خه‌و به‌خشا وه چاو، شه‌و بی خواه‌كه‌م
 چون تاوس وه په‌ر، سه‌راپام پۆشان
 له‌باله‌ب له‌مه‌ی، له‌بان پیم نو‌شان
 وه پێ‌زهی پازان نازك خه‌یالی
 زه‌نگ زام و زووخ وه جارئ مالی
 گا پاره مه‌كه‌رد، گاه‌ی مه‌دۆزا
 گا مه‌لایم بی، گاه‌ی مه‌سۆزا
 شه‌كه‌ر مه‌نو‌شا، به‌ دل پیم جارئ
 گا سزام مه‌دا، وه سیا مارئ

گا شیشه‌ی شادیم، وه بازی مه‌شکه‌ست
 گا بازهم به ناز، مه‌کردش په‌یوه‌ست
 گا خومار مه‌کرد، گا مه‌کرد مه‌ستم
 گا مه‌دا نه‌نقه‌س، ده‌س بۆش وه ده‌ستم
 گا مه‌دا نیش و گا مه‌کرد نوشم
 نه‌و نیش و نوشه، هر ها له هوشم
 گا عه‌زاب مه‌دا وه خارو خه‌سم
 گا مه‌دا ده‌سته‌ی زلفان وه ده‌سم
 گا ته‌هدید مهرگ، وه قه‌تلم مه‌کرد
 گا نومیده‌وار، وه وه‌سلم مه‌کرد
 چون «خضر»^(۱) ته‌ی کرد، پیم راگهی زولمات
 په‌هه‌نماییم کرد، وه ئاو حیات
 وه‌ئی نیاوام، وه ئاوات ئاو
 به‌ه ناثومیدی، بیدار بیم له‌خاو
 «ئه‌حمده» تا مه‌حشر هر نامراده‌ن
 وه کام نیاواو هر دل ناشاده‌ن

میرزام وه قه‌لوهز^(۱)

میرزام وه قه‌لوهز، میرزام وه قه‌لوهز
 یه‌ک پۆ‌په‌ی ته‌قدیر، پام‌کفت وه «قه‌لوهز»
 دیم‌که نازاری، سه‌وزه و بالابه‌رز
 وه ناز ماوه‌ردش، قوله‌ی قاف وه له‌رز
 ناهووی خوه‌ته‌ن خو، خه‌یالی و خاویر^(۲)
 خاو‌خاو مه‌ویارا و، سه‌رمه‌وست وه چیر
 ناهوو‌کام ناهوو، قوچ‌میش‌چم‌بی
 ناهووی بن‌ناهوو^(۳)، چون‌ناهوو‌که‌م‌بی
 ناهوو و یاری، دیم‌تاکه‌که‌لن
 که‌شیده‌قامه‌ت، سه‌رو سه‌رته‌لن
 لاقه‌ید^(۴) له‌سه‌ی یاد، مه‌ست و بن‌باک‌بی
 نه‌و‌که‌ل‌که‌لن‌بی، له‌که‌لان‌تاک‌بی
 که‌ل‌چه‌نی ناهوو یاویان وه هم
 ناهوو سلخو‌بی جه‌که‌ل‌مه‌ک‌درد‌په‌م
 ناهوو مه‌واتی ته‌وارو ته‌یه‌ر‌بی
 بن‌غهم‌و خه‌یال سه‌رشار له‌سه‌یر‌بی
 چه‌رخ مه‌داش وه چه‌م، چون‌باز‌په‌ی نه‌چیر
 سه‌یادان وه دام، زلف‌مه‌ک‌درد زه‌نجیر

۱- تافگه‌یه‌کی جوانه له‌نزیکی شاری «نه‌وسووه‌به‌زوبانی مه‌وارمی به‌تافگه‌قه‌لوهز ده‌لین.

۲- نیوان‌بیداری و خه‌و.

۳- بن‌عه‌یب.

۴- بن‌باک.

هه‌ر پاویاری، مه‌دیا مه‌داش گیر
 شکار مه‌که‌ردش، له جوان و له پیر
 من پیر زه‌ره‌هان، هه‌فتا ساله‌ بيم
 له پیری خه‌ریک، ناه و ناله‌ بيم
 ديم ده‌سته‌ی زلفان، سباش له سه‌ردا
 چون نه‌فمی به‌ردا، له پووی که‌مه‌ردا
 هوجووم ناوه‌ردن، هه‌ریه‌ک وه سه‌د تار
 تاري سه‌د نه‌فمی، نه‌فمی به سه‌د مار
 هه‌ر ماري سه‌د گاز، هه‌ر گازی سه‌د نیش
 هه‌ر نیشی سه‌د ده‌رد، هه‌ر ده‌ردی سه‌د نیش
 هه‌ریه‌ک له سه‌د لا، دل گه‌سته‌ن په‌ی ویش
 دل له سه‌د لاوه، زووخواو مه‌یو لیش

خاترم وه خار بی مه‌یلیت ریښه‌ن

دلم پرئیشه‌ن، دلم پرئیشه‌ن
 دل له ئیش دهرده، دهرده پرئیشه‌ن
 خاترم وه خار، بی مه‌یلیت ریښه‌ن
 نهمه ز ئازیزگیان، حال تو چیشه‌ن
 ناوه‌شیت ئازیز، ناوه‌شم که‌رده‌ن
 جه نالای دهرده، دلم پرده‌رده‌ن
 بی په‌نگیت به‌رده‌ن، په‌نگ له پوخسارم
 ئازارت وه سه‌خت، مه‌دو ئازارم
 په‌شیوی زلفت، وا په‌شیوم که‌رد
 بار له‌بانت، بار به‌لیوم که‌رد
 زهردی پوخسارت، زهردی به‌خاپیم
 هر ویم مه‌زانووم، چهنی دهرده ویم
 ته‌بت بی تابم، که‌رده بی یه‌ک‌جار
 نالته سه‌نده بی، له دلم قه‌رار
 نالته مه‌که‌رد به‌ند، جه‌رگ و دل پاره
 بی چاره‌م که‌ردی، تا توّم کرد چاره
 خسار خه‌مانم، به‌ر کریا له دل
 جه وه‌شیت دیدهم، شکوفام چون گول
 چون بولبول ئه‌ی گول وه ئاره‌زوئی دل
 یاوام به‌مراد، مه‌تله‌ب بی‌حاصل

ئومیده‌وارم جه‌مین په‌ره‌ی گول
 ته‌شریفت وه‌ خه‌یر به‌رده‌ن وه‌مه‌نزل
 په‌ونه‌ق دای به‌په‌نگ په‌نگینت چون گول
 دانه‌و دام وه‌ گول نیای په‌ی بولبول
 تو‌هرئه‌و گولی، گونا گولناری
 من ئه‌و بولبولم، هه‌ره‌ام له‌ زاری
 گیرو زه‌نجیرو، گرفتار تو‌م
 زه‌بوون زامی، زه‌ده‌ی خار تو‌م
 «الحمد لله»، جه‌مین جامه‌که‌م
 وه‌ ناسۆر نه‌که‌فت، یه‌ك جار زامه‌که‌م
 ئه‌ر مه‌دیام زلفان، سیای مشکین فام
 به‌ خام خه‌م به‌سته‌ن، له‌ پرووی نوقره‌ی خام
 ئه‌ر بئ نوور مه‌دیام، دیدهم دیدهی مه‌س
 و دیده‌ت قه‌سه‌م، مه‌ویام وه‌ قه‌قه‌س
 یا مه‌دیام زلفان سیای مشکین فام
 به‌ خام خه‌م به‌سته‌ن له‌ پرووی نوقره‌ی خام
 ئه‌ر بئ نوور مه‌دیام، دیدهی نوورینت
 یا په‌شیو مه‌دیام، شیوه‌ی شیرینت
 به‌ر له‌ تو‌ مه‌دام، گیان ویم له‌ ده‌س
 وه‌ مه‌رگت قه‌سه‌م، ئه‌ر باوه‌پرت هه‌س
 سیمای سیمینت، به‌ زه‌ردی مه‌دیام
 یا گه‌رمی مه‌یلت، وه‌ سه‌ردی مه‌دیام
 فه‌وری باده‌ی ده‌رد، نه‌جه‌ل مه‌وه‌ردم
 به‌ر له‌ تو‌ گیانم، ته‌سلیم مه‌که‌ردم

خار عشق توّم، نه وهن له جه رگن
 هه رساتی دووریت، په ریم سه د مهرگن
 خورد و خوه راك و فكر و خه یالم
 شه هدم، شه ربه تم، شیرینم تالم
 یومنم، نگینم، فه رم، ئیقبالم
 کشتم، دانشتم، عه قلم، که مالم
 شادیم، سروورم، زه وقم، زینه تم
 قابلم، قووه م، قه درم، قیمه تم
 مرواری و مهرجان، دانه ی زمروتم
 دوپم، گه وه رم، له علم، یاقوتم
 عه یشم، عه شه تم، شادیم، نشاتم
 قووتم، قنیاتم، بسانی حیاتم
 به تم، بوړچینم، سه سه وزم، قازم
 چه رخم، شاهینم، بوله ند په روازم
 که وکم، کوترم، ته یهووم، ته وارم
 واشه و بساله وان، شاهوّم، شکارم
 نه یم، نه مامم، سه ولّم، عه ره رم
 یاسم، نه رگسم، عوودم، عه نه رم
 باغم، بوستانم، چه مه نم، ده شتم
 ره وزم، پزوانم، قاپی به هه شتم
 گولّم، سونبولّم، ته سه لای دلّم
 مه لهدم زه ده ی زام، دهره قاتلم
 وه نه وشه م، شه وبوّم، سو سه نم، یاسم
 دو سم، دل سو زم، هه ی دیده ی راسم!

حه نمی بزانه، خال نوخته ی بی گهره
 وه مهرگت من هم، تهرک دنیا مکه ره
 «الحمد لله»، و ا تو نه مهردی
 وه پی م تهرک عیش، دنیا نه کهردی

قیبله م قه رارم

قیبله م قه رارم، قیبله م قه رارم
 بریان له هیجران، دووریت قه رارم
 دووریت هر نه وهن، مه دو ئازارم
 شیرینم له گیان، شیرین بیزارم
 ناره زوی خه یال، وه سواسه ت هر شهو
 خه و حه رام کهردهن، له تاسه ت هر شهو
 مهر «شیرین»^(۱) شیرین^(۲)، به شیرینکاری
 بنوازوم به دل، بدوم دلداری
 نهر جاری «شیرین»، ده ست وه گهردهنم
 مه دیام به ئاوات، بهر له مهردهنم
 سارپش مه ویا زام، دله ی سه دپارم
 مه ویا وه باعیس، عومر دووبارم

وہ ئیلا «ئەحمەد»، مەدام مەردە ی تۆن
تا مەحشەر «شیرین»، ئیمان ھەردە ی تۆن

★ ★ ★

قیبلەم خەیاڵان

قیبلەم خەیاڵان، قیبلەم خەیاڵان
کاری پیم کەردەن، سەودای خەیاڵان
عەقل و فام و ھۆش، گرد بەرد وە تالان
ھا بیم وە وازکەفت^(۱)، وامەندە ی سالان
وا وە پیم پۆشای، پەدای عەبدالان^(۲)
کەشکۆلم ھەل گرد، پە ی گەشت مالان
نامە ی مەجنوونیت، بەست وە گەردەنم
مۆر لەیل کریان، تا پۆی مەردەنم
کافی بەن وە سەن، ئەوێن جەفا و جەور
مازە ئارەزۆت، بۆھرم وە قەور
«سەنعانم» کەردی، «تەرسا» تەرز تەور
کێ کەردەن چون من، حەفتا سالە سەور؟
«ئەحمەد» ئەو «سەنعان» حەفتا سالە تەن
نامش سەبت لە لەو، سەر قەوالە تەن

★ ★ ★

۲- گەپیدە ی مال بە کۆلەو، ئاوارە ی دەشت و کۆ.

۱- پیری لە کار کەوتوو.

هیجران

تاکه‌ی له هیجران دووریت بنالم؟
 تاکه‌ی بی مه‌یلی، هاوار وه مالم؟
 تاکه‌ی چون قه‌قنه‌س، ناهر بشو لیم؟
 بی دینی چون تو، باوه‌ر نه‌کا پیم
 هه‌ر من چون «فه‌ره‌اد»، ناواره‌ی چینم
 شه‌هید شه‌یدای، شیوه‌ی شیرینم
 هه‌ر من په‌ری تو، هوون دل وه‌ردم
 هه‌ر من په‌ری تو، گرانه‌ن ده‌ردم
 نه‌نه وه‌ه راسی، راز نه‌باه‌ته‌کم
 بوویه‌ره چی‌شه‌ن، ته‌قسیراته‌کم
 هه‌ر من چون مه‌جنوون، وه‌یلان هه‌ردم
 زه‌لیل و زار و زه‌بوون و زه‌ردم
 تو بیت وه «ته‌رسای»^(۱) لاو شیوه شیرین
 من بیم وه «سه‌نعان»^(۲)، ده‌یری^(۳) بیم له دین
 من هه‌ر له سه‌فا، تو له جه‌فا بیت
 گونای من چی‌شه‌ن، ویت بی وه‌فا بیت

۱- کچی بوو «نه‌ساره» که شیخی «سه‌نعان» عاشقی بوو.

۲- عارفی مه‌شهوور «شیخ سه‌نعان».

۳- خوین سارد، گوئی به هیچ نه‌ده‌ر.

ئازیزم پیری

ئازیزم پیری، ئازیزم پیری
 ږا مه ده ر به دل، وه سواسه ی پیری
 تو هه ر نه وه له لوی شه که ر و شیري
 مه له می په ی ده رد، بی ده وای پیری
 شاباز شش دانگ، ته ږلان ته واری
 چمانی تازه، جو یای شکاری
 تو هه ر نه و شاباز، من نه و نه چیرم
 وه زه نجیره ی زلف، سیات نه سیرم
 له تو ی بوته ی مه یل، تاو نای وه تاو
 جو شم دای وه جو ش، هه تا بیم وه ناو
 وه ناگر عشق، سوزیام و سوختم
 هه ی به دبخت به خوم، هیامی نه پو ختم
 به رزنه بلایسه ی سووزان نه فتم
 چون پیره داران، سووزیام و که فتم
 خاک و خوون پو شان، سه ر تا پا له شم
 هه ر نان وه نه سیم، یاد تو گه شم
 سه وزه م مه سازووم، وه ی زام وه سو وه
 با تازه وه بی، وه ناموشو وه
 وه سه ن وه س ده رده ی، تی شه وه پریشم
 پیر و ناته وان، مه شکنه پریشم

با هه روا وهی دهد، بی درمانه وه
 بیچم پای سه بر، وه دامانه وه
 با هه روه شت بو، لهی دونیای فانی
 هه زار ساله پای باز هم جوانی
 با «ئه حمده» پیر بو، پهریش زه روورهن
 چون جه سه فای حوسن، پر سه فلت دوورهن

حه ی و به ی ونه ی

ئاغه خه یالم، ئاغه خه یالم
 په شیوهن په ی تو، فکرو خه یالم
 له به دبه ختی به خت که چی ئیقبالم
 تا مه حشر له ئیش، زامهت ئه نالم
 وه زعسم وه خیمه، بی حاله ن حالم
 حال زانی نیهن، هاوار وه مالم
 باده ی ئشتیاق، مه یل تو وه رد م
 ئاره زووی دیدار، دین تو که رد م
 چون بولبول مه حرووم، فسل به هارم
 به دینت چون گول، دل ئیتزارم
 په ی نموونه دیم، یه که تاکه گولن
 بهر ماوهرد خار، غه مان له دلن

مەست بێم وە دین، دوو دیدە ی مەش
 بێ خۆف بێم لە تیر، ئامادە ی شەش
 ناغافل شانا، وە قەسە پە ی قەسم
 قەت بێ لە قەپن، قەفەس نەفەسم
 بێ ھۆش و گۆش بێم، بەرلوام لە ھۆش
 وا بێم نەشنەوام، قەسە ی کەس وە گۆش
 نەرگس و سۆسەن، سەفای سومبیل دیم
 چون بۆلۆ ئەوگۆل، وە کەیف دڵ دیم
 سیمای سفیدسیم سیمین تەنێ دیم
 بالاً سەرو سەوز سە ی چەمەنێ دیم
 توپە ی تە ی توغرای، تاوس تەرزی دیم
 بێ بە لا عەجەب بالابەرزی دیم
 شیرین شەمع شەوق، شەب ئەفرۆزی دیم
 ھیمانی دە ی بێ، مەن نەورۆزی دیم
 زیبای تەبیەت، کوو دەشتی دیم
 چە دیم چە بێژم، چە بەھەشتی دیم
 بێ حەیا دوو حە ی، پێچ وەردە ی یەك نە ی
 پە ی پە ی مەدان وە ی، بۆسە لە دوو بە ی
 حە ی حافز بە ی بێ، لە سەر نە ی دا
 «کە ی» دان وە سەر «جەم»، «جەم» وە سەر کە ی دا
 «ئەحمەد»! وە سەن وە سف حە ی و بە ی و نە ی
 ئاخەر بە ی پەنگت مە کەرۆ چون خوە ی

په‌روین بی‌په‌روا

دارا موراډ بای، دارا موراډ بای
 یاخوا همه‌میشه، دارا موراډ بای
 هه‌ر ئانی وه‌لوتف، خوداو‌ه‌ن شاد بای
 له‌به‌ند مسه‌ینه‌ت، دنیا ئازاد بای
 سه‌رشار و شاداب، شاد و بی‌غم بای
 مه‌دام چون به‌هار، سه‌بز و خو‌په‌م بای
 به‌ه‌ارت هه‌ر وه‌ك، په‌نگ و پووی دل‌به‌ر
 بو‌وه‌شتر له‌بو‌ی، بو‌ی گیسووی دل‌به‌ر
 وه‌شاد بویاری^(۱)، چه‌نی ئازیزان
 ئازیزان ئازیز، وه‌لیت نه‌بی‌زان
 ئازیز کام ئازیز، وه‌ش بو‌ی به‌هاری
 نافه‌ی موشکین بی‌ز، ناهووی ته‌تاری
 قنیات^(۲) وه‌چووزه‌ی، چنور پاخان
 مه‌شام که‌یل وه‌بو‌ی، شه‌بو‌ی ئیلاخان
 خاو‌یر خال‌دار، خو‌ه‌ته‌ن په‌روه‌رده
 گول له‌ده‌ماغ پر، په‌په‌ی گول وه‌رده
 ده‌رد بی‌ده‌رمان، وه‌دلان به‌رده
 سلخو‌و خه‌یالی، له‌سا^(۳) سل^(۴) که‌رده

۲- پازی - سه‌بور.

۴- تریز، نیت‌ریس، دووری کردن.

۱- پابو‌ری.

۳- سی‌ه‌ر.

هه‌لوی وه هه‌لمت، لاچین لاخیز

شاهین شەش دانگ، شکار نه پاریز

چەرخ چابوک چەنگ، چەرخ چەم شیرین

چەم وه ناز بال‌دەر، «سەنعان» بەر له دین

تەن وه تۆی کالای^(۱)، ئالای^(۲) والای^(۳) شەنگ^(۴)

بە شوخی و شەنگی، پۆشاییش قەشەنگ

بەو تەورە شاباز، پرووی رۆزگاری

نەوین له تەلار، هیچ شەه‌ریاری

وه نوقل مەجلیس، کام شیرین کەردەن

بە شیرین شیرین، باس دین کەردەن

واتم: دین من، دین خاسانەن

دیدەم پەی دیدەیی، قامەت پراسانەن

بەدبەخت کەسیۆن، لێش هەراسانەن

مەحروومیش جە دین، دیدە مەسانەن

زەمان ئیمسال، نەرجی قەهار بی

له شەش بەهەمەن^(۵)، گۆل ئاشکار بی

له سەر قودرەت، پەرورەدگاری

سێ فریشتەیی خەیر، وه جاری باری

فەر ئیزەدی، مەوارا لێشان

شاپەر، بال وه بان، «کرماشان» کێشان

۱- پارچه.

۲- بەرگی بووکه‌له‌ی منالان.

۳- پارچه‌ی تەنگ و شاش، جله‌ بووکی کچولان.

۴- جوان وله‌بار.

۵- هەم ناوی مانگی بەفرانبارە وه‌هەم ناوی بەشی له «کرماشان» که هۆنەر هەر له مانگەداو له شوینەدا هۆنراوه‌کە‌ی گۆتووه.

وه ئیلا لافاوا ئاوا «قهره‌سو»^(۱)

ئانی «کرماشان»، مه‌کرد ژیر و پرو

هر سال چون ئیمسال، کاش مه‌دیام جاری

له شه‌ش به‌همه‌ن، خوڤه‌م به‌هاری

«نه‌حمه‌د»! ناوینی، دی وا به‌هاری

هر هه‌وری بی‌ری و «په‌روین» بواری

«په‌روین» بی‌په‌روا، په‌روانه‌م کردی

مه‌جنوون بیم به‌تر، دیوانه‌م کردی

تو «ته‌رسا» ئاسا، من «سه‌نعانتم»

ته‌ر قه‌بوول بکه‌یت، من قوربانتم

وه قه‌ید مۆبه‌ت، گیر دامتم

تو هر نه‌و خواجه و من غولامتم

بو تالی له زلف، زهره‌ ته‌لایت

تال تاله له ده‌ور، دیده‌ی شه‌هلایت

چون جه‌لقه‌ی زنار^(۲)، بووزه‌ گه‌رده‌نم

با موریدت بام، تا پوی مه‌رده‌نم

۲- ناوی نه‌لقه‌یه‌که‌ مه‌سیحی نه‌ی‌که‌ نه‌ ملیان.

۱- ناوی پروباریکی گه‌وره‌یه‌ له کرماشان.

نازیز خه‌یالان

نازیز خه‌یالان، نازیز خه‌یالان
 چیش که رووم چه‌نی، سه‌ودای خه‌یالان
 ناره‌زووی خه‌یال، نازک نه‌وها‌لان
 کریشمه‌ی گوشه‌ی، دیده غه‌زالان
 پویه و په‌لکه و زولف، وه‌نه‌وشه خالان
 بی‌گه‌ردی گه‌رده‌ن، بالاشمشالان
 به‌رده‌نم نه‌جه‌مع، جو‌ملله‌ی عه‌به‌دالان
 عقل و فکر و فام، به‌رده‌ن به‌تالان
 باده‌ی مه‌جنوونیم، جه نو نوش که‌رده‌ن
 هوشدارئ چون تو‌م، فه‌راموش که‌رده‌ن
 له دووری سه‌وزه‌ی، نزا‌کته فروش
 کلاوزه‌پ^(۱) له‌فارق، په‌لکه‌ی په‌ش له‌دوش
 چه‌م تا پو بی‌خاودل بی‌قه‌راره‌ن
 دل هه‌ر مونه‌زر، چه‌م ئیتتزاره‌ن
 «نه‌حمه‌د» چون مه‌جنوون، سه‌رعی سه‌رگه‌ردان
 هه‌ر سه‌ر بماله، وه‌خاک هه‌ردان

۱- له‌پا‌بردوودا ژنانی کورد کلاوی پرله‌سکه‌ی ته‌لایان له‌سه‌ر نه‌کرد که‌بی‌یان نه‌گوت «کلاوزه‌پ».

یهك رۆ چون مه جنوون

خار خاتر كه یل، خار خاتر كه یل
 یهك رۆ چون مه جنوون، خار خاتر كه یل
 چون «مه جنوون» وه یاد، دین دیدهی له یل
 وه مه یله وه رۆو، نیام وه «دوجه یل»^(۱)
 مه پیزام نه سرین، حه سه ره تان چون سه یل
 وه یاد ماوه رد، چون خاو خال «له یل»
 په شیویا و په شیو، په ریشان خه یلی
 رام كهفت وه مه نزل، قه دیم گای «له یلی»
 وه په زاره وه، به ره لوا هوشم
 دیم دهنگی بی دهنگ، ناما وه گوشم
 دیم «له یله» وه مه یل، «مه جنوون» مه لاوان
 دل نه ره سه نهنگ بی، چون مۆم مه تاوان
 واتش: نهی «مه جنوون»، سه رعی^(۲) سه رگه ردان
 پوشت پساكه نده، وه به رد هه ردان
 یه كام ده ردی وهن، لیت نه سه ركه ردهن؟
 گهرمی مه یل «له یل»، له دل به ركه ردهن؟
 راس واچه په ی چیش، وا مه یلت سه ردهن
 گهرمی مه یل «له یل»، ویت له یاد به ردهن

که لپوس^(۱) دوسی، له یل له دوش بى
 حه لقه‌ی غولامی، له یل له گوشت بى
 باده‌ی موحیبه، له یل مهنوشای
 ره‌دای^(۲) ره‌هبانی^(۳)، له یل مهنوشای
 مه‌ی مه‌یل و وه‌فای، له یل نوشت بى
 چ‌خه‌یره‌ن و له یل، فره‌اموشت بى
 بى غم مه‌ویاری، وه «دوجه‌یله» وه
 نمده‌یه‌ی وه پروی، ماه له یله‌وه
 واتم: فدات بام، له یل خاتر خار
 له‌ی بى مه‌یلی‌یه، مه‌به‌ر دل‌ئازار
 به‌ی ته‌وره‌ن گهردش، چه‌رخ پرستم
 نماز و تا‌سه‌ر، دو مه‌یل چه‌نی هم
 له تو‌ی^(۴) بوته‌ی^(۵) عشق، وه نامیته‌وه
 وه ئاوات‌ه‌وه، بستاویته‌وه
 نه‌و وه‌خته وه‌ختی، گیر داوت بیم
 ده‌ست و پا به‌سته‌ی، زولف خاوت بیم
 فریفته‌ی فریب، گوشه‌ی چاوت بیم
 وه هرجا مه‌چیای، له پرکاوت بیم
 نه‌رواحم چون هه‌نگ، له به‌ی ئاواره
 که‌رده بیت وه گول، گو‌نات بیچاره

۱- لیاسی که له سه‌ر لیاسانی تر له به‌ر نه‌کری.

۲- عه‌بای تیسکن له پیسته‌به‌ز.

۳- عابدی مه‌سیحی که له ده‌یردا عیاده‌ت ده‌کن و گوشه‌نشین.

۴- کووره‌ی تاوانده‌نوی زیر و زیووشتی‌وا.

۵- له ناوی.

وه تاي توپه‌ی زلف، سیای بۆ عه‌بیر
 زه‌نجیرش که‌ردی، به‌ردی وه ئەسیر
 شه‌هید شه‌یدای، شیفته‌ی شیۆه‌ت بیم
 وه خه‌یال خال، لیۆت لیۆه‌ت^(۱) بیم
 ده‌ردم ده‌ردی وه‌ن، خال نوخته‌ی بێ گه‌رد
 موبه‌رم ته‌ر نیه‌ن، ده‌ردی ته‌ر له‌و ده‌رد
 زمسان پیری مه‌یلم که‌رده‌ن سه‌رد
 نه‌ر پیم بیژن گیان، ته‌لخه‌ لیۆم چون ده‌رد
 وه ئیلا به‌رم، پێشهم وه خاك بۆ
 خاك وه زووخ زام، هه‌سه‌رت نمناك بۆ
 ریشه‌ی شادانه‌ی، عه‌شقم له‌ تۆی دل
 سه‌وز که‌رۆ جه‌نۆ، به‌ر به‌یۆ چون گول
 نه‌ر چون گول وه باد، په‌ره، په‌ره بۆ
 هه‌ر په‌ره وه چه‌ند هه‌زار زه‌ره بۆ
 دووباره‌ گه‌ردم، وه هه‌رد بشانۆ
 «ئه‌حمه‌د» هه‌ر سه‌نای، «له‌یلێ» مه‌وانۆ
 «ئه‌حمه‌د» تا مه‌حه‌شه‌ر له‌ غه‌م که‌یله‌نان
 لیۆیای لیۆه‌ی لیۆی له‌ یله‌نان

نازیز غه‌مانم

نازیز غه‌مانم، نازیز غه‌مانم
 نیشه‌و دای وه باد، عومده‌ی غه‌مانم
 وه‌گیانت قه‌سه‌م، نا‌گرو وه‌گیانم
 گیان‌که‌فت وه‌تو‌ردام، دوو‌دیده‌ی خانم
 تا‌ته‌شریف‌نا‌وه‌رد، وه‌په‌رداخه‌وه^(۱)
 به‌ری‌که‌رد سوورته، وه‌دولاخه‌وه^(۲)
 ده‌ستش‌دا وه‌زولف، سیای‌بو‌عه‌بیر
 چه‌رخش‌دا وه‌چه‌م، چون‌باز‌په‌ی نه‌خجیر
 جه‌لا‌دا وه‌جام‌جه‌م جه‌هان‌بین
 نا‌هر‌وست وه‌گیان‌شیرین‌چون «شیرین»
 په‌رده‌ی سینه‌مای، سینه‌ی‌دا‌لا‌وه
 وشک‌مه‌ویا‌هر‌که‌س، مه‌دیا‌وه‌پا‌وه
 په‌شیو‌بیم‌مه‌دیام، زولف‌په‌شیوش
 نه‌نگوشت‌ناز‌به‌ناز‌مه‌نیا‌وه‌لیوش
 سیمای‌موعه‌مای‌مه‌عه‌ویش‌عه‌یان
 عه‌یان‌که‌رد‌وه‌شه‌و‌نشان‌دا‌به‌یان
 ده‌م‌چون‌غونچه‌ی‌گول‌نه‌شکوفته‌ی‌باخان
 نه‌فه‌س‌بو‌ی‌نسیم، سه‌بای‌ئیلاخان

قه‌تاره‌ى لي‌ره‌ى، تاقيه‌ى فهرقى
 كه‌رده بى وه نوور، سه‌راپا غه‌رقش
 تاقمه‌ى تاقه‌ش، هه‌وا دا له‌فه‌وق
 په‌خشان بى چون ماى، چواره‌ى پر شه‌وق
 موژگانان چون تير، توركان ته‌پرده‌ست
 مه‌دان وه جهرگم، په‌ياپه‌ى په‌يوه‌ست
 وه ناز ديده‌ى، نزاكه‌ت فروش
 كه‌رده بى هه‌زار، عه‌بد دوپ، له‌گوش
 نه‌و شيرينى شه‌هد، شيره‌ى كه‌لامش
 كه‌رده‌ن چهنده‌زار، كه‌س وه غولامش
 شيرينيش «شيرين»، «په‌رويز» وه بيز بى
 له‌باناش له‌شه‌هد، شه‌كه‌ر له‌بهريز بى

قامه تم چون قهوس

دۆسان حال ویم، مه و اچوو پیتان
 مه ر ناگا نین، وه حال ویتان؟
 سه رتاپا مه عیوب، زامم قه هارن
 عه بیانم یهك یهك، گشت ناشکاره ن
 قامه تم چون قهوس، قه زه ح^(۱) چه م وه رده ن
 به ده ن هوون ئالوود، زام دار ده رده ن
 مه غزله کاسه ی سر، یه کسه ر نه مه نده ن
 پیری عقل و فام، له ده ستم سه نده ن
 سه دای ته پله کهی، گوشه که م خه فته ن
 چون ناسیاو بی ئاو، ئاوه که ش که فته ن
 چه م بی وه دووربین، هه وای ته م و تار
 نیشان مه ده رو، دووان وه چوار
 لووت چون ئاوه زای^(۲)، قه لوه زان^(۳) سه خت
 تکه تکه مه تکیو وه وه خت و بی وه خت
 ده م بیه ن وه نای، ناسیاو خراوه
 به له مه شانۆ، وه هه ر دوو لاهه
 دگان به ده ته رکیب، یهك یهك تاک و واک
 زشت و ناپه سه ند، چون چیخ چاک چاک

۱- بوو که بارانه، هه سوونه زه پینه.

۲- زۆنگ، زهویهک ناوی که می لێ هه ل ده قولی و ته پو شله، بانلاغ.

۳- تافگه، شه بۆلی ناوی چه م.

پهنگ سیا چون چه رم، تایی ده باغخانه
 پورکهنده و فرتوت، تانه ی زه مانه
 نمو خوین و نمو گوشت، نمو هوا و همومس
 حه ساره ئارو، چون که وک قه فوس
 «أَشْهَدُ بِاللَّهِ» وه خودا سهد حه یف!
 نمو قسه و گوشتار، نمو ده ماغ و که یف
 نمو خه نده و نه خلاق، نمو بالایی عه رعر
 خاس تر بی له تار، توول نه یشه که ر
 نیسه ناپه واس، له گشت بازارئ
 بی پهنه و نه ق، که ساد، بی خریداری
 نمو زه پهی گوشتار، شیرین شه که روار
 تلخ بیهن مه زاق، وینه ی زه هره مار
 پیری له چه ند لا، هوجووم ناوه رده ن
 قافله که ی جوانیم، وه تاراج به رده ن

شەم جەمالەنی^(۱)

شەم جەمالەنی، شەم جەمالەنی
 «جەمال» نەگەر چە، شەم جەمالەنی
 بەحر کەرەم، کووی کەمالەنی
 دەر مەعریفەت، دانەبی لالەنی
 شیرین خووی شیرین، خوەش خەمالەنی
 وە سەککەبی سەفەت تەلای قالەنی
 راستە مورخ عەشق، خەت و خالەنی
 دارا پەر پەر فەر، زەر پەن بەمالەنی
 وەلن بەل بەستەبی، زلف کالەنی
 شیویاو شیفەتی، شیوەبی کالەنی
 جەمالت جیلووی، جەمین جامانەن
 سەیرانت سەفای، نەو نەمامانەن
 چون بۆلۆل مەدام، لە سەر شاخەبی چل
 قەنیات بەین، وە بۆی عەتر گۆل
 نەر چە ویت نەو گۆل، موعەبەرینی
 لە لام چون حەلوا، شەکر شیرینی
 وەلن مەن لە تو، خەیلن دڵگیرم
 نەر چە مەزانووم، ویم باتەقسیرم

۱- «میرزا نوحه‌دی داواشی» نەم شیعەرەبی لە ولامی کەسێ بەناو «جەمال» نوسیووە.

نەپەرساي جارى، ليمان ھەوالى
 نەكيانى ۋە لام، نامە ۋە شەمالى
 ھەۋەن ئبارەزوۋى، دىن تۆ دارووم
 ۋەختە لە دووريت، گيان بىسپارووم
 سا تۆيچ بۆ چون من، ئارەزوۋمەن بەر
 بە شەرت ۋە ۋەفای، ۋەرىن پابەن بەر
 پاسە دىل ۋە دىل، تەموۋشە دارۆ
 ئساگساۋ بىندارى، ھەمىشە مارۆ
 مەبۆ دەروازەي، مەيلىت ھەر ۋاز بۆ
 نەك بەستەۋ بى دەنگ، رازو نياز بۆ
 گۆشەي دەروازەي، دىل مەبۆ ۋاز بۆ
 پەر لە دانەي عىشق، سۆزو گوداز بۆ
 خەيمە ۋە خەلۋەت گاي، ئازيزانش بۆ
 نەك چون پايزان، گول پىزانش بۆ
 دىل مەبۆ دايم، ئەگەر ۋە دىل بۆ
 دوو دىل ۋەك يەك دىل، مدام ۋە كول بۆ
 «جەمال» چەپەي گول، ۋە جەمالت بۆ
 «جەمال» لوتف ھەق، شامل ھالەت بۆ
 «جەمال» بۆ بدەر، گۆش ۋە ەرز من
 بىشەۋە چۆقەۋ، چەقەي لەرز من
 پام كەفتە «قەلۋەز» قايسى شارى بى
 «قەلۋەز»، قەلۋەزە ۋەش ديارى بى
 «قەلۋەز» ئەگەر چە سەخت سەنگ لاختەن
 بۆي بەھەشت مەدۆ باغات ۋ باخەن

چاگه مه‌ویه‌ری سه‌فاو سه‌یر که‌ره
 مه‌سکه‌ن که‌ر نه‌و وخت ئو غرخه‌یر که‌ره
 مه‌شی وه جایه سه‌حرای خوه‌ته‌ن ته‌رز
 چه جایه، جایه دل‌نشین و به‌رز
 جه‌دوئل کاریه‌ن ده‌ورش دره‌خته‌ن
 پاته‌خت سان و سولتان وه‌خته‌ن
 هه‌وزش موتابق هه‌وز که‌وسه‌ره‌ن
 ناوش ماچی شه‌هد شیرو شه‌که‌ره‌ن
 وه‌شی مه‌نزه‌ره‌ش وا دل‌نشین
 وه‌ش ته‌ر له به‌هه‌شت پرگول و شینه‌ن

شیرین شیرینی

شیرین شیرینی، شیرین شیرینی
 فیشته^(۱) له شیرین، شیرین شیرینی
 وهش بۆ چون شهوبۆ، زلف عهنبه رینی
 به پزهی پازان، له شه که رینی
 وه نایه نهی حوسن، جه مین چون جامی
 ساحیب جه مال و، که مال وفامی
 موژت چون خه ده نگ، زهر ئالووی په په پ
 نه غه یزن «بالله»، ئاماده په ی شه پ
 چیش مه بۆ «شیرین»، له شه وان په که شه و
 ویت بهر به «شیرین»، من کهروه «خوسره و»
 تاج خوسره وی، بنیه ره له فهرقم
 چون «فهرهاد» مه که، وه هوناو غه رقم
 شیرینیت چه نی، «شیرین» بی فهرقه ن
 چون «فهرهاد» تیشی، عه شقم له فهرقه ن
 زه لیل زامه ت، بیستوونتم
 غه لتیای غه لتان، خاک هوونتم
 شهوی چون «شیرین»، په ی سه رکه شی من
 ته شریف باوه ره، په ی دلوه شی من

سارپش که زامان، خار غه مانم
 ده‌ردم ده‌وا که، ده‌ردت له گیانم
 سه‌رم وەر داره، به پَووی فامه‌وه
 بنیره به دامان، هر وه زامه‌وه
 بنواز وه پازان، پِزه‌ی نهرم ویت
 بمال وه مه‌لهم، مه‌یل گهرم ویت
 خاستر له شیرین، شوخ شه‌که‌رنوش
 به پِزه‌ی پازان، باوه‌رم و مه‌وش
 بنوازم وه ناز، پِزه‌ی نازه‌که‌ت
 مه‌کوشم وه غه‌مزه‌ی، بن نه‌ندازه‌که‌ت
 دیده‌ت چون شاباز، ناماده‌ی شه‌پرن
 چه‌نگالش وه هوون، عاشقان ته‌پرن
 «نه‌حمه‌د» چون فهره‌اد، ده‌بری دیرینه‌ن
 شه‌هید شه‌یدای، شیوه‌ی شیرینه‌ن

قیبله‌م وه ده‌ردم

قیبله‌م وه ده‌ردم، قیبله‌م وه ده‌ردم
 نه‌گه‌ر مه‌زانی وه ئیش ده‌ردم
 به‌خ که‌رده‌ن ئاوان، له‌ناه سه‌ردم
 زارم، زویــــرم، زه‌عیفم، زه‌ردم
 نیست‌دام^(۱) ئێدەن، سه‌وه‌زی بی‌گه‌ردم
 گۆش ده‌ر بـشـنه‌وه، قافی‌ه‌ی فه‌ردم
 حه‌یفه‌ن حه‌رف زشت، تو وه من ماچی
 جه‌رگم وه سه‌ر نیش، نه‌لماس مه‌پاچی
 نه‌گه‌ر چه‌ من ویم، جه‌رگم پاچیان
 وه نار هجران، دووریت سووچیان
 پـرـووزـه‌ی^(۲) پـرـه‌ی، کـزه‌ی که‌واوم
 تکه‌ی چکه‌ی جه‌رگ، زام زووخواوم
 سه‌یل نه‌سـرینم، جـاریـه‌ن چـون جـۆ
 سه‌روازه‌ن وه بان، زام کۆنه‌و نو
 وینه‌ی باوه‌قوش، نالای ده‌ردمه‌ن
 مه‌حروومی جه‌ له‌یل، شه‌فه‌ق زه‌ردمه‌ن
 چون مارگه‌زده‌گان،^(۳) چۆق وه‌رده‌ی ئیشم
 خـاریـن و خـه‌مین، داخی و دل‌پیشم

هەمی شوخ! هەمی شیرین! هەمی شە کەریارم
 هەمی ئامان! مەلەم بەی گەز دەمی مارم
 گۆلم، سونبۆلم، تەسەلای دۆلم
 مەلەم زە دەمی زام، دەرد قاتلم
 چنور شاووم، شەو بۆی ئیلاخم
 هومای گۆلشەنم، تاوس باخم
 سەرما یە فامم، دەسمایە زەوقم
 سەیقەل بەخش^(۱) زەنگ ئایەنەمی شەوقم
 کەوکەم، کۆترم، تەیرم، تەوارم
 بازم، شاهینم، سەیدم، شکارم
 حەجەجم، حەجم، قیبلەمی نیازم
 شوکرم، تەوحیدم، پرووزەم، نیازم
 عورفم، عادەتم، دینم، ئیمانم
 لەیلم، مەجنونم، تەرسام، سەنعانم
 بی خووف و خەیاڵ لە ئەغیارمی
 نازار نازگیش خانەمی خارمی

شیرینی و تالی

دانه یه نو قلم، هۆرگەرتەن^(۱) وه قەس
 ئارەزۆم کەردەن، سەوزە ی دیدە مەس
 ویم وه دەست ویم، بنیهروو وه دەم
 بووهری وه شەن، پە ی تالی کەم کەم
 چون یه چەندی وهن، هام دەمت تالەن
 لە تالی دەمت، دایم پەر ژالەن
 دەم شیرین کەرە، وه شیرە ی شە کەر
 بەل ساتی تالیش، بەر بشۆ وه بەر

ولام:

میرزام خە یالەن، میرزام خە یالەن
 ئارەزۆت کەردەن، یه خو خە یالەن
 دەمی له ئەزەل، هام دەمش تالەن
 شیرینیش تا پۆی، مەحشەر مە حالەن
 ئەر پۆژی سەدجار، بە شیر و شە کەر
 بشوریش تالیش مەبو زیاتەر
 «ئەحمەد» ئەر شاعیر نازک خە یالی
 تالی شیرینەن، لە بی کە مالی

شۆخ و شەنگە کەم

شۆخ و شەنگە کەم، شۆخ و شەنگە کەم
 نازار مەحبوب، شۆخ و شەنگە کەم
 بێ پای بێ مروەت، دڵ جەسەنگە کەم
 گوپرای بێ ئینساف، مەیل وە جەنگە کەم
 سەر مەشق پەندان، ئەوای پەمە کەم
 بێ خۆف لە سەیاد، دڵ بێ غەمە کەم
 جاری بۆ بنیەر، دەم وە دەمە کەم
 پەروانەم کەردی، شۆلە ی شەمە کەم
 زیبارای زینەت، خواش پەفتارە کەم
 جەمەین جەلابەخش، وە پوخسارە کەم
 ساقی بادە ی عەشق، مە ی نووشانە کەم
 باش بەلادەست، مەهپوشانە کەم
 مەهوش مەدهوش، مە ی بنۆشە کەم
 سەوزە و قەد باریک، ناز فرۆشە کەم
 جاری بۆ بنیەر، دەم وە دەمە کەم
 کان مەرحەمەت، کو ی کەرەمە کەم
 موعەنبەر زلفان، بۆ عەبیرە کەم
 کەمانی ئەبرۆ، بژانگ تیرە کەم
 کافین وەردار، دی زەنجیرە کەم
 مەکو شەم بێ تاوان، بێ تەقسیرە کەم
 حەریر کالاکەم، ئەتلەس پۆشە کەم
 عەرەر بەلاکەم، مار نەدۆشە کەم

مه‌ردانه بویه‌ر، له ته‌قسیره‌که‌م
 قه‌بول کەر لاله‌م، کورده میره‌که‌م
 جاری بۆ بنیه‌ر، دهم وه ده‌مه‌که‌م
 جاریم‌ن چون هوون^(۱)، ئه‌سر^(۲) چه‌مه‌که‌م
 بینی که‌شیده، سیمای خاوه‌که‌م
 هه‌ناسه له ته‌رج، بۆی گولاه‌که‌م
 زنج گرد، لیو باریک، خال نه‌جیمه‌که‌م
 دهم ته‌نگ، گه‌ردن زه‌رد، سه‌ول سیمه‌که‌م
 مه‌مان په‌روه‌رده‌ی، حه‌ریر بافه‌که‌م
 به‌یزای سو‌ب‌ده‌م، سینه سافه‌که‌م
 سه‌ر سه‌وز و بۆرچین، توپه‌ی تافه‌که‌م
 سیمورخ حه‌فت خوان، قوله‌ی قافه‌که‌م
 هه‌ناسه‌م سه‌رده‌ن، جه‌مین جامه‌که‌م
 نه‌ی شه‌که‌ر قامه‌ت، نه‌و نه‌مامه‌که‌م
 مازه^(۳) با نه‌مرووم، نه‌زان حاله‌که‌م
 شای زه‌پ‌ک‌لاوان، سو‌سه‌ن خاله‌که‌م
 شو‌خم شیرینم، شه‌که‌ر باره‌که‌م
 له قه‌ند شیرین‌تر، خواه‌ش گو‌فتاره‌که‌م
 دل‌به‌رم تو‌نی، تو‌ی دل‌داره‌که‌م
 دل‌خوه‌شیم هه‌ر تو‌ی، تاکه‌ یاره‌که‌م
 تو‌یج ده‌ست کو‌تا‌که‌ر، له نازاره‌که‌م
 که‌م سه‌زام به‌در، هه‌ی نازاره‌که‌م!

«سینی»

«سینی» قەشەنگەن، سینی قەشەنگەن
 «سینی» سیمین تەن، سیمما قەشەنگەن
 نەشکوفتەن، تازەن، گۆل غونچە پەنگەن
 گۆل غونچە کە ی وەك، «سینی» قەشەنگەن
 ئەبرۆ کە مانەن، موژە خەدەنگەن
 مەیلش ھا لە سۆلح، نازش لە جەنگەن
 نیاواو نیم پەس، هیمما هەر کالەن
 کالۆ بالا بەرز، وەنەوشە خالەن
 سەلخۆی خە یالێ، وەلەدغە زالەن
 پەوێلێ پەم کێش، پامیش مەحالەن
 پەری پەیکەرەن، حۆری سەرشتەن
 سەرپاش وە نوور، خودایی پەشتەن
 سیمای سیمین تەن، سیمین عوزارەن
 سەرو سەهی تەرز، سەوزە پوخسارەن
 بەهار شیوەش، ئەوەن پەرگۆلەن
 گۆل لە لەتافەت، لوتفش خەجلەن
 بەهار عومرش، خەزانیش نەبو
 «الله» پەنگ زەردی، ئەرزانش نەبو
 نەبو گۆل غونچە، پەنگ و پووش بێ پەنگ
 نەوینووم هەرگیز، نازیز وە دلەنگ

بیداد له شوومی، چه‌فتی چاره‌ی من
 هاوار له نه‌حسی، به‌دستاره‌ی من
 شه‌رجوی شه‌پناشوی، تیرشه‌پ له شمس
 قه‌ساس قاتل، خوینی هه‌زارکه‌س
 جه‌رده‌ی جادوووگر، ته‌ریده‌ی ته‌پرده‌س
 به‌موویه موحکهم، ده‌س و پای پیل به‌س
 وه‌بوی باده‌ی مه‌یل، «پۆسه‌م» خومارکه‌ر
 وه‌نیشاره‌ی چاو، شیر وه‌شکارکه‌ر
 له‌ب وینه‌ی غونچه، نیش ناز چون خار
 شیرین چون شه‌که‌ر، تال چون ژارمار
 نه‌مام هه‌ستیم، له‌پیشه‌ساوهرد
 وه‌بسای فه‌نا دا، گهردم به‌رد وه‌هه‌رد
 «نه‌حمه‌د» هه‌میشه، وه‌مه‌یلش مه‌سه‌ن
 تسا مه‌حشر وه‌تای، زلفش پابه‌سه‌ن

دیدهم دیدهی به‌د

دیدهم دیدهی به‌د، دیدهم دیدهی به‌د
 له دیدت دور بو، دیدهم دیدهی به‌د
 سه‌ول سیم‌نه‌ندام، سه‌رو سیم‌قه‌د
 شیرینیت شیرین، خارجه‌ن جه‌ده
 شه‌که‌ر زوانیت له‌ده‌د بیه‌ن په‌د
 وه‌ زوان به‌ستی زوان «نه‌جمه‌د»
 مه‌سپارووت به‌ زات، «الله‌ الصَّمَد»
 هه‌نی نه‌ویتی، له‌ دونیای دوون به‌د
 خاترخار مه‌به‌ر، چه‌رخ به‌کارشه‌ن
 پای نازاران له‌نگ، له‌ بازارشه‌ن
 شیرینی نه‌وی، چون تو شیرین بو
 سه‌وزه و بالابه‌رز، زلف‌ه‌به‌رین بو
 «گول نه‌ندام» که‌نیز، ده‌ست و جامت بی
 هه‌زاران «به‌هرام»، گرد دامت بی
 «عوزرا» مه‌عزووره‌ن، له‌ پرووی جه‌مالت
 «وامق» وامه‌نده‌ی، عقل‌و که‌مالت
 «له‌یلئ» به‌شیو زلف، پرپه‌شیوته‌ن
 «مه‌جنون» لیویای، خال لیوته‌ن
 «ته‌رسا» که‌ی چون تو، وه‌ش ته‌رزه‌تور بی
 «سه‌نعان» وا په‌ریش، بی‌تاب سه‌ور بی

ئیسە من «سەنعان»، تۆ ھەرئەو «تەرسای»
 نەتەرسای لە ھەق، ئەحوال نەپەرسای
 خوش یی تۆ «تەرسا»، من «سەنعانت» بێم
 ھەر ساتی سەدبار، وە قوربانت بێم
 ئیسە بۆ وە یاد، وێرەدە ی وەرین^(۱)
 من کەر وە «فەرھاد»، ویت کەر وە «شیرین»
 ھەرئان مونتەزر ئامای ئازیزم
 کەرۆ وە بەھار فەسل پاییزم

شهم جه ماله کهم

شهم جه ماله کهم، شهم جه ماله کهم
 ناری های نازیز، شهم جه ماله کهم
 ته‌سه‌لای دل‌هی، پر خه‌یاله کهم
 قووت غه‌زای پوچ، ماه و ساله کهم
 نه‌گه‌ر مه‌په‌رسی، چوونه‌ن حاله کهم
 نه‌دیه‌ی عاقل، پر که‌ماله کهم
 جه‌وساوه دیدهم، له دیدت دوورن
 خوار و خومار و، زار و بن نوورن
 دیدهم کام دیده، نه‌و دیده‌ی ئاهوو
 به‌دین دیدت، داروو ئاره‌زوو
 نه‌قشش کارگای، دیدهم گه‌رتنه‌ن ته‌نگ
 خاوه‌ر دوور له پرووم، پوومی دوور له زه‌نگ
 سوورته سیمای ساف، چون ئاوحه‌یت
 حه‌به‌ن له حه‌لقه‌ی، دایه‌ره‌ی زولمات
 مه‌وج له‌تافته‌ت، له پرووی له‌وحه‌ی سیم
 چون زه‌نجیره‌ی ئاو، وه شنوی نه‌سیم
 زه‌نه‌قدان چون گوی ئاو له هه‌ر لاه
 موعه‌له‌ق مدران وه پرووی هه‌واوه
 غه‌بغه‌ب وینه‌ی، سیف خونساری په‌شته‌ن
 په‌شته‌ی له‌قای حق، باغچه‌ی به‌ه‌شته‌ن

روشن وینهی دوپ، له تیف تر له گول
 گول له له تافهت، نهو ماته و خجل
 به یازهی به یزای، بلووری گهردهن
 عاشقان پهریش، زووخ دل وهردهن
 سیمه، سفیده، سافه بئ گهردهن
 به یازهن به رزه، زه ریفه زهردهن
 سیایی زلفان، بئ گهردی گهردهن
 نه قش مانیه، په ریم تا مهردهن
 مه خسوسه غونچهی، نه شکوفتهی دهان
 په نگین تر له بهرگ، گولباغی له بان
 زیبای ته بیعت، گولکاری گهردهن
 عاقیق وه مه عده، مرواری گهردهن
 به پرتزه ی پازان، پرتزه ی شه که رپنز
 شیرین چون شیرین، شیرین په روپز
 وه ناز عشوه، دل مه کاوونی
 به مهیل موبهت، سینگ مه تاوونی
 خو رشید شهرمه ندهی، شوق شیوه تن
 ماه مه عزوور له پرووت، نه ختر لیوه تن
 شمشاد سه جده بهر، به رزی بالاته تن
 سرش سهر بوله ند، گهرد پالاته تن
 «تارانی» ته رزان، «شیرازی» شیوه
 هه رکس موینوت شیت مه بوو لیوه

«كەوك» خوەش خەرام پاى كۆسارمى
سۆسك^(۱) سۆسەن خال پاى نىسارمى

وەسفى يار

ئاھوو لە سەر خەت، شمش زەپرى دىم
شمش پراويان، لۇلى تەپرى دىم
«لۇلۇ» بەستەى قولف، قاپى قەلا دىم
قەلا لە شاخەى، تۆپى تەلا دىم
تەلاى تۆپ لە فەوق، قولەى قافى دىم
قولەى قاف وە بان، بەحسافى دىم
وە رووى بەحرەو، دوو گووى گەوھەر دىم
لە گەوھەر چەشمەى، شىر و شەكەر دىم
ئەو جوى شىر پەوا، وە بەھەشتى دىم
ئەو بەھەشت پەوا، وە گول گەشتى دىم
يەك جەمال ما، دوو حەفتەمى دىم
عەقرەب لە قەمەر، غەزال چەمى دىم
تېپ سەياحى، دەيجوور زەنگى دىم
چەنى تورك مەست، مەخمور جەنگى دىم

تورکان ته‌پده‌س، شه‌پ‌جۆی شه‌پ‌ی دیم
تیرشان له‌خۆی، ئاهووی به‌پ‌ی دیم

جام جه‌م جه‌مین

جام جه‌م جه‌مین، جه‌مین جامه‌که‌م
تازه‌په‌سیده، نه‌نه‌مامه‌که‌م
حه‌کیم حازق، «لوقمان» فامه‌که‌م
مه‌له‌م دل‌ی، تازه‌زامه‌که‌م
که‌مه‌ند زولفت، بخه‌ی بی‌دریخ
ماوه‌ری سه‌د چون، قوله‌ی قاف له‌بیخ
وه‌تیخ نه‌پرووت، دوو نیمه‌که‌ره
وه‌پ‌یزه‌ی پازان، سه‌د قییم که‌ره
بو‌مه‌زه‌ی له‌زه‌ت، زه‌رده‌خه‌نده‌که‌ت
په‌ی نه‌شه‌ی مه‌ستی، تازه‌به‌نده‌که‌ت
وه‌به‌های گیان، وه‌پ‌یم بفروشی
خوه‌شه‌خوه‌ت وه‌دس، خوه‌ت پ‌یم بنو‌شی
وه‌موژگان تیر، موژه‌ی شه‌ست چه‌م
له‌پا‌ده‌ر تیریت، هه‌زار چون «پ‌وسه‌م»

نەر وه دیده‌ی ناز، بدیهی وه «په‌راو»^(۱)
 «په‌راو» په‌ر تاپه‌ر، مه‌که‌ری وه ناو

سۆسه‌ن خالی دیم

شیرینی شیوه‌ی، شهم جه‌مالی دیم
 کان مه‌عرفه‌ت، کۆی که‌مالی دیم
 چ قه‌د چ قامه‌ت، چ شمشالی دیم
 چ سه‌رو سه‌می، سۆسه‌ن خالی دیم
 چ سیف چ نارنج، پرته‌قالی دیم
 نارنگی و ترنج، لیمۆی کالی دیم
 نه‌قش و نگین و، له‌عل و لالی دیم
 دوپو مه‌رجان و، لیو و خالی دیم
 زه‌نه‌خ چون گو‌ی سیم، ته‌لای قالی دیم
 هه‌ر خالی قیমে‌ت، یه‌ک مه‌حالی دیم
 چ به‌ت چ بو‌رچین، قوله‌نگ و قازی دیم
 چ چه‌رخ، چ شاهین، چ شابازی دیم
 نه‌مه‌ردام ساتی، نه‌جای من مه‌ویای
 چون من دوو دیده‌ی، سیای ویت مه‌دیای

بهر مه‌شیا جه پای، ئی شه‌هد تالی
 ویت مه‌دیای ئه‌و وخت لیت، مه‌ویا حالی
 عقل و فکر و قام، هوش و به‌شاره‌ت
 گشت به نیم‌نگات، مه‌دای وه غاره‌ت
 وه ئسیلا من ویم، تو هه‌ر ویتنه‌ی
 بی سووده‌ن و اچوون، ماچی شیتنه‌ی
 من که ره وه «که‌وک»، دیده‌ت که ره وه «باز»
 باز هه‌م تو ماچی وه من بی حه‌فاز
 فیدات بام شیرین، شه‌که‌رباره‌که‌م
 له شه‌هد شیرین تر، خواهش گوفتاره‌که‌م
 شاباز شه‌ش دانگ، شو‌ن شکاره‌که‌م
 شابال شاهین، شه‌و بی‌داره‌که‌م
 «چه‌رخ» چابوک چه‌نگ، چاو خوماره‌که‌م
 «هه‌لوی» وه هه‌لمه‌ت، کل‌اوداره‌که‌م
 «که‌وک» پا نه‌خشین، پای کوساره‌که‌م
 سۆسک سۆسه‌ن، خال سای نساره‌که‌م
 ره‌ویله‌ی ره‌مکیش، سه‌رقه‌تاره‌که‌م
 لاقه‌ید له شنوی، میر شکاره‌که‌م
 بویه‌ر له ته‌قسیر، ده‌وره‌ی ویه‌رده
 مه‌کیشه وه به‌ین دۆسیمان په‌رده
 دل «نه‌حمه‌د» به تیر، نازت زامداره‌ن
 وه مه‌له‌هم میه‌رت، برینش چاره‌ن

بۆی عه‌تر گۆلت

بۆی عه‌تر گۆلت، پهی نه‌شه‌ی حالَم
 ناغافل شه‌مال، ئاوه‌رد وه‌ مالَم
 عـارفانه‌وار، وه‌ چ که‌مالی
 سـلامش که‌ردم، په‌رسام هه‌والی
 واتم: فیدات بام، په‌یک پره‌ونه‌ر
 مه‌حره‌م ئه‌سـرار، دلدار و دل‌به‌ر
 قه‌ده‌مت وه‌ خه‌یر، موشه‌ره‌ف که‌ردی
 پهی سه‌ره‌رازیم، ته‌شریف ئاوه‌ردی
 راست واچه‌ سا‌ده‌ی، سه‌رم له‌ پـێته‌ن
 چـمانی نامهی، ئازیم پـێته‌ن
 وات: به‌لێ نامهی، نازک خه‌یالی
 ئوتاد دانای، ساحیب که‌مالی
 به‌ستنه‌ن کـیاسته‌ن، په‌یت چون ده‌سته‌ی گۆل
 باز که‌ر بـوانه‌، پهی ته‌سکین دل
 دیم نامهی نامی، هام فه‌رده‌ که‌ی فه‌رد
 به‌ر ئاوه‌رد و دیم، مو‌تالعه‌م که‌رد
 بو‌سام و نیام، وه‌ سه‌ر بی‌نیاییم
 سفیدم ته‌به‌دیل، که‌رد وه‌ سیاییم
 په‌فـیق شه‌فیق، هه‌رده‌ جا‌رانم
 سه‌فا به‌خش، نه‌خش به‌زم یا‌رانم

دل مه‌دهر وه ده‌س، تازه نه‌وره‌سان
 ویت مه‌وزه وه دام، شه‌وزه و چاومه‌سان
 دینشان په‌ی دین، دینداران سه‌مه‌ن
 نه‌رچ دین بی دین، دل‌به‌ر سه‌مه‌ن
 نه‌مه‌شو وه ی‌باد، دۆسه‌که‌ی گیانی!
 نه‌و پۆی کونگه‌ره، وا ویت مه‌زانی
 سه‌یر کونگه‌ره‌ی، ساف و ساده بی
 تماشای نازیز، فه‌وقه‌لعه‌ده بی
 له‌و په‌ستاخیزه، قیامت خیزا
 نازیز په‌په‌ی نوور، خوه‌رشید مه‌بیزا
 زلف که‌رد وه زه‌نجیر، خالّش به‌دانه
 به‌دام ماوه‌ردش، خویش و بیگانه
 هه‌ر مورخ پۆحی، مه‌دیا نه‌و چاوه
 پاش پابه‌ند مه‌ویا، به‌و دانه‌و داوه
 دوو مار دوو نه‌ژده‌ر، له‌سه‌ر دۆشش بی
 پاسه‌بان هه‌لقه‌ی، ته‌لای گوشتش بی
 دوو تورک دوو که‌مان، دووسه‌د تیرش بی
 هه‌ر تیری دووسه‌د، شیر نه‌چیرش بی

من سەرعی و لیۆه

من سەرعی و لیۆه، تۆ ویتەى مەجنوون
 تۆ دیدە گریان، من دیدە پەرھوون
 تۆ پەى دین لە یلێ، من پەى دین تۆ
 تۆ ھای لە کام کاو، من ھام لە کام کو
 من پەى تۆ خەریک، تۆ ھەردەى دوجەیل
 من ھەر شەیدای تۆ، تۆ ھەر شیت لە یل
 بەلکە بای مورا، نە سەحراى دوجەیل
 من یاونۆ وە تۆ، تۆ یاونۆ وە لە یل
 یەك پۆ نە جایە، سەحراى خووەتەن تەرز
 دا وە دەستەمەو، نامەت «فەرمانەرز»
 نامەم گرت لە دەس شێر بەچەى شێرگیر
 مۆتالەم کەرد دیام بەو تەحریر
 جە وەشیت ئەى سەرۆ، نەو سەوێل پەشتەم
 تەجدید بى جە نەو، عومر گوزەشتەم
 گەلەگى نامای، نامەت لێم کەردەن
 نامای نامەى تۆ، ئەرواحم بەردەن
 پاسە ھام وە کیش، گیسوو کەمەندان
 ئامیتم وە عەشق، سەرمەشق پەندان
 سا من کەى چون، تۆ زامم خەتەرەن؟
 کەى چون تۆ دین و، دنیام دلبەرەن؟

كهى من وينهى تو، خرقه پوښانم؟
 كهى من چون تو شيت، ناز فروښانم؟
 پاسه دوړ نه گوښ، ساحيب هوښانم
 هام پيالې به زم، ناز فروښانم
 نازان چون خفتان^(۱) وه سهر پوښانم
 پسواى رابتهى، مار له دوشانم
 من بى ترس له تير، نانهى رهيان
 زوانم جه وه سف، شوخان نه كيښان
 شايستهى نه وساف، وه سف سفاى
 من گله دارووم، كه م نيلتفاى
 گله وه گله، ببو مورتايق
 نه تو چون جارن، نه من چون سابق
 تهره قهى شادى و شور گریم.
 بى تو نايتهن، هوون و نه سریم
 قه سه م به و كه سه، نه زا و نه مه ردهن
 دوورى بالاي تو، كارى پيم كهردهن
 هوښ و گوښ و نوتق، قه و عقل و فام
 عشق و شوق و زهوق، نه مندهن جه لام
 وه خسته بپوشوون، په داي په هبانى
 په نهم بواچان، «سه نعان» سانى
 فيشتهر جه هيجران نه دين بالات
 جهو ساوه نازيز، دوور كه فتم جه لات

باوه‌قوش ئاسا، شه‌وییداریمه‌ن
 خه‌لکان هه‌راسان، شین و زاریمه‌ن
 من هه‌ر ئه‌و مه‌جنوون، دېوانه‌ی له‌یلم
 تۆ مه‌یل سه‌رد نه‌ویت، من گه‌رمه‌ مه‌یلم
 یه‌ك ئیمشه‌و جارێ، بې‌ه‌س وه‌ دادم
 گوشاد که‌ر مو‌شکل، عوقده‌ی مو‌رادم
 «شیرین» چون «فه‌ره‌اد»، «بیستوون» وه‌ من
 قوله‌نگ غه‌رق له‌ فه‌رق، غه‌رق هوون وه‌ من

زه بوونم که ردهن

په مزر پۆزگار، زه بوونم که ردهن
 ته بدیل به نه حوال، مه جنوونم که ردهن
 له گەردش چه رخ، چه واشه ی چه پگه رد
 بهرگه ردهن موهره ی، تاس ته خسته نه رد
 نه رچی که س له جمهور، زولمش نه پرسته ن
 نه فشارم گه رته ن، شه ش ده ر لیم به سته ن
 شانسم چه نی تاس، ها له که شاکه ش
 دوو خال ماوه رو نه جاگه ی دوو شه ش
 هه ر نان خاموشه ن، شه مع شادی دل
 پۆشن ناوی مه ر، به تماشا ی گوئل
 وینه ی په روانان، بی په رواو بی غه م
 سووخته وکفته ی، سایه ی پایه ی شه م
 زارو زویرو، زه ده ی زام به سو
 زاری مه ن په ی به خت، سیام شه بو پۆ

سووزانی جه‌رگم

«سووزان» سووزنده‌ی، سووزانی جه‌رگم
 زام به سوّم کهردی، تا به پۆی مه‌رگم
 تا مه‌حشر کهردی، زه‌ده‌ی زامه‌تم
 هم دن‌یام سووزان، هم قه‌یامه‌تم
 بزووسکه‌ی ناهر، نازت بی‌ئینساف
 مه‌که‌رۆ وه‌ توور، نهر بگنۆ وه‌ «قاف»
 وه‌ نیش موژه‌ی، خه‌ده‌نگ خو‌ی کاری
 سوه‌نسای سه‌نگ سوم، «ئسفه‌ندیاری»^(۱)
 چون «پوسته‌م» بنیه‌ر، وه‌ قه‌وس نه‌برووت
 بکیش وه‌ کیش، کیش باف گیسووت
 به‌ سه‌د نزا‌کته‌، سه‌وزه‌ی نازفروش
 بکیش هه‌رتا، مه‌یاوی وه‌ گو‌ش
 وه‌ ئیشاره‌ی شه‌ست، نازت بده‌ر لیم
 تا له‌ پۆی مه‌حشر، باوه‌پ‌که‌ران پیم
 به‌ل بو‌ به‌ شاهید، «یوم‌الحساب»
 شه‌هید عشقم، نه‌ده‌ن عه‌زایم
 مه‌وا‌جان: عه‌زاب قیامه‌ت بی‌ شو‌ن
 قیامه‌ت که‌ی وه‌ک دووری بالای تو‌ن

۱- میلی موحه‌کم و تیزی پۆلایی که‌ نه‌سفه‌ندیار به‌ هی‌زی بازو به‌ردی پی‌ کون کردوه‌.

شہ کہ رنوشہ کہم

نەرھە ی شیرین شوخ! شہ کہ رنوشہ کہم
 نەرھە ی زام بہ سوئی! دلّ وہ جو شہ کہم
 نەرھە ی شازادہ ی! ترمہ پوشہ کہم
 حەلقہ ی غولامیت، ہا نہ گوشہ کہم
 مہ منوونم کہ ردی، نہ ونہ ہالہ کہم
 سہ مہن بوی سادہ ی، سو سہن خالہ کہم
 سہرشار بیم لہ شہد، شہ کہ رگوفتاریت
 مہ منوون بیم بہ لوتف، بوزرگہ واریت
 چہشم و چراغ من، وہ پەوشەن کہ ردی
 یانہ ی دلّ مہ سروور، وہ گولشەن کہ ردی
 وینہ ی پەروانان، لہ دەوران شہم
 یەك ئیشەو وہ شاد و یاران وہ ہەم
 من لہ شەوق ئەو، ئەو لہ شەوق دلّ
 دەست بەرد یەك دەستہ، لہ ونہوشەو گولّ
 وینہ ی سہ پافان، فہمیدہ ی عارف
 دیدہم دای بہ تو، نازیز وہ تارف
 تا سەندی لہ دەس ئەو جەمین چون گولّ
 بو نیا وہ بو ش، وہ نارہ زووی دلّ
 وہ حەسرە تەوہ، شکوفہ ی چاومەس
 نیام پە ی جەستہ ی، خەستہم لہ پرووی دەس

مالام له دیدوو، بۆ نیام وه بۆش
تا مه‌ردن نیه‌ن، جه لام فه‌رامۆش

★ ★ ★

ره‌عنای شوخ و شه‌نگ

ره‌عنای شوخ و شه‌نگ، ره‌عنای شوخ شه‌نگ
شوخ که‌س نه‌دار، شه‌یدای شوخ و شه‌نگ
پشت کو‌تا پا به‌رز، قه‌د باریک دهم ته‌نگ
نیم نگا چون باز، چه‌رخ چه‌م قه‌شه‌نگ
وه عه‌رز به‌نده‌ی، خوار خاتر ته‌نگ
گۆش ده‌ر به‌ شه‌رتی، نه‌که‌ریش وه جه‌نگ
بنوازم به‌ ناز سه‌وزه‌ی خاتر ته‌ر
وه‌سه‌ن وه‌ هوونم دامان مه‌که‌ر ته‌ر
هه‌رهای له‌ گوریز، چون غه‌زاله‌ی به‌ر
گاهن‌های له‌ سولج، گاهن‌های له‌ شه‌ر
وه‌سه‌ن کو‌تا که‌، چه‌نیم داواو شه‌ر
دانی له‌ حه‌فت ئاو^(۱)، قابت نه‌ویه‌ن ته‌ر

★ ★ ★

سەوزە

دایم هام نشین، شای مەهوە شانم
 هام بیالە ی بەزم نازفرۆشانم
 وە ئەندۆھناکی، عەرزە ی ویم قەسەم
 وە خال ژیر لێو، سەوزە ی ویم قەسەم
 ھەر تانە پێچۆن، وە سفید بەرگم^(۱)
 بەرز نەبۆ لە عام، ئاوازە ی مەرگم
 سەرد نەبۆ گەرمی بازار پەرەم
 شین نە کەن شوخان، جە نالای دەردم
 تا سەوزەم پۆخسار، ویش وە سەرنەخوون
 وە پووی پەختەدا، نە کەرۆ گۆلگۆن
 وە تیشە ی نازش، نە کەن قەورم
 وە زاری نە کات، وە گۆلزار دەورم
 بە پێزە ی پازان، کەرۆ گۆل کاری
 وە سەیل ئەسەری، قەترە ی مرواری
 وە نسیم مەیل ئاوپاشی کەرۆ
 خاس چون شیوە ی ویش، نەققاشی کەرۆ
 «ئەحمەد» تیر ناز، سەوزەش ھا لە دل
 بەر نەشی لە دل، تا بەردش وە گل^(۲)

★ ★ ★

قه‌سه‌م نامه^(۱)

دیدم زه‌روور بی، دیدم زه‌روور بی
 دیدم پهی دیدن، دیدت زه‌روور بی
 جهو ساوه دیدم، له دیدت دور بی
 زه‌ینش نابینان، بیناش بی نوور بی
 نیسه‌ها دیدم دیدت دیمه‌وه
 مه‌رده بیم چمان زنده بیمه‌وه
 شوخم شیرینم شای شه‌کهرته‌رزم
 به پرووی لوتفه‌وه گوش دهر وه عه‌رزم
 نه‌وه‌ن ناره‌زووی دین تو دارووم
 وه‌ختن له دوریت گیان بسپارووم
 اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ دیدم نه‌مردم
 دیده پهی دیدن دیدت ناوهردم
 با ده‌ست ماچ کهم قه‌زای ده‌ست لیم
 قه‌زای دوو دیده‌ی سیای مه‌ست لیم
 قه‌زای فکرو فام که‌ماله‌کوت لیم
 جه‌مین جام قه‌زای جه‌ماله‌کوت لیم
 قه‌زای بی گهردی گهرده‌نه‌کوت لیم
 له مینا گرهو به‌رده‌نه‌کوت لیم

۱- «میرزا نوحه‌دی داواشی» نهم شیعره‌ی له ته‌مه‌نی سی سالی دا وتووه.

قه‌زای قه‌شه‌نگی نازو شه‌رمت لیم
 قه‌زای مه‌یله‌کی وه مه‌یل گه‌رمت لیم
 قه‌زای قه‌وَل و شه‌رت وه‌فاو مه‌یلت لیم
 قه‌زای سه‌ختی وه‌خت دلّه‌ی که‌یلت لیم
 قه‌زای مه‌حه‌به‌ت میّه‌رو وه‌فات لیم
 قه‌زای قین و قار سولج و سه‌فات لیم
 قه‌زای شیرینی پرزه‌ی پازت لیم
 قه‌زای تورکه‌کان شیرنه‌ندازت لیم
 قه‌زای دل‌سوزی و دل‌نه‌وازیت لیم
 قه‌زای شیرینی و شه‌که‌ر پازیت لیم
 قه‌زای ئیفاده‌و لاره‌و له‌نجه‌ت لیم
 قه‌زای پاو خال ده‌س و په‌نجه‌ت لیم
 قه‌زای خاله‌کی نه‌قش سینت لیم
 قه‌زای وینه‌کی دی بی وینه‌ت لیم
 قه‌زای بالا‌کی عه‌رعه‌ر بی‌زت لیم
 قه‌زای شاماران شه‌پنه‌نگیزت لیم
 قه‌زای مه‌سی مه‌ی دیده‌ی مه‌ست لیم
 قه‌زای عه‌زیزی عه‌زیزکه‌ست لیم
 قه‌زای ناره‌زووی عوقده‌ی دلّت لیم
 قه‌زای دلّه‌کی پر له‌کولت لیم
 قه‌زای غه‌ریبی غه‌ریب که‌فته‌ت لیم
 قه‌زای ئیش سه‌خت زام نه‌سره‌فته‌ت لیم
 قه‌زای زلفه‌کی پر په‌شیوت لیم
 قه‌زای خاله‌کی ژیر لیوت لیم

قه‌زای دوو دیده‌ی شهو نه‌خفتت لیم
 چاوه‌پئی نازیز غریب کفتت لیم
 وه حلقه‌ی زنار گیسوی ویت قه‌سه‌م
 وه تاق محراب ئه‌برووی ویت قه‌سه‌م
 وه پیشانی پاک پر نوورت قه‌سه‌م
 وه نوور دیده‌ی مه‌خموورت قه‌سه‌م
 وه کولم گونای گولناریت قه‌سه‌م
 وه ره‌نگ و پرخسار به‌هاریت قه‌سه‌م
 قه‌سه‌م وه خالان خودا ره‌شته‌ک‌ت
 وه گشت و سه‌یران ده‌رو ده‌شته‌ک‌ت
 قه‌سه‌م وه قامدت لاره‌و له‌نجه‌ک‌ت
 وه گه‌نجووری ناز پر له‌گه‌نجه‌ک‌ت
 قه‌سه‌م وه بینی سیمین خاوه‌ک‌ت
 وه بو‌ی هه‌ناسه‌ی گول گول‌اوه‌ک‌ت
 قه‌سه‌م وه له‌بان مه‌ی گوونت قه‌سه‌م
 وه دو‌پردانه‌ی دو‌ر مه‌کنوونت قه‌سه‌م
 وه سه‌حه‌ر خیزی به‌یانیت قه‌سه‌م
 وه سه‌فای سوورته‌ی سه‌رکانیت قه‌سه‌م
 وه کیش که‌مه‌ند مشکینت قه‌سه‌م
 وه چین چه‌تر پر چینت قه‌سه‌م
 وه مه‌غرب پرووی به‌یانت قه‌سه‌م
 به‌یان وه مه‌غرب عه‌یانت قه‌سه‌م
 وه نیش موژه‌ی خه‌ده‌نگیت قه‌سه‌م
 وه زیبای زینته‌ی قه‌شه‌نگیت قه‌سه‌م

وه پرووناکی پرووی پیشانیت قه‌سه‌م
 وه نه‌قش ئه‌برۆی قه‌ترانیت قه‌سه‌م
 قه‌سه‌م وه خه‌نده‌و گریانیت قه‌سه‌م
 وه چه‌قه‌و قه‌رجه‌ی بریانیت قه‌سه‌م
 وه بۆی شه‌وبۆی زلف شه‌وانت قه‌سه‌م
 وه جسم و جه‌وه‌ر، په‌وانت قه‌سه‌م
 وه تاریکی له‌یل وه نه‌هار قه‌سه‌م
 وه سه‌ختی زمسان وه به‌هار قه‌سه‌م
 وه فه‌سل تاوسان پر شه‌ره‌ر قه‌سه‌م
 قه‌سه‌م و پایز پر سه‌مه‌ر قه‌سه‌م
 وه به‌رزی چنار سه‌وزی سه‌ول قه‌سه‌م
 وه قه‌درو قییمه‌ت وه‌فاو قه‌ول قه‌سه‌م
 وه نه‌زرو نیاز نه‌واله‌ت قه‌سه‌م
 وه ئاه و ناله‌ی بنی ناله‌ت قه‌سه‌م
 وه کالی لیمۆ، زه‌ردی به‌ی قه‌سه‌م
 وه ده‌نگ ناله‌ی نه‌وای نه‌ی قه‌سه‌م
 وه تریکه‌ی تار مووکه‌شان قه‌سه‌م
 وه چۆپی و چه‌پی مه‌هوه‌شان قه‌سه‌م
 وه نه‌شه‌ی نمای نه‌وه‌الان قه‌سه‌م
 وه دیده‌ی سکیمای غه‌زالان قه‌سه‌م
 وه ته‌جه‌لای خوهر وه قه‌مه‌ر قه‌سه‌م
 وه مانگو وه خوهر وه ئه‌خته‌ر قه‌سه‌م
 وه بادو باران هه‌ورو وه‌شت قه‌سه‌م
 وه سه‌فاو سه‌یران کوو ده‌شت قه‌سه‌م

وه هه‌ورو باران، به‌هاران قه‌سه‌م
 وه په‌نگینی په‌نگ نگاران قه‌سه‌م
 وه به‌قره‌به‌قووی یا‌هوان قه‌سه‌م
 وه قه‌سه‌پی که‌وان سه‌رکوان قه‌سه‌م
 وه سیمای سوورته ده‌رویشان قه‌سه‌م
 وه ئاه‌و ناله‌ی دل‌پیشان قه‌سه‌م
 وه چه‌شمه‌ی ئاوان گه‌رم و سه‌رد قه‌سه‌م
 وه زکر‌ته‌وحید دارو به‌رد قه‌سه‌م
 قه‌سه‌م وه عه‌تر چنور را‌خان
 وه فه‌زاو سه‌فای سه‌بای ئیلا‌خان
 وه سروه‌و نه‌سیم بای به‌هار قه‌سه‌م
 وه تال تال زلف کرژیار قه‌سه‌م
 وه خه‌وش و خاشاک بای زلان قه‌سه‌م
 وه خال گه‌رده‌ن که‌ل‌ملان قه‌سه‌م
 وه ئاو‌کانی جو‌گه‌و چه‌م قه‌سه‌م
 وه وه‌و وه‌سل و ئومید خاترجه‌م قه‌سه‌م
 وه کو‌ی «ئاویده‌ر» «کوردستان» قه‌سه‌م
 وه نازکی ناز چاو مه‌ستان قه‌سه‌م
 قه‌سه‌م وه پیران سه‌حه‌رخیز قه‌سه‌م
 وه جوان مه‌ردان خو‌ پاریز قه‌سه‌م
 وه ئاو شه‌فای شادی ده‌ر قه‌سه‌م
 وه چه‌شمه‌ی خزر «ئاویده‌ر» قه‌سه‌م

وه «پژوه»^(۱) و «زیکه»ی «ساراهون»^(۲) قه‌سه‌م

وه دوودو ده‌مه‌ی ده‌ماوه‌ن قه‌سه‌م

وه شیوه‌ی شوخان بی‌وینه قه‌سه‌م

وه سه‌فای سه‌راو «شهریینه»^(۳) قه‌سه‌م

قه‌سه‌م وه زهردی خواه‌راوا قه‌سه‌م

وه قه‌له‌ندران بی‌ماوا قه‌سه‌م

قه‌سه‌م وه سه‌باو نیواران قه‌سه‌م

قه‌سه‌م وه ماه و ستاران قه‌سه‌م

وه حوسن به‌هار ئازیزان قه‌سه‌م

وه ره‌نگ‌زهردی ره‌ز پایزان قه‌سه‌م

وه زام «فه‌ره‌اد» «بیستون» قه‌سه‌م

وه داخ‌داری له‌یل وه مه‌جنون قه‌سه‌م

وه شیوه‌ی شیرین وه په‌رویز قه‌سه‌م

وه ئیش زامان دژنه‌ی تیز قه‌سه‌م

وه نه‌ندوه‌ناکی عه‌رزهی ویم قه‌سه‌م

وه به‌رزی بالای سه‌وزه‌ی ویم قه‌سه‌م

وه په‌ریشانی زلف‌تو قه‌سه‌م

وه نازاری ناز‌تلف‌تو قه‌سه‌م

وه بی‌ده‌رمسانی دهد دل قه‌سه‌م

وه ناله‌ی بولبول عه‌تر‌گول قه‌سه‌م

وه مه‌یل له‌یلن وه «مه‌جنون» قه‌سه‌م

وه «فه‌ره‌اد» وه عه‌شق «بیستون» قه‌سه‌م

۱- پژوه و زیکه ناوی شوینیکه له باوه جانی که ناوی شفا به خشیان هه‌به.

۲- ناوی کیوینیکه له نزیکه‌ی پژوه‌دا.

۳- شاریکه له نزیکه‌ی جوانرۆ. (سه‌راو بالاخانی).

وه نه‌قش شاپور رهنج وه باد قه‌سه‌م
 وه شوومی «شیرو» ی نامراد قه‌سه‌م
 وه ناله‌ی «خه‌سره‌و» دهم خه‌و قه‌سه‌م
 وه شین شیرین نیمه‌شده‌و قه‌سه‌م
 وه‌ی گشت قه‌سه‌مه نه‌من وه‌رده‌نم
 ده‌ك ده‌ست چون ده‌ین شو وه‌ گه‌رده‌نم
 دوو مار زلفت بووزه له‌ دوشم
 چون «زه‌حاك» كه‌ران سه‌ر وه‌ تو‌ی گوشم
 هیچ نیمه‌ وه‌ ته‌نگ ماجرای نی‌شم
 شه‌رتن تا مه‌حشر نازیان بکیشم
 سا بو‌ تو‌یچ چون من نه‌ر وه‌فاداری
 مه‌سموومی وه‌ مه‌ی باده‌ی دل‌داری
 بس‌نیشیم ساتن وه‌ ناره‌زووی دل
 نه‌ر سه‌م وه‌ سه‌م بو‌ سه‌م مه‌بو‌ باتل
 «نه‌حمه‌د» سه‌ناخوان شیوه‌ی شه‌متن
 نه‌ر چه‌ مو‌بته‌لای زه‌هر سه‌متن

ئازیزم قاری

ئازیزم قاری، ئازیزم قاری
 ئیمسال نه و بهار، له به ختم قاری
 سومایی بینای، دوو دیده تار
 دیده دَل پهی دین، تو بئ قه راری
 چه مان چمان چه م، له چه م بیژاری
 چون له چه مه دا، چه نادیار بی
 قامه تم چه مان، چه میان چه و رده ن
 چه مانم چمان، چه مان پرده رده ن
 له یلم نه هارم، داج ده یجورده ن
 بینایم بینام، بئ تو بئ نورده ن
 گولم سونبولم، ته سه لای دلم
 وه هار فده رده حش، نیه ن بئ گولم
 بولبولان یه ک یه ک، وه سه رشاره و
 به و سه و ت نوای، نه و به هاره و
 به و کزه و سووزه ی، زه و ق دله و
 به و رووی گول نیشه ن، وه و رووی چله و
 هه ر یه ک وه نه و عئ، شین و زاریشه ن
 هه ر یه ک له گولئ، ئیتتزاریشه ن
 بولبوله که ی دَل، من بئ قه راری
 به دَل مه نالا، گول نادیار بی

فغانش به یاد، یادگاریت بی
 مهراش به مهیل، شهو بیداریت بی
 گا مهست سهرشار، گا په‌شیو له دهر
 ههر شهو مه‌نالو، تا وه شه‌فقه زهر
 وینه‌ی په‌روانان، سووزیای پای شه
 که‌م که‌م گیان ته‌سلیم، مه‌کهرده بی‌غم
 چه‌قه‌ی چریقه‌ی، شه‌قه‌ی چو‌قه‌ی دل
 قرچه‌ی قه‌قنه‌سم، مه‌نزل وه مه‌نزل
 مه‌شیا ته‌ی مه‌کهرده، سهرراو ده‌شت و دهر
 چون ته‌م نیست له بورج، قوله‌ی «ئاویه‌ر»
 ههر نه‌وه‌ن په‌ی دین، دیدت تاسه‌مه‌ن
 «ئاویه‌ر» عاجز، دووی هه‌ناسه‌مه‌ن
 سا بده‌ی دیده‌م، جه ههر سه‌هردا
 وه دووی هه‌ناسه‌م، له «ئاویه‌ر» دا
 بدل ساتی به‌ دین، دیدت بی‌ته‌م بو
 ساکن له دهرده، فارغ له غم بو
 نه‌سیرنم چون پروود، پو‌خانه^(۱) ههر پو
 یا تاف لافاو، ئاو «گاو‌پو»
 سه‌روازن وه بان، کو‌ی بریانه‌وه
 توغیان سه‌یل کهرده، وه گریان‌وه
 دوور با شه‌فتم په‌شیوه‌ن حالت
 بو‌ئیش سه‌رو، بو‌زام بالت

۱- پروود په‌عنی: چوم، پرووبار، روار، به‌لام پو‌خانه به‌نو شوینه‌ ده‌لین که‌ ئاو‌ی پرووبار له سه‌ری‌دا
 جهریانی هه‌یه، جیگه‌ی پروود.

له تاوشت دهر، ئیش زام تو
 پهی ئاه و نالهی بی ئارام تو
 نیسه بریاگه، بۆت ئارامه کم
 بۆزامت ناسور، کفتهن زامه کم
 چیش مه بۆ ساتی بی ئیش کهری
 وه مه له م مهیل ساپیش کهری

دیده م بی ده ماخ

دیده م بی ده ماخ، دیده م بی ده ماخ
 نهو رۆ دیم دیدت، دیده م بی ده ماخ
 خه م دا له غه م دا، قامه تم بی قاخ
 پهی بی ده ماغیت، هه ر مه کیشام ناخ
 هه ر های له گوریز، چون باش ته تاران
 ویت په نا مه دا، له میرشکاران
 من هه م چون سه ییاد، له گوشه و کنار
 جویات بيم مه خفی، نهك وه ئاشکار
 سه رسام سادار، ئاشوفته حالى
 ديم ئاما ویهرد، به چه غه زالى
 مه شعوف بيم له كه یف، شادی دام وه دل
 ره نگین بی ره نگم، ره نگین تر له گول

چمان وه پیتم دای، دنیا سهرته‌مام
 په‌ی دینت دیدهم، بی وه ره‌هنمام
 دیا له قودره‌ت، دانای س‌احیب سرپر
 له‌توی تاریکی، مه‌دروشا چون دوپر
 شیرینان ئاسا، شازاده ده‌ستور
 دوور وه دوور مه‌دیای، وه‌ئو به‌زم سوور
 دیده‌ت چون شاباز، توپرکه‌رده‌ی شکار
 مه‌ست نه‌و چون جارار، غه‌مین خومار
 دیم که وه بازی، نداره‌ی مه‌یلن
 ماتن، ماتلی، عاجزی خه‌یلن
 ده‌سته‌ی زلف دیز، سیای ره‌به‌حانیت
 مه‌للول بی وه بان، ته‌خت پیشانیت
 پرچین بی له‌قین، ئه‌بروی که‌مانیت
 سه‌نگ مه‌کرد وه‌ئو، نگای نه‌هانیت
 ماه روخسارت، گرفته‌ی غه‌م بی
 به‌دین دیده‌ت، دیدهم ماتم بی
 غونجه‌ی ده‌هانت، به‌ناز شکوفته‌ن
 ناخ به‌نیش غه‌م، پریشه‌ی دل سفته‌ن
 نه‌مه‌ردام بدیام، جارن جه‌مالت
 به‌وسام ده‌س و، په‌نجه‌ی شمشالت
 به‌هلنام چون تاس، ته‌خته‌ن ه‌رده‌که‌ت
 بکه‌فتام وه‌خاک، پای بن گه‌رده‌که‌ت
 دوو دیدهم وه‌گه‌رد، پالات باوام
 سه‌یر کردام بالات، هه‌رتا بتاوام

به وینهی بولبول، وه ناره زووی دل
 بی هوش بکه فتام وه بوی عه ترگول
 وینهی په روانان، له دهوران شه
 بسووزام وه شهوق، جه مالت که م که م
 نومیده وارم، نه بۆ وه نساوات
 بازهم بمالووم، چه م له خاک پات

★ ★ ★

نازیز غه مینه ن

پووشین چون په رجه م، مه حز ئی احترام
 مه لولولن وه بان، بالای نه ونه مام
 ریشهی ده سمالان، لفکه ی که لاغیش
 په شیوه ن وه بان، بهرگ قه لاغیش
 نه شادی و نه شهوق، نه مه زاقشه ن
 گره ی غم له توی، نه بروی ناقشه ن
 تسۆز غم گرته ن، نایه نه ی ره نگش
 ته بدیل که ردمن ره نگ، شیوه ی قه شه نگش
 شه مال بسۆ چون من، دل وه ناله وه
 نهو تسۆزه له پرووی، نهو بماله وه
 شفاف دهر وه شهوق، شیوه ی قه شه نگش
 دوباره چون گول، ره نگین که ره نگش

ده‌سته‌که‌ر زلفان، سیای چین‌چینش
چین‌چین‌که‌ر وه بان، جام‌جه‌میش
دایه‌ره‌ی دو تاق، نه‌بروش پر زه‌وق بو
لب‌خه‌ندان چون‌گول، دل پرله شوق بو
ئومیده‌وارم، رَبِّ الْعَالَمِین
هه‌نی نه‌وینم، نازیز وه غه‌مین

یه‌ک زلانی‌هات^(۱)

ئیتدا به‌نام، یه‌کتای نیلاهی
نگاره‌نده‌ی چه‌رخ، له‌ماه تا ماهی
سانع سه‌نعت، سه‌ماوات و ئه‌رز
سازش ده‌هنده‌ی، هه‌ریه‌ک وه یه‌ک تهرز
به‌ره‌کس جارن، یه‌ک زلانی‌هات
رایحه‌ی په‌یحان، به‌خشا وه ولات
زلان ئه‌گه‌رچ، بایه‌خه‌ت‌ره‌ن
خاس‌تر له‌شه‌مال، دیسم موعه‌ت‌ته‌ره‌ن
شه‌میش وینه‌ی، په‌وزه‌ی به‌هه‌شت بی
فه‌زاش فه‌رح‌به‌خش، سه‌فای گول‌گه‌شت بی

۱- «میرزا نوحه‌دی داواشی» نهم شیعه‌ی له‌جراوی نامه‌ی یه‌کئی له‌هاوه‌لانی نووسیووه.

خلستر له شه‌مال، شه‌یدای شه‌وق له شه‌ر
 به‌و ته‌ور پو‌شا بی، سه‌خرا و ده‌شت و ده‌ر
 ساف‌ته‌ر له نه‌سیم، خواه‌ش بوی موعه‌ته‌ر
 نه‌مبه‌رنه‌فشان که‌رد، «پروانه‌ر» یه‌کسه‌ر
 سه‌رسام بیم واتم: داخم یه‌ چیشنه
 یاوا پیم و دیم، نامه‌ی تو پیشنه
 دیام به‌و نامه‌ی، عه‌مبه‌ر پیزه‌وه
 به‌و گو‌فته‌ی شیرین، شه‌که‌ر پیزه‌وه
 پر نیلتفات بی، مه‌ملوو له به‌ینه‌ت
 فسارغ بیم له غم، په‌ژاره و مه‌ینه‌ت
 نیزه‌ار که‌رده بیت، په‌ی تاسه‌خواریم
 من به‌تر به‌ تیر، دووری تو کاریم
 نومیده‌وارم، نسه‌بو بسه‌ ناوات
 باز هم بمالووم، چه‌م نه‌ خاک پات
 به‌شاره‌ت نامه‌ی، شیرین عیاره‌ت
 غوسه و هم و غم، گشت دا به‌ غاره‌ت
 وه‌ بوی باده‌ی مه‌یل، عه‌تف سه‌فای تو
 سه‌فا دام له دل، ویم به‌ وه‌فسای تو
 به‌و پیزه‌ی، پازان عه‌مبه‌رین تو
 به‌و گو‌فته‌ی شیرین، شه‌که‌رین تو
 سه‌رشار و شاداب، له شیره‌ی قه‌ندت
 له فه‌ردان فه‌رد، دانا په‌سه‌ندت
 شاد بیم به‌ نامه‌ی، موخلس نه‌وازیت
 به‌ پوقه‌ی په‌قم، نوکته‌په‌ردازیت

ئەشعارت يەك يەك، سەپاسی كەردم
 بە ئاھەنگ نەزم، عەرووز ئاوەردم
 يەك نەھج و میزان، بێ تەفاوت بی
 توحفەى تازەى تەپ، پەر تەراوت بی
 ھەر چەند ئازیز گیان، دۆر شکافیت کەرد
 وەلى چەنى من، بی ئینسافیت کەرد
 چون چەندى بە جەور، دل پارە کەردى
 بى چارە چون من، بى چارە کەردى
 خەم دا قامەتم، خاس خاس لە غەم دا
 بە مورخ پۆحم، دانەى سەتم دا
 پەر وازەن وە پرووى، سەحراى عەدەم دا
 غەرقەن لە گىجاول، بەحر ماتەم دا
 بە نیش سەر نیش، خاس نەقاشیت کەرد
 تازە کەردى زام، نەمەك پاشیت کەرد
 باقى «والسّلام»، «ئەحمەد» فداتە
 تووتیای دیدەش، گەرد پالائە

شیرین تالی یه ن

شیرین تالی یه ن، شیرین تالی یه ن
 شیرین شیرینیم بی تو تالی یه ن
 چون قه قه نس جه ستم، کوی زوغالی یه ن
 نه فسووس شیرین که ی، تالیش حالی یه ن
 دل له تاو تهو نه لهای ئاوشه ن
 گل مه ورد له گل، گلار او شه ن
 دل له تاو تهو، توونو تاوی خوه ی
 وشک و سووزانه ن، له بی ئاوی خوه ی
 چاو چمان پشه، وه نیش تیژی
 نهو له باتی دل، خویناو نه ریژی
 ره نگ زه ردو زه عیف، لیو وشک و پر بار
 به هارم هر ئان، زمان قه هار
 باغم بی سه مه ر، باغچه م بی گوله
 بولبولم بی گول، مات و ماته
 پوزم بی وه شهو، شهو شووم تاره
 دهر دم بی دهر مان، زامم نهو گاره
 ده مستو پا به سته ی، تو پردام ده ورم
 نه ماگه تاقه ت، تهوانای سه ورم
 وه سواسه ی خه یال، نه داو ئاره زوو
 سزام بی نه دهن، هر شهو تا شهو سوو

ناره زو و خه یال، نه‌دای وه سواسه
 خه ریکن شیم کهن، هه ر شه و له تاسه
 له و ساوه «نه‌حمه‌د»، گیر داوته
 سووزیاو سووختهو، دل که واوته
 زامی هه ر به سوَن، ده‌ردی کاریه
 خورد و خوه‌راکی، شین و زاریه

شنه‌فتم سادر کریان قه‌رارم

قوربان قه‌رارم، قوربان قه‌رارم
 شنه‌فتم سادر، کریان قه‌رارم
 نه‌ر ویت به ته‌دبیر، نه‌که‌ری چارم
 حه‌تمی مه‌کیشو، نازیز وه دارم
 بفرموو: نازیز! «نه‌حمه‌د» بیچاره‌س
 که‌ی قابل ئیعدام، یا وه قه‌ناره‌س
 بوه‌خشه خه‌تاش، به تای زلف ویت
 شیتنه، دیوانه‌ن، با بواچووم پیت
 نه‌ر داخ داری لیش، توپیچ هه‌ر داخش که‌ر
 گوناکاره‌نان، دیل دوساخش که‌ر
 یا وه ئیشاره‌ی، فه‌راشان چاو
 سزاش ده‌ر نه‌وه‌ن، تا مه‌بو وه ناو

یا بازش به و زووخ، زامان کاری
با هر بنالو، بهی یادگاری

قوربان مه یله کهم

قوربان مه یله کهم، قوربان مه یله کهم
تازه بی وه خهت، نامهت مه یله کهم
جوش ناوهرد دلّهی، له غهم که یله کهم
خروشا سیروان، ئه سر سه یله کهم
به غارهت به ردی، فکرو فامه کهم
نه شتهر دای له زام، تازه زامه کهم
کولیاوه زامان، ناسور که فته کهم
بیدار بی نه روای، له غهم خه فته کهم
سه رتاپا وه ناز، خه یالت گپریا
تاقه تم تاق بی، قه رارم بپریا
تا نامهت یاوا، بو نیام وه بو ش
ناهر هیجران، دووریت بی خاموش
له نه شتهی نامه ی، باده بیژه کهت
له فهرمایشات، مهستی خیزه کهت
شادم که رد نسامه ی، پر به شاره تت
به شیوای شیرین، خواهش عیباره تت

یە کێ بۆ چون تو، ساحب قەلم بو؟
 دەست و قەلمت، هەر بێ عەلەم بو
 مەست بێم بەو نامە، عەمبەرفامەو
 مەلەم وار نیام، وە پرووی زامەو
 سەرتاسەر نامەت، ئەدیپانە بی
 گشت پەندو ئەندەرز، تەبیانە بی
 «ئەحمەد» وە قوریان، شەق خامەتەن
 هەر ئان مووتەزیر، ئامای نامەتەن

بیجار کە ی بیجار مەحبوبە جارەن^(١)

«بیجار» کە ی بیجار^(٢)، مەحبوبە جارەن

ماوای مەحبوبان، هەزار هەزارەن

بێ نازی نیە، یە کسەر بانازن

غەریب نەوازو، شە کەرین پازن

گشت کە مەند کلاف، مشکین لە دۆشن

هەم ناز ئە سین، هەم ناز ئە فروشن

«ئەرمەن» وە یە ک، «شیرین» شیرین بی

ئەویش وە هوونی، شازادە ی چین بی

«ئەرمەن» بێ شیرین، کە ی سەفا دارۆ

هەر پۆ لە «بیجار»، شیرین مەوارۆ

زەمسار «بیجار»، ئەر چە قەهارەن

لە بۆی گول پوخان، ماچی بەهارەن

گەردەن بێ گەردان، سەوزەو بالابەرز

بە ناز ماوەران، قوڵە ی قاف بە لەرز

بەرگ پەش پە ی نەخش، نزاکەت پۆشان

پە ی عەزای «حسین»، جۆشان خرۆشان

دەس دەس ئە گرن تێنە خە یابان

نەوا بکەفن، لە بەر یە خەندان

١- ئەم شێعرە ی بۆ «آمان الله خان اردلان» کوپێ «غلام علی خان» نووسیوە.

٢- جاری دار بی.

نه گهر باز که ران، یه خه و قولفشان
 شه مال بشانو، ده سته ی زلفشان
 نه سیم عه ترش، په خش بو وه سارا
 مه ست مه بان یه کده ست، داراو نه دارا
 قوریان له دووریت، زامه تم سهخته
 جات خالی، گهرمه، بازار تهخته
 خوهش بهرگوزارهن، شه ونشینشان
 شه کهر نه واری، له شیرینشان
 هر شه و چون شه وگر، به زم عه رووسی
 جه من بو سوجهت، خاسه ی خووسی
 شیرین تر له گشت، گشت کوردسانین
 فارغ التحصیل، عیلم نینسانین
 نه شو تا پوی، مه حشر له هو شم
 حه لقه ی غولامی، کریان وه گو شم
 ناره زووی خه یال، وه سواسه ت هه ر شه و
 خه و حه رام که رده ن، له تاسه ت هه ر شه و
 په روانه که ی دل، بی په روان هه ر شه و
 بی سهر سهر گهر دان، نهر بپروان هه ر شه و
 وه مهر گت هه ر هام وه خسه یاله وه
 پروم مه که رد وه پرووی بای شه ماله وه
 چون ماوهر د نه سیم، زلفه تاله که ت
 جه نی بو ی عه تر، لیمو کاله که ت
 مه دا پیم موزده ی، خوهشی حاله که ت
 هیمان باقیه ن، زه پره ی خاله که ت

خالت وست وه خال له دایه‌ره‌ی عه‌ین
 عه‌ینه‌ین عه‌ینه‌ینم، به‌ری که‌رد له زه‌ین
 سا ده‌ی ئازیزگیان! په‌ی ده‌وای ده‌ردی
 بکیانه له گه‌رد، پالاکه‌ت گه‌ردی
 شایه‌د وینه‌ی گه‌رد، تووتیا بی غه‌م
 پێزه‌ی بریزوون، له‌ پرووی له‌ که‌ی چه‌م
 له‌ ئیش زامه‌ت، ساکن بو‌ تاوی
 به‌لکه‌ به‌ راحت، بکه‌رو‌ خواوی
 وه‌ ئیلا تا پو‌ی، مه‌حشه‌ر بی‌ خاوه‌ن
 «ئه‌حمه‌د» وه‌ ئاهر، دووریت که‌واوه‌ن

میرزا ئەحمەد داواشی

ته‌مه‌نی ۷۵ سالی بیجار

ٴازیز وه حومام^(۱)

ٴازیز وه حومام، ٴازیز وه حومام
 چمان ته شریفه به ردهن وه حومام
 جه لا دای جه مال جه مینت چون جام
 په ی ٴاینه ی دق ٴامانی وه لام
 پیچ دای وه زلفان سیای مشکین قام
 په شتانهن وه بان بالای نه ونه مام
 خه مخه م، خه م وه ردهن خه یاته ی خام تاو
 دل نه ره جه سینگ بی مه که ردش وه ناو
 خالت به دانه و زلفت بی به دام
 مورخ پوچ به ردی وه سه رگه ردت بام
 تیغ نه بر و ت به ی ته ور خه تاتی خه ت که رد
 جه رگ و دل و و لك هه ر سی ت سی له ت که رد
 دیده ت وه سرمه ی سیای «توور» ره شتهن
 چون فرشته نوور به پروتا وه شتهن
 شه فاف شیوه ی شه وقت شیرینهن
 تما شاش شه فای شه یدای هه زینهن

۱- پوژئی میرزا نوحه‌دی داواشی نه پروا بو دیداری هاوه لیکی له شاری «پاوه» به ناوی «میرزا موحه‌مه‌د نه‌عیم» که کارمه‌ندی بنکه ی ته‌ندروستی بووه پاش ماوه‌یک خانمیککی جوان و پازوه دینن و به‌قه‌س به‌رانپه‌ری «میرزا نوحه‌مه‌د» دانه‌نن وه «میرزا موحه‌مه‌د نه‌عیم» نه‌لی: «میرزا نوحه‌مه‌د» سه‌ر هه‌ل بیره نه‌م خانمه‌هاتوه تا تو شیعریککی پیا بلئی «میرزا نوحه‌مه‌دیش» فی البداهه نه‌م چهن شیعره ی پیا ده‌لی.

سەیر جەمالت سەفای گۆل گەشتەن
 ئەر باز بۆ دوگمە ی یەخت بەهەشتەن
 چیش مەبۆ دیدەم چەنیم ناز کەری
 بە ناز ناز گۆشە ی یەخت واز کەری
 تا مورغ پۆحم بگیلۆ پیشدا
 با خاس حال ی بۆ چیش هان وە تیشدا

شیرین خە یالی

شیرین خە یالی، شیرین خە یالی
 حەیفە کەردە بیت، وەستەور خە یالی
 عەیبەن پە ی شیرین، ساحیب کە مانی
 بدۆ لە خەسەرەو، ویش تانە ی تالی
 راسەن من «خەسەرەو»، دارا ئەختەرم
 شیرین جە لای تو، کەمتەر نەو کەرم
 حەیفەن پە ی «شیرین»، شیرین تەر لە قەن
 خاستەر لە «شیرین»، شازادە ی نەرمەن
 بدۆ لە دە ماغ، «خەسەرەو» تالی
 شیرینی «شیرین»، لیش نەبۆ حالی
 من هەر ئەو «خەسەرەو»، ساحیب وەفای تۆم
 من هەر ئەو «فەرهاد»، گیر جەفای تۆم

تـوولەنەمامەن، سەولەن، عەرەرن
 شوخەن، شیرینەن، شەهەن، شەکەرەن
 زلفەن، کەمەنەن، کووتەن، زەنجیرەن
 ئەبرۆن، کەمانەن، بژانگەن، تیرەن
 چەرخەن، شاھینەن، بازەن، نەخچیرەن
 جەلای جوانەن، زاخاو پیرەن
 عوودەن، عەمبەرەن، عەترەن، عەبیرەن
 عاجەن، بەاجەن، تاجەن، سەریرەن
 حوکمەن، حاکمەن، میرەن، ئەمیرەن
 حالەن، ئەحوالەن، حەکیمەن، ژیرەن
 باشەن، نەقاشەن، دانان، دلیرەن
 شێخەن، مورشیدەن، دەسگیرەن، پیرەن
 بـسجوز تـو نیەن، کەسێ حەریم
 نەمز چیش کەرۆم، چیشەن تەکلیم
 ئازار فیمەن^(۱)، کێ کەرۆ ژیرم
 نام ویم چون قەیس بەردەن لە بیرم
 فیمەن یانیهای، فی هەر نامشەن
 «ئەحمەد» گیرۆدە، قەید دامشەن
 پێی پەستگاریم، نەمەبۆ لە دەرد
 شین^(۲) وتی: شیتم، کەردی ئەم ھام فەرد

نازاران یەك تیر

نازاران یەك تیر، نازاران یەك تیر
 لە قەوس ئەبرۆی نازاران یەك تیر
 شاناو دا وە جەرگ من وە بێ تەقسیر
 ھەر بە سۆن زامش نەمشۆ جە ویر
 گیان و دڵ بە زلف سیاش وە زەنجیر
 کەرد و گرت و بەرد ھەر دوو بە ئەسیر
 دانە ی مەحەبەت وە مەیل وە شان بۆم
 وە ناخون سینە ی خوەم بۆی کرد وە شۆم
 دەس نیشانم کەرد پە ی یادگاری
 وە جو ی چەمە ی چەم کەردم ناویاری
 شایەد جە بەھرەش بەرووم گرەوی
 وە داس ئەبرۆ کەرووم درەوی

چە دەردیم کیشان

ھەر ویم مەزانووم چە دەردیم کیشان
 دڵ وە چە دەردی بێ دەرمان ئیشان
 لەزەتش نیەن ھام دەردی نەبۆ
 پەیی تەسکین دەرد ھام فەردی نەبۆ
 دڵ ئارەزووش بو دڵ سۆزش نەبۆ
 بسۆزۆ بە سۆز بسۆزش نەبۆ
 حەیفەن ئەر «لەیل» بو دیوانەش نەبۆ
 شەمێ بسۆزۆ و پەروانەش نەبۆ
 ئەو شەمە لە شەوق کەی شەیدا مەبۆ
 شەھید پای عەشق کەی پەیدا مەبۆ
 ئەر شەم نەسووزۆ پەروانە لە پاش
 بێ پەروا ناکا گیان تەسلیم جە پاش

خه یالت ئازیز

خه یالت ئازیز، خه یالت ئازیز
 هه ر ئان هام له یاد، خه یالت ئازیز
 په شیوم چون زلف، تال تالت ئازیز
 ها وه خته بوومه، عه بدالت ئازیز
 په روانه م په ی شهوق، جه مالت ئازیز
 مه دهوشم جه هوش، که مالت ئازیز
 قه سه م وه شوخی، شیوه که ت ئازیز
 به شیرینی خال، لیوه که ت ئازیز
 به دانه ی ده ندان، مرواریت ئازیز
 وه کولم گونای، گولناریت ئازیز
 بهو جای زه نه خدان، چون چینیت ئازیز
 شه که ر نهمه دو، شیرینیت ئازیز
 زلفان خه یاته ی، خام تاوه ن ئازیز
 شوربای شه ونم، گولاهه ن ئازیز
 شه هید ته برۆی که مانم ئازیز
 پیکای سه رنیش، په یکانم ئازیز
 دل سفته ی سووزان، دوو چاوم ئازیز
 دوو چاوت که رده ن، که واوم ئازیز
 تو «ته رسا» من چون، «سه نعام» ئازیز
 وه لئ بو مه بهر، نیمانم ئازیز

ئیمانم ئه‌رپیت، زه‌رووره‌ن ئازیز
 «استغفرالله»، مه‌ر دووره‌ن ئازیز
 ئه‌ر قولاو بده‌ی، له‌ چاوم ئازیز
 خوانه‌کا هه‌رگیز، لیل ناوم ئازیز
 نه‌یم، نه‌مامم، عه‌رعه‌رم ئازیز
 شوخم، شیرینم، شه‌که‌رم ئازیز
 تاوسم، ته‌یه‌ووم، ته‌وارم ئازیز
 شاباز شه‌ش دانگ، شکارم ئازیز
 به‌ردی په‌نگ له‌ پرووی په‌مقم ئازیز
 شه‌مع شه‌وق زه‌وق، شه‌فه‌قم ئازیز
 هه‌ر شه‌و بیدارم، له‌ تاسه‌ت ئازیز
 بی خام که‌رده‌ن، وه‌سواسه‌ت ئازیز
 که‌رده‌نت مینای، بی که‌رده‌ن ئازیز
 گه‌ره‌و له‌ مینای، مه‌ی به‌رده‌ن ئازیز
 سینه‌ت زجاجة‌ی، زه‌لآله‌ن ئازیز
 ته‌لای په‌رجه‌لای، دوو قاله‌ن ئازیز
 شه‌مال سه‌رسامه‌ن، له‌ سامت ئازیز
 ویش بدۆ له‌ تووڵ، نه‌مامت ئازیز
 «نه‌حمه‌د» شه‌هید، شه‌ست توۆن ئازیز
 وه‌ مه‌ی نه‌چه‌شته، مه‌ست توۆن ئازیز

جە غەم خە یالت!

جە غەم خە یالت، جە غەم خە یالت!
 ماچی پەشیوەن، جە غەم خە یالت!
 غەم خە مان خەم دان، بالای شمشالت!
 غەم دان وە تالان، عەقل و کەمالت!
 غەم پات پابەند کەرد، غەم بەستەن یالت!
 غەم بێ غەم بیەن، وە چرای مالت!
 تانە و سەر زەنش، بێ سوودەن پە ی غەم
 کە ی غەم بە تیرۆ، تانە مەبۆکم
 مەگەر نازاری، بۆ بە دەم سازت
 بە پێزە ی پازان، بکێشۆ نازت
 یا سەوزە بە سۆز، بۆ بە هام دەمت
 بۆزۆت بە سۆز، بەر کەرۆ غەمت
 یا لە سای چەمەن، چەشمە و سەراوی
 گۆش دە ی وە نالە ی، بۆلۆلان تاوی
 وە حەسەرت گولان، چۆن مەلاوونۆ
 لە سەنگ سەخت تەر بۆ غەم مەتاوونۆ
 یا بشۆ وە سەر، قولە ی کۆساری
 تازە کەر حەیات، وە بای بە هاری
 نەسیم بۆی سەوزە، بدۆت ئەودە ماخ
 غەم هیچ بەرمەشو، ساکن مەبۆت ناخ

بئی غم بهر له‌غم، بوویار پوژو شهو
 غم که‌روه «شیرین»، ویت به‌روه «خه‌سره‌و»
 یا چون په‌روانان، بئی په‌رواو بئی غم
 بسووزو بساز، چه‌نی غم که‌م که‌م
 نه‌گه‌ر «نه‌فلاتون»، وه «لوقمانه‌وه»
 «نه‌ره‌ستوو» و «سوقرات»، وه ده‌رمانه‌وه
 هه‌ر چوار جه‌م بان، بنیشن وه هم
 مه‌تاوان که‌ران، ده‌وای دهر د غم
 غم مه‌بو وه باز، مه‌که‌رو په‌رواز
 شایه‌د وه گو‌شه‌ی، چه‌م بدویت وه ناز
 نه‌گه‌ر مه‌تاوی، هه‌ر شام هه‌ر سه‌حه‌ر
 تما‌شای به‌رزی، بالای دل‌به‌ر که‌ر
 عاقلان ده‌ور دن‌سیا بکه‌یت جه‌م
 به‌ غه‌یر له‌ بو‌ی زلف نی‌ه‌ن ده‌وای غم

غەمبارم ئیمشەو

غەمبارم ئیمشەو، غەمبارم ئیمشەو
 ھانا ھام سەران، غەمبارم ئیمشەو
 جە ئیش زامان، ئەوگەرم ئیمشەو
 تا سەحەر جە دەرد بیدارم ئیمشەو
 چون «خەز» نە گێج، زولماتم ئیمشەو
 مەر خودا بدا، نەجاتم ئیمشەو
 بیاوم وە ئاو، حەیاتم ئیمشەو
 بئۆشرووم وە یاد، مە ماتم ئیمشەو
 ئەلوەدای نەفەس، ئاخەرن ئیمشەو
 قابز پە ی قەبزم، حازرەن ئیمشەو
 وە مەرگت ئەگەر، نەوینوت ئیمشەو
 چون گۆل نەنیەرووم، بۆ نەبۆت ئیمشەو
 ھەرچەند نە سەودای، نازارم ئیمشەو
 فیشتەرەن قووی، ئازارم ئیمشەو
 با خار غەمان، خەریکم ئیمشەو
 وە حال مەردەن، نزیکم ئیمشەو
 گەرفتار دەرد، ناخارم ئیمشەو
 بار غەم بیەن، وە بارم ئیمشەو
 بێریان ھازلە پاو زرانیم ئیمشەو
 مەنالووم جە دەردگرانیم ئیمشەو

جه غم حه‌رامه‌ن، خاو نه‌چاو نیمشه و
 ئاهم مه‌که‌رو، سه‌نگ وه ئاو نیمشه و
 مه‌دهوشم وه بۆی، عه‌نبه‌رییز نیمشه و
 مه‌ستم وه له‌قای شه‌که‌ر بیژ نیمشه و
 چون گدای شاران، بی پوولم نیمشه و
 چون شاهان له‌تخت، مه‌عزوولم نیمشه و
 چون فه‌ره‌اد کوله‌نگ، نه‌فه‌رقم نیمشه و
 سه‌ر تا پا وه هوون، دل غه‌رقم نیمشه و
 شیویاگه‌ن جامه‌ی، په‌ونه‌قم نیمشه و
 چون په‌زقه‌ساو، شه‌ق شه‌قم نیمشه و
 وه‌شه‌ن نه‌ر له‌مه‌ی لیوانی نیمشه و
 تا سه‌حه‌ر که‌روم، میوانی نیمشه و
 به‌ل ببۆ وه ئاو حه‌یاتم نیمشه و
 پوشن بۆ جه‌نوور زولماتم نیمشه و
 مه‌فتوون چون «ئه‌سحاب، ئوخ‌دوودم»^(۱) نیمشه و
 گیر بلیسه‌ی نار، پر‌دوودم نیمشه و
 «ئه‌حمده» تا وه‌پۆی، په‌سته‌اخیز نیمشه و
 زام داره‌و زامین، بۆ ئازیز نیمشه و

۱- ئیشاره به‌داستانی «اصحاب اخ‌دوده» له‌سووره‌ی «بروج» له‌قورئانی که‌ریم. «ئه‌سحاب» ئوخ‌دوده
 نه‌شکه‌نچه‌گه‌ران و کافرائی بی‌په‌حم و دل‌ره‌ق بوون که له «یه‌مه‌ن» دا چالیکێ قوول و در‌یژان که‌ندبوو وه
 ئێر چاله‌که‌دا ئاگر‌تیکێ زۆریان داگرسان و له‌ئیمان‌داوانی مه‌سیحی گه‌ره‌کیان بوو ده‌ست له‌ئیمان‌که‌یان
 هه‌ل‌گرن کاتی له‌گه‌ل مو‌قاومه‌ت و پراو‌ستانی نه‌و خودا په‌ره‌ستانه‌ به‌رانبه‌ر نه‌بوون، نه‌وانیان نه‌خسته‌ ناوی
 نه‌و چاله‌پر له‌ئاگره‌و خو‌شیا‌ن له‌لای چاله‌ئاگره‌که‌ پاته‌و‌ستان سووزیان و برژان نه‌وانیان سه‌یر نه‌کرد.

قومری مات جه رات

قومری مات جه رات، که بوو تهر سه رسام
 ته یهوو تهرز ته ور، که بک خواهش خه رام
 به عیشووه له نهجه، گریشمه و لاره
 پاره مه کهیت جه رگ، شیر وه نیشاره
 له یلام به لیلای موشکین گیسوت
 پوشای پی نه زهر، بهد به ماه پروت
 نمه یو وه وه سف، گیسوت به شمار
 کلافن له تهرج، تایی خه یاته ی شار
 شمشاد سه جده بهر، به رزی بالاته ن
 سه رش سه ر بولهنه ند، گهر د پالاته ن
 سه رو سه بز به رز، سه ر له سایه ته ن
 سه رسام سادار، بولهنه ند پایه ته ن
 دانه ی گرامی ده ریای نه له ستیم
 گهنجور کوی گهنج، سه رمایه ی هه ستیم
 مه مواچوم چیوی، دانای صاحب هوش
 هوش بون نه یو، جه لات فهراموش
 بولبول نه که رده ن، گه شت گولزارت
 مه نالو تا پو، شه و له نازارت
 گول غونچه ی باغچه ی، باغت نه په سته ن
 قولف باغچه ی گول، تو هیمان به سته ن

سەرمايهی ههستی ویت، نهدهی لهدهس
 دانهی مهعهویت، نهدهی وه ناکهس
 شیشهی شادی و شهوق، ویت نهدهی له سهنگ
 نگه داری کهر، به ناموس له نهنگ
 ناخوه شم وهلی، دل خوه شیم ئییدن
 تو وهش بای وهشیت، پهی من ئومیدن

دیدهم زهروور بی

دیدهم زهروور بی، دیدهم زهروور بی
 دیدهم پهی دیدهن، دیدهن زهروور بی
 جهو ساوه دیدهم، له دیدهن دور بی
 زهینش نابینان، بیناش بی نوور بی
 ئیسه ها دیدهم، دیدهن دیمهوه
 مهرده بیم چمان، زنده بیمهوه
 شوخم شیرینم، شای شه که رته رزم
 به پرووی لوتفهوه، گوش دهروه عه رزم
 ئهوهن ئاره زووی، دیسن تو دارووم
 وهخته له دووریت، گیان بسپارووم
 «الحمد لله»، قییلهم نه مهردم
 دیده پهی دیدهن، دیدهن ئاوهردم

چه زانان حالم؟

چوونهن پۆله گیان!، چوونهن پۆله گیان!
 چه زانان حالم چوونهن پۆله گیان!
 چه شمانم چه شمه‌ی خوونهن پۆله گیان!
 پۆحم ئاواره‌ی توونهن پۆله گیان!
 تا بین هیچ باکم، نه‌وی پۆله گیان!
 بئی ئیوه جگه‌ر چاکم پۆله گیان!
 خاموش بی چرای، مالم پۆله گیان!
 بئی ئیوه شکیان، بالم پۆله گیان!
 چون دار گپ به‌سته‌ی، نه‌فتم پۆله گیان!
 سووزیا پیشه‌م، که‌فتم پۆله گیان!
 به‌هارم وه تار کریان، پۆله گیان!
 گول‌باغچه‌م وه خار، کریان پۆله گیان!
 هیچم بئی ناکات، گریان پۆله گیان!
 ها وه‌خته بوومه، بریان پۆله گیان!
 به‌ند به‌ند نه‌عزام، گشت جیان پۆله گیان!
 پۆژم وینه‌ی شه‌و سیان پۆله گیان!
 شه‌وان تا وه پۆ، الفراقمه‌ن
 چون تاق‌تاق‌که‌ره، هه‌ر تاق‌تاقمه‌ن
 جه‌و ساوه پۆله، له ئیوه دوورم
 زه‌ینم نایینان، بی‌تا بئی نوورم

جاری هه‌والی، بدهن وه شه‌مال
 به خواهش هه‌والی، باوه‌روم وه حال
 وه نیلا مه‌بووم وه کوته‌ی زوغال
 گهردم مه‌شانو، زلان یا شه‌مال
 وه‌ختن جه‌ ناهر، دووریتان به‌کده‌س
 بسوزووم نه‌وه‌ن، تا بووم وه قه‌قه‌س
 بکیانن نامه‌ی، بو بنیه‌م وه بوش
 نامانه‌ن پوله، نه‌که‌ن فه‌راموش
 چون بولبول به‌لکی وه بوی عه‌تر گول
 غه‌م و خه‌فه‌تم به‌ر بشو له‌ دل

ئەي دِل تا وه كهی؟

ئەي دِل تا وه كهی، های له ته لاتوم؟
 له به حر خه یال، خام ویت که رده ن گوم؟
 بو بیدار به ره، له خاو غه فلهت
 سه ره به ر ئاوه ره، له په رده ی خه جلهت
 وه سه ن پا به ندی، وه هه واو هه وهس
 ته سلیمی وه دهس، وه سه وه سه ی عه بهس
 ویت فرب مه دهی، وه خه یال بازی
 نیه نی وه ته نگ، رای چاره سازی
 په رکه نده و په شیو، خام و بی چاره ی
 دوچار تو پر دام، نه فس عه مباره ی
 ئی خه رمان ویت، کرد وه کای بی دان
 گیری له بیر، بی ئاوو بی نان
 ویت به ده ست ویت، وستى وه زلله ت
 وه بار ئاوه ردی، ئی عه یب و علله ت

شه‌مال وه گیره‌ن

شه‌مال وه گیره‌ن، شه‌مال وه گیره‌ن
 شه‌مال یه‌ك ئیمجار، نامات وه گیره‌ن
 ئیده‌ن مه‌واچوون قبیله‌م زویره‌ن
 دل زه‌ده‌ی سه‌رنیش، په‌یکان تیره‌ن
 شادیش لئ بیزار، غه‌مش له ویره‌ن
 شادیش له توور دام، غه‌مش نه‌سیره‌ن
 هه‌نی وه سوخته‌ت، نه‌دارو مه‌یلئ
 قه‌لاخی که‌رده‌ن، داخینه‌ن خه‌یلئ
 مه‌واچوون: زلفان، سیای چین‌چینش
 بی‌نازه له پای، تای عه‌ره‌قچینش
 دواره بی‌که‌یفه‌ن، شوخی شیوه‌که‌ش
 هه‌ر خوه‌م وه قوربان، خال لیوه‌که‌ش
 شه‌مال یه‌ك ئیمجار، حال مه‌شیوه
 په‌ی په‌شیوی نه‌و، خال ژیر لیوه
 ئامان سه‌د ئامان، به‌ل بیاوی پیش
 مه‌بادا وه نیش، ناخون که‌رو پیش
 تا‌قمه‌ی تا‌قیه‌ش، هه‌وا دان له فه‌وق
 ره‌خشانه‌ن چون مانگ، چوارده‌ی پر شه‌وق
 فه‌قیانه‌ش فارغ، وه شه‌ماله‌وه
 بیچ وه‌رده‌ن چون مار، وه دوو باله‌وه

چەتفەى چەتر چەم، چەمیدەن وە ھەم
ستوون بالاش، خەمیدەن لە غەم^(۱)

★ ★ ★

گولان مونتەزیر

کۆلەم گۆنا سوور، وەك ھەنار ساوا
گەردەن زەرد لە تەرح، زەردى خوەراوا
سادارى سۆسەن، سیمای شیوەتەن
شەقایق لە شەوق، شیوەت لیوەتەن
گولان مونتەزیر بەرنامانەن
چون بەھار دەسیان بە دامانەن
نالەى بۆلۆل پەى قەدەم پرەنجەتەن
شمشاد حەسرەتمەند، دەسو پرەنجەتەن
پاس تەر لە سەر، چەمەن بالانەن
چەمەن مونتەزیر، پاوو پالانەن
گولان کەى لە تەرز کالای والانەن
بەنەفشە کەى چون، خال ئالانەن

★ ★ ★

۱- بە داخەوہ ئەم شیعەرە بە تەواوی لە دەس نووسە کەى دا بە ھۆی فەوتیانی بەشیکی تەواو نەبوو.

ئازیز خەیاڵم

ئازیز خەیاڵم، ئازیز خەیاڵم
 پەشیوێن پەریت هەر ئان خەیاڵم
 وه مهرگت سه‌وزه، شای سۆسه‌ن خاڵم
 تا مه‌حشر به‌ دڵ پەریت ئەناڵم
 چیش مه‌بو دیدم دهردت له‌ ماڵم
 باز هم بکەری فکری وه‌ حالم
 له‌ خەرمان مانگ جه‌مالت شه‌وی
 دڵ خواهشم نه‌ گەر پیم بده‌ی جه‌وی
 له‌ مه‌یگوون له‌ب شه‌که‌ر پیزه‌ که‌ت
 به‌ مه‌یل و که‌ره‌م حاتمه‌ پیزه‌ که‌ت
 به‌ پیزه‌ی مووبه‌ت بی‌ نیازم که‌ر
 وه‌ شه‌وبوی زلفت سه‌ر نه‌ فرازم که‌ر
 بو به‌ حه‌لقه‌ی «حه‌ی» ده‌س به‌ن که‌ن ده‌سم
 نه‌ر ده‌س خه‌تا که‌رد با بکه‌ن قه‌سم
 «ئه‌حمه‌د» رازیه‌ن به‌و گه‌زه‌ی «حه‌یه»
 به‌و شه‌رت بیاونۆ ده‌ست به‌و دوو «به‌یه»

شیرین و فه‌ره‌اد^(۱)
رۆیشتنی «شیرین» بۆ سه‌ر له‌شی «فه‌ره‌اد»

«نه‌حمه‌د» چون «خانای»، خلس خه‌یال خامه
ئینشا که‌رد به‌ی ته‌ور، ئی نامی نامه
شنه‌فتش «شیرین»، بالا زه‌پرستون
ستون که‌رد قامه‌ت، له‌ پشت گولگوون
به‌ شین و شیوه‌ن، به‌ دادو بیداد
داد مه‌که‌رد مه‌وات،: «فه‌ره‌اد» ناشاد
کام دل جه‌ سه‌نگ بی، زه‌ده‌ی خه‌ده‌نگ بۆ
چون «فه‌ره‌اد» سه‌رش، سه‌رده‌ی سه‌نگ بۆ
دوچار به‌لای، کۆس ناحه‌ق بۆ
فه‌رقش چون «فه‌ره‌اد»، وه‌ تیشه‌ شه‌ق بۆ
وات: وه‌ که‌نیزان بی په‌رده‌ی شه‌رمی
با شین «فه‌ره‌اد» گبیریم وه‌ گه‌رمی
شین نه‌و شه‌و:

نه‌و شه‌و «شیرین» شین، په‌ستاخیز مه‌که‌رد
نفرین وه‌ به‌خت ته‌خت، شای «په‌رویز» مه‌که‌رد
چون سپیده‌ده‌م، غونچه‌ی سوبح خبزا
شیرین چون «شیرین»، تالی شه‌و بی‌زا

۱- رخنه‌ له‌ چیرۆکی «شیرین» و «فه‌ره‌ادی» خانای قوبادی له‌ لایه‌ن «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی» واته‌ به‌ بیروه‌ستی هۆنه‌ر نه‌م چه‌ن شیعه‌ بۆ ته‌واو بوونی نه‌و چیرۆکه‌ پێویسته‌.

چه نی که نیزان، دور دانه ی مه کنون
 ته شریفشان بهرد، وه پای «بیستون»
 دیش فهاد چون شیر زامی خه تهرناک
 له پای «بیستون»، که فتهن وه هیلاک
 تا دیش زیرنا، له پشت گولگون
 واروو وینه ی گول، ویش کرد سهرنگون
 وه تاک پوالا، چون غه زاله ی تاک
 وه چالاک نیا سهر، فهاد وه چاک
 وه زایلله ی بهرز، فهادش لاوان
 وا لاوان تا سینگ، «بیستون» تاوان
 «شیرین» په ی مه لهم، شه فای نیس نهو
 دهم نیا وه دهم زامو، پیش نهو
 واتش: فدات بام «فهاد» ناشاد
 شیرین مه رده بای، سهرت دا وه باد
 «شیرین» چون شیرین، شیرین تهر له قهن
 ثاوه ردش وه هوّش، فهاد کوکهن
 فهاد وات: نوّخه ی، «شیرین» نه مه رد
 گیان شیرین فدای، گیان شیرین که رد
 «شیرین» وات: «فهاد»، په ی چه واکه ردی
 «فهاد» وات: «شیرین»، واتن: تو مه ردی
 من که شنه فتم، نام مه رگ تو
 مه رگم واجب بی، راست بو یا درو
 نیه «شیرینه»، جه رای دلّداری
 نامان په ی «فهاد»، مه که رو زاری

ئانه «فهره‌اده‌ن»، گیرۆده‌ی عه‌شقن

په‌ی ئه‌هل عاشق، ئینه سه‌رمه‌شقن

هه‌رکەس چون فهره‌اد، عه‌شقش پێشه‌ بو

فه‌رقش مه‌بو شەق، مه‌ودای تیشه‌ بو

عاشق که‌سیوه‌ن، نه‌نیشۆ وه‌ شاد

تاله‌ پای مه‌تله‌ب، سه‌ر نه‌دۆ وه‌ باد^(۱)

۱- «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی» نه‌یگوت که‌ چیرۆکی «شیرین» و «فهره‌اده‌که‌» «خانای قریادی» به‌ شیعر گوتوویه‌ له‌ بری شوین دا که‌م و کوو پری هه‌یه‌و نات‌ه‌واوه‌ وه‌ نه‌مه‌وێ ته‌واوی بکه‌م و نه‌وکه‌م و کوو پری ده‌ر بکه‌م نه‌م شیعه‌ی به‌و بو‌نه‌وه‌ گوتووه‌ به‌لام نه‌ج‌هل مرو له‌تی پێ نه‌داو هه‌ر له‌ نه‌و س‌اله‌دا (۱۳۵۹ ی هه‌ تاوی) کۆچی دوا‌یی کرد.

دیدم که‌رده‌وه

دیدم که‌رده‌وه، دیدم که‌رده‌وه
 دیدم دلّ هه‌وای دیدم که‌رده‌وه
 دووباره جه نو‌کفت وه ده‌رده‌وه
 زه‌هر زام زووخ دوریت وه‌رده‌وه
 گرپه‌ی بلیسه‌ی شه‌ره‌رخیزه‌کم
 ناه و هه‌ناسه‌ی دوزه‌خ بی‌زه‌کم
 دلّی دی‌وانه‌م دواره دی‌ویاوه
 کوش که‌فته‌وه و شادیش شی‌ویاوه
 سه‌یلات نه‌سرین تو‌فان بی‌زه‌کم
 له‌چه‌مان چه‌م، چه‌سرت پیزه‌کم
 سه‌د ئستوار فکرش وه‌هه‌م‌دا
 فام‌دا به‌سه‌ر سه‌نگ سه‌خت سته‌م‌دا
 کولی‌اوه زامان زه‌دی زامه‌تم
 داخه‌ین داخ‌دار، تا‌قیامه‌تم

شیرین بیزه کهم

شیرین بیزه کهم، شیرین بیزه کهم
 فرههنگی مهئاب شیرین بیزه کهم
 شاباز شاهین شه پئه نگیزه کهم
 بهی قه تل ناحق، له ستیزه کهم
 شیرین چون شیرین شای په روپزه کهم
 وه نه وشو شه وبوی عه نهر پیزه کهم
 وه پیزه ی پازان شه کهر پیزه کهم
 سه رو سه می تهرز سه خرخیزه کهم
 گوش دهر وه عهرزم هه ی نازیزه کهم
 وه حهلقه ی زلف کهر حهلقاویزه کهم
 بکه ر له بالات سه راویزه کهم
 وه موژت بکه ر بزمار پیزه کهم
 هم نیشان دهری په ستاخیزه کهم
 که لافی سو سن مشکین پیزه کهم
 وه حهلقه ی کلّاف دوو سیای حه ی دا
 بم پیچه وه توول بالای چون نه ی دا
 نیجازه بدهر وه حه یانه دا
 برژین خوینم وه به یانه دا
 فرهاموش نه بو ده سمه دامانت
 زهنگین کهر وه هوون جاگه ی زامانت

وا خۆه شه «ئەحمەد» بۆ بە قوربات
تەسلیم بۆ لە بەین هەر دوو بەیانت

قیبلەم وەلامان

قیبلەم وەلامان، قیبلەم وەلامان
پە ی چی ناوهردی تەشریف وەلامان؟
گەردی بە خاتەر شەریف یان؟
لێمان تۆریاگی بی گوناو تاوان؟
فدات بام سادە ی شای نەونەمامان
قەدەم پەنجە کەر ناسۆرەن زامان
یا تالی لەو زلف خەیاتە ی خامان
بەدەر وە شەمال دەسم وە دامان
فەرامۆش نەبۆ ئامان سەد ئامان
یا ویت یا شەمال بکیان وەلامان
وە ئیلا زلان خیزیان وە جەخت
سەراو «قەلاش»^(۱) کەردەن وە پاتەخت
لە گەرمی سەبوون شەراوە ی شەرەر
پای دەلیل بریان لە پای پراگوزەر

زلان وه ئاهر بی دوودو پسرگر
 ها کارد وه قه قه نس سارای دهشت حور^(۱)
 پوست به نی کهردهن وه «داله ه» وه
 به یداش کوان و کوی «به مو» وه^(۲)
 چه نی «ساراهن»^(۳) هاله ستیزه
 بیژنا فه زای سه یران «ریزه»^(۴)
 وا هو جووم به ردهن روو وه «خانه شور»^(۵)
 خه یالش ئیده ن کهروش وه کوی «تور»
 «قالیچه» و «ته شکن» تا وه «بانی نار»
 ئاگر وارانه ن «تاریکه» یه ک جار^(۶)
 «نه زگله» و^(۷) «قه یتول»^(۸) تا وه «بانه دار»^(۹)
 «گاری»^(۱۰) گر سنده ن مه سوزیو بی نار
 «حسه ن گایار» و^(۱۱) «یادگار» و «بالول»^(۱۲)
 ته م غم پوشان په شیوه ن مه لول
 نیسه ته و ئازیز له و خارسانه
 له سه ختی زلان دل هه راسانه

۱- مه به ست دهشتی وره که له ناوچه ی «باوه جانی» «جوانرو» یه، «میرزا نه حمده» هندی جار دهشتی حوری هیاوه وه په یگوت له میژوودا ماوای مهردومانی سهر به رزو نه به زو ئازاده بووه که زورو زلسی زورکارانیان قه بول نه کړدووه.

۲- «به مو» و «داله ه» ناوی دوو کیوی به رزن له سنووری «ئیران» و «عیراق» دا.

۳- هه مووی ته م شوین و مه حالاته هی «باوه حانی» «جوانرو» یه.

۴- پیشین.

۵- پیشین.

۶- گوندیکه له سنووری «ئیران» و «عیراق» سهر به شاری «نه زگله».

۷- چوار لادین سهر به شاری «نه زگله».

۸- زیاره تگه یه که له نزیکي «جوانرو».

۹- زیاره تگای «ته هل حق» له ناوچه ی «ریژاو».

۱۰- کیویکه به رانه ری «به مو».

۱۱- زیاره تگای «نه هل حق» له ناوچه ی «ریژاو».

مه‌گه‌ر خوداوه‌ن بینای بوله‌ن مال
 وه ئیراده‌ی ویش نازل کات شه‌مال
 وه فه‌ر نه‌سیم ساراو ده‌روده‌شت
 دواره «ده‌شتی حور» که‌رو وه به‌ه‌شت
 بی‌چۆ وه توول به‌ژن بالا‌ک‌ه‌ش
 بمالۆ وه چه‌م گه‌رد پا‌لا‌ک‌ه‌ش
 سه‌رشار بو وه سه‌یر کالای والای نه‌و
 مات بو له به‌رزی به‌ژن بالای نه‌و
 په‌نگین که‌رو په‌نگ په‌نگینش چون گول
 وا بسۆ به‌ ناله باوه‌رو بولبول
 وا بی بمالۆ گه‌رد پروی خالش
 بشانۆ زلفان مشکین تالش
 گه‌ردی نه‌گیرو گونای بی‌گه‌ردش
 هه‌ر بی‌گه‌ردته‌ر بو‌گه‌رده‌ن زه‌ردش
 زه‌ردی گو‌ی زه‌نه‌خ لیموکاله‌کی
 نه‌قش «مانی» یه‌ن چمان خاله‌کی
 «نه‌حمه‌د» لاله‌که‌ر به‌ل بو شه‌مالی
 تا ئازیز له ده‌س زلان نه‌نالی
 شه‌و شنۆی نه‌سیم شه‌وبۆی «ده‌شتی وپ»
 به‌ر دان وه گیانم ئاگر گرای گر

نهم وټسنه له کاتي ديداري «ميرزا نه حمه‌دی داواشی» له پيشانگای تراکتورسازي
 «تالمان» له «تاران» له لايهن موهندیسي تالمانی وه وه‌رگيړاوه.
 موهندیس نه‌لئ: به «ميرزا نه حمه‌د» بلين چه ټيرادټی له زاهيري نهم تراکتوروه‌دا
 ده‌بيټی. ميرزا نه حمه‌دیش دوو رخنه له تهراجی تراکتوروه که‌بان به يان‌ده کاکه بوټه‌وان
 زور به که‌لک و پاينخ ده‌بی. پاش چهن سال وټسنه که‌ی له گهل نامه‌به له تالمانه‌وه بوټ
 ده‌پيرته‌وه وه نه‌لئ وټنه که‌تمان له کارخانه‌ی خو‌ماندا داناوه وه به ناوی نوستای خو‌مان
 يادت لئ ده که‌ين.

شنۆی سه‌حه‌رخیز

شنۆی سه‌حه‌رخیز، شنۆی سه‌حه‌رخیز
 شنۆی سه‌رگاوان، شنۆی سه‌حه‌رخیز
 په‌نگ په‌زی گولان، سورخ و سه‌وزو دیز
 په‌نگ و بو‌ی به‌هار، به‌رگ زمسان بیز
 شه‌نده‌ی به‌په‌زای، به‌رز سه‌راو‌یز
 سه‌راف دانه‌ی، خالّ خورده‌ی پ‌یز
 شانای تای توغرای، زلف نازیزان
 په‌شته‌ی وه‌لگ وه‌ن، فه‌سلّ پاییزان
 شکافه‌نده‌ی سه‌خت، کلّیله‌ی کاوان
 توغیان چه‌شمه‌ی، کۆنه‌ی سه‌راوان
 نه‌سیم شنۆی، وه‌ش بو‌ی به‌هاری
 سه‌روه‌ی سه‌فابه‌خش، دلّ و دلّداری

عەرزەم کەرد مەجنوون!

عەرزەم کەرد «مەجنوون»، دێوانە ی دیدەت
 باوەفاو بەینەت، مەینەت کەشیدەت
 سەلامش وە لای، «لە یلا» کیاستەن
 دین دیدارش، وە ئاوات واستەن
 دیم دەم چون غونجە ی، نەشکوختە ی سەحەر
 باز کەرد بە ناز کەرد، سەحرا موعەتەر
 واتش: هیچ جە «قەیس»، وێم نیەن ڕازی
 سیاسەت چەنیم، مە کەرۆ بازی
 وەلحامل ئەو شوخ، شای شیرین شیوە
 بە تر لە زلفش، حالش پەشیوە
 مەنی وە مووبەت، نە دارو مەیلێ
 قەلاخی کەردەن، داخینەن خەیلێ

گيان وه لهب ياوا

گيان به لهب ياوان، پەى تو ديدەمەس
 چيش ماچى بەرشو، يا گيلو وه پەس
 نەر بو دامانت، بگيرووم وه دەس
 شەرتەن تا مەحشەر، نەيكەم مەرەخەس
 سا تويچ بو بە زات، فەرد فەريادپەس
 ئازاد كەر مورغى، روحم لە قەفەس
 سەماوهرى دل، تاكەى بجوشو
 چەم تاكەى پەى تو، پەردەى تەم پوشو
 نەسرېم نە چەم، پەى تو خرۇشان
 دل پەى تو بادەى، مەينەتش نوشان
 ساكن كەر كۆلەى، دلەى پەر جوشم
 رەوشەن كەر ديدەى، ماتەمى پوشم
 سۆبەكەى دلّم، پەر تاوى نارەن
 سووزىاي سووزان، مدام بىدارەن
 فايدەش چيشەن، كوش كەفتە بو
 دل پەى ئەو بىدار، دل ئەو خەفتە بو
 دلدارو دلبەر، مەبۇ يەك دل بو
 نە ئەم بى خەبەر، ئەو دل غافل بو
 نەك يەك بى غەم، ئەو زام خەتەر بو
 نەر ئەم بسووزيو، ئەو بى خەبەر بو

ریزہ ی تہ لماسہ^(۱)

ھہوا تہم تہ نگیز، نہ شوور شینش
 زہمین بی وہ گل، خوون و تہ سرینش
 ریگزہ ی تہ لماسہ، مہریزا لہ سہر
 مہویا وہ سورمہ ی، ژیر دیدہ ی دلہر
 توخم بہ نہ فشہش، لہ ی فہ سل دہ ی دا
 شہندو بی وہ کشت، لہ سہ حرای وہ ی دا
 بی وہ فہر وہ ردین، فہوری دہ ی گوزہ شت
 وہ گولشہن کہ ردش، چون نور دیہہ شت
 موشک تہ فشان زلف، دیز نازیزان
 بو ی نافہ ی ناھوی، موشکین مہ بیزان
 نہک وہک تورہ ی لوول، لہ ولای لاوان
 یہک یہک وہ مہ لوول، خانش مہ لاوان
 شو عای شہ فہق خیز سینہ ی سیم دوزان
 ناھر لہ بایر «سنجابی» خیزان
 گونا گولگونان، گولگون ہوون بی
 نہ فقاشی تہ راش، نیس ناخوون بی
 بال چہم چون مہوج، ہور بہہ اران
 تہ سرین چون قہ ترہ ی، شہ بنہم مہواران

۱- تہم شیعہ وہ سفی چہ مہری بہک بروہ لہ ناوچہ ی «سنجای» کرماشان.

خەم مەویا قامەت، وە پرووی کۆتەلدا^(۱)
 سینگ مەدا وە سەر، زین مەخمەلدا
 پۆل پەلکە شوپ، زلفان سۆسەنی
 شیرین چون شیرین، شوخ ئەرمەنی
 پەی کەردن دەستە، پەلکە ی زلف دیز
 دەور مەدان لە دەور، چەمەری پەرۆز
 ھەر یەک وە پازێ، «خوسرەو» مەلاوان
 دل ئەرجە سەنگ بی، چون مۆم مەتاوان
 قومری تەلەتەن، جۆشان خرۆشان
 دێبای ھەور غەم، ماتەمی پۆشان
 یەک یەک لە قودرەت، دانای ساحیب سەر
 جە تۆی تاریکی، مەدرۆشان چون دوپ
 نازک نازاران، نزاکەت فرۆش
 گیسووکە مەندان، موشکین مار لە دۆش
 وە شانە ی پەنجە، خەیا تە ی خامان
 مەپێزان چون گۆل، دەس دەس بە دامان
 مەیدان گای شیوەن چەمەری و زاری
 گرتە بی بە ویش پەنگ بەھاری
 بەنەفشە، شەوبۆ، گۆل جە غونچە ی ھوون
 سیمای پۆمەتان پۆمەت مەکەرد پوون
 خەمیا بی قامەت نەوتوول نەمامان
 مەپێزان قەترە ی ئەسەری بە دامان

۱- کۆتەل: ئەسپی کە لە تازیەدا دەیگێرن و جل و بەرگی مردووە کە لە سەری دانەن.

مەحبوب گۆلی وەن

مەحبوب گۆلی وەن، وە ئارەزۆو
 وەشەن وە تاسق، کەریش وە بۆو
 تماشای شوخان، شە کەریار پەند
 وەش تەرەن لە نۆش، شیرەیی شەھد قەند
 مدام چون بۆلۆل، بە دڵ بنالی
 ھەر ئان خاک پاش، وە چەم بمالی
 ھەمیشە وە بۆی، مەیل ئەو مەس بای
 تا مەحشەر وە تایی، زلفش پابەس بای
 سەوزەم تۆ چون گۆل، «ئەحمەد» بۆلۆلەن
 تاکەیی بنالوو، داخت لە دلەن
 زەنجیر مەیلەت، بووگە پابەستم
 تا مەردەن وە بۆی، مەیل تۆ مەستم

بی‌مه‌یلی وه‌سه‌ن

ئه‌ر دیده‌ت وه‌ ناز، بدیه‌ی وه‌ «په‌راو»^(۱)

«په‌راو» په‌ر تا په‌ر، مه‌کهری وه‌ ئاو

وه‌ تیغ ئه‌برۆت، دوو نیمه‌م که‌ره

وه‌ پێزه‌ی پازان، سه‌د قیمه‌م که‌ره

بو مه‌زه‌و له‌زت، زه‌رده‌ خه‌نده‌ک‌ت

په‌ی نه‌شه‌ی مه‌ستی، تازه‌ به‌نده‌ک‌ت

وه‌ به‌های گیان، وه‌ پیم بفرۆشی

خوه‌شه‌ خوه‌ت وه‌ ده‌س، خوه‌ت پیم بنۆشی

بی‌مه‌یلی ئیتیر، وه‌سه‌ن به‌سه‌ن به‌س

«نوحه‌مد» که‌م وه‌ ناز، ویت که‌روه قه‌قه‌س

دوور که فته‌ی وه‌ته‌ن

دوور که فته‌ی وه‌ته‌ن، کوردسانه‌کم
 ته‌سه‌لای دل‌هی، هه‌راسانه‌کم
 کوردستانی وا، پهی من به‌هشت بی
 زمسانش جه‌لام، ئوردیبه‌هشت بی
 ئیسته وه بی تو، نار حیرمانه
 په‌شیویش وه بار، غم وه خه‌رمانه
 «ئاویه‌ر» ماته‌م، «ئامانیه»^(۱) ماته‌ن
 «عه‌زامیه» عاجز، چه‌مه‌پای پاته‌ن
 «سه‌ر ته‌خت» و «بانتاو»، وه‌کول سه‌فاوه
 بی‌سه‌فان بی تو، هان وه جه‌فاوه
 «زه‌فه‌ریه» زاهر، زار و دل ته‌نگه‌ن
 بول‌بولش په‌شیو گولش بی په‌نگه‌ن
 سه‌رچه‌شمه‌ی «خزرش»، خیزا و خه‌زان که‌رد
 زه‌رده‌گیش پهی شار، «سته» نه‌رزان که‌رد
 «نزامیه» نیه، سه‌فای جارانش
 مه‌حروومه‌ن جه‌دین، دیده‌ی یارانش
 «خه‌سراوا» نیه‌ن، چون جاران نازش
 شیویان بسات، سۆز و گودازش

«موباره كُتاباد»، مات و ماته‌مه‌ن
 سه‌ر تا پاش خه‌لات، وه‌كالا‌ی غه‌مه‌ن
 «ئامانیه» مه‌دو، ئه‌مانه‌ت وه‌باد
 شایه‌د وه‌گه‌ردی، پالات كه‌روش شاد
 «ته‌كیه» و «چه‌مه‌نزار»، چه‌ن موعه‌ته‌ر بی
 به‌دین دیده‌ی، تو‌مونه‌وه‌ر بی
 ئیسته‌ وه‌ بی‌ تو، خه‌زانش خیزان
 وه‌لگ چناران، چه‌مه‌نش ریزان
 «ویلله‌ ویله‌ گه‌ل»، وه‌یلان وه‌یلن
 شادی لیش بریان، له‌ غه‌مان كه‌یلن
 «باغه‌ نه‌مامه»، مه‌شه‌وور عامه
 نه‌باغی ماگه‌ و، نه‌ئو نه‌مامه
 «گریاشان» یه‌كشان، خوار و په‌ریشان
 په‌ی جاگه‌ی خالیت، هه‌ر ئاخ مه‌کی‌شان
 جه‌و ساوه‌ ئازیز، ته‌شریف‌ته‌رده‌ن
 «كوردستان» یه‌كسان، پرئیش و ده‌رده‌ن
 ئه‌و تارمه‌و ته‌لار، ئه‌یوان عالیت
 په‌نجه‌ره‌ی به‌سته‌و، ئوتاق خالیت
 ده‌نگ مه‌دا چه‌نی، ده‌نگ ناكه‌سان
 قاپی مه‌عرفه‌ت، جه‌ویشان به‌سان
 تا دیم دی‌ویام، نسالانم كه‌فتم
 له‌و ساوه‌ تا حال، سووزان نه‌فتم
 چوقم دا چه‌میا، له‌ غه‌م خه‌م وه‌ردم
 تسا تماشای جای، خالی تو‌كه‌ردم

نەمەشۆ وە ياد، تا بە پۆى مەرگم

خەيالت نشتەن، لە پيشەى جەرگم

دوو ديسەم پەردەى، تەم غەم پۆشان

ئەسرىم چون سەيل، «سەروان» خرۆشان

«فەرەجە» و «قشلاخ»، ساراي «گريزە»

بىئى تۆ نەسەماگە، سەفاشان پريزە

كەى مەشۆ وە ياد، سەفاو سەير «قار»

نەفرين بۆ لە چەرخ، چەپى پۆزگار

ئەو بەرزى و سەوزى و سەرچەشمە و كانى

ئەو قولى و قەلەمى، «خان ئەحمەد خانى»

ئاگر مەيۆ ليش، چون خەرمان خەم

چون كۆى «دەماوەن»، دايم ها لە تەم

ئوميدەوارم، بىئى تەم و هەم بۆ

بە دين ديدەت، فارغ لە غەم بۆ

لە غەوربەت دلت، نەبۆ هەراسان

تەشريف باوەرى، باز بە «كوردسان»

پەشيقانت گشت، مـونته زيرتن

مـونته زير پـسەى دين، بىئى نەزيرتن

تويج بىئى بە ديدەن، دۆس و برادر

مەيلى تازەكەر، بدیه «ئاويدەر»

گولان پەنگ پەنگ، ئاويزان كەردەن

نارەزووى بالاي، ئازيزان كەردەن

«ئەحمەد» مـونته زر، چەمەراى پاتەن

دوور بۆ يا نزىك، گيان بە فيداتەن

شەمال وە جایە

هۆنەر ئەم شەمالە ی لە گوندی «کانی خەیران» بۆ ناوچە جوانە کانی
«باوە جانی» هەناردوو.

شەمال وە جایە، شەمال وە جایە

شەمال مەکیانوت، بشۆ وە جایە

چون ئەوجا نیە، لە هیچ جا جایە

نیەنش بەغەیر، سومبیل گیایە

یاریم دەر شەمال، وە یاد جاران

بۆ بشۆ وە سەر، چیهی «چل یاران»^(۱)

عوزر ناوهری، نەواچی شەو

تا مەشی وە سەر، قولە ی «سەر کەو»^(۲)

نەوعن بسویاری، وە «گەراو» دا

هەراسان نەکەیت، کەس لە خواوە دا

شەمال بۆ عەرز، بکەرە قبوڵ

بشۆ وە تەواف، بارگە ی «شیخ پەسوول»^(۳)

خاک بارگاش، وە چەم بمالە

لآله و پالە کەر، وە دل بئالە

۱- کۆی بەرزە لە نزیک گوندی «کانی خەیران» ماوا ی ژبانی هۆنەر سەر بە شاری «پروانسەر».

۲- پشته کۆی لە نزیکي «کانی کەو» ی «پروانسەر» هەتا «گەراو» درێژی هەیه.

۳- مەرقەدی واکە «دەولەت ناو» سەر بە شاری «پروانسەر» و لە شیخانی «سۆلەیه».

همه‌ت خواهی که، بال دهر دووباره
 تا مه‌شی وه کوئی، پشت «شوانکاره»^(۱)
 راسته کووره پا و، سه‌خت و سه‌ر وه کوئن
 که‌ی شایسته‌ی شه‌ست، په‌ر و بال توئن
 مه‌شی وه جایه، سه‌حرای خوه‌تن تهرز
 سه‌بز و خو‌په‌م و دلنشین و به‌رز
 خاکش عه‌تیقه‌ی نه‌شیای قه‌دیمه‌ن
 هه‌ر گو‌شه‌ش بدیه‌ی، هه‌ر زه‌ر و سیمه‌ن
 له پای دامه‌نه‌ش، سه‌راوی دارو
 شه‌مال مه‌ویاری، مه‌وینیش نارو
 باغه‌ن باغاتنه‌ن، گو‌لزاره‌ن گو‌له‌ن
 زوان قاسره‌ن، وه‌سفش موشکوله‌ن
 وه‌ته‌نیا بشو، وه «کانی که‌له‌ک»^(۲)
 بدیه وه «که‌له‌ک»، چیش که‌رده‌ن فه‌له‌ک
 پهلور و ته‌خت و تاجش بوینه
 یافه‌رز یا سوننه‌ت، نو‌یژی بخوینه
 وه‌کانی «گه‌شکی»^(۳)، خاترت جه‌م که‌ر
 تماشای هه‌وار، «سه‌ردار نه‌که‌ره‌م»^(۴) که‌ر
 باشگای باشکوی، «سه‌ردار نه‌که‌ره‌م» بی
 سه‌رداران په‌ی شه‌ور، له ده‌ورش جه‌م بی

۱- شوانکاره‌ی ده‌ولت ناوایه، سپر به شاری «پروانسه‌ر».

۲- چه‌شمه‌یه جوان له ناوچه‌ی وه‌له‌د بیگی «پروانسه‌ر».

۳- کانی و ناوی له ناوچه‌ی وه‌له‌د بیگی «پروانسه‌ر».

۴- یه‌کئی له سه‌ردارانی مه‌شه‌وری وه‌له‌د بیگی.

سهرداري نه‌وی، چون «سهردار نه‌کره»
 خاس تر له حاتم، کان کوی که‌ره
 شه‌مال جه‌خت که‌ره، وه بیم و ئومید
 ئامان وه دزه به‌رشو، له «شه‌ش بید»^(۱)
 هه‌نی نه‌که‌ری، لا وه دماوه
 سلا‌مت بویه‌ر وه «سلا‌م گاهه»^(۲)
 نه‌و وه‌خت ویت بده‌ر، وه به‌ند «بازان»^(۳)
 مینگه‌ی هه‌وارگه‌ی، نازه‌نین نازان
 بدیه وه «کیکه‌ن»، چه‌ند کانی دارو
 چه‌ند جای دیواخان، خه‌وانی دارو
 سرشته‌ی قودره‌ت، له‌قای باری‌یه‌ن
 هه‌ر چه‌شمه‌ش نه‌وعی، ئاوش جاری‌یه‌ن
 جای شانازی ناز، نازه‌نینانه‌ن
 جای جیلوه و جه‌لای، ماجه‌مینانه‌ن
 مدارات نه‌بو، نه‌ر پو‌بو‌نه‌ر شه‌و
 تا مه‌شی وه سه‌ر، کوی «کانی خه‌سره‌و»^(۴)
 بو‌که‌ره خاکش، چه‌ند موعه‌ته‌ره‌ن
 ئاوش ئامیته‌ی، زولف دل‌به‌ره‌ن
 سیمای مه‌نزه‌ری، به‌رزش عالی‌یه‌ن
 جای به‌زم «خه‌سره‌و خان» والی‌یه‌ن

۱- ناوایه‌کی ناوچه‌ی وه‌له‌د ییگی، «پروانه‌ر».
 ۲- که‌ژی «بازان» نزیکه‌ی جوان‌پویه.
 ۳- ناوی چه‌شمه‌یه جوان له «بازان».
 ۴- ناوی کیویکه له ناوچه‌ی «نیمای».

«کوئله»^(۱) و «ماکوان»، وه «ناته‌شگاه»^(۲)

بدیه و بگیله و بوری دماوه

بدیه وه «کهنه»^(۳)، ماچی به‌ه‌شته‌ن

کاو و ک‌ش و ک‌ش، نوور پیا وه‌شته‌ن

نیه‌ن چون «کهنه»، جایه موشکول‌ن

سه‌رتاس‌ر سه‌حراش، یه‌کپارچه‌گول‌ن

ه‌وارگه و مینگه و مه‌نزل مه‌نزل‌ن

هر مه‌نزل موخته‌س، یه‌ک ده‌سته‌گول‌ن

شه‌مال بو ع‌رزم، بگی‌ره وه‌گوش

نامان «پرشکه‌بی»^(۴)، نه‌که‌ی ف‌راموش

تماشایی‌ن، چه‌شمه و سه‌راوش

له‌دونیا نیه‌ن، ئاوی چون ئاوش

«میکان» و «مینگه»^(۵)، په‌وانه‌ن هر سال

مه‌حالی نیه‌ن، وه‌ش‌ته‌ر له‌و مه‌حال

ه‌وشت بو شه‌مال، نامان سه‌د نامان

په‌وانت په‌وان، نه‌بو له «پوان»^(۶)

کویه مه‌وینی، پروبه‌پروت شه‌مال

سه‌رد و سه‌خت‌ترن، له‌قوله‌ی «سارال»

ئاوی ویت‌بده‌ر، وه‌کوو‌کاوه‌دا

به‌و جای ب‌ا سه‌فای، پر له‌ئاوه‌دا

۱- دوو‌کبوی به‌رز له‌ناوچه‌نیامی و ئیناخ‌ی.

۲- کبویکه به‌رانبه‌ری شاری «پاوه» که‌قدیم ناته‌شگای زه‌رده‌شتیان بووه.

۳- ناوی چه‌شمه‌یه له‌ماکوان ه‌وارگه‌ی نیامی و ئیناخ‌ی.

۴- چه‌شمه و ه‌واری زه‌ردویی له‌نزیکی ناته‌شگاه.

۵- ناوی دوو پروبار له‌نزیکی باینگان. ۶- ناوی لادیی ره‌ردویی.

مه‌شامت وه بۆی، شه‌وبۆی که‌یل که‌ره
 جه‌و دوما‌هه‌وای، کۆی «دوجه‌یل»^(۱) که‌ره
 سه‌حرا و که‌ش و کۆو، ده‌ره و دۆل و یال
 ته‌ی که‌ره وه تاو، تا وه «هه‌ره‌گال»^(۲)
 ئاسۆ وه ئاسۆ، دهن و ده‌ر و دۆل
 «چالاو»^(۳) و «ناوئل»، مه‌شی و «شه‌شۆل»^(۴)
 به‌هه‌شت نه‌دارۆ، سه‌فای زینه‌تش
 دونیا نه‌مه‌دۆ، نسیمه‌ی قسیمه‌تش
 جای به‌زم و په‌زم و مه‌رام مه‌یل بی
 چون «دوجه‌یل» ماوای، مه‌جنون و له‌یل بی
 وه یاد که‌دیم، سه‌فای سه‌رپاخان
 زاخاو دل ده‌ر، وه بۆی ئیلّاخان
 با عه‌رز به‌نده‌ی، ویت له‌گۆشت بۆ
 بئ خۆف نه‌ویاری، شه‌مال هۆشت بۆ
 با وه سه‌راحت، بواچووم وه پیت
 شه‌مال نه‌ترسی، «زلان»^(۵) ها له‌ریت
 به‌و سه‌حرای شیرین، بۆ عه‌نبه‌رینش
 به‌کپارچه‌گۆلن نه‌ن قه‌رینش
 چه‌مه‌ن چه‌مه‌نه‌ن، چه‌مه‌نه‌ن باخه‌ن
 که‌مه‌ره‌ن کاوه‌ن، شاخه‌ن ئیلّاخه‌ن

۱- کۆی جوانه له ناوچه ئیناخێ. ۲- کۆی «بئ وه» له‌نزیکی «جوانرۆ».

۳- هاوینه هه‌واری تایفه‌ی مه‌نوجهری و «میرناولی» و «لۆرا به‌گی» و «نۆخانی» جوانرۆیه.

۴- کۆی به‌رز له‌نزیکی «نۆخان» و «نه‌وه‌ل» جوانرۆ.

۵- لادی که‌نزیکی «چه‌مه‌نزار» جوانرۆ.

حه‌وزن حه‌یاتهن، چه‌مه‌ن کانی‌یه‌ن
 ئاوش ماچی ئاو، زنده‌گانی‌یه‌ن
 هه‌له‌ته‌ن سه‌خته‌ن، که‌مه‌ره‌ن کاوه‌ن
 سه‌یرانگای سه‌یره‌ن، شکارگای پاره‌ن
 شه‌مال ساده‌ی سا، تو‌بی و یا «عه‌لی»^(۱)
 نه‌ر سه‌ری نه‌ده‌ی، له‌خیل «سه‌یالی»^(۲)
 بکه‌ر تماشای چه‌شمه و سه‌راوش
 تماشاش وه‌شه‌ن، شکارگای پراوش
 حه‌رامه‌ن شه‌مال، لیت نه‌ر که‌ری خاو
 تا سه‌ری نه‌ده‌ی، وه‌سارای «ناراو»
 سه‌رشار به‌ر وه‌سه‌یر، سه‌فای سه‌راوش
 نه‌میۆ هه‌زار، «که‌وسه‌ر» وه‌خاوش
 ئاوش ماچی ئاو، زنده‌گانی‌یه‌ن
 جای میر و نه‌میر، «باوه‌جانی»^(۳)‌یه‌ن
 شه‌خس هه‌ن شه‌مال، به‌رز و دیاری
 شه‌مال بی‌سلام، وه‌لێش نه‌ویاری
 به‌ه‌ند «به‌نی‌گه‌ز»، به‌رزی «وه‌زه‌نه»
 سه‌یر که‌ره تا سه‌ر، «سه‌راو‌گه‌زه‌نه»
 په‌پیل‌گه‌ی راگه‌ی، ته‌لمیت^(۴) بارانه‌ن
 هه‌ر سال هه‌وارگه‌ی، شه‌ده‌لارانه‌ن

۱- حه‌ززه‌تی عه‌لی.

۲- لادی‌یه‌که‌ له‌به‌ینی چه‌منزار و میرناوای باوه‌جانی.

۳- مه‌حالیکی به‌ربه‌لاوه و کویتانی له‌خوڕنشینێ جوێرو تاسنووری «عیراق» ناوی شاره‌که‌یان «سه‌لاسه».

۴- نه‌و بارگه و بنه‌یه‌که‌ کوچه‌په‌یه‌کان نه‌یه‌ن بو‌کویتان.

بـار نه‌ناز بـار، نـاز فرۆشـانه
 شـو مـه‌نـز لـگـای شـو، مـار لـه دۆشـانه
 جـای وـه عـده وـه عـید، مـه‌رام مـه‌یـلـه
 چـون «دو جـه‌یـل» مـاواي، «مـه‌جـنـوون» و «لـه‌یـلـه»
 سـه‌یـر کـهـر وـه سـارای، خـو هـتـه^(۱) تـه‌ر زه‌وه
 وـه بـه‌نـد بـاهووی، سـه‌وز و بـه‌ر زه‌وه
 هـه‌ر گۆشـه‌ش بـدیه‌ی، مـاچـی بـه‌هـشـته
 هـه‌ر حـووری نووری، ویش پیا وه‌شته
 هـه‌ر شـاخـی باغـی، هـه‌ر باغـی گـولـی
 هـه‌ر چـلـی گـولـی، گـولـی بـولـولـی
 لـه هـه‌زار لاوه، چـه‌م و کـانی یـه
 جـیی وه‌شی و شادی و کامرانی یـه
 شـه‌مال بـه شادی، راهی بـه‌ر وه شاد
 شادی کـه‌ر تا سـه‌ر، تـه‌پـه‌ی «مـیر نـاباد»^(۲)
 شـیـت نه‌وی شـه‌مال، چـون مـن عـاقـل بـه
 لـه و جـای بـاسـه‌فا، چـه‌ن پـوژ مـاتـل بـه
 لـه و جـای بـاسـه‌فای، سـه‌حـرای خـو هـتـه تـه‌ر ز
 شـه‌مال سـه‌یـر کـه‌ر، وـه سـه‌د خـو ف و لـه‌ر ز
 کـاو و کـه‌ش و کۆش، یـه‌ک پـارچـه نوورن
 وـه‌ش تـر لـه بـه‌هـشـت، پـر پـه‌ری و حـوورن
 چـیش و اچـوو شـه‌مال، چـه‌نـیت و اچـوون چـیش
 شـه‌مال بـه‌هـشـته، بـوی حـوور مـه‌یـو لـیش

۱- ناوی قه‌دیمی به‌شی له تورکستانی خۆره‌لات یا تورکستانی چین که ناسکی موشکی مه‌شهور بووه.

۲- میراواي «باوه‌جانی».

شەمال مەوینی، یەك تاكه حووری
 سەر تا پا بی گەرد، گەردەن بلووری
 مسوکریمەن مەیو، وە ئیستقبال
 شیت نەوی شەمال، بشیوی حالت
 دانا و میهرەبان، میهمان نەوازەن
 شیرین سفه‌تەن، شەکەرین پازەن
 چون شنۆی نەسیم، ویت لە بەیاندا
 بویارە وە بان، سەراو «شیاندا»^(۱)
 لە و ئاوە چون شەهەد، شەکەر بکەر نووش
 پەنج پای پاگەت، بکەر فەرماووش
 پای «حەفت کەش»^(۲) دوورە، «شیفیلە»^(۳) تووشە
 چون شەهاب شەو، بویەر لە «لووشە»^(۴)
 کۆیە مەوینی، چون «دەماوە نەن»
 ئەو کوو شەمال کۆی «ساراو نەن»^(۵)
 جاگیر بەر لە سەر، قو لەش چون «نادر»
 بکەرە تەواف، «شیخ عەبدولقادر»^(۶)
 نەگەر مەیلە بو، «پێزە»^(۷) نزیکە
 ئاوی مەوهری، مەشی وە «زیکە»^(۸)
 «پێزە» لەو پێزە، بەر مەیو سەردەن
 هەر پێزە «پێزە»، شفا ی سەد دەردەن

۱- سەراوی میرناوا.

۲- کەزی کاکە پەشی.

۳- مەشهور بە باخی میری.

۴- نزیکە میرناوایە.

۵- کۆی سەزینی «پێزە».

۶- نەزەر کەردەدی حەزەرەتی «غەوس».

۷- چەشمە یە شەفا بەخشە لە باوە جانی.

۸- شویئێ لە نزیکە پێزە.

شه‌مال بزانه، باتن و زایه‌ر
 له راتنه هه‌لت، سه‌خت «سیاتایه‌ر»^(۱)
 مدارات نه‌بو، به وه‌خت و بی‌وه‌خت
 وه جه‌خت بویه‌ره، له و ده‌ریه‌ند سه‌خت
 چون شاهین وه شوین، سید کوپ کوپ‌دا
 بالی بشانه وه «ده‌شتی‌وپ»^(۲) دا
 ته‌شریف به‌ر وه سه‌ر، کانی «قول‌قوله»^(۳)
 چون دل‌هی عاشق، مه‌دام پر کو‌له
 سه‌رده‌ن سفیده‌ن، سافه‌ن زه‌لاله‌ن
 گه‌واران وه‌شن، شایسته‌ی حاله‌ن
 نه‌سیمش هه‌وای، به‌هشت مه‌پیزو
 جه‌فه‌زای هه‌واش، عه‌نبر مه‌پیزو
 شه‌مال بو چون من، وه نالانه‌وه
 پاله‌که‌ر، پال ده‌ر، وه «پالانه‌وه»^(۴)
 مه‌شامت وه بو‌ی، چنوو‌ر و شه‌وو‌و
 با پر بو وه بو‌ی، فه‌زای «داله‌هو»^(۵)
 وه یاد مه‌جنوون، دل جه‌غه‌مان که‌یل
 مه‌یل تازه‌که‌ر، مه‌یله و ده‌شت له‌یل^(۶)
 شه‌مال بو وه عه‌شق، یادگار یاران
 به‌شه‌وق شه‌فه‌ق، زه‌ردی نیواران

۱- مله‌یه سه‌خت له نزیکێ تازاوای باوه‌جانی.

۲- ده‌شتی و پر یاده‌شتی جو‌ر واله «باوه‌جانی» که به شاری «سه‌لاس» مه‌شه‌وو‌ره.

۳- چه‌شمه‌یه‌جوان له قول‌قوله‌ی باوه‌جانی.

۴- ناوی لادێ به‌کی «قه‌لخانی».

۵- کیو‌یکی به‌رزو دیاری له‌چه‌می زریسک تا حه‌فت که‌ش له به‌ینی «قه‌لخانی» و «باوه‌جانی».

۶- نزیکێ «داله‌هو».

خاترت وه خار، غم مه با مه لول
 عه رزم عه رزه کهر، وه بارگهی «بالول»^(۱)
 عه رزم هر ئیده ن، ئه ر پۆ بۆ ئه ر شه
 ئازیز نزیکه، مه سپاروش وه ئه و
 له دیده ی به دان، مه حقووز بۆ دیده ش
 خه م نه بۆ قامه ت، سه ول که شیده ش
 گه ردی نه گه یرو ئایه نه ی په نگش
 گه ردین بۆ شیوه ی، شیشه ی قه شه نگش
 شسه مال وه نه رمی، بالی بشانه
 دوعای «گنج العرش» به ویتا وانه
 به ری له ئافات، دوور باله به لا
 بی به لا بشو، وه سه راو «قه لا»^(۲)
 ته راو «ده شتی وپ»، تا سه راو «قه لا»
 بی فه رقه ن خاکش، با خاکه ته لا
 درختش گشت عوود، خاکش عه نه رن
 موشك ئه فشان زولف، دیز دل به رن
 قادر وه قودره ت، عه مده ن سرشته ن
 نوور ته جه لای، ویش پی یا وه شته ن
 مه خسوس «سی ته پان»^(۳)، به رگوزیده که رد
 له گشت عه زیتر، نوور دیده که رد
 شه مال ساده ی سا، ده سم وه دامان
 ته شریف بهر وه سه یر، سه فای «سی ته پان»

۲- سه راوی «میرناوا».

۱- زیاره ت گای قه لخانیه له «داله هۆدا».

۳- دئی به که له نزیکه «تازاوا» ی باوه جانی.

ٲاسه‌ن «ده‌شتی وٲ»، گشتی شیرینه‌ن
 له گشت شیرین‌تر «دی‌که‌ی نه‌مینهن»^(۱)
 بـدیـه بـوینـه، چ باخی دارؤ
 چ جیلوه و جه‌لا و ٲه‌رداخی دارؤ
 چ بـه‌نه‌فشه‌جاٲ، سـونـبـلی دارؤ
 به‌رجه‌سته‌ترین گشت گولئی دارؤ
 مه‌شامت وه بسؤی، عه‌ترش ٲرکه‌ره
 نه‌وسا تماشای، «ده‌شتی وٲ» که‌ره
 مه‌دام چون به‌ه‌شت، نوور لیش مه‌وارؤ
 هه‌زاران هه‌زار، ٲه‌ری و حوور دارؤ
 ئاوش به‌ر مه‌یؤ، له به‌تن حه‌جه‌ر
 «الطهور العین»^(۲) جوئی شیر و شه‌که‌ر
 شه‌مال نه‌و کانی، ٲلووری دارؤ
 هه‌ر زه‌ٲه‌ش نه‌رزش، کورووری دارؤ
 نه‌و سیمای سیمین، جه‌مین چون جامه
 نه‌و شیرین شه‌وکه‌ت، شیرین که‌لامه
 نه‌و قسه‌د و قامه‌ت، قسه‌یامه‌ت خیژه
 نه‌و جه‌مال مانگ، چواره‌ده بیژه
 هه‌ر سوّح تیّه‌ سه‌ر، «کانی ٲلووره»^(۳)
 نه‌و گه‌رده‌ن بی‌گه‌رد، گه‌رده‌ن ٲلووره

۱- نیسته شاری «سه‌لاس» نزیککی بوه‌توه.

۲- ناشیره به «ماء طهور» چه‌شمه‌ی ناوی ٲاک و بی‌گه‌رد.

۳- چه‌شمه‌یه له ده‌شتی وٲی باوه جانی.

په‌ی سه‌فای سوورته، زولف و خال ویش
 په‌ی جه‌لای جه‌مین، کوی جه‌مال ویش
 چین مه‌دو و جه‌چین، نه‌گریجه‌ی^(۱) چه‌نگش
 که‌رو و جه‌رچین، دیده‌ی قه‌شه‌نگش
 وه‌ په‌نجه‌ی له‌نجه، ناو مه‌که‌رو شق
 مه‌شانوش له‌پرووی، گونای زه‌پوه‌ره‌ق^(۲)
 نه‌گر دیت و هات، چه‌م و جه‌لاوه
 چون مای «سه‌لمان»، وه «سه‌ر قه‌لاوه»
 مه‌خفی نگا‌که‌ر، وه‌که‌مین‌گاوه
 نه‌وا بوینوت، وه‌نیم‌نگاوه
 موژه‌ش بنیشو له‌پیشه‌ی جه‌رگت
 چون من بنالی، تا وه‌پوی مه‌رگت
 پروم نه‌وی شه‌مال، چه‌نش و اچون چی‌ش
 دل بین وه‌نی‌ش، موژه‌ی دیده‌ی ری‌ش
 یه‌ک ده‌می وه‌ده‌م، بی‌نی‌ش که‌ره
 وه‌مه‌له‌م مه‌یل، ساپ‌نش که‌ره
 جارئ که‌ری سه‌یر، بالای نه‌مامش
 مه‌وی تا سه‌د سال، تو‌یج وه‌غولامش
 مه‌ست نه‌وی وه‌دین، دوو دیده‌ی مه‌شش
 بی‌خوف بای له‌تیغ، نه‌بروی په‌یوه‌شش
 نه‌ر بدو و «قاف»^(۳)، بی‌پای بی‌نی‌ساف
 شق مه‌بو شه‌مال، ئی قاف تا نه‌وقاف

۱- مه‌په‌ست له‌پرووی جوان و سپی نگاره.

۲- زولف.

۳- مه‌په‌ست قوله‌ی به‌رز و سه‌ختی «قاف»، که‌له‌چیروکدا ئه‌لین جی هیلانه‌ی سیمورغ بووه.

تسماشای بالای، نه‌مامش کهری
 گۆل نه‌خوه‌ی شه‌مال، سَلامش کهری
 مه‌پِچۆت وه زلف، بۆ عه‌بیره‌وه
 په‌ی ویش مه‌که‌روۆت، وه زه‌نجیره‌وه
 با ته‌نیا «نه‌حمه‌د» گیر دامش بۆ
 تامه‌حشر شه‌مال، هه‌ر غولامش بۆ

شه‌مال ئامانه‌ن^(۱)

شه‌مال ئامانه‌ن، شه‌مال ئامانه‌ن
 شه‌مال ساده‌ی سا، ئیمجار ئامانه‌ن
 ئیش بێ سامان، کاری زامانه‌ن
 به‌وینه‌ی عه‌ره‌و، ده‌سمه‌ دامانه‌ن
 ساکنی زامان، ده‌رد داغانه‌ن
 فه‌زای شکوفه‌ی، سه‌یر باغانه‌ن
 واده‌ی کۆچ ئیل، به‌رز ده‌ماخانه‌ن
 هه‌واشان وه مه‌یل، پای ئیلاخانه‌ن

۱- نهم شیعرانه که «میرزانه‌حمه‌ده» به ناوی شه‌مال گوتویه جگه له جوانی تایه‌تی‌یان له پوانگه‌ی «جغرافیایی» دانه‌رخ و بایه‌خی زۆریان هه‌یه‌ به‌م جووره‌ که زۆربه‌ی ناوو ئیسمه‌ جوان و قه‌دیمه‌ کان پابردوو وه مه‌حاله‌ کان ولاته‌که‌مان دواره‌ زیندوو ده‌که‌نه‌وه‌و بۆ هه‌تا‌هه‌ تایه‌ له‌ بیر ناچن و له‌ میزوی نهم گه‌له‌دا سه‌بت ده‌بن.

کهش و کوچه شوق، گول چراخانه
 چنور توق بهستی، هرد^(۱) زاخانه
 وه فراوان جاری، پای مه غارانه
 سو سن و شه بو، شهیدای بارانه
 نه رگسان کهیل، پای چنارانه
 شه فاف شنوی، وه لگ دارانه
 وادهی شمارهی، رهش ده وارانه
 عیشوه و ئیشارهی، شه ده لارانه
 سهیران سه فای، گول عوزارانه
 وهخت دید و باز، دوس و یارانه
 سه رکهش شیمر خوان، شه کهر بارانه
 ئیرسال مه رسوول، ده رده دارانه
 سه پافی دانهی، مایو و خالانه
 وهخت گهشت و گیل، کورده مالانه
 مه حرومی «مه جنون»، دیدار «له یلن»
 «له یلی» خاتر کهیل، سه حرای «دوجه یلن»
 شه هیدی «فهرهاد»، شازادهی «چینه»
 زایه لهی «شاپور»، شین «شیرینه»
 ئیسه من وهی زام، نه سه ره فتمه وه
 شه مال وهی نامه ی، بو نه فتمه وه
 بدهین غه مخانه ی، دل وه تالاندا
 گنجی بخوهین وه ناو، کورده مالاندا

مینگە^(۱) وە مینگە، ھەوار وە ھەوار
 ئیڵ ئەحشامات، کوۆمار وە کوۆمار^(۲)
 چەشمە وە چەشمە، کانی وە کانی
 تەفریگای زومرە ی خان خەوانی
 بەن، بەن، کوۆ وە کوۆ، باھوو وە باھوو
 شەمال ئەمانەت، مە مە دەم وە توو
 بگنیلە ھەتا، مەشی وە جسایە
 بەرز دڵنشین، پەرچە سەفایە
 فەزای فەرەح بەخش، چەشم ئەنازیوہ
 مەنزلگای شیرین، شەکر پازیوہ
 شەوان مەمدەرۆ، وە شەمالوہ
 سەحەر مەقابیل، وە «گاجالەوہ»
 نیشانەش ئیدەن^(۳)، ساتی بکەر گەشت
 ساراش بوۆ مەدۆ، چون پەوزە ی بەھەشت
 شەمال بوۆ تو دز، مە پاشکەمانت
 ئیمجار وە گیرەن، دەسمە دامانت
 مەن ویم نەمدەم، وە ئاماجشان
 توۆ سەر بکیشە، وە کوۆماجشان
 پاسەم شەنەفتەن، وە قەوڵ گەفتار
 ماچان سی مالن، ھان لە یەک دەوار

۱- شوین.

۲- گەرەک - چەن مال لە نزیک یە کدا کە پرو چەرداخ و دە واریان ھەل داہی.

۳- ئەمە یە.

نامانت بو وگم، وه ده‌خیله‌وه
 ویت بووزه به وار، وه «سه‌ر تیل‌وه»
 نه‌مانه‌ت فه‌رزه، من مه‌دهم وه توو
 ستوون نه‌وه‌ل، تا ستوون دوو
 بدارش وه چه‌م، وه پی‌وازه وه
 نیشانه‌ش ئیده‌ن، وه شی‌وازه‌وه
 نه‌گر مه‌په‌رسی نیشانه‌ش کامه‌ن
 شی‌وه‌ی شیرینیش، مه‌شهوور عامه‌ن
 «له‌یلئ» سفه‌ته‌ن، سه‌وزه پو‌خساره‌ن
 «شیرین» شه‌وکه‌ته‌ن، شه‌که‌ر گفتاره‌ن
 عه‌رعه‌ر نه‌نامه‌ن، بالانه‌مامه‌ن
 جه‌مین چون جامه‌ن، زلف ده‌سه دامه‌ن
 کویچه‌ جه‌نگی وه‌ن، شوخ شه‌نگی وه‌ن
 چه‌م سی‌وه‌نگی وه‌ن، نه‌تلمس په‌نگی وه‌ن
 خال قه‌شه‌نگی وه‌ن، مه‌یل وه‌ جه‌نگی وه‌ن
 دل جه‌ سه‌نگی وه‌ن، یه‌ک فه‌ره‌نگی وه‌ن
 زلف زه‌نجیری وه‌ن، بزنگ تیری وه‌ن
 بو عه‌بیری وه‌ن، کورده‌میری وه‌ن
 مار نه‌ دوشی وه‌ن، دل وه‌ جو‌شی وه‌ن
 شه‌که‌ر نو‌شی وه‌ن، ژار فرو‌شی وه‌ن
 نه‌ونه‌هالی وه‌ن، سو‌سه‌ن خالی وه‌ن
 قه‌د شمشالی وه‌ن، شه‌و غه‌زالی وه‌ن
 موشکین مووی وه‌ن، نافتاب پرووی وه‌ن
 عه‌مبه‌ر بووی وه‌ن، مار گیسووی وه‌ن

تەپلان بازی وەن کەوێ نازی وەن
 تاوس تەرحی وەن تووتی پازی وەن
 پاز وە نازی وەن، تیر ئەندازی وەن
 وە خود نازی وەن، بەک تەنازی وەن
 شیرین شەرمەندە، بێستوونی وەن
 چەم وە ئەسەر وەو، چنگ وە هوونی وەن
 گەردن زەردی وەن، دل پەردی وەن
 خال بێ گەردی وەن، بێ هام فەردی وەن
 شەمال تۆ حەکیم، حال یارانی
 مەلەم زەدە ی زام، دەردە دارانی
 شەوان شەندە ی زلف، شەدە لارانی
 مەحرەم وە سینە ی، گۆل عوزارانی
 پەونەق بەخش شەوق، جەمین جامانی
 جەلال جەلوی، نەونە مامانی
 لاقەید لە تانە ی، بێگانە و خویشی
 ئەشی ئەم جەورە، بۆ من بکیشی
 بۆ مەکر مدار، تۆ پەروەردگار
 تا سپیدە ی سوح، نەوگە ئاشکار
 غەم و پەژارە، ئەرواحم سەندەن
 شەمال سادە ی سا، شەوگار نەندەن
 مەبادا کیشووم، ژ پەردە ی نەفەس
 ئاهی ئاهرین، بە وینە ی قەقنەس
 «شاوێ کو» جەو ئا، ئاتەش مەسانۆ
 سا پرشنگ وە هەر، کوێ مەشانۆ

نه و هم مه سووچنۆ، ناه ئاته شیم
 هه ی خاکم وه سهر، چیشهن دلخوه شیم
 سارای «ماهیده شت»^(۱)، مه کهرۆ خاپوور
 پارچه ی «به نی گه ز»^(۲)، مه بۆ وه کۆی «توور»
 لال بام مه بادا، وه شیوه ی دلبر
 شه راره ی ئاهم، بیاونۆ زهره
 یا هدر گهرمی دووی، ئاهم بدۆ لیش
 نه و هم مه سووچیۆ، چون گرسنده ی ویش
 هه نی جه دنیا، به رمه شوۆ دی که س
 عهرش و ئاسمان، مه سووچۆ به کده س
 «نه حمه د»! تو وه توون، دونیا وه ته وه س
 دونیای بی دلبر، حق نه یدا وه که س

۱- ده شتیکی زۆر گهره و به ریلاره هه رله «کرماشان» تا «پروانسه ر».

۲- پرشته کیۆی جوان له «بازان» نزیکه «جوانرۆ».

شه‌مال غه‌مانم^۷

شه‌مال غه‌مانم، شه‌مال غه‌مانم
 بو بدهر وه باد، عومده‌ی غه‌مانم
 وه مهرگت قه‌سه‌م، ناگر وه گیانم
 قرچه دان وه جه‌رگ، موخ و سوقانم
 سه‌نگ که‌رو وه ناو، شو‌ر گریانم
 مه‌یاو^(۱) وه عه‌رش، قرچه‌ی بریانم
 شه‌مال بو به عه‌شق، «مه‌جنوون» و «له‌یلن»
 فریاد پره‌سیم که‌ر، دل که‌یلن خه‌یلن
 سه‌راپام وه نار، گرپه‌سته‌ی نه‌فتن
 چون نازیز وه نیش، زامم نه‌سره‌فتن^(۲)
 چارم ناچاره‌ن، پای پراسیم چه‌فتن
 دوور بو جه نازیز، سه‌خت کو‌سم که‌فتن
 قامه‌تم چون چو‌ی، چه‌وگان چه‌م وه‌رده‌ن
 چون نه‌برو‌ی نازیز، وه هم‌خه‌م وه‌رده‌ن
 ره‌نگ زه‌رده‌ن جه داخ، ره‌نگ زه‌ردی نازیز
 خه‌زانش که‌رده‌ن، بی‌واژه‌ی پاییز
 فدات بام شه‌مال، جه غه‌مان که‌یلم^(۳)
 چه‌مه‌پای هه‌وال، موژده‌ی «دوجه‌یلم»^(۴)

۱- نه‌گه‌به.

۲- ساپیش نه‌بروه.

۴- شوینه‌که‌ی مه‌جنوون.

۳- پر.

عوزر ناوهری، را دوورن خه‌یلن

وه یاد جارن، تازه کهر مه‌یلن

چون سیمورغ وه قاف، بشانه بالن

هه‌وال پرسى کهر، باوهر هه‌والن

وه شه‌رتن شه‌مال، وه ده‌وان ده‌و

نه وه پو ئارام، نه شه‌وکهری خه‌و

بکیشه شه‌مال، بال چون شه‌هاب شه‌و

بشو وه ته‌واف، «میرحه‌مزهی»^(۱) عه‌ره‌و»

وه شه‌رتن پاک بسو، سویح سه‌ح‌رش

وه‌شن تماشای، مه‌نزهری خوهرش

«زاخه» و باد‌مان»^(۲)، کوئی «نقاره‌کو»^(۳)

تا «چه‌نگیزقه‌لا»^(۴) مدارات نه‌بو

له «قزل‌قه‌لا»، وه جه‌خت مه‌ویاری

مه‌وینی برجی، به‌رز و دیاری

قوله‌ش هر نه‌وه‌ن، بوله‌ند و سافه‌ن

مه‌واچی یه‌کئی، له قوله‌ی قافه‌ن

کوئی «قه‌با سورخه‌ن»، بدیه به‌یه‌قین

دیاره خوهره‌لات، تا وه خوهرنشین

له «قه‌ره‌چیمه‌ن»، مه‌سکه‌ن کهر تاوئ

شه‌کته‌ی به‌رکهر، وه به‌وره ئاوئ

۱- مەرقەدی یە کئی له ئەسحاب لە بە شی خۆره لاتی شاری «جوانرۆ».

۲- دووکیۆن له نزیکێ سووریدەری «جوانرۆ». ۳- کوپیک له نزیکێ «هەلانی» جوانرۆ.

۴- قەلای چەنگیزخان له سەربینی شاری «جوانرۆیه».

«قهره چه‌م» ده‌شتی، خوش هه‌وا و به‌رزنه
 ئاسوش له‌هاوین، مه‌واچی ته‌رزنه
 چاگه مه‌ویه‌ری، «حه‌سار سفیده‌ن»
 چه‌مه‌ن چیمه‌نه‌ن، چناره‌ن بیده‌ن
 «که‌یفه» و «زیران»، «مه‌نمی» و «گولباغی»
 بیشه‌ی پر له‌شیر، له‌شاهان یاغی
 وه‌دققه‌ت بدیه، وه‌مه‌حاله‌وه
 «هه‌وه‌توو» دیاره، وه‌«ساراله‌وه»
 بالائی بشانه، مه‌گیر به‌هانه
 «سه‌قز» و «بووکان»، «سه‌رده‌شت» و «بانه»
 به‌ن به‌ن، کو‌وه‌کو، له‌یلاخ وه‌له‌یلاخ
 سه‌یر که‌ر تا وه‌سه‌ر، سه‌رقوله‌ی «باشماخ»
 «باشماخ» یاگه‌ی، شیرین ته‌رزانه
 چه‌مه‌ن چناران، بالآ به‌رزانه
 سه‌وزه و بالآ به‌رز، قوچ می‌ش چاوه‌ن
 ناهووی خوه‌ته‌ن خو‌ی، گول‌کو‌ی په‌راوه‌ن
 چه‌ترچین شیرین، قاز و قوله‌نگ مل
 شه‌ده شه‌وبه‌ند شو‌ر، که‌مه‌ر شال شل
 شه‌مال فرسه‌ته، له‌م «په‌مه‌زانه»
 شیرینی شه‌که‌ر، له‌و سه‌ره‌رزانه
 شه‌مال نه‌ر وه‌سه‌مع، شریف‌ت یاوان
 وه‌یاو یاو^(۱) بشو، تا وه‌«مه‌ریوان»

بـویـهـرـه وـه بـان «زرباره وه»

بـدیـه وـه زینـهت، زیـبای شاره وه

تـمـاشایـهـن، سـهـبا و ئیـواران

دهـس دهـس نـاـزاران، مـهـویـان مـهـویـاران

خاکـش شـور نهـنگیز، شاعـیر پـهـروهـرهـن

کـوی مـهـعـریفهـتهـن، کـان گـهـوهـرهـن

کـویـه مـهـویـنی، له کـوان تـاکـهـن

قولهـش چـون قولهـی، «قاف» سهـمناکـهـن

نـهـو کـو «کـوسالان»، بهـنـهـن شا وه کـون

شـهـمال شایستهـی، پـهـر و بـال تـون

ویت ئاسا دهـی سا، تهـیران کـهـر چـون تهـیر

جاگیر بهـر له تهـخت، چـون شا بـکهـر سهـیر

بـاغـهـن بـولاغـهـن، سهـولاوان دهـشتهـن

سهـیرانهـن سهـیرهـن، سهـفای گـول گـهـشتهـن

شـهـمال خاتـرت، له غـهـمان شاد کـهـر

چـون مـن تـماشای، «مـهـمـوود ئاباد» کـهـر

بـدیـه بـویـنه، چ بـاخـی دارو

چ قـهـسـرو ویـلا، چ کـاخـی دارو

حـهـوش و حـهـیات و گـولباغـهـ و گـولش

بـوی بهـهـشت مهـدو، ماوا و مهـنـزلش

چـون خـوهـتهـن خاکـش، بهـکـهـر موشکینهـن

بـاغـش ماچی باغ، پـوـح نهـفـزای چینهـن

شـهـمال وه یـهـقین، قـاپی مـورادهـن

مـهـکان مهـقام، قـوتـب ئیـرشادهـن

له هه ر حه‌فت ئه‌قلیم، مه‌عرووفه‌ن نامش
 به‌رزه‌ن له ئه‌وتاد، پایه و مه‌قامش
 «آسماء الله» و عه‌زیمه‌ن نامش
 شه‌مال چون من به‌ر، تو‌یج وه غولامش
 «نه‌حمده» ریزه‌خوار سفره و خوانشه‌ن
 «فانی فی الله» و، سه‌نا خوانشه‌ن
 ئه‌یجازه‌ بگه‌ره، له‌و پیر کامل
 ته‌شریف به‌ر وه سه‌ر، قوله‌ی «سوور که‌ول»
 ئاوای بو‌ه‌ره، له‌و ئاو کانی‌یه
 ئاوش ماچی ئاو، زنده‌گانی‌یه
 شه‌و بخه‌ف سه‌حه‌ر، زوو ئاخیزکه‌ره
 تسماشای به‌رزی «کو‌ی ئاریز» که‌ره
 شه‌مال چون شاهین، هه‌ر ته‌و به‌یانه
 ویت به‌ده‌ر له‌ به‌رج، به‌رزی «میانه»
 به‌دیه بو‌ینه، چ کو‌ساری وه‌ن
 چ شاخ شیرین، پیر شکاری وه‌ن
 غاره‌ن مه‌غاره‌ن، شاخه‌ن شه‌تاوه‌ن
 قوله‌ش مو‌تابق، قوله‌ی «په‌راوه‌ن»
 سه‌خته‌ن هه‌له‌ته‌ن، که‌مه‌ره‌ن کاوه‌ن
 سه‌بیاده‌ن سه‌یده‌ن، شکارگای راوه‌ن
 لیژۆ به‌ر چون ئاو، سه‌ره‌نه‌ر^(۱) که‌ره
 وه‌ جه‌خت بو‌یه‌ره، له‌و دو‌ل و ده‌ره

فـهـرـا مـوـش نـهـبـو، دـهـسـم وـه دـا مـان
 نـهـهـار لـه «تـيـژ تـيـژ» شـام لـه «نـارهـنـان»
 شـهـمـال سـهـرو نـو، چـهـمـن «مـهـمـد»
 تـمـاشـايـهـن، لـهـو جـا نـهـو يـرـهـد
 بـدـيه بـگـيـلـه، شـهـمـال شـوـن وـه شـوـن
 وـه تـهـنـيا بـشـو، وـه «كـهـمـيـزه كـوـن»
 وـه پـهـژـارهـو، شـهـو نـهـدـهـي وـه سـهـر
 مـدـارـات نـهـبـو، تـا وـه «نـاوـيـهـر»
 گـشت كـشـتـن گـولـهـن، مـهـزـرـهـعـي سـهـوـش
 مـاچـي «كـمـوسـهـرـهـن»، سـهـرچـهـشـمـهـي حـمـوـش
 نـاوـي بـوـهـره مـهـيـلـي تـازـهـكـهـر
 حـمـد و سـهـنـاي حـق، بـيـنـهـنـازـه كـهـر
 وـه پـيـچ و قـهـمـچ و وـه خـم و دـهـره
 دـهـورـي دـهـر لـه دـهـور، «نـاوـيـهـر» گـهـوره
 وـه نـيـسـتـيـغـناوـه، بـگـيـلـه تـا وـه
 وـه يـهـواش يـهـواش، تـا وـه «سـهـر نـاسـيـاو»
 لـه «مـا مـاتـگـه»، بـوـهـره نـاوـي
 نـاوـي وـا شـهـمـال، دـي پـهـيـدا نـاوـي
 سـهـر و سـوـورهـت بـه پـوـوي سـهـفـاوـه
 سـهـفـا دـهـر وـه نـاو، «كـانـي شـهـفا» وـه
 چـون شـاي نـمـو جـلوـوس، زـيـبـاي زـهـرـيـن پـهـخت
 وـه «سـهـر تـه خـتـهـو»، بـنـيـشـه وـه تـهـخت
 لـهـنـگ نـهـو يـ شـهـمـال، وـه خـتـم وـه تـهـنـگـن
 دـوـور بـا پـاي نـازـيـز، لـه سـهـيـرـان لـهـنـگـن

په عداسا ده یسا، وه نالانه وه
 ناله کهر وه کوی، «عه والانه وه»
 بوله ند کوپه وهن، با وه قبر و شهره ف
 بدیه دیاره، له هر چوار تهره ف
 «سه رچی» و «نشور»، چهنی «تا» و «دولاو»
 «چالی» و «چه مرگا»، مه وینی وه چاو
 نه و جا مه عبه دگای، پیر کاملن^(۱)
 شه مال مورات، له و جا حاصلن
 حه کیمه ن په ی دهره، زامان کاری
 وه بی زیاره ت، وه لیش نه ویاری
 ته وافی کهره، وه ته مه ناوه
 خوا حافیزی کهر، بشو وه راوه
 سه سه ری سه ر دهر، وه «باعس په رنه»
 بشو وه «گورگان»، بوینه «زه رنه»
 «زه رنه»^(۲) زه پینه ن، زه پ لیش مه وارو
 چون بهك وه جه ب خاك، بی ناو نه دارو
 «لون» و «شایه نی»، هر دوو دیاره
 په رواز کهر چون په يك، له په ی ناواره
 «پاگه»^(۳) و «که ماله»^(۴) و بخوما ی «شهره»^(۵)
 ته نگ «نور و سور»^(۶)، «ته لاش»^(۷) و «سه نجره»^(۸)

۱- مه به ست «شیخ مرجه مه دی» زاد نه خوره که مرقه دی وا له «دولاو».

۲- کیویکی به رزه له نريك لادیکانی «لون کون»، «که لانی»، «ته ختی زه نگی»، «هسته»، سه ر به شاری کامیاران.

۳- کیویکه له نريك دیی «به له زین» روانه ر.

۴- کیویکه له دیی «که لاره ی» روانه ر.

۵- ناوی کیون له لادیی «خه راجیان» سه ر به ناوچه ی «روانه ر» له مه حالی باشو کی.

۶ و ۷ و ۸- پشین.

بشو وه «زینان»^(۱)، جاگهی شکارهن

قولهی «پوانسهر»، لیت ئاشکارهن

«پوانسهر» دهشتی، پیر سهفا و کشتن

ماچی پهی بههشت، خودا سرشتن

تازه مهسجدی سازیان ئارو

وینهی تاق عهرش نور لیش مهوارو

«پوانسهر» پوشتن، جه نور فهپش

خیزیا خهیر و، بیزیان شهپش

واجبهن شهمال، بشو بسوینه

فهزئی سونهتی، تییا بخوینه

تماشای سهراو «پوانسهر» کهره

ئاوش وینهی ئاو، چهشمهی «کهوسهر»

تاف مه دو چون تاف، وه فراوان کو

سهفاش ههن چهنی، کوکوئی «وشکهرو»

خاکش ماچی خاک، خوهتهن زه مینه

پساتهخت زیبای، والی نشینه

مه خسوسهن بدیه، وه «تهختی زهنگی»^(۲)

نیهن ناپهیدان، تهخت وهی قهشهنگی

ته شریف بهر وه سهرا، قولهی «پوانسهر»

خاس وه ئاره زو، سهیر و سهفا کهر

۱- ناوی کیویکه له گوندی «خهراجیان» سه به شاری «پوانسهر».

۲- بهردیکی گردوته راشیاو و ساف که ئەلێن هی دهوهری «ماده» و به سهنگی مهزبهح مشهوره و له لیوی سهراوی پوانسهر دانراوه.

شەمال دياره، بديە وه زهروور

به‌ند «سه‌له‌كان»^(۱)، «خانيه»^(۲) و «دی‌سوور»^(۳)

به‌پاس موسته‌قیم بداره وه چه‌م

وه خاتره‌جه‌می، بشۆ وه «ته‌م ته‌م»^(۴)

فیدات بام شەمال، وه سدق سافئ

له‌جای من له‌وجا، بکه‌ر ته‌وافئ

شەمال شیت نه‌ویت، چون من عاقل به‌ر

زیاره‌ت زات، پیر^(۵) کامل کەر

جای سدق و سه‌فا، عیلم و به‌قینه‌ن

مه‌زه‌ره‌شه‌ره‌ف، ئیمان و دینه‌ن

كان كه‌ره‌مه‌ن، كۆی مه‌رحه‌مه‌ته‌ن

دارای كه‌رامات، فه‌ر و په‌حه‌مه‌ته‌ن

شەمال بۆ له‌جای، كه‌مه‌ره‌غولامش

نه‌كه‌ جارئ سه‌د جار، بکه‌ر سلامش

«ئه‌حمەد»! ئی دنیا خودعه‌ش سه‌د په‌نگه‌ن

هه‌ریه‌كه‌ وه نه‌وعئ، پاش له‌پا له‌نگه‌ن

۱- له‌گه‌نده‌كانی «پروانسه‌ره‌ن».

۲- پیشین.

۳- پیشین.

۴- پیشین.

۵- «شیخ مه‌حموده‌ له‌ «ته‌م ته‌م» دیی سه‌ر به‌ ناوچه‌ی «پروانسه‌ره‌».

شەمال زەرورەن

شەمال زەرورەن، شەمال زەرورەن

شەمال وە جایە، لوات زەرورەن

ئێدەن ئەر خاتەر، منت مەنزورەن

مەکیانوت بشۆ، ئەواچی دوورەن

عوزر ناوهری، فرمانم پیتهن

های شەمال! نازیز، دیدەش لە پێتهن

چون یە چەندیوەن، شەمال مەنمانی

توپی توغرای زلف، ئەو نەمشانی

بی خەوهرەنی، شەمال جە حالش

مەر تەرکت کەردەن، ئامۆشوی مالش

ئیسە بسۆ تومار، حالش بوانە

مەلاحزەش کەر، سابۆ بمانە

جە سەختی زەمان، ئەو بی دەماخەن

جە خەلۆت خانەیی، ویش دیل دوساخەن^(۱)

نیان پەیی جەستەیی، خەستەیی پەشیوش

ئەنگوشت حەسرەت، وە خال لیوش

نیهن ناز ئاخیز، سووچ و بەیانیش

کوژتای کردگە، ئامۆشوی کانیش

زلفان وینەى مار، جەنگى مەدۆ پىچ
 پۆژ بى فەزای دەشت، شەو وە سزای کىچ
 شەمال ەى زلانا لیت زۆر کەردە بۆ
 دەى چون من نازىز، لیت تۆر کەردە بۆ
 سەختى زمستان، لیت مەدۆ تانە
 نە نه کیشى سەر، وەو خەلۆت خانە
 نە بەخشى فەرەح، وە جەستەى خارش
 نە شکاوى چون گۆل، قورس پوخسارش
 شى نە کەى زلفان، مشکین تالش
 کەیل نە کەى لە دەور، دیدەى غەزالش
 نەشیونی گۆلەنگ، سەر قەتارە کەش
 نەزەرنى چون زەنگ، گۆشەوارە کەش
 نەمالى نەرمى، وە بالاشەو
 وەشەرمى ئەو گەرد، وە پالاشەو
 سەیر ئەو بالا، پەى یاران سەفان
 ئەو گەردە پەى دەرد، بيماران شەفان
 فرسەتەن شەمال، بۆ پەرەواز کەرە
 چون قاپى بەهەشت، بەقەش واز کەرە
 بشکاوه دوگمەو سوخمەو سىنجاخش
 سەرشار بەر وە سەیر، تماشای باخش
 بادا شوکرت بۆ، لەى فەسل دەیدا
 مەویارى بى غەم، لە باغچەى بەیدا
 لە سەحن ئەو باغ، سازیان حەوزى
 جە نوقرەى خام و فیرۆزەى سەوزى

نهو باغ بهه شتن، نهو جهوز «کهوسهرن»

چه شمهش له شهربهت، شیر و شه که رهن

خوری که ی شوخی، شیوه ی نهو دارو؟

ره شته ی نهوهرن، نوور لیش مه وارو

«توبا»^(۱) که ی وینه ی، بالای نهو بهرزه ن؟

«کهوسهر» که ی تهرحی، جهوزی لهو تهرزه ن

گویا لهو وینه ی، سینه ی نهو سافه ن

قه له م چون موژه ی، نهو مووشکافه ن

ساق عهرش ماچان، حق شهریف که رده ن

که ی چون سای گهرده ن، نازیز بی گهرده ن

پیشانی ش کورسی، بی شبهه و شکون

عه دل و میزانش، که ی دیده و نه برؤن

قادر وه قودرته ت، له قای ویش ره شته ن

ههر تایه جه مووش، قه سری بهه شته ن

شه مال مهویه ری، جه سهر پاشه وه

مه خیزو گهردی، وه پالاشه وه

حه کیمه ن ثامان، په ی دهوای گهردی

نه گهر باوه ری، لهو گهرده گهردی

شانی چون نه سیم، وه پرووی داخه وه

چون خاک «مه که»، وه «له یلاخه وه»

دی قاپی قه فهس، نه فهس واز مه بو

نساویر له سه رما، سه ره فراز مه بو

پەنگ زەردی «ئەحمەد»، دووری نگارەن
ئەرچی دەرد دل، ئەو بی شمارەن

شەمال و «ئاویەر»^(۱)

دل هەراسانەن، دل هەراسانەن
شەمال سادە ی سا، دل هەراسانەن
مەرام مەیلش، وە «کوردسانەن»
ئەگەر مەیلت بۆ، جە لات ئاسانەن
ئارەزووش وە دین، دیدە مەسانەن
هەر شەمال قاسد، نامە پەسانەن
تەسدىت کیشان، فراوان خەیلئ
یاونات نامە ی، «مەجنون» وە «لەیلئ»
ئیسە بۆ وە ئەشق، ئەو دوو دلدارە
مەجزووب و مەحرووم، ئەو دوو بیچارە
وە شیوە ی شیرین، وە ئەشق «فەرهاد»
«خوسرەو» وە ئەفسوون، پەنجی داو وە باد
وە ناگر عەشق، «نوورە» وایە کدەس
سووزیا بۆ «ئاووس»، تا بی وە قەقنەس

۱- کۆیکی جوان لەشاری «سنە» کە جی سەیرانە.

وه شیخ «سه‌نعان»، وه دین ته‌رسا
 وا دین «ته‌رسا»، په‌رسا و نه‌ته‌رسا
 منیچ چون شه‌وان، وه تو موحتاجم
 ویت ئاسا شه‌مال، بکهر عیلاجم
 هه‌وای «ئاویه‌ر»، به‌رزی ده‌ماخی
 که‌فتگه‌سه‌یادم، گوئباخی، باخی
 جاگیر به‌ر له‌سه‌ر، قوله‌ش چون جاران
 تازه‌که‌ره‌مه‌یل، وه یاد یاران
 نه‌جای من بدیه، وه سه‌ر به‌رزه‌وه
 به‌و سه‌حرای شیرین، خوه‌ته‌ن ته‌رزه‌وه
 بدیه و بوینه، وه بی‌دره‌نگی
 مه‌وینی تالار، کیسرای بی‌په‌نگی
 ئوتاق شه‌وخواو، شه‌و شه‌که‌رباره
 هه‌ر ئان له‌به‌هار، ها له‌و ته‌لاره
 عاده‌تش ئیده‌ن، شه‌و بالآ به‌رزه
 شه‌و شیرین شوخ، نه‌یشه‌که‌ر ته‌رزه
 شه‌و سیمای سیمین، جه‌مین چون جامه
 شه‌و شیرین شه‌وکه‌ت، شه‌که‌رکه‌لامه
 شه‌وکه‌ت شه‌و قامه‌ت، قیامه‌ت خیزه
 شه‌وجه‌مال مانگ، چواره‌ده‌بیژه
 تا بیته‌خه‌وا، خوئی شه‌دا له‌ته‌ل^(۱)
 گوشه‌نه‌کیشی، وه‌ک مانگ له‌سه‌رکه‌ل

چه‌رخ چه‌م، چون باز، له هدر سه‌هردا
 چه‌رخ نه‌دا وه ناز، وه «ئاویه‌ر» دا
 شه‌مال نه‌و چه‌رخ و چاوه نه‌دا لیت
 خوه‌ت و «ئاویه‌ر»، ئاگر بچن تیت
 نه‌و نه‌وی وه کل سوبحانی زایه‌ر
 توئه‌وی وه گهرد سفته‌ی سه‌ربایه‌ر
 هه‌ر کاری نه‌که‌ی، شه‌مال به‌ل شه‌و وی
 تا سه‌وزهم وه ناز، سه‌رمه‌ست خه‌و وی
 ویت‌ئاسا، نه‌وسا، ئاخیز که‌ر نه‌رم
 یه‌خه‌ی که‌تانی، لاده‌ر وه شه‌رم
 په‌شیو که‌ر زولفان، سیای ری‌حانیش
 ده‌قی که‌لایده، له پرووی پیشانیش
 نه‌سیمت نه‌رم، بده‌ر له گونای
 سه‌دجار نك جاری، ملج که‌ی دمس و پای
 نه‌سیمت وه بو‌ی، شه‌و بو‌ی «ئاویه‌ر»
 دو وه ده‌ماخی، تا بیته‌ خه‌وه‌ر
 بی‌ده‌نگ بیژ، دل‌به‌ر، دل که‌واویه
 له تاسه‌ی چاوی، چاو بی‌خواویه
 ناسوره‌ن^(۱) زامم، ده‌ردم کاری‌یه
 خویناو له چاوگه‌ی، چاوم جاری‌یه
 نه‌ر دلت وه تیر، دل‌به‌ر کاری‌یه
 «شه‌حمده» نه‌نالی یسادگاری‌یه

وەسفی «ئاویەر»ی «کوردوستان» بۆیە کۆی لە دۆسان^(۱)

«کاکە ئەحمەد» گیان، برای ئیمانی
 من هام لە «کورسان»، با خاس بزانى
 «کوردوستان» زیبای فەرى ئەماگە
 هام فەردان يەك يەك، پیری لینی داگە
 من و «مەحمودی» و «شیخ الاسلامی»
 «وەفا»ی باوەفا، بەو خوێشکەلامی
 نیشترین وە ماشین هەر چوار ئەفەر
 جیت خالی «ئەحمەد»، چوینە «ئاویەر»
 «ئاویەر» چادر، غەم لە سەر لایەرد
 تەم و غەم و هەم، وە جارێ با بەرد
 خاستەر لە عەرۆوس، تازە پەسیدە
 سورمەى دەلالەت، کیشا وە دیدە
 وە بای بەهاری، کێزەى ساز و سۆز
 بە سەفا و سەبای، پێشەى جگەر دۆز
 چون باش عەیاران، بە دل پوبایی
 حازر بى بە دل، پەى پەزیرایی
 لالە و هەلالەش، شکوفا مەس مەس
 هەریەک يەك دەستەى، گۆل گرتن وە دەس

۱- «میرزا ئەحمەد» ئەم شێعرە لە شاری سنەو بۆ یەکێ لە دۆسانی دوور لە وەتەن نووساوە بە ناوی «ئەحمەد» کە سەفا و یادی «ئاویەر»ی بۆ دەخاتەوێ بێر.

وه ی‌باد دووری، دۆس و ئازیزان
 «ئاویه‌ر» ده‌س که‌رد، وه عه‌ن‌به‌ر پ‌یزان
 چه‌تر چ‌ناران، چه‌مه‌نش واز که‌رد
 نه‌س‌سه‌ی بس‌ات، شادیمان ساز که‌رد
 پاز‌نا‌گولان، به‌ دَل وازمان
 ئساماده که‌رد گ‌رد، به‌ی پ‌یش‌وا‌زمان
 نه‌وه‌ل گول «نه‌ورۆز»، زی‌با وست وه به‌ر
 به‌نگین بی چون به‌نگ خال پرووی دل‌به‌ر
 دی‌بای ئه‌لوانش پ‌وشاو که‌رد وه به‌ر
 ئابی، ئه‌ز‌ره‌قی، ئه‌حمه‌ری و نه‌خ‌زه‌ر
 «به‌ره‌زا» به‌و زول‌ف، تو‌ره‌ی تاتاوه
 وه‌ش وه‌ش مه‌ش‌نیا، وه‌ی لاو وه‌و لاوه
 «خار» چون نه‌گری‌جه‌ی، کو‌ر‌به‌ ک‌نا‌چان
 تاز‌ه‌و ته‌ر له‌ بان، گو‌نای گول پا‌چان
 «به‌نه‌فشه‌»ش له‌ تو‌ی، چه‌مه‌ن وه‌رده‌ن چ‌یم
 دی‌مای دی‌مش‌ه‌ن، وه‌ شنۆی نه‌سیم
 ته‌ماش‌اش وه‌شه‌ن، چه‌نی «ئاویه‌ر»
 مه‌دره‌وشو چون خال، ژ‌یر لی‌و دل‌به‌ر
 «نه‌رگس» چون دید‌ه‌ی نزاکه‌ت داران
 به‌ ناز ناز مه‌دیا چون دید‌ه‌ی یاران
 نه‌سیم کاوان، عه‌تر وه‌رکه‌مه‌ر
 مو‌عه‌ته‌ر که‌رده‌ن، قوله‌ی «ئاویه‌ر»
 لاله‌ وه‌ه‌لاله‌، وه‌ ناز ناخ‌یز که‌رد
 له‌باله‌ب له‌بان، له‌ مه‌ی له‌ب‌ر‌یز که‌رد

ره‌ونه‌ق دان زه‌مه‌ق، له‌ سه‌ر دیاران
 مه‌دیا وه‌ حه‌سره‌ت، هه‌وارگه‌ی یاران
 سو‌سه‌ن شکوفا، په‌ی سه‌یر کاوان
 چه‌م و خه‌مش بی، چه‌نی وه‌فراوان
 ری‌واس چون بال‌ای به‌رز نازیزان
 ناخیز که‌رد به‌ ناز، خیزا له‌ ری‌زان
 چنور چه‌په‌ی گول، ویش دا به‌ سه‌ردا
 کی‌شا په‌رده‌ی عه‌تر، وه‌ «ئاویه‌ر» دا
 نه‌رچی «ئاویه‌ر»، ویش مو‌عه‌ته‌ره‌ن
 عه‌ترش له‌ عه‌تر، گولان وه‌ش‌ته‌ره‌ن
 گول‌باغی له‌ باغ، شکوفا به‌ شاد
 به‌ ناز بول‌بولان، له‌ غه‌م که‌رد نازاد
 «ئاویه‌ر» ری‌زا و خیزا و ناخیز که‌رد
 سه‌حراو ده‌ر و ده‌شت، له‌ گول له‌بری‌ز که‌رد
 ویش بی به‌ ساقی، گول چون پیاله
 شه‌ونم چون قه‌تره‌ی، مه‌ی له‌ هه‌لاله
 کشت تو‌م و گول، مه‌زرعه و شو‌م^(۱) بی
 یاد «مه‌وله‌وی» و «مه‌ولانای» پو‌م بی
 «مه‌ولانا» وه‌ سو‌ز، ساز و نه‌یه‌وه
 «خه‌یام» وه‌ خه‌یال، جام و مه‌یه‌وه
 «نزامی» وه‌ نه‌زم، ساز و به‌زمه‌وه
 «فیرده‌وسی» وه‌ شو‌ر، شی‌عر په‌زمه‌وه

«خاقانی» وه فەرد، دَلّ په‌زیره‌وه
 شاهان گشت جه‌م بین، وه وه‌زیره‌وه
 «حافظ» له مه‌نهر، سوخه‌نرانش بی
 هه‌زار چون «خواجو» غه‌زه‌ل‌خوانش بی
 «سه‌عدی» وه له‌حن، سوخه‌ن‌سه‌رایسی
 به‌زم که‌رد وه به‌زم فەربه‌خش شایی
 «جامی» وه جلوه‌ی، پر سه‌فا و سه‌یرش
 «عه‌تار» وه عه‌تر، «منطق الطیر» ش
 «مانی»^(۱) جه‌و ده‌مدا، نه‌قاشی مه‌که‌رد
 هه‌زاران هه‌زار، فەراشی مه‌که‌رد
 «سقراط» له نه‌قش، دَلّ بازی مه‌که‌رد
 دَلّی نه‌هه‌زار، دَلّ پازی مه‌که‌رد
 «ئه‌فلاتون» ده‌ستور به‌راستی مه‌دا
 «ئه‌ره‌ستو» ده‌وای، دروستی مه‌دا
 «لوقمان» ئیفتخار، په‌رده‌داریش بی
 مه‌شغول دانه و دو‌رنگاریش بی
 «شه‌مس» وه باده‌ی، پر که‌مال ویش
 نه‌شه‌که‌رد هه‌ر یه‌ك، وه خه‌یاڵ ویش
 «مه‌وله‌وی» له به‌حر، عیرفان کوردی
 ده‌س نیشان مه‌که‌رد، گولان به‌وردی
 جوبه‌ی عارفی و عیرفانی پو‌شان
 جام جام له باده‌ی، مه‌عریفه‌ت نو‌شان

۱- ناوی نه‌قاشی ناسراوکه له زه‌مانی شاهپوری یه‌که‌م زیاده.

نه شه بین وه مهی، نازک خه یالی
 واتن: جای «مردوخ» خالی یه خالی
 تهختی له تهختی، مه عریفهت نه وشه و
 به دانش سازان، وه یادبوود نه و
 به دانسهی عرفان عارفانه وار
 به که مال ته زئین کهردن چون به هار
 ئیراده کهردن بوینۆن نوورش
 نورین بان وه نوور فه زای حزورش
 ته لاوت کهردن فرهی بی غایهت
 پی پۆخ «مردوخ»^(۱) هه ریهک چه ند ئایهت
 زهوور کهرد نوری له سه مت مه غریب
 «کوردستان» یه کسان پۆشا وه ته رتیب
 شه هرو خیابان کووچه و ده روده شت
 مه غازه و بازار گشت کهرد وه به هه شت
 شکوفا به شاد شکوفه ی باخان
 پارچه ی «ئاویه ر» بی وه چرخان
 پۆخ پر فتوح مه ردوخ بی چون «تهیر»
 تهیران کهردو به زم یاران کهردش سهیر
 فه ر به خشا وه به زم نه وزهوورشان
 بهرز بی له بهرزان وه جدو شوورشان
 مه ست بین وه باده ی پر که مال نه و
 شاد بین وه شیوه ی شه م جه مال نه و

۱- مامۆستای ئایینی و عالمی پایه بهرزی کورد که له شاری «سنه دا» ژیاوه، «میرزا نه محمدی داواشی» نهم
 هۆندراوهی به یادی نه و بو یه کئی له دۆسانی به ناوی کاک «نه محمد» نویسووه.

چون شەمەع نىشت لە جەمەع ياران بە شادى
 ۋەندشان سىروود موبارەك بادى
 سەلەۋات مەدا مەلەك چەنى حوور
 مەۋاتن: سەدەق نورەن على نوور
 «ئاۋيەر» جە زەۋق چون كۆى نوور لە دوور
 مەگريا مەۋات: ھا بيم ۋە «كۆى توور»
 «ئەحمەد» تا بادەى ئەجەل نەنۇشۇ
 چەم لە «ئاۋيەر» مەبۇ نەپۇشۇ

«ميرزا ئەحمەد داۋاشى»

كوردستان ۱۳۴۵ى ھە تاۋى

بۆ کوردوستان^(۱)

ئوستاد دانای ساحیب تەدارەك

بەهارت بە خەیر عەیدت موبارەك

بەهار چون حوسنت، كەى خوش پەنگ و بۆن؟

چەمەن كەى چون تۆ، دارای سەول نۆن؟

سەرشار و شاداب، شاد و بى غەم باى

مودام چون بەهار، سەبز و خو پەم باى

بەهار حوسنت خەزانى نەبۆ

«الله!» ارەنگ زەردى ئەرزانى نەبۆ

سەرو قامەت لە خەم خەم نەبۆ

شادى و شور شەوق زەوقت كەم نەبۆ

نەبۆ گۆل غونجەى، پەنگ و پروت بىرەنگ

نەوینوت ھەرگیز، ئازیز وە دڵ تەنگ

بەلام ئەى ئاغەى، دانای موعتەبەر

قەسەمت مەدەم وە خودای ئەكبەر

فەرامۆش نەبۆ، ھەر شام ھەر سەحەر

وە یەاد بەندەت، بىدیە «ئاویەر»

گوللان پەنگ پەنگ، ئاویزان كەردەن

ئارەزووى بالای، ئازیزان كەردەن

سەبزەن سفیدن، قەرمزەن چون گۆل

ماوەرۆ وە دەنگ، بۆلبۆلە كەى دڵ

۱- ئەم ھۆنراوە نامە بە كە بۆيە كۆى لەدۆستانى نووسىووە كە لە شارى سەدا زیاو.

ها وه ختهن پوحم، وه بولبولش بو
 سه رقولش پهی سهیر، وه مه نزلش بو
 بیدیو بوینوش، وه دهشت و دهردا
 شاید ئسازیش، به پراگوزهردا
 فهزای «ئاویهر»، سهیر سهفای دهشت
 نیشان مه دهرؤ، گوشتی جه بههشت
 سهرشار بپروانی، به پرووی شاره وه
 بهو شار زیبای، پپرنگاره وه
 ویرانه کی دل، به پرووی سهفاوه
 ئاواکی به ئاو، «کانی شهفا» وه
 سهرچشمه ی «خزر» ش، یادگاری یه
 ته ماشای شهفای، دهر دکاری یه
 «مامانگه» ش تاك، تهرزش شیرینه
 چون سه حرای خوه تهن، بوش عه نه رینه
 «سه رتهخت» وینه ی تهخت مه عرووفی جه مشید
 نه قاشی کریان وه هه زار ئومید
 «زه فهریه» زاکر، ئستغاسه شن
 «عه زامیه» پهی دین، دلبر تاسه شن
 چه مه پان ئسازیز، ته دارهك کهرو
 «موبارهك ئاباد»، موبارهك کهرو
 «ئامانیه» گولان، پهی ئامان نه
 ئاماده کهردهن، پهی دامان نه
 نه پرووی دامانش، به وینه ی نه سرین
 بریزو گولان، دهس دهس و چین چین

سه‌یر «سه‌ر ئاسیاو»، سایه و سه‌هه‌ندش
 هه‌ر که‌س مه‌وینۆش، مه‌بو پابه‌ندش
 «مه‌سناو» و «مه‌عرووف» تا وه «خانه‌پال»
 مه‌حزرونی دارۆ په‌ری ئه‌هل حال
 «ته‌کیه» و «چه‌مه‌ن» جای، بی‌نه‌زیرشه‌ن
 فه‌رش که‌رده‌ن چه‌مه‌ن، مونته‌زیرشه‌ن
 «خه‌سرئاوا» ئاوا ئاواى نازشه‌ن
 «وێسه‌ وێسه‌» گه‌ل به‌ دل وازشه‌ن
 «باخه‌نه‌مامه»، مه‌شه‌وور عامه
 که‌ی نه‌مامش هه‌ن، چون ئه‌و نه‌مامه
 شیوه‌ی شیرینش، به‌وته‌ور نیشان دا
 ئه‌ر نیشان ده‌رو، وه «گریاشان» دا
 «هه‌ر زه‌پری» جه‌نوور، ویش ئه‌فشان که‌رو
 سه‌نگش گشت به‌ له‌عل، «به‌ده‌خشان» که‌رو
 شیوه‌ی شیرینش، به‌و ته‌ور به‌یان دا
 به‌یان دا به‌ پرووی، «ده‌ره‌به‌یان» دا
 گاه‌ی نگاه‌ی، به‌ «شیخان» که‌رو
 «قه‌لاچوارلان»، چسراخان که‌رو
 «جه‌ورئاوا» مه‌گه‌ر، جاگه‌ی جه‌بیاره‌ن؟
 یا قه‌دیم ماواى گروى زورکاره‌ن
 به‌ دین دیده‌ش، ئه‌ر ره‌وشه‌ن که‌رو
 به‌لوتف و که‌ره‌م، وه‌گولشه‌ن که‌رو
 به‌لام ئه‌ی ئاغه‌ی، دانای گرامی
 نایافت نایاب، ناده‌ری نامی

«لوقمان» لایق، «سه‌جبان» سانی

کان مه‌عریفه‌ت، که‌نز مه‌عانی

سه‌نای «ئاویه‌ر»، که‌ی مه‌یۆ ته‌مام

هه‌ی خوه‌م وه‌ سه‌رگه‌رد، خاك و خوه‌لش بام

درختش گشت عوود، خاكش عه‌نبه‌ره‌ن

سه‌نگش موتابق، له‌عل و گه‌وه‌ره‌ن

ئاو سه‌رچه‌شمه‌ش به‌ر مه‌یۆ وه‌ به‌ر

وه‌ش ته‌ره‌ن له‌ ئاو سه‌رچه‌شمه‌ی که‌وسه‌ر

سه‌راوش یه‌کئ، نیه‌ن هه‌زاره‌ن

هه‌ر یه‌کئ شه‌فای، هه‌زار ئازاره‌ن

کاووکه‌ش و کۆش نوور پیا وه‌شته‌ن

گولانش یه‌ک یه‌ک نوۆ سه‌وه‌یل په‌شته‌ن

چه‌مه‌ن به‌نه‌فشه، باغش پرگوله‌ن

دایم پر له‌ ئاه، ناله‌ی بولبوله‌ن

سه‌حراش هه‌ر ئه‌وه‌ن، پرزه‌رع و کشته‌ن

چمان په‌ی به‌هه‌شت، خودا سرشته‌ن

ئاو سه‌رچه‌شمه‌ش، به‌ر مه‌یۆ وه‌ به‌ر

وه‌ش ته‌ره‌ن له‌ ئاو، سه‌رچه‌شمه‌ی که‌وسه‌ر

«ئاویه‌ر» هه‌ر دوو، واگه‌رتنه‌ن جلووس

یه‌کئ چون داماد، یه‌کئ نه‌و عه‌رووس

ئه‌و باده‌ی هه‌ستیو، سه‌رمه‌ستی نوۆشان

ئێد دیبای حه‌ریر، تازه‌ی ته‌پ پۆشان

مه‌جلس ئارای به‌زم، خوسووسی شاننه‌ن

هه‌رئان مه‌واچی، عه‌رووسی شاننه‌ن

سەوت سەدای کەوڤ، سەرشاخەى شاخان
 چىرىکەى چىپچەى، بۆلۈڤ لە باخان
 بەرزەن نالەشان، جەشەوق شادى
 مەوانان تەسنىف، موبارەك بەدى
 نە ھەر سەراوئ، سۆزەى سازئ وەن
 دەنگ نازارو، عىشوە و نازئ وەن
 شارو خەيابان، کووچە و دەشت و دەر
 موعەتەر بىەن، جە بۆى «ئاویر»
 نە شکۆى «ئاویر»، سەفای سەراوان
 شىنۆى سەركاوان، شاخەى شەتاوان
 نەرگس و سۆسەن، وەنەوشەى پەل دىز
 شەوبۆو ھەلآلەى، ئەسرحەسەرت پىز
 شکوفەى شاخەى، خونچەى نەمانان
 مەپىزۆ وە بۆى، نەسىم وە دامان
 فەرش کەردەن دامان، بە دىبای پەنگىن
 خاسترلە دىبای پۆم و ھندو چىن
 پەنگىن ترلە پرووى، پەنگ و پوى دلبەر
 بۆ وەش تەرلە بۆى، بۆى گىسووى دلبەر
 تۆى دەرەش^(۱) چون لۆى، يەخەى نازىزان
 بازەن وە کىوئىرى، دىدەى پايزان
 سىما تەرلە تەرز، تازە نەوپەسان
 گولانش مەدۆ، شىوہى چاومەسان

شه وېوش به شادی، سهر کيښان وه بهر
 خه م به ستهن چون چين، تاي چه تر دل بهر
 چنوروش به ردهن، چه م وه که مهردا
 عه تر نه فشانيشن، وه ده شت و دهردا
 نه شکوفتهی خونچهی، سوسن دان جلووس
 شیرين چون بوتهی، مه مکهی نموعه رووس
 يا «خوا»! «ئاويه ر»، بوله ندپايه بو
 سهر به رزو سه بزو ساحيب سایه بو
 چه تر چناران، چه مهنش واز بو
 چهنی نازاران، با عيشوه و ناز بو
 سهر تا پاش وه نوور، «خودا» په شته بو
 وه شت نوور وه بان، قوله ش وه شته بو
 دوورنمای دیدهی، «کوردهستان» گشتهن
 ته فریگای زومرهی، حووری سرشتهن
 نيهن نمه بو به و ته ور کو هساری
 له پادامه نه ش واقع بو شاری
 مه نزه ری زیبای، زينته به خش نه و
 سهرمایه ی نيشات، پر له نه خش نه و
 مه کيشو شو خان، وه بي ته حاشا
 وه پادامه نه ی، ویش په ی ته ماشا
 نيسه نه و شیرين شه که رين پازه
 نه و باز شه ش دانگ بوله ند په روازه
 نه و هومای گولشن تاووس باغه
 نه و ياخی سلخوی بوله ند ده ماغه

ئەو زلف ئەنەبەرین مشکین کلافە
 ئەو سیمورخ خوان حەفت قوڵە ی قافە
 خە یالی و خاویر خاوبەردە ی نازەن
 پەنجەرە ی مەنزور نازەزووش وازەن
 بۆ شنۆی شەوبای شەوبۆی «ئاویەر»
 ھەر شەو پەنجەرەش وازەن تا سەحەر
 بە خە یال ئیئەد تا ئوردیپەھەشت
 بە یۆ بوەرۆ تەشریف وە گۆل گەشت
 عادەتشان ئیئەدن ھەر نەو بەھاران
 دلبەران وە چۆل فرقە ی دلداران
 سەر و قامەتان سەوزەو دیدە مەس
 بگیان ئەسپاب شادیشان بە دەس
 ھۆردەران چون گۆل خەیمە نە پرووی دەشت
 سەحرای «کوردستان» کەران وە بەھەشت
 بێ خەم نە خەلوەت خانە ی شو وە بەر
 غەم بدۆ وە باد، لە پای «ئاویەر»
 یاخوا ئازیزم مسودام ھەر وەش بۆ
 تا دل ھەر پەریش پەر لە ئاتەش بۆ
 ھەر سأل وە خوەشی، لە پای «ئاویەر»
 وە سەلامەتی، سأل بوات وە سەر
 «ئەحمەد» تا نەبۆ لە گیان ھەر اسان
 شەرەتە گیان بدۆ نە پای «کوردسان»

پروانسه‌ر^(۱) و گهرمه‌خانی

کاکه بزانی، کاکه بزانی
 حال و ئەحوالسم ئەگەر بزانی
 نە شەو خاومەن نە پۆ زنگانی
 قیبلە ی دڵ بیەن، وە گهرمه‌خانی
 وەشەن چون «ئەرمەن»، ماوا ی «شیرینەن»
 پە ی کورده‌واری ویستە ی نگینەن
 درەختش گشت عوود، خاکش عەنبەرەن
 سەنگش مۆتابق دوپو «گەوهرەن»
 ئاو سەرچەشمەش، بەرمە یۆ وە بەر
 وەشتەرن لە ئاو سەرچەشمە ی «کەوسەر»
 سەراوش یە کێ، نیەن هەزارەن
 هەر چوار فەسلش، ماچی بەهارەن
 کاو و کەش و کۆش، نوور پیاوہشتەن
 گولانش یە ک یە ک، نۆ سوەیل پەشتەن
 چەمەنەن، باغەن، بەنفشەن، گولەن
 دايم پەر لە ئاە، نالە ی بۆلۆلەن
 سەحراش هەر ئەوہن، پەر زەرە و کشتەن
 چمان پە ی بەهەشت، خودا سەرشتەن

۱- «میرزا ئەحمەد ئەم شیعەرە ی لە وەسفی «پروانسەر» زادگای خۆیا داناوہ پروانسەر دووبەشە کە بەشیکێ بە ناوی «گهرمه‌خانی» مەشهورە.

ئیسە وە «پاوە»ی، جافان مەشهوورەن
 وەشتەر لە «پاوە»، پەرپەری و حوورەن
 پارێزگا و پایتەخت، بێشە ی شێرانە
 ماوای شەور جەنگ^(۱)، دڵ دلێرانە
 «روانەر» یە کەر، لە خەیر لە بێرێزە
 خەیر باران بووگە، رێزە وە رێزە
 پاسەم شەفتەن، لە ساحیب هوشان
 بێ شک شارێوەن، چون سیا پۆشان
 ھەر کەسێ لە ئاو چەشمەش بنۆشۆ
 لابەدەن مەشیۆ، سیا بپۆشۆ
 ئە ی کاکە! ساتۆیج، ئەر ساحیب هوشی
 مەشی چون «ئەحمەد»، سیا مە پۆشی

۱- مەبەست جەنگ لە گەل پەزاشایە کە لە شیعری جەنگی «هەلالە رەرد» دا باسی لێ کراوە.

داستانی عه‌نته‌رو مه‌یموون

شنه‌فتم له یه‌ك، دیوانی س‌لیم
 داستانی شیرین، عه‌جیب و قه‌دیم
 نه‌ل‌ب‌ت له عه‌سر، حه‌جهر و شه‌جهر
 ف‌د‌ر‌ق نه‌وی له به‌ین، حه‌یوان و به‌شه‌ر
 شه‌گه‌ر زمستان، شه‌گه‌ر به‌هار بی
 وه‌ك هم ماواشان، له بی‌شه‌و غار بی
 له و حه‌والی هند، بی‌شه‌یه خه‌ته‌ر
 جاگیر بی له و جا، هه‌موو گیان‌له‌به‌ر
 له شیر و له به‌ور، له گورگ و عه‌ته‌ر
 مه‌عرووف وه بی‌شه‌ی، جن و جانه‌وه‌ر
 فه‌قه‌ت زنده‌گی، ئاده‌می سه‌خت بی
 سایه و په‌ناشان، به‌رگ دره‌خت بی
 هه‌رئان مه‌یلشان، به‌ داوا و جه‌نگ بی
 حه‌ریه‌ی ئاده‌می، چوماغ و سه‌نگ بی
 مه‌علووم بی با هه‌م، زدونه‌قیز بین
 هه‌میشه با هه‌م، جه‌نگ و ستیز بین
 هه‌ر یه‌ك وه نه‌وعی، زنده‌گی مه‌كه‌رد
 به‌عزی بۆ به‌عزی، به‌نده‌گی مه‌كه‌رد
 هه‌ر گو‌شه موخته‌س، یه‌ك جانه‌وه‌ر بی
 هامسایه‌ی به‌شه‌ر، فه‌قه‌ت عه‌ته‌ر بی

نه گهر چه با هم، تفاقشان نهوى
 بازهم وه هر حال، نفاقشان نهوى
 عهنته رپه به شهر، بنده گى مه كهر
 هدرهك وه نهوعى، زنده گى مه كهر
 مهرديان مه شيا، هر پو پهى شكار
 ژنان ماوهردن، وه كوّل ميوه دار
 نهلبهت بو شكار، يه ند بى فامشان
 جه راگه ي شكار، چاه بى دامشان
 له چه ندين لاوه، مه كه نندن گاگوپ
 وا شكارشان، ماوهردن وه توپ
 نهسل داستان، نينه نهقلش بى
 مساده مهيمونى، وه زع هملش بى
 ههرتا فسارغ بى له غهم و خهتر
 له دهورش جهم بين، نهقوام عهنته
 خودا دوو نهولاد، وه نهو داده بى
 نهلبهت يه كى نهپ، يه كى ماده بى
 فارغ بى مهيمون، نهوشه وه هر حال
 جه ژن زايمان، فهورى بى بهتال
 عهنته ر مهيمون، بى قولّه و بوّله
 بى خهيال خهفتن، له دهور پوّله
 قهزا نازل بى، گورگ گورسنه
 دوو بهچكه ي عهنته، دى وه برهنه
 فهورى قهپانى، هر دوو وه حولقووم
 بردى خوارديانى، له جاي نامه علوم

عه‌نته‌رو مه‌یموون، هه‌ر دوو وه سه‌رشار
 سه‌حه‌ر به‌ر له‌خوهر، له‌خه‌و بین بی‌دار
 عه‌نته‌ر و مه‌یموون، به‌ستن توشه‌شان
 كه‌فتنه جستوو‌جوئی، جگه‌رگوشه‌شان
 عه‌نته‌ر و مه‌یموون، له‌غه‌مان كه‌یل بین
 هه‌ردوو له‌داخا، وه‌یلان وه‌یل بین
 هه‌رده وه‌هه‌رده، كو‌و كاو كه‌مه‌ر
 راشان كه‌فت وه‌یه‌ك، مه‌خفی گای به‌شه‌ر
 له‌و جا دوو نه‌وزاد، وه‌تاكو ته‌نیا
 تازه وه‌تازه، هاتوونه دنیا
 پاك و پاکیزه، دوو دانه‌ی دوپ‌بی
 یه‌کیکیان كه‌نیشك، یه‌کیکیان كو‌پ‌بی
 هه‌لیان‌گرد هه‌ردوو، بر‌دیان وه‌مه‌نزل
 مراد حاسل‌بی، وه‌ئاره‌زوئی دل
 عه‌نته‌رو مه‌یموون، وه‌خاتره‌جه‌می
 خوهریان دا له‌ده‌ور، به‌چه‌کی ناده‌می
 به‌شادی و سرور، بی‌بو‌له و قو‌له
 گه‌ردیانه به‌غه‌ل پو‌له له‌و چو‌له
 په‌ی زیبا و زینه‌ت، نه‌وزادان كو‌شان
 سه‌ر تا پا وه‌گول، بالاشان پو‌شان
 هه‌ر پو‌تا وه‌شه‌و، هه‌ر شه‌و تا به‌یان
 مه‌وازیان بوون، وه‌ك پو‌له‌ی خوهریان
 وه‌كو‌ل نه‌یان‌ورد، بو‌شه‌ملا و نه‌ولا
 تا وا‌گه‌وره بوون، كه‌فتنه سه‌ریا

نه قوام عه نته، له نه ترافیان
 دس وه دس هاتن، بو ته وافیان
 له گیا و له گول، له بهرگ درخت
 بویان نه هاورد، له وخت و بی وخت
 نه یانوت ئیوه، توتان گوړاوه
 ئیتر وه به چکه ی، مه یمون نه ماوه
 نیمه یچ حازرین، به نده گی بکه ین
 له ده ور ئیوه، زنده گی بکه ین
 شاید بگوړی، نیمه یچ نه سلمان
 بویت وه به شهر، نه وه و نه سلمان
 براو خوه یشک خاس، شکوفا گولیان
 تا ناگر عشق، بهر بوو وه دلیان
 میوه ی باغ عشق، حقیقی وهردن
 به دل ناره زوی، عه روسی کهردن
 وه ختی هل گرپا، ناگر هه وه سیان
 به شادی کردیان، دس وه ده سیان
 پاره بی په رده ی، نا پرویشان
 نه نجام دان عه مه ل، زنا شوویشان
 وه خه یال خوه یان، نه سل مه یمون بین
 چون مه یمون وه ناو، بی شه مه سکون بین
 به په سم عاده ت، زاوو زوو کهردن
 زکی دوو منال، هه رسال ماوه ردن
 چون به شهر مه ویا، وزع حه ملشان
 تا بی وه باعیس، ته ولید نه سلشان

له بی‌شه ئاده‌م، له عه‌نته‌ر بی‌ش بین
 نه‌ر چه‌ وه‌ خه‌یال، نه‌قوام و خویش بین
 وه‌لن هه‌ر کامیان، فرس‌دت ماوه‌ردن
 نه‌زیه‌ت به‌چه‌کی، به‌ک‌تر مه‌که‌ردن
 له‌ ته‌نگی جی‌گه‌ و مه‌س‌کن و ماوا
 عه‌نته‌رو به‌شه‌ر، ک‌ردیانه‌ داوا
 له‌ دوا‌ی چه‌ن س‌ال‌ن، زدونه‌قیزی
 عاقبه‌ت مونجه‌پ، بی‌ وه‌ خوون‌پیزی
 له‌ مرخه‌ی مه‌یموون، له‌ پرخه‌ی عه‌نته‌ر
 له‌ ق‌ال و گ‌اله‌ی، قاو و قووی به‌شه‌ر
 مه‌یموون وه‌ گاز و عه‌نته‌ر وه‌ چه‌نگ‌ال
 گ‌ه‌وره‌ وه‌ گ‌ه‌وره‌ من‌ال وه‌ من‌ال
 عه‌نته‌ر وه‌ سه‌نگ و به‌شه‌ر وه‌ کوته‌ک
 تا موده‌ی چه‌ن س‌ال، که‌فته‌ن گیان به‌ک
 عاقبه‌ت عه‌نته‌ر، بی‌زار له‌ جه‌نگ بی
 له‌ ده‌ست به‌شه‌ر، خولقیان وه‌ ته‌نگ بی
 وه‌ چووب و چماخ، وه‌ ته‌ور و تی‌شه
 به‌شه‌ر عه‌نته‌ری، ده‌رک‌رد له‌ بی‌شه
 عه‌نته‌ر و مه‌یموون، گ‌شت فه‌راری بین
 هه‌ر به‌ک وه‌ لایه‌، مه‌ته‌واری بین

شیم^(۱) وه «توانکهش»^(۲)

شیم وه «توانکهش»، شیم وه «توانکهش»

یهك رۆ پاگه م كهفت، شیم وه توانکهش

دیس م كه نازاری، شوخ دیسه رهش

زوق دهستی شهو بو، ئاما وه سه رخوش

قو مری رهفتاری، له نجه و لاره خوهش

نگاشه ن چون باز، شکاری سه ركهش

گوله نگان له سهف، سه روین كرده ن پخش

كه رده ن وه سه یوان، پیشانی شه ی نهخش

میل سه وه نای، نوقره كوی كل چهش

كه رده ن به داخل، نه بیه زی و حه بهش

هه نگامه ی بسات، به زم سووری^(۳) بی

سوور نه وزو هوور، بی قو سووری بی

پاسته مه واچووم، وه دهم سووری بی

نه ما یهك به ههشت، پر جه حووری بی

نازیز جات خالی، نه و نازادی به

نه و به زم و ته ره ب، شهوق و شادی به

له تهقه ی دهه ول، له چریكه ی ساز

دهنگ زیل به م، سه دای هه ی شاواز

لفک‌ه‌ی ده‌سمالان، گرپ‌ه‌ی پووشین بی
 زپ‌ه‌ی سه‌ر ئاو‌یز، چرپ‌ه‌ی پووتین بی
 مه‌داشان وه هم، له‌رزانه و گوله‌نگ
 زولف و زنج و خال، فه‌رزانه وه جه‌نگ
 نازاران مه‌خه‌ند، وه پووی نازه‌وه
 عاشقان مه‌که‌ند، لب وه گازه‌وه
 گا مه‌بیان په‌یوه‌ست، گا گا نه‌ورپان
 چون قه‌تاره‌ی زه‌نگ، وه هم نه‌زپان
 هه‌ر که‌س با که‌س، به‌ین به‌ستش بی
 جه‌و ده‌م بی‌په‌روا، ده‌س وه ده‌ستش بی
 خالان له‌شه‌فاف، شه‌میم نه‌فزای زولف
 یه‌خه و سینم و مه‌م، ناپه‌زا وه قولف
 هه‌ی له‌نزا که‌ت، لاو شه‌ده‌لاران
 وه‌ی له‌ئیشاره‌ی، دیسه‌ه‌خوماران
 هه‌ریفان وه‌و زام، زه‌ده‌ی عه‌شقه‌وه
 ده‌ست گیرۆده‌ی دام، پا وه مه‌شقه‌وه
 په‌قیبان مه‌دان، گیان وه داخه‌وه
 گول‌پوخان مه‌دیان، وه‌و په‌رداخه‌وه^(۱)
 سه‌روین وه‌و توپ‌ه‌ی خواه‌ش په‌ونه‌قه‌وه
 جه‌مین وه‌و گرپ‌ه‌ی گول‌ته‌به‌قه‌وه
 چرکه‌ی به‌ند زه‌نجیر ورشه‌ی لاگیره
 برقه‌ی نه‌شره‌فی و خشه‌ی نیم‌لیره

خشپه ي پاى شه و به ند، زرنګه ي لاسه ره
 زړه ي مسوره وگو، خرنګه ي که مېره
 گاز قولوان، پايه ي گيل گيل
 نيش نه قره وان، سايه ي پاپويله
 شهوق پيشاني، بريقه ي کلوزه پر
 قريقه ي نازاران، تريقه ي لولولوي ته پر
 دیده غه زالان، نه و به نه مامان
 قسامت شمشالان، عه ره عه نه نامان
 ويشان چون ماهي، که رده بين درووس
 هه ر يه که وه که شاهي، گه ر ته بين جلوس
 هه ر يه که وه يه که ره نگ، مه دروشان له دوور
 چون خوور به زمشان پر مه که رد جه نوور
 بازو و به ند جه لال، حه مايه ل جه دوپر
 ورشه ي مايوخال، جه رگ جايه ل بوپر
 موشک ميخه که وهن، بو ي عه بير ساف
 له ره ي مه حبوبان، شنوي حه رير ياف
 نازک نه و هالان، چاومه ست و که ژهل
 موسته غريق له ناو نه تله س و مه غمه ل
 شه وشه و جه به يزاي، قه مه ر په رداخان
 بي زيا فه زاي، يه که سر چراخان
 په قبيان مائل، وه نزاره وه
 حه ريفان عاقل، وه ئيشاره وه
 له نجه ي سه ر په نجه ي، نازنه ين نازان
 نساز نسا زاران، جه مين په ردازان

شوخان وه گریشمه‌ی به‌زم عشق‌بازی
 مه‌شاق‌تر له نه‌زم، مه‌شق سه‌ریازی
 نه‌ك وه‌ك مه‌عره‌كه‌ی^(۱) شه‌مال و زلان^(۲)
 جه‌نگه‌را له سه‌ر، خال كهل‌ملان
 تا شه‌مال وه خال، «فانۆز» مه‌غسل‌دا
 زلان گومی نه‌كرد له تۆز و خوه‌ل‌دا
 تا شه‌مال مه‌كه‌رد گه‌رد خالش پاك
 پر مه‌كه‌رد زلان جه‌مالش وه خاك
 شه‌مال گیسوان مه‌پیچا په‌ی ویش
 زلان گه‌ردشان مه‌گیچا په‌ی ویش
 جه‌غهره‌ز مه‌كه‌ند پروبه‌پروشه‌دا
 پل و پووش مه‌شه‌ند وه گیسووشه‌دا
 شه‌مال وه جه‌سه‌رت ته‌واساشه‌وه
 زلان وه فهرسه‌ت مه‌بو‌ساشه‌وه
 ئاخه‌ر ئه‌م سه‌روو په‌لك سه‌راوی
 باعیس جه‌ده‌ل «ئه‌لك»^(۳) و «ماراوی»^(۴)
 پیچ وه گیسوان شو‌رته‌نگیزدا
 چون شیرین جه‌قار تۆر په‌رویزدا
 خیزا و دل وه قین پر خشم و ئالۆز
 له تاوشت گه‌رد خه‌وش و خاك و تۆز
 به‌توندی چون باز چه‌رخ نه‌خچیردۆز
 به‌شه‌وق تازی شه‌ب تابنده‌ چون پۆز

۲- ناوی دوو دانه بایه.

۱- جه‌نگ.

۴- پیشین.

۳- ناوی دوو گونده سه‌ریه‌شاری «کامیاران».

بهو جوقه‌ی سه‌روین پای ده‌سماله‌وه
 بهو نه‌قش و نگار خه‌ت و خاله‌وه
 بهو کلافه‌ی زلف، کرژ کاله‌وه
 تال تال وه شنوی، بای شه‌ماله‌وه
 چون خوه‌ر ئاوا بی، شی وه ماله‌وه
 مه‌ردم مه‌ن وه‌ی خه‌م، وه‌ی خه‌یاله‌وه
 مه‌ردمان مه‌ندن، خاتر په‌ریشان
 مه‌کهردن زاری، هه‌رکس په‌ی ویشان
 بازی نسا‌پازی، بی وه سه‌رسه‌ری
 ساز مه‌ژهند مه‌قام، به‌زم چه‌مه‌ری
 هه‌رکس دو چه‌م داشت که‌رده بی وه هه‌شت
 په‌ی سه‌یر «فانووس»، که‌ی به‌یو وه ده‌شت
 نه‌ما قیله‌که‌م مات ئالۆز بی
 فانووزی پوخار، هه‌رویش «فانووز» بی
 په‌رگنه و په‌شیو خه‌یلن دلگیر بی
 مه‌لول ماته‌م چمان نه‌سیر بی
 دو په‌نجه‌ش په‌یوه‌ند دوو زرانیش بی
 یه‌عنن نیشانه‌ی دل گرانیش بی
 نگای وه سه‌سه‌رت، دوور وه دوورش بی
 دل وه‌ی ئاره‌زووی، به‌زم سوورش بی
 خوون خشم قه‌ست، وه چه‌م پژی‌یاگ بی
 زلف و زنج و خال، گشت پلمژی‌یاگ بی
 چون که‌وک له چه‌نگال، شاباز به‌دحال بی
 غه‌مین و غه‌مبار، ئاشفته خال بی

ھەر سوح تا وه زۆر خەیلێ غەمناک بێ
 وەلی بە عەدە زۆر یەک جار بێ باک بێ
 وەختێ خەیزیا، پەرەوێلە ی پەم بێ
 بێ پەرەوا، لاقەید، بێ خۆف و غەم بێ
 دیم کە بەر ئاما دوو جە سەدەف بێ
 و عەزم بازی دەستار نە کەف بێ
 تەک دا وه تەکیە ی، ھامسەران وێش
 بێ وه پەرەوێلە ی، قەتارە ی پەم کێش
 گا وه عیشوہ ی ناز، گا وه سەر پەنجە
 گا وه لارە ی نەرم، گا گا وه لەنجە
 گا چەتر تاوس، نە سەر مە پۆشا
 گاھ عەرەق خوہ ی، چون مە ی مە نوشا
 چون کەوک وه خالان، وێش مە دا تەرتیب
 گا پا لە بازی، گا چەم لە پەرەقیب
 گا پێچ چون ئەفە ی، مە دا وه گیسووش
 گا جە قین مە وست، چەند چین وه ئەبرووش
 ھەر کەسێ مە دیاش، لەو مە جالە دا^(۱)
 لەو شادی و نیشات، لەو جە لالە دا
 چون «ئەحمەد» مە شوست، دەس لە گیان شیرین
 تەرسایی مە سەند، «سەنعانی» لێش دین

بیره و هری یهك رۆژ سیژده به دهرله تاقۆسانی «کرماشان»^(۱)

نازیز خالی بی، نازیز خالی بی
 ئارۆ جه بوستان، جاگهت خالی بی
 چون قهقههس جه سههه کۆی زوخالی بی
 «بالله» جای خالیت، په ریم تالی بی
 تیپ غه زالان که له ره مان کوو
 جهه بین گشت په ی من بی فایده و بی توو
 «تاقۆسان» جه فه یز، فه زای «کرماشان»
 بروخشان بی جه شهوق، شیوهی مه هوه شان
 عاشقان وه عیشق، نه مامانه وه
 مه عشقانشان، گشت فامانه وه
 چه ریف مه که ردش، چه زهر جه ره قیب
 ره قیب ره غبه تش، نه موی، ته رغیب
 عارف و عرفان، نیشته بین وه ههه
 وه کناره وه، ئید مه دیان وه چهه
 هه ره شهوق گول بی، زهوق بولبول بی
 عاشق شور عشق، مه عشووق جه دل بی
 سه دای سووزهی سهوت، نه غمه ی ئاواز بی
 تهقه ی تریشه ی دهول، چریکه ی ساز بی

۱- هونه ر نهم هونراوه ی له ته مهنی بیست و پینج سالی داگوتووه.

لوی یه‌خه‌ی که‌تان سه‌رخه‌تان واز بی
 بازار عیشوه و کریشمه و ناز بی
 چرپه و ترپه‌ی که‌وش، پای بازی باز بی
 دلدار به دلبر، ویش سه‌رنه‌فراز بی
 بیا بیا بی، بده و بده و بی
 عه‌رووسی «شیرین» شادی «خوسره» بی
 پاشه و پاشه و بی، بشین بشین بی
 «خوسره» نه مه‌جلس، مه‌ست «شیرین» بی
 شه‌قه‌ی په‌نجه و ده‌س، خواهش مه‌زاقی بی
 سپر‌یزای بریز، باده و ساقی بی
 شتور^(۱) «شیرین»، شین «فه‌ره‌اد» بی
 مهرگ «خه‌سره» بی، «شیرۆ» ناشاد بی
 جادار و بی‌جا، جایز وه قبری
 په‌واج بازار، فوکول و فر بی
 خه‌ز و پاردسو، ژلیت و ژاکه‌ت
 پو‌شا بین شو‌خان، په‌ری نزاکه‌ت
 سه‌ر په‌تی سی‌نگ تاق، بال لوخت و عوریان
 جه‌رگ جوانان مه‌که‌رد وه بریان
 ده‌س به‌ند و ته‌سمه و بلووز و دامنه
 زره و زامنه‌ی، حه‌لقه‌ی که‌مه‌ربه‌ن
 ئی‌فاده وه بار، غه‌مزه وه خه‌رمه‌ن
 زلان مه‌شه‌ندش، شه‌مال مه‌که‌رد شه‌ن

ئیزهار مووبه‌ت، مودبرماسان^(۱) بی
 بیا و بفرما و بده و بسان بی
 به‌دره‌قه‌ی ته‌فریح، سیزده‌ی سال نو
 وه‌ش بین گشت به‌ی من، بی‌فایه‌و بی‌تو
 سه‌دای ساز و زهره‌ب، ته‌مووره‌ی تار بی
 بنوشای بنوش، باده‌ی گولنار بی
 عاشقان سه‌رخوش، مه‌عشوقان سه‌رمس
 دهم له‌ نساو دهم، ده‌س له‌ نساو ده‌س
 نگا و خنده‌ و ناز، نه‌زم و نه‌خلاق بی
 بازار شادی و به‌زم و مه‌زاق بی
 عاشقان وه‌ عشق مه‌عشوق موشتاق بی
 سه‌یر سه‌راو بی، تماشای تاق بی
 مه‌ودای نیم‌نگای، ناز وه‌ بی‌دریغ
 مه‌نیشت له‌ ریشه‌ی، جهرگ و دل‌چون تیغ
 قه‌بزه‌ی قه‌داره‌ی شه‌مشیر شه‌بروو
 شوق مه‌که‌رد نه‌گه‌ر، مه‌شه‌ندش وه‌ کوو
 زه‌هرنالووی خه‌ده‌نگ، موژه‌ی دیده‌مه‌س
 موشرف وه‌ مه‌وت بی، مه‌پیکان هه‌رکه‌س
 حه‌ربه‌ی نزاکه‌ت، گریشمه‌و لاره
 هه‌رکه‌سئ مه‌گه‌رد، مه‌که‌رد دووپاره
 وه‌ نیم‌نیشاره‌ی، نه‌یزه‌ی سه‌ر نه‌نگوشت
 مه‌ویه‌رد جه‌ سینه، به‌رمه‌شیا جه‌ پوست

موحبت وه مه‌رام، ناز بی‌قیمت بی
 زیب نارای زیبای، زه‌وق و زینت بی
 «گه‌بر» و «به‌هود» و «ته‌رسا» و «ئه‌رمه‌نی»
 به‌سته بین وه هم، خه‌یمه‌ی چه‌مه‌نی
 حه‌ریفان بی‌غم، ره‌قیب داغ له‌ دل
 به‌ر نامان وه هم، وینه‌ی خار و گول
 باخی سلخوی^(۱) ره‌م، ره‌ویله‌ی رهندان
 بی‌باک تاك جه‌ توئی، چاك چه‌مه‌نان
 ترفه‌ی توف تاف، تریفه‌ی ناو بی
 شنوی شاوه‌ی کو، كه‌مه‌ر و كاو بی
 چفه‌ی راز ناز، سه‌رگوشی گووش بی
 هو‌شداران جه‌ شوق، شو‌خان بی‌هوش بی
 چه‌مه‌ن نه‌تله‌س پو‌ش، سه‌حرا موعه‌تته‌ر
 زه‌مین لاله‌گون، جه‌ شیوه‌ی دل‌به‌ر
 چه‌ن سه‌ید ناغافل، گیروده‌ی دام بی
 چه‌ن سه‌یاد سه‌رسام، چه‌ن وه‌حشی رام بی
 دل‌به‌ر ماورد زام، دل‌داران وه‌ سو
 وه‌ش بین گشت په‌ی من، بی‌فایه و بی‌تو
 ناخ و وای و توف، مه‌رگ و خودا داد
 فدایه‌ت جانهم، قوریانهم زیاد
 نه‌یا ئولاغی، دورشكه‌ به‌ره‌و
 ئاغایان كنار، خانم پیاده‌ره‌و

گپرە ی دووچەرخە و فەرە ی مووتر بی
 ئوتر بە فەرمان، ئەمر شوو فر بی
 بە مادە تاریخ، ئەو پۆ بەهەشت بی
 ھەزار و سێسەد پەنجە و ھەشت^(۱) بی
 دووشەممە و تەفریح، سیزدە ی سەل نو
 مەرگش واجب بی، «ئەحمەد» وە بی تو

شکار وە بەھار

ئاغە ی عەزیزم، تەفەنگچی تەردەس
 شکارچی چون تو، لە دنیا هیچ کەس
 نەویەن نەمەبو، تا بە پۆی مەردەن
 گۆی میر شکاریت، لە دنیا بەردەن
 دەرو دیسوارت، وە پۆست شکار
 گۆل کاریت کەردەن، بە نەقش و نگار
 پەڕ تا پەڕ وە پەڕ، پەڕندە پەڕکار
 نەققاشی کەردی، خاس تەر لە بەھار
 «سعدوقاص» ئاسای، بۆ تیر ئەندازی
 نابغەو نایاب، بۆ ساعەت سازی

دارا ئاستعداد، وه قسرو تاعه تی
 ئوستای موختەر، کولی ساعه تی
 له راستی ئاغه، ئوستای حه قیقیم
 شیویاگه ساعه ت، خاس وه ده قیقیم
 وهك ئەسبی سه رکەش، وه سه د مه یتەرۆ
 هەر چه ئەیکیشم، هەر ها له بهرۆ
 ئامان سه د ئامان، زنه ار سه د زنه ار
 وه عاده ت نه که یت، شکار وه به هار
 دانا یان واته ن، له پرووی پوژگار
 گونای که بیرەن، به هارو شکار

شه مال ماله که ی

شه مال ماله که ی، شه مال ماله که ی
 شه مال بو بکیش سه ر وه ماله که ی
 هه وال پرسی که ر، بزانه حاله که ی
 هیمان باقیه ن زه ره ی خاله که ی
 بشانه زلفان مشکین تاله که ی
 بو بنیه ر وه بو ی لیمو کاله که ی
 خاس بدیه وه خال حوسن و جامه وه
 پیروزه ن وه پرووی نوقره ی خامه وه

هه‌ی هه‌ی حه‌ی تاران پاسه‌وانشه‌ن
 دین‌داران وه دین هه‌راسانه‌ن
 چون خه‌یال بویه‌روه به‌یانه‌دا
 مه‌وینی نه‌قشش وه عه‌یانه‌دا
 نه‌و نه‌قشه نه‌قشه‌ی له‌وزی حه‌وزیوه‌ن
 چون سه‌سه‌وز په‌نگش سابت سه‌وزیوه‌ن
 له‌وزی نه‌قشش وه‌ن حه‌وزو حه‌یاته‌ن
 نه‌سکه‌نده‌ر په‌ریش جو‌یای زولماته‌ن
 نیایفت نیایاب پرووی سه‌ریساته‌ن
 ماهو خوه‌ر له شه‌وق جه‌مالش ماته‌ن
 شه‌که‌ر شه‌رمه‌نده‌ی شه‌هد شیرینش
 یاس په‌ئس حاصل که‌رد له عه‌بیرینش
 نه‌که‌رو وه بو‌ی عه‌تر ویش وه مه‌ست
 په‌شته‌ی ئه‌ختیار نه‌وا شو له ده‌ست
 ناغافل شه‌یدای شه‌وق شیوه‌ش بای
 تویج هه‌روا چون من شیت و لیوه‌ش بای
 «نه‌حمه‌د» نه‌و «سه‌نعان» حه‌فتاد ساله‌شه‌ن
 په‌ی دین «ته‌رسا» ئساو ناله‌شه‌ن

تاقەتم تاق بی

تاقەتم تاق بی، تاقەتم تاق بی
 لە دووریت دیدەم تاقەتم تاق بی
 دڵ نە گیج مەوج دەریای فراق بی
 دیدە بە دیدەن دیدەت موشتاق بی
 «الْحَمْدُ لِلَّهِ» بازەم نەمەردم
 دیدە پەی دیدەن دیدەت ئاوەردم
 نەسکین دڵی هەراسانەکم
 غونجەیی گۆل باغچەیی کوردسانەکم
 ئەدیب دانای دوو شتاسەکم
 سۆمای بینایی دیدە پاسەکم
 گۆل بۆی گۆل ئەندام گۆل عوزارەکم
 نازک تەر لە گۆل هەی نازارەکم
 ئوستاد دانای پایە بەرزەکم
 دڵ گران نەوێت من چەت عەرژنەکم
 نەڕ چە گیر دام پۆزگارەنی
 دوور لە نازاران بی نازارەنی
 دڵت وە بادەیی مەینەت لەبەرێزەن
 بەهار بی ئازیز پەریت پاییزەن
 ئامانەن خەیاڵ نەدۆ نازارت
 سەرشار بەر وە سەیر گۆل و گۆلزارت

هدرئان وه سیران گولباغچهی پرگول
 بهر مه شو غه مان ساکن مه بو دل
 باغچهی پر نه مام نه وره سیده ت ههس
 عهزیزه تر له گیان نوور دیدت ههس
 چهند له عل و گه وه در دانه و دوپرت ههس
 باغ پر سه مهر میوهی کوپرت ههس

فهلەك تۆ خانه خراوم كهردی

فەلەك تۆ خانه خراوم كهردی
 جگەر پارەوو كه واوم كهردی
 یەك نۆنه هالێ وه دەس ئاوه ردەم
 وه ئاو دیدە پەرۆه ردەش كهردم
 تەنیا توولێ بی بی بەرگ و پێشە
 مەن بەردەم نیام له سه حن بێشە
 وه ئاو دیدە وه خوون جگەر
 پەرۆه ردەش كهردم تا هاته سه مهر
 ناغافل فەلەك له بەدشانسی ویم
 له چه پگهردی تۆ له ناراسی ویم
 دەس بەردەم گهردم له شاخس چلێ
 وتم: دی تاكهی با بچنم گولێ

بە وێم نەزانام ئی نەردە شەندی
 شاخەو چل و گول لە دەستم سەندی
 ئێسە من جەکار خەزان وە سەفیل
 «دست ما کوتاه خرما بر نخیل»

«ئەحمەد» تیر ناز سەوزەش بەرد وە گل

لەب چون گول خەندان، نیش ناز چون خار
 شیرین چون شەکر، تال چون زەهرەمار
 هەر لە حەزە دەردی هەر تاوی ئیش
 هەرتان وە نیشی ریشە ی دل کیشی
 نەمام هەستیم لە ریشە ئاوەرد
 وە بای فەنا دای گەردم بەرد وە هەرد
 «ئەحمەد» بەرد وە گل عومدە ی ئارەزوو
 شاهین کو بی و سە یاد ئاهوو
 کو بەرشی لە دەس، ئاهوو لە دامم
 ئێسە تا مەحشەر ناسۆرەن زامم
 ئاغە من و تو هەر دوو هام فەردیم
 هەر دوو گرفتار ئیش یەک دەردیم
 هەر دوو هاین وە کیش گیسوو کە مەندان
 ئامیتەین وە عەشق سەرمەشق پەندان

دایم هام نشین مار نه دۆشانیم
 هام پیالهی بهزم نیاز فروشانیم
 هیچکام نه مهندهن پیمان نه حوالی
 ناخ من بهی سهوزه داخ تو بهی کالی
 وه شوخی شیوهی کال تو قهسم
 وه گرفتاری حال تو قهسم
 وه ئەندوھناکی عهزهی ویم قهسم
 وه خال ژیرلیو سهوزهی ویم قهسم
 ههتا نه پێچۆن وه سفید بهرگم
 بهرز نه بۆ له عام ناوازهی مه رگم
 سهرد نه بۆ گهرمی بازار فهدرم
 شین نه کهن شوخان جه نالای دهردم
 تا سهوزهه پوخار ویش وه سه رناخوون
 وه پرووی په ختمدا نه کهرو گولگوون
 وه گیسووی هه سه رت نه پێچۆ ته رهم
 چون شیرین نه کا شیوهن گهرم
 وه تیشهی نازش نه کهنی قه ورم
 وه زاری نه کا وه گسولزار ده ورم
 به پێزهی پازان که روش گول کاری
 وه سهیل ئەسیرین قه تری مرواری
 وه نه سیم مهیل ئاوپاشی کهرو
 خاس چون شیوهی ویش نه قاشی کهرو
 «ئهحمده» تیر ناز سهوزهش ها له دل
 بهرنهشی له دل تا بهردش وه گل

نازیز که رد وه کیش

نازیز که رد وه کیش، نازیز که رد وه کیش
 چون شیرین گیسوی مشکین که رد وه کیش
 په‌رده‌ی دل چون گوئل چل مه‌دا له نیش
 بی ناز که‌فته بی بی نازکیش ویش
 مه‌دیا وه خه‌سره‌ت خار خاتر ریش
 شیرین هه‌والی بکیانو په‌ریش
 وه‌سیه‌ت مه‌که‌ردش وه خه‌یاله‌وه
 زلف مه‌دا وه دهم بای شه‌ماله‌وه
 واتش: نه‌ی نه‌سیم په‌یک پره‌ونه‌ر
 چون دووی هه‌ناسه‌م بیرئ گر وه به‌ر
 مدارات نه‌بو پراهی به‌ر نیمشه‌و
 بیانونه‌ په‌یام شیرین وه خه‌سره‌و
 که‌ی په‌وان نه‌و خو‌ر له سه‌حرای خو‌ر دا
 من له تای ته‌نوور نار پر گر دا
 واچه به‌ دلسوز: دل که‌ه‌واوشه‌ن
 قامه‌تم چه‌م دان چه‌م بی خواوشه‌ن
 نه‌ر ویش وه خه‌سره‌و شیرین مه‌وانو
 تازه هه‌والی په‌ریم مه‌کیانو
 نه‌گر چه «شیرین» ویه‌رده یه‌کسه‌ر
 موباره‌کش بو عه‌رووسی «شه‌که‌ر»

«شیرین» شیرینەن «شەكەر» چكەرەن

«شەكەر» بىي «شیرین» وه زەھر مارەن

تاكەي مەن بەیتەور تەن وه جەفاوه

هەوون دۆل وه رووم بە پرووی وه فاوه

كەي بە مەقبوولەن لە دەرگای باری

تۆ خەندەو مەزاق مەن گریه و زاری

ئەر زەر مەیلەت مەندەن جە لامان

ئامانەن ئامان دەسم وه دامان

فەر قەدەمت بۆهر وه مالم

بەاوەره وه حال دلەي بىي حال

وه ئیلا مەبوون وه كۆتەي زوغال

گەردم مەوهران زلان یا شەمال

هەر تۆ وەشت بۆگیان شیرینم

بۆرئۆه جارێ بآلات بوینم

زام تیشەي تۆن «شیرین» لە سەرم

باز هەم تۆ مەدەي تانەي «شەكەرم»

شه‌مال ناشادام

شه‌مال ناشادام، شه‌مال ناشادام
 شه‌مال فادات بام، خاتر ناشادام
 چون جاران شه‌مجار، بره‌س به دادم
 بکهره جه ده‌ست، مه‌ینه‌ت نازادم
 بای غم دان خهرمان، شادی وه بادم
 میهر و وفا و مه‌یل، به‌رده‌ن جه یادم
 چه‌ندیون شه‌مال، من له و سه‌روه‌رم
 مهر نهمه‌زانی، من بی‌خه‌به‌رم
 مه‌کیانوت بشو، کوکو کاو وه کاو
 هانی وه هانی، سه‌راو وه سه‌راو
 مدارات نه‌بو، ده‌سم وه دامان
 ته‌ی کهره‌پاگی، چوّل بیابان
 شه‌مانه‌ت فهرزن، شه‌وئل له‌م لاوه
 بگیله‌هه‌رتا، مه‌شی وه «پاوه»
 شه‌مال ساده‌یسا، به‌دحاله‌ن حال‌م
 مازه له‌حه‌سره‌ت، نازیز بنال‌م
 جه‌ختت وه خه‌یر بو، ناخیز کهر وه جه‌خت
 ویت بده‌ر وه قه‌لب، ده‌ریه‌نان سه‌خت
 ته‌نگ «لوّن» وه تاو، ته‌ی کهر وه زه‌روور
 «هه‌تاوه‌چه‌رمه»، ده‌ری «نووره‌سوور»

دگانہی «بہرکوپ»، وہو بہرزدہ ماغی
 یال «نور کہوہ»، تا وہ «گولباغی»
 چہیہی «چالآوہ»، پشت «تاقہ پرہش»
 سہرکیشہ خوہشہ، سہیر کہر وہ سہرخوہش
 کوپ «سور اوہ پئی»، «شین کوؤ «خہلانہ»
 سہیر کہرہ بدیہ، نہو گشت ملانہ
 «مای شہوہر» «دہیلہم»، تا «خرہ سفید»
 قہدیم شکارگای، «سہردارہ پرہشید»
 «گول کئی» و «بہورہ وار»، نساو ہہتاو
 شان «شہتی نور»، سہرتہخت «ساناو»
 «کانی گولبجی»، حہوش «حہوشہ زہرد»
 ہہنگ حورناسا، گیلّہ بہرد وہ بہرد
 شہوگہی شکارگای، سینہی «سی خپران»
 ناومای «چاشتہوہر»، کاو «گاقران»
 بہرزی «پیر خضر»و، بہرزدہ دہماخی
 تا وہ ہہوارگہی، قہدیم «قسلّاخی»^(۱)
 سہراو «سہریاس»، تا سارای «شہمشیر»
 شیرانہ شہمال، بانہ شوت لہ ویر
 چاوگہی «دوورسان»^(۲)، چہیہی «دہرہ نیش»
 دیش «سہراوہ وّلی»، بوّی ہوون مہ یوّلش

۱- ہہمو ناوو شوینہو مہ حالہ کان لہم شیردا ہی کیوی «شاہوہیہ».

۲- سہریاس، شمشیر، دوورسان ہہر سی گوندی سہر بہ شاری «پاوہیہ».

په‌شیو بی دیا، په‌شیوی «پاوه»
 شابالش کی‌شا، وه «ناته‌شگا» وه^(۱)
 سه‌رسام بی ساتی و نیستغناوه
 نه‌مانا‌یوش که‌رد وه «خانه‌گا» وه
 دیش خاکش چون خاک خوه‌ته‌ن زه‌مینن
 شیرینه‌ن شیرین پسر له شیرینه‌ن
 باغن باغاته‌ن، گول‌ن، گول‌گه‌شته‌ن
 شینه‌ن شیرینه‌ن، ماچی به‌ه‌شته‌ن
 گو‌شه وه گو‌شه نوور لیش مه‌وارو
 هه‌زاران هه‌زار پهری و حوور دارو
 شیرینشان هه‌رچه‌ند شیرینی دارو
 له شیرینی‌شان شه‌که‌ر بو‌وارو
 شیرینی شیرین بی وه^(۲) مه‌حاله‌ن
 نه‌گه‌ر وه نه‌بو شیرینی تاله‌ن
 شیرینشان وه نوور ئافتاب شیرینه‌ن
 گول وه بی ئافتاب که‌ی عه‌بیرینه‌ن
 بدیه چه‌قه‌لای تازه ساز‌یوه‌ن
 با شکو و شه‌وکه‌ت قاپی واز‌یوه‌ن
 هیچ تاقش له تاق «که‌سرا» که‌م نیه‌ن
 ساحیش که‌مته‌ر له حاته‌م نیه‌ن
 چمانی «فه‌ره‌اد چینی» ساز‌نان
 شیرین په‌ی «شیرین» شیرین پاز‌نان

۱- سه‌راو هه‌ولی، ده‌ره‌نیش، ناته‌شگا هه‌رکام به‌ شی له شاری «پاوه» به.

۲- خو‌ر، هه‌تاو.

يا قەسر شاھان خوسرەوان دەور
 شاپور نەقاشیش كەردە بوو وەى تەور
 تارمەو تالار قەسرش قەشەنگەن
 يەك پارچە ماچى ئايەنەى سەنگەن
 عەرش عەزىمەن باب ھىمەش
 دنيا نەمەدۆ نىمەى قىمەش
 بۆى بەھەشت مەدۆ ماوا مەنزىلش
 حەوش و حەيات و گول باغچەى گولش
 «الله» گولزارش ھەر بى گول نەبۆ
 بولبول باغش داخ لە دل نەبۆ
 غونچەى گوللان نەو پەسىدەشان
 وەش بان پەى سەيران سەفای دیدەشان
 بۆ لە جاى «ئەحمەد» كەمتەر غولامش
 نەك جارئ سەد جار بکەر سەلامش

«شەھلا»

«شەھلا»، شەھلائی، شەھلا چەمانم
 بژانگ خەدەنگی، ئەبرۆ کەمانم
 یە چە تیری بی، تۆ دای لە جەرگم
 ئاوات مەوازووم، هەر پۆ لە مەرگم
 بەخشای پێم دەردو، نیەن دەرمانم
 دەوا کەر دەردم، دەردت لە گیانم
 نەرگس و سۆسەن، وەنەوشەو شەوبۆ
 هەر چوار مائەن، لە بۆی زلف تۆ
 نەرگس وە دیدەن، دیدەت دڵ تەنگەن
 کەئ وەك دیدەئ تۆ، مەست وقەشەنگەن
 سۆسەن جە لای لیو، لەعلت حەزینەن
 پەرە کەئ وەك پەر، لیوت شیرینەن
 بەنەفشە لە لای خسالت بی پەرنگەن
 کەئ وەك خال ژیر، لیوت قەشەنگەن
 گۆلباغی پەئ گۆل گۆنات دڵ تەنگەن
 کەئ گۆلش وەك گۆل گۆنات گۆل پەرنگەن
 پاسە دانەئ دوپ بەها سەنگینەن
 کەئ وەك دانەئ دوپ دگانت مەکینەن
 نارنج و لیمۆ، پرتەقال و بەئ
 هەر چوار کەیلن، لە واوەیلان وەئ

مەخسوسەن نارىج، نالان دەردەن
 پەنگش لە لای پەنگ، زىج تۆ زەردەن
 لىمۆ وە خەيال، گەردەنت زەردەن
 كەى وەك گەردەنت، زەردو بى گەردەن
 بەى و پەرتەقال، پەشپون وە خسوار
 مەرىك پەى و پىشان، مەنالان وەزار
 چەنى گەردەنت، گرەوشان كەردەن
 گەردەنت گرەو، وە لىشان بەردەن
 سىنەت چەنى عاج، ھەم چەنى مەرمەز
 ھەر سى چەنى ھەم، ھان لە داواو شەز
 عاج پىشەى فىل، مەرمەز خو سەنگەن
 كەى وەك سىنەى سىم، سافت قەشەنگەن
 نەنە وە پراسى پازنەبات من
 بواچە چىش بى تەقسىرات من
 سەد سال وەك يەك پۆ، غولامىت كەردم
 ھاتى وە سەمەر، مېوەت نەوەردم
 «الله»، «موھەممەدەلى»، يارت بۆ
 خەيفەن غەير لە ئەو، خەرىدارت بۆ
 خەم دان وەك ئەبرۆى كەمانت بالام
 وەى دەى وىنەى نەى، بى نەوا نالام
 ئەفەى زلفانت، وست وە گەردەنم
 گەردەن گىرم بۆ، تا پۆى مەردەنم
 كى دىەن غونچەى نەشكوفتەى نىم پەس
 دەستەى شكوفتەى گۆل گىرۆ وە دەس

شه‌مال بۆ «نه‌وسوود»^(۱)

چاگه مه‌ویه‌ری وه سه‌یرو سه‌فا
 له «کیل سولتان» تا «سیده‌لوه‌فا»
 نه‌مجار جه‌و دما به‌ دلّه‌ی موشتاق
 پرووی دل بکهره و سولتان ساق
 چه‌ولاره شه‌مال وه سدق سافی
 وه‌شلّت په‌نه بۆ بکهر ته‌وافی
 رجاو لاله‌ کهر وه‌ باره‌گاوه
 با پروسفید بای به‌ لای خوداوه
 بویه‌ره له سهر «سیروان» وینه‌ی ته‌یر
 به‌ ته‌مه‌ناوه ساتی بکهر سه‌یر
 «برج ئایه‌نه» میاوی «ته‌کاو»
 تا «به‌له‌بزان» مه‌وینی وه‌ چاو
 ده‌ماخ چاخ وه‌ بۆی شه‌وبۆی ئیلاخان
 مه‌شی وه «چاوگه» بدیه وه‌ باخان
 هه‌وارگه‌ی هه‌رسال «به‌له‌بزان»
 جای وه‌عه‌ده‌و وه‌عید شه‌کهر پازانه‌ن
 سه‌یر کهره «کرن خان نه‌حمه‌دخانی»
 جه‌و دما شه‌مال تو ویت مه‌زانی

۱- به‌ داخه‌وه‌ ئهم شه‌ماله‌ له‌ ده‌س نووسه‌ که‌یدا زۆربه‌ی فه‌وتاوه‌ وه‌ ناته‌واو ماوه‌ته‌وه‌.

رات غه‌لّت نه‌بۆ به‌رزی «وه‌زه‌نه»
 سه‌ختن هه‌له‌ته‌ن نه‌و مای گه‌رده‌نه
 نه‌وه پۆ نارام نه‌شه‌و کهری خاو
 خاوی وه‌ش کهره‌له‌سه‌ر «وشکه‌ناو»
 تی‌په‌ر کهر شه‌مال بشۆ وه‌«نه‌وسوود»
 نه‌وار مه‌رزی تا حه‌دو حودوود
 سه‌رمه‌لی «سوونی» تا «که‌له‌هه‌رات»
 به‌سیده بوینه‌ ولّات به‌سه‌ ولّات
 سه‌ر کۆی «دالانی» پشت «دزاوهر»
 تا «هانه‌ماران» وه‌نه‌زه‌ر باوهر
 «که‌له‌هه‌رات» وه‌«ده‌ره‌ی تاریکه»
 شه‌مال ئه‌ر چی پاش سه‌خته‌و باریکه
 ئاسۆ وه‌ ئاسۆ به‌رزی وه‌ به‌رزی
 چه‌م به‌ده‌ر وه‌ چه‌م باغات وه‌ نه‌رزی
 تا که‌ داره‌که‌ دياره‌که‌ حودوود
 مدرو مقابله‌ مه‌دیو وه‌ نه‌وسوود
 ساتی دانیشه‌ سه‌یر کهر خه‌مینه‌ن
 شه‌که‌تی به‌ر کهر دلّه‌ی حه‌زینه‌ن
 نه‌م دیو وه‌ نه‌ودیو خاس بوینه‌وه
 هه‌وار «گه‌شینه‌» وه‌ «په‌روینه‌» وه
 قابله‌ن ته‌واف «هه‌ربه‌زاز» کهری
 ته‌وافگای شیرین شه‌کهر پاز کهری
 عوزر ناوهری هه‌یج نه‌وه‌ر چه‌نه
 ته‌شریف به‌ر وه‌ سه‌یر «چه‌شمه‌که‌چه‌نه»

كۆي «پروەوزەنى» قەلەگەي «سۆرال»
 مەھاللى نىيەن ۋەشتەر لەو مەھال
 تماشاى چەشمەي «ھانىيا» كەرە
 شوكرات پىاك بى ھەمتا كەرە

نە ھەر تەنيا تۆ

ئاميرزا «شەرىف»، ئاميرزا «شەرىف»
 «سيف الله» نامەت، ئاميرزا «شەرىف»
 دا ۋە دەسمەۋە، يەك يەك ۋە پەدىف
 وانام و كردم، لە فامەت تارىف
 نە ھەر تەنيا تۆ، زام زەدەي تىرى
 گىر لە تۆپ دام، كەمەند پىرى
 جوانان دەور، دنيا سەراسەر
 جە دەرد پىرى، مەنالىن يەك سەر
 جوانى و فەكرو فام، ھۆش و بەشارەت
 پىرى بى پەرۋا، مەدۈش ۋە غارەت
 گىلە بەعیدەن، لە دنياي ھەبەس
 عومر و يەردە، نەمىق ۋە پەس
 مەن جە تۆ فېشتەرا دەروون پرداخىم
 پىرى ھاكەم كەم، گرتەن سەرشاخىم

ئیسہ لہ مالّا، خوار خہ ریکم
 شہ ریکیم ناکات، قہدیم شہ ریکم
 مہلک مہ حبوویان، جہمین چون جامان
 شیرین شہ وکەتان، بالانہ مامان
 وینہی من و تو، ئالوودہی دہردن
 یہ کسہر وہ خہزان، پیری پرنگ زہردن
 من ہم چہند فہردی، مہ بۆ بواچووم
 جہرگ جوانو پیر، وہ ہم بپاچووم

نامه‌که‌ت یاوا^(۱)

نامه‌که‌ت یاواک می‌تاله‌ده‌م‌که‌رد
 دوود هه‌ناسه‌م، له‌گه‌ردوون ویه‌رد
 له‌و ساوه‌قوریان ته‌شریف به‌رده‌نی
 زیاره‌ت خاک، «رضا»^(۲) که‌رده‌نی
 تهرک‌تاب و خاک، «کوردسان» که‌ردی
 دل له‌دووری ویت، هه‌راسان که‌ردی
 دیدهم له‌دووری، دیدته‌تم پو‌شان
 سه‌یلاتش وه‌ک سه‌یل، نه‌سرینم جو‌شان
 خاس بی‌نامه‌که‌ی، نامیت پی‌م یاوا
 زیاره‌تم کرد، به‌دیدهم ساوا
 شاد بیم به‌و نامه‌ی، پر له‌فامه‌وه
 به‌و عه‌ترو ته‌سویر، به‌و مه‌قامه‌وه
 به‌شادی باده‌ی، به‌شاره‌تم وه‌رد
 سوجدهم به‌رد بو‌خواو، زیاره‌تم که‌رد
 پو‌شن بی‌زه‌میر، چه‌شم و چراغم
 ساکن بی‌ده‌ردم، سافی بی‌داغم
 به‌ری له‌ثافات، دوور له‌به‌لا‌بای
 سه‌پرده‌و مه‌حفوز، زات «الله» بای

۱- جوای نامه‌ی به‌کئی له‌دۆسان که‌له‌خوه‌راسان‌دا بووه.

۲- هه‌زهره‌تی «رضا».

نومیده‌وارم، وه شای خسه‌راسان
 ته‌شریف باوه‌ری، باز وه‌کوردسان
 تا دل به دیدار، دیده‌نت شاد بو
 له به‌ند مه‌ینت، دووریت ئازاد بو
 «نوحه‌ده» تا به پو، قیامت ماته‌ن
 مات و مونه‌زیر، چه‌مه‌پای پاته‌ن

دوور له وه‌ته‌نم^(۱)

دوور له وه‌ته‌نم، دوور له وه‌ته‌نم
 غه‌ریب غوریه‌ت دوور له وه‌ته‌نم
 سه‌رو سه‌هی ته‌رز مینووی چه‌مه‌نم
 ئاهووی بی ئاهووی خه‌تاو خوه‌ته‌نم
 له‌وساوه پۆله ته‌شریفتان به‌رده‌ن
 دیده پر له غه‌م دل پر له ده‌رده‌ن
 چه‌وش و حه‌یات و ماوا مه‌نزلم
 لوتفی نه‌ماگه بی عه‌تر گولم
 هاین له تایی ته‌نوو توون^(۲) به‌نجووری
 گپرگر ئه‌گپرین له تاو دووری

۱- نهم شیمه‌ی به ته‌قازای «میرزا عباس گویری» و خیزانی به بونه‌ی دووری و جایی له متداله‌کانیان و توه.
 ۲- ناگردان - چه‌مه‌نم.

باغان بی پهرداخ گولزار بی گولن
 چه‌من چه‌مه‌پای نامای بولبولن
 «کرماشان» یه‌کشان خارو په‌ریشان
 په‌ی جاگه‌ی خالیت هدر ناه مه‌کیشان
 هدر له «تاقوسان» تا «سه‌راو‌قه‌مه‌ر»
 شارو خه‌یابان کووچه‌و ده‌شت و دهر
 بی ئیوه پوله نووری نه‌دارو
 هه‌ور ته‌م پویشان غم لیش مه‌وارو
 «کرماشان» وه نوور ئیوه به‌هه‌شت بی
 زمسانش هدر نان نورديه‌ه‌شت بی
 ئیسه بی ئیوه نار حرمانه‌ن
 په‌شیویش وه بار غم وه خه‌رمانه‌ن
 تاقوسان یه‌کسان تا وه «باغ‌نه‌ی»
 غم لیش مه‌وارو بی ئیوه په‌ی په‌ی
 «شه‌ش به‌همه‌ن» به‌و گشت فه‌زاو سه‌فاوه
 بی سه‌فان یه‌کسه‌ر هان وه جه‌فاوه
 کسافه‌و سینه‌ما شه‌هرو مه‌غازه
 دووریا بی ئیوه یه‌کسه‌ر بی‌نازه
 «مه‌یدان کوورش» تا «پارک شیرین»
 شیوه‌نشان به‌رزن یه‌کسه‌ره‌ان له‌شین
 «سیلوو» «سه‌راسیاو» «مه‌لامیرانی»
 بی‌زیان بی‌زار له‌زنده‌گانی

«سَیْ رَای پَهله‌وی» تا «دامنه‌ی باخ»^(۱)

داخین داخ‌دار هر مه‌کیشن ئاخ

★ ★ ★

قه‌دمش وه‌خه‌یر

ئازیز مسرادت، ئازیز مرادت

گوشاد بی موشکَل عومده‌ی مرادت

خوداوون وه‌لوتف که‌رده‌ن دلشادت

غم و په‌ژاره‌خاس به‌رد له‌یادت

شکوفا به‌شاد گول‌غونچه‌ی گولت

گول وه‌بار ئاوهرده‌ی وه‌شی دلت

قه‌ده‌مش وه‌خه‌یر نه‌و په‌سیده‌تان

حسب المـرام و به‌رگوزیده‌تان

وه‌خه‌یر پانیا و عه‌رسه‌ی زهوور

ئه‌لبه‌ته‌کو‌په‌ن نووره‌ن عه‌لا نوور

چه‌لازم وه‌شهرح داده و ده‌لیله‌ن

دوو سه‌ره‌په‌یوه‌ن سه‌رو ئه‌سیله‌ن

ئه‌داش نه‌قشیننه‌ن نه‌قشش وه‌ش ته‌رزه‌ن

سه‌رو سه‌عه‌ده‌ت به‌پَرتز و به‌رزه‌ن

۱- ته‌وار شوین و مه‌حاله‌کان که‌له‌م شیعه‌دا هاتووه‌مه‌مووی می «کرماشانه».

بابوش هر نهو دور سفید سافه
 نه‌مین موبین تایفه‌ی جافه
 «الله» ئی غونچه‌ی شکوفه‌ی تازه
 نازارت‌ری که‌یت شایسته‌ی نازه
 ئی غونچه‌ی سرچل تازه په‌سیده
 عه‌زیزتر له نوور بینایی دیده
 په‌ی دیده شه‌و په‌ی دل چرا بو
 وه براگه‌وره‌ی چه‌ندین برا بو
 دره‌خت عومرش ساحیب سایه بو
 سر به‌رزو سه‌وزو ساحیب پایه بو
 بیاوو وه چه‌رخ حه‌فته‌مین پایه‌ش
 بنیشن وه شاد هر دوو له سایه‌ش
 «نوحه‌ده» انشاالله دوعا ده‌وره ویت
 وه ناز باوک و دایک، کوپه‌ گه‌وره ویت

ته سکین به خشه کت^(۱)

ته سکین به خشه کت، ته سکین به خشه کت
 شه مأل دا نامه ی ته سکین به خشه کت
 «مانی» ته رز ته ور پر له نه خشه کت
 مرواری و مهر جان، له عل به ده خشه کت
 چون بوی زلف له یل داش له ده ماخم
 روشن بی جه شوق چه شم و چراخم
 شکوفا به شاد گول باخی باخم
 ساکت بی ده ردو سافی بی داخم
 نه شه بیم وه مه ی مه یخانه ی نه ده ب
 کام شیرین وه شه هد شیرینی پوته ب
 نه شه ی ره شحه ی مه ی بن تابی شراب
 پهی مه زهش مهر هدر دل که رووم که باب
 دلن پهی مه زه ی شرابت نه بو
 نه حازر پهی سیخ که بابت نه بو
 به چه نگال خه سم پر نیش له بیخ
 رنزه رنزه بسو بریزی وه تیخ
 سه ره ره به رده باز پاشیل پات بو
 چه م هر توتیای گهرد پالات بو

۱- «میرزا محمد داواشی» هم شیعه ی له جواوی نامه ی «ملاحی الدین صالحی» که له «لورستان» دا بووه نووسیه.

وه سەن فدات بام سەبید سەرور
 چۆ کاریم مەکر جە ئێد زیادتر
 کە ی من شایستە ی لوتف عەتای تۆم
 مە هەر ئەو کە مەتر سایە و پەنای تۆم
 لە لە عەل لە بان بە دە خشانیت کەرد
 لە دورج دە هەمان دور ئە فشانیت کەرد
 نامە ی خەتابە ی خەت شیرین
 مە فاد مە زموون موعەبە رین
 شە تلت کەرد لە دل بە شیرین کاری
 کاریت کەرد بە دل پە ی یادگاری
 مە دام چون بولبول نالان گول بۆ
 نازک تر لە گول زە دە ی سەر چل بۆ
 زووخ زامە تان مە ی نە ت وار وه لیش
 غەیر لە یاد تو یادی نە بۆ تیش
 بە شیوای شیرین شە کەر پازە کەت
 بە مەودای مۆبەت بێ ئە ندازە کەت
 حە لقم حە لقوایز حە لقە ی پە تە بی
 بە مە رام مە یل دل لە ت لە تە بی
 مازە بە ی زامان ناسۆر کە فته وه
 بە نار هیچرە گەری نە فته وه
 مەر وا زووخ زام مە ی نە ت بنۆشم
 چە م لە خاس گشت دنیا بپۆشم
 نە ی زهار کە رده بیت دوور لە وه تە نی
 چون بولبول مە حرووم سە فای چە مە نی

قوربان نامانن دل واپس مه‌بر
 وه‌تن کورؤ بو یاد کس مه‌کر
 وه‌تن کام وه‌تن؟ کبی نه وه‌تنه
 نیسه خراوه‌ی پر له له‌جه‌نه
 وه‌تن چون خوه‌تن نافه‌ی موشکین ریز
 پر له شیرینان شه‌هد شه‌کر بی‌ز
 نیسه قوم‌ومه‌و مه‌زووکه‌و مارش
 جاگیره‌ن له جای گول له گولزارش
 چ «پروانسه‌ر» و چ «گهرمه‌خانی»^(۱)
 بی خان و خاوه‌ن وه‌سه وی‌رانی
 «قله‌گه»^(۲) خه‌مین «قوله»^(۳) ماته‌من
 ته‌م غه‌م له بان «هیله‌وپ»^(۴) جه‌من
 نه‌و مه‌یر «سه‌راو» سه‌ر «ته‌خت زه‌نگی»
 هیچ سه‌فاش نیه‌ن غه‌یر له دل ته‌نگی
 جه‌من بی جه‌من باغ کبی باغه‌نان
 نه‌جای بولبولان پر له زاغه‌نان
 نه‌ماگه زه‌ره قه‌درو قابلی
 بو ره‌وه‌ن خاسه به‌یت کاولی
 خودا وه غه‌زه‌ب به‌رقی لی‌داگه
 ته‌لاو مه‌فره‌قی فه‌رقی نه‌ماگه

۱- ناوی به‌شیکه له «پروانسه‌ر».

۲ و ۳- ناوی کیون که‌هر دوویان له پشتی سه‌راوی «پروانسه‌ر» دا قه‌رار یان گرتوه.

۴- ناوی کیویکی به‌رزه له باکووی «پروانسه‌ر».

چاو خوه ت هاورد له و گشت خراوه
خوه ت نه جات دا له و گشت عه زاوه

سه‌رو سه‌هی تهرز^(۱)

«موحه ممد علی» تازه ره سیده
 عه زیزه تر له نوور بینایی دیده
 سه رو سه هی ته رز باغچه ی سولتانی
 مه تلّوب تالّب دهرس ئینسانی
 انشاالله له ده ور ئی دونیای فانی
 بمانی وه شاد وه کامه رانی
 بهو شهرت نه واجی «ئه حمده» نادانه
 من ویم مه زانووم «زیره» و «کرمانه»
 ئیوه بوزرگو ساحیب مه قامن
 شیواو شیرین و شه کهر که لامن
 له فسه زلّو دانش وا بسی نیازن
 دهرسو دّل بسازو مسکین نهوازن
 ههر تا جوانی و قوه ی کارت ههس
 تهواناو تاقت رۆزگار ت ههس

۱- «میرزا ئەحمەدی داواشی» که لە گەڵ «موحەممەد تاهیر بە گسی سولتانی» هاوێل دەبێت ئەم نەمە بۆ ئامۆزگاری ئەدیب و نووسەری بە پێژرێ کاک «موحەممەد عەلی سولتانی» کوێی ئەو کە لە و کاتەدا لە شاری «کرمانشاه» قوتابی بوو نووسیو..

فرسته ته ئامان وهك شیر بوانه
 بترسه له تیر تانای بیگانه
 دانش په ژوو بهر وه دل بخوینه
 پشت په قیچی په قت بشکینه
 عهرز به ندهی ویت مه که رفه راموش
 بنیه ری پوتبهی بوزرگیت له دوش

«میرزا فتح‌محمدی داواشی»

۱۳۵۳ی هه تاوی

هەر دڵ دەرد نەکا^(۱)

کاکە «ئەحمەد» گیان بۆ قەزوینی
 یا خوا تا ماگی تەلخی نەوینی
 چەندی لەمەو بەر پێم گەیی نامەت
 نەشە بێم وە شەهە شیرینی خامەت
 خۆ نەکا بۆ بەد حال بێ حال
 ئێش نەکا سەرو دەسو پاو بەالت
 وەلێ «ئەحمەد» گیان کوردی بێژم پێت
 قسەم با وەك زەنگ دەنگ بەدا لە گویت
 ئێش بەل خاسە ها لە ئیدارە
 ئەلبەت بۆ حەکیم زوو ئەوێت چارە
 هەر دڵ دەرد نەکا لە حوجرە ی دەروون
 دەرمانی ناکات دووسەد ئەفلاتوون
 کاکە درد مەن لە تۆ بەد تەرە
 دەرد تۆ بەلە دەرد مەن سەرە
 لەم یەخ بەنانە پام سەریاو کەفتم
 سەرم وا شکیا دە پۆز بۆی خەفتم
 تەقە ی سەرم هات حەوش پەربوو لە خوین
 «ئەحمەد» چۆن تەقە ی نەگە یە «قەزوین»

۱- نامە بۆ «ئەحمەد فەریق» یە کۆی لە هاوێلانی «میرزا ئەحمەد» کە لەوکاتەدا لە «قەزوین» دا ژیاو.

«الله» بال تۆ ساكت بۆ له ئيش

تازه زام سەر من بووگه ساپش

ئەو ماه کامل ئەو دوو ماه پاره

خوا لیت نه یستینى ئەو سى نازاره

پرووت چون پۆجیار «ئەحمەد» پووناك بۆ

پرووی ماهت له گەرد حەسوودان پاك بۆ

وینەى بى وینەت یادگارین

مەلەم زامەت دەرد کارین

هەر ئان وه دیدەن دیدەنیش وەشم

چمانى دنیا بووگه وه بەشم

وینەى «مەنووچەر» «مەنسور» و «پەشید»

هەرسى پۆشنەن له لام چون خوەرشید

یاخوا ناخەگیان، هەر ئان خوەرشت بى

دین دار، ناخرخەیر، بەهەشت بەشت بى

سروه مه‌علوومه‌ن بای به‌هاریه‌ن^(١)

ئاغه «سەردار»ت، ئاغه «سەردار»ت
 هەر پایه‌دار بێ پایه‌ی «سەردار»ت
 وه‌ زمسەن نه‌وێت هەرگیز به‌هەرت
 هەر پر له‌ گۆل بێ باخچه‌ی گۆلزارت
 هەر کام‌په‌وا بێ له‌ پۆزگارت
 هەر وا گه‌رم بێ گه‌رمی بازارت
 «سالار»ت نه‌هال یادگاریه‌ن
 سه‌مه‌رش میوه‌ی په‌ستگاریه‌ن
 شکوفه‌ی شیرین تازه‌ چلته‌ن
 خوالێت نه‌سێنی چسرای دلته‌ن
 وه‌ ناز دایک و وه‌ میهر پده‌ر
 یاخوا گه‌وره‌ بێ تا بیته‌ سه‌مه‌ر
 ئیسه‌ سه‌ولێکه‌ نه‌که‌ی تماشای
 خه‌وشه‌ وه‌ پیری دانیشی له‌ سای
 «سەردار» انشالله هەم سالاری بیت
 برای پشتیوان که‌س نه‌داری بیت
 نه‌سیم سروه‌ی وه‌ش بو‌ی به‌هاری
 مه‌له‌مه‌ن بو‌ ئیش زامان کاری

١- ئەم‌نامه‌ی بو‌یه‌کێ له‌ دۆسانی به‌ ناو «عطاءالله مه‌ردۆخی نووسیه‌.

مال و ده‌ولت و دارایی و سه‌روست
 نمه‌دۆ به‌های نیم سروهی «سروه» ت
 کولم گؤنا سوور وەك هەنار ساوا
 زەردی گەردەن وەك زەردی خوەراوا
 چاو وەك هەسارەى شوعرای یەمانی
 پرشنگ مەشانۆ شەو تا بەیانی
 سەلخۆو خەیاڵی وەلد غەزائەن
 «ناهو» ی بێ ناھووی پامیش مەحائەن
 سروه مەعلوومەن بای بەھاریەن
 بەھار بێ سروه دەردش کاریەن
 سروه سەفابەخش شکوفەى گولەن
 گولان بێ سروه مات وماتلەن
 گول سۆسەن سادار سیمای شیوەشەن
 شەقایق لە شەوق شیوەش لیوەشەن
 گولان ئسینتیزار شنۆی شیوەشەن
 ھەر گولێ پەى ویش شیت و لیوەشەن
 بولبول چەمەپرای قەدەم پەنجەشەن
 شمشاد حەسرەتمەند دەست و پەنجەشەن
 سەزوکەى لە تەرز بەرزى بالاشەن
 چەمەن چەمەپرای پاوو پالاشەن
 گەلاکەى لە پەنگ کالای والاشەن
 بەنەفشە کەى وەك خال نالاشەن
 شەوبۆ لە بۆی زلف خاوی خجلەن
 چون بۆی لە لای بۆی زلفش باتلەن

دوو ده‌سته گولن خودا دایگه پیت
 یاخوا «مەردوخی» نه یانسینی لیت
 «نوحه‌ده» تاله ده‌ور دنیا بمین
 سه‌نای «سەردار» و «سروه» ت نه‌خوینی

«نوحه‌ده» ده‌ماغم

«نوحه‌ده» ده‌ماغم، «نوحه‌ده» ده‌ماغم
 «نوحه‌ده»^(۱) وه «نوحه‌ده»^(۲) نه‌ن ده‌ماغم
 جه‌و ساوه هه‌وال «نه‌بیم» شنه‌فته‌ن
 له‌ بالای مه‌سجد جامعە که‌فته‌ن
 منیش به‌و ده‌ستور هه‌وام به‌ست له‌ بان
 سه‌رتاپا نه‌عزام هاته‌ نه‌لثامان
 زام نه‌و کاری ئیش من سه‌خته‌ن
 وه‌لن زام سه‌ختی «نه‌بی» ناوه‌خته‌ن
 نه‌و په‌سیده‌ی نه‌و تازه‌ په‌رداخ بی
 چون سه‌رو سه‌هی شکسته‌نی باخ بی
 زام من سه‌خته‌ن ده‌ردم کاریه‌ن
 زامم هه‌ا له‌ دل نادیاریه‌ن

۱- نامه بۆ یه‌کێ له‌ دۆسان به‌ ناوی «نوحه‌ده‌ فەریقی».

۲- پیغه‌به‌ری خوشه‌ویست «حه‌زرت موحه‌مه‌ده» دروودو سه‌لامی خودای له‌ سه‌ر بۆ.

خە یالێش خاڕەن هەڕفان لە جەستەم
 نەشتەرەن پە ی زام تازە توژ بەستەم
 دڵ بەو زام سووہ ساڕێشیش نیەن
 غەیر لە خوەشی ئەو دڵ وەشیش نیەن
 ئامان «ئەحمەد» گیان لە ناقت تاقم
 وەختەن تەبەدیل بوو عەقڵ و ئەخلاقم
 زووتر لە «نەبی» لە چۆنیەتی حال
 بە خوێش هەوایی باوەرەم وە حال
 بە سوژدە ی سەحت وەزەع مەزاجی
 عەلاج پەزیر بی کریان عەلاجی
 سادە ی بە سوژدە ی بێ نیازم کەر
 دە ی سەرەفراز بای سەرەفرازم کەر
 وە ئیلا وە سەلە ی حالێم ناجۆرە
 زامە کەم تا پۆژ مەحشەر ناسۆرە
 شەوان لە هەجران پۆژ لە وەسواسە
 تۆ لە چە حالی حال من واسە
 زیادەن پە ی من لاف پە فەقییم
 حەقیقەت وەچووم بەندە ی فەریقیم
 نەسەر قەبوولتەن دڵ پەر ئیخلاسم
 «ئەحمەد» بوو غولام «ئەحمەد» گیان خاسم

نامه‌کهی نامی

به نام نه و کس، که سه بو بی کس
 غهیر نه و کس، که س، نیه بالاده س
 سه‌لوات و سه‌لام بی حه د و شومار
 نازل بی له سر «نه‌حمه د موختار»
 «نال» و «نه‌سحاب» و زومره ی «تابعین»
 به‌خه‌تم خاتهم «موحه‌ممه د نه‌مین»
 تا دیر زه‌مانه هه‌ر پایدار بی
 دارا فکرو هوش به دل بیدار بی
 سه‌رچاوکه ی زه‌ینت وا پر خروش بی
 مه‌یلت وا گهرم و دلت پر جوش بی
 هه‌ر وه‌ها سه‌ودای سه‌ره‌فرازیت بی
 به دل ئیراده ی دل‌نه‌وازیت بی
 له ره‌ویه و ره‌وش خودا شناسیت
 نه من عه‌رز نه‌که‌م گشت ئیزن خامیت
 ئیزهار لوتف و بوزورگیت که‌رده‌ن
 که‌مترین به‌نده‌ت وه یاد ئاوه‌رده‌ن
 گیانم به‌ئید بی نامه‌ت پی‌م یاوا
 قولف قایی عه‌شق شادی شکاوا
 خاص تر له ره‌یحان بو نیام وه بوش
 غوسه و هم و غم گشت بی فه‌راموش

پەيخان كەى تاوشت لوتف تۆ دارۆ
 لە بۆى لوتف تۆ غەمبەر مەوارۆ
 بۆسام و نيام وە سەر بىنايىم
 مالا چون سەيقەل پەنگ سيايىم
 دەروازەى مەينەت جە پروم بەستەو
 دل جە مەينەتان دنيا پەستەو
 حەيقەن ھەر نامەى چون تۆ سەرافى
 بكيانو وە لاي «بووريا» بافى
 كەى من قابلم بى عەيب و ئەلەم
 مەقابلت بىم بە علم و قەلەم
 كەمەند مەيلت ھەوادا وا ھات
 گرتىم كيشامى ھاوردىم بۆلات
 وەسواسەى مەيلت وا مەجنونم كەرد
 شيت بىم و ئەو پۆز تليفونم كەرد
 شەكيباى تۆ بىم وشك بىم وە پاو
 با شەكيباى جواومى داو
 تا ديدە بە دىن ديدەت تازە بى
 شاكرى شوكرم بى ئەندازە بى
 سەرخوەش لە شىوہى شوکوفتەى گولت
 مەست بىم وە مەرام مأل و مەنزەل
 عاجزو غەمگين يانەى دل خاپوور
 بى بەش لە شادى لە خوەشى ھەر دوور
 سار تەم ئەنگيز تاريك دەيجوور
 زلمات زاتى موبەرا لە نوور

مه‌گیلّیام سه‌فیل^(۱) سائیلان ده‌ستور

یاوام وه دووکان ئاغای «بیدار پوور»

ده‌رلاد فریشته‌ی شادیم به زه‌روور

دل ئاوهرده وه جوش به وه‌جدو سروور

به‌رکه‌رد خه‌یالان خارغهم نه‌دل

په‌نگین که‌رد په‌نگم په‌نگین تر له گول

پوشن بی زه‌میر چه‌شم و چراغم

جه نو شکاوا گول‌باغی باغم

له موساحبه‌ی دوسته‌که‌ی گیانی

ته‌بدیل بی پیری من وه جوانی

ده‌ست وه تو‌ی یه‌خه‌ی عارفانه‌ش به‌رد

نامه‌که‌ی نامی عالیش به‌ر ئاوهرده

تارف که‌ردش پی‌م وه پرووی فامه‌وه

مه‌له‌م‌وار نیام وه پرووی زامه‌وه

ئومیده‌وارم هه‌ر خاترجه‌م بین

به پرشته‌ی وه‌فاو مه‌یل هه‌ر موحه‌کم بین

خولوو‌سیه‌تم له پرووی ئیخلاسه‌ن

ئه‌لبه‌ت مه‌جه‌ت دوو سه‌ره‌خاسه‌ن

به‌خوون ریخته‌ی شه‌هیدان دین

ریایش نه‌ن «ئه‌حمده» بو «ئه‌مین»^(۲)

۱- به‌دبه‌خت - زه‌بوون.

۲- جواوی نامه‌ی یه‌کێ له دۆسان به‌ ناوی «محمد امین بطحایی» خه‌لکی «سنه».

تەبەریك نەورووز

سۆمای بینایی دیدە راسە کەم
 تەسکین دڵی پەرە راسە کەم
 مەگەر وە دینت بشکێ تاسە کەم
 کۆتا بۆ دووکەڵ دووی هەناسە کەم
 لە دووریت قوریان ئەوەن تاسە مەن
 «ئاویەر» عاجز دووی هەناسە مەن
 تەبەریك عەید نەورووز کەردە بیت
 پۆژو ماو سأل فیرووز کەردە بیت
 پیرووز فیرووز پووز نەورووز بای
 لە بەزم و ساز و گوداز و سووز بای
 ئەو کارت تەبەریك هەر ئەو دەستە ی گۆل
 دەست خووش تا دەستە نیش تە پێشە ی دڵ
 منیش هەم کارت تەبەریك نەورووز
 ئەلبەت ناتەشین پێشە ی جگەر سووز
 ها هەناردم بۆت دانای دیاری
 تا تۆیش سووزان بای پە ی یادگاری
 فەرمان و ئەمرت وە فەرز، فەرز ئە کەم
 هەر عەید سأل تۆت تەبەریك عەرز ئە کەم

«نه‌حمده» تا نه‌به‌د به سَدَق و یه‌قین

به‌نده‌ن بۆ‌جه‌ناب «موحه‌ممه‌د نه‌مین»^(۱)

چون بولبول په‌ی گول

شهریف نه‌شراف ساحیب روتبه‌و شان

جناب سه‌ره‌ه‌نگ «علی نه‌شرف‌خان»

یه‌چه‌ندی وه‌خته‌ن به‌وینه‌ی بولبول

به‌روازت که‌رده‌ن له‌ی گولزار گول

دوور بۆ‌له‌گیانت جاگه‌ت خالی‌یه‌ن

جای خالیت په‌ی دین دیدم تالی‌یه‌ن

چون بولبول په‌ی گول نالان زارم

به‌دین دیدم دَل ئیستزارم

«الله» خه‌م نه‌بۆ‌به‌رزی ده‌ماغت

مه‌دام پرگول بۆ‌باغچه‌ی باغت

جه‌و ساوه‌ته‌شریف به‌ردی په‌ی «تاران»

دینت تازه‌که‌رد به‌دین یاران

«پروانه‌ر» بی‌تۆ‌نه‌ماگه‌فه‌ری

وه‌ك تاو‌ته‌رزه‌ئهواری شه‌ری

۱- جواری نامه‌ی یه‌کئی له‌دۆسان به‌ناوی «محمد امین بطحایی» خه‌لکی «سته».

یەك جاری دەردم چه كه ردهن كاری
 قسه له من دای پسیم په ی یادگاری
 نه گریا هر ئان دلمی تهنگ نه کرد
 وه نه سر چه سهرهت ده سمی پهنگ نه کرد
 ده وړانت تا سهر «سهرهنگ» وه دل ویت
 باغت پر سه مهر باغچهت پر گول ویت
 دهس دشمنن دایم به دامانت بو
 «نهحمده» بهی ته و ره سه نا خوانت بو

رہ فیک شہ فیک

رہ فیک شہ فیک حاتم تہرزہ کم
 شایستہ و لایق پایہ بہرزہ کم
 فردو فرمودہ و دوپہرزہ کم
 حقیقتی ہمس ہر چہ عزہ کم
 داناو دانشمند دارا دانشی
 باحوسن نیہت بی نالایشی
 فہیلہ سووفام «تہرہ ستو» ی دہوری
 «لوقمان» لایق جای سہلاو شہوری
 سیمای سوورہت نہقش «مانی» یہن
 نایندی خہ یال پپر مہعانی یہن
 نوتاق ناتق سوخن سہنجہنی
 کلید قاپی دہرگای گہنجہنی
 توہر تہو دانہی دہریای گرامیت
 دوپہر مہعرفہت نادر و نامیت
 پوشنہن لہ پروو نور ئیخلاست
 لال بام تہر وہ خان کہرووم قیاست
 چون تیر شہ ہاب زہرہی باتنت
 جاگیر بو لہ جہرگ بہدخواو دوزمنت
 کان مہعرفہت کوئی کہ مالہ کم
 عارفان سفہت خواہش خہ یالہ کم

هیچ حالَم نیهِن به‌د حالَن حالَم
 حالَ زانیَ نیهِن هاوار وه مالَم
 به‌ك جار له دووریت تاقه‌تم تاقه‌ن
 دَلْ له گنج مه‌وج ده‌ریای فراقه‌ن
 دووریت هر نه‌وه‌ن مه‌دۆ ئازارم
 وه گیانَت قه‌سه‌م له گیان بیزارم
 له یادت ئانئ دَلْ نیهِن غافل
 وه خار دووریت مه‌دام مه‌دۆ چَلْ
 وه گیانَت قه‌سه‌م ئاگروه گیانم
 به‌چۆن ناشنه‌وی قرچه‌ی بریانم؟

رەفەت پایە بای

رەفەت پایە بای، رەفەت پایە بای
 یاخو! «ئەرفەعی»^(١) رەفەت پایە بای
 سەریرزو سەوزو، ساحیب سایە بای
 بە فەرپو دانش، دارامایە بای
 رەخشان بۆ جە فەوق، سەعد ستارەت
 ھەر پایەدار بۆ، پایە ئەدارەت
 روتبەیی بوزورگیت، بنیەری وە دۆش
 ھەرز بەندەیی ویت، مەکەر فەرماوۆش
 گۆش مەدەر وە چەرخی، بێ پای پرستم
 کەشتیت گوم مەکەر، لە گنجایو غەم
 ئەی چەرخی چەپ گەرد، چەواشەیی چەپ خو
 بەدخووی بەدەمەجاز، بێ تان و بێ پۆ
 ھەر ئان بە ئەوعی، ھەر ئەوعی تەوری
 ھەر تەوری دەوری، پەر جەفاو جەوری
 بازار مەکرش، وە ھەزار رەنگەن
 بوخچەیی خەلمەش، پەر خودەمو جەنگەن
 سەرمايەیی لوتفش، ھەر جەفاو جەورەن
 موقەدەرەتاش، بێ فکەر و شەورەن

دۆسی و دوشمنیش، هیچ دیار نیه
 پای دۆشیش پهی کەس، پایەدار نیه
 دانە ی مۆبەتش، پهی مەردان دامەن
 نامەردان دەوران، دنیای وە کامەن
 عەجووزە ی عەرووس، دەور زەمانە
 قەساس قاتل، پیرو جەوانە
 وە کئی تە ی نە کەرد، پای توون و تەوەس
 کئی بەرد کئی نەوەرد، کئی گیلّا وە پەس
 نە هەر تەنیا تو، دل داخی کەردەن
 بەرگ چەن کەسان، قەلاخی کەردەن
 راستە تو ماچی، ئازیزم مەردەن
 فەلەک هەر تەنیا، وە تۆش نە کەردەن
 دلدارو دلبر، تا سەر نەوەردەن
 فەلەک داخ وە دل، دلداران بەردەن
 چون «تاق تاق کەرە»، هەر تاق تاق کەری
 شەوان تسا بە پۆ، الفراق کەری
 لە شالوولە ی عەشق، گاز ئاتەش خیز
 سارا سووزان بو، سەما تەم ئەنگیز
 بلیشەش بەرز بو، وە بەرزی کاوان
 مەناش مە کەرە مە گیر لیش تاوان
 پاسە هەر دلی، دلبر مەردە بو
 مەبو ژار مار، ئەژدەر وەردە بو
 نەر چە بی سوودەن، وەر چە دل بەسەن
 زاری پهی مەردەن، کەردە ی عەبەسەن

«شیرین» به‌و شیوه‌ی، شیرین کاره‌وه
 به‌و شوخی شیوه‌ی، شه‌که‌ریاره‌وه
 شازاده‌ی «چین»ش، ثاواره‌ی زید‌که‌رد
 به‌وه‌عه‌دی وسال، ویش ناثومید‌که‌رد
 نه‌وه‌ی «نوشیروان»، شیوان له‌پا به‌رد
 وا به‌رد راه‌وه‌سهر، شاهی ویش نه‌وه‌رد
 «نیران» دا‌جه‌پای تورپه‌ی مشکینش
 «فه‌رها»د، په‌ها‌که‌رد، چین‌وماچینش
 خه‌سره‌و نه‌و سهریر، فه‌په‌خش شاهیش
 نه‌و تاج نه‌و ته‌خت، حشمت په‌ناهیش
 جه‌عیشق «شیرین»، پاسه‌بی دینش
 گشت مه‌دا به‌نیم، نگای شیرینش
 «زلیخا»ی زیبا، وا بی زینه‌تش
 تای زلفش نه‌وی، «مصر» قیمة‌تش
 عه‌زیز‌ته‌ر له‌گیان «عه‌زیز»، عه‌زیز بی
 وه‌مه‌یل مه‌ی له‌جام، مه‌یلش له‌ب‌ریز بی
 به‌رگ شکوفه‌ی، شهرمش وا‌ریزا
 تا «یوسف»ش دی، عه‌زیزش بی‌زا
 چه‌ند سال به‌و زامه‌ت، زووخ زامه‌وه
 به‌و‌کزه‌ی نه‌وین، بی‌نارامه‌وه
 وا په‌رده‌ی شهرم، له‌رووی خوه‌ی لادا
 وا لادا شاه‌ی، ویش وه‌گدا دا
 «بلقه‌یس» «چل‌گیس»، هه‌مه‌لای په‌ری
 خه‌رمان چین‌زلف، «له‌یلای عامری»

نه بی چون «له یلا»، چه رخ چه شیرین
 «ته رسا» «سه نعمان»ش، بهری کرد له دین
 «مه جنوون» دیوانه‌ی، دوو دیده‌ی له یل بی
 «له یلا» بهی مه جنوون، جه غه مان که یل بی
 هه ر نانی نهو له یل، سهوزه‌ی شاهین چاو
 بال چاو مه‌دا، سه‌نگ مه‌که‌رد وه ناو
 فه‌له‌ك شیونا، به‌زم باده‌شان
 چین چین، چین، چون گول نه‌مه‌ند واده‌شان
 «نه‌رفه‌عی» «نه‌حمه‌د»، نازیز نه‌مه‌رده‌ن
 داخ نازیز مه‌ردان، وه‌رده‌ن وا زه‌رده‌ن

نالینم وینه‌ی نه‌ی هزار ته‌رز نه‌ن

موعه‌مبه‌رینت، موعه‌مبه‌رینت
 پی‌م یاوا نامه‌ی، موعه‌مبه‌رینت
 مه‌فاد مه‌زموون، نه‌زم شیرینت
 ته‌زه‌ین بی وه هوون، دل‌ه‌ی حه‌زینت
 که‌فته‌نی نه‌ دام حه‌لقه‌ی زلف دیز
 نه‌شه‌ی به‌ پازان، پیزه‌ی شه‌که‌رپیز
 دیاره‌ن دووربا، له‌ غه‌م که‌یله‌نی
 سه‌رعی و سه‌رگه‌ردان، سه‌ودای له‌یله‌نی
 ناشوفته و په‌شیو، شیویای شیوه‌ی
 له‌یل لیوه‌ت که‌رده‌ن، وه‌و خال و لیوه‌ی
 که‌رده‌ن گیروده‌ی، سه‌ر حه‌لقه‌ی ته‌وقیت
 پات پابه‌ن وه‌ کو‌ت، زه‌نجیر په‌وقیت
 نه‌ر وه‌ ئیش نی‌ش، موژه‌ی دل‌به‌رت
 دل‌ پاره‌ بیه‌ن، برپان جگه‌رت
 هو‌ش و فکرو فام، نه‌ر برد وه‌ غاره‌ت
 دین نه‌ده‌ی له‌ ده‌س وه‌ یه‌ک نی‌شاره‌ت
 مه‌بو له‌ سزاو، جه‌زا نه‌ته‌رسی
 چون «سه‌نعان» نه‌ر دین، «ته‌رسا» مه‌په‌رسی
 عاشق مه‌بو وا، له‌ سازو سووز بو
 زمسانش هه‌ر ئان، فه‌سل نه‌و‌رووز بو

چون بولبول هر ثان، مەرامش گول بو
 وه نەسیم گول، شوکوفته دل بو
 پیکای پەیکان، شەست نازەنی
 نە چەنگال باز، ناز بی هازەنی
 مەزانووم قوریان، گیر دامەنی
 لە سەد لا چون من، زەدە ی زامەنی
 مینچ هر وهك تو، زووخ زام وەردم
 سەد بەرابەر تو، گران بی دەردم
 شوکر، تو جوانو، ئەوەل دەمتەن
 بازارت پەواج، دی چە غەمتەن
 تو ویت ئەو غونجە ی، تازە دەمەنی
 کە ی ئەوەن دەریەن، دەردو غەمەنی
 دەرد من بەدەن، عەلاجش نیەن
 پیریەن کالام، پەواجش نیەن
 بەهاری سەر چوو، زمسانم سەختەن
 خوهرم دای لە کەل، خوهر اوای وەختەن
 سەرو زەندە گیم، خە زانش خیزان
 خەزان کەردەن بەرگ، ئومیدم پیزان
 نالینم وینە ی، ئە ی هەزار تەرزن
 جە باغ و بوستان، هاوارم بەرزن
 تو نەخل نوخیز، باغچە ی بەهاری
 پەر سایەو سەمەر، ئومیدەواری
 بەهاری تەشریف، بەر وه سەفاو سەیر
 نەر چە بەهاری، بەهاریت وه خەیر

شادی به هارت، وه نه نازه کهر
 دل و دین به دین، دل به تازه کهر
 به هارت هر وهك، پهنگ و پروی دل بهر
 بو وهش تهر له بوی، بوی گیسوی دل بهر
 چون خه سره و چه نی، شیرینت سهرشار
 به شاد بویاری، هر سال نهوبه هار
 کهی من نه و دانام، دهوا کهم دهر دت
 شایسته گیم کون، بووم وه هام فهر دت
 تو هر نه و شاعیر، شیرین فهر دهنی
 عارفانه جام، عرفان وه رده نی
 هه میشه نه شهی، بادهی نه دهبی
 شیرین تهر له شه هه، شیرهی روت بهی
 کهی چون من «سهنان»، هفتاد ساله نی
 دایم هر خه ریک، نه و ناله نی
 وه تال گیسووش، نازیز دل بهر
 دهست و پل بهستن، تا یه مومله حشر
 قوریان گیان «نوحه مد»، هر غولام تون
 کهی نه و هام فهر دو، هام که لام تون
 تووتیای دیده ش، غوبار پاتهن
 دوور بو یا نریک، گیان وه فداتهن

دانای خوهش مه زموون

دانای خومش مه زموون، دانای خومش مه زموون

دانای خومش که لام، دانای خومش مه زموون

هام فدرت نیهن، له پروی ده هر دوون

حه ککاک حالی، وه دلی پرهوون

مافه وقت نیهن، له ربیع مه سکوون

به ر ئاره ندهی دو پر، له «ده ریای جه یحوون»

زانو پایه به رز، ته بیعت مه وزوون

دایم هام نشین، وه کزهی ده روون

«نهره ستوو» سه رسام، فکرو هوشتن

«نه فلاتوون» غولام، خه رقهی دوشتن

واعزو ناسح، مه وعزه شیرین

پا به رجا به راس، له سه ر پاگهی دین

هادی گومراهان، به په ویهی نه دهب

به شیرین شیرین، چون شیرهی پوتب

هر مفتی و قازی، پدهر بهر پدهر

هر دو پر له دو پر بین، گه وهر له گه وهر

شیر بی نه ندیش، بی شهی شه ریعت

ناشنای شاهرای، هر جوار ته ریقت

تهی کرده ی پاگهی، راسی وه نیخلاص

په ی به رده ی نکسیر، کیمیا شناس

نایافت نایاب، نادر و نامی
 چسراغ و چسہ شمی، دین نیسلامی
 «کوردوستان» یه کسان، له فہیز فہرش
 گشت بہر خوردار بین، له گہنج و زہرش
 وہ نوور دانش، «سنہ» پڑوشن کھرد
 وہ بہز فہ زلش، گشت وہ گولشہن کھرد
 ہمیشہ مہس بی، وہ بوی لہ قای حق
 نوور لیش مہوارا، تہبہق وہ تہبہق
 عزمش جہزم بی، خاس وہ خاترجہم
 تاشی وہ تہواف، مہککھی موعہزم
 خاکش پھی مہلہم، دہوای دہرد و ہردش
 حہمدو سہنای حہقق، وہ جا ناوہردش
 لہ بہرزان بہرزہن، بہرزی دہماغش
 پڑوشنہن وہ نوور، نییمان چسراغش
 سہفای نوور حہقق، وہ لیش مہوارا
 وا وارا وارا، پڑحہمت وہ سارا
 مہوسوف بہ سیفات نامی و بہرجہستہ
 کہمہر بؤ خزمہت، دین نیسلام بہستہ
 لہ باغچہی عرفان، دانہی فہ زلش کشت
 فہزل ٹہفشانیش بی، وہ خہروار نہک مشٹ
 «ٹہحمہد» ٹہر چہ دوور، پڑوحش جہ لاتہن
 قہبوول کھر قوربان، گیان وہ فداتہن

بێ قیاسەنی^(١)

بێ قیاسەنی، بێ قیاسەنی
 میرزا! بێ ئەزیر، بێ قیاسەنی
 ئوستاد دانای، خەیاڵ خاسەنی
 چون سەر و سەر تەل، پێک و پاسەنی
 مەرد موبارز، بێ گەزافەنی
 شیر شیرشکین، هەر مەسافەنی
 شارەزای ئەوزاع بەلاو کۆسەنی
 خەپرخوای مللەت و، وەتەن دۆسەنی
 با حوسن نییەت، مەردم دارەنی
 قازی قەزاوەت دێھو شارەنی
 با سەفا و سەفەت، با کردارەنی
 با مەرو مەوبەت، خوەش گوشتارەنی
 دارا ئوبوبەت وەقرو شەرەفی
 سەپەر و قەلخان، تیر تەرەفی
 با جوود و سەخا، لوتف و کەرەمی
 مەحرەم ئەسەر، پاز حەرەمی
 خامتەر لە خانان، سەر و خەوات هەس
 بو مەردم داری، دیواخانەت هەس

عالمی بۆ وه‌خت کارت بۆ عه‌مه‌ل
 عه‌مه‌لّت خه‌یره‌ن، دووره‌ن له‌ خه‌له‌ل
 ئومیده‌وارم، هه‌ر بئی نیاز بای
 هه‌ر وا مه‌ردم‌دار، ده‌روازه‌ واز بای
 با یومن و نگین، فه‌رو ئیقبال بای
 «مه‌حبوب القلوب»، مال و منال بای
 مه‌خسوس «حه‌میده» هیممه‌ت به‌خشته‌ن
 سه‌رمایه‌ی نشات، په‌ر له‌ نه‌خشته‌ن
 هام‌سه‌ر دلسۆز، دل نه‌وازته‌ن
 سازکیش نازار، شه‌که‌رپازته‌ن
 هام‌مه‌یل و مه‌رام، هام‌خه‌یالته‌ن
 قوه‌ی قه‌لب و گیان، چرای مالتنه‌ن
 ده‌ست و پسا شیل و، جه‌فاک‌یشته‌ن
 مه‌له‌هم زام و، زووخ و ئیشته‌ن
 په‌فییق شه‌فیق، هام‌سه‌فه‌رتنه‌ن
 بۆه‌ر سه‌ردو گه‌رم، ئابای به‌رتنه‌ن^(۱)
 په‌ونه‌ق مال و، شیوه‌و په‌نگته‌ن
 هام‌شه‌ورو سه‌لای، وه‌خت ته‌نگته‌ن
 تۆ خوه‌ت چون خه‌سه‌رو، ئه‌و شیریتنه‌ن
 هام‌ده‌م، هام‌نشین، هام‌قه‌ریتنه‌ن
 سه‌ول سایه‌دار ساحیب سایه‌ته‌ن
 باعس حه‌یات و مایه‌و پایه‌ته‌ن

۱- ئیشاره به‌ ئایه‌ی (۱۸۷، بقره)، هُنْ لِيَّاسَ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ لِيَّاسَ لَهُنَّ.

نه‌نيس و موونس، شه‌وي‌داريته‌ن
 باغ ميوه‌ی عشق، يادگارته‌ن
 حاتم خو‌ی خه‌يال، شیرين ته‌بيعت
 شاره‌زای نه‌وزاع عيلم شه‌ريعت
 هه‌ر کارئ که‌ردی وه‌ مه‌ردی که‌ردی
 گو‌ی مه‌ردی له‌ به‌ين هام‌فهردان به‌ردی
 زانای پایه‌ به‌رز، پرووی نه‌يامه‌نی
 ره‌هنمای راسی، خاس و عامه‌نی
 پده‌ر به‌ر پده‌ر، عوله‌مای نه‌علام
 باشه‌ئن و شه‌ره‌ف، مه‌رته‌به‌و مه‌قام
 به‌ نام نامیت، نه‌سيل و نه‌جيب
 «نَضْرُ مِنْ اللَّهِ وَفَتَحَ قَرِيبٌ»
 «نه‌حمده» تا زنده‌ی پرووی سه‌ريساته‌ن
 ميرزای نسايزم، گيان وه‌ فداته‌ن!

بوزورگواره‌نی

بوزورگواره‌نی، بوزورگواره‌نی
 سه‌روه‌ر عه‌زیز، بوزورگواره‌نی
 گول‌بوی گول‌نه‌ندام، گول‌گوفتاره‌نی
 شیرین‌ته‌ر له‌گول، نه‌وبه‌هاره‌نی
 سومای بینایی دیده‌ی تاره‌نی
 ته‌سکین دل‌ی، پرچه‌خاره‌نی
 دانسه‌ی جه‌واهر، گران‌باره‌نی
 پده‌ر به‌ر پده‌ر، بوزورگواره‌نی
 شه‌کهرین زوان، شیرین به‌یانی
 شکوفه‌ی شیرین، باغ‌عرفانی
 راسته به‌هاران، عه‌ترگول‌خوه‌شه‌ن
 که‌ی به‌هار چون‌گول، ره‌نگ تو‌گه‌شه‌ن
 به‌هار چون‌ره‌نگت، که‌ی خومش ره‌نگوبون
 به‌هار هه‌ر به‌هار، شیوه‌ی ره‌نگ‌تون
 به‌هار شیوه‌ت، نه‌وه‌ن پرگول‌ن
 گول له‌تافه‌ت، لوتفت‌خجل‌ن
 په‌ژمورده نه‌بو، غونچه‌ی سه‌رچلت
 هه‌ر شکوفا بو، گول‌باغچه‌ی گولت

حه‌یفه به‌ه‌ارت، که‌ری وه پایز
 به‌ه‌ار که‌ی خواه‌شه، بی شی‌وه‌ی نازیز
 یاخوا شادابو، شادو بی‌غم بای
 مدام چون به‌ه‌ار، سه‌بزو خو‌رهم بای
 به‌ه‌ار ئازادی، پرله ئومیده‌ن
 ئومیده‌وار به‌ر، عه‌یدت سه‌عیده‌ن
 به‌ موباره‌کی، سووره‌ی «تبارک»
 «تبارک‌الله»، عه‌یدت موباره‌ک

نامە ی مامۆستا «سەییە تاهیری هاشمی»
بۆ «میرزا ئەحمەدی داواشی»

پەرچە نوێشە کەت، پەرچە نوێشە کەت
«ئەحمەد» نامە کە ی پەرچە نوێشە کەت
نە تیجە ی سەهبا ی تازه جوێشە کەت
پەشە ی خامە کە ی مە ی فروێشە کەت
مە زموونش غارەت دە یرو هوێشە کەم
بانیهای مە تلە ع سیا پوێشە کەم
باواو خاس وانام یە ک یە ک فەردە کەت
فەردە کە ی شیرین گشت بێ گەردە کەت
نەمز جە تەئسیر سەهبا ی تەبع وێت
چەنی حال من نیاوان وە پێت
پەشە ی پەر نە شە ی خامە ی مەستی خێز
تەئیر پەر شوور نامە ی بادی بێز
تازە کەردە وە دە وەرە ی جوانیم
هوور داو وە پەردە ی راز نەهانیم
جە شەنۆی رازان سەر نە پەردە وە
تەن سەنگینی کەرد دل ویردە وە
جە خاوو خەلسە و رابطە ی مەستی
لادی ئازاد بێم جە قەید مەستی
دیم نەروای زومەرە ی شیرین گوشتاران
نامی دانیان پروی رۆزگاران

وێنە ی مامۆسای «بیساران» مەنزل
 ھەم «ترکە» و «حەیدەر» «خانای» داخ نە دل
 «شاکی» وەش مەزموون چەنی «مەنسوورخان»
 «ئەلماس» پەر شەوق «شەفی» نوکتەزان
 مەلاکە ی «گۆران» «یاقووی» سوخەن سەنج
 «مەھجوری» دل تەنگ «وێسووی» مایە پەنج
 «قادر» و «بولبول» «مەلکە» ی، مەینەت کیش
 داخی و داخ نە جەرگ «سەیدی» دەروون پێش
 مەلاکە ی «کلاش» دیوانە ی پەرە ی
 یا نە جە شۆلە ی شەمان چە پە ی نە ی
 «کۆماسی» و «مەحزوون»، «شیخ سazanی»
 «حەبیب» و «سەلیم» «فەھیم» و «فانی»
 چەمان ئیبتیدای بەزم نۆشانەن
 یا خەیر پەرستاخیز واتە ی تۆشانەن
 خەیر تۆم وەفات نە دل مەکاران
 قەدرزانی تۆ وە جەم مەداران
 پە ی چیش تا بولبول تەبەشان پەرەواز
 کەرد نە شاخە ی گول ھۆردار لە ئاواز
 نەر سەد پرووزیای شۆلە ی مەینەت بین
 نەر سەد ساحیب شەرت وەفاو بەینەت بین
 پای دل گیرۆدە نە تۆرداو عەشق
 مەگیلان وێنە ی «قەیس» مەینەت مەشق
 بەردە بی زاری سۆمای دیدەشان
 خەفەت کەردە بی قەد خەمیدەشان

بەلام جە ئاداب عەشق مەجازی
 نەکەر دەن چون تو سوخەن پەردازی
 حەقەن جەم بەستەن جە گردین لاوہ
 دڵ بە ئافەرین لێو بە سەناوہ
 بەلێ هەی دەروون گەنجینە ی پازان!
 دڵ نەشانە ی تیر ناوہک ئەندازان
 بوو وە گیان وینم هەم وە مەرگ ویت
 قە بوول کەر چەنیم چێوی ماچوون پیت
 حەیفەن ئی گردین دوپو مەرجانە
 ئەلماس و یاقووت مرواری و دانە
 نیمێ نە مەخزەن سینەت مەدفوونەن
 نیمێ تر کەفتە ی سارا و هاموونەن
 پە ی ئی خەزانە ی خەمان پەرپازە
 سەندووقی نە چۆی مۆبەت بسازە
 تائەر گیان تەسلیم دەور ساقی بوو
 نامت نە سەفحە ی دەوران باقی بوو
 «ناھر» مەکیانو سەفاو سەلامت
 مەستەن جە نەشتە ی بادە ی کەلامت

تاهر هاشمی

ی ھەتاوی ۱۳۴۰/۱۲/۱۶

نامە ی «میرزا ئەحمەدی داواشی بۆ
«مامۆستا سەید تاهیر هاشمی»

قەسەمت وەر دەن وە دیدە ی یاران
وہ کیش کەمەند گیسووی نازاران
بە شەوق ڕوخسار گوناگونان
بە نازکی ناز سیمین عوزاران
بە لەنجەو لارە ی نزاکەت داران
وہ شەرت و وہ شۆن شای وە فاداران
بە نیش و وہ نیش جەرگە ی دلداران
بە ئیتزاری سەباو ئیواران
وہ بە یزای بلوور جەمین چون جامان
وہ قەدو قامەت بالانە مامان
وہ ئەتوار ناز نازک کەلامان
سا چەن مەقبوڵەن نازش جەلامان
ماچی یە مایە ی دل سەردیمانەن
یە ئاخەر نامە ی هام فەردی مانەن
«لوقمان» کاران «سەحبان» سانی
کاتب المکتوب کەنز مەعانی
هیچ کام نە مەندەن پیمان ئەحوالی
ناخ! من پە ی سەوزە، داخ! تۆ پە ی کالی
بە شوخی شیوە ی کال تۆ قەسەم
وہ فریفتە گی حال تۆ قەسەم

۱. ۋە ئەندووهناکی عەرزە ی ویم قەسەم
 ۲. ۋە خال ژیر لیو سەوزە ی ویم قەسەم
 ۳. ھەر تا نەنیەرەن لاشە ی من ۋە قەور
 ۴. نەپزەن ۋە نەم خاک گۆل ۋە جەور
 ۵. نە پای لوام بو نە ئامان ۋە پەس
 ۶. نە زانو ۋە حال جەستە ی من هیچ کەس
 ۷. تا نە بو خامۆش بەزم یارانم
 ۸. نە شەوان تانە جە نە غیارانم
 ۹. سا نە بو سامان ئەساسە ی فەردم
 ۱۰. شین نە کەن شوخان جە نالای دەردم
 ۱۱. تا سەوزەم پەرخسار ویش ۋە سەرنەخوون
 ۱۲. ۋە پەروی پەختەدا نە کەرۆ گۆل گەوون
 ۱۳. تا ھۆر نە گێران خویش و بیگانە
 ۱۴. لەشم ۋە پای تەخت مەردە شوڕخانە
 ۱۵. غاسل نەدۆ غوسل ۋە ئاو ئوقبام
 ۱۶. قەتە نە بو ئومید زەندەگی لەلام
 ۱۷. ھەرتا نە پێچۆن ۋە سفید بەرگم
 ۱۸. بەرز نە بو لە عام ئاوازی مەرگم
 ۱۹. ھەرتا ھام سەران نە یان لە دەورم
 ۲۰. نەنیەرەن چون شاه ۋە تەخت جەورم
 ۲۱. تا ھۆر نە گێران تابووت یا تەرمم
 ۲۲. خوشک نە بو چون چۆ ئی ئەعزای نەرمم
 ۲۳. فاتحە نەدۆن ۋە مەجموع یاران
 ۲۴. باز نە شو ۋە جای ویش پۆچ چون جاران

تا بینی وه سهنگ ئەلحهده نه مالم
 نه که روژن په رسا نه و پۆ ئەحوالم
 ده ست بهردار نیهم من جه کوته ریت
 شه رته باز نه کهم که مهر نوکه ریت
 به کی وهن باتن چه نی زاهرم
 «ئەحمەد» م بهنده ی ئا «سەید تاهر» م

١٣٤٠/١٢/٢٠ ی هه تاوی

میرزا ئەحمەدی داواشی

سولتان دەعوەتم کرد وە «پوانسەر»

«سولتان»^(۱) دەعوەتم، کرد وە «پوانسەر»
 دیم کە «پوانسەر»، لە پا تا وە سەر
 مۆنەقەش کریان، بە دێبای پەنگین
 خاستەر لە دێبای «پۆم» و «هند» و «چین»
 خۆردو کەلانو، ئناس و زوکیور
 گشت لە شادی و شور، غەرقن لە سروور
 «قوله» چون جاران، دەماغش بەرزەن
 ھەر ساتی سەفاش وە ھەزار تەرزەن
 «ھیلەوپ» وا بەرگ، شادی ویش پۆشان
 لە شادی وە ئەوج، فەلەک سەرکیشان
 «قەلاگە»^(۲) نیان تاج زەر وە سەر
 زەندە کرد نایین، «زەردشت» نازەر
 دەھۆل کەر ئەکات، مەلەک لە فەلەک
 فەلەک ئەکات سەر، خشیپی پەش بەلەک
 «سولتان عەلی خان»، فەھمیدە ی فازل
 بەشیرین شیرین لەب باز کرد چون گۆل
 مەنێج وە ناگر عەشق و دڵداری
 گەش و پۆشن وەک گۆنای گۆلناری

۱- «سولتان عەلی خان ئەردەلان».

۲- «قوله» و «ھیلەوپ» و «قەلاگە» ناوی سی کۆن لە پەشتی «سەراوی» «پوانسەر» کە «ھیلەوپ» زۆر بەرزترەو
 لە باکووری شارەو قەراری گرتووە.

په ی یاران وه ندم شیمری دیاری
تا هر سووزان بان په ی یادگاری

زام غونچه ی گول^(۱)

«میرزا لطفاله»، تازه په سیده
نامه کت نیام، وه بان دیده
«لطفاله» لوتف نامت له تیف بی
شیمرت شیرین و، شیوا و شریف بی
تازه بوی باده ی، که مالت کهرده ن
بو کوی عارفان، خه یالت کهرده ن
نه کفتی وه ناو، سهرمهستی مهستان
بوینی بازار، جه مهی په رستان
نیمانت نه ده ی، وه بی به هانه
نه کفتی وه ناو، دوردو^(۲) په یمانه
قه له نده ر^(۳) ناسا، فام نه ده ی له دهس
چون من دیوانه ی، تا حیاتت ههس
پاسه چون بولبول، په ی نه و غونچه ی گول
تازه نه شکوفته، داخ ت چوو له دل

۱- نامه و سهره خوشی بوناغهی «لطفاله صید احمدی» خه لکی گوندی «به دراوای» «پروانه» به بونه ی کوچی دواپی نه وه ل مندالی به کورپه یی.
۲- نه وه ی له شراب تانشین ده بی.
۳- پایاوی ته نیاو بی قه ید له دنیا، دهر ویش، عهدال.

چهن که سان چون تو دل داخ دهردهن
 هه زاران هه زار پوله‌شان مه‌ردهن
 باز هم چرای شوق شادیشان گپران
 به‌رده‌ی غم و تهم وه شادی شپران^(۱)
 نومیده‌وارم دنیات وه دل بو
 مرادو مه‌تله‌ب دلت حاصل بو
 بولبولی دلت فارغ له نیش بو
 زام غونچه‌ی گول دلت ساپیش بو
 خوهت بده‌ی نه‌جرش فهد فهدریادپرس
 بده‌ر وه ده‌ستش ناواتیش وه ده‌س

موباره‌كت بۆ كهردى عهرووسى

شنه‌فتم ئاغه وه تهن‌درووسى
 موباره‌كت بۆ كهردى عهرووسى
 يومن و ئىقبال و فه‌رو نڭينت
 شيرين‌تەر مه‌بۆ چه‌نى شيرينت
 نه‌و غونچه‌ى سه‌رچل حوسن زه‌رافه‌ت
 په‌روه‌رده‌ى عسمه‌ت باغچه‌ى شه‌رافه‌ت
 هه‌ر دوو هام‌ته‌راز ميزان و عه‌دلن
 تان و پۆ خالس هه‌وريشم نه‌سلن
 وه‌يومن و نڭين وه‌ فه‌رو ئىقبال
 وه‌ خو‌هش بوياران تا وه‌ هه‌زار سال
 فريشته‌ى خه‌يرت هاورد وه‌ مالت
 په‌ونه‌قه‌ن بۆ شه‌نن شكۆو جه‌لال
 نه‌سيل په‌يوه‌ن له‌ هه‌ر دوو سه‌ره‌ن
 ئوميده‌وار به‌ر ساحيب سه‌مه‌ره‌ن
 يا شاى خو‌ه‌راسان دامه‌نى پرپۆ
 پاى خه‌ير ویت بۆ خان دايك حه‌فت كو‌ر بۆ
 په‌ژمورده نه‌بۆ غونچه‌ى سه‌رچلت
 چون بولبول مه‌ست باى وه‌ عه‌تر گولت

دَل مەدەر بەدوان

دَل بەدەر بە یۆ مەدەر بە دوان
 دَل بە دووکەس دەر مەبۆ پەشیمان
 عاشقی «الله» لایق بە ئەوکەس
 یەك مەعشوقش بۆ لە پرووی دنیاو بەس
 ئەك وینە ی چۆپی لە دنیا ی عەبەس
 هەرکەسێ سانی بگێرۆش وە دەس

نامیرزا نامه‌ت

نامیرزا نامه‌ت، نامیرزا نامه‌ت
 یاوا پیّم ونام، نامیرزا نامه‌ت
 نه‌شه بيم وه شه‌هد، شیرینی خامه‌ت
 مه‌له‌هم بی نازیز، په‌ی شه‌فای زامه‌ت
 نامه‌ت نه‌زانیت، ونام و زانام
 به‌ده‌رکئی که‌ردی، وه سه‌رگه‌ردت بام
 مه‌منوون بيم وه لوتف، بوزورگه‌واریت
 جه‌مه‌غز نه‌غزو، زات هوشیاریت
 زام کونه‌و نۆم، یه‌کسه‌ر تازه‌بی
 ده‌رد له‌بان ده‌رد، بی‌نه‌نازه‌بی
 ناگر له‌کووره‌ی، ده‌روونم جوّشا
 دوود هه‌ناسه‌م، پرووی سه‌ما پوّشا
 بلیسه‌ش به‌رزبی، وه به‌رزی کاوان
 یانی بۆی بوّسۆش، وه توّنیوان؟
 گیانم به‌ئید بی، نامه‌ت پیّم یاوا
 قولف قاپی عه‌شق، شادیم شکاوا
 بۆی عه‌تر نامه‌ت، به‌و ته‌ور خوه‌شم که‌رد
 جه‌خوه‌شیت خوه‌شو، نه‌شه‌و گه‌شم که‌رد
 مه‌له‌هم دای وه ده‌رد، بی‌ده‌رمانه‌که‌م
 بی به‌پاچه‌تی، نیمه‌گیانه‌که‌م

ده‌ست ده‌رد نه‌کا، ئوستای عه‌زیزم
 ته‌بدیل وه به‌هار، که‌ردی پایزم
 زه‌حمه‌ت وه شه‌مال، داده بیت وه مه‌یل
 کیانابیت وه لای، به‌نده‌ی خاتر که‌یل
 قوله وه قوله، کوکو کاو وه کاو
 چه‌مه‌ن وه چه‌مه‌ن، سه‌راو وه سه‌راو
 باهوو وه باهوو، له‌یلاخ وه له‌یلاخ
 ته‌ی که‌رده هه‌لت، سه‌خت شاخ و داخ
 «سه‌فی ناوا» و «سه‌رو»، تا وه «توور که‌پان»
 سارای «بیاشوش»، «که‌لی»^(۱) و «مافیران»
 به‌رزی «ته‌یمه‌زیه‌گ»^(۲)، چه‌ی «چل یاران»^(۳)
 وه «کانی خه‌یران»^(۴) ناما چون جاران
 نامه‌که‌ی نامی، هام فه‌رده که‌ی فه‌رد
 دا وه ده‌سمه‌وه، مو‌تالعه‌م که‌رد
 گوی مه‌ردی له‌ به‌ین، مه‌ردان به‌رده بیت
 ته‌عریف له‌ به‌نده‌ی، به‌نده‌ت که‌رده بیت
 که‌ی من وا مه‌وسووف، به‌ ئی سفاتم
 که‌ی من شایسته‌ی، ئی ته‌عریفاتم
 هه‌ر تو شایسته‌ی، وه‌سفی چون بولبول
 چون مه‌دام مه‌ستی، وه بو‌ی عه‌تر گول

۱- مه‌موو گونده‌کان که‌لیم به‌یته‌دا هاتوو سه‌ر به‌ شاری «جوانرو» به.

۲- کیوی که‌ له‌ ناوایی «که‌لی» وه «مراوا» قه‌راری گرتوو.

۳- کیوی به‌رامبه‌ری لادی «کانی خه‌یران».

۴- ماوای «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی» سه‌ر به‌ شاری «پروانه‌ره».

من وهى كرمولى و، ناتوانيه وه
 تو وهى جوانى و، خواهش زوانيه وه
 تو هيّمان جلووس، نوجوانيتهن
 وهخت وه فساو مهيل، ميّهره بانيتها
 هه رهاى له سهوداى، تازه نه وره سان
 دين مهدهى وه دين، سهوزه و چاومه سان
 منيچ يهك وهختى، چون تو جوان بيم
 كهل كهله هه رز، به رزه كوان بيم
 جواو نامت، ها دام وه شه مال
 باوه رو وه لاي، داناي پر كه مال
 ها كياستم هات، دهردت له مال
 چه م نيتنزار بهر، پهرى شه مال
 واتم وه شه مال: به دحاله ن حال
 مازه له هه سرهت، نازيز بنال
 جهخت كه ره وه خه ير، بشو وه راوه
 نامه م دهر وه ده ست، «موحه ممه دنيا» وه
 نه مانهت فه رزه ن، من مهده م وه تو
 مدارات نه بو، بهن بهن كو وه كو
 مدارات نه بو، به وهخت و بى وهخت
 ويّت بدهر وه كه لب، دهر به ندان سهخت
 چيهى «چالاره»، پشت «تاقه رهش»
 سهركيشه خواه شه، سهير كه روه دل خواهش
 كو پ «سووراوه پى»، «شين كو»، «خه لانه»
 سهير كه ره بديه، نه و گشت ملانه

«مای شهوهر» «ده یلم»، تا «خپره سفید»
 قه دیم شکارگای، «سهرداره په شید»
 «گول کئی» و «به ووره وار»، نساو هه تاو
 شان «شه تی نوور»، سهرتهخت «ساناو»
 حه سره تش بپر یا، یاوا وه ئاوات
 دای له «هه سوونی»، به رشی له «کاوات»^(۱)
 سارای «سامله»، «هه سپره گولان»
 به ند «بیله گی»، تا وه «ناوملان»
 له «عزیم کوژیاگ»، تا وه «نیشان کرد»
 مات مه بهووت بی، خاس دیا به ورد
 چه زیباو زیسته تازه شاری دی
 چه شار «قه لای»، پپر نگاری دی
 دیش «کانی خال خاس»، باغ «هه لانی»
 تهریحگای زومره ی، خانو خهوانی
 دهوری دا له دهور، شار «قه لای»^(۲) وه
 دیا وه «قه لای»، خاکه ته لاه
 نگا که ردو دیش، وه مه نزه ره وه
 ئسازیز سهر کیشان، وه په نجه ره وه
 چون میرشکاران، وه بی دره نگی
 شانای په ی شه مال، تاکه خه ده نگی
 مه نزوورش ناز بی، عه زمش جه نگ نهوی
 پای شه مال وه تیر، نازش له نگ نهوی

۱- هه رکام له هم شوین و مه حالانه ناوی به شی له کیوی «شاهو» یا دهوروبه ری «شاهو» به.

۲- مه به ست شاری «جوانرو» به که «قه لای جوانرو» یشی بی ده لین.

چه که مەند کلاف، مشکین له دۆشن
 شیرین چون «شیرین»، شه‌که‌ر فروشن
 چه‌رخ مه‌دا وه‌ ناز، چه‌م وه‌ جه‌لاوه
 مه‌دیا وه‌ قه‌لای، تازهی «قه‌لا» وه
 سه‌ول سیم نه‌ندام، توول ته‌لن بی
 سه‌وزه و نه‌کی، چاو که‌زه‌لی بی
 وه‌ختی چون «شیرین» وه‌ ناز مه‌خیزا
 شیرینی «شیرین» «خوسره‌و» مه‌بیزا
 مه‌واتی غونچه‌ن، نه‌گه‌ر چه‌گوله‌ن
 موعه‌ممایه‌ن، حه‌لش موشکله‌ن
 دارای وه‌له‌ده‌ن، وه‌له‌د غه‌زاله‌ن
 به‌چه‌ناهوویه، خوه‌ش خه‌ت و خاله‌ن
 سیره‌ت سال دیده، سه‌یادان پیرکه‌ر
 هیما وه‌ ساوا، مه‌یو وه‌ نه‌زه‌ر
 سه‌رو سه‌هی ته‌رز، تووبا ته‌رکیبه‌ن
 تفه‌نگ‌چی ته‌رده‌س، خه‌یلن عه‌جیبه‌ن
 نه‌گه‌ر وه‌ سووفار^(۱)، چاچی که‌مانش^(۲)
 بنیه‌رو خه‌دنگ، موژه‌ی چه‌مانش

۱- سووفار: بنی چپوی تیر که به ناوی که‌مان ده‌به‌خه‌ن، میسال له «نظامی»:

تا به سووفار در زمین شد غرق پیش تیری چنان چه درخ و چه درق
 ۲- چاچی: نیسه‌ته به لای «چاچ» که نیوی پابردوی شاری «تاشکند» یا «کاشغر» بووه وه له نه‌وی‌دا
 که‌مانی زور چاکیان دروست کردوه، میسال له «فردوسی»:
 «بمالید چاچی که‌مان را بدست به چرم گوزن اندر آورد دست»

نەر بدۆ له کاو، کۆی سهخت «شاوه»^(۱)
 مه‌دۆزۆ «شمشیر»^(۲)، مه‌سۆزۆ «پاوه»^(۳)
 شیرین تەر له گۆل، هه‌نار ساوا
 زه‌ردی گه‌رده‌ن وه‌ك، زه‌ردی خوه‌راوا
 چه‌م چون ستاره‌ی، شه‌عراي «یه‌مانی»
 پرشنگ مه‌شانۆ، شه‌و تا به‌یانی
 گۆل «سۆسه‌ن» سادار، سیمای شیوه‌شه‌ن
 «شه‌قایق» له شه‌وق، شیوه‌ش لیوه‌شه‌ن
 «نه‌سته‌ره‌ن» که‌ی وه‌ك، بالای نه‌و راسه‌ن
 «یاس» و «یاسه‌مه‌ن»، که‌ی عه‌ترش پاسه‌ن
 بۆلبۆل موخته‌زیر، قه‌ده‌م په‌نجه‌شه‌ن
 شمشاد دڵ چه‌سره‌ت، ده‌ست و په‌نجه‌شه‌ن
 یاخوار هه‌ر خوه‌ش ویت، نه‌و ده‌س و په‌نجه‌!
 نه‌وینی له ده‌ور، دنیای دوون په‌نجه‌!
 وه‌ گیان «ئه‌حمه‌د»، «موحه‌مه‌دنیای»^(۴)
 نییه‌ن نا‌په‌یدان، له ده‌ور دنسیا

۱- کۆی «شاهۆ».

۳- شاری «پاوه».

۲- ناوایی سه‌ربه‌شاری پاوه.

۴- کوپی سۆفی «ئه‌حمه‌د» خه‌لکی شاری «جوانرو».

ئیمشه‌و

چون گول له ناو، مه‌حفلمان ئیمشه‌و
 سه‌وز بیت و نیشتی، له دلمان ئیمشه‌و
 یاد عارفان، کاملان ئیمشه‌و
 دیوانه مه‌کرد، عاقلان ئیمشه‌و
 نه‌وای سازو سۆز، به‌دلان ئیمشه‌و
 لوتف له‌تافه‌ت، بو‌گولان ئیمشه‌و
 سه‌با سه‌فاش دا، ده‌ماغمان ئیمشه‌و
 ره‌وشمن کرد وه‌ نوور، چراغمان ئیمشه‌و
 له‌ ره‌شحه‌ی نه‌شه‌ی، ئیسلامی ئیمشه‌و
 له‌ جم‌وجوش بین، چون جامی ئیمشه‌و
 گهرم بی بازار، عه‌تتاری ئیمشه‌و
 بی‌زیا گولان، به‌هاری ئیمشه‌و

نامەی مامۆستا شیخ «موحه مە سه عید» ی نه قشبه ندی
 بو «میرزا ئەحمەدی داواشی»

کاکه میرزا گیان، بئ تاقەت نهوی
 له بهر نه بوونم، له زامەت نهوی
 چونکه په راسووم، که من ئیش ئەکا
 هه روا پشتیچم، ئیشی پش ئەکا
 لیم عاجز نهوی، له خزمەت دوورم
 له فهیز حوزوور، که من بئ نوورم
 مه شهووره عوزریش قه بووله لای ناس
 کام ناس؟ ئەو ناسه ئەوه خیرالناس
 مه عنای په فاقەت ئه ر باتنی وی
 که میکی له عشق ئه ر چاشنی وی
 دوور له نزیکی، نزیک تر ئەبئ
 ئەم له فهیزی ئەو شەریک تر ئەبئ
 مسافه ی دووری، نامین له بهین
 یه کتر ئەوینن وه کوو علم عەین
 پوژی «له یلای» زار فه سدی بال ئەکات
 له خوهی شکاتی به دی حال ئەکات
 خوین گر ئاره ی نه شته ری لی کرد
 خوینی هاتی له ئەو په یدا کرد
 «مەجنونی» شیفته ی ده ردی عیشقی «له یل»
 دل له زاری و ده رد نامرادی که یل

لە غەينى جىڭدا خويىن فوارەى كرد
 تەئسىرى عشق و وەھا پارەى كرد
 مۇمن يەككىن جەدىسى تىايە
 يەككى و يەك دەردى ئەسلى وەفایە
 تىوولى تىنى نادەم ھەمەتم ئەوئ
 قەزای دۆسى خاس لە عالم كەوئ

«موجەممەد سەئید نەقشبەندى»

«مراوا»

ولامی «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی»
 بو «شیخ موجه‌ممه‌د سه‌عید نه‌قشبه‌ندی»

بوزرگواره‌که‌م، بوزرگواره‌که‌م
 سه‌روه‌ر عه‌زیز بوزرگواره‌که‌م
 گول‌بوی گول‌نه‌ندام گول‌گوفتاره‌که‌م
 عه‌زیزتر له‌گول‌نه‌وبه‌هاره‌که‌م
 ته‌سه‌لای دل‌ی، پر په‌ژاره‌که‌م
 سو‌مای بینایی، دیده‌تاره‌که‌م
 یاوا پی‌م نامه‌ی، موعه‌نبه‌رینت
 وانام عباره‌ت یه‌ک یه‌ک شیرینت
 شادم‌کرد نامه‌ی پر په‌شاره‌ت
 به‌شیوای شیرین خواه‌ش عباره‌ت
 زیاره‌تم‌کرد هر تا‌که‌تاوام
 بو‌سام و وه‌بان دو دیده‌م ساوام
 چه‌نی‌گدایه‌لوتف‌شاهیت‌کرد
 وه‌بوزرگی‌ویت، عوزرخوایت‌کرد
 دانه‌ی قیমে‌تیت، دوپ‌شه‌هواریت
 پده‌ر به‌ر پده‌ر، بوزرگه‌واریت
 دانه‌ی پر به‌های‌گران‌قیমে‌تی
 دارا‌که‌رامات، ساحیب‌هیمة‌تی
 شیر به‌چه‌ی نه‌خشی، بی‌شه‌ی عوسمانی
 غه‌واس دان‌ای، به‌حر عرفانی

تو تاقهت دار و من بی تاقه تم
 که ی من شایسته بو ره فاقه تم؟
 من عهوام سرف، پر مووز نه زانم
 عامی حالیم که، دهر دت له گیانم
 تو شیخ ئیرشاد، من که ی «مهوله وی» م
 که ی من ناشنای، ره مز مه عنه ویم
 بو ت وه عه مه ل بن، عومده ی ئاره زووت
 شفا یافته بی پشت و په راسووت
 فهر مابیت: «له یلی» فه سد بالی نه کرد
 له خو هی شکایهت به دی حالی نه کرد
 میش یه ک که من فشارخوونم هس
 شهیدا چون «مجنون»، حال جنوونم هس
 فذات بام قوریان، له پرووی وه فا و مه یل
 خوین گیر چون نه شتهر، دا وه بال «له یل»
 ویت بهر وه خوین گیر، دهر دت له مالم
 ئیشاره ی نه شتهر، بکه ره وه بالم
 ده فع زخوومه ت، خوین تالم که ره
 چون ساحیب حالی، حال وه حالم که ره
 «نه حمده» نه ر چه دوور، پو حش جه لاته ن
 ته و تیای^(۱) دیده ش، غوبار پاته ن

ولامی «میرزا ئەحمەدی داواشی» بۆ «سەعید وەزیری»

قوریان لە دووریت تاقەتم تاقەن
 دل نە گێج مەوج دەریای فەراقەن
 ئەوەن ئارەزووی دین توو دارووم
 وەختەن جە دووریت گیان بێارووم
 پەویە بوزرگی ویت بە راه بەردی
 هە ی یادت وە خەیر وا یادم کردی
 ئە ی کاش من و توو جاری تەر وە دل
 بچین وە قاپی مورشید کامل
 سەر لە ئاستانەش سەرفەراز کەرم
 قاپی فەیز لە پرووی وێمان واز کەرم
 مەجلیسمان دارای فەرۆ زینەت بوو
 موبارەك وە لوتف ساحیب هیمەت بوو
 شەوچەرە ی شەومان فەرموودە ی شیخ بوو
 حەیفەن گیان لە پای ئەمرش درێخ بوو
 حەوز و حەیات و گول باغچە ی گولش
 بووی بەهەشت مەدو ماوا و مەنزڵش
 ئەو خەتم خوتبەو ئیلتجاو ئەوراد
 ماوەران پۆی مەرگ تا مەحشەر وە یاد
 موفتی و قازی و عولەمای ئەعلام
 سەبیدو شیخ و خەلیفە و عەوام

يەك پرو يەك پەنگن لە ئەو ئاستانە
 شەيخ ماچى شەمەو ئەوان پەروانە
 ئەو پاركو ويلای قەسر بى قوسوور
 مۇنەققەش ۋە نەقش شاھانە دەستور
 فەرشەن بە مەفرەش موخەتای پەنگىن
 مەر قەسر «خاقان» يا «فەخفور» «چىن»
 قەرىنش نىيەن لە ماھ تا ماھى
 نەنشتەن لە تەخت شاھى بە شاھى
 ئەحيانەن ئازىز ئەر تەشرىف بەردى
 زىيارەت زات پاك ئەو كەردى
 ۋەرە لە جاي من خاك حەوشە كەش
 چەن چار ئەك يەك چار ماچ كەر كەوشە كەش
 عەلامەى دەھر فازل شەھىر
 «حاجى مامۇساي» پاۋە بى نەزىر
 «ئەرسىتو» سەرسام فەكرو ھۆشەن
 «ئەفلاتون» غولام خەرقەى دۆشەن
 ھەر پەبەرچا بۆ دانەى قەدىمىش
 ئىنشا ۋ ئىملا ۋ خەت مەلا «كەرىمىش»
 «ئەحمەد» تا لە دەۋر دىنيا زىندە بۆ
 ھەر «سەئىد» خواجه ۋ «ئەحمەد» بەندە بۆ

یا واپیم نامه‌ی ...^(۱)

یاوا پیم نامه‌ی، موعه‌نبرینت
 وانام عیبارت، یه‌ک یه‌ک شیرینت
 یه‌ک یه‌ک چون دانه‌ی، دوپ نشانیت که‌رد
 له باغچه‌ی نه‌ده‌ب، گول‌نه‌فشانیت که‌رد
 کن بو وینه‌ی تو ساحیب قه‌لهم بو
 ده‌ست و قه‌لهم، هر بی‌نه‌لهم بو
 حه‌قیقه‌ت قوربان، بوزرگی که‌ردی
 دل نه‌گیج مه‌وج، غم به‌رئاوه‌ردی
 نوشای پیم باده‌ی، شیرین خه‌یالی
 به‌ر که‌ردی له‌ده‌م ده‌روونم تالی
 پینه‌ت که‌رد پاره‌ی نه‌عزای جه‌سته‌کم
 ده‌وا دای وه‌زام، تو نه‌به‌سته‌کم
 ته‌سکین دای به‌دل، پرزوخواه‌کم
 خه‌و به‌خشای وه‌چاوشه‌و بی‌خواه‌کم
 زنده‌ت که‌رد پریشه‌ی، گیای زه‌وقه‌کم
 شو‌له‌دای وه‌شه‌م، عه‌شق و شه‌وقه‌کم
 خاس لی‌ت حالی بی، یه‌ند ده‌ردناکم
 په‌ی فه‌وت کاکه‌ی تاکم هیلاکم

۱- له‌جوابی نامه‌ی یه‌کنی له‌دۆسان دا به‌ناوی مه‌لامحه‌دینی سألحی که‌بو فه‌وتی شاعیری پایه‌به‌رز
 «سیف‌الله یعقوبی» سه‌ره‌خو‌ه‌شی به‌میرزا نه‌حمه‌د گوتوو.

مهر چون دیوانان، مهر کاو و کوکم
 بدهم وه سردا و هدر کاکه پوکهم
 نهو خهت و ئیملاو، ئینشا و عیبارت
 تهسلی دا پیم، غهم بهرد وه غارهت
 گله گی له چهرخ، بی وه فا کهردی
 بی لوتفیت فرموو ته شریف ناوهردی
 من هم حازر بیم، بهی په زیرایی
 چهنی هم هدر دوو خوایی نه خوایی
 ته شریف وه مه نزل، کاکه مه وهردی
 بادهی مه عنوی، فهر دش مه وهردی
 مه نیشتم وه هم، وه ئاره زووه
 مه کهردی غونچهی، فهر دش وه بووه
 ئاری دانشمهند، دانای پوزگار
 له بی وه فایی، مه بهر دل ئازار
 بهی ته ورن گهر دش، چهرخ پرستم
 نماز^(۱) تا سر، دو مهیل چهنی هم
 له تووی بوتهی قال وه ئامیته وه
 وه ئاواتسه وه بستاویته وه
 هدر کار له دنیا، «حسب المرام» بو
 نه قسن پهری چهرخ، تا سر تهمام بو
 باش بالادهس، نازک خه یالان
 سه پاف دانهی ساحیب که مالان

يەك يەك دانایان، دەور زەمانە
 با فەزڵ و ئەدەب، پوتبە و نیشانە
 دانا و دانشمەند، کان کۆی کەمال
 خاك چون ئەژدەهای، سەمی سەھمناك
 گشت كیشا وە كام، بەرد و كەرد وە خاك
 شایستە گیم كۆن بووم وە ھام فەردت
 بنووسم فەردی، دەواكا دەرت
 ئەحیانەن ئازیز، ئەگەر من مەردم
 گیان فیدای وەفای با سەفات كەردم
 وە خەتت فەردی، لە سەر مەزارم
 بنووس پەی تەخفیف، سزاو ئازارم
 مەر ئەوسا «ئەحمەد» ساكن بۆ دەردش
 وە خەتت^(۱) جەم بۆ، مەجموعەى فەردش

۱- مەبەست خەتی جوانی ماموستا «محی الدین صالحی» لە شوانکارەى «دەولەت ئاواى» «پروانسەر».

شیعری بۆ نوخته^(١) له «میرزا ئەحمەدی داواشی»

مەلام کەردەو، مەلام کەردەو
 نایهای دڵ هەوای، مەلام کەردەو
 دڵم پەغداسا، گەرمە کەردەو
 وا کەردووە گەرد، کەرد وە هەردەو
 لە کەوورە دڵم، ئاگر مەوارا
 واورا، ئاگر وارا وە سارا
 سەرسام، سام ئاوەر، سەحرا و کاو و کو
 کلاو وە کلاو ئاسۆ وە ئاسۆ
 سەر سەر ساری، دڵی وە کوڵم
 کوڵ مەدا وە کوڵ، لە دووری گوڵم
 ئاما وە هەواڵ، دڵ وە ئاراو
 دواوە ئاو وە ئار، دڵم واراو
 مەلھەم دای وە دەرد، کاری دەردەکم
 گەرمی دا دەرلاد، ئاھە سەردەکم
 لوولام لوول وەردم، وەك لوول لەولاو
 وەك ئەو سەد سأل، ئەو دووروی لە ئاو
 پۆحم دای وە دەم، سەم مەرەو
 هاوارم هەلسا وە هاوارەو

١- ھۆنەر ئەم نامەی لە جوابی «مەلامحی الدین صالحی» نووساوە کە لە خوێژەم ئاواي لۆپستاندا ژیاوە.

کئی طەیی کەرۆ پا وه ئارامه وه
 وه ئارام ئارام، دۆوه لامه وه
 نهر نه و گولاله ی، هه لاله ی کاله
 نهر ئاما وه دهس، له نهو مه حاله
 لهو کوگای گه وهه ر، لهو له عل و دوپه
 وهك کوپ دادپه، لهو کالای^(۱) لوپه

دهبیر دانای، داراته دارهك
 بههارت به خهیر عیدت موبارهك
 سه رشار و شاداب، شاد و بی غه م بای
 مه دام چون بههار، سه بز و خو پهم بای
 یه ند لی م حال یه ن، نهو ئوستای فهرده
 شیفته ی کهسی وهن، بی نوخته و گهرده
 نهك وهك من نه وهن، وه زامهت سه ختم
 یهك دانه نوخته کهردهن به ده به ختم
 خال خال کهردهو خال، سه د خال وست وه لی م
 خه یال باقی، خالان نه ما پی م

مانگی گولانی ۱۳۵۳ ی ههتاوی کانی خیران - بناری شاهو

«میرزا ننه حمەدی داواشی»

مەرسىيە لە «میرزا ئەحمەدی داواشی»
 بۆ «شیخ حسام الدین»

کێت موحتاج نە کرد، کێت موحتاج نە کرد
 لە پراسی چەپ گەرد، کێت موحتاج نە کرد
 سەکی بەخت کێت، ناپەرە واج نە کرد
 کێت موبتەلای دەرد، بێ عیلاج نە کرد
 چەواشەن چەرخت، وە چەپ مە گەردی
 مەردان پرووی دەور، لە مەیدان بەردی
 خان تا خەوانی، سەید تا وە شیخ
 فەلەك بىنجینهی، کێت ناوێرد لە بیخ
 خسووسەن ئەو قطب، «علی بن بەها»
 هۆرکەندی لە پرووی، تەخت چون شەهەنشا
 پیر بێ نەزیر، پەرەوشەن زەمیر بی
 پەدی کەفتە کاران، هەر ئەو دەسگیر بی
 جادار بەرحەق، «بەها الدین» بی
 سراج مونیڕ، پرووی سەرزەمین بی
 قطب پرووی دەوران، وەخت و ئەیام بی
 «شیخ المشایخ»، «غوث المقام» بی
 هەم باز شەش دانگ، شیر هوشیار بی
 پیر تیرەنداز، هەم میر شکار بی
 هەم کەمەن ئەنداز، کافر وە زۆر کیش
 هەم پیر سوونی و هەم شیخ دەرویش

شای سه خاوهت دار، ساحو سفره و خوان
 مه شهوور مه عرووف، پیر «هه ورامان»
 خانه قا ته یار، ته کیه گاهه شنگ
 جه سه رای نیسرار، بی شنو و بی دهنگ
 نه برو و پیشانیش، قاب قه وسه یی بی
 بی شک مه لاک، بی گوناو ده یی بی
 عه یش منه وهر، په رده ی حه رم بی
 گول روخسارش، په وزه ی نه رم بی
 شه هد گوفتارش، په وزه ی بزوان بی
 هه رکس مه شنه واش، ساحو ئیمان بی
 هم دینش سه یقل، گونا باران بی
 ویش جه گونا پاک، مینای یاران بی
 «باخه کۆن» نشین، «خورمال»^(١) ماوا بی
 چون خوه رله رووی چه رخ، نه خزهر ئاوا بی
 هه زار و سئ سه د، په نجاچه نی هه شت
 موشه پفش کهره د، وه په وزه ی به هه شت

شنۆی شه‌مالی بو «شیخ نصرالدین» «پاوه»^(۱)

شنۆی شه‌مالی، شنۆی شه‌مالی
 یه‌كړۆ دیم ناما، شنۆی شه‌مالی
 ویم به ویمه‌وه، که‌ردم خه‌یالی
 قه‌یس ناسا با لیش، په‌رسووم هه‌والی
 ده‌س هۆر دام ده‌رسات، دم وه سه‌ناشو
 نالام و که‌فتم، جه‌ سه‌ره‌پاشو
 چه‌م وه نه‌سه‌روه، په‌نگ وه که‌رده‌وه
 له‌ب وه به‌اره‌وه و دل وه ده‌رده‌وه
 واتم: نه‌ی مأمور، نه‌مر ئیلاهی
 سه‌یاره‌ی سه‌یاح، هه‌نت ئاگاهی
 مه‌شریق تا مه‌غریب، مه‌ده‌ی وه پاوه
 دایم های له‌رای، «که‌عبه‌ الله» وه
 خه‌وه‌ری له‌تو، مه‌په‌رسووم شه‌مال
 ساتۆیچ بو به‌زات، بینای بی‌زه‌وال
 نه‌رچی شه‌که‌تی، ئامای وه پاوه
 مه‌په‌رسووم هه‌وال، ئازیز^(۲) «پاوه»
 دل جه‌ نه‌دینش، بی‌قه‌رار بیه‌ن
 بینایم په‌ی دین، دیده‌ش تار بیه‌ن

۱- میرزا نوحه‌دی داواشی نه‌م شیعه‌ی له‌کاتی نه‌خوه‌شی شیخ نصرالدینی پاوه‌دا نووسیه.

۲- مه‌به‌ست عارفی پلایه‌ به‌رز «شیخ نصرالدینی» پاوه‌یه.

مونتہ زیرہ نان، پہی ئامان ئہو
 دہ سمان بیآؤ بہہ دامان ئہو
 دیدہ بہ دیدار، ویش پرہوشن کەرؤ
 سہ حرای «ماہیدہ شت»^(۱) وہ گوئشن کەرؤ
 ہشت قاپی بہہ شت، لیمن واز کەرؤ
 دہ رویش و مہنسوب، سہرہ فراز کەرؤ
 تا ئہرواحمان، وہ پیشوازش شو
 سہر و مال و گیان، پایہ نازش بسو
 چہ ندی و ہن شہ مال، بی خہ و ہرہ نان
 ویل و بی ساحتو دہروہ دہرہ نان
 نیسہ جہ شنوی، ئامای تو شہ مال
 ہا و ختہ سووزیوم، بووم وہ زوخال
 ئامانت^(۲) ئیمجار، چون جاران نیہن
 من باب خاتر، نازاران نیہن
 موژدہت وہ مہرام، دہرویشان نیہن
 فہرحت پہی قہلب، دل پریشان نیہن
 ہاژہ و ہونہی شہوق، شہتاوت نیہن
 چیشہن تہوانای، جواوت نیہن
 یا دنیات چون من، توہیج وہ کام نیہن
 حہ کیمی پہی دہرد، شفای زام نیہن
 پرہ قبیان ئاسا، داوہ جووام
 بہدبہخت بو وہ سہخت، کہردی کہواوم

۱- دہ شتیکی زور پان و بہرینہ کہ لہ «کرماشان» تا «پروانہرہ» در پڑہی مہیہ.

۲- ہانت.

وات: تو به دبه خت باى، جه حق نه ترساي
 هه وال نازيز، جه من مه پرساي
 من همم جهو بونو، خولقم وه تنگ بى
 له پرسان تو، زوانم لهنگ بى
 مئمور بيم يهك پو، خيزام وينه تير
 وه كاوانه دا، په ي ويم، كهرووم سدير
 بى خوف جه نه غيار، په قيبى به دگو
 مدام وه پاوه، سهرا وكهش وكو
 سه رشار ولاقهيد، بى خم وه پاوه
 راگم كهفت و شيم، وه شار «پاوه»
 سه سام بيم ساتن، ديام وه «پاوه»
 ديم زه پهي شاديش، نيهن وه لاوه
 ديم باخان يه كهر، بى په رداخ بيهن
 سه مه رشان يه كهر، ناخ و داخ بيهن
 هانى «هولى»^(۱) ليل «بى ميرى» ماته م
 نيشتگه له «شاهو»، هه ور وه شت غم
 «زاوه لى» زاري، زايه لهش به رزن
 «لاره كاو» نالهش، وه هه زار ته رزن
 «حه سارگا» حاسر، وه بار ده ردهن
 «مله برالووك»، له هه سرت زه ردهن
 «سى مله» «پاوه پ»، «هانى» و «زليخا»
 «كهلى به رزه لنگ»، كنيان جه بيخا

«کانی که پریان»، تا «دوزه‌قهی زاز»
 گهرده‌نهی «نچار»، پرووی که عبهی نیاز
 «سینه» و «سه یاران»، تا «یوسف کوژه»
 «بان زه‌مانگه»، ماتم و مژده
 «هانه‌ساو» هدره‌س، نه‌سرینش گهرمه‌ن
 «دهریه‌ند» و «گه‌زن»، بانگش بی‌شهرمه‌ن^(۱)
 «بان مه‌پان» می‌پریان، «مارانی» بی‌نوور
 «که‌لیان» کاول بی و «پشته» بی خاپوور
 «ئاته‌شگاه» ئاته‌ش، گرتن یه‌کسره
 وه‌قه‌قنه‌س که‌رده‌ن، تا که‌لی «به‌ره»
 «خانه‌گا» غه‌مگین، «دوورسان»، ماتن
 «چیهی دهره‌نیش»، غه‌مش خه‌لانه‌ن
 یه‌کسره له‌ئیش، ئازار نازار
 مهر نهمه‌زانی، مه‌نالان جه‌زار
 له‌و ساوه ئازیز، ئازورده‌ی دهرده‌ن
 هه‌نی من عبوور، «پاوه» م نه‌که‌رده‌ن
 واتم: نه‌ی شه‌مال، بی‌په‌روبال بای
 حق هور نه‌گیرو، لیت به‌لکی لال بای
 مه‌ویا توو زووتر، ته‌شریف باوه‌ردای
 مه‌نسوب و دهرویش، حالی بکه‌ردای
 نیسته من ته‌نھا، نهمه‌ز چیش که‌رووم
 چته‌ور دل ساکن، جه‌ئی ئیش که‌رووم

۱- هه‌رچی ناو هه‌یه له‌م شیخه‌ره دا هه‌رکام کانێ و ناو یا گوند یا کێو و یا به‌شی له‌شاری پاوه‌یه.

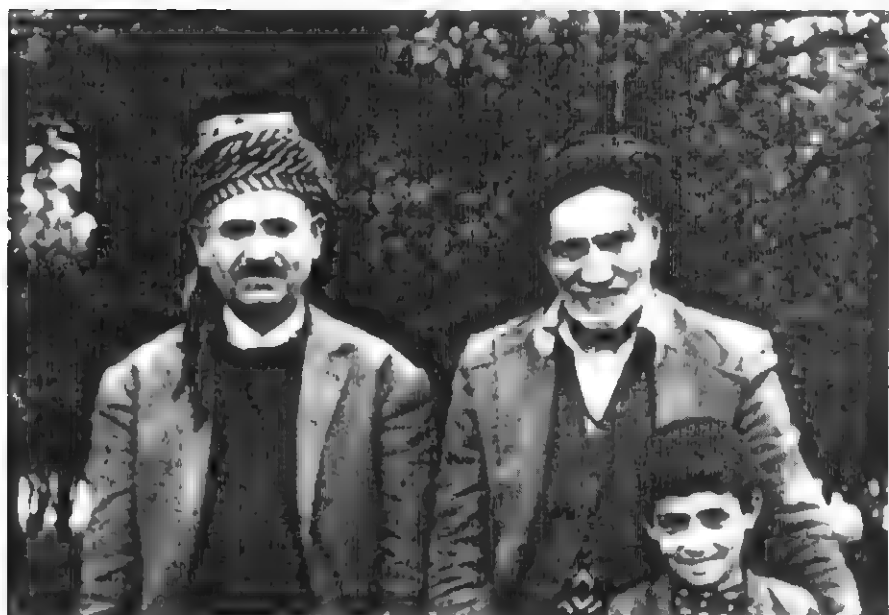
گیان کیشان نیەن، کەس بە دەست ویش
 نازیز ناوەش بو، من گیانم پەیی چیش
 خۆنا ئەکا نازیز، بار دەردش بو
 یا پەبی سەری، من سەرگەردش بو
 حەیفەن ئەو پوخسار، چون شەمس ماھش
 زەعیف بو ئەسای، تاج و کولاش
 خۆنا ئەکەرۆ، خساترش خار بو
 نازیزم عاجز، جەور ئازار بو
 بێنایی دیدەیی بەدکارش تار بو
 بەدخوای و جەودش بارش ئازار بو
 دڵ زەپرەیی شادیش، ئەمەند وە تیشدا
 پێچ وەردم چون مار، لە جەور ئیشدا
 بێهۆش و گۆش بێم، چون مەردەیی مەزار
 بـەو مـاجەرـاوە، مەنالام وە زار
 ناغافل پەیی دەرد، دڵەیی پەرچۆشم
 سەدای شیوەنێ، ئاما وە گۆشم
 سەر هۆر دام و دیم، نیشگە دوو ئەفەر
 مەنالان هەر دوو یەک لە یەک بەدەتەر
 «مەلولود» بێ و چەنێ، دەرویش «عەلی مورا»
 مەکەردن زاری، وە خاتەر ناشاد
 واتن: ئەی مەجزووب، جەزب جەزایی
 جەلب قەزای حەق، ئەمر پەزایی
 هۆرزە تا وە کەیی، مات مەدھۆشی
 غەم خانەنشین، جام غەم نوۆشی

باقامدت وه بار، ئاسای غەم کەریم
 با خاتر وه مه‌یل، ئازیز جه‌م کەریم
 سه‌ر نه‌ ئاستانه‌ش، سه‌ر نه‌فراز کەریم
 دَلْ جه‌ ئیش غەم، بی‌نیاز کەریم
 «فتح‌الله» جه‌و دهم، وه‌ موشفیقمان بی
 وه‌ ڤووی ڤه‌زای حەق، وه‌ ڤه‌فیقمان بی
 ده‌ست یه‌ك گسرتیم، وه‌ داد و بیداد
 «فتح‌الله» و «مه‌ولود»، من و «عه‌لی مورد»
 هه‌ر چوار وه‌ زار، به‌سار غەم وه‌ کۆل
 وه‌ گسریانه‌وه‌ ڤوو وه‌ هه‌رده‌ی چۆل
 مه‌که‌ردیم زاری، چه‌مان ڤه‌رته‌سین
 هه‌تا که‌ یاواین وه‌ «به‌وره‌انه‌دین»^(۱)
 «عه‌لی» و «ئیه‌براهیم»، مه‌نده‌ بین سه‌فیل
 نه‌فسووس جه‌ یانه‌ش، نه‌بی «ئیه‌سماعیل»
 نه‌وان دوو نه‌فه‌ر، هی‌مه‌ چواروین
 هه‌ر شه‌ش هه‌ر عاجز، خوار و غه‌مباروین
 خار خه‌م له‌ دَلْ، بار غەم نه‌ دۆش
 وه‌ هه‌ر حالْ نه‌وشه‌و شین وه‌ «بیا شو‌ش»
 چون شنۆی نه‌سیم، پای په‌یک ده‌لیل
 نه‌خاو بسیم و دیم، ئاما «ئیه‌سماعیل»
 وات: یاران تا که‌ی، خام خه‌مۆشن
 لاف خاو خه‌م، وه‌ سه‌ر نه‌پۆشن

بیدار بن یاران، پاهي وه پاوین
 بهل زووتر وه حال، نازیز ناگاوین
 بار غم نه دوش، خستهی دل پرداخ
 وه زاری کردن، یاواین وه «قشلاخ»^(۱)
 دیمان چهن نه فەر، نه هل ته ریهت
 ره فیهق پاسی، پاگهی حقیقهت
 ته شریف وه ته کیهی، تاکش به رده بین
 زیارت زات، پاکش کهرده بین
 بهر سیمان نه ره هی، یاران گیانی!
 هه وال نازیز، چیهی بزانی
 چوونهن چسته ورهن، نازیز نازار؟
 سهر شارهن دلشاد، یا خواره و غمبار؟
 واتن: جه نه لتاف، باری نیلامی
 شادهن وینهی شا، وه تهخت شاهی
 گهردی وه خاتر، وجوود نازار
 نیوان ناسیب، نه نیش نه نازار
 نیمهش وینهی تهیر، تیژ وه ههواوه
 دهست و پا شه ندیم، یاواین وه «پاوه»
 سهر وه ناستانهی، بارگاش به ردیم
 خاکش پهی مهلهم، دهوای دل وه ردیم
 چون شه مس خاوه، سوپج له شه رقهوه
 نمانا جه مال، تاج وه فهرقهوه

«نه نار» بهو غونچه‌ی، نه شکوفته شه‌وه
 «له‌ولاو» بهو شه‌ونم، شه‌و خوفته شه‌وه
 «ئالوو بخوارا»، نه‌لوان که‌رد وه به‌ر
 «نه‌مرؤ» جوقه‌ی تاج، زه‌ر نیا وه سه‌ر
 «شه‌فتالوو» وه‌و به‌رگ، پر پرده‌داخه‌وه
 «شه‌لیل» مه‌شنیا، وه‌ تو‌ی باخه‌وه
 «نه‌نجیر» نه‌جبه‌ مه‌ن، وه‌و نه‌ساسه‌وه
 «گو‌گجه» یا‌وا، وه‌ «گیلاسه‌وه»
 «زه‌رده‌لوو» زه‌ریف، زیبای زینت بی
 بازارپش په‌واج، که‌درش قیمه‌ت بی
 په‌ل کی‌شا «مه‌یوان»، په‌ی پابوسی پاش
 باقی دره‌ختان، مه‌که‌ردن مه‌ناش
 «پابا‌قی داران»، وه‌ تو‌ی په‌رده‌وه
 خونچه‌شان جه‌ شه‌وق، شی‌وه‌ش که‌رده‌وه
 «مورشید په‌شید، حاتم ته‌بیعت
 غه‌واس دانای، به‌حر شه‌ریعت
 شاباز شه‌ش دانگ، سه‌ید وه‌ چه‌نگ نا‌وه‌ر
 که‌رامات شیرین، سه‌نگ وه‌ ده‌نگ نا‌وه‌ر
 به‌سه‌بر بی‌نه‌ندیش، به‌یشه‌ی ته‌ریقه‌ت
 مه‌حکوم وه‌ په‌زای، نه‌مر حه‌قیقه‌ت
 نه‌ی که‌رده‌ی راگه‌ی، پاسی وه‌ نه‌یخلاص
 په‌ی به‌رده‌ی نه‌کسیر، کیمیاشناس
 «صادق‌الیقین» با‌س‌دق و وس‌و‌وق
 بی‌نا وه‌ با‌تن، وه‌ زا‌هیر مه‌س‌و‌وق

نایافت نایاب، نادر و نامی
چراغ چه‌شمه‌ی، دین نیسلامی
شان شه‌وک‌دت خاس، لاو شیوه شیرین
نیسمش «نصرالله»، له‌ق‌هب «نصرالدین»
«الله» تا دونیا، وه بان‌گاو
به‌نه‌ن بمینی، «شیخ» وه دونیاوه
به‌ری جه ئافات، دوور جه داخی که‌ی
«ٲه‌حمده‌د» سه‌رنه‌فراز، سای به‌یداخی که‌ی

وینه‌ی «میرزا ٲه‌حمده‌دی داواشی» له‌گه‌ل
مامۆستا مه‌لا ئیسماعیل که‌ل‌انته‌ری زاوای

مهرسیه بو هونه ری پایه بهرز «سیف الله»^(۱) یه عقووبی «الله یارخانی»

نهره هی موهندس، ته حسیل نه کرده

گروه^(۲) له تکنیک، نه لمانی بهرده

نهره هی دانهی دوپ، ده ریای باهوشم

نهردت چون دانهی دوپ ها له گوشم

فهیله سووف قام، «نهره ستوی» ثانی

«لوقمان» لایق، «سوقرات» سانی

نهره هی دانشمن، ده ریای گرامی

نیافت نیایب، نابغه ی نامی

کاکه ی بی نه زیر، سوخن سه نه که م

کان معریفهت، کوگای گه نه که م

نهره هی «جالینوس»، نه وه نده «جامی»

هیچ بیجا نیه، «جامی» مه قامی

«مه وله وی» مانه، مه نه ن که لامت

سه د چون «مه وله وی» ماته ن جه فامت

«نه جف» و «تورکه» و «شه فیع» و «نه لماس»

«سه یدی» و «سه ی یاقوو» قسه و قافیه خاس

«شاکه» «خان مه نسور» «خانای قوبادی»

«مه لکه ی مورد وه یس»، بهو شوق و شادی

۱- هونه رو نه ندازیاری پایه بهرزله ناوچه ی دووچیای نه لایارخانی که «میرزا نه حمده» به «کاکه» ناوی لی

ده بات.

۲- پوژی «سیف الله یه عقووبی» له کئی بهرکئی نه ندازیاریدا زال ده بی به سهر نه ندازیاریکی نه لمانی دا.

«شاقولی» و «نه‌ورۆز»، «سالم» و «سائیب»

نامی «ئیل به‌گی»، نایب و غایب

«وه‌فایی» و «ناری» و «نالی» و «موسته‌فا»

یه‌ك یه‌ك گه‌ردو به‌رد، دونیای بی‌وه‌فا

وه‌شت بو‌باده‌ی جیایی نو‌شای

چم له‌هام فەردان، دونیایی پۆشای

کاکه‌مه‌رگ تو‌کاری پیم‌که‌رده‌ن

وه‌مه‌رگت منیش پازیم وه‌مه‌رده‌ن

کاکه‌بو وه‌یاد ده‌وره‌ی جوانی

شه‌وو پۆچه‌نی «عه‌زیزه‌جانی»

شکار مه‌که‌رده‌ن، وه‌کاوانه‌دا

گۆش مه‌دان وه‌ده‌نگ، شه‌تاوانه‌دا

وه‌شاد مه‌ویاران، چه‌نی هام فەردان

وه‌شوخی و سوحبه‌ت، شه‌وله‌پای هەردان

خه‌و خوه‌ش وه‌نسیم، شنۆی وه‌رکاوان

گۆش وه‌سه‌دای که‌وک، له‌شیرین خاوان

مه‌شام که‌یل وه‌بو‌ی، «سۆسه‌ن» و «شه‌ویۆ»

کاکه‌بی‌فه‌زان، بی‌تۆفه‌زای کو

مه‌خووسه‌ن پایز، فه‌سل که‌له‌ه‌رز

هه‌ر شه‌وله‌شه‌وگه‌ و سه‌رکوان به‌رز

چه‌نی هام‌فه‌ردان، وه‌شوخی که‌رده‌ن

کاکه‌هیچ نه‌وین، وه‌یاد مه‌رده‌ن

تفه‌نگچی چابوک، چالاک توندخیز

وه‌پاریزه‌وه، پا مه‌نیای وه‌پیز

یۆز^(١) ئاسا بى دەنگ، ئاخىز مەكەردى

لە شكار چون شىر، پارىز مەوەردى

«كاكە» وەركاوان، بى تو خوەش نىەن

هاژەى وەفراوان، بى تو خوەش نىەن

«كاكە» وەركەمەر، بى تو خوەش نىەن

سەيرى دەشت و دەر، بى تو خوەش نىەن

سەير سەرھەردان، بى تو خوەش نىەن

جەرگەى ھامفەردان، بى تو خوەش نىەن

«كاكە» كەل كوشتن، بى تو خوەش نىەن

لە شەوگە نشتن، بى تو خوەش نىەن

سەداى ماردەمان^(٢)، بى تو خوەش نىەن

رەمىاى كەل رەمان، بى تو خوەش نىەن

چرىكەى سەركەش، بى تو خوەش نىەن

سەداى ھەى دەس خوەش، بى تو خوەش نىەن

سۆسك نسايران بى تو خوەش نىەن

كەوك كۆساران بى تو خوەش نىەن

كاكە دماى خان بەرز دىارى

«تساھىر» تەنباال وە كى مەسپارى

كاكە لەبەكەت دل داخى نەكەيت

تا مەحشەر بەرگش قەلاخى نەكەيت

مەواچۆ: سەردار ساىەى سەرم پۆ

داناو دلـــــــنەواز دلـــــــاوەرم پۆ

بو بديه جه‌سته‌ی «په‌بابه» کاکه
 بی‌خوردو بی‌خاو بی‌تابه کاکه
 زه‌لیل و زارو زه‌بوونه‌ن کاکه
 ناگروه کوره‌ی ده‌روونه‌ن کاکه
 یه‌کجاری «هاجر» زامینه‌ن کاکه
 قه‌لاخی و داخی و جه‌زینه‌ن کاکه
 گوش‌ده‌روه عه‌رزم ئامانه‌ن کاکه
 نه‌رچی ده‌رده‌کته گرانه‌ن کاکه
 نه‌نیا «تاهیر» ت سه‌رگه‌ردان نه‌ک‌یت
 وه‌ره‌ق شادیش به‌رگه‌ردان نه‌ک‌یت
 وه‌مه‌رگت کاکه خاتر پش نه‌ک‌یت
 مناله‌کانی بی‌نازکیش نه‌ک‌یت
 موته‌لای جه‌لاد، ره‌وقم کاکه‌پو
 به‌تاله‌ن شادی و شه‌وقم کاکه‌پو
 زووخاوت له‌جه‌رگ، جه‌مه‌ن کاکه‌پو
 هه‌رکاکه‌پو که‌م، که‌مه‌ن کاکه‌پو
 قامه‌تم جه‌غم، قاخه‌ن کاکه‌پو
 له‌سه‌د لا جه‌رگم، داخه‌ن کاکه‌پو
 شه‌و و پو شه‌وه‌ن، ئاره‌زو‌ی تو‌مه‌ن
 نه‌ده‌م وه‌سه‌ردا و هه‌رکاکه‌پو مه‌ن
 کاکه‌په‌فیکان مه‌نه‌ی دل داخیت
 تا مه‌حه‌ریه‌کسه‌ر لیباس قه‌لاخیت
 شی‌ویا بی‌سات شه‌ونشینان
 وه‌بی تو‌تاله‌گشت شیرینی‌مان

مه‌رسیه‌له «میرزا ئه حمه دی داواشی» بۆ
 «خه‌لیفه سه‌یید عه‌نایه‌ت» «ورا»^(۱)

که‌وه‌ی کۆنه‌ سأل، که‌وه‌ی کۆنه‌ سأل
 ئه‌ره‌هی سته‌مگه‌ر، که‌وه‌ی کۆنه‌ سأل
 نادانیمه‌ن ئه‌ر، لیت په‌رسووم هه‌وأل
 کیت نه‌وست وه‌ ناو، غه‌م‌خانه‌ی خه‌یأل
 دل کیت وه‌ك دل‌ه‌ی، من داخی نه‌که‌رد
 به‌رگ کیت وه‌ك من، قه‌لاخی نه‌که‌رد
 به‌هار کیت به‌رگه‌رد، وه‌ گوڵ‌پرز نه‌که‌رد
 کیت وه‌ك من مه‌حرووم له‌نازیز نه‌که‌رد
 سه‌رمایه‌ی لوتفت پڕ جه‌فاو جه‌وره‌ن
 مو‌قه‌ده‌راتت بی فکرو شه‌وره‌ن
 دۆسی و دشمنیت هه‌یج دیار نه‌ین
 پای دۆسیت په‌ی که‌س پایه‌دار نه‌ین
 دانه‌ی مو‌به‌تت په‌ی مه‌ردان دامه‌ن
 نامه‌ردان ده‌وران دنیای وه‌ کامه‌ن
 شیشه‌ی شادی دل دۆست نه‌شکینی
 دۆسو دشمنت وه‌ك یه‌ك ئه‌وینی
 پاسبه‌ پیره‌ جه‌رخ ده‌ور زه‌مانی
 قه‌ساس قاتل پیرو جوانی

۱- گوندیکه‌ سه‌ر به‌شاری «پاوه‌نزیکی ناوایی «داریان»، به‌رامبه‌ری ناوایی «شه‌ره‌کان».

خان تا خه‌وانی سه‌یید تا وه‌شیخ
 فه‌له‌ك بنچینه‌ی كیت ناوهرد له‌ بیخ
 مه‌خسوس خه‌لیفه سه‌یید «عه‌نایه‌ت»^(١)
 بولبول گولزار باغچه‌ی هه‌دایه‌ت
 ویننه‌ی مه‌لایك له‌ عیب موبه‌را
 مه‌دروشا نه‌ جمع جه‌ماعه‌ت «وپا»
 ته‌سکین ده‌هنده‌ی دل‌ی دل‌پیشان
 باش بالاده‌ست ریزه‌ت کیشان
 سادق و مه‌سبوق بائیمانم پو
 حاتم ته‌بیعت ساحیب خوانم پو
 خه‌لیفه‌ی شیرین شه‌که‌رپازم پو
 داناو دلاوهر دل‌نه‌وازم پو
 ناوه‌شداری بسوکی بشو وه‌ لاش
 ببو وه‌ مه‌له‌م په‌ی ده‌فع به‌لاش
 بینه‌ مه‌رد موراد دل‌داری ده‌رو
 مه‌رده‌ی عه‌زیزش له‌ یادش به‌رو
 دل‌داری وه‌ دل‌پریشانم پو
 دل‌سوز مه‌نسوب ده‌رویشانم پو
 پرته‌قواو تاعه‌ت با سه‌برو سلووک
 نه‌سیحه‌ت کریاگ نه‌ولیا‌ی «که‌رکوک»^(٢)
 خه‌لوه‌تگای خالی نای ته‌کیه‌ی دل‌ته‌نگا
 مه‌حروومی مه‌حرمه‌سنگ مارو به‌ده‌نگ

١- په‌کئی له‌ پیاو چاکان بووه، خه‌لکی ناوایی «وپا».

٢- شاری کوردستانی «عیراق».

مەواچۆ: سەردار سایەى سەرم پۆ

دەرویش مەنسوب دەروەدەرم پۆ

دەستورات شەرع بە وەرع خالیم پۆ

جالە جەماعەت جومەعی خالیم پۆ

ئامان ئەورامان، سەبید چۆل نەکەیت!

خان تاخەوانیش غەم بە کۆل نەکەیت

سەتەح ئەورامان تاخەدو خودود

«هائەگەر مەلە» و «نۆدشە» و «نەوسوود»

مەرنەزانی زەلیل زارەن

چەمان گشت پەریت چەم ئیئتزارەن

«تەویلە»^(١) و «بەلخە»^(٢) و «دزلی»^(٣) «دزاوەر»^(٤)

«شۆشمی»^(٥) «سۆسەکان»^(٦) ئالانەن یەك سەر

مەواچان: سەبید ساحیب دین جە کۆن

فریشتەى فەرپەخش پووی زەمین جە کۆن

عەوام و عەالم خاتەر پەریشان

پەى فەوتت ئاغە هەر ئاخ مەکیشان

ماچان: خەلیفەى شیرین راز جە کۆن

سەبید «بەرزەنجی» تەکیە باز جە کۆن

ناو «ئەسپەرئیز»^(٧) «هەجیج»^(٨) و «پوار»^(٩)

هەر پو پۆشانەن هەر پۆ تا ئیوار

١- «تەویلە»: شارێکە لە کوردستانی «عێراق».

٢- «بەلخە»: گوندی «عێراق».

٣- «دزلی»: گوندی سەر بە شاری «مەریوان».

٤- «دزاوەر»: گوندی سەر بە شاری «نەوسوود».

٥- «شۆشمی»: ناوی سەر بە شاری «نەوسوود».

٦- «سۆسەکان»: گوندی کوردستانی «عێراق».

٧- «ئەسپەرئیز»: گوندی «مەریوان».

٨- «هەجیج»: ناوی «نەوسوود».

٩- «پوار»: گوندی «مەریوان».

مەواجان: سەبید ساحب نان جە کوڤ
 چرای پۆشنایی ئەورامان جە کوڤ
 دارا کەرەمەت ئەهل دڵ جە کوڤ
 بۆلۆل مەنالۆ: دەستە گۆل جە کوڤ
 «وێ» و «شەرەکان»^(١) «داریان»^(٢) و «تەشار»^(٣)
 چەمەرەن تەشریف بەری پەیی «نەجار»^(٤)
 دیدەنی بە دین ئازیزت کەری
 خاکش پەیی مەلەم دەوای دڵ وەری
 دەخیل سەد دەخیل ئامان سەد ئامان
 شیر تەریقەت بێشەیی تالەبان
 نەر عەزم سەفەر قیامەت داری
 دەرویشە کانت وە کێ مەسپاری
 «دووئاو» و «هێروێ» تا «بەلەبزان»^(٥)
 بزان و نەزان گشت غەرق خەزان
 «مەلە مەلاندەر»^(٦) وە مەیل مەنالۆن
 تا خاک پالات وە چەم بمالۆن
 لە «سەردینی»^(٧) «پاوە» تا وە «سەردەر»^(٨)
 «نۆریاو» و «گالال» «دشە»^(٩) یە کسەرە
 یە کسەر پەیی وەفات بێ وادەت جوۆشان
 سەرتاپا وە بەرگ ماته می پوۆشان

٢- «داریان» گوندی «پاوە».

٤- «نەجار» گوندی «پاوە».

٦- گوندی «پاوە».

٨- بەشی لە شاری «پاوە».

١- «شەرەکان» ئاویی «نەوسوود».

٣- «تەشار» گوندی «نەوسوود».

٥- هەرسێ گوندی سەر بە شاری «پاوە».

٧- بەشی لە شاری «پاوە».

٩- هەرسێ گوندی «پاوە».

خەلیفە بکێشە سەر وە «کرماشان»

مەنسوبان بەدیە چەنی دەرویشان

هەریەک وە نەوعی زکر تۆشانەن

بەدیە بوینە ئساغە پۆشانەن

نەک چون «حەمیدی» حەمدە حەقق کەردە

جامی جە بەدەی مەیل تۆ وەردە

لە بەحر ئەلتاف لوتفت وای غەرق

بێ پەروا مەکەرد پەرە سیم بەرق

مەواچۆ: سەید سام سەنگینم پۆ

وە حەسەت مەردە ی دڵ حەزینم پۆ

باسدق و وسووق ساحیب دینم پۆ

چەلە کێشەکی «قۆلنگە جیم» پۆ

تەکیە چۆل و هۆل بێ پەرداخم پۆ

هە ی پۆ خەلیفە ی بێ ئوجاخم پۆ

کێ بۆ و دەرویش ویش ئیرشاد کەرۆ

وا لە «کاکەمیر» بآل ئیجاد کەرۆ

لە سەری سەریان موعەلەق دەرو

بە مەرام مەیل مەوەفەق کەرۆ

بەخشای بە «دەرویش غەفار ئەمین»

وای «مار» بە مەیل ویش مەکەرد سینی

شیفتە ی شیوەت بی «مەجید» وە نیمان

ساج گەرم مەوەرد نەرمەتر لە نان

هەر ئایان مەکەرد «عوسمان» بێ درەنگ

مەوەرد چون نوقل و نەبات پێزە سەنگ

«دەرویش موخەممەد خان» وا دلشاد کەردی

بئی زەرەر لە بەند زندان ئاوەردی

هەمیشە «دەرویش پەحمان» مەست بی

مەست وە نەسیم بۆی نەفەست بی

تا مەکەرد وە یاد مەیل تو هەوەس

ئەفمی چون تەسبیح مەپیچا وە دەس

«دەرویش موستەفا» کاروانش کەردەن

ئارەزووی خەیاڵ قلیانش کەردەن

قلیان لە دەستش دا کەفت و گوم بوو

چمانی زەمین قووتی کرد قوم بوو

جە دمای حەفت پۆ قلیان گوم کەردە

شکات وە خزمەت خەلیفە بەردە

خەلیفە قلیان ویش پیش ئاوەردەن

چمانی هەر ویش لە دەستش بەردەن

«دەرویش سلیمان» شیوەنش گەرمەن

«دەرویش ئیبراهیم» بانگش بئی شەرمەن

ئید وات: خەلیفەیی حەق شناسم پۆ

ئەو وات: بینایی دیدەیی پراسم پۆ

«عەینە» بئی بابۆ بار بە لیوەنان

«خاتوون ئاقتاب» حال پەشیوەنان

«شافتاب» وە مەیل ئاغەش مەلاوان

دل ئەر جە سەنگ بی چون مۆم مەتاوان

مەوات: قامەتم قاخەن ئاغە پۆ

لە سەدلا جەرگم داخەن ئاغە پۆ

باز کیانی له ده‌ستم ئاغه
 به‌رشی ئیسه پیر شکه‌ستم ئاغه
 بینایم په‌ریت نابینان ئاغه
 نه‌عزام گشت پرّزه‌ی تووتیان ئاغه
 شه‌مع شادیم وا خامۆشن ئاغه
 وه بی تو هۆشم مه‌دهۆشن ئاغه
 زامین زامدار زام به‌ سوّم ئاغه
 بی کور ئوجاغ کویر، په‌نجه‌پۆم ئاغه
 مه‌له‌هم زه‌ده‌ی ئیش زووخ زامم بیت
 هام‌ده‌م هام سو‌جه‌ت هام که‌لامم بیت
 هم سایه‌ی سه‌رو هم سه‌ردارم بیت
 وه‌شی و ناوه‌شیم ئاگادارم بیت
 کان کوّی که‌ره‌م لوتفو مه‌یلم بیت
 ئاگادار ده‌رد دلّه‌ی که‌یلم بیت
 ئای دای وه تالان خه‌زانه‌ی فامم!
 ئاغه‌م تا مه‌حشر ناسۆره‌ن زامم
 «عه‌ینه» عه‌ینه‌نش بی نووره‌ن سه‌یید
 دین دیده‌ی تۆش مه‌نزووره‌ن سه‌یید
 مه‌واچۆ: حالّم به‌د حالّه‌ن بابۆ
 جه‌ستم ماچی کوّی زوغالّه‌ن بابۆ
 مو‌به‌تله‌ی به‌لای زه‌وقم بابه‌پۆ
 به‌تالّه‌ن شادی و شه‌وقم بابه‌پۆ
 زووخاوت له‌ جه‌رگ جه‌مه‌ن بابه‌پۆ
 هه‌ر بابه‌پوکم، که‌مه‌ن بابه‌پۆ

ئیسە تەکیە چۆل خانەقا دڵ تەنگ
 مەنسویان پەشیو دەرویشان بێ دەنگ
 سەدای تەپڵت کۆن وە بەیداخەو
 پای «بەغدا» ت بەند بێ، شیت^(١) وە داخەو
 مەحروروم لە جادار «حاجی شیخ جەمیل»^(٢)
 مەر لە قیامت بچۆت وە دەلیل

١- پۆشتی.

٢- یەکی لە شیخە ھەرە بەرزو بە ناو بانگەکانی تەریقەی «تالەبانی» بوە لە شاری «کەرکووک»
 «کوردستانی عێراق».

مەرسىيەبۆ «كەرىم سولتان»^(١)

بە چە بادەى وەن سولتان كەردەن نۆش
 شیرین و شەكەر كەردەن فەرامۆش
 شیرین ھالە شەكەر بەو دەستوور
 ئىسمش چون «خوسرەو» ماوەران وە موور
 مەواچان: ئەرھەى سان سام سەنگى
 زەننەدى دلیر ئەژدەھای جەنگى
 كەى وادەى خواوەن بە چە خەیرتەن؟
 ھای! وەھار و بەرد وادەى سەیرتەن
 ئىسا تماشای شكوفەى دارەن
 فەزای شەپە بەق سىپەو وىارەن
 كاوان كالاوان ئىتتیزارىتەن
 چەمەپای تەشرىف مىرشكارىتەن
 وەھار وەى ھەواى گولان وەش بۆ
 خەیف نەبۆ سولتان تۆر كەرۆ جە كو
 داخ و ماى گران قەسرقەجەرت
 سا بۆ بە سەیران بەركەر لە سەرت
 ئىسا تماشای شكارگای پاوەن
 مەوقەى تماشای چەشمەى «شیلماو»ەن

١- «كەرىم سولتان» كۆپى جەغفەر سولتان «خەلكى «خانەگا» سەربە شارى «پاوە» وەحاكى ھەورامان

نیمجار جه و دما وه بی مدارا
 ته شریف بهر وه سهر، سهر چه شمه ی «گارا»
 با حه سهرت نه بۆ په ی «بزه پریشه»
 وه ئاره زووی ویت پیوه بنیشه
 وه «هانه سیدان» کهج کهر کلوت
 تازه کهر په ی کهوک کولیت راوت
 نسه وکه ران وه شکن مه نزلگای شهوت
 با بهرز بۆ کزه ی کهواوی کهوت
 «کیلی» و «تایه ره» «په زله» په زاکر
 وه که یفو مه یلت سه یرو فه زاکر
 بۆی شکوفه ی که یل وه ده ماخه وه
 وه شهوق شکار «بهران شاخه وه»
 مه یاوی وه سهر «قوله ی بهران شاخ»
 وه یناد «قه سر قه جهر» وه چهن ئاخ
 بدیه دیاره له ههر چوار لاه
 «که وئله» و «ماکوان» «ئاته شگا» و «پاوه»
 به راس موسته قیم قه دیم قه واله
 تازه کهر تا سهر «قوله ی قهرزاله»
 «گالان» و «گولان» وه گولانه وه
 چه مه ران سولتان تا بلانه وه
 «دوله خلّی» و «وهرکه ل» وه «ئه یوانه» وه
 ههر هان وه تسه مات وه سه یوانه وه
 «کوی حه سه ن ئاغه» ئاخینه ن سولتان
 «بهره» و «گول بهند» گشت داخینه ن سولتان

«نه مراو» و «کوئیل» کۆس کەفتەن سولتان

ئیش «لاره تاو» نەسرەفتەن سولتان

«هانە پوینە» ھەر پۆشەن سولتان

ھەر پو ئارەزوی پۆی تۆشەن سولتان

«وہنی جانالی» تا «هانە چەرمە»

بئی تۆھان لە شین شیوە نشان گەرمە

«سەردەر» «میراوا» «دیلێ» تا «کۆلە»

لە زەری بآل دەبیر شکاریت چۆلە

«کەلیان کەلیانان» وە باھوو یالدا

ھەوریشە راو کەر وە «کۆی مەکال» دا

خاس بدیە «دوو سەر» «دەرچیلێ» مازە

بە «قەپنا» بکەر دیاری تازە

جەو دما تەشریف بەر وە «سەرباوەر»

پەیاپەیی ساتی و خاس تماشاش کەر

قاوہ خانەیی چەم چاوەگی «دووریان»

تماشاش مایەیی ئاخەن پەیی دۆسان

«شیرەلابەگ» و «شورزی» پەیی توو

دوو سألەن سولتان ھەن وەیی ئارەزوو

شایەد سولتان لوتف بئی ئەناز کەرۆ

بە پاوێ ھەر دوو سەرەفراز کەرۆ

چون «پوستەم» بە پەخش پکاوو پاندا

جەولانی بدەر وە «سەرکران» دا

ھەم وە عەزم سەیر ھەم راو نەخچیر

شیرانەوار شو تا ساری «شەمشیر»

نیمجا جه و دما گل بساوه ره وه
 بسدیه «نوسمه» وه «بسنده ره» وه
 وه شه فاف شه وق چناران سهوز
 وه بوی له تسافت گولان «سهرحهوز»
 بسدیه وه بالای نه مامانه وه
 جه غم سهر نیان وه دامانه وه
 نارو وه شت غم جه شه ماله وه
 ماوه رو جه کاو کوی قهرزآله وه
 نه وهن غم واران وه حه ساره کت
 به رزن وه به رزی سنی چناره کت
 «سولتان» سهروه ردار برادرهت ثامان
 ره فیق پای «قهرقه جهرت» ثامان
 «وه کیل»^(۱) و «سولتان» دوو برادره بین
 هه مرنی و هه مپای قهرقه جهر بین
 فه لهک نه دا وه خت وه ثامان شان
 وه فنا بکهران وه په یمانشان
 چون «سولتان» جه وه خت حال نه زع ویش
 ثاگابی وه حال نه سل و زع ویش
 وات وه «عیزهت بهگ» وه سیهت بو په ی تو
 مو حکم کهر پشته ی دوسی «جوانپر»

۱- له و کاته دا نالو کوته لی خوالی خوشبوی «وه کیلی» جوانپریان هینا نیو چه مریه که و «میرزا محمدی داواشی» نه م شیره ی پیانگو تو وه.
 وه «حوسه بن» بیگی کوری وه کیلیش له و چه مریه دا به شداری کرد وه.

هر ته‌وری من بیم حامی کارشان
 مه‌ده‌دکار وه کار پوزگارشان
 توپیچ هر بهو ده‌ستور ده‌ست ورمه‌داره
 دوسی بابوی ویت نگابداره
 «حسین به‌گ» نه‌رچی ویت زگارنه‌ی
 زه‌لییل زامه‌ت پوزگارنه‌ی
 وه‌لن «عیزت به‌گ» زه‌لییل زارهن
 په‌ی فه‌وت سولتان بی ئختیارهن
 ئیوه لازمه‌ ده‌سگیریش که‌رن
 ده‌لآله‌ت وه دل دلگیریش ده‌رن
 مه‌نع زلم و زور زه‌لآله‌تش که‌ن
 جه‌پووی سه‌لاحه‌ت ده‌لآله‌تش کن

مەرسىيە بۆ «غولام حوسەين خان ئەردەلان»^(۱)

ئەي خاك عەرزەم ھەس ئەر لىت ھالى يەن
 ئەمە «غولام سەين خان» نەوھى والى يەن
 نازى بکىشى وەك گىيان شىرىن
 خاتەر خار نەكەي خان نازەنين
 كىت زەبوون نەكەرد، كىت زەبوون نەكەرد
 لە پاسى چەپگەرد كىت زەبوون نەكەرد
 كىت نەوست وە گىچ دەرياي دەردىسەر
 كىت لە گىچاودا ناوەرەدن وە بەر
 داخەم كىت نەدان وە مەوداي خەتەر
 كى لە ساي چەرخت نىشتەگە بى زەرەر
 نەر ھەي سەمگەر جەفات بى سەفان
 ھىچ سەفات نىو سەفات بى وەفان
 ھىچ كەس نەنازۆ بە سەفاو وەفات
 ھىچ كەس نەنالۆ بە جەورو جەفات
 دىل فەرىيەنى بە نەيرەنگ بازي
 ھەر ساتى وە تەبىع يەكى مەسازى
 چەنى ئەردەلان ھاي لە زىلم سەخت
 ھەر سالى يەك واليت مەعزول كەرد لە تەخت

۱- غولام حوسەين خان كۆپى حوسەين خان و برازاي «سەردار پەشىد» والى كوردوستان دانىشتوى شارى «پوانسەر» وە يەكى لە سەردارانى زۆر شوجاع و بەناو بانگى ئەردەلان بوو.

مەخسوس «غولام سەین خان» بەو جوانمەردی

چوون ئامات وە دڵ ناغافل بەردی

«حاتەم» تەبیەت «نادر» کردار بی

«توھەمتەن» تەمیکن نامی دیار بی

نەرەھەیی دانەیی دووڕ دەریای گرامی

نایافت نایاب نادرو نامی

میر بی نەزیر سوخەن سەنجی بیت

کان مەعریفەت کوڭای گەنجی بیت

نەرەھەیی باوەقار شیر زۆر وە مشت

نەرەھەیی چرای چاو ئەرەدەلانی گشت

مەلھەم بیت پەیی دەرد زامان کاری

کیت نەجات نەدا لە گرفتاری

نەرەھەیی شاشناس خەلەت شاپۆش

وە عەرز بەندەت ساتی بدەرگۆش

یە چە بادەیی بی «خەسرەو» کەردەن نۆش

شیرینی «شیرین» کەردەن فەرماوێش

فەدات بام سادەیی خان «حاتەم» خو

وە خەسرەت لادە لە حاف گۆکو

بەدیە وە جەستەیی لەیل دڵ داخیت

تا مەحشەر یە کسەر لیباس قەلاخیت

ھەیی خان ھەیی والی بی نەزیرم پۆ

خوێش نۆتق و بەیان خوێش تەحریرم پۆ

عەرزم ھەر ئێدەن والی زادەیی دەور

نەیی کاش مەدیای لەو سۆراخ قەور

بدیه په‌فسیقان مه‌نده‌ی بریانت
 تمامه‌حشر یه‌کسر چاو به‌گریانت
 یه‌ک یه‌ک چون قه‌قنه‌س ئاگر وارانت
 چه‌مه‌پای خانو پینگه‌ی تارانت
 ئاغه‌مه‌رگ تو چسه ئاخئی دارو
 مه‌ر ئاخه‌ن وه بان، ئاخ‌دا مه‌وارو
 حه‌یفه‌ن له دنیا په‌ی یادگاری
 توولئی ده‌س نیشان جه ویت نه‌داری
 نه‌جاگه‌ت سه‌وز بو له دیواخانت
 چون ویت بکیشو ناز میوانت
 «نه‌حمه‌د» نه‌ر سه‌ری جیا که‌ن له‌ش
 خان وه هیچ خانئی نایه‌ژم خوه‌ت خوه‌ش

مه‌رسیه بو «فه‌تاح بیگ» «وه‌له‌د بیگی روانسه‌ر»

دوشمنیت چیشنه چهرخ بی ئینساف
 راست واجه چهنی سهرداران جاف
 یه‌کیت برد وه توون یه‌کئی وه ته‌وه‌س
 بازهم نه‌کینشای ئاخ‌رلیشان ده‌س
 یه‌کئی له غوریته یه‌کئی له مه‌جه‌س
 یه‌کئی گوڤ‌غهریب که‌ردی وه بی‌که‌س
 پاسی پهی ده‌رمان یه‌ک ده‌رده‌دارئ
 له «وه‌له‌د بیگی» نه‌مه‌ند سهردارئ
 یه‌چه‌دانه‌ی بی فه‌له‌ک تو‌شه‌ندی
 یه‌چه‌دامئ بی جه‌پاشان ته‌ندی
 مه‌خسوس «فه‌تاح به‌گ» وه‌و جوانمه‌ردی
 وه‌که‌مه‌ند مه‌رگ هۆرکه‌ندی به‌ردی
 ناغافل بی ئیش زام وه سو‌که‌ردی
 «شیرینش» ناوه‌خت بی بابو‌که‌ردی
 «وه‌له‌د بیگی» گشت، بی سهردار که‌ردی
 هه‌ریه‌ک وه‌ده‌ردئ گرفتار که‌ردی
 قوریان سهر وهدار بدیه‌له‌یله‌که‌ت
 داخین داخ‌دار له غه‌م که‌یله‌که‌ت
 زووخواو مه‌تکیو‌تک‌تک له جه‌رگش
 تا مه‌حشر که‌ردی قه‌لاخی به‌رگش

مەواچۆ: سەردار سایەى سەرم پۆ
 مـىـر دـلـنـوازو دـلاوـەرم پۆ
 بدیە باغت چۆن وا بـى پەرداخەن
 تا مەحشەر مېوەش ھەر ئاخ و داخەن
 باغ بى باغبان بى پەرچىنە گۆل
 لە گۆلشەن نساوخت بىزىان بۆلۆل
 دیوانخانت چۆل قەلات بى پەرونەق
 ئەيوانش چون تاق کەسرا بەردەن شەق
 «یوسف» و «یونس» سەرگەردان کەردى
 ۋەرەق شادیشان بەرگەردان کەردى
 یە کجار «فەرىدە» زام ۋە سۆ کەردى
 «فەپوخ» و «شیرین» بى بابۆ کەردى
 «فەرىدە» ماچۆ: بسابۆى خاسم پۆ
 شایستەو لایق حەق شناسم پۆ
 مـىـر بـى نـەزىر ۋە دەمارم پۆ
 شان و شەوکت خاس با ۋە قارم پۆ
 «حاجیە خانم» ھەر پۆلە پۆشەن
 پۆلە پۆش پەى مەرگ بى ۋادەى تۆشەن
 ۋینەى دىوانان ھەر کاو و کۆشەن
 ھەر تا پۆى مەحشەر ھەر پۆلە پۆشەن
 مەواچۆ: بوو پەن زوانم پۆلە
 بلاونم پۆلەى جوانم پۆلە
 تۆ بیت ھىچ نەوى باکم پۆلە گيان
 ۋە مەوداى خەفەت چاکم پۆلە گيان

سۆمایى دیدەم تکیا پۆلە گیان
 وه بى تۆ پشتم شکیا پۆلە گیان
 وه هارم وه تار کریان پۆلە گیان
 گوڵباغچەم وه خار کریان پۆلە گیان
 یە کجار «فەریدە» دڵ کەواو ئە کات
 وه شۆر شیوەن سەنگ وه ئاو ئە کات
 تۆ بیت هیچ نهوى باکم باوکه پۆ
 وه مەودای خەفەت چاکم باوکه پۆ
 خامۆش بى چرای مالم باوکه پۆ
 شکانى ئەژنۆو بالم باوکه پۆ
 پۆحم ئاوارەى توونەن باوکه پۆ
 چەشمانم چەشمەى خوونەن باوکه پۆ
 پوخسارم جە داخ سیان باوکه پۆ
 ئە عزام گشت لە هەم جیان باوکه پۆ
 دڵ وه حەسرەتان پێشە باوکه پۆ
 خوردو خوە راکم ئێشە باوکه پۆ
 چون دار گرسندەى نەفتم باوکه پۆ
 سوزیا پێشەم و کەفتم باوکه پۆ
 مەسلەحەت نیەن مانم باوکه پۆ
 دەى بسۆ دەر ناچى گیانم باوکه پۆ

دوو سهرو سه هی باغچه ی «روانسه ر»

«نه ره ستوو» فامان، «لوقمان» نه زیران
 هوښداران گوشت لیمان بگیان
 له چهپ گهردی چه رخ، چه واشه ی چه مهر
 له بی وه فای، دنیای دوون په روه ر
 نه زمی چون خه مسه ی، «نزامی» ته حریر
 ته قریر کم جه باب، چه رخ که وه ی پیر
 هدی چه رخ چهپ گهرد، هر یه کارتن
 دانایان دهور، گـرفتارتن
 وه پاس چه نی که س، تا سه ر نه وه ردی
 چهپ گهرد که چ باز، وه چهپ مه گهردی
 نه سولحت سولحه، نه جه نکت جه نکه
 بازارچه ی بازیت، وه هه زار په نکه
 چه نازاری بی، نه که ردی بی ناز
 نهوستی چون که وک، له چه نگال باز
 بی مروه ت، بی شهرت، بی وه فاو مه جاز
 پیشه ی جه رگ کیت، نه که ندهن وه گاز
 دل فیه ریه نی، بسه نهیره نگ بازی
 هر ساتی وه تبع، یه کی مه سازی
 چه چه رخی وه ردی، بی پای سته مگر
 بیت وه به دبه ختی، په ری «روانسه ر»

دوو سه رو سه می، ره شته می عبودی
 که شیده می چه من، باغچه می «محمودی»
 چون توول سه رته ل، په می بین له باغش
 باقیه ن تا پوژ، قیامت داغش
 به هار «پروانه ره»، وا وه تار که ردی
 کشت و گول زارش، گشت وه خار که ردی
 سه ر تا پا دیبای، ماته می پوژشان
 چه شمه می سه راوش، جه هوون خوروژشان
 «قوله»^(۱) و «قه لاگه» و^(۲)، کاو «هیله وپ»^(۳)
 گر سه نندن هه ر سی، مه گریان گر گر
 دوو شکوفه می ته پ، تازه می سه رچل بین
 سه یرشان سه فای، زاخاو دل بین
 ناخر سه مهرش، غم ناوهر د وه بار
 شیرینی میوه ش، بی به زه هر مار
 باغه بان داخین، بولبول چه زینه ن
 یانه می ساحیب باغ، واوه یلاو شینه ن
 حیف بی وه ناحق، سه فای سایه شان
 کوژتا بی له سه ر، بابو دایه شان
 نه دا ها له شین، بابو به و ده ستور
 یه که یه که نامشان ماوهران وه موور
 مه وajan: پوژله می جوانه مه رگمان
 تا مه حشه ر که رده ن سیا به رگمان

۱- ناوی کیون له نزیک می شاری «پروانه ره».

۲- پیشین.

۳- پیشین.

وه فدای له یله کان شه و نه خهفته تان
 وه فدای نازاران بی ناز کهفته تان
 براکانتان هه رسی دل داخین
 هه رسی تا مه حشر لیباس قه لاخین
 وینه‌ی دیوانان کاوو کو‌شانه
 تا پوی قه یامهت برا پو‌شانه
 مه‌واچان: کاکه‌ی بی نه زیرمان پو
 خه‌تات خه‌ت خوه‌ش سه‌رده بیرمان پو
 «م‌حبوبه»‌ی م‌حبوب بی م‌حبوب بیهن
 دوو پو‌له‌ی م‌حبوب له ده‌ستش شیهن
 ئیژی خوه‌م وه فدای زام سه‌خت تان بام
 وه فدای مهرگه‌که‌ی وه ناوه‌خت تان بام
 وه فدای به‌سته‌ی ده‌ست چون نه‌سیر تان بام
 فدای ناله‌ی ده‌رد، دهم تیر تان بام
 قه‌زای وه حه‌سره‌ت بال چاوتان لیم
 قه‌زای کاره‌کان ناته‌واوتان لیم
 مه‌واچو «نبی» جوانه مه‌رگم پو
 نامی «یدالله» هونین به‌رگم پو
 دوو باز شه‌ش دانگ زه‌ده‌ی چلم پو
 گیر ئاوه‌رده‌ی دام نا‌غافلیم پو
 دوو چه‌په‌ی نه‌رگس ده‌سته‌ی گولیم پو
 دوو غونچه‌ی سو‌سن داخ له دلم پو
 دوو پو‌له‌ی لایق وه جسه‌وه‌رم پو
 دوو دوپ‌دانه‌ی دوپ‌دوو‌گه‌وه‌رم پو

تیژتر بین له تیغ بپرندە ی دەوان
 «بەداڵە» وە قەلەم «نەبی» وە زوان
 یەك جار «عبداللە» خار لە جەرگەشەن
 پە ی «نەبی» ساتن دووسەد مەرگەشەن
 خارو خەمین و زارو زەبوونەن
 جگەر لەت لەت و دل غەرق هوونەن
 مەواچۆ: حالم بەدحالەن «نەبی»
 سەر تاپام وە کۆی زوغالەن «نەبی»
 تۆ بیت هیچ نەبی باکم پۆلە گیان!
 وە بێ تۆ جگەر چاکم پۆلە گیان!
 هیچم بێ ناکات گریان «یەدی» گیان!
 ها وەختە بوومە بریان «نەبی» گیان!
 چون دار گرسەندە ی نەفتم «نەبی» گیان!
 سووزیا پریشەم و کەفتم «یەدی» گیان!
 مەسلەحت نەین مانم پۆلە پۆ
 ئە ی کاش بەرمەشیا گیانم پۆلە پۆ
 وە هارم وە تار کریان پۆلە پۆ
 گۆل باغچەم وە خار کریان پۆلە پۆ
 یە بۆ باز ناوی گل کۆتان پۆلە؟
 بەدیەن وە جەستە ی بابۆتان پۆلە
 شاید بوینم پەنگتان پۆلە
 سەر بنیەم لەجای سەنگتان پۆلە
 چە دەنگی ناما وە گل کۆشاندا
 وە گل کۆی حەسرت تازە ی نۆشاندا

واتن: هەی بابۆی دەروون لە غەم کەیل
 ۋە حەسرەت مەندی لێمان مەبێزمەیل
 مەشغوول بەر ۋە حەمد خودای یەگانه
 شەهید سەر بەرزى هەر دوو جەهانە
 خویش و بیگانه، قەوم و ئەقرەبا
 ۋەك يەك داخین بوون خاس تر لە برا
 تەاریخ زامەت دەرد کەاریشان
 پۆژ ۋاوەیللاو شین و زاریشان
 مەبۆ بواچووم لە پرووی هۆشیاری
 بادا بوانوون پەى یسادگاری
 يەك پۆ يەك سەعات ۋە يەك ناکامی
 دەسیان دان ۋە دەس جوقەى ئیعدامی
 هەزارو سێ سەد پەنجە چەنى هەشت
 موشە پەف کەردن ۋە پەوزەى بەهەشت

«جوانرؤ» بى تو^(۱)

قوربان جه دووريت دهروون پرده ردم
 زورتىرله گهردهن ئازيز پهنگ زه ردم
 له وساوه ئازيز ته شريفت به ردهن
 تهرىك ئاموشوى شكارى كهردهن
 «شاوه كو» بى تو نوورى نه دارؤ
 قوله وه قوله غم ليش مه وارؤ
 «ماميرى» به شيو «ساناو» هزينه
 «شاوه كو» كو كو واوه يلاو شينه
 كهل «گوليچى» تاوه «هه وشه زهره»
 «چاشته وهر» هه رنان مه نالو جه دهره
 «شين كو» هاله شين شيوه نش به رزه
 «خه لانه» و «به ركور» نالهش سه د تهرزه
 «گول كى» ناگيرن تا «سوراوه پى»
 گرگر وه ناگر دووريت نه گرپى
 كهل «به وره وار» مينگه «گولباخى»
 دوور با له دووريت پوشان قه لاخى
 «لاره ما» هه رنان هه رها له نالان
 «ديلم» بريان سهير، سه فاش وه تالان

۱- «ميرزا نه حمده دى داواشى» هم هونراوه جوانه دى به يادى سهردارى بهرزوديارى «جوانرؤ» «حوسهين به گى» وه كهل نو وساوه كه ماوه به له جوانرؤ دوور بووه.

کوی «کوسہ قہوی» «تامورده زناو»
 ئہ سرین حسرت مہ پریزان وہ تاو
 شاخ «پیر خزر»، «مای تہ لاش» تا «لؤن»
 لہ دووریت ویسنہی پپرووزہی بؤسون
 «شہ تی نوور» بی نوور ہرمی تارہ
 «گاقران» وہ قہر چہم ئینتزارہ
 لہ «قلیان دریژ» تا وہ «وہ یسیاوال»
 ہہوار وہ ہہوار شادیشان بہ تال
 «خورہ تاوہ چہرمگ» تا «خانک وپہزا»
 «چالوہ» ی زور جوان بن پروت بی فہزا
 «ملہوس» بہ ستہن بار غہم نہ کوئل
 چؤلہن ہہواران «بازگیر» و «شہ شؤل»
 «ریژہ» مہریژو ئہ سرینش نہ چہم
 کوی «بالا خانی» گہرتہ نش ماتہم
 ہہور غہم نشتن نہ شاخ «ساناو»
 «کاوات» بی شہرمہ ئہ سرینش نہ چاو
 «دی توی» و «شہروینہ» تا بہند «بازان»
 ہہوارگہو ماوای نازہنین نازان
 گشت لہ دووریتان پپر تاو دہردہن
 وہ ک گہ لاپریزان پساییزان زہردہن
 بہہار ئیمسال نووری نہدارو
 گولان سہر وہ خاک حسرت بہر ئارو
 بہہار ئیمسال خہ مبارہن بی تو
 کساو کو و دہشت پپرخارہن بی تو

«نەرگس» و «سۆسن» «و نه وشه‌ی» پهل دیز

چنور و شه‌وبۆ مه‌خیزان نه‌ ریز

داران وه‌ داران غهم لیش مه‌واران

گولان مهر وه‌ خاک چه‌سره‌ت مه‌سپاران

هیمان «ریواسان» نه‌خیزان له‌ ریز

وه‌شی به‌هارش بی‌زیان وه‌ بی‌ز

«لاله» و «هه‌لاله» نیه‌ن چون جارن

مه‌حروومنه‌ن له‌ فه‌یز فه‌زای به‌هاران

«وه‌رکه‌مه‌ر» نیه‌ن عه‌تر وه‌هارش

سه‌نگ مه‌بۆ وه‌ ئاو په‌ی ده‌ردکارش

«سووری ده‌ر» ماته‌م، «هه‌لانی» ماته‌ن

چه‌م «به‌رچنار» چه‌مه‌رای پاته‌ن

«هانی خال خاسان» نه‌مه‌نده‌ن خاسیش

پوشان وه‌ چه‌مه‌ن به‌رگ پلاشیش

نشاتگای قه‌دیم نشاتگای یاران

له‌ جاگه‌ی نشات غهم لیش مه‌واران

«قازانگا» قه‌زای به‌د لیش نازلنه‌ن

وه‌ بی‌ تو پاوگا و پاوش باتلنه‌ن

«چه‌م گویشان» ریزان به‌رگ دره‌ختش

وه‌ جه‌خت کاری‌یه‌ن، زامان سه‌ختش

«گۆم» و «بانی توان» هه‌وارگه‌ی «حه‌سه‌ن»^(۱)

شادیشان شینه‌ن عه‌یشان شیوه‌ن

ئازیزان عاجز نازاران بى ناز
 مەكەندن يەك يەك لەب ناز وە گاز
 «كەلنى» و «توپكەپان» «سەفياوا» و «سەرۆ»
 يەك لە يەك بەدتر داخينەن پەي تۆ
 «لووت تەيمەزىگ» ساراي «بىاشۆش»
 جاي خالىت نين پەي كەس فەرامۆش
 «ئىمامى» چەنى ئىيل «ئىناخى»
 ھەردوو وە بى تۆ پەردەردو داخى
 «جوانىرۆ» بى تۆ مات و ماتلەن
 چون بولبول يەكسەر چەمەپاي گولەن
 مال وە مال خەلات خەم كريان كۆكۆ
 ئازىيەت بارەنان پەي تۆ «جوانىرۆ»
 خاكش وینەي توور كريان وە قەقنەس
 بىيەن وە راوگەي پايىسارى ناكەس
 بەرى لە ئافات دوور بساي لە بەلا
 چەمەپاي پاتەن «ئەحمەد» لە «قەلا»
 ھەيفەن ديارت لە ديسار دوور بۆ
 دوژمن لە دووريت غەرق سەرور بۆ

مہر سیہ بُو «قاضی» پاوہ^(۱)

«پاوہ» کورؤ بُو دوور لہ یانہی شیخ
 کاوو کیش و کوش گشت بہیؤ لہ بیخ
 نہ مہند لہ باغ و باغاتش چلی
 نہ مہیؤ چہ نیش دہنگ بولبولی
 باغان گرد داغان بی پرداخہ نان
 بی تو تماشاش مایہی ناخان
 بولبولان مہ حرووم سہ فای باغانہ
 لہ جای بولبولان پر لہ زاغانہ
 «وہ نی جانالی» تا «ہانہ چہ رمہ»
 بی تو ہان لہ شین شیوہ نشان گہ رمہ
 «سہردہرہ» «میراوا» «دیلی» تا «کولہ»
 غم وہ کولہ نان ویرانہ و چولہ
 «کہلیان» «کہلیانان» وہ باہو یالدا
 وشت غم وشتہن وہ «کوی مہ کال» دا
 «زہوارہ» زامین زہلیل زارہن
 بی فہزان سہ برش مایہی نازارہن
 «تگرہ» تکرارش ہر بہ نامتہن
 نازہ زوی بالای نہونہ مامتہن

۱- پامیرزا تہجمہدی داواشی، تہم ہونراوہی لہ سالی ۱۳۳۲ ہہتاوی سہبارت بہ تہپتہمی زوری
 «سولتان» لہ گہلی «پاوہ» بہ تابیہت کوشتنی «صبغة الله انصاری» قاضی، مہشہوور بہ «ناغہ مہلا» داناوہ.

«ههاله» مه نالۆ هه رثان وه نالان
 ماچۆ گولانم بریان به تالان
 میاوی «مهیران» مهندهی په شیوه
 مه واچی گولێ نه ویه وه پیوه
 هه سه رهت ها وه لای نه مامانه وه
 جه غه م سه ر نیان وه دامانه وه
 وه یشوومهی فه نای گول له باغان بیز
 خیزنا خه زان بهرگ گولان پرێز
 بهر کهرد له ده ماغ بولبولان بوێ گول
 جهرگهی دلداران مهندهن داخ له دل
 «هههولی» مه نالۆ وه چنار سه وز
 بریان له تفهت گولان سه رحه وز
 «بی میری» وه ردهن بادهی دل گیری
 زارو زویهره ن نهی ته قسیری
 ته بدیل بی به شین شادمانی نهو
 چون پای تو بریان له سه رهانی نهو
 مه حه لهی «سه ردی» سه رتاسه ر ته و او
 بهر به یۆ له بیخ جاش بو به سه راو
 «قه ره مه شانی» قه رار بریا بوو
 به نار هیجران دووریت گریا بوو
 «که لاخوانیان» ماوای که لانهن
 ماچان له «پاوه» جای سه ر ته لانهن
 ئیسه چون سه حرای خوه ته ن بی نازه ن
 بی سه ره سه دا و سازو ئاوازه ن

«مه‌لاشه‌ریفی» حق شه‌ریف کهرده‌ن

ماچان: حه‌یف سه‌د حه‌یف ته‌شریفشا به‌رده‌ن

«میراوا» کاول «تگره» بی خاپوور

وه بی بالای تو تیش نه‌مه‌نده‌ن نوور

«مه‌ره» مه‌رامش هه‌ره به‌مه‌یل توون

داخین داخ‌دار له غه‌م که‌یل توون

«ده‌ره‌زید» زگار زه‌لیل زامه‌ن

هیچ سه‌فاش نیه‌ن چون بی نه‌مامه‌ن

«پشته» به‌روپشت ویرانه‌ی ویربو

چیرش بو وه بان، بانش وه چیر بو

قه‌لاکه‌ی «سولتان» کاول کو‌ی شه‌ر بو

به‌ره‌ی حه‌یانش وه هووناو ته‌ر بو

وه هه‌ره گیرو به‌ره‌ی حه‌سارش

به‌رق بدو له تاق تارمه‌و تالارش

ئه‌یوانش چون تاق «که‌سرا» به‌رو شه‌ق

بی ساحیب مانو بی ره‌نگ و ره‌ونه‌ق

وا ئه‌نگوشت‌نمای سه‌باو ئیوار بوو

ئه‌سل ئاسارش وه زریوار بو

وا بو جه‌ ئاسار ئه‌سلش نه‌مانو

بووم شووم وه بان یانه‌ش بوانو

په‌ی چی زولم سه‌خت «سولتان» کهرده‌نش

زه‌ولانه‌ی زه‌نجیر شو وه گهرده‌نش

نازاران يەك يەك ئاوارەى زىد^(۱) كەرد
 لە زىدو ماواى ویشان تەبەيد كەرد
 «الله!» ئەو ھەم ویش ئاوارەى زىد بو
 لە زىدو ماواى ویش نائومىد بو
 مەحبوس دوستاخ دوور كەفتەى وەتەن
 مەحرۇوم بو جە دىن ئەقرەباو فەرزەن
 بەختش چون تالەى ياران زەبوون بو
 لە ياران بەدەتەر ئاوارەى توون بو
 سەرو تەخت و بەخت سايەش ئگۈون بو
 دامانش وە ھوون زامان گولگۈون بو
 بشيۈننى بازار بسات بازىش
 سامانش سا بو بسانى نازىش
 ئەى چەرخ تا وە كەى چەنەش مەسازى
 غەرق خوونش كەر بەدەتەر لە «قازى»

گۆش دەن وه عەرزەم

گۆش دەن وه عەرزەم جەماعەت جەم
 هیچ کەس لە دەوران دنیا وه بێ غەم
 نەویەن نەبوۆ هیچ کەس نەدیدەن
 دڵ بەستەن وه دەور دنیا بەعیدەن
 ئی چەرخ چەپگەرد چەواشە ی چپ خۆ
 بێ دادم لە دەس بێ وهفایی تو
 لە شا تاگدا خان تا خەوانی
 کەس لە مەیدانت فەرەس نەپانی
 خانە و خاندان کێ نەشیوانی
 شادی کێت نەکرد وه پەشیمانی
 بادە ی مەوت فەوت ئەجەل نەدای پێش
 سەرای لەحد گوێ نەکردی وه جیش
 «ئەحمەد» دی وهسەن دنیا دەور دەورەن
 فەقەت ناخر دەور سەرەنجام قەورەن

خار غه م وه کۆم^(۱)

خار غه م وه کۆم، خار غه م، وه کۆم
 خان جه تو فیشتهر خار غه م وه کۆم
 زامین زام دار زه ده ی زام وه سۆم
 داخین داخ دار زام پۆله ی تۆم
 دل وه زام زووخ مه یته مه دۆ چل
 زامش هه ر وه سۆن چون زام «عادل»
 یه ک جاری «شیرین» خار وه جه رگشه ن
 شینش په ی پۆله ی جوانه مه رگشه ن
 مه و اچۆن: پۆله ی بی نه زیرم پۆ
 بی واده زه ده ی دهم تیرم پۆ
 چون باز شەش دانگ زه ده ی چلم پۆ
 بینای دیده و دنیا و دلم پۆ
 حه سه رته ی ناشاد نامرادم پۆ
 شادو په شیمان په نج وه بادم پۆ
 وه سوورته جوان سیره ت پیرم پۆ
 ناغافل له خوا و غه فله ت گیرم پۆ
 ئیرانی نه سیل په شه پاکم پۆ
 شه هید پای وه تهن ناوو خاکم پۆ

۱- مه رسیه بو «عادل» کوپی «عه لی مورادخانی حه بیی» که له زه مان ی پیش له ئه یقلا ب له شه ری «ئیران» و
 «ئیراق» دا کوژراوه.

خوه یشکت وه سه‌رگه‌رد زام تیرت بۆ
 شه‌هید ناکام کئی جاگیرت بۆ؟
 مه‌واچۆ: برای تازه خه‌تم پۆ
 لاهو شیوه شیرین وه شه‌وکه‌تم پۆ
 ناخ سه‌یر سه‌فای دنیا نه‌که‌ردی
 داخ وه مه‌یل میوه‌ی باخت نه‌وه‌ردی
 کشت ئاره‌زووت له‌ مه‌ززه‌عی دڵ
 مه‌حره‌مانه‌ بی تا به‌ردی وه گۆل
 براکانت گشت برارپۆشانه‌ن
 زامین زام‌دار زام تـوـشانه‌ن
 مه‌واچان: کاکه‌ی داخ له‌ دڵم پۆ
 ناوه‌خت ئامیته‌ی خاک و گۆلم پۆ
 مه‌نی په‌ی زام پۆله‌ی حه‌بیبت
 خوداوه‌ن هه‌ر ویش بۆ به‌ ته‌بیبت
 مه‌ر هه‌ر ئه‌و «عادل»^(۱) زام «عادلت»
 ساپیش که‌روۆ ئیش له‌ پریشه‌ی دڵت
 ئه‌و «قره‌ عین» بینایی حه‌ززه‌ت
 «واحسرتا» بی واتی وه حه‌سره‌ت
 به‌ی ته‌وره‌ن ده‌ستوور ئه‌زه‌ل په‌ی به‌شه‌ر
 مه‌بۆ پازی بین وه «قضا و قدر»

مه‌رسیه بو «عبدالرحمن بیگ وه‌کیل» «جوانرو»^(۱)

گۆش ده‌ن هه‌ی عه‌شره‌ت، گشت وه‌فهرده‌ن
 فه‌له‌ك دېونا‌ش، جه‌نو ده‌رده‌ن من
 به‌ل حه‌ق بگېرو‌ش ئاه‌سه‌رده‌ن من
 تاكه‌ی كه‌رو‌ خار وه‌نامه‌رده‌ن من
 عه‌شره‌ت كى تاوشت، فهرده‌ن من دارو
 له‌فه‌رده‌ن ئاگر، شيوه‌ن مه‌وارو
 په‌ی فه‌وت «وه‌کیل»، عه‌شره‌ت «جوانرو»
 دووده‌مان ده‌ردان، باوه‌ریم وه‌سو
 فه‌له‌ك هه‌ی پایه‌ی، ته‌خت شو وه‌باد
 هه‌روا بمانی، هه‌سه‌ره‌تی و نا‌شاد
 پېچیده‌ چون لوی، تو‌مار با‌ی فهرتو‌ت
 مه‌ئوس دیوان، لاهو‌ت و ناسو‌ت
 جه‌شه‌وق شو‌عه‌لی، خو‌ه‌رشید بى‌نو‌ور با‌ی
 ئارو‌فته‌ چون «تاق كېسرا» خاپو‌ور با‌ی
 چیش وا‌چوو په‌نه‌ت، جه‌رخ جه‌بى‌واز
 جادو‌وی پر ئه‌فسو‌ن عه‌یار هه‌فت‌پاز
 راست وا‌چه ئه‌ی جه‌رخ، بى‌تان و بى‌پو
 دو‌ژمنیت چیش بى، جه‌نى «جوانرو»؟

۱- «عبدالرحمن بیگ» کو‌پی «عبدالکریم بیگی وه‌کیل» سه‌رو‌ك و گه‌وره‌ی جافی «جوانرو» له‌سالی ۱۳۱۰ه‌تاوی له‌لایه‌ن «په‌زاشاه‌ ده‌ستگیر ده‌بی و پاش ماوه‌ی هه‌شت سال له‌زیندانی «قه‌سری قه‌جه‌ری» «تاران» کو‌چی دوا‌یی ده‌كا.

یه کیت وست وه توون، یه کئی وه ته‌وه‌س
 بازهم نه‌کیشای، ئاخو لیشان ده‌س
 یه کئی دای وه گیر، یه کئی نه‌مه‌جه‌س
 یه کئی گوڤر غه‌ریب، که‌ردی وه بنی‌که‌س
 یه کیت وست وه شام، یه کئی وه شیراز
 یه کئی له «بانه» غه‌ریبه‌و سه‌ریاز^(۱)
 یه‌ج نه‌ردی بی، فه‌له‌ک تو‌شه‌ندی
 وه‌کیلی له‌ده‌س، وه‌کیلی سه‌ندی
 «وه‌کیلی»^(۲) پیشین، شیر زور وه‌مشت
 له «کرماشان» دا، ناحق دای‌وه‌کوش
 نه‌ک چون «نه‌حمه‌دبه‌گ»^(۳)، حق ستان نه‌و
 به‌ختش به‌رگه‌شت بی پو‌ژش بی وه‌شه‌و
 سلسله‌ی سامان، وه‌کیلی «شه‌هاب»^(۴)
 غه‌رق بی چون که‌شتی، نه‌گیج گه‌رداب
 «نیفتخار»^(۵) به‌و فکر، فام ویشه‌وه
 ها بی وه‌حلقه‌ی، دام ویشه‌وه
 یه‌ج دانه‌ی بی، فه‌له‌ک تو‌شه‌ندی
 یه‌ج دامی بی، له‌پاشان ته‌ندی

۱- قادریگ.

۲- عبدالکریم بیگ وه‌کیل (سعيد سلطنة) که له‌سالی ۱۳۳۰ مانگی له‌گه‌ل بار موچه‌مه‌دخان سه‌ردار ملی هیرش ده‌بن بو‌هیزی کرماشان که هه‌ردوکیان ده‌کوژرین.

۳- نه‌حمه‌د بیگ «ظفر‌الملک» برای عبدالکریم بیگ وه‌کیل بووه‌که له‌سالی ۱۳۳۱ مانگی له‌ناوایی

«کانی‌که‌وه‌ی روانه‌ر کوژراوه».

۴- عبدالغور بیگ.

۵- شیخ موسته‌فاحیسانی که ده‌سال له‌به‌ندیخانه‌بو.

مه‌خسوسه‌ن «وه‌کیل» له‌ پرووی حقیقه‌ت
 «سکه‌نده‌ر» ته‌مکین، حاته‌م ته‌ریقه‌ت
 نژاد ئه‌ولاد «شاه» «شاوه»^(۱) کۆن
 ستوون سه‌یوان «جاف» و «جوانپۆ»
 نازکیش عه‌شره‌ت، یاگه‌ی ئومید بی
 ستاره‌ش له‌ ئه‌وج برج سه‌عید بی
 نژاد له‌ دوو سه‌ر ناده‌ری نامی
 به‌کس «جوانپۆ» به‌کس «هه‌ورامی»
 شیر نه‌ویش تاقه‌ت، ته‌وانای تاوش
 ویش دوو له‌ گوزهر شکارگای پراوش
 چسون سه‌رو ئازاد، نه‌وپه‌سیده‌ی نو
 په‌ی بی له‌چه‌مه‌ن، باغچه‌ی «جوانپۆ»
 به‌دبه‌خت بای ئه‌ی چه‌رخ، چه‌واشه‌ی چه‌پگه‌رد
 ئه‌وه‌ل چۆنت داو، ئاخه‌ر چۆنت به‌رد؟
 ئه‌وه‌ل به‌و شادی، بی شماره‌وه
 به‌و گشت برای خاس، که‌س نه‌داره‌وه
 ئاخه‌ر وه‌ی خواری، زه‌بونی‌یه‌وه
 وه‌ی داخووما‌ی ده‌رد، ده‌روونی‌یه‌وه
 وه‌ی سزاو جه‌زای، سه‌خت تو‌ی مه‌جه‌س
 له‌ غه‌ریبی دا، به‌ردی وه‌ بی‌که‌س
 به‌په‌ی چی «وه‌کیل» له‌و وه‌خت نه‌مه‌ردی
 عه‌رووسی په‌ری «پۆسه‌م‌به‌گ»^(۲) که‌ردی

فهلک سدرسام بی، نهو وهخت جه شهورت

یهک یهک براگهل، جهم بین له دهورت

«رشدالسلطان»^(۱) بهو نوکته دانی

بهو گشت فیه ساحت، بهو میهره بانی

له پوتبهی نهو هل مه نشت وه فاخر

پیش بینیش مه کهرده، نهو هل تا ناخر

«ئاغه عهناپهت»^(۲)، بهو مه زموننه وه

بهو ئینشا و ئیملا، توی دهروونه وه

له سدر مه جلس مه نیشته چون «ئاسهف»

مه دام بیش قه لاه مه سلّاحت نه کف

«عهزیزه گ»^(۳) وه شهوق، شیوه و جوانی

کس هامتاش نهوی خان تا خهوانی

مه رثانی ماما و مه نیشته له شانت

په ونهق بی پی سان، سدر دیوانت

«پوسته م به گ» بهو زور، پوسته م واروه

بهو شان و شهوکت کس نه داره وه

باش ته لوزن، دیاری سه سهف

ئاماده پی جهنگ تیغ کین له کف

«حه سه ن به گ»^(۴) به زهوق، سید کوشه وه

مه دام بیش تهنه گ ویش به دوشه وه

۱- موحه ممد پرهشید بیگ مامر عبدالرحمن بیگ که ده سال له «قه سر قه جه ر» له بهندیخانه ی بووه.

۲- ئاغه عهناپهت ماموزای وه کیل که ده سال له بهندیخانه ی «ئه سفه هان» دا بووه.

۳- عهزیز بیگ برای عبدالرحمن بیگ وه کیل که ده سال له بهندیخانه ی «ئه سفه هان» دا بووه.

۴- حه سه ن بیگ برای عبدالرحمن بیگ وه کیل که ده سال له بهندیخانه ی «ئه سفه هان» دا بووه.

قهرینه‌ش نه‌بی، به‌و میرشکاری
 چالاک ته‌پده‌س، جای ده‌س دیاری
 «حوسه‌ین به‌گ»^(۱) نه‌جه‌مع، «جوانرو» تاکی
 له‌ دوزمن نه‌ت‌رس، مه‌ست بی‌یاک بی
 مه‌رئان مه‌دا چاک، مه‌ردیش له‌که‌مه‌ر
 کو‌یه‌ وه‌ کایه، ماوه‌رد وه‌ نه‌زه‌ر
 «برزوو»^(۲) چون «برزوو» جه‌نگی بی‌عه‌زش
 «فهرامه‌رز»^(۳) نه‌وی، ته‌وانای په‌زش
 مه‌دام له‌ خزمه‌ت، به‌سته‌ بی‌که‌مه‌ر
 حازر په‌ی په‌زای ئه‌مرت چون نو‌که‌ر
 «موحه‌مه‌د به‌گ»^(۴) تازه، جه‌ غم‌ په‌سته‌ بی
 به‌ په‌زای «وه‌کیل» که‌مه‌ر به‌سته‌ بی
 ما باقی نه‌وکه‌ر، وه‌ ته‌مکینه‌وه
 «حاضر الحضور»، ده‌ست وه‌ سینه‌وه
 نه‌ک وه‌ی بی‌قه‌دری، چون دانه‌ی فه‌ره‌نگ
 که‌فته‌ بو‌ لاشه‌ت «وه‌کیل» له‌ پرووی سه‌نگ
 که‌ی به‌ باو‌ تو‌ن، زوانم له‌نگ بو‌
 فه‌رشت له‌ ئاجور بالینت سه‌نگ بو‌

۱- «حوسه‌ین بیگ» برای «عبدالرحمن بیگ» وه‌کیل، که‌ ده‌ سال له‌ به‌ندیخانه‌ی «ئه‌سفه‌هان» دابووه‌ وه‌ یه‌کێ له‌ سه‌ردارانێ زو‌ر مه‌شه‌وور و شه‌جیع و بی‌وینه‌ی جوانرو بووه‌ که‌ به‌ تاکه‌ سواری له‌ شکری دوزمنی شکاندووه‌. وه‌ له‌ رابردودا «جوانرو» به‌ بونه‌ی غیره‌ت و ئازایی «حوسه‌ین بیگ» ناوی ده‌رکردبوو.
 ۲- «برزو بیگ» برای «عبدالرحمن بیگ» وه‌کیل، که‌ ده‌ سال له‌ به‌ندیخانه‌ی «ئه‌سفه‌هان» دابووه‌.
 ۳- فهرامه‌رز. له‌ شانامه‌ی «فیرده‌وسی» دا به‌ ئازایی مه‌شه‌پوره‌.
 ۴- «موحه‌مه‌د بیگ» کو‌ری گه‌وره‌ی «وه‌کیل» که‌ ده‌ سال له‌ به‌ندیخانه‌ی «ئه‌سفه‌هان» دابووه‌.

جاگەت نە مەجەس، «قەسرقەجەر»^(۱) بۆ

کیشک چیت دایم، تورك تەتەر بۆ

«وەکیل» بۆ بدیه، فرقهی یارانت

سەرکەشان جەنگ، نام ئاوەرانت

هەر پۆ پۆشانەن، بە زاری کەردەن

مەواچان هەی پۆ، وەکیل مان مەردەن

شیونای بیسات، میر شکارانت

خالی بەن شەوگەیی هەردە جارانت

هەر میر شکاری، «وەکیل» وە بێتۆ

ئەر کەرۆ هەوای، سەیرسەید کو

پەنجەش پاچای تیغ بران بۆ

نایینای دووچەم، شکستەپان بۆ

«ساناو» ماته مەن، «شاھۆ» پەشیوەن

شکارگاکانت، گشت بێی ساحیوەن

مەخسوس «ساراون» تا سەرکۆی «کلاش»

هەر ئان حازرەن، تەم و خەم جە لاش

کۆن هەوای شکار، «سەرملەیی گەشتی»

تاویران وە هوون، کەلان مەپەشتی

«وەکیل» وادەشەن، تەشریف بەر وە پاو

«ماکوان» گێرە، تا «گەرمە زناو»

«سەرقلە» و «بازگیر»، «هەسوونی» و «کاوت»

وە مەرگت هێمای، هەر هان وە تەمات

کەل «گوليجی»، ناوماي «چاشته‌وەر»
 «هەرمیی»^(۱) شەوگەي توفەنگچیت یە کسەر
 سەرکۆی «پیر خزر»، کاو «گاقران»
 «حەوشە زەرد» «ساناو»، سەنگ «سێ خپران»
 یە گشت لە حەسەرەت «وێ کیل» پەشیو
 سەدای ماردەم تۆش نەمەنەن پێو
 «وێ کیل» کەردەنش، ئارەزووی نەخچیر
 سەحەر تەشریفش، مەشو وە «مای میر»
 فەرماش: «لطف‌الله»^(۲)، «عەزیز یا شیخ»
 بشو وە شاھۆ، بادیە بی درێخ
 دیار ئەو دیار، بەرزی وە بەرزی
 بزانە مەنەن، وای کە لە هەرزێ
 ئێمەشەو تا «شاھۆ»، نەکیشی نەفەس
 سەحەر بەر جە خوەر، بگیلۆ وە پەس
 بەر حەسب فەرمان میر «جوانرۆ»
 «لطف‌الله» دەرلاد ڕوو نیا پەي کۆ
 «وێ کیل» سەر نیاش، وە بآلین خا
 وەلێ بیدار بی، لە وەسواسەي ڕاو
 دیش کە «لطف‌الله»، جە لاش حازرەن
 واتش ئەي «وێ کیل» دونیام ئاخەرەن
 یەك ئێمەشەو وە مەیل، مۆتبع توو بێم
 پەي پەزای ئەمرت، ڕاھي وە کوو بێم

۱- لە ڕابردوودا بە واتەي «میرزا نوحه‌دی داواشی» «هەرمیزی» شیان پێ گوتوو.

۲- «لطف‌الله» یە کێی لە گەورەنۆکە رانی ئازاو تیر ئەندازی «وێ کیل».

سه يادان ده ستور مه شيام وه پراوه
 قولةي سهر كوژان مه دام وه پاوه
 سهنگ سهر قولةي، سهر دياران بي
 جاسووسگاي قه ديم، ميرشكاران بي
 خوهم گه يان نه وپاي وه سهد خوف و بيم
 وه په ناشه وه سهر كي شام و ديم
 وه حش ده ليله ي، سهر قه تاره ي پهم
 نگاشه ن سه ياد، بدارو وه چه م
 نه سه راجه ي سهنگ، دو پاش كهرده ن بهن
 هه ردو ده ست وستن، نه پرووي دارى «وهن»
 بى په رواو لاقه يد، له پوژمه رده ن
 سهر خواهش مه شغوول بي وه چرا كهرده ن
 كه م كه م پرستاخيز، پرووي زه مينش بي
 نه زانا نه جه ل، نه كه مينش بي
 وي م كي شانه وپه س، بى شنو بى دهنگ
 ده س دام وه ده سته ي، چه خماخه ي تفهنگ
 برده مه ده روونش، چه م ساي نو ك تيژ
 درخشنده بى، وي نه ي گه لاويژ
 نه نگوشتم بهن كهرده، له پرشه ي ماشه
 قهره ول وه تيوي سهر سينه و لاشه
 نه نگوشت ليش كي شام كردم چه واشه
 ديم وه زور سهر، ههر ته قالا شه
 چيم وه سهر ينش، ديم كه مه نالو
 خاك پرووي زه مين، وه چه م مه مالو

مه‌نالۆ به‌و ئیش، کاری یه‌ن به‌و تیر
 واتم: هه‌ی وه‌ چۆل ئاغه‌ی بێ نه‌زیر
 «کوڵه‌» «پساگه‌لان»، ئیمان‌شان هه‌رده‌ن
 «سفید که‌ل» به‌ که‌س داغل به‌ ده‌رده‌ن
 «وه‌ کیل» نه‌وه‌ن تو، مه‌یلت وه‌ «شاهۆ» ن
 «شاهۆ» سه‌د نه‌وه‌ن ئیتیزاری تو
 «وه‌ کیل» ئید شنه‌فت، شکوفا چون گوڵ
 فه‌رما به‌راگه‌ل دی مه‌ون ماتل
 با خاتر وه‌ برج، پای «شاهه‌» شاد که‌ین
 بنیشیم وه‌ شاد، هام فه‌ردی یاد که‌ین
 په‌ی چی ئی سه‌یوان چه‌رخ چه‌پی واز
 تا سه‌ر که‌س له‌ ساش نیه‌ن سه‌ر نه‌فراز
 نه‌نازیم وه‌ی چه‌رخ چه‌واشه‌ی چه‌مه‌ر
 وه‌فاش په‌ی هه‌یج که‌س نه‌ویه‌ن تا وه‌ سه‌ر
 نه‌وه‌ل «عه‌زیز به‌گ»، حازر بی چه‌ لاش
 واتش: تو بشۆ وه‌ سه‌رکۆی «ته‌ لاش»
 وات: وه‌ «پۆسه‌م به‌گ»، با بواچووم پیت
 ئامان تو بشۆ، وه‌ شکارگای ویت
 بشۆ جاگیر به‌ر، نه‌ «مۆرده‌ زناو»
 وه‌ بێ ده‌نگ گوش ده‌ر وه‌ هه‌ی هات پراو
 به‌نازیم بیسات، به‌زم خه‌سه‌ره‌وی
 «حه‌سه‌ن به‌گ»، بشۆ وه‌ «کۆسه‌ قه‌وی»
 «ئساغه‌ عه‌نایه‌ت»، به‌یوچه‌ لاوه‌
 «رَشید السُلطان»، وه‌ لاره‌ ماوه‌

«حسین» و «برزوو»، ماباقی نه‌وکه‌ر

هه‌ر یه‌کێ کاوێ بگی‌رانبه‌ وه‌ر

من وێم هام وه‌ بان، که‌ل تفه‌نگچی

گو‌ش مه‌ده‌م وه‌ ده‌نگ، ئه‌ر ئاما هه‌ر چی

یاران گشت وه‌ ده‌س، ماره‌مانه‌وه‌

ئا‌هر دان وه‌ گیان، که‌ل په‌مانه‌وه‌

هه‌ر سه‌دای ده‌س خوه‌ش، ته‌قه‌ی تفه‌نگ بی

کاوان ته‌مه‌نگیز په‌لاشی سه‌نگ بی

که‌لان وه‌و زامان، ئیش سه‌خته‌وه‌

مه‌پێچان وێشان وه‌ درخته‌وه‌

سه‌یادان وه‌ شو‌ن، شکارانه‌وه‌

مه‌گی‌لان وه‌ پروی مه‌غارانه‌وه‌

ناشی سه‌یادان، که‌ل دیاو که‌م‌دل

تیرنه‌نداز غه‌یرمه‌وقه‌و دوور مه‌نزل

جه‌هه‌واو هه‌وه‌س، شوور شه‌وق وه‌دل

چه‌مشان هه‌شت مه‌ویا نه‌ پای قه‌ره‌ول

ئه‌ما سه‌یادان، سه‌هه‌نه‌ی سین سه‌خت

عاجز له‌ قوفه‌ و چفه‌و سه‌ور و جه‌خت

مه‌دیاش دوور وه‌ دوور، هه‌ر که‌لێ تاکه‌ن

سه‌رشار و لاقه‌ید، مه‌ست و بی باکه‌ن

مه‌داش وه‌ چه‌م، مه‌نیشت له‌و منه‌ج

تا ماما مه‌داش، ته‌ن ویش وه‌ ئاماج

ئهو وه‌خت ده‌س مه‌وه‌رد په‌ی ده‌سته‌ی تفه‌نگ

مه‌کی‌شا چون مار لوولش له‌ پروی سه‌نگ

چپ مه‌وست وه پیش، راست ماوهرد وه پس
 پشت مه‌دلش وه سه‌نگ، قمت مه‌کرد نفیس
 ماوهردش وه عه‌ین، وه ثاره‌زووی دل
 نه‌نگوشت له ماشه‌و چه‌م له قهره‌ول
 تا نه‌نگوشت ماوهرد، له‌غاشه‌ی ماشه
 مه‌غه‌لتیا نه‌خاک مه‌ویا چه‌واشه
 ئی کاو وه ئه‌وکاو، ئی ههرد به‌ئو ههرد
 ئی کو به‌ئو کو، ئی زهرد به‌ئو زهرد
 مه‌ویا به‌واپه‌م، وینه‌ی عه‌رووسی
 «شاوه» مه‌داش ده‌نگ، ناله‌ی ناقووسی
 له‌و ساوه «وه‌کیل»، ته‌شریفت به‌رده‌ن
 سه‌یر سه‌یرانگات، هیچ کس نه‌که‌رده‌ن
 «مله‌وس» مه‌لول، «سامله» به‌دپه‌نگ
 نه‌ک چون «بیله‌گی»، ویره‌انه‌ی دلته‌نگ
 «چه‌مه‌میرانت» وه بسی‌ناز که‌فته‌ن
 چه‌ندیوه‌ن «وه‌کیل» تیا نه‌خه‌فته‌ن
 «که‌ل که‌ماجاپ» سه‌رچه‌شمه‌ی «کاوات»
 وه مه‌رگت هیمای هه‌ره‌ان وه ته‌مات
 له‌وه‌خت گیان‌که‌نشت، «وه‌کیل» وه‌ئاوات
 نه‌مه‌ردام جامن، ئاوه‌که‌ی «کاوات»
 په‌ی ساکنی ئیش زامان جه‌رگت
 بدم بنو‌شای شفا و په‌ی مه‌رگت
 په‌ی چیش؟ مه‌زانوو، له‌وه‌خت مه‌رده‌ن
 حه‌تمی «وه‌کیل» یاد، وه‌ته‌نت که‌رده‌ن

دل‌سوژت نه‌وی، نه‌و وه‌خت له‌لات بو

ده‌ست حه‌سره‌تش، وه‌بان پات بو

وه‌حسه‌رت داین، بال‌چاوه‌که‌ت

له‌ناکه‌س کردن ئه‌له‌های ئاوه‌که‌ت

گیان له‌غه‌رغه‌ره، له‌ب‌خوشک ته‌شنه‌ی ئاو

قه‌ره‌وڵ ئامان، سا‌بکه‌ر سه‌واو

ئاخ! «سه‌لمات» جه‌و ده‌م، وه‌میهمان مه‌ویا

ئه‌رکافر مه‌دیاش، موسولمان مه‌ویا

خویشکت له‌په‌وزهن ده‌روازه‌ی مه‌جه‌س

ئه‌ر مه‌دیاش «وه‌کیل» که‌فته‌ن وه‌بی‌که‌س

گر مه‌سه‌ند ده‌رلاد، به‌وینه‌ی قه‌قنه‌س

هه‌ربه‌و ئاه‌سه‌خت شه‌راره‌ی نه‌فه‌س

★ ★ ★

«وه‌کیل» سه‌رکاوان، بی‌تو‌خو‌ه‌ش نیه‌ن

هاژه‌ی وه‌فراوان، بی‌تو‌خو‌ه‌ش نیه‌ن

چنوور و شه‌وبو، بی‌تو‌خو‌ه‌ش نیه‌ن

فه‌زای «شاوه‌کو»، بی‌تو‌خو‌ه‌ش نیه‌ن

پاییز که‌له‌هه‌رز، بی‌تو‌خو‌ه‌ش نیه‌ن

کزه‌ی جه‌رگ و به‌ز بی‌تو‌خو‌ه‌ش نیه‌ن

هانای که‌ل‌کوشتن بی‌تو‌خو‌ه‌ش نیه‌ن

له‌شه‌وگه‌ نیشتن، بی‌تو‌خو‌ه‌ش نیه‌ن

شنوی بای نه‌سیم، بی‌تو‌خو‌ه‌ش نیه‌ن

شکارگای قه‌دیم بی‌تو‌خو‌ه‌ش نیه‌ن

سەیر سەرھەردان، بێ تو خوەش نیە
 جوملە ی هام فەردان، بێ تو خوەش نیە
 سەدای ماردەمان، بێ تو خوەش نیە
 ڕەمیای کەل‌پەمان، بێ تو خوەش نیە
 چریکە ی سەرکەش، بێ تو خوەش نیە
 سەدای هە ی دەس‌خوەش، بێ تو خوەش نیە
 «سۆسک» لە نساوان، بێ تو خوەش نیە
 «کەوک» کۆساران بێ تو خوەش نیە
 «وەکیل» سای کەمەر، بێ تو خوەش نیە
 گەشت دەشت و دەر، بێ تو خوەش نیە
 بساخ «هەلانی»، بێ تو خوەش نیە
 ئەو چەشمە و کانی، بێ تو خوەش نیە

«جوانرۆ» بێ تو، بەربادەن «وەکیل»
 نساکەسان لە جات، دلشادەن «وەکیل»
 مەخووسەن «قەلات» ماتەمەن «وەکیل»
 هیچ شادیش نیەن هەرغەمەن «وەکیل»
 «نادر بەگ»^(۱) کەردی زام بە سۆش «وەکیل»
 دیار ئاخەر کەفت جە بابۆش «وەکیل»
 «قادر بەگ»^(۲) ئیمرۆ، نادیارەن «وەکیل»
 مەگەر نساوانی، ئیجبارەن «وەکیل»

ئیسه له «بانه»، خه فیهن «وه کیل»
 غه ریب و په نگ زه رد زه عیفه «وه کیل»
 غه ریب نه شاه بو، هه رکه مه «وه کیل»
 خوردو خوه راکش هه ر غه مه «وه کیل»
 نه که ناخر یه که جار، بی بابون «وه کیل»
 مه رد دیدار، دیده ی تون «وه کیل»
 «که یکاوس»^(۱) حالش، عه یانه «وه کیل»
 چه لازم وه شەرح، به یانه «وه کیل»
 داخم خو خودا عه لیمه «وه کیل»
 په ی چی «سلیمان»^(۲) یه تیمه «وه کیل»؟
 «سه لمات»^(۳) سه رگه ردان سه واده «وه کیل»
 دل پر داخ وده رد ناشاده «وه کیل»
 بو بدیه جه سته ی، «په باب»^(۴) «وه کیل»
 بی خورد و بی خاو، بی تابه «وه کیل»
 «جه هان»^(۵) جه مینش زامینه «وه کیل»
 چه مانش چه شمه ی نه سرینه «وه کیل»
 مه زانی جه سته ی، نه و چوونه «وه کیل»
 سه ر تا پای وه هوون، گولگونونه «وه کیل»
 گوش ده ر وه عه رزم، ئامانه «وه کیل»
 نه رچی ده رده که ت، گرانه «وه کیل»

۱- پیشین.
 ۲- پیشین.
 ۳- کچی «وه کیل».

۴- زنی وه کیل.
 ۵- خوشکی «وه کیل».

«قه‌لای جوانپرۆت»، بئی‌ساحیو نه‌که‌ی
 خانمانت گشت، بار به‌لیو نه‌که‌ی
 «وه‌کیل» «نادره‌گ»، زام خه‌ته‌ر نه‌که‌ی
 ئامان «قادر به‌گ»، ده‌روه‌ده‌ر نه‌که‌ی
 ده‌خیل «که‌یکاوس»، سهرگه‌ردان نه‌که‌ی
 وه‌ره‌ق شادیش، به‌رگه‌ردان نه‌که‌ی
 «په‌بابه» خانم، دَل پر بیم نه‌که‌ی
 دووریا «سلیمان» وه‌یه‌تیم نه‌که‌ی
 «سه‌لمات» بئی‌سهردار، دَل داخی نه‌که‌ی
 به‌رگش تا مه‌حشر، قه‌لاخی نه‌که‌ی
 دیواخانه‌که‌ت، بئی‌چرا نه‌که‌ی
 هه‌ر چوار خوه‌یشه‌که‌ت بئی‌برا نه‌که‌ی
 «عاسه»^(۱) به‌و عسمه‌ت، خاترخار نه‌که‌ی
 «خان زاده خانم»،^(۲) دَل ئازار نه‌که‌ی
 زنده‌گی «جه‌هان»، وه‌زنهار نه‌که‌ی
 له‌گیان شیرین، ویش بیزار نه‌که‌ی
 غونچه»^(۳) غه‌م وه‌کوَل دَل پرده‌رد نه‌که‌ی
 هه‌ناسه‌ش وه‌مه‌رگ براش سهرد نه‌که‌ی
 «عه‌منه‌خان»^(۴) په‌ریت، خارینه‌ن «وه‌کیل»
 سهر تا پاش په‌ریت، نارینه‌ن «وه‌کیل»
 مه‌واچۆ: برای خاسم بیت «وه‌کیل»
 سو‌مای‌ی دیده‌ی، پاسم بیت «وه‌کیل»

۱- خوشکی «وه‌کیل».

۲- پیشین.

۳- خوشکی «وه‌کیل».

۴- پیشین.

نابینا که‌ردی، بینایم «وه‌کیل»

سفید بی یه‌کسه‌ر، سیایم «وه‌کیل»

«عه‌زیزه‌گ» په‌ریت، نابینان «وه‌کیل»

نه‌عزاش گشت ریزه‌ی، تووتیان «وه‌کیل»

★ ★ ★

مه‌واچو: شه‌معم، خاموش بی برا

وه بی تو هوشم، مه‌دهوش بی برا

شکست دای وه شه‌وق جوانیم برا

بریت هاز له پا و زرانیم برا

باز جوانسی له ده‌ستم برا

به‌رشی نیسته پیر شکستم برا

چه‌نی به‌ندیان خه‌ریکم برا

وه حال مه‌رده‌ن نه‌زدیکم برا

زامین زامدار، زام به سوم برا

دوور که‌فته‌ی وه‌ته‌ن، «جوانپرؤ»م برا

«روسته‌م به‌گ» سومای، تکیاگه «وه‌کیل»

وه بی تو پشتی، شکیاگه «وه‌کیل»

مه‌واچو: حال‌م به‌دخاله‌ن برا

جه‌ستم ماچی‌کوی، زوخاله‌ن برا

زه‌لیل پابه‌س مه‌جه‌سم برا

ناخا چه‌بکه‌م نیه، جای ده‌سم برا

بینایی دیدم، بی‌نووره برا

عه‌شره‌ت «جوانپرؤ»م زه‌رووره برا

هه تا لاشه كهت، له ږووی خاك برا
هوړگيړان وینه ی، مینای پاك برا
به ران بښه ران، گشت له بان سره
نازن بمانو له «قه سر قه جهره»^(۱)
«حه سڼ به گ» په ریت، هیلاكه «وه کیل»
وه نه وډای خه فته چاك چاكه «وه کیل»
تا تو بیت نه بیش هیچ باكش «وه کیل»
نیای داخ و دهر د، وه چاكش «وه کیل»
ماچو: موپته لای زه و قوم برا ږو
به تالنه شادی و شه و قوم برا ږو
زو و خاوت له جه رگ جه من برا ږو
هه رچی داد كه روون كه من برا ږو
قامه تم جه خه م، قاخه ن برا ږو
جه سه د لا جه رگم، داخه ن برا ږو
چون دار گر به سته ی نه فتم برا ږو
سووتیا پړشهم كه فتم برا ږو
وه هارم وه تار، كه ردی برا ږو
گول باغچه م وه خار، كه ردی برا ږو
مه سله حه ت نینه، مانم برا ږو
ده ی بو دهر نجاچی، گیانم برا ږو
«حوسه ین به یگ» دهر دش، کاری ین «وه کیل»
ستاره ش له نه وچ تاري ین «وه کیل»

شهب وړو ټه وټه، نارو زووی توښه

ټه دا وټه سهر داو هره برا پوښه

مه واکو: برای، گوږ غریبم پو

لاو شپوه شیرین خویش ته رکیبم پو

حه سره تی، دوستاخ، حه سره ته به ردهم پو

نه گوښه می مه حبس بی کس مه ردهم پو

«وه کیل» نسامی، سه نگین سامم پو

مه شهوړو مه عروف پوی ټه یامم پو

«ټه رستهو» ټاسا، وه ته دبیرم پو

که له می کلاو که چ که له میرم پو

داوخواز داوی وه خت ته نگم پو

فه تحی و فره حناک پوژ جه نگم پو

«سه حبان» سانمی وه ته دبیرم پو

سین سپهر که ردهو سه نگه رگیرم پو

قاپی ده روازه می ټه ورامانم پو

له نگه والی کوردوستانم پو

مه نزور نه زهر، شاو وه زیرم پو

خار خاتر پش وه ټه میرم پو

هام به زم و هام به زم سهر دارانم پو

غریب گوښه له شانانم پو

هه! صاحب سان، سپاو له شکر پو

«که یخه سره» شه وکت دارا ټه فسر پو

وه قسه سم گیریاگ، دل پر خه ته ر پو

غریب گوښه می «قه سرقه جهر» پو

ئامانهن یاران، خاترخار مهون
 پهی فهوت «وه کیل»، دل ئازار مهون
 عاقبت مرگه و هه ر مهو مهردن
 مهردن پهی مهردن، گهردهن کهچ کهردن
 قاعیدهی قانون پوزگار پاسه
 دایم المدام زههرش له تاسه
 موهره مهشانو له پووی تهخته نهرد
 گا مهواچان بی وگا مهواچان مهرد
 کاره کان گهردوون، کهس نه کهرده نه
 پهسم ئاده می زاد و مهرده نه
 گهردوون ئای گهردوون، هه ریه کارشه
 دانایان ههیران له کردار شه
 نه رشان نه رگدان، نه گهر خونکاره
 جاش هه ر قهر تهنگ زولمات تاره
 وه یه کی خه لعت ده ولت مه پو شو
 وه یه کی باده ی نه جهل مه نو شو
 وه سه فاش هه رگیز مه وه سن که مه ر
 وه فاش پهی ههچ کهس نهوین تا وه مه ر
 تاریخ وه فات، شیر شکاری
 مهو بوواچووم پهی یادگاری
 پهنج شه ممه بیس سی، «جمادی الاخر»
 مه ئموور نه جهل مه رگش بی حازر
 تاریخ له هه زار، سی سه د چه نی شه ست
 عاسای زنده گیش «وه کیل» کهفت له ده ست

موهره‌ی حه‌یانش راست شه‌ش‌ده‌ر بی
 فدوتش له‌ مه‌جه‌س «قه‌سرقه‌جه‌ر» بی
 ستاره‌ش له‌ نه‌وج برج تاری بی
 «قادر به‌گ» له‌ و ده‌م له‌ ئیجباری بی
 هه‌رکس مه‌وانۆ ئه‌رواحش بۆشاد
 «نوحه‌مه‌د» وه‌ «أَلْحَمْدُ...» باوه‌رۆ وه‌ یاد

موعه‌مما له‌ «میرزا سوهراب» بۆ «میرزا نوحه‌حمه‌دی داواشی»

یه‌کێ جه‌ مه‌کتوب، باتنی خه‌وه‌ر
 مه‌په‌رسووم جه‌ توو ئوستای پره‌ونه‌ر
 فه‌رمان به‌رده‌ی تاق، لامه‌کان کێ بی؟
 «قاسم الارزاق»، ئوممه‌تان کێ بی؟
 شمش نه‌ف، شمش شمش، مایه‌ له‌ شمش په‌ر
 په‌رئه‌فشانیشه‌ن، پییم به‌ده‌ر خه‌وه‌ر
 نوۆ بالا، حه‌فت ژێر، هه‌شت سه‌رد و حه‌فت گه‌رم
 حه‌فت چه‌پ و حه‌فت راست حه‌فت سه‌خت و حه‌فت نه‌رم
 خاسه‌ خه‌واسان، هه‌رکس ئاگاهه‌ن
 باسم جه‌ مه‌عنی، مه‌عنای سێ شاهه‌ن
 «قوباد» و «لوه‌راسب»، «مه‌نوچه‌ر» مه‌رد
 شاهان گوزشته‌ و یاران هام‌فه‌رد

کیانام وه مه جلس، «میرزای موحه ممه دیم»
سه شاهان بوو وروو، بکیانو پهریم

جوابی موعه مماله «میرزا ئەحمەدی داواشی» بو «میرزا سوهراب»

سەر وه تووی حوجره ی، ده روون بهرده بیت
مه سته له ی وه لیم، ئیزهار کهرده بیت
دیام به و نامهی، عه نه رینه وه
به و گوته ی شیرین، شه کهرینه وه
چراغ شادیم، وا په وشه ن کهردی
خار ده روونم، وه گولشه ن کهردی
حه یفه ن هه ر نامهی، چون تو سه پافنی
بکیانو وه لای بووریا بافنی
ئیمرو کس نه ن، به رخیلاف تو
شمشیر بکیشو، له مه ساف تو
تویش بی غه م بی غه م، وه راوه مه چی
به ویت مه نازی، وه کللو کهرچی
بزانه وه په فت، خاس و خراوت
با پاس بوکه من، کهرچی کللوت
مه ر نه نوو سابیت، دانای خو شه گوشتار
دوعا گووی دو سم، له مه کان یار

جام خالی کهردی، له به زم جه مدا
 ویت موسته غریق کهرد، له به حر غه مدا
 نه لبت هر سوئال، جوایو دارو
 هر کار به جای ویش، هه ساوی دارو
 نامه وه هر جا، نه گهر مه کیانی
 مه بو پهس و پیش، هه رفت بزانیا
 نه و کهسه قاسم، رزق به شه رهن
 ساحیب قه لّم و له وح و ده فته رهن
 دارای شش نه لف، عه دل زه پرکه شن
 له نه وه لّ چوار و له ئاخر شه شن
 نو بالآت سه ماو شه مس و قه مه رهن
 هفت ژیرت زه مین گاوو به قه رهن
 هشت سهردت به هشت، هفت گهرمت تارهن
 هفت چه پت له یل و هفت پاس نه هارهن
 هفت نه رمت باده ن ماچه خیل افهن
 هفت سه خت نه گهر بو هفت قوله ی قافهن
 خوه لاسه ی که لام، که رووم ناگاهت
 غه ره ز جه ته مسیل، مه عنی سی شاهت
 نیزهار که رده بیت، وه ئی به نده ی ویت
 سه رشان بو وروو بکیانو په ریت
 له «قوباد» قاف، له «لوه راسب»، لام
 میم «مه نوو چهر»، «قه لّم» ن ته مام
 حوکم حاکمان، وه ئی په واجهن
 چهن شاهان وه نیش، قه لّم موحتاجهن

هەر کەسێ فەزڵش، ها وە لەفز ویش

من و تو کوردین، تورکی یانی چیش^(۱)

موعەمما لە «میرزا ئەحمەدی داواشی»

بۆ شاعیری پایەبەرز «سەیفەلله یەعقوبی»

یەك و دوو فەردم، وە خاتەر یاوان

دیهەم لە دیوان، مەعنا شکاوان

سەهلەن سا ئەگەر، مەعناش بزانێ

بنووسی جواو مائەل نەمانی

میرزام زیادەن، میرزام زیادەن

میرزا ئەرەقەقت، ماچی زیادەن

یەچ گۆلێ وەن، لە خار ئیجادەن؟

گۆلەن یا گۆلچین، ئادەمیزادەن؟

هەر کەس پاش وە توێ، ئەو خارە وەردەن

ئەوێ مەزانو، گۆل کاریش کەردەن

سەفاشەن وەلێ، ئەرچی خار زشتەن

حەق بەلوتف ویش، ئەو گۆل سەرشتەن

جەفای خار ماچی، سەفای گۆل گەشتەن

گۆل ماچی حوورە و خار چون بەهەشتەن

۱- گۆیا بەشی لە نامە کەی میرزا سۆھراب قەلخانێ تورکی بوو و میرزا ئەحمەد لە ناخەر دێردا، ئەسەلەتی زوبانی کوردی پێ ئەناسینی.

وە لگ گۆل لە تەرح، تەئە خە یاتە ی شار

کە چەن چۆن ئەقرەو پێچەن چۆن شامار

خەت چین چین ئاران، هەر چینی سەد تار

تاری سەد ئەفەعی، ئەفەعی یە سەد مار

هەر ماری سەد گاز، هەر گازی سەد نیش

هەر نیشی سەد دەرد، هەر دەردی سەد نیش

هەر یەك لە سەد لا، دڵ گەستەن پە ی ویش

دڵ لە سەد لاو، زووخواو مە یۆ لیش

سەهلەن سا ئە گەر، مەعناش بزان

بنووسی جواو ماتل ئەمان

میرزام جەو بوۆنۆ، ئەمانی خجەل

ئە گەر مە پەرسی، ئەسل مە عنی گۆل

هەشت سەر، دوو گەردەن، دە سینە، دوو ناف

با لیت حالی ویت، پەنج پاس بی خیلاف

سا میرزام ئە گەر، مەعنا شکافی

بە ویت مە نازی، ماچان سە پافی

حەل بکەر پەریم، ئی ئوقدە ی موشکەل

وہ لیم حالی کہ، ئەسل مە عنای گۆل

وہ زەرب و تەقسیم، وہ جەمع و تەفریق

حەساوش بکەر، لە پاسی پە فیق

ئەعدادش وہ یەك، بکەر شمارە

لیت مە علووم مە یۆ، ئەو گۆل و خارە

موعه‌مما له «سیف‌الله یه‌عقووبی» بو «میرزا نوحه‌دی داواشی»^(۱)

نهر هدی فام‌داران صاحب عقل و هووش
 وه عرز به‌ندهت ساتی بده‌رگوش
 یه‌ك پو پراگم كهفت وه سه‌حرای هامون
 دیم لاشه‌ی كهفتن، له پروی ده‌هر دوون
 بی‌سر و بی‌تووك، بی‌په‌ر و بی‌بال
 نوتق جه نه‌زله‌ی بهن، وینه‌ی كه‌ر و لال
 لاشه‌ی وه‌ی جسوره، هه‌رگز نه‌ییمه
 ساخت نه‌زله، كار قه‌ییمه
 پیش له «كه‌یوومدرس»، تا ئیسه هه‌ندن
 چهن قه‌رن، چهن نه‌یام، وه‌ی ته‌وره مه‌ندن
 دوو مه‌ل وه متقار، مه‌یهن وه‌و لاشه
 لاشه مات وه چه‌رخ، مه‌ویا چه‌واشه
 لاشه و هه‌ر دوو مه‌ل، هه‌ر سی چهنی هه‌م
 مه‌كیشان خوروش، سه‌دای زیل و به‌م
 وینه‌ی دوو‌پاجان، فسل نه‌ووه‌هار
 مه‌وانان غه‌زله، هه‌ر یه‌ك وه یه‌ك تار
 «میرزا» وه‌ی مه‌عنا، خاترم پشه
 نه‌و دوو مه‌ل كامه‌و، نه‌و لاشه چی‌شه؟

۱- سه‌یفوللای یه‌عقووبی، خه‌لكی دوو‌چای نه‌ل‌بارخانی كه شاعیریکی هاوچه‌رخی «میرزا نوحه‌ده» بووه، كاتتی ناوی شیعر و شاعیری «میرزا نوحه‌ده» ده‌یسی بو ئیمتیحان كردنی نه‌و، نه‌م موعه‌ممایه‌ی بو ده‌ نیری و نه‌لی نه‌گه‌ر شاعیریکی زیره‌ك بی، سه‌ر له مه‌عنا و مه‌فه‌رومی ده‌رتیری.

وه لامي موعه مما له «میرزا نه حمه دی داواشی» بۆ
 «سیف الله یه عقووبی»

«سیف الله» فامت، «سیف الله» فامت
 «سیف الله» کهردم، ته حسین له فامت
 له شیرینی نوتق، شوخی کهلامت
 له گوفته ی مهربوت، عالی مهقامت
 واتى: «پام کهفتن، له سهحرای هاموون»
 «دیم لاشی کهفتن، له پرووی دهر دوون»
 غهواسان دهستور، حالى جه مەزموون
 لاشی وه بى بهرگ، بى گوشت و بى هوون
 نیخترای قه دیم، مهنده ی سأل و ما
 نه دهم، نه زوان نه سهرو نه پا
 دوو مهل وه منقار، جه لاش تایه نه
 نه چهرخه نه باز، نه ههم شایه نه
 ههر دوو وه منقار، مهنده ران وه لیش
 لاشه وه مەجبوور، مەکه ران وه کیش
 گا مه یو وه پهس، گا مه شو وه پیش
 وه لهفز کوردی، «بانگل» ماچون پیش

موعه‌مما له «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی»
 بۆ «سیف‌الله یه‌عقوبی» الله یار خانی^(۱)

«سیف‌الله» خه‌وهر، «سیف‌الله» خه‌وهر
 مه‌سه‌له‌ی جه‌تۆ، مه‌پرسوو خه‌وهر
 ئارۆ دیه‌نم، قه‌لاچه‌ی بی‌ده‌ر
 موحه‌مه‌ن وه‌ك سان، سه‌د سكه‌نده‌ر
 پروكه‌ش پیروژه، دیوار له‌ ته‌لا
 چیۆی هه‌نی هه‌ن، له‌و دلّی قه‌لا
 عه‌ترش وه‌سه‌ عوود، بۆش چون عه‌بیرهن
 په‌روه‌رده‌ی چه‌شمه‌ی، سه‌راو شیرهن
 شیرش به‌ر مه‌یۆ، مه‌واچی ژاره‌ن
 به‌هار چون قیমে‌ت، نه‌بات شاره‌ن
 نه‌گر چه‌كاکی، دانای عیلم و پاز
 نه‌و قایی قه‌لا، په‌ی کئی مه‌بۆ واز؟

۱- «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی»، سه‌ره‌پای نه‌مه‌که جوابی موعه‌مماکه‌ی، «سه‌یفوللا یه‌عقوبی» نه‌دانه‌وه، خویشی موعه‌مما به‌کی بۆ نه‌نووستی که «سه‌یفوللا» له‌ ده‌رکی موعه‌مماکه‌ی عاجز ده‌بی و ناتوانی په‌ی به‌ مه‌عناکه‌ی په‌ری.

موعه مماله «میرزا ئەحمەدی داواشی» بۆ «سیفاله یعقوبی»

«سیفاله» دیمه «سیفاله» دیمه

عه جایی چتئ وه چاو خوه م دیمه

ساخت ئەزەلە، کار قەدیمه

شارەزای رەفتار هەر حەفت ئقلیمه

بەرندە چون تیخ، لە تیف تەر لە گۆل

عاشقان دارۆ هەزار چون بۆلبول

دوو قەد یەك قامەت دوو نەقش و یەك پەنگ

دوو تەن یەك شیوێ دوو قسە و یەك دەنگ

دوو سەر چوار ئەبروو دوو بینێ چوار چاو

دوو پاو چوار دەس دوو جەسم و یەك ناو

★ ★ ★

موعەممالە «میرزا ئەحمەدی داواشی»

مەزڵوومئى لە بەین، دوو زالم گیرە
 بئى چارە مەزڵووم، مات و زویرە
 زالمەن هەر دوو جە پیش و پەش
 وە تیغ فوولاد، مەکران قەش
 ئەو مەزڵووم لە زەرب، زالمەن ئاهى
 مەکشۆ، لە دل دوود سیاھى
 هەتا بەر مەیۆ، ئاهش نە قەفس
 دەرلاد مەسووچىۆ، مەبۆ وە قەفس
 زالمەن هەر دوو، وە دەوان دەو
 دى^(۱) کۆتا ئەکەن، لە عەزاب ئەو

موعه‌مما له «میرزا ئه حمه‌دی داواشی»

هه‌ر وه‌ختی مه‌یۆ، وه‌ وه‌خت وایه‌ش
 به‌چه‌ به‌ر مه‌یۆ، جه‌ به‌تن دایه‌ش
 دایه‌ جه‌ ده‌مدا، وه‌ سه‌د کینه‌وه
 سه‌ر به‌چه‌ش مه‌نیۆ، وه‌ پرووی سینه‌وه
 بی‌گیان و ئه‌رواح، مه‌یۆ وه‌ ئاغاز
 به‌چه‌ش مه‌بۆسۆ، وه‌ چه‌ن عیشه‌ و ناز
 بۆسه‌ش بۆسه‌ی عیشق، عاشق مه‌بیزۆ
 جه‌ بۆسانشان، ئاته‌ش مه‌خیزۆ

موعه‌مما له «میرزا ئه حمه‌دی داواشی»

ئه‌گه‌ر عاقلی و عه‌قلت وه‌ نامه‌
 ئه‌ و گوشته‌ کامه‌؟ پۆستش له‌ نامه‌؟

موعه‌مما له «میرزا ئه حمه‌دی داواشی»

قه‌لاچه‌یه‌ دارۆ چوارپایه‌ له‌ خشت
 گا‌ها‌ له‌ نگرگا‌ها‌ له‌ جمشت

شوخی له و قەڵا سەر ماوه رو دەر
ئەکا ئەمەنای سارا و دەشت و دەر

موعەمما له «میرزا ئەحمەدی داواشی»

میرزام سونعەتی، میرزام سونعەتی
ئارۆ دیم وه چەم، ئەجەو سونعەتی
قادر مەنمانا، ئەجەو نیعمەتی
ئەو سونعت سازان، وه هەر پەحمەتی
نە ها له زەمین، نە له هەواوه
وه تەنها پایە، مەشو وه پراوه
پۆژ تا ئیواره، ها له گەشت و گیل
کوێره وه بێ چاو پێگە ناکا وێل
وه پا خەریکه، وه دس کار ئەکا
مایەش دەر تیری و قەرزیش بار ئەکا
دایم زوانی، بلە ی تی وهك مار
وهك تووتی خوەش نوتق، هەر ها له گوفتار
سەرم سوپ ماگە، له قسە و باسی
کەس حالێ ناوی، له درۆو پاسی
بە گشتی بەستەس، وه تەنیا سیم
دەمی تەنگ ترە، له حەلقە ی میمن

جه لای دهندانش، نه شتر گول تره
لوقمه ی له لوقمه ی، و شتر زل تره

مه رگی «شاهین»^(۱)

«شاهین» شەش دانگ، تیژ بال تون پره و
یه په ی چی وهی ته ور په شیوی ئیمشه و
ماتی، مه لولی، دلگیری ئیمشه و
دیاره ن دوور با، نه سیری ئیمشه و
غەریب غوریه ت، خەریکی ئیمشه و
وه حال مه رده ن، نزیکي ئیمشه و
له خاو خەفەت، خە یالی ئیمشه و
بن حال وه هه رحال، مه نالی ئیمشه و
ئیش کزه ی جه رگ، یا زام باله ن
یا ده رد دلە ن، حال ت به د حاله ن
دیاره «شاهین»، سه خت زگاره نی^(۲)
زه لیل زامەت پوزگاره نی
نمه نده ن چیکه و چریکه ی جاران ت
هاژه و هو نه ی بال، سه ر دیاران ت

۱- له ئەم شیعره جوانه دا شاعیر ناوی زۆربه ی شۆین و مه حاله کانی ولاته که مانی به شیوه ی زۆر جوان هیناوه. وه کوو: «پاوه»، «نه و سووده»، «بیستون»، «پروانسه ر»، «پاوه جانی» و...
۲- کز و که نه فت و دل به خەم.

تاقه‌ن تاقه‌تت، قه‌رارت نیه‌ن
 ته‌مه‌نای هه‌وای، شکار ت نیه‌ن
 دیاره‌ خسوارو زارو زه‌بوونی
 زه‌لیل زامه‌ت چه‌رخ گه‌ردوونی
 ماتی، مه‌لولیت، مه‌ئیوس و کزیت
 خه‌ریک خجل، خه‌یلن عاجزیت
 نه‌ مه‌یل غه‌زا، نه‌ نه‌له‌های ناوی
 هه‌ر چه‌ن نه‌ده‌ن پیت ناخوه‌ی که‌واوی
 سه‌رت کز که‌رده‌ن له‌ بان له‌شت
 چمان له‌ خوه‌شی بپریاگه‌ به‌شت
 یا نازیز مه‌رده‌ی وه‌ی ته‌ور دل‌ته‌نگی
 چه‌نی به‌خت ویت له‌ داواو جه‌نگی
 وه‌ مه‌اته‌مه‌وه‌ داوه‌ جووام
 وه‌ چه‌ جووامی کوردی که‌وام
 وات: مه‌په‌رس په‌ری به‌دی حال من
 بدیه‌ وه‌ جه‌سته‌ی کو‌ی زوخال من
 «شاهین» بیم شمش دانگ شه‌یدای شکارگیر
 بن خه‌به‌ر له‌مه‌رگ، بن خوف له‌ ته‌قدیر
 چه‌رخ مه‌دام وه‌ چه‌رخ، ده‌ور مه‌دام له‌ ده‌ور
 تا په‌رم مه‌دا له‌ پرووی په‌ره‌ی هه‌ور
 وه‌ سه‌یر و سه‌فا، سه‌روور مه‌که‌ردم
 به‌ مه‌غرووری ویم غوروور مه‌که‌ردم
 چون میرشکاران، گوش به‌ر ئاواز بیم
 نیتتیزار ده‌نگ، «قوله‌نگ» و «قاز» بیم

گۆش مەدام وە دەنگ، «قوله‌نگ» و «قاز»ان
 «قاز»ان بەرازان، «قوله‌نگ» مەنوازان
 بێ دەنگ مەویەردم، لە تەفیلەشان^(۱)
 شکار مەکردم سەردەلیلەشان^(۲)
 «کەو» سەرکوان، کەواو مەکردم
 لەزەت لە کەواو سینەش مەوێردم
 گا سەید «تەیهوو»، گا شکار «پۆر»
 نەزانام فەلەک مەوزووم وە تۆر
 زمان مەکردم، عەزم گەرمەسێر
 سەردی ئیلاخان مەوێردم لە وێر
 «شواي» «کرن» بی، شەوگەي شکارم
 هیچ نەقسی نەدیم لە پۆزگارم
 شیوا بی شیرین، شیوەی تەرتیم
 نەوی لە دەوران دونیا پەقییم
 پۆ مەدام وە شەو، شەو وە دەم پۆو
 تا پوو ئاوەردم وە «دالەهۆ» وە
 کەیف ویم کول کرد وە «دالەهۆ» وە
 کەفتم وە خەیاڵ، گەشت «بەمۆ» وە
 چەندی لە «بەمۆ» مەنزل مەکردم
 وە مەیل خووم، سەیر و سەفای دل کردم
 ئاوکانی «کەل»، سەرتەک مەوێردم
 مەیدان خالی بی، نەبی هام فەردم

دیام وه «ده‌ریه‌ند»، مات و مه‌لولة
 بی نازو نازار چۆله «بی لولة»
 ماته‌م و ته‌م بی، نه‌و ئاوو خا‌که
 پروونا‌کیش نه‌وی، بی نه‌و پروونا‌که
 لوولام لوولم وه‌رد، بیم وه‌ گهرده‌ لوول
 لوول بالّم دا وه‌ کهل «بالوول»
 نه‌مشۆ وه‌ یاد، تا یوم‌المحشر
 نه‌و سه‌فای سهردی ئاو کانّی «حه‌سر»
 وه‌ «تیله‌ کوّ» وه‌، ته‌یران مه‌که‌ردم
 له‌ سهر دیساران، سه‌یران مه‌که‌ردم
 دام له‌ «ساراوه‌ن»، بزّان و نه‌زان
 تا شیم وه‌ «کرن» کوّی «بله‌ بزّان»
 وه‌ش وه‌نهم ویه‌رد، له‌و سای که‌مه‌ردا
 سه‌هر چه‌م مه‌دام، وه‌ ده‌شت و ده‌ردا
 مه‌نشتن له‌ سهر، سه‌راو «پازان»
 پاژان مه‌که‌ردن، شای شیرین نازان
 من هم‌ گوّش مه‌دام، وه‌و پاژ و نازه
 زام کوّنه‌ و نوّم، مه‌که‌ردن تازه
 ناره‌زووی ته‌واف، «سولتان ساقم» بی
 چون تاق‌تاق‌که‌ره، ههر تاق‌تاقم بی
 شیم وه‌ زیاره‌ت، سه‌ید پاک‌دین
 بوّسه‌ دام قاپه‌ین، وه‌ سدق و یه‌قین
 وه‌ «په‌روینه» شیم، یاوام وه‌ مه‌قسوود
 دیام وه‌ شیوای، شیرین «نه‌وسوود»

سه راو «شمشی»، وهو سر به رزه دا
 قه لوزه مه وست، وه پروی نه رزه دا
 مه نزه ری زیبای، سر «حه وزه لاره»
 تماشاییه، سه باو نیواره
 نشین گای نشات به زم خانان بی
 جای بازی و ته ختی نه و جوانان بی
 «نه سوود» به هه شتهن، «قه له وهز» ده روازه
 به هه شت کای وه شه، وه نه و نه نازه
 گوزه رگای ناهووی، غه زاله چه مه
 ناهووی بی ناهو، چون «ناهو» که مه
 چه مه چنار، بسالابه رزانه
 چون نه رهن، ماوای شیرین ته رزانه
 وا چه مم تیژ بی، بی په روا له خوه
 وه عین ماوه ردن نیمه پو ته خته
 په پ ماوه وه په پ، هور له هه واه
 هه وام که رد په ی، برج بوله ندی «شاه»
 شیم وه «زاوه لی»، وهو سر به رزه وه
 دیام وه «پاوه» ی، خوه ته نه رزه وه
 نیه ناپه یدان، شار وه دلگیری
 مه خسوسه نه سیم، «هه ولی» و «بی میری»
 کاوه نه سه راوه، سه یرانه ده شته
 «هه ولی» «که وسه رهن»، «پاوه» به هه شته
 جای عیلم و نه ده ب، دانش و دینه
 ماوای مه عبه دگای، سدق و یه قینه

مینگو مه نزلگای، جای نازاراننه
 خه رمانگای خه رمان، گول عوزاراننه
 خاکش شورئه نگیز، نه دهب په روه رهن
 جاگهی نوستادان، ساحیب هونه رهن
 نامی «مسته وفی»، «مه حمود» نامی
 با جاه و مقام، خاس تر له «جامی»
 «میرزا نه ولقادر»^(۱)، کان کوی که مال
 سینه خه زانه ی، دوپو دانه و لال
 سه وزه نه زره عهی، کشت فامشان
 باقی یه تا پوی، مه حشر نامشان
 «مله برالووک»، وه «حه سار گاوه»
 مله وه مله، خاس دام وه پاوه
 له شون شکار، مه گیلیم چون شیر
 سه رشار ویه ردم، له سارای «شمشیر»
 بئ خه م و خه یال، بئ ترس و هه راس
 دام له «گریوه» بهر شیم له «سه ریاس»
 بال دام وه بهرزان، پرتاف دام وه تاف
 بهر زتر مه نیشتم له سه ر قوله ی «قاف»
 تا شیم وه برجی، بهر زو دل نشین
 مه دیام خوه ره لات، تا وه خوه رنشین
 نه وه پو نارام، نه شهو که رده خاو
 وه تاو سه رم دا، له سافی «ساناو»

گاهن «بستون»، گاهن له «په‌راو»
 «نه‌شکفت» و «به‌لووج»، ته‌ی که‌ردم وه تاو
 ماوه‌ردم وه عه‌ین وه دووربین چاو
 هاماری «بنی کش»، «قوله‌ی نه‌ماراو»
 شاخ «شاخ شکین»، یا هه‌لای «هه‌ژه‌ر»
 «خوپ‌لله» و «خوپ‌ین» تا باهووی «سه‌نگه‌ر»
 کو‌ل گمی «حاجی خان»، کهل «وه‌فره‌چال»
 ده‌روون وه ده‌روون، تا «ده‌روون جه‌مال»
 به‌رپه‌سی که‌ردم، مه‌حال وه مه‌حال
 چگه وه چیه، «چال‌اوه» و «گاچال»
 «جاوری»^(۱) ومله‌که‌ی، «مازه‌رد» و «گاسه‌ر»
 «قوله» و «قه‌لاگه‌ی» پشت «پروانه‌ر»
 به‌رزی «هیل‌ور» «زینان» و «سنجه‌ر»
 «پاگه» و «که‌ماله» و بخومای «شه‌وه‌ر»^(۲)
 سه‌رشار مه‌که‌ردم، سه‌یرده‌شت و ده‌ر
 شکار مه‌که‌ردم، ئی‌وه‌ر وه نه‌و وه‌ر
 نه‌زانام مایه‌ی، نامورادی‌یه‌ن
 ناخرش شینه‌ن، هه‌ر چه شادی‌یه‌ن
 ده‌شت «پروانه‌ر»، مه‌زره‌عی کشت بی
 گو‌شه وه گو‌شه، چمان به‌هه‌شت بی
 ده‌شت «پروانه‌ر»، مه‌زره‌عی گو‌ل بی
 سه‌یرانش سه‌فای، زاخاو دل بی

۲- هه‌مویان ناوی کی‌ون له نزیک‌ی «پروانه‌ر».

۱- سه‌راویکه له نزیک‌ی «پروانه‌ر».

چه چه شمه و سه راو چه کۆساری دیم
 چه شاخ شیرین، پرشکاری دیم
 شکار مه که رد، خاس تر له جاران
 تا پام کەفت، وه بان چیهی «چل یاران»^(۱)
 «کانی خهیران»^(۲) و ته په و داری دیم
 گهلهی که مووتهر، بی شوماری دیم
 نه زانام ناخر، ویم شکار مه بووم
 وه عه مهل ویم، گرفتار مه بووم
 بی وه مه سکه نم، نه و ته په و داره
 شکار مه که رد، سوح تا ئیواره
 هه ر پوژ چهن کۆتر، مالی ره نگاره نگ
 شکار مه که رد، وه چه نگال و چه نگ
 نه ره حم نه موولهت، نه ئینسافم بی
 هه ر ساتی سه د سه ر، له ته نافم بی
 هه ر پو وه قه هری، بالی مه شه ندیم
 هه ر بالی چهن سه ر، له ته ن مه که ندیم
 چه نی مه زلوومان، زالم بیم زالم
 زالم بیم زه وال شکست دا بالم
 بابو په ی وه له د، وه له د په ی بابو
 زایلله ی شین بی، هه ی پو پوله پو
 پاره په یوه سته، گشت پاره که ردیم
 هه ر یه ک وه نه وعی، بی چاره که ردیم

یهك تووله كوړی، تازه په سیده
 نوڅت و شیرین، دونیا نه دیده
 لیکه و لئ که فنگ، نه وه ل جوان بی
 شهوړ شوق له سهر نه حوال نه زان بی
 داخ که موو تر، په نگای په نگش بی
 نه زانام چه نیم، مه یل جه نگش بی
 نه زانام ماما، مه یل وه دره ختم
 فه لك نه رد سهره، شانا وه به ختم
 مات بیم و مه بهووت، بهو جوانه وه
 چه نگ مه دام وه گوشت، بی سوخانه وه
 دارای جه مالی، خسودا داده بی
 موخ نه پرشته و ساف و ساده بی
 نامش «چه سمن موحه مده دی»^(۱) بی
 نه زانم چه نیم مه یلش به دی بی
 دیم دوودی له دهم، دوولولش خیزا
 تا خیزا ناگر، وه گیانم پرزا
 دیم نه ما قودرهت، بالم له هیزا
 وه بی هیز که فتم، دونیام لئ بیزا
 تهم غم پوشا بسینایی عه نیم
 لیل بوو دایه ره ی دوور بین زه نیم
 شکست دا وه بهخت فه پرو ثیق بالم
 تا مه حشر په ی بهخت سیام نه نالم

نهوئل خوه شېبهختو ئاخړ به دېخت بېم
 شکسته بال و وه زامهت سهخت بېم
 له نهوئل بهرز بې ئيقبال و فېرم
 نه زانام ئاخړ عاقبيت شه ېرم
 نه لېت هره فخری يه ك فخری دارو
 له هره فخری سه د، نه گېت مه وارو
 غوروري مهستی پهستی يه دارو
 ئاخړ هره مهستی نيستی يه دارو
 گهردهن فخرازی سهركزی دارو
 گهمه و پي كنين عاجزی دارو
 وه ناحق نه گهر بالي بشکيني
 وه بال شكياگی بالت نه وينی
 هره بيچاره يه بدهی دهرديهر
 بيچاره نه ویت لهو بيچاره تهر
 هره كس وه ناحق بکھيت بيچاره
 بيچاره! تو ویت مېی بيچاره
 «نه حمده» ئی دنيا پهستی و فخرآزه
 دهرگای نيك و به د بؤ گشت كس وازه
 «نه حمده» دی به سه ئی دهنگو باسه
 به دی بدعته هره خاسی خاسه

وێنه‌ی «میرزا نه‌حمه‌دی داواشی»

جهنگ نامه‌ی «هه‌لآله زهرد»^(۱)

خه‌باتی گه‌لی کورد به سه‌رکه‌ردایه‌تی «سه‌ردار په‌شیدی ئه‌رده‌لان» دژ به
حکومه‌تی «په‌زاخان» له‌شاخه‌به‌رزه‌کانی «شاهۆ»ی «کوردوستان».
«میرزا ئه‌حمه‌دی داواشی» ئه‌م جهنگ نامه‌میژوو به له‌کاتیکدا که‌خوی
و‌باوکی له‌خه‌بات گیرانی هیزی سه‌ردار په‌شید بوون به‌شیوه‌ی هۆن‌پراوه
ده‌ره‌یناوه که‌پیشکه‌شی ده‌که‌ین به‌ر‌نیوارانی ئه‌وین دارو به‌غیره‌تی
ر‌یی نازادی گه‌ل ونیشتان.

۱- کۆتیکه له‌شاهۆ له‌نزیکی لادێی «پالنگان» سه‌ر به‌شاری کامیاران.

ئیبتدا به‌نام، بینای بی‌نه‌زیر
 که‌ریم کارسان، هم عوزپه‌زیر
 له‌ دواي «که‌ریم‌خان» ده‌وران «قاجار»
 «ئاغه‌ موحه‌مه‌د خان»، که‌ردش به‌رگوزار
 تا ئه‌و وه‌خت ده‌وران، شاه‌ی قه‌جهر بی
 هه‌ر رۆژی ئه‌هات، له‌و پۆژ به‌ته‌ر بی
 نه‌ پۆژ وینه‌ی پۆژ، نه‌ شه‌و وه‌ك شه‌و بی
 مه‌ردم له‌ خه‌یال، خوه‌راك و خه‌و بی
 شه‌مه‌یه‌ له‌ شه‌رح ئه‌و رۆزگاره
 عه‌رز ئه‌که‌م ئه‌رچی، که‌می دشواره
 «موحه‌مه‌د» دیده‌ن «مووسا» شه‌نیده‌ن
 شه‌نیده‌ن که‌ی بو‌ه‌د مانه‌ند دیده‌ن
 من وه‌ دیده‌ی ویم، هه‌رچی‌وم دیده‌ن
 عه‌رز ئه‌که‌م نه‌ له‌، مه‌ردم شه‌نیده‌ن
 من وه‌ عومر ویم، یاران گییانی
 چه‌ن جار دیه‌نم، ده‌وره‌ی گران‌ی
 ئه‌وه‌ل‌یش هه‌زار، سێ سه‌د و سی و چوار
 قاتی قووت بی، چه‌نی م‌ال مار
 سونه‌ن^(۱) وه‌ تاربخ، ده‌ و دو سال بيم
 مه‌شغوول ته‌حسیل، که‌سب که‌مال بيم
 نرخی پاره‌ی ئه‌و، وه‌ختم له‌ بیره
 گه‌ندومشان مه‌دا، یه‌ك من یه‌ك لی‌ره

مه‌ردم مه‌وه‌ردن، چون وه‌حشی عه‌له‌ف
 پای عیلاج نه‌وی، وه‌سوود و سه‌له‌ف
 پده‌ر لوقمه‌ی نان، له‌ده‌ست خه‌له‌ف
 مه‌سه‌ند و مه‌شیان، هه‌ردوو وه‌ته‌له‌ف
 گه‌ندم بی وه‌سیر، نان بی وه‌مسقال
 خورماشان مه‌دا، سه‌روه سه‌روه گال
 پایه‌ی زنده‌گی، «ئیران» خه‌له‌ل بی
 جه‌نگ داوای دین، بین‌الملل بی
 نه‌و وه‌خته سولتان، «ئیران» «قه‌جه‌ر» بی
 «ئیران» چون که‌شتی، ده‌ریای خه‌ته‌ر بی
 زه‌رب سکه‌ی زه‌ر «نه‌حمده» شای قاجار
 چه‌ندان بی نه‌وی، په‌واج بازار
 حوکم‌ش هه‌کایه‌ت رۆزگار نه‌وی
 پایه‌ی ته‌خت نه‌و پایه‌دار نه‌وی
 به‌راسه‌ر ک‌شوه‌ر، له‌ته‌لاتوم بی
 شادیش چون خوه‌رشید، له‌زولمات گوم بی
 له‌بیشه‌ی «ئیران»، به‌ر ئاما شیر
 چ شیر، شیر، دانا دلیری
 شیر و دلیریش، شیاو عه‌یان بی
 سه‌رباز بی و ساحیب، ته‌خت که‌یان بی
 وه‌کوومه‌ک ئینگلیس، مادی و مه‌عه‌نه‌وی
 جاگیر بی له‌ته‌خت، په‌زای په‌هله‌وی
 هه‌تا بی به‌شا، نه‌وه‌ل ته‌دبیر که‌رد
 له‌«ئیران» نه‌علان، سه‌رباز ب‌گیر که‌رد

نه‌زم نزام‌دا، چون باش دلیران
 کو‌تا‌ک‌ه‌رد ئاشووب، نه‌شرار له «ئیران»
 به‌وینه‌ی شاهان، نادره‌ی نامی
 ته‌شکیل‌دا وه‌سان، سپای نزامی
 قه‌ساس قاتل، خوون نه‌شرار‌ریز
 نه‌وه‌ل ئارامش، به‌خشا وه «ته‌بریز»
 «سه‌قز» و «سابلاغ»، «سه‌رده‌شت» و «پشت‌دره»
 «بانه» و «میریوان»، که‌رد وه‌یه‌ک له‌شکه‌ر
 «خه‌مه‌سه» و «میهره‌بان»، «زه‌نجان» و «که‌پرووس»
 نه‌مین که‌رد شمال، «ئیران» تا وه «پرووس»
 تاج شاهی شاد، نه‌نیابی له‌فه‌رق
 تا سه‌قامش‌دا، وه‌مه‌نته‌قه‌ی شه‌رق
 جه‌و دوما‌حه‌مله، وه «لوپستان» به‌رد
 «شیخه» و «مەردان» و «شیخ غه‌زه‌لش» که‌رد
 له «خوپه‌م ئاباد»، تا ئیل «که‌له‌وپ»
 ته‌ئمین‌گیانی‌دا، وه «له‌ک» و «لوپ»
 سان سه‌رداران، یه‌کسه‌ر وست له‌ده‌نگ
 که‌رتش «سنبابی» و «که‌لوپ» وه‌بن جه‌نگ
 جه‌و دوما «گوران»، چه‌نی «قه‌لخانی»
 مو‌تبع که‌رد یه‌کسه‌ر، وه‌میهره‌بانی
 «میرکی» و «قوبادی» و «باوه‌جانی» و «جاف»
 تا نه‌گرد نه‌که‌رد، شمشیر نه‌غه‌لاف
 «جوانرو» و «پاوه»، «له‌وون» سه‌ر ته‌واو
 «هه‌ورامان» ته‌خت، «دزلی» تا «په‌زاو»

فەر ئارامش، بەخشا وه ولات

هەر له خوه رنشین، تاوه خوه رهه لات

فەرمان دا ئەمیر، غەرب غەزەب خو

دەعوای سەختی هەن پاجەمەن وه تو

«سەردارە پەشید»، عالی میقدارەن

ساحیب سپا و سان، تیپ و سوارەن

نەواچی ئەلبەت، باقی ئەکرادەن

تا ئارۆ وهی تەور، مادەر نەزادەن

بەی تەورە سەردار له رۆژگاری

نەویەن له دەورە، هیچ شەهریاری

بە پەسم سەردار، بە شکۆه شاهەن

مەنزوورش وه تەخت تاج و کولاهەن

داوخواز داوێن وه عەزم جەزمی

ساهرەن بە پەمز، پەمووز پەزمی

سەردار سەرحەد، کورده واریەن

له ناو سەرداران، چون مانگ دیاری یەن

نە جەمەع شیران، «ئیران» ئەو بەورەن

«کە یخە سەرەو» شەوکەت «تو هەمتەن» تەورەن

عەزیم وشە ئەنەن، پوتەش عالی یەن

ئەسل نە تیجە، ئەسل والی یەن

سەردار ئەره شەد، بۆلەند ئیقبالەن

والی «کوردسان»، هەژدە مەحالەن

دەمەغش له ئەوج، بێج ناهیدەن

له «ئیران» هەر ئەو «سەردار پەشیدەن»

نه‌دارووم بجز، توّ وه كهس ئوميد
 حازر بوّ پەى جهنگ، «سەردارە پەشيد»
 «نوحه‌ده ئاغە» جا، سينه‌كه‌رد سپەر
 كه‌فت وه تەداروك، كارسازى لەشكەر
 دەسته، گرووهان، گوردان، چەنى هەنگ
 سئ تپ، يەك لەشكەر، تەشكيل دا پەى جهنگ
 تەقسيم كه‌رد سەرياز، چون وه‌رق وه كووپ
 گورهان و گوردان، هەنگ و تپ و تووپ
 بال بەيداخان، هەريەك وه يەك پەنگ
 رازنا بە پەمز، نەخشەى پوژ جهنگ
 توپ و توپخانه، موهيمات هەرچى
 يەك مەنزلى شار، چى وه «دايچى»
 فكرش كه‌رده‌وه، لە پرووى فەراسەت
 بەرياش كه‌رد خەرگاي، خەيمەى سياست
 نامه‌يه نوويا، وه ئەمير مەخسوس^(۱)
 نامى دلاوەر، شەرت و شوون درووس
 نيەن لە «ئيران» كه‌سئ وه زاير
 هەرتوئى لايق، رئيس العشائر
 نيلّ عەملە، «كه‌لهوپ» وه جارى
 ساوەر چەنى ویت، هەزار سوارى
 پەزمى سواران، داو ديدەى «كه‌لهوپ»
 هەلاى حەملە بەر، قال هوورە چر

زوود باوہر ثوردوو، ئەر لیت حالی یەن

عەزم ئارەزۆم، پەزم والی یەن

داش وە قاسدی، دوەندە ی تیژپا

شەب گەرد و تون پەو لە نەسل «کەرگا»

هەر وە شەو نامەش، سپەرد وە ئەمیر

ئەمیر تەحریرش، وانا وە تەحریر

فەرمان داگال دەن، سەحەر لە «کەلھور»

«هە یوان» و «گیلان»، تا وە «گواو»

ئیل و قەبایل، عەمەلە یە کسەر

قەبیلە ی «ھووکەل»، مەحسوب وە نەو کەر

باوہران ئەدای، فەرزەم وە فەر جام

سەحەر بەر لە خوەر، حازر بان جە لام

وہو زریہ^(۱) وە کوول، ئەمیر کریایە

مورور زوور وە بان، شانەش نریایە

ھەرکەس فەرمانم، ناوہرۆ وە جا

پۆحش مەسانووم، بێ پەزای خسودا

وہ ئەمەرئەمیر، لە کسەل بە یاندا

قال کەفت وە «قەیتوول»، «خاوو شیاندا»

غولغولە ی غەو غای، «کەلھور» جۆشیا

وہ سوار سەحرای، «گیلان» پۆشیا

شۆپە سواران بە تەیی زەر لە دووش

شەیدای شوور شەر، شال ترمە پووش

زلہی زایہ لہی، قاووقوایقوو
 شاخہی شہخمل پخت، نیشٹ لہ «نمواکوو»
 بریق باق بہرق، دہوانچہ و تہنگ
 زہوق زہرق و بہرق، بریقی فشہنگ
 شہوق تہرک و قوول ساچاخ سہرزین
 چون لالہی بہہار، چین لہ دہور چین
 شہنہ و شیبہی ٹہسپ، تہقی نال و میخ
 زالہی زالہدار، ماہوردش لہ بیخ
 سینہ بہند سیم، لہ جام سہرزہر
 زیرہی وزہنگی^(۱)، گہردوون مہکرد کہر
 سوچ زوود ٹہمیر، بیدار بی لہ خاو
 لہ قاب بہرناوہرد، دوورین کرد وہ چاو
 دیادیش ٹوردوو، تیپ تیپ و فہوج فہوج
 سہحرا وینہی بہحر، جہیحوون ہا لہ مہوج
 خواہ شحال بی ٹہمیر، ٹوردووش دی وہ چہم
 دہماغش و بہرد، لہ چہرخ حہفتم
 فہرماش «یاساول»، گورز نوقرہ لہ کف
 سامان دہر بہ سان، سہواران سہف سہف
 ہومای سہعادت، بہیداخان زہر
 سایش وست لہ ٹہوج، بال مہشہند پہی شہر
 ترنگہ ترنگ دہول، شادی و بہشارت
 دہلالہت مہکرد، ٹوردوو بہ غارہت

۱- تہلقہ یہ ٹاسنی کہ سوار پی لہ نیوی دادہنی و تہپواتہ سہر ٹہسپ.

چون «نه‌میر نه‌عزهم»، سه‌ر ئیڵ «که‌له‌ور»

فه‌رمان زین نه‌سپ، داش وه میر ئاخوڤ^(۱)

میر ئاخوڤ ئاوهره‌د، یاو ئاهوووار

موکه‌مه‌ل وه زین، تاقمه‌ی ته‌لاکار

پای چه‌پ قه‌راره‌دا، له‌ حه‌لقه‌ی رکاب

نیشت له‌ خوان زین، چون نه‌فراسیاب

بنه‌ و ئابداریش، نه‌وه‌ل بارکه‌ردن

یا «عه‌لی» کی‌شان، نام حه‌ق به‌ردن

جومجومه‌ جومیا، نه‌میر پراهی بی

تا نزیك وه تسیپ، سپای شاهی بی

سپه‌دار غه‌رب، جه‌ ئامای نه‌میر

خوه‌شحال بی ده‌رلاد، دانای بی‌نه‌زیر

نه‌مر که‌رد کیاست، وه‌ قه‌در حالش

مووزیک و سپا، وه ئیستقبالش

وه سه‌لام سه‌ف، نزام سه‌ریاز

وه سه‌ووت فلووت، سه‌روود ئیه‌زاز

وه سه‌د ئیحترام، نه‌کرام نامی

داخل بی به‌سان، سپای نزامی

به‌ریا بی خه‌رگای، خه‌یمه‌ی خسووسی

مه‌نمانا جه‌وده‌م، شه‌ر وه‌ عه‌رووسی

نه‌میر چی سووجه‌، وه سپابود به‌رد

سپه‌ه‌بود نه‌حسن، ئافه‌رینش که‌رد

وات: وه ئیـحترام، ئه میر عالی
 جـادار داوود، هـام په زم والی
 هه کاریت که ردهن، جاف «جوانپرو»
 ته ئمین دهر پیشان، موتیع بان وه تو
 عه ز که ردش ئه میر، له رووی په ویه ی پاس
 به کسه موتیعن، جومله عام و خاس
 چون چهنـدی جـه ی وه، سه دراره ئه کـره م
 دلدار په زمی، عالی موختره م
 چهنی چهنـد نه فـه ر، عوقه لای عاقل
 ته شریفش ئاوه رد، وه به نده مه نزل
 هه ر پو به شکار، ته شریف مه وه ردش
 به عدهن به یانات، دهر د دل که ردش
 وات: «جه عفر سولتان»، مه عرووف نامی
 سان شه ست سـالـه ی، ته خـت ئه ورامی
 نه تیجه ی «بیژهن»، جو یای شکاره ن
 جه نه سل «به هه ن»، «ئه سفندیاره ن»
 خووسه ن «وه کیل» له پرووی حه قیقه ت
 بایومن و نگین، پوتبه و ته ریه ت
 نژاد ئه ولاد، شاه «شاوه» کون
 ستون سه یوان، جاف «جوانپرو» ن
 ته ر قه ول ئه قرار په ی مه ردان پاسته ن
 من شان به پـاسی، به لات کیاسته ن
 ده ست به رد که لامی، وه زه رووره وه
 به ر ئاوه رد و دیم، ها وه مووره وه

بو‌سام و نه‌و وه‌خت، که‌ردم تما‌شاش
 دیام به‌مه‌زمون، موهر و مه‌حاشاش
 نووساین نه‌میر، وه‌خاتر جه‌می
 جان‌شین جای، «نه‌میر نه‌عزه‌می»
 نه‌وه‌ل وه‌قورئان، قه‌سه‌مان وه‌رده‌ن
 دوهم وه‌حاجه‌ت تو‌مان ناوه‌رده‌ن
 باهمم بو‌جه‌مبه‌ی، سو‌لخ تفاقمان
 با موته‌فیک بو‌ئیتفاقمان
 وه‌بی‌په‌زای تو‌ئاب مه‌واحی
 نه‌وه‌ریم تا تو، نه‌بۆت سه‌لاحی
 تۆیج ته‌ئمین بده‌ر، وه‌«سه‌ردار نه‌که‌رم»
 خاترم وه‌مۆر، قورئان بکه‌ر جه‌م
 وه‌س‌دق پاستی، قه‌سه‌م یاد که‌ردم
 مۆر قه‌و‌ل وه‌پای، قورئان سه‌په‌ردم
 هه‌ر تا که‌زنده‌ی، ده‌ور جه‌هانم
 هام قه‌و‌ل قورئان، «جه‌عفه‌ر سو‌لتانم»
 تا خا‌ک نه‌لحه‌د، نه‌کات زه‌لیم
 همم په‌ئی و هام‌پای، گیان «وه‌کیلیم»
 به‌په‌سم ئیل و نه‌قرار مه‌ردی
 تا مه‌رده‌ن، نه‌بو‌په‌رو به‌رگه‌ردی
 په‌ری سه‌رداران، قه‌سه‌م یاد که‌ردم
 وه‌نه‌کرام «سه‌ردار، نه‌که‌رم»^(۱) شاد که‌ردم

سەرگەرمەن بە کەسەر، وە قورئان مەن
 جەمەن حازرن، وە فەرمان مەن
 فەقەت، سەپە ھبود، وە قەدر ویشان
 قەوڵ شەرەفەت، بەدا وە پیشان
 مەرقووم کەر پەقەم، وە «جە عەفر سولتان»
 تا بو وە تەئمین، تەمام «ئەورامان»
 ئەمر کەرد «ئەمیر»، ئاوەردن دەبیر
 دەبیر بە ی مەزموون، نامەش کەرد تحریر
 نويسا «سولتان»، دۇنياديدە ی دەور
 دۇنيا تسا وە سەر، نەمە بو وە ی تەور
 سولتانێ چون تو، پەرسام و سەولەت
 حەیف نە بو خائین، ئەر بو بە دەولەت
 ساحیب سەلسەلە ی، سان ئەورامیت
 حەقیقەت لایەق، قائم مەقامیت
 دارای نەبیران، بیست و چواری
 قابلن ھەر یەك، وە یەك سەرداری
 لە دەوائەرات، «ئەیران» ئەفەر بسان
 ھەر بیست و چواریان، مە واجب خوەر بان
 ھەر کەس ھەر کاری، تا حال کەردە بو
 چە پاوو غارەت، ھەر کەس بەردە بو
 سارق و قاتل، جەردە و قاچاخچی
 خائن بە دەولەت، مللەت بێ ھەرچی
 ئەختارەن بە عام، عمووم ھەر بە تو
 ئیل و عەشایەر، جاف «جوانەرۆ»

ہر کہ سنی دوزمن، «سہردار رہشید» بؤ
 وہ قہید قورٹان، عہفوش ئومید بؤ
 تہ نزم نامہ، کہ ردش وہ خسووس
 پارا و سپورد، وہ «ئہ میر مہ خسووس»
 وات: تو ویت ہر تہور، سہ لاج مہ زانی
 بنووسہ لیشان، وہ میہرہ بانی
 بہر جہ سب فہرمان، ئہ میر لہ شکر
 مہرقووم کہ رد پہ قہم، قہ لہم وہ جہوہر
 نامہی خسووسی، خاس وہ خاتر جہم
 نووساش وہ ئہلقاب، وہ «سہردار ئہ کرہم»
 ئہر قہول ئہقرار، مہردیت لہ ویرہن
 شیرانہوار وہخت، وادہی نہ چیرہن
 ئامان سہد ئامان، دہ خیل سہد دہ خیل
 مدارات نہ بؤ تا وہ لای «وہ کیل»
 بواجہ «ئہ میر»، ئوردو و ئاوہردہن
 چوار بلووک لہ خاک، «پروانہر» کہردہن
 ئیستہ بزائن، وہ یہ قینہوہ
 نامہم کیاستہن، وہ تہ ئمینہوہ
 بہ زات بیچوون، زہ وائش نیہن
 خسورد و خہ یال و بہ تالش نیہن
 وہ سہ یف دووسہر، بوپندہی ئہ میر^(۱)
 قاتل موقاتل، قہ لای خہ بہرگیر

به‌په‌سم رسووم، ئیل و عه‌شایه‌ر
 یه‌ك پرو یه‌ك په‌نگیم، باتن و زایه‌ر
 نه‌زه‌ر و نه‌مر «نه‌میر» بی‌مه‌قسوود
 چه‌نی هم هه‌ر دوو بچن وه «نه‌وسوود»
 ته‌ئمین نامه‌ی «نه‌میر» به «سولتان»
 بده‌ن بوانو، په‌ری «نه‌ورامان»
 یه‌ن وه زوانی، به «سولتان» واچوون
 وه‌تیشه‌ریشه‌ی، پای ویش نه‌پاچوون
 موّره‌ ئاوه‌رده‌ن، وه ئیقبال ویش
 نه‌بو وه باعیس، سه‌رو مال ویش
 حوکم حکوومه‌ت، هه‌ر ساله‌ نه‌ین
 یه‌کسار حیل و هه‌واله‌ نه‌ین
 به‌شه‌رت شه‌ره‌ف، وژدان و وجود
 پو‌شنه‌ن ئاهر، سووزان وه بی‌دوود
 سه‌لاح هه‌ر ئیده‌ن، ئیتاعه‌ی «نه‌میر»
 باوه‌ران وه جا، بی‌نقس و ته‌فسیر
 جاف «جوانپرو» و «نه‌ورامان» ته‌مام
 حازر بان په‌ی جه‌نگ، باقی وه‌سه‌لام
 ته‌ئمین تو‌ر دام قه‌ید قانونی
 به‌لاک به‌ست و که‌رد، موهر نه‌فسوونی
 داش وه چا‌پاری، جه‌لد سه‌ره‌نه‌فراز
 زوه‌ک زی‌ره‌ک، زه‌نگه‌نی زوان باز
 راهی بی چون به‌رق، برووسکه‌ی به‌هار
 یاوناه‌ نامه‌ی، نه‌میر به «سه‌ردار»

موتالہ عہش کرد، سہ رانسہر وانا
 مسہ فاد مسہ زموون، مسہ تلہ بش زانا
 فرما ناوہ ردن نہ سپش، وہ تہ عجیل
 سہوار بی «سہردار»، شی وہ لای «وہ کیل»
 نہ قل حہ کایہت، جہنگ والی کرد
 وہ نہمر «نہ میر»، «وہ کیل» حالی کرد
 عومدہی مسہ تلہ بش، زانا وہ یہ قین
 فرمان دا فہوری، نہ سپش کردن زین
 نہ سپش ناوہ ردن، وہ یسہ راقہ وہ
 سوار بین و شین وہ تفاقہ وہ
 دوو عالی میقدار، ساحیب قہدر و شان
 تہ شریف وہ حوزوور، «سولتان» بہردشان
 «سولتان» وہ نیسلّاح، وہش نامایش کرد
 بہ قہدر قودرہت، پہ زیرایش کرد
 فہوری بہ مہ جلیس، چایی ناوہ ردن
 یہ کئی دوو چایی، تہ ناول کردن
 نامہش بہر ناوہ رد، «وہ کیل» وہ ٹیکرام
 تہ قدیم کرد بہ «سان»، بہ سہد ٹیہ احترام
 «سولتان» جہ «وہ کیل»، نامہش ستانا
 مہ لاحزہش کرد، سہ رانسہر وانا
 فرمان دا و فرما، وینہی زال سام
 واتش: فہرزنندان، حازر بان جہ لام
 نہو وہخت ستارہش، سہعد نہ کبہر بی
 فہرزنندان لہ دہور، نہو جہ ماوہر بی

سپورد به موشی ده‌بیر دانش
 ته‌ئمین نامه‌ی، سه‌ه‌بود وانش
 وات: به‌فرزه‌ندان، به‌ك به‌ك له‌لاتان
 حالی بی مه‌زمون، چیشنه سه‌لاتان
 عه‌رز که‌رده‌ن به‌کسه‌ر، سه‌رمان له‌ریتنه
 سه‌لأو په‌زاو و مه‌یل، به‌په‌ئی ویتنه
 به‌ك به‌ك وه‌فرمان، نه‌و په‌فعت پایه
 به‌خاک پای سان، که‌فتن چون سایه
 شه‌و ئاما وه‌سه‌ر، چراغ په‌وشنه‌ن بی
 مه‌جلیس گشت وه‌گشت گول و گولشه‌ن بی
 به‌شه‌وق به‌رقی و توپی و گرده‌سوز
 تاریکی شه‌و که‌رد، پو‌شن‌تر له‌پو‌وز
 فه‌رما تا‌ئه‌سباب بازی ئاوه‌ردن
 هه‌ر به‌ك به‌نه‌وعی، بازی مه‌که‌ردن
 نه‌و شه‌و تا به‌پو‌ بازی که‌ردشان
 نه‌لبه‌ت به‌عزی باخت، به‌عزی به‌ردشان
 سه‌حه‌ر سه‌ر کی‌شا، پرووی شو‌عه‌ی ئافتاو
 مه‌واتی ئاهر، به‌ر ئاما له‌ئاو
 قیژه‌ی سه‌ماور، چون قاز^(۱) له‌وه‌ر کاو
 خان و خه‌وانیش، بیدار که‌رد له‌خاو
 «میرزا عه‌نایه‌ت»، موشی «سولتان» بی
 دانا و دانش‌وهر، شیرین به‌یان بسی

۱- باندیه‌که‌په‌ش به‌ئه‌نازه‌ی کو‌ترئی که‌له‌کی‌وو که‌مه‌ر هی‌لانه‌ده‌کا هه‌نه‌رده‌نگی سه‌ماوه‌ری تشبیه‌کردوه
 به‌ده‌نگی «قاز».

نه مر كهر د «سولتان»، «خواهى نه خواهم»
 چهنى سهر دازان، مه يو يو راهى
 هه ى كهر دن وه نه سب، سه مه ن و كه بوود
 بهر شين ويته ى بهر ق لامع ^(۱) له «نه وسوود»
 ته ى كهر دن راگه ى، مه رام و مه قسوود
 تا ياوان وه شار، قه لاي «جوان پروود»
 نه و شه و تا سفيد، سوبج ناشكار بى
 هه ر باس باز، يو ز و شكار بى
 ئييتخاب كهر دن، «ئاغه عه نايه ت»
 مودريك داناي، غه يره نه هايه ت
 سه حه ر له دوا ى سهر ف، سوبحانه و چايى
 با سهر دار نه كهر م، كهر دشان را ى ى
 مونشى «سولتان» و «ئاغه عه نايه ت»
 سهر داره «نه كهر م»، كهر م بى غايه ت
 سوار بين هه ر سى، خاس وه خاتر جه م
 سه رگهر م سوبه ت، با «سهر دار نه كهر م»
 وه باس ئاوه ردن، سيا تا سفيد
 تا ياوان هه ر سى، وه قه لعه ى «شه ش بيد»
 سهر دار ته له ب كهر د، نام ئاوه رانش
 جه نكي و دل ئاوه ر، براده رانش
 به شه وق شادى، نيشتن له پرو ى شه ور
 شوخ ى مه كهر دن، هه ر يه ك وه يه ك ته ور

هۆره و گۆرانی و شانامه خوانی
 به‌گ و به‌گ‌زاده و خان و خه‌وانی
 تا شه‌فه‌ق له شه‌و سیوا بی ساف بی
 هه‌ر به‌حس جه‌نگ و مه‌ردی و مه‌ساف بی
 سه‌حه‌ر خوه‌ر کیشا، گۆشه‌ی جه‌لایی
 پوڤشا ده‌ر و ده‌شت، دیبای ته‌لایی
 «عه‌لی به‌گ» سه‌ردار، زه‌پین سوار بی
 تاك و ته‌ل‌وژن، له تیپ دیار بی
 نوتاق نا‌تق، دانای دیوان دو‌ر
 شایسته‌ی مه‌جلیس، ئه‌میر که‌له‌و‌ر
 ده‌ستو‌ر دا «سه‌ردار نه‌که‌رم» به‌عنوان
 وات: بشو‌چه‌نی، نماینده‌ی سان
 نه‌ل‌به‌ت به‌ ته‌دبیر، نه‌ره‌ستوی عاقل
 «ئاغه‌عه‌نايه‌ت»، فه‌میده‌ی فازل
 نه‌ل‌به‌ته‌وه‌شه‌ور، «ئاغه‌عه‌نايه‌ت»
 بکه‌ران هه‌ر دوو نه‌مرش په‌عبایه‌ت
 با «ئه‌میر مه‌خووس» سالار سه‌روه‌ر
 بچن وه‌خه‌رگای، ئه‌میر له‌شکه‌ر
 بو‌اچان «سه‌ردار»، «وه‌کی‌ل» چه‌نی سان
 ئاماده‌ی نه‌مرن، به‌دیده‌و به‌گیان
 نماینده‌ی «سان»، «وه‌کی‌ل» و «سه‌ردار»
 به‌مه‌یل و مه‌رام، هه‌ر سی بین سوار

هه‌ی که‌ردن وه ئه‌سپ، کیشاشان قه‌مچی

غورووب وه هه‌ر حال، شین وه «دایچی»^(۱)

دین خه‌یمه و خه‌رگای، ئه‌میر «که‌له‌وپ»

زاهر بی لی‌شان، مه‌دره‌وشا چون دو‌پ

په‌ه‌نما ده‌رلاد^(۲) پانمایی که‌رد

هه‌ر سێ به‌ خه‌رگای، ئه‌میر پایی که‌رد

ئه‌میر دین هه‌ر سێ، سلا‌مش که‌ردن

په‌سم ئی‌حترام، وه جا ئاو‌ه‌ردن

ئه‌میر خواه‌ش نامه‌د، به‌ دل خواه‌یش که‌رد

خه‌یره‌مه‌قدم وات، قه‌دردان‌یش که‌رد

پاس ئی‌حترامو جه‌ پرووی هو‌شیاری

«عه‌لی‌به‌گ» که‌ردش، سپاس‌گوزاری

سفره‌شان چنی سه‌رف شام که‌ردن

له‌ دوا‌ی شام چایی، ئاو‌ه‌ردن وه‌ردن

ئه‌میر ئه‌مرش که‌رد، پێش خه‌زمه‌ت وه‌ تاو

ئاو‌ه‌رد په‌ریشان، سێ ده‌س په‌خت‌خواو

سه‌حه‌ر بێ‌دار بین، سو‌بو‌حانه‌ وه‌ردن

مه‌تله‌ب به‌ سه‌ر پای، پاسی ئاو‌ه‌ردن

سه‌ر ئیل که‌له‌وپ، نه‌که‌ردش ته‌قه‌سیر

هه‌ر سێ چنی ویش، به‌رد وه‌ لای «ئه‌میر»

«ئه‌میر» خواه‌ش حال بی، په‌زێ‌رای‌ی که‌رد

له‌ «ئه‌میر مه‌خسوس»، عوزر خوا‌یی که‌رد

۱- لادی‌ه که‌ له‌ پینچ کیلومتری خو‌رنیشی «کرم‌اشان».

۲- گورج - لازا - زوو.

مه‌حز مه‌سله‌حت، ئه‌میر له‌شکه‌ر
 ئه‌مر که‌رد ئاورد، خه‌لعت یه‌ک نه‌وکه‌ر
 پیش‌خزمت خه‌لعت، خلس که‌ردش حازر
 هه‌ر سێ خه‌لعت که‌رد، به‌ دیبای فاخر
 «ئه‌میر» وا به‌ تاس، ته‌زویر بازی که‌رد
 هه‌ر یه‌کێ وه‌ یه‌ک، نه‌جوا پازی که‌رد
 به‌ مه‌یل مه‌رام، ئه‌میر هه‌ر سێ سوار
 هیچکام نه‌که‌ردن، پازیان ئاشکار
 پاره‌ نه‌که‌ردن، پاز په‌رده‌ی دل
 به‌ مه‌رامه‌وه، یاوان وه‌ مه‌نزل
 ئه‌وه‌ل «عه‌لی‌به‌گ»، دانای مووشکاف
 عه‌رز که‌رد به‌ سه‌ردار، وه‌ ده‌به‌گی جاف
 وات: ئه‌میر واتهن، به‌شهرت شه‌ره‌ف
 به‌ ئه‌ته‌بای پاک، نه‌جف ئه‌شه‌ره‌ف
 «پوانسه‌ر» یه‌که‌ر، تاوه «شاه‌گودار»
 سه‌به‌خشووم پیتان، وه‌ شهرت ئه‌قرار
 من هه‌م قه‌ولم دان، وه‌ ئایه‌ی موسحف
 حازرین جه‌ پات، گیان بنین له‌ که‌ف
 «سه‌ردار» به‌ مه‌رام، «ئه‌میر» بی‌حالی
 نه‌گونجا له‌ به‌رگ، ویش له‌ خوه‌ش‌حالی
 واتش: به‌ «وه‌کی‌ل»، «ئاغه‌عه‌نایه‌ت»
 ئه‌میر لوتفش هه‌ن، چه‌نیت بی‌غایه‌ت
 موژده‌ به‌ دل دا، به‌ وه‌جد و شادی
 «بازان» و «زلان» «میرکی» و «قوبادی»

مهده رو وه پیش وه هزم میری

وه حوکم ئیجرای، ئه مر ئه میری

«وه کیل» وه گوته ی، ئه میر خواهش په نگ بی

حازر بی به دل، ئاماده ی جهنگ بی

«میرزا عه نایهت»، واتش: به «سولتان»

«ئه میر» قهولش دان، وه قهید قورئان

«دزلی» و «قه لاگه» و «گوشخانی» و «په زاو»

«هه ورامان تهخت» و «مه ریوان» ته واو

مه به خشووم وه پیش، به شادمانی

تا ئه بهد وه حوکم سولتان سانی

«سولتان» شنهفتش، نه که ردش درهنگ

وات: به فره زه ندان، حازر بان په ی جهنگ

سه ریبه ست که رد «ئه میر»، هه ریبه ک وه حالّی

هه ریبه ک وه خه یالّ به هره ی مه حالّی

دوو باره «ئه میر»، ساحیب نیشانه

چاپاری وه جهخت، که ردش په وانه

چاپار وه ئه مر ئه میر بی رایسی

«گهشکی» و «بیله وار»، «سونقر» «کولیایی»

«خه مسه» و «میهره بان» «گه پرووس» و «له یلاخ»

«سه ردهشت» و «بانه»، «سه قز» و «سابلاخ»

سه رهنگ «ئه حمده» خان، چه نی توپخانه

خه بهر که رد با تیپ، پیاده ی «بانه»

«کورده سان» به کسان، دهس وه توفهنگ بی

گشت که مر بهسته و ئاماده ی جهنگ بی

«خوسره‌وی» و «گه‌پووس» تا «قه‌ره‌به‌لاخ»
 «قه‌سلان» و «که‌مه‌ک» پای «نه‌لمه‌فه‌لاخ»
 «زه‌ن» و «گورگین» و «مه‌نمی» و «گه‌لواخی»
 موغرز به «سەردار»، زام زه‌ده‌ی داخی
 تیپ «حه‌بیی»، تیپ «مه‌شیری»
 تیپ «ئاسه‌فی»، تیپ «وه‌زیری»
 «سه‌رچی» و «نشور»، چه‌نی «تاو» و «دولاو»
 تا وه «شاهینی»، که‌ردن سه‌ر حه‌ساو
 وه ئه‌مر ئاسه‌ف، په‌ی جه‌نگ سه‌ردار
 سالاره «سه‌عید»، بی وه سه‌رسوار
 حاکم «سونقر»، «ئه‌میر مه‌خسوس» بی
 به‌نسل و نژاد، ئه‌سل «گه‌پووس» بی
 ته‌رتیب دا وه تیپ، به‌یداخ وست وه بال
 تیپ ئارایش که‌رد، چون تیپ تووپال
 به‌ئه‌مر ئیجرای فه‌رمان شایی
 سامان دان به‌سان، سپای «کولیایی»
 «وسه‌ین قولی خان»، «ئه‌میر ئه‌مجه‌د»
 «ئیقباله‌له‌شکه‌ر»، «سه‌رداره‌ ئه‌سه‌د»
 باقی خه‌وانین، خان «که‌ل سفید»
 حازر بین په‌ی جه‌نگ، «سه‌ردار ره‌شید»
 به‌و سلسله‌ی سان، بی شوواره‌وه
 له‌رزه‌ نیشت وه خاک، «بیله‌واره‌وه»
 «خه‌ران» «دیز گه‌ران»، هه‌ر دوو «ونرنی»
 «کاریز» و «قه‌لوه‌ز»، مه‌حال «سوپنی»

«په زین» و «پازیان» تا وه «پزلان سه»

«که نووله» و «که مهس»، تا وه «دینه وه»

«چنار» و «سماق»، «کۆلان» و «کمشور»

ناماده ی جهنگ بین، ده رلاد به زه روور

«قه لاقیه وهن»، وه «باتمانه وه»

وه ده سته و به سته ی، «سیف الله» خانه وه

«کامیاران» وه تیپ، «تور به پیزه وه»

به و دلاوه ران شه پ نه نگیزه وه

«موحه مه د مورادخان»، «گمشکی» مه دار بی

نه بیرهی «زه پقام»، زه پین سوار بی

«خان یار نه حمه دخان»، بی چون وه زیرش

مه دام به نه و بی، عومده ی ته دبیرش

شیر و شیر به چه ی، بیشه ی «وه رمه ههنگ»

سوار بین وه جهخت، نه که ردن درهنگ

جه و تهره ف «سولتان»، «نه ورامان» ماوا

نه شاعه ی له شکر، به سه معش یاوا

«سان» ویش شوژ جهنگ، لیش واته سه رکهر د

تیپ ته نته نه ی، سپاش خه به رکهر د

خیزیا له جا، «سان نه ورامی»

داش له ده بیده به ی، ده هوّل نامی

سه تح «نه ورامان»، تا حه د و حدوود

«هانه گه رمه له»، «نوّدشه» و «نه و سوود»

«وړا» و «شه په کان»، «داریان» و «ته شار»

که ردن تا سه ر پیل، «سیروان» خه به ردار

«شیخان» و «زله»، «هاوار» و «سازان»
 به تهوور و تهرتیپ، تییشان پازان
 «تهویل» و «بهله»، «وزلی» «دزاوهر»
 وه حوكم «سولتان»، كهردش جه ماوهر
 ئهوهل «ئه حمه دبهگ»، تهلهب كهرد وه پیش
 دهستوور دا و فرهما، بهوور بی ئه ندیش
 مه تلهبم ئیده، بهوور سام سهنگی
 چه نی سپای ویت، نه زده های جهنگی
 «نو دشه» زیرهك، زانا و زرهنگن
 فه تحی فره حناك، مه دام پیش جهنگن
 شایسته ن تو ویت، بهوور بی ئه ندیش
 بكیشی به یداخ، پیش جهنگی له پیش
 دوهه «قادر بهگ»، شیر شکاری
 ئه وهه تیب ویش، بهرد وه دیاری
 وات: به «موسه فا»، سالار «بهله»
 په ی دیر ئامانت، ئه وقاتم تهله
 حازر بهر چه نی، براده رانت
 دلیر و داوخواز، نام ئاوهرانت
 داوخواز داو بن، به عهزم جه زمی
 موكه مهل به ره مز، ئه سهله حه ی په زمی
 مه خسووس كه ریم بهگ، سالار مه خسووس
 كاندید سانی، تازه ی نهو جلووس
 بههوسان سپای، بی قه یاسه وه
 راهی بی به پای، بان «سه ریاسه وه»

«سولتان» وه باده‌ى، وه شى بى نه شه

به ره حشه‌ى شادى، چرپش له «په شه»

نور بىنايى، دوو ديده‌ى بابو

بابو فداى بو ئيمشه و تا به پو

مدارات نه بو، با تىپ «پاوه»

پاهى بهر له بهند، بنار «شاوه»

خوهرشيد له مه شريق، نه كيشو به يداخ

بال به يداخت، بال دو له «قشلاخ»

خيزيا له جا، سان نه ورامى

فهرمان داكوان، دههول نامى

باده‌ى مه سروورى، به كهيف و يش دا

زال زه پئاسا، ساو سهيف و يش دا

«وزلى» و «دزاوه»، «شوشمى» و «ته شار»

«وپا» و «شه په كان»، «داريان» و «نچار»

«دووناو» و «هيروى»، تا «بهله بزان»

«شيخان» و «زلته»، «هاوار» و «سازان»

«نروى» و «كىمنه»، تا «كومه دهره»

وه نه مر «سولتان» سان دان به كسره

«دشه» و «گراڻ» و «نورياب» و «دهرموور»

«نوسمه» و «دووريسان»، سان دان به دهستور

به و تىپ سپاى، پرپه رداخسه وه

«سان» ئاما سان دا، وه «قشلاخ» وه

«وه كيل» «جوانرو» شنهفتش خه بهر

كهفت وه ته دارهك، كارسازى له شكه ر

یه‌ك یه‌ك براده‌ر، ویش وه پیش وانا
 حالی که‌ردشان، دلیر دانا
 وات: «جه‌عفر سولتان»، جه‌نی سپا و سان
 پاسه‌م شه‌فته‌ن، وه «قشلاخ» یاوان
 ئیمه‌یج لازمه، کارسازی که‌ریم
 به‌ موهره‌ی نه‌جەل، سه‌ریازی که‌ریم
 یا سه‌ر ماوه‌ریم، یا مه‌نیه‌ریم سه‌ر
 «الله اعلم»، به‌ نفع و زهره‌ر
 چه‌رخ وه هه‌ور مه‌یل، ئه‌ر نه‌یره‌نگ نه‌بو
 واری شه‌ه‌دشه‌ن، ئه‌ر شه‌ره‌نگ نه‌بو
 مه‌ترسم ئاخ‌ر، شه‌ریه‌تش ژار بو
 وه‌شت که‌ره‌مش، که‌ژدم و مار بو
 هه‌ر چه‌ بادا باد، ئۆردوو ده‌نگ که‌ریم
 چون حه‌نا وه هوون، په‌نجه‌ په‌نگ که‌ریم
 وه ئه‌مر «وه‌کیل»، به‌ شەب و پۆدا
 مه‌ئموور تاین بی، وه «جوان‌پۆ» دا
 تیپێ «ئیناغی»، تیپێ «ئیمامی»
 تیپێ «زه‌ردۆبی»، شایسته‌ و نامی
 تیپێ «مه‌زیدی»، تیپێ «ساتباری»
 هه‌ر یه‌ك تیپ ویش، به‌رد وه‌ دیاری
 تیپێ «باینگان»، «ده‌وان» و «شمشیر»
 حازر بنین په‌ی جه‌نگ، زه‌نده‌ی دلیر
 «سه‌ریاس» و «قشلاخ»، «مه‌ئموور ئاقایی»
 تیپ تیپ وه‌ ئه‌مر، «وه‌کیل» بین پایی

نه مر که رد وه کیل، «خوایی نه خوایی»
 «دی سوور» و «بیوله» و «دی توی» و «پیلایی»
 «زلان» و «زیران» «کلاش» و «بنجو»
 ته مام حهول و حهوش، خاك «جوانرو»
 جه م بین له قهلا^(۱)، پیاده و سوار
 سهف سهف، سهف بهستن، په ی جهنگ «سهردار»
 «سهرداره نه کرهم»، نامی شنهفتش
 خورووش که رد غیرهت، چون نار به نهفتش
 ده ستوور دا، فهوری براده رانش
 سامی سواران، سهر ئاوه رانش
 هه ر به کئی چهنی، تیپ سپای ویش
 به تهوور ته رتیپ، ته لهب که رد له پیش
 فرمان دا سهردار نه مجهد وینه ی شیر
 سامان دا به سان، سپای بی نه زیر
 نه وهل «سووفی بهگ»، بهوره سهلته نه
 ساحیب سپا و سان، تیپ و ته نه نه
 وه نه مر «سهردار نه کرهم» بی حازر
 تیپ ئارا که ردش، خاس تر له نادر
 دوهم «عه زیز بهگ»، عه زیز تر له گشت
 چون شیر، شم شیر، جه نگش به ست وه پشت
 حاتهم تائی تهوور، أَرْفَعُ الْعَالِی
 سهوار بی وه جهخت، په ی جهنگ والی

سێ هەم «پۆستەم بەگ»، بەو پووستەم‌واری
 بـوهران وە پکاب، وە سەر سواری
 «ئەکرەم» وە ئەکرام، بە ئەمر سەردار
 سامان دا بە تیپ، پەڕی کارزار
 «حەسەن» و «حوسەین» «عەلی» و «ئەولجەمید»
 سەوار بین هەربەک، وە هەزار ئومید
 «موحه‌مەد سەلح بەگ»، سەلاحەت پێشە
 بەر ئاما چون شیر، جەنگی لە بێشە
 «ناغەبەگ» چون شیر، شەڕ جووی شکارگیر
 بێ پەروا لە توپ، بێ ئەندیش لە تیر
 «خان یار ئەحمەد خان»، چەنی «فەرمانەرز»
 سوار بین چون شیر، بآل و باهو و بەرز
 «سەعید بەگ» چەنی، فەرزەندان ویش
 دلدار پەزمی، نامی بێ ئەندیش
 مەخسوس «موحه‌مەد بەگ»، جەنگی مەشهوروی
 ساحیب نەسرەت و فەتح مەنوور بی
 جاف «جوانپۆ»، چەنی «ئەورامان»
 «سەقز» و «سابلاخ»، «بانە» و «مەریوان»
 «خەمسە» و «مێهرەبان»، «بیجار» و «لەیلان»
 سوار بین وە جەخت، کیشاشان بەیداخ
 «سونقر»، «کولیایی»، چەنی «بێلەور»
 ئاوەردن سەپا، پەیی جەنگ سەردار
 دان لە دەبەدەبەیی، کووس بەشارەت
 «ماراو» و «گورگان»، کەردن وە غارەت

«ئه حمه ده وه نی»، «الله یار خانی»

به گ و به گ زاده، خان و خه وانی

وه ئه میر، ئاماده‌ی جهنگ بین

حازر له حزوور، دهس وه توفهنگ بین

«ئه میر ئه حمه دی»، بازهم به زه روور

ته له ب که رد «مه نسوور» خان غه ریب پوور

واتش: مه نزوورم، دانای سوخه ن سهنج

نێدنه «که ریم خان»، نه بیرهی «میر پهنج»

چه نی قه بیله‌ی، ئیل بهر خوردار

با خه بهر که رو، تا «به رزه چنار»

له ب باز که رد «مه نسوور»، شیرین ته ره گول

به ی ته ور دا جواب، «ئه میر» چون بولبول

حه تمیه ن «سه ردار موقته در» چون شیر

ئاگا بسو جه کار، زه ننده‌ی دلیر

ئاماده ن وه ی ته ور، بدو ئازارش

به ر ئارو ده مار، له پوزگار ش

ئاواتش واسته ن، شیر شکاری

یه کئی نمازو، له بهر خوردار ی

ئه میر کاری که رد وه وه سواسه‌ی خام

ویش به یو وه پای، ویش بووزو وه دام

قاسدی به و شه و بهر ق شه هابی

ته عین که رد، کیاست، په ری «سنبابی»

وات: وه «که ریم خان»، ئه میر زه روور ه ن

باوهره ئوردوو هه ر چیت مه قدوور ه ن

حازر بین و چین، با چه نندین سوار
 به ریا بی په رچهم، ئیل به رخوردار
 ته شریف وه حوزوور، سپه بود به ردن
 ئیکرام و ته عزیزم، وه جا ئاوه ردن
 «ئه میر» ته وازع، که ردش بی حه ساب
 وات: وه «که ریم خان»، سه رئیل «سەنجاب»
 مه قسه دم ئیمشه وه «پروانسه» دن
 شه بیخوون بده یم، نه رچی خه تهره ن
 ته مام سه رداران، سه رحه دات غه رب
 ناماده م که رده ن، حازره ن په ی حه رب
 «که ریم خان» جهواب، ئه میر به ی ده ستور
 عه رز که رد بفرما، خان غه رب پوور
 ته شریف به خه رگا، باوه رو ئیمشه و
 واجبه ن ته دبیر، که ریم چه نی ئه و
 مه خسووسه ن «ئه میرمه خسووس» ده نگ که ردن
 خه یمه خه لوته بی شه ور جه نگ که ردن
 «سه رداره په شید»، فیکرش به رده وه
 قاپی خه یالان، ده روون که رده وه
 فه رماش به په ئیس پولیس سه ردار
 ته عین که ر مه نموور، سهواره ی سه یار
 بلووک نشینان، سه رحه د مه دارم
 خاسه نو که ران، خزمه ت گوزارم
 به گله ر به گله ران، با فسه رو به ختم
 حازر بان به که ر، له پایه ی ته ختم

ده‌رلاد به‌فه‌رمان، فه‌رمووده‌ی «سه‌ردار»

سه‌رحه‌ددارانش، که‌ردن خه‌به‌ردار

جوق^(۱) جوق سه‌رداران، شور شه‌په‌نگیز

جه‌م بین له‌قای، «سه‌ردار» چو «په‌رویز»

حازر بین یه‌ک یه‌ک، وه‌فه‌رمان نه‌و

چون پآله‌وانان، عه‌د «که‌یخه‌سره‌و»

سه‌رحه‌دمه‌داران، قابل به‌شه‌ورش

چون ماه و په‌روین، جه‌م بین له‌ده‌ورش

به‌زیب‌زوهر، به‌زینه‌تکاری

به‌ریا بی‌سات، به‌زم سه‌رداری

به‌سه‌فای مه‌جلیس، سه‌ماوه‌ر ده‌م بی

سه‌ردار سه‌رئه‌فراز، مه‌جلیس بی‌غهم بی

سه‌ماوه‌ر نه‌وقره، که‌ندان ته‌لایی

پیاله له‌بلوور، جام جه‌لایی

شیرینی و شه‌ریه‌ت، شه‌هد شه‌که‌رپژ

میزبان نه‌اوه‌رد، چنیش له‌پووی میژ

به‌عوود و مه‌جمه‌ر، به‌سوژ و گوداز

سه‌رگه‌رم بی مه‌جلیس، هه‌ریه‌ک وه‌یه‌ک پاز

والی به‌وپازان، پیزه‌ی شه‌که‌رپژ

وات: به‌سه‌رداران، نامی چون په‌رویز

جه‌نگ چه‌نی ده‌وله‌ت، هیچ‌کس نه‌که‌رده‌ن

هه‌رکه‌سی که‌رده‌ن، تا سه‌ر نه‌وه‌رده‌ن

من به ئاره‌زوو عه‌زم جه‌زمم بی
 چه‌نی سه‌به‌بود، مه‌یل په‌زمم بی
 مه‌زانووم به‌ی ته‌ور، جه‌هد و جه‌خه‌شن
 «په‌زاخان» خه‌یال، تاج و ته‌خه‌شن
 «ئه‌حمه‌د ئاغه‌ش» که‌رد، وه‌ ئه‌میر له‌شکه‌ر
 په‌یشه‌ی سه‌رداران، ماوه‌رو وه‌ به‌ر
 هان له‌وه‌راسه‌ت، ئاوات مه‌وزوون
 له‌عه‌شایه‌رات، یه‌کن نمازوون
 به‌فکر و ته‌دبیر، سه‌ردار ستورک^(۱)
 به‌«کورد» «فارسش» که‌رد، به‌«فارس» که‌رتش «تورک»
 به‌«له‌ک»، «لوپ» له‌به‌ین، باز هم به‌«لوپ» «له‌ک»
 مه‌وه‌ران له‌به‌ین، ئیمه‌یج یه‌ک وه‌ یه‌ک
 ئه‌مر که‌رد سه‌ردار، به‌وینه‌ی نادر
 حازر بی میرزا، «موحه‌مه‌د باقر»
 فره‌ماش به‌میرزای، مونشی وه‌ش په‌قه‌م
 هه‌رچی مه‌واچووم، بی‌زیاد و که‌م
 ئه‌سل به‌ی مه‌زموون، به‌سه‌رداران گشت
 ئه‌ختار که‌رد والی، به‌زیب و به‌زشت
 من هه‌ر ئه‌و سه‌ردار، والی نشینم
 با عه‌زه‌ت و جاه، ساحیب نگینم
 ئیوه‌جه‌من بی، ئه‌سل مایه‌تان
 به‌من موحه‌که‌م بی، به‌که‌سه‌ر پایه‌تان

من وینتهی قاپی، نیوه قهلا بین
 تا من بیم نیوه، دوور له بهلا بین
 نه گهر من نهوم، یهك پۆ بئ درێخ
 ماوه ران په گ و پشسته تان له بیخ
 مه زانووم ناخر، نیوه چوون مه بوون
 گشت له دمای من، تهر و توون مه بوون
 به په مز نه فسوون، به دام ته زویر
 یهك وه یه کتری، ماوه ران وه گیر
 وه شال ماشتهی^(۱) عیاری جاری
 ههر یهك مه به ران، وه حه بس شارئ
 شهرت بۆ من جه داخ، نیوه وه بئ دهنگ
 «پروانه» وه جا، بازووم وه بئ جهنگ
 بئ جهنگ و جه دهل، مه شووم وه راوه
 چو شا مه نیشووم، وه تهخت «شاوه»^(۲)
 نه رکسه ئی به یۆ، وهو راگوزهردا
 چه رخش مه ده رووم، وه پرووی چه مه ردا
 قولهی سه رکاوان، مه گیرووم وه جهخت
 تاج ماوه رو، موهره ی تهخته ی بهخت
 چوارشه مه و حه فتم، سیام بی و به هار
 هه زار و سئ سه د، چهل و سئ^(۳) «سه ردار»
 بار که رد و به ردش، خانمان ویش
 خالی جه داد که رد، دیواخان ویش

۲- مه به ست کۆی شاهویه.

۱- به حيله و قه سه می درۆ - قیل.

۳- ۱۳۴۳ ی کۆچی مانگی.

ئییتدا «سەردار ئەکرەم» بێ ئاگا
 هەر بەو شەو فەوری، شەبیخوونش دا
 هەر بەو شەو نامەش، بە شادی و سروور
 نووسا بە «ئەمیر»، لەشکەر بەی دەستوور
 «سەردار» بارکەردەن، ئەر لێت خالی یەن
 سێ پۆژە تەلار، قەسرش خالی یەن
 «ئەمیر» دا نامە، فەتح و بەشارەت
 قەرائەت کەردن، وە چەن عیبارەت
 بە وێنە ی نادر، پەڕی فەتح ئەفغان
 حەرە کەتش دا، سەپای بێ سامان
 «وە کێڵ جوان پۆ»، شەفتش خەبەر
 «سەردار ئەکرەم»، گرتەن «پروانسەر»
 غوڕا وێنە ی شیر، بێ پەروا و بێ غەم
 وات: بە «پروستم بەگ»، نامی چون پروستم
 پراهی بەر بشو، وە بێ درەنگی
 چەنی «عەزیز بەگ»، ئەژدەهای جەنگی
 «حەسەن بەگ» چەنی، نامی «حوسەینم»
 عەزیزتر لە نسوور، بێناوی عەینم
 تاشەفەق لە شەو جیا بو چون دوو
 مەبو بگێران، قوڵی «یەلەو»^(١)
 بوەر چەنی ویت، لازمەن هەرچی
 سەنگەر یەنی کەر، چون باش توفەنگچی

١- شاخیکێ بەرزەلە باکووری شاری پروانسەر قەراری گرتوو.

«سان» ئہورامان، بہ تہر دہ ماخی
 فہرماش «ئاغہ بہ گ»، میر قشلاخی
 بفہرما یہ کسہر، بہ گ و بہ گزادہ
 موسلہح پہی جہنگ، ببان ئامادہ
 حہ تمیہن ئیمشہو بہر لہ لیزگ خوہر
 مہ بؤ بیوشیم، سہ حرای «پروانسہر»
 داشان لہ دہ ہؤل، نام حق بہردن
 فہوری ہدر بہو شہو حہرہ کت کردن
 مہواتی سپای، «سہلم» و «توور» جوشان
 چون موور و مہلخ، «پروانسہر» پوشان
 «گہشکی» و «بیلہوار»، «سوور سوور» بہو وینہ
 راہسی بین لہ پای، «نالہ شکینہ»^(۱)
 سپہ بود فہرما، بہ «ئمیر مہ خسووس»
 پازنسان پسرچہم، وینہی نہوعہرووس
 شہ پیوور حازر باش، ژہندن ہدر بہو شہو
 راہسی بی سپا، وہ دہوان دہو
 بریق بساق بہرق، قسوبہی بہیداخان
 نہو شہو وینہی، پؤژ، کرد وہ چراخان
 لہ زہرہی ستوور، سہدای نای و کووس
 مہوا تہم نہنگیز، سہما ئسابنووس
 وا ویش تہ یار کہرد، «ئمیر مہ خسووس»
 پہی جہنگ پؤستم، مہ گہر «نہشکبووس»

۱- ملہ بک وکھڑیکی ہرزکہ والہ بہینی «پروانسہر» و «کامیاران» دا۔

یه‌لغار^(۱) دان وه جه‌خت، چه‌نی لیزگ خوه‌ر
 زاهر بی لیشان، قوله‌ی «پروانسه‌ر»
 سه‌دای ته‌پل و کووس، ناله‌ی نای و سه‌نج
 توپچی ناگر که‌رد، توپ سه‌د و په‌نج
 نه‌پابه‌ی جه‌نگی، کو‌ی خارا شکاف
 نه‌فسه‌ران چون شیر، کیشانه مه‌ساف
 سه‌ربازان به نه‌زم، ته‌پال و مووزیک
 نه‌فسه‌ران به‌ستن، سه‌ف تاکتیک
 قهری «موسه‌لسه‌ل»، شاوه‌ی «شنیده‌ر»
 ناتشه نه‌فشان بی، نه‌و پو «پروانسه‌ر»
 مه‌خسوسه‌ن «ما زه‌رد»، ناگر مه‌پیزا
 بو‌ی پرووز له پیز، «کاشته‌ر» مه‌خیزا
 «کوژشک»^(۲) و «بان کوژشک» و سینه‌که‌ی «قوله»
 گو‌ل گو‌ل بی یه‌کسه‌ر، له گره‌ی گو‌له
 ناگر وست وه کو‌ی، کاو هیل‌ه‌ور^(۳)
 چسون نار «نه‌مروود»، مه‌گرپا گر‌گر
 کووچه و خه‌یاوان، مه‌غازه و بازار
 گشت وه تیر توپ، که‌ردن یه‌خته‌سار
 «پروانسه‌ر» وه خاک، ده‌شت په‌ی کردن
 باغ و باغاتش، یه‌کسه‌ر په‌ی کردن

۱- هیرشی سواران.

۲- مه‌به‌ست کوژشکی «فه‌ره‌اده» که له کتیبانی می‌زووی دا به‌قهری کوچکینی ده‌وره‌ی «ماده» ناوی لی براوه وه
 له به‌شی خوره‌هلانی شاری پروانسه‌ره.

۳- شاخیکی به‌رزه له پشتی شاری پروانسه‌ر.

تا حهفت پوژ دستوور، تیرنه‌ندازی بی

له دوا‌ی حهفت پوژه، «ئه‌میر» پازی بی

خاس وه ئاره‌زو‌ی، خو‌ی نه‌فسی دا

ئه‌و وه‌خته ده‌ستوور، ئاته‌ش به‌سی دا

به‌عز‌ی فه‌راری، ئه‌تراف جه‌م که‌ردن

ئاوه‌ردن به‌که‌ر، قه‌لع و قه‌م که‌ردن

«سه‌ردار مو‌قته‌در»، «سالاره زه‌فر»

شی‌ران جه‌نگی، با جه‌ندین نه‌وکه‌ر

چون شی‌ر زام‌دار، خار نی‌ش له جه‌رگ

خه‌شمی و خه‌شمناک، بی‌ئه‌ندیش له مه‌رگ

به‌وور ده‌ریا دل، سه‌ردار سه‌روه‌ر

بی‌خه‌به‌ر وارد بین وه «پوانسه‌ر»

مه‌خووسه‌ن «ئه‌میر، مه‌خووس» بی له پاش

نی‌تیزارش بی بشو وه خه‌رگاش

زه‌ره نی‌عتنا، به ئه‌و نه‌که‌ردن

ته‌شریف وه خه‌یمه‌ی، سه‌ه‌بود به‌ردن

«ئه‌میر نه‌حمده‌ی»، لوتف له‌تیف که‌رد

بی‌په‌زیرایی، هه‌ردوو ته‌وقیف که‌رد

ئه‌و وه‌خت ده‌ستوور دا، نی‌ل که‌مانگه‌ر

به‌خته‌رمه‌که‌ردن، با ئاغه و نه‌وکه‌ر

چهند پوژ به‌پا‌حت، ناب گوشت وه‌ردن

فراری نه‌تراف، به‌که‌ر جه‌م که‌ردن

کارا‌گای مه‌خفی، ئا‌گا له‌کار بی

با‌خه‌به‌ر له وه‌زع، نی‌ل «سه‌ردار» بی

ناما و بہیان کرد، دانای مووشکاو
 وات: «سہردار» بہردن، مالش وہ «پہزاو»
 ولہی «عہملہ‌ی»، «پروانسہر» بہ کسر
 جاگیرن لہ کاو قولہی «تہنگی بہر»
 «نہمیر» و ہامراش، درہنگ نہ کردن
 کمیسون کریا، شہور جہنگ کردن
 «نہمیر نوحہ‌مدی»، ناگا لہ کار کرد
 نیرادہی غارہت، ٹیل «سہردار» کرد
 واتش: وہ «کریش»^(۱) مہ خفی نہک زایہر
 چوار ہزار نزام، سپان عہ شایہر
 سہید «حبیب اللہ»ی دانا بی حالی
 «نہمیر» کردن قہس، غارہت والی
 نامہ نویسا، بہو سوخن سہنجی
 لہ بہد بہختی بہخت، داش وہ ہہ جیجی
 فہراموشش کرد، کہفت وہ ناو کوآن
 وہ دوو پوژ وہ حال، شی وہ «چواردوآن»
 نامہش دا وہ دہس «موحہمد سالح خان»
 موتالہش کرد، نہژدہای دہمان
 نووسابیش نہرہی، نوور بینای عہین
 «موحہمد سالح خان»، ناغہی «سہید حوسہین»
 حہفت ہزار سپا، سہفٹارا کریان
 دہستور غارہت، ٹیوہ پیش دریان

ئامان سه د ئامان، ده خيل سه د ده خيل
 گۆل نه خوډ وه قهول، بورهان و ده ليل
 هه نى جهى بابته، بى تهدير مه بان
 هو شيار بان ئامان، غه فلهت گير مه بان
 وات: وه هه جيجهى، مار بدو له پاى
 كو سه ناوهرؤت، پهى چى دىر ناماى
 ناغافل سه داي، تير تفهنگ هات
 دهرو دۆل و يال، سارا وه تهنگ هات
 قهقهى موسه لسل، ره گبار و تهك تهك
 دهدهى توفانى^(١)، يهك له بان يهك
 شه هه نى «شنيدهر»^(٢)، نالهى «كو سارى»^(٣)
 «شاوه» نيشته له شين، زايله له^(٤) و زارى
 دهنگ «چواردۆلان»، نالهى «تهنگى خاو»
 دل ئهر جهسهنگ بى، مه كهردش وه ئاو
 زىرهى نه تفالان، قيزهى ژن و مهرد
 مه پىچا له كاو كووى «هه لاله زهرد»
 ژنان مه وهردن، تفهنگ پهى مهردان
 مهردان خو مهدان، له گولهى ههردان
 ده، پسانزه نهفه، جهنگى جهم وهردن
 شيرانه چون شير، شهوور جهنگ كهردن
 وه عه قيدهى پاك، نام حق بهردن
 شيرانه پهى جهنگ، دهس بهر ئاوهردن

١- كه ره سهى جهنگى نهو پوژه به.

٢- كه ره سهى جهنگى نهو پوژه به.

٣- كه ره سهى جهنگى نهو پوژه به.

٤- دهنگى گريان و شين.

قاو و قوای قوو کەفت له سەر کاوان
 نرکە ی تۆپ قوڵە ی، کاوان مە تاوان
 هەر سەدای دمس خوش، تەقە ی تەنگ بی
 قەرە ی موسەلسەل، پە لاشە ی سەنگ بی
 مەغلە تە ی مەخلووت، مە غلۆوبە ی جهنگ بی
 مەردان دڵ ناوەر، نامەرد دڵ تەنگ بی
 نالە نال دەنگ، قوڵە ی کو ساران
 گولە هەر وه کاو تەرزە مەواران
 هەر له جای باران، ئاگر مە پێزا
 بۆ ی پەرداخ له کو ی، «شاو» مە خێزا
 له کوورە ی گرە ی، گولە ی «شەنیدەر»
 پە ستاخێزی بی، ئەو پۆ چون مە حشر
 «فرج الله بەگ»، دانا وه تە دبیر
 چە نی «عەلی بەگ»، زە نندە ی دلیر
 «ئیبیراهیم»^(١) مە نمی، دەس وه تەنگ بی
 چابک و چالاک، داخل وه جهنگ بی
 «عەلی عەلی میرزا»^(٢)، شەنگدان بەست وه پوشت
 وه خەنجەر دوشمەن، له سەنگەر مە کوشت
 «عەلی عەلی میرزا»، و «ئەو پە حمان عەزیز»
 هەر دوو چون پە لێنگ، چالاک و توند خیز
 «حەسەن»^(٣) مە لا موس تەفا ی عاقل
 ناوەرد وه خەسە یال، خو ف مەرگ له دڵ

٢- هەر دوو کەس له تایفە ی دوو پۆی بوون.

١- خەلکی «مە نمی» بوو.

٣- خەلکی ناوایی بناوێج (روانسر) بوو.

«حه‌مه‌مین^(١) که نعان»، با «وه‌لی کاکسی»^(٢)

له قه‌لب سپا، دان وه چالاکی

جه‌نگی چهن نه‌فه‌ر له گو‌شه و که‌نار

له سپای دوژمن، مه‌که‌ردن قه‌لار

ته‌ک ته‌ک تهنه‌نگچی، سه‌ره‌پا‌که‌ردن

هه‌ی پو پای دوژمن، وه بی‌پا‌که‌ردن

یه‌کئی له نه‌قوام، فامیلی سه‌ردار

له و جا حازر بی، پوسته‌مانه‌وار

شیر به‌چه‌ی شه‌جیع، به‌نی‌ئارده‌لانی

ده‌س دا وه به‌نج‌تیر، ساخت نه‌لمانی

تفه‌نگچی ته‌پرده‌س، دوور کوژ جه‌که‌ردوپ

پوو که‌ردش وه تیپ، سه‌مسام «که‌له‌وپ»

«سه‌مسام» ئیدش دی، غوپا وینه‌ی شیر

هه‌ی که‌ردش له خان، ده‌س دا وه ده‌تیر

«موحه‌مه‌د سالح‌خان»، له مه‌رگ نه‌ته‌رسا

له پیز ده‌تیر، «سه‌مسام» نه‌په‌رسا

نه‌که‌ردش نه‌ندیش، پا نیا وه پیش

چمان^(٣) گورگنی بی، نیشته له گه‌له‌ی می‌ش

ئی تیپ وه نه‌و تیپ، ئی‌پر وه نه‌و‌پر

شکسته‌دا وه تیپ، «سوور سووری» و «که‌له‌وپ»

«عه‌لی عه‌لی میرزا» و «ئه‌وپه‌حمان عزیز»

مه‌پیزان لی‌شان، سه‌ر چون گه‌ل‌پیز

٢- خه‌لکی لادیی بنجایی «پوانسه‌ر» بووه.

١- خه‌لکی لادیی بناوه‌چی پوانسه‌ر بووه.

٣- وه‌کوور.

بی وه قوای قوو دهس دان وه ده‌مدا
 سپا چون توّمار، پیچان وه ه‌مدا
 ره‌عایهت نزام، ک‌ه‌ردن وه زایه‌ر
 نه‌غلب مه‌شه‌ندن، دهس له عه‌شایه‌ر
 وه‌شت تاو تیر، گوله مه‌واران
 چون غورپشت وه‌شت، ه‌ه‌ور به‌هاران
 «سولتان کریش خان» خولقش وه ته‌نگ بی
 عه‌زم گوریز ک‌ه‌رد بیزار له جه‌نگ بی
 پای فرار نه‌وی نه‌داشتن چاره
 بیچاره نه‌و شه‌و گشت بین بیچاره
 سه‌وار بی وه جه‌خت، پا نه له پکیو
 به‌فرنه‌وی واتش: «هارنه‌بیو»^(۱)
 راشان به‌سته بی، نه‌داشتن چاری
 نه‌و شه‌و به‌ردشان، په‌نا وه غاری
 «غولام‌ره‌زاخان»، «سه‌سام» شه‌ید بی
 له زنده‌گانی، ویش ناتومید بی
 را لیشان به‌ستن، بی وه چاره‌س‌ه‌ر
 گ‌گرتن به‌ره‌پئی، سوار له ک‌ه‌مه‌ر
 به‌تیه بی وه بال، کلّو له سه‌ردا
 سوار بی وه دالّ، له پووی ک‌ه‌مه‌ردا
 تفه‌نگ و شه‌نگدان، وه قه‌تاره‌وه
 ی‌سادگاری مه‌ند، وه مه‌غاره‌وه

نالہ نال دہنگ، شین سہرکاوان
 لاشہ ی بی ساحبو لاشخوہر مہلاوان
 بی وہ واوہ یلا، کس نہوی وہ کس
 تہ سلیم کہ ردشان، دہس لہ بان دہس
 دہستور دان نزام، باز کریا پاشان
 فہقت مہ کہندن، پیلا لہ پاشان
 فہلج و ماتہم، ماتل وہ پاوہ
 نہ تاوان پایہ، بشوون وہ پاوہ
 مردان ژہندن تہ پل، شادی و بہ شارت
 ژنان ٹہسپ و زین، بہردن وہ غارت
 چون گورگ وہ گہلہ، قہلار مہ کہردن
 پیادہ و سوار، سہرہ و خوار کہردن
 ٹہسپ و زین و بہرگ، بی ساحب ہزار
 تہنگ کفت وہ بار، فیشہک وہ خہروار
 «سہرگہر»^(۱) کفت لہ دمور، «دل»^(۲) لہ کشان کش
 پہرو بال وستن، لہ دہوران لہش
 لاشہ ی «ٹہسپ» و «مہرد»، پہرباران کہردن
 بال وہ سایہ بان، زام داران کہردن
 نہویہن نہمیو، لہ پرووی پوزگار
 وہی تہورہ جہنگی، یہک لہ پرووی ہزار
 نہو حہول و حہوشہ، یہ کہر وہ تہنگ ہات
 پای عبور بریا، لہ بو ی فہتہنات

ئەگەر چ فەردم، ئیفراف ئامیزە
 خیل‌افش نیەن، بـزانی پـزە
 ئوردوو شەل و پار، زەخمی مەینەتی
 یاوان وە ئەمیر، لوخت و پاپەتی
 عەشایەر هەركەس، پە‌ی ولات ویش
 پاشیا و پەشیو بین، خار و خاتر پـیش
 بە جام فریب، نگاکەرد «ئەمیر»
 بە‌نای بازی کەرد بە تاس تەزویر
 وات: بە «شرف‌الملک» ئەولاد والی
 گۆش دەر وە گوڤتە‌ی، ئە‌مرم بەر حالی
 تەئمین نامە‌یە، پە‌ی یادگاری
 بنووسە دی‌هات، مە‌ندە و فراری
 عەفو دەر هە‌ر یەك، بە‌یۆ وە جای ویش
 خاترشان جە‌م کەر، بی‌خوف و ئە‌ندیش
 فراری هە‌ر کە‌س، لە هە‌ر جایە هە‌س
 زە‌ندە‌گی ویشان، نە‌دەر وون لە دە‌س
 عەفو عە‌مومی، مە‌دەر و پـیشان
 ئومیدە‌وار بسان، وە جاگە‌ی ویشان
 وە قە‌ید قورئان، بساوە‌ران وە پە‌س
 بواجە ئە‌میر، مە‌یل خاسیش هە‌س
 «شرف‌الملک» فە‌وری وە ئە‌مر «ئە‌میر»
 بە ئینشای شیرین، نامە‌ش کە‌رد تە‌حریر
 کە‌دخودا‌واری، ئە‌عیان و ئە‌شراف
 جە‌م دان ئاوە‌ردن، یە‌ك یە‌ك لە ئە‌تراف

تا يهك ماه «ئه مير»، له «پروانسه» بى
 فهقهت ته وه جوش، ده فع خه ته ر بى
 ته نها يهك هه زار، سه ربازش ما بى
 ته سه له حى و يشان، له ده س نه دا بى
 ده ستور دا «ئه مير»، خار خاتر پهنج
 ئاوه ردن ميعمار، ماهر پهريش پهنج
 واتش: به ئوسوول، برج بسازون پهنج
 وه فنون جهنگ، خاس تر له شه ترهنج
 پهنج برج موسته حكه م، وه ئوسوول سازان
 پهى دفاع وه خت، سهخت سه ربازان
 هه ر پهنج برج سازان، داناي مه عنهوى
 «قوله» و «قه لاگه»، و له «ته په قهوى»
 «كووره خانه» كه و كاو «هيله و»
 مه دره وشان له دور، هه ر به وينهى دور
 پهى خاتر جه مى، ئه مير له شكه ر
 پوس بهنى كريا، ده ور «پروانسه»
 به عد ئه مير له شكه ر، له «پروانسه» چوو
 مه ئمووريه تهش، دا وه «گرى گوو»^(١)
 سه رهنگ «گرى گوو» با سولتان كرش
 داشان به مه ردوم، ئه منى و ئاسايش
 «گرى گوو» جامه‌ى ته زو يرش پوشا
 پهى گرتن «سه دار»، مه ردانه كو شا

چه ند کەس له ئە شراف، نامی قەبیلە
 وه قەید قورئان، کەرد وه وه سیله
 وه دانە ی نهیرهنگ، پەنگ نامیزی کەرد
 پایە ی دوو سیشان، خاس پە ی پیزی کەرد
 نەرقەزا له چەرخ، بدو بآل و پەر
 دانسیان دەور مەبۆن لآل و کەر
 سەر هەنگ «گری گوو» با چەندین سوار
 سەوار بین وه عەزم، دیدەن «سەردار»
 «سەردار» حازر بی، وه مەلاقاش
 یاوا وه پەسلە ی، ئەوێ نە هاتش
 واتش: بە «سەردار»، مەشووم وه «تاران»
 ماوەر ووم حوکمی، خاس تر له جاران
 خەیاڵان خام، له دآ خالی کەر
 وه خەیاڵ پراحت، پە ی ویت والی بەر
 بە شەرت شەرف، بورهان و دەلیل
 وه قەید قەسەم، «قورئان» و «ئینجیل»
 بەوتەور دان وه هەم، دەست برایی
 نەبۆن تا بە پۆی، مەردەن جیایی
 «سەردار» حازر بی، وه بی درد سەر
 بە هەمپرای سەر هەنگ، هات وه «پروانەر»
 ماشین حازر بی، فەوری ئاوردەن
 «سەر هەنگ» و «سەردار»، پە ی «تاران» بەردن
 سەردار له «تاران»، کەفت وه مەترسی
 مەبغوز نەزەر، ئومەرای کورسی

حالی بی «سەردار» یه‌قین بی په‌رئش

ده‌ستگای ده‌وله‌تی، به‌دینه‌ن جه‌ لئش

که‌فت وه‌ ته‌قالا، په‌ی په‌ستگاری

بین وه‌ هام ده‌ستش، دوو که‌س دیاری

هه‌ر دوو پایه‌به‌رز، نامی و مه‌شه‌ووری

یه‌کئ «مه‌قسوودی»، یه‌کئ «ته‌یمووری»

به‌ شه‌و وینه‌ی پۆ، پۆشن بی پاشان

بی‌پا را که‌ردن، تا وه‌ «کرماشان»

حه‌میده^(١) خانم، «شرف الملوک»

مه‌عرووف نامی، له‌ چه‌ندین بلووک

دارای شه‌رافه‌ت، با وه‌قر و نه‌جیب

نه‌جیه‌ی ناجی، به‌ تاریخ ته‌رکیب

مال و مه‌نزئش له‌ «کاشته‌ر»^(٢) بی

له‌ نامای «سەردار»، وئش باخه‌به‌ر بی

ده‌ستوور دا فه‌ووری، دانای پیر که‌مال

که‌فت وه‌ ته‌دارک، ته‌هیه‌ی ئیستقبال

په‌نج‌شه‌مه‌ شه‌و بی، نه‌زدیک به‌ زه‌وال

«سەرداره‌ ره‌شید»، وارد بی وه‌ مال

مه‌ردم له‌ نه‌تراف، وه‌ دیدنه‌نی هات

ئاوه‌ردن وه‌ بار، ده‌ها سوور سات

خان و خه‌وانی، له‌ چه‌ندین لاوه

جه‌م بین بار که‌ردن، شین وه‌ «چالاوه‌»

١- زنی «سەردار» په‌شیدی نه‌رده‌لان» بووه.

٢- گوندی سه‌ر به‌شاری کامیاران که‌ مه‌رقه‌دی حه‌ززه‌تی «عکاشه‌» له‌وئیه.

خہ یال تہ سخیر، «روانسر» ش بی
 وہ هیچ وہج پھریش، میہ سر نہ بی
 نیل «دو روئی»، چہ ندین خانہ وار
 «با شوکی» جہم بین، لہ دور «سردار»
 «کریش» وہ خہ یال، نینتقام ویش
 لہ کہ بسہر دارو، لہ سر نام ویش
 نزام دا سہریاز، پیادہ و سوار
 حازر بی دیسان، پھی جہنگ «سردار»
 سہرتاسہر «زہرنہ» تا «چہ شمشہ سفید»
 سہریازان پوشان، وہ خوف و نومید
 «سہر دار» چون «نادر»، دانای دلنہواز
 دیش خہ یمہو خہرگای، نزام سہریاز
 فرمان دا فہوری، بہ «سولتان مورا»^(۱)
 مہردانہ مہردی، بساوہرو وہ یساد
 چہن نہ فہر جہنگی، تہفہ نگچی عاقل
 بوہر چہنی ویت، هیچ مہبہر ماتل
 زوو لہ سہر پلہ، بیاوہ پیشان
 راگہی «لون» وہ تہنگ، بگیڑہ لیسان
 «ناسولتان مورا»، بہور دہریسادل
 دوو ماہ و یہک پوڑ، بی وہ قہرہول^(۲)
 چہنی چہن نہ فہر، تہفہ نگچی تہ پردہس
 راگہی دوو ہزار، سہریاز کہرد وہ بہس

۱- یہ کئی لہ نمیر میزانی نازای «سہر دار پھشید» بوہ.

۲- چاودیڑ - نگابان.

وهلى فگر عيّل، سهردار با تلّ بى
 به تالّ بين وه دلّ، وهخت حاصلّ بى
 فگرش كهرد «گریش»، فهورى وه ئاسان
 يهك نهفه ره سه مت، والى «لورسان»
 با نامه‌ى جه على، كياست په‌ى سهردار
 به نهوعى سهردار، په‌ى نهورد وه كار
 «سهردار» سه ربهس كهرد، عيّلش كهرد وادار
 بار كهردن يه كسه، له دهور «سهردار»
 بى وه چاره سهر، پاشيان و پهریش
 ئه مرهيش دا، به فهورى «گریش»
 «سولتان موراد» بى، له و ده ربه نده سهخت
 سه ره پاي ئوردووى، «گریش» گهرد وه جهخت
 ده نهفه با دووه هزار جهنگ كهردن
 خولقي سه رياز و نزام تهنگ كهردن
 با «ميرزا موراد»^(١) جهنگ شير كهردن
 هه رپوژ چهن نهفه، ئه سير مه كهردن
 «سولتان موراد» سهخت، په شيو بى حالش
 ئه سابه تش كهرد، گوله وه بالش
 «سهردار» دى بهرگه شت، وه‌ى ته ورثيقبالش
 ئه مر كهرد بهردن، مالّ و منالّش
 «سهردار» په شيد، به رشى له چادر
 گيلياوه په‌ى جهنگ، نامى چون «نادر»

وات: «غولام حوسهین»^(١)، پشت مهده وه جهنگ
 مهردانه جهنگ کهر، دل ماوه ره وه تهنگ
 «غولام حوسهین خان»، پشتش دا وه سهنگ
 مهردانه جهنگ کهرد، به وینه ی په لهنگ
 سهخت «نه حمده عه سکه ره» با «شوگری چاوش»
 پای نوردوی «کریش»، کوان وه ماوش
 «موحمده صالح خان» نه کهردش درهنگ
 هه لوی وه هه لمهت، دهس دا وه تفهنگ
 «شیخ مهجید» مه کهرد، جهنگ وه بی قه رار
 مهر «پوسته م» له جهنگ، بو «نه سفندیار»
 نامی «ئهمین بهگ»، تیژتر له شایه
 چون باز له شکار، زهره ژ بی تایه
 هه لوی تاریکی،^(٢) شابالش گوشا
 پرووی پوژ وه شاپه پ، سیای ویش پوژا
 نه کهسن کوژیا، نه کهسن گیریا
 شکار دهسی، وه شکار کریا
 سوار بی «سهردار»، چهنی تفهنگدار
 له تهنگ «گوليجی»^(٣)، شهو گرتن قه رار
 نه نه هار نه شام، سوپح سه حه ری
 هیچ کام نه وه ردیم، ئاغه و نوکهری

١- غولام حوسهین خان نه رده لان برازای «سهردار ره شید» بووه.

٢- مه بهست شه وه.

٣- کهژی به رانبه ری شوانکاره به سه ره شاری جوانپو.

ئاگا بی وه کار، «حه‌بن خان» زانی
 کەفت وه ته‌داره‌ک، ته‌هیه‌ی میهمانی
 وات: وه میر ئاخوڕ چه‌ن نه‌سپ و قاتر
 ئاوه‌ردن کهردن، ئاماده و حازر
 پۆن و برنج و چه‌ند گوشت و په‌روار
 ده‌ستور دان به‌ردن، نان و ئارد وه بار
 به‌گ و به‌گ‌زاده، تفه‌نگچی و سوار
 به‌ته‌ور کۆمه‌ک کیاست په‌ی سه‌ردار
 په‌سـم ئیـحترام، به‌ردن وه پاوه
 په‌وانه‌ش کهردن، ئا شین وه «پاوه»
 «موحه‌مه‌د په‌شیدبه‌گ»، نوور دیدیه‌ی «سان»
 کهردش ئیستقبال، والی «کورده‌سان»
 نه‌عیان و نه‌شراف، عوله‌مای «پاوه»
 که‌دخودا و رایه‌ت، له‌چه‌ندین لاوه
 جه‌م کهردن به‌ردن، له‌هه‌ر ولاتی
 هه‌ریه‌ک په‌ی «سه‌ردار»، سه‌ر و سه‌وقاتی
 مه‌حز مه‌سه‌له‌هت، چه‌ند پۆژ له‌ «پاوه»
 خه‌سته‌گی به‌ر کهرد، له‌ «پاوه» ماوه
 واتش: به‌ «سه‌ردار»، «موحه‌مه‌د په‌شید»
 ئومیده‌وارم، نه‌ه‌بی ئائومید
 ئیستدعام ئیده‌ن، والی «کورده‌سان»
 واجبه‌ن کهری، دیدیه‌نی له‌ «سان»
 «سه‌ردار» به‌مه‌رام، مو‌راد مه‌قسوود
 وه عه‌زم دیدیه‌ن، «سان» شی وه «نه‌وسوود»

«سولتان» جه نامای، «سەردار» بی حالی
 زوو تەشریف ئاوه‌رد، وه ئیستقبالی
 چه‌نی فه‌رزه‌ندان، فه‌رمایش به سالار
 خه‌یره‌مه‌قده‌مش، هه‌رز که‌رد به «سەردار»
 ده‌ست تەه‌وازوع، سەردار دا پێشان
 منته‌ت تەشریف، فه‌رمایش کێشان
 چه‌ند پوژ له «نه‌وسوود»، سەردار بی ماتل
 مورادش له لای، «سان» نه‌بی حاصل
 «غولام حوسه‌ین خان»، «غولام عه‌لی خان»
 هه‌ر دوو شیربه‌چه‌ی، بێشه‌ی نه‌رده‌لان
 برازای «سەردار»، تازه‌په‌سیده
 گرامی‌تر بین، له هه‌ر دوو دیده
 خزمه‌ت‌گوزاران، شایسته‌ و لایق
 هه‌میشه‌ له جه‌نگ، فاتح و فایق
 له به‌ین سوخته‌ت، والی «کوردسان»
 پووی خه‌تابش که‌رد، وه «جه‌عفه‌ر سولتان»
 مه‌نزوورم ئێده‌ن، وێنه‌ی ژال زه‌پ
 پانمایم که‌ر، له خه‌یر و له شه‌پ
 نه‌ر موافق بی، چه‌نیم وه تفاق
 خه‌یالم که‌رده‌ن، بشۆم وه «ئێراق»
 جه‌واب دا «سولتان»، سان سام سه‌نگی
 وه شه‌رتی نه‌یۆ، په‌ریم وه نه‌نگی
 ماچووم به‌له‌دی وه بی به‌هانه
 هه‌ر ئیمشه‌و وه جه‌خت، که‌رووت په‌وانه

نه مری فهوری دا، هه ر به شهو «سهردار»
 به نه بار کردن، سهوار بی سوار
 سهوار له دنبال، به له دی له پیش
 راهی بین چون شیر، نه که ردش نه ندیش
 به شوخی و سوحبت، به خنده و مزاق
 تا یاوان وه شار، «پینجوین» «ئیراق»
 حکوومت «پینجوین»، چه نیش یاری که رد
 به میهره بانی، میهمان داری که رد
 نامه ی به «مهلیک»، ^(١) نووسا «شیخ سه عید»
 ته شریف فره مایی، «سهرداره ره شید»
 مهلیک له مه زموون نامه بی حالی
 ته شریف ئاوه ردهن سهردار والی
 مهلیک سادات، نه شرف شهریف
 فره مانی فهوری دا، وه «شیخ له تیف»
 «شیخ له تیف» به لوتف، جلوه و جه لالش
 حازر بی ئاما، وه ئیستیقبالش
 خواهش بی «سهردار» و شیخ وه بهک یاوان
 هه ر دوو په رهی له ب، چون گول شکاوان
 چه نی هم هه ر دوو ته وازح که ردن
 سهلام و سه فا به وازح که ردن
 به گهرمی و نه رمی، ده ست هم گهردن
 ده ست نه وازش، وستن وه گهردن

«سردار» چینی شیخ، شیر شیرشکین
 چند روز نیراحت، که ردن له «پنجوین»
 به مهیل و مرام، به شادمانی
 حیره کت که ردن، پی «سلیمانی»
 «مەلیک» به قودرت، قدر که مالش
 نه شریفش ناوهرد، وه نیستقبالش
 دوو عالی مقدار، ساحیب قدر و شان
 مەلیک «عیراق»، والی «کوردسان»
 وینه‌ی پەروانان، بی‌پەروا و بی‌غەم
 شاد بین به شوّله‌ی، دین دیده‌ی هم
 مووزیک سه‌لام، مەلیکی ژەندن
 سروود سه‌نای، سەرداری وهندن
 هر دوو نابغه‌ی، پرووی پۆزگار بین
 هر شه‌و له شه‌ورو پۆز له شکار بین
 چند روز به وهشی و شادی و به‌شارەت
 و یاران، یاران، غەم دان به غارەت
 «سردار» له خەلۆت، وه یاد ئاوه‌ردش
 پی «مەلیک» یەك یەك، دەر ددل که‌ردش
 «مەلیک» به مەرام، مەقوود والی
 فکرش که‌رده‌وه، وه‌ختی بی حالی
 «مەلیک» له جه‌واب، «سردار» ره‌شید
 وات: به‌ستن، نیهن، له‌را، پای ئومید
 مەقدوورم نیهن، سەرباز و عەسکەر
 بدهم بوهری، پەری «پوانەر»

وه زع سیاسی، من شیرین نیهن
 چون دهولت «ئینگلیس»، لیم خوش بین نیهن
 سه لاحت ئیدهن، چون باش دلیران
 دووباره ته شریف، بهور وه «ئیران»
 «سردار» له «مهلیک»، هیمهت خواهی کهرد
 «مهلیک» به مه عزوور، «سردار» راهی کهرد
 چه نه د شه بانه پۆ، را نه بهراوه
 راگه ته ی کهردن، یاوان وه «پاوه»
 «همیده خانم»، خاس تر له بولبول
 تا «سردار» ش دی، له ب باز کهرد چون گول
 پیزنا پازان، پیزه ی شکه رپیز
 شیرین چون شیرین، شابانووی په روپیز
 وهش ئامایی وهش، به دل خواهی کهرد
 نهو شهو ته هیه ی شام، شهه نشاهی کهرد
 بهر داوه زولفان، دیز موشکین باف
 چون رهش مار وه بان، میل سیمای ساف
 خهت نه پرووان، وا کهرد خهتانی
 نه قش بهست له پرووی، نوقره ی نه باتی
 چه رخش دا وه چه م، چون باز ئالبوز
 به شیوه ی شیرین، شه یدای شکار دوز
 په ونه ق دا به په نگ، په نگینش چون گول
 دل داری «سردار»، ویش مه دا وه دل
 گو شواره ی ته لای، زه ردش کهرد وه گو ش
 دل نه ر له سه نگ بی، ماوه ردش وه جو ش

بە یازە ی بە یزای، بالای نە مامش
 جە لال جیلو ی جە مین جامش
 شکە ست وە بە رزی، نە ی شە کەر نە ی دا
 خە جالە ت وە جام، جە مشید کە ی دا
 بێ گە ردی گە ر دە ن، چو ن بە یزای بلو و ر
 چو ن شە مە خا نا ن، مە درە و شالە دو و ر
 تە بێ تە ی جە و اهێ ر، دانە ی زە بە ر جە د
 کە مەرە ی زە بای، زێ نو ش بە ست وە قە د
 مە رواری غە ل تان، با هو بە ند لال
 شیرین سە فە تان، بە ناز بە ست وە بال
 دانە ی دە ن دا نا ن، یە ک یە ک ی چو ن دو و ر
 ئا راستە ی ئو ستای، سو نە سا حێ ب سەر
 زە ردی گو ی زە نە خ، وێ نە ی تە لای ناب
 شە ر مە کە رد چە نی، لێ زگ ئا فتاب
 بە ڕووی لو ت فە وە، شیرین شە رم شە و ر
 فە رماش: بە «سە ر دار»، حا تە م تایی تە و ر
 لە کار موشکە ل، مە بە ر ھە را سا ن
 نە ی ن موشکە ل، حە ل نە بو ئا سا ن
 ئە گەر مە یل ت بو، خە یلی وە ئا سا ن
 تە شریف بە ر وە لای والی «لو ڕ سا ن»
 بە شە و ر و تە دبیر، «نە بو و قە دارە»
 شایە د باز کە رو، پە رێ ت ڕای چارە
 دە ستو و ر دا سە ر دار، ئو کە را ن جە م بێ ن
 وا جە م بێ ن چە مان، پە روا نە و شە م بێ ن

«که دخودا عه‌زیز»، «عه‌باس کلآنته‌ر»

با «میرزا نوحه‌مدی»^(۱)، دانای دلآوهر

«قولی» و «عه‌لی نه‌سکه‌ر»، کلآو سفید بین

نه‌وکه‌ر مه‌خسوس، «سهردار ره‌شید» بین

هه‌ر به‌شو «سهردار»، کارسازی که‌ردش

«غولآم حوسه‌ین خان»، به‌هه‌مرا به‌ردش

به‌ر شین له «پاوه»، راهی بین نه‌و شو

تا سفیده‌ی سوېج، بی‌خوهرآک و خه‌و

هی‌مان شه‌و له‌رۆژ، خاس نه‌بی زایه‌ر

شین وه «داروه‌سهر»، دیارگای دایه‌ر

«سهردار» وه‌دووربین، وه‌کونجکاو

به‌نه‌ستۆ گهرتش، خاک «سنجای»

سهردار دووباره، دی‌ویا ده‌ردش

یاوا وه‌گه‌ردوون، هه‌ناسه‌ی سهرش

بی‌شه‌ی «سنجای»، هه‌زار شیرش بی

نامی سهرداران، سه‌نگه‌رگیرش بی

شیری چون «سهردار، موخته‌در» به‌پاس

نه‌ویه‌ن نه‌مبو، بکه‌ریش قیاس

«سهردار ناسر» و «سالاره‌زه‌فر»

هه‌ریه‌ک شاه‌بین، وینه‌ی «نه‌سکه‌نده‌ر»

«سالار موکه‌په‌م»، وه‌ئیکرامه‌وه

به‌وگشت فه‌راسه‌ت، فکر و فامه‌وه

ناگا بی «سہ‌ردار»، تہ شریف ئاوہ‌ردن
 شہل و شہکەت و شہو خواو نہ کہ‌ردن
 کیاست ئاوہ‌ردن، فہوری وہ مہ‌نزل
 پہی پہ‌زیرایی، فہیم فازل
 ئہ‌ورؤژ لہ قہ‌لای، «سالار موکہ‌پہم»
 خہ‌فتن بہ راحت، بن خہ‌یال و غہم
 «سالحہ خانم»، تو شہ تہہیہ کہ‌رد
 وہ سہد مہ‌عزہ‌رہت، پہی «سہ‌ردار» ئاوہ‌رد
 «سہ‌ردار» لہ «سالار»، ہیمت ستانا
 سہوار بین وہ جہخت، یا علی وانا
 مہ‌شیان وہ پراوہ، شہوان تابہ‌رؤ
 بہ‌رؤ مہ‌گہ‌رتن، مہ‌کو لہ ہەر کو
 بہ‌شہو تہی کہ‌ردن، ئہو گشت مہ‌حالہ
 ئاخہر وہ ہەر حال، شین وہ «دیوالہ»
 ئیل «عہ‌مہ‌لہ»، والی دین وہ چہم
 شوکر حق کہ‌ردن، فارغ بین لہ غہم
 دی‌یان دوو ہہ‌زار، خہ‌یمہ‌ی پہ‌نگارہ‌نگ
 ہور دریان ہەر یہ‌ک، بہ‌پہ‌نگی قہ‌شہ‌نگ
 شہو بی شہ‌م‌نارا، چہراخانئ دین
 ہەر مالی ساحیب، دیواخانئ دین
 سہ‌سام بی «سہ‌ردار»، والی «کورداستان»
 لہ ئیل و ئہ‌حشام، والی «لورسان»
 پشت مالہ‌ی والی، دوو ہہ‌زار مال بی
 گشت گہ‌پ و گہ‌ورہ و خان «توشمال» بی

وه پرسان پرسان، وه حال بین حالی

په‌یدا بی ستون، نه‌یوان عالی

که‌دخودای ده‌رمال، مه‌ستول نازر

په‌ی په‌زیرایی، فه‌وری بی حازر

میهمانانش دی، گه‌پ و شایسته

سلام سهردارش، که‌رد وه ناهسته

ده‌ستی چه‌نیش دا، «ئا میرزا عه‌باس»

حالیش که‌رد و وات: وه یه‌ک له‌حنی خاس

بو‌اچه میمان، «والی»، «والی» یه‌ن

والی «کورده‌سان»، نامی عالی‌یه‌ن

که‌دخودا وه لای، «والی» ته‌شریف به‌رد

ته‌شریف فه‌رمایی، «والیش» حالی که‌رد

ماشین ئاوه‌ردن، «والی» بی سوار

هر به‌و شمو ته‌شریف، به‌رد وه لای «سهردار»

«سهردار» به «والی»، خاس ویش شناسان

ده‌ست وه گه‌رده‌ن بین، پرووی یه‌ک‌تر بو‌سان

چه‌ند جار والی که‌رد، سلامش تکرار

وه نیکرامه‌وه، فه‌رماش به «سهردار»

ئیل و قه‌بیلهم، بی‌نیاز که‌ردی

ئه‌ی «والی» چون من، سه‌رنه‌فراز که‌ردی

خاک «لوپستان» وه گول‌شنه‌ن که‌ردی

دیده و دل به‌دین، ویت په‌وشنه‌ن که‌ردی

قه‌ده‌مت وه بان، دیده‌م ئاوه‌ردی

یا خوا به‌خه‌یر بای، موشه‌په‌ف که‌ردی

ههردوو ههروالی، هام قهرین و شان
 یهکی والی «لوپ»، یهکی «کوردسان»
 شین به دیواخان، مهخسوس والی
 فهرش بی وه مهفرهش، سجاده و قالی
 میژ و سهندهلی، موپل و موخهتا
 والی به «سردار»، دهربهست کهرد عهتا
 خهدهمه، خادم، دهستگای ئابداری
 دان و دایه‌ره‌ی، دهسگای سهرداری
 چه‌ندی به شادی، سهردار و «والی»
 و یاران وه ههم، وه تبع عالی
 وه حوسن نییهت، والی با سهردار
 ئاره‌زو کهردن، بشوون وه شکار
 کهفت وه ته‌داره‌ک، خاستر له جاران
 والی ده‌ستوور دا، به میر شکاران
 میرشکار ده‌رلاد، وه ئه‌مر والی
 قوشچی باشیان، یه‌ک یه‌ک کهرد حالی
 قوشچیان قوشان، وه بی‌به‌هانه
 ئاوه‌ردن وه به‌ر، گشت له قوشخانه
 «قرقی»، «قهره‌قوش»، «باله‌وان» و «باز»
 «هه‌لوی» وه هه‌لمه‌ت، «چه‌رخ» چابک گاز
 شاهین شمقار، چه‌نگ تیژ و بال شوپ
 ئاماده کهردن، په‌ی شکار پوپ
 «تهرمه‌ی ته‌یار»، «واشه‌ی دوم دزیژ»
 چابک و چالاک، قولاو‌ه‌ی چه‌نگ تیژ

دمای سید و سیر، سفای کونگره‌دی

«والی» به سردار، فرما به مەردی

ئەگەر مەیلەت بۆ من خەیاڵم هەن

هەرچی لە «ئیراق»، مۆلک و مالم هەن

بە پرەسم پیشکش، بە تۆمەسپارووم

فەقەت تەوانای، دەخوا نەدارووم

سەردار قەبوڵ کەرد، خواهی نەخواهی

والی سەردارش، بە مەیل کەرد پراهی

پراهی بین وە جەخت، هەی ئەتلان کەردن

ئاوی تال و سۆل، هەلەتان وەردن

چەنی بەلەدی، یەلغارەدان وە دەو

نە وە پۆ ئارام، نە شوو کەردن خەو

هەی کەردن لە ئەسپ، کیشاشان شەلاق

دمای چەند پوژی، یاوان وە «ئیراق»

نۆکەرەن دل خوەش، «سەردار» بە دلشاد

بە شادی کەردەن، یاوان وە «بەغداد»

پەی سفای سوورەت، حومامی کەردن

غوبار خەستەگی، پالە پوو بەردن

«سەردار» تەشریفش، وە لای نەقیب بەرد

شەرح حال ویش، عەرز نەقیب کەرد

«نەقیب» وە گەرمی، وا دا دلداریش

سەردار حاسل کەرد، ئومیدەواریش

«نەقیب» دەستوور دا، پەی میهمانداری

شایسته و لایەق، شان سەرداری

له ده‌ولەت سەراش، پە‌ی پە‌زێرای
 جا تە‌هیه‌ کە‌ردن، خاس بە‌ دلخوای
 له‌ دوا‌ی چە‌ند پو‌ژی، پە‌زێرای کە‌رد
 سە‌ردار وه «نە‌جەف»^(١)، پراهنمایی کە‌رد
 ئه‌و ومخت «پە‌زاخان»، حە‌زرت ئە‌شرف بی
 زە‌وار حە‌زرت، شا‌ه نە‌جەف بی
 فەرماش «پە‌زاخان»، حە‌زرت ئە‌شرف!
 تە‌شریف ئا‌وه‌ردە‌ن، وه بارگە‌ی نە‌جەف
 «سە‌ردار» شە‌فتش، وه‌ش ئاما‌ش بە‌ دل
 پە‌نگین بی پە‌نگش، پە‌نگین تر له‌ گول
 «والی» فرسە‌تش، غە‌نیمە‌ت زانا
 عە‌زم «نە‌جەف» کە‌رد، دلیر دانا
 وه ئیرادە‌ی حە‌ق، گیان نیا له‌ کە‌ف
 شی وه بارگای، «نە‌جەف ئە‌شرف»
 مە‌سته‌ولی پاک، زات موبارە‌ک
 گە‌ردش پە‌ی سە‌ردار، تە‌هیه‌ و تە‌دارە‌ک
 پە‌ی چیش تە‌ی کە‌ردی، ئی پراگە‌ی دو‌وره
 پە‌ی چی ئامانی، چیش تە‌ن‌زو‌وره
 «والی» شە‌رح حال، پە‌ی مە‌سته‌ولی
 عە‌رز کە‌رد و واتش: تو‌ بی و یا «عە‌لی»

١- عولە‌مای «نە‌جەف» و «کە‌ربە‌لا» بە‌ پراسپی‌ری «سە‌ید حە‌سە‌نی مودە‌ریس» له‌ لای ده‌ولە‌تی «نیران»
 شە‌فاعە‌تیان بو‌ «سە‌ردار پە‌شید» کە‌رد وه‌ به‌ پێ‌زو حورمە‌ت و بو‌ «تاران» به‌ پی‌ کرا، و پاش ما‌وه‌یه‌ به‌ ئە‌مری
 «پە‌زاخان» له‌ قە‌سری قە‌جەر زیندانی کرا.

هه‌ر ته‌وور سه‌لانه‌ن، داناي مه‌عنه‌وى
 بـوهره‌م وه لاي، «په‌زاي په‌هله‌وى»
 قه‌وڵ شه‌رافه‌ت، چه‌نیش بستانه
 چه‌نیم نه‌گيرۆ، بـپرو به‌هانه
 به‌هه‌ر ته‌وورئ بو ته‌ئمين بدو پيم
 نه‌مرئ سادرکات، بشۆم و جاي ويم
 مته‌وه‌لى نه‌مر، سه‌ردار قه‌بووڵ كه‌رد
 شفاعه‌ت نامه‌ى، نه‌وه‌ى په‌سووڵ به‌رد
 داش به «په‌زاخان»، خواهى نه‌خواهى
 قه‌وڵ عه‌فووش دا، به‌ په‌سم شاهى
 ئيفتيخار حوزوور، به‌خشا به «والى»
 مته‌وه‌لى خاس، سه‌ردار كه‌رد حالى
 «سه‌ردار» وه حوزوور، «په‌زاخان» به‌ردش
 به‌گه‌رمى ئيكرام، له «سه‌ردار» گ‌ردش
 وات: ته‌ئمين گيانى، مه‌ده‌رووم وه حه‌ق
 به‌ حه‌ق خوداي، به‌رحه‌ق موته‌لق
 به‌و شه‌رت حازر بى، به‌ په‌زاي «په‌زا»
 دى ده‌ست كو‌تا كه‌يت، له‌ كوشت و قه‌زا
 نه‌وه‌ها ته‌ئمين، مه‌ده‌رووم وه پي‌ت
 بشۆ دڵ وه‌ش به‌ر، له‌ سه‌ر جاگه‌ى وپ‌ت
 وه‌لئ مه‌بو وپ‌ت، زوو به‌ى په‌ى «تاران»
 دوور گيره‌ چه‌نى، گ‌روى به‌دكاران
 «سه‌ردار» قه‌وڵش دا، هيمه‌ت خواهى كه‌رد
 «په‌زاخان» چه‌نیش، لوتف شاهى كه‌رد

«سہردار» وہ دلِ خوش، شی وہ لای «نقیب»

یہک یہک شہرحِ حال، ویش وات وہ تہرتیب

نہقیب شوکر زات، بارئیلہی کرد

بہ نہحو نہحسن، سہردار پراہی کرد

فرما ہمہمراہان، سہردار بین حازر

یہک یہک خہلعت کرد، بہ دیبای فاخر

«سہردار» چون شاد بی، وہ ئیقبال بہخت

نہمر کرد یاران، سوار بین وہ جہخت

یہکسہر سوار بین بہ دہواندہو

نہ وہ پو ئارام نہ شو کردہ خہو

پراگہی چوئل و ہوئل، بہر بیاوان

تہی کردن ہہتا، یاوان وہ «ئیران»

شہکت و ہیلک، خہستہ و ہہراسان

دمای سنی حہفتہ، شین وہ «دوورسان»

«موحمہدیگ» فہوری، دانا و دلنہواز

دوورسان یہکسان، ناوہرد وہ پیشواز

«حہمیدہ خانم»، جہسنی فہرزہندان

شاد بین بہ سہردار، بہ شادی و خہندان

چون پہروانہ و شہم، دہوردان لہ دہورش

بوسان دہس و پای، توہمتہن تہورش

دمای چہن روژئی، ئیسراحت کردن

فرما موحمہدیگ، نہدیب ناوہردن

وات: بہ «موحمہدیگ» فہیم فازل

«مانی» تہرز تہور، نہدیب عاقل

نه گهر نه مردم، حهق مه دووت وه دهس
 جه ئيد زيادتر، زه حمهت وه سهن وهس
 «موحه مه ديگ» فهرما هه چيٓت مه نزووهن
 نه مر كه «سهردار»، نه مر ت زه رووهن
 فهرما «انشالله»، ئيدن خه يالم
 بار كه رووم به رووم، مال و منالم
 «موحه مه ديگ» فهوري، مهردم كهرد حالي
 جه م كهرد له قايي، «والي» نه هالي
 «سهردار» دهستور دا، خادمه و نهو كه
 چهنى نه هالي، «دووريسان» يه كسه
 خواحافيزي كهرد، بار كهرد يهك باره
 بار نه نداز نه كهرد، تا وه «شوانكاره»
 به فهوري تايفه‌ى، «نه حمه د كه ياني»^(١)
 كهردن پهي «سهردار»، ته هيه‌ى ميهماني
 وات: به ديهباشي موحه مه د^(٢)، «سهردار»
 ديت چ زولمي كهرد، چه رخ چه پ ره فتار
 به سه د سزا و زام، سهختي و دهه وه دهه
 باز به ويترانه، شين وه «پوانسه»
 «داواشى» جهواب، وه عززو ته مكين
 عهرز كهرد به سهردار، سليمان نكين:
 «والي» والا شان، حاته م تايي تهو
 تواناي تاريخ، شاهان پوي دهو

١- ناوي تايفه‌ى به ناو بانگ له لاديني «شوانكاره» سهريه شاري جوانپو.

٢- مه بهست باوكي ميرزا نه حمه د داواشى به.

یەكایەك شاهان، نامی مەعەنەوی
 «کورش» و «داریوش»، تا وە «پەهلەوی»
 چەرخ چەنی هیچ کام، تا سەر نەووەردەن
 یەكسەر گرفتار، چەرخ چەپ گەردەن
 کەس لە زەندەگی، وێش بازی نیەن
 چەرخ بە راست پەیی کەس، لە بازی نیەن
 وەعەدەش بەعیدەن، وەفاش نەیرەنگەن
 سەلاحش کینەن، سولحش پەیی جەنگەن
 کەس لە جەوور زولم، چەپ گەرد نەپرەستەن
 شەش دەر لە شاهان، دنیا گشت بەستەن
 بازەم شوکرش بو، چەرخ وە کاممان
 نیمە چەرخیی وەرد، وە مەراممان
 فەرما بە خانم، «سەردار» یەكسەرە
 مەل دێهباشی، با وێت بوەرە
 مەن ئیمشەو حەتمی، مەگیلووم وە پەس
 فەقەت ئی قسە، وێت بزانی و بەس
 ئارەزووم دیدەن، «حسام الدین»^(١) ن
 جایی سەدق و سەفا و عیلم و یەقینەن
 تەئمین گیانی، بەدەرۆ وە پیم
 مەشووم وە «تاران»، وە سەر قەوڵ و نیم
 ئەگەر بە «تاران»، سەفەر بکەر ووم
 «ئەحمەد داواشی»، چەنی و نیم بەرووم

بە ئەسڵ و نەسەب بەرزە و دیاری

پاچەتیم مەدۆ لە گەرفتاری

ئێڵ و عەشایەر، «پوانسەر» بە کەسەر

بە ئەمر دەوڵەت، با چەندین ئەفسەر

بەگ و بەگزادە، پیادە و سوار

ئێستێقبال کەردن، گردین لە «سەردار»

«سەردار» قاپی لوتف، لە پرووشان باز کەرد

هەریەک وە مەرام، ویش سەرئەفراز کەرد

ئەمر کوچش دا، «سەردار» رەشید

خانمان ویش، پەد کەرد وە ئومید

خانم و خاتوون، خەدەمە و نەو کەر

بار کەردن بەردن، پوو بە «پوانسەر»

«سەردار» فەرماش وە، «غولام عەلی خان»

نەمام نەو بەر باغچەی نەردەلان

لە سەردی و گەرمی، مەبەر هەراسان

مەوەر ووت چەنی، ویم وە «کوردسان»

ئەلبەت، «ئێفتیخار»، فەهیم فازل

بە هەمراە بەرووم، پەیی حەل موشکڵ

«ئەحمەد داواشی»، «شیانی» وە هەم

«کەرەم خان» چەنی، کە دخودا «پوستەم»

پەنج سوارە بین، ئەوان نامادە

«شیانی» و «ئەحمەد»، وە پای پیادە

ئەو شو وە بێ شام، بێ خەشە و کەشە

خاوەرام تا پۆ، یاوایم وە «دشە»

«دشه» چۆل و هۆل، بئى ئابه‌دانى
 سوار بين و شين، بئى به‌رقليانى
 راه‌كه‌رديم ئه‌وېۆ، بئى ئاو و بئى نان
 وه زه‌حمه‌ت به‌ر شين، له «هال هه‌مان»
 له «شېخان» ته‌واف، «سولتان ساق» كه‌رديم
 خاك بارگاش، وه موشتاق وه‌رديم
 له باغچه‌ی «سولتان»، تفى ته‌ر وه‌رديم
 ره‌فع ئاره‌زووى، ئه‌ورامان كه‌رديم
 له «كوپه‌ميان» وه جه‌خت شين وه بان
 له «شوشمى» وه رشين، هه‌تا «سو‌سه‌كان»
 ئاوايى خالى، گشت له هه‌وار بين
 چه‌ند نه‌فه‌ر له باغ، مه‌شغوول كار بين
 فه‌ورى ئاوه‌ردن، نان نوخسه‌ی جو
 وه چ له‌زه‌تى، وارديم چه‌نى دۆ
 ياوايم وه به‌لخه، سالار له‌وون
 ويه‌رديم له «گولپ»، شين وه «باغه‌كوون»
 شيخ المشايخ قطب الطرايق
 «موحه‌مه‌د به‌ها»، شايسته‌ی لايق
 جه‌مالش مه‌دا، تانه له خوهرشيد
 ئاما وه پيشواز، «سه‌رداره‌ره‌شيد»
 «سه‌رداره‌ره‌شيد»، پياده بى له زين
 ده‌ست وست وه گه‌ردن، شيخ ساحيب دين
 هه‌ر دوو له شادى، شكوفان چون گول
 به‌ر ئاوه‌ردن خار، غه‌مان گشت له دل

ههردوو چون بولبول، مهست وه لهقای گول
 یساوان وه خزمهت، مورشید کامل
 «عهلی»^(١)، «عهلی» تهوور، بهحر عهنایهت
 حاتهم تهرز تهوور، کهرهه بی غایهت
 دوری بی له نوور، حهق سرشته بی
 مهدام نوور حهق، له پرووش وهشته بی
 پیر بی نهزیر، رهوشهه زه میر بی
 په ی وامانده گان، مهدام دهس گیر بی
 جادار بهرحهق، «بههه الدین» بی
 وازع چرای دین، «حسام الدین» بی
 ئاسایش بهخش، شفای زامهت بی
 رههنمای پاسی، پای قه یامهت بی
 فهرماش مه نزلئی، رهوزه ی پزوان پهنگ
 پرشکوو شهوکهت، شاهانه وقه شهنگ
 رازانان به په مز، میمان سه رای بی
 شیرین تر له کاخ، فه پهخش شایی
 پیش خزمهت «سهردار»، بهرد وه کاخهوه
 سهردار کاخش دی، وه دهماخهوه
 پشت دا وه پشتی، موخه تای «چینی»
 ئاراسته به موور، «حسام الدینی»
 له «باغه کوئندا»، سی پوژر، راحت خهفت
 له دوا ی سی پوژه، سهردار ناخوهش کفت

ک‌یاستن دوکتور، له «هه‌له‌بجه» هات
 سه‌ردار له گ‌رپی گ‌ریپ دا نه‌جات
 «سه‌ردار» س‌لامه‌ت، سه‌رش گرد وه‌ پاس
 بی‌ئ‌ئ‌ندازه‌ که‌رد، له دوکتور سپاس
 وات وه «ئیفتیخار»،^(١) «والی» بی‌دریغ
 ته‌شریف به‌ر عه‌رز که‌ر، وه‌ حه‌زرت شیخ
 رای هات و نه‌هات، گ‌رتنه‌م وه‌ پ‌یش
 مات و مات‌لم، خار خاتر پ‌یش
 کلید قاپی، موشک‌لات پ‌یشه‌ن
 هام له‌ خو‌ف گیان، ته‌کلیم چ‌یشه‌ن
 «ئیفتیخار» شه‌فت، شکو‌فا چون‌ گ‌ول
 ته‌شریف به‌رد وه‌ لای، مورشید کامل
 یه‌ک یه‌ک فه‌رمایش، سه‌ردار والی
 عه‌رز شیخ که‌ردش عارف عالی
 چون‌ فرشته‌ له‌ب، باز که‌رد وه‌ ته‌وحید
 به‌ده‌ر مزگانی وه «سه‌ردار په‌شید»
 خه‌فته‌ نه‌وه‌رو‌ خه‌م نه‌دۆ وه‌ د‌ل
 مورادش له‌ لای حه‌ق مه‌بۆ حاس‌ل
 ته‌ئمین گیانی، مه‌ده‌رو‌ وه‌ پ‌یش
 بشو‌ وه «تاران»، نه‌بۆ خاتر پ‌یش
 مه‌واچوون «عوسمان»^(٢)، وه‌ سه‌هل و ئاسان
 په‌وانه‌ش که‌رو‌، تا وه «کوردسان»

١- له‌قه‌بی شیخ موسته‌فای حسامی (نیفتخار مه‌شا‌یخ) که ١٠ س‌ال له‌زیندان ره‌زاخان دا‌حه‌بس بو‌وه.

٢- مه‌به‌ست شیخ «عوسمانی نه‌قشه‌ندی» کو‌ری شیخ حسام‌الدین.

«نیفتبخار» مه‌تله‌ب، یه‌ك یه‌ك بی حالی
 فه‌رمووده‌ی شیخش، عه‌رز که‌رد به «والی»
 سه‌ردار شه‌نفتش، وه‌ش ئاماش وه‌ دل
 خاوی راحه‌ت که‌رد، ئه‌و شه‌و له‌ مه‌نزل
 شیخ فه‌رما به‌ شیخ، «عوسمان» خوه‌ش خو
 نوور بی‌نایی، دوو دیسه‌ی بابو
 به‌ په‌سم په‌سووم، ته‌ریقه‌ی خاسان
 به‌ حوسن نییه‌ت، خاسه‌ی خه‌واسان
 بار که‌ره به‌ره، ئابدار ی و بنه
 به‌ هه‌م‌رای «سه‌ردار، په‌شید» تا «سه»
 سه‌ر ئیتاعه‌ت، ئاوه‌رد و خه‌مان
 شی وه‌ لای «سه‌ردار»، فه‌وری «شیخ عوسمان»
 بنه و ئابدار ی، بار که‌ردیم به‌ردیم
 به‌ راحه‌ت له‌ «زه‌لم»، شام شه‌و وه‌ردیم
 سو‌فیان وه‌ نار، وه‌جد و سو‌زه‌وه
 به‌و که‌زه‌و سو‌زه‌ی، جگه‌ردو‌زه‌وه
 گشت له‌ شه‌وق شیخ، چون په‌روانه و شه‌م
 بی‌خه‌یال خه‌تمی، که‌ردن وه‌ بی‌غم
 باب ته‌عارف، په‌ی شیخ و سه‌ردار
 ئاوه‌ردن وه‌ردیم، نو‌به‌ره‌ی خه‌یار
 «شیانی»^(١) له‌ سه‌ردار، ده‌رلاد به‌ زه‌روور
 مه‌ره‌خه‌سی واست، به‌ عوزر مه‌عزوور

مه‌رخه‌شش که‌رد، فه‌وری «شیانی»
 گیلّاه وه په‌س، هه‌ر نه‌و به‌یانی
 نام‌ه‌ق به‌ردیم، بنه‌که‌ردیم بار
 ته‌نگ و زه‌رته‌نگ، کی‌شان بین سوار
 له‌پله و مله‌ی، «مه‌لا»^(۱) موسته‌فا
 سه‌رکه‌فتین و شین، وه جه‌ور و جه‌فا
 من وه پیاده، ئه‌وان وه سوار
 هه‌ر تاشین وه بان، که‌ل «که‌ماجار»
 نه‌فه‌سی کی‌شام، دیایم وه زه‌روور
 «که‌رکوک» و «موسل» و ساری «شاره‌زوور»
 دیار بی «به‌غدا» و «به‌سره» وه دووربین
 «هه‌ولیر» و «که‌لار»، تا وه «خانه‌قین»
 له‌دمای سه‌یر و سه‌قای نه‌و ده‌ره
 سوار بین لوابین، له‌و جایه‌که‌ره
 شین وه دامه‌نه‌ی، شیرین کو‌ساری
 هانی و هانی یاو‌گول و گول‌زاری
 وه‌نه‌وشه و سو‌سه‌ن، چنور و شه‌وبو
 هه‌لاله و نه‌رگس، یاسه‌مه‌ن کو‌کو
 له‌ده‌ور چه‌شمه، هه‌ریه‌ک وه په‌نگی
 مه‌درو‌شان به‌په‌نگ، شیوه‌ی قه‌شه‌نگی
 «ئاوسفید» چون دو‌ر، زه‌لال خواه‌ش په‌نگ
 مه‌تافا به‌تاف، له‌سو‌وراخ سه‌نگ

«عہولّاخان» «دزلی»، لہو دامہ نہی شاخ
 بہ تہ پردہ ماغی، کہ ردہ بی چہ رداخ
 چہ نی چہ نہ نہ فر، تہ نگچی تہ پردہ س
 تہ شریفش ناوہ رد، وینہی پیل مہ س
 ہات وہ ئیستقبال، بہ تہ ور ئیہراز
 عہرز کہ رد بہ «سہردار»، سہرو سہرئہ فراز
 مہ علووم «شیخ عوسمان»، ^(۱) شیخیش یقینہن
 نوور دوو دیدہی، «حسام الدینہ» ن
 بہ ہہ مہرای «سہردار»، تہ شریف ناوہ ردہن
 قہدہ مش بہ خہیر، موشہ پرف کہ ردہن
 مہ خسووسہن «سہردار»، بہ سہرداری ویش
 ئومیدہ وارم نہ بو، خساتر پیش
 مہ بو نہ ہاری، مہیل کہرن وہرن
 بہ عد بہ سلامت، تہ شریف مہ وہرن
 مہ منون لہ گہ رمی، خہدہو خوّلک و خوّت
 نہ ہار مہ وہریم، وہ یانہی بابوّت
 وات «عبدالله خان»: جہناب «شیخ عوسمان»
 بہ درہ قہمان کہر، تا مال «مہحموودخان»
 چساک مہردانہی، ویش دا لہ کہ مہر
 وہ فہرموودہی شیخ، فہوری کفت وہ بہر
 راہی بین بہ راہ، پیادہ و سوار
 یاوان وہ دزلی، شیخ چہنی «سہردار»

«عبدالله» ته‌شریف، وه لای بابوش به‌رد
 ئامای میهمانان، عالی عه‌رزش که‌رد
 ساز و ده‌وَلێ، مه‌حز ئیفتخار
 ژه‌ندن به‌ خه‌یره‌مه‌قده‌م په‌ی «سه‌ردار»
 «مه‌حمودخان» فه‌رماش، ئاو‌ه‌ردن نه‌هار
 مه‌یل که‌ردن وه‌ردن شیخ چه‌نی «سه‌ردار»
 به‌عد سه‌رف نان، نه‌هار و چایی
 خو‌احافزی که‌ردن، فه‌وری بین پایی
 «عه‌ولاییگ» به‌ مه‌یل، وه‌ش ئامایی که‌رد
 «سه‌ردار» له‌ ده‌ربه‌ند، «دزلی» پایی که‌رد
 هی‌مان گوم نه‌وی، خو‌هر له‌ په‌ناگا
 یا‌وایم وه‌قه‌لای، سان «قه‌لاگا»
 شین وه‌ دی‌واخان، چ شر و وپی
 له‌پی گلی‌م و پ‌لاسه‌ شرپی
 «سان» ده‌ستوورش دا، ئاو‌ه‌ردن شامی
 چ شامی چون ویش، نه‌پوخت و خامی
 هه‌ر که‌مه‌که‌رد، سه‌یر، وه‌ ته‌رز و تفاق
 تا لوقمه‌ مه‌وارد، مه‌که‌رد ئیستفراق
 نه‌خه‌فتیم ئه‌و شه‌و له‌به‌ر که‌یک و موور
 ویا‌رایم هه‌ر حال، زندانی ده‌ستوور
 سه‌حه‌ر خو‌هر کی‌شا، گو‌شه‌ی چون ئاهر
 فه‌رش گه‌رمی وست، له‌ به‌رو باهر
 به‌نه‌بار که‌ردیم، هه‌ر به‌و به‌یانی
 بی‌چایی بی‌نان، بی‌به‌رقلیانی

نہوان سوار بین، خوار و خوف لہ دل
 وہ من نشان دان، ملہی «سوور کہول»
 لہ پایین ملہ، دہرہ و دولی وہن
 بہرہو بیاوان، چول و هولی وہن
 مہویہری مہشی، باغ و ناوی ہن
 دور لہ ئابادی، یہک ئاسیاوی ہن
 ہر کام زو و یاوایم، نر شو بو نر پو
 مہبو بگییریم، لہو یاگہ مہکو
 وہ لیمان یاوا، نر شو بو نر پو
 مہبو بنیشین، تا یوتہرمان بو
 شہلاشان کیشا، ہدی کہردن لہ ئہسپ
 من وہ پیادہ، چون «نازہر گوشہسپ»
 وہ پای بی پٹلا، راہی بیم وہ دہو
 کو وہ کو مہشیام، چالاک تر لہ کہو
 تہی کہردم کووان، سہخت دور مہنزل
 تا یاوام وہ بان، ملہی «سوور کہول»
 سہرم سوہر مہندہی، ذات باری بیم
 چ ئساوی لہ سہر، ملہی جاری دیم
 مہکنیا لہ پیز، مہپیزا چون دور
 یخ مہکہرد لہ دہس، لہ نیمہ پوی ہر
 لہ تیف وینہی کف، بہرف سہرکاوان
 مہواتی شہمال وہ نہسیم تاوان
 سہیر و سہفای ئہو، ئاو و بہنہنہ
 مہواتی پیزہی، کوئی ساراوہنہ

چەندکەفیی وەرەدم، لەو ئاوە سەرە
 دەم و دڤانسم، هێمان پەر دەردە
 هەل نیشتم هەر وەك، هەرەس لە سەردا
 دی دەسم لە دەس، زندهگی بەردا
 تەنیا و نابەلەد، بێ ئاو و بێ نان
 پاپەتی کەفتمە، بەر و بیاوان
 ساعەت سی لە شوو یاوام وە باغی
 هیچ نەدیم بە غەیر، شوڵی چیراغی
 هەوا مۆنقەلب،^(١) تارێک و تار بێ
 جەم جەم نەوین و پرا نادیار بێ
 وەخت بێ مشووش، بو فکر و هوشم
 تەقەئ نال ئەسپ، ئاما وە گووشم
 تا خوێم سوار، کێن و چ کارەن
 «کەرەم خان» واتش، شیخ و سەردارەن
 «کەرەم خان» واتش: «ئامیرزا»^(٢) ئەحمەد
 یا خودا هەرگیز، نەنالی وە بەد
 تەنها و پاپەتی، وە پای پیادە
 چون شیر شکارت، کەرەدن بە وادە
 «سەردار» وەش ئاماش، لە بێ باکی من
 ئافەڕینش کەرد، لە چالاکی من
 هەوا تۆف تەلخ، سەخت دل لەرزان
 وە چ تەرزئ شین، وە «گەلاتەرزان»

١- مەبەست هەروروەهە لآو تاریکە شوو سەرمایە.

٢- ناوی هۆنەرە.

سه حر سوار بین له «تاله بهران»
 نه هار له «تیزتیز» شام له «ناره نان»
 «شیخ» شی وه مه سجد، بهری جه ماعت
 «سردار» له مالی، کهردش ئیسراحت
 سه حر خوه ر له کو، گوشه دا نیشان
 سه رزه مین وه بهر، بهر ویش پوشان
 «شیخ» له خه وه لسا، بهر ماش به «سردار»
 مه بو مه نسووبان، که ریم خه بهردار
 مه خفی دوو به دوو نامه یه نسوسان
 دان وه یه که نه فەر، بهرد بهی «کوردسان»
 خانان «نهرده لان»، «وه کیلی» یه کسه
 با دهم و دسگا، کهردن باخه بهر
 چون نه وان دلسوز، دوس «سردار» بین
 بهی به زیرایی، «سردار» سه وار بین
 به گ و به گزاده، خان و خه وان
 «ئاسف نه عزمی» و «موشیر دیوانی»
 «میرزا علی خان»، با «میرزا جافر»
 که مه به سه بین، ناماده و حازر
 شیخ موخته هد، ئیمام «مهردوخ»^(١)
 فازل کامل، پسر که مال شوخ
 موفتی موفتیان، قوزات قازی
 بهی دیده ن «شیخ»، گشت شین وه پازی

خورد و که‌لان، و ئوناس و زکوور
 له شار به‌رئامان، وه شادی و سروور
 ده‌رویش و سوّفی، پوْشان پروی زه‌مین
 به یا «غهموس» یا «غهموس»، یا «حسام‌الدین»
 سه‌یید و ده‌سته‌ی، عوله‌ما وه سه‌ف
 ده‌رویش یا «عه‌لی»، مه‌ده‌د، دای له ده‌ف
 به زکر و ته‌وحید، وه ته‌ه‌لیله‌وه
 وه ته‌پل و به‌یداخ، وه ده‌ف‌لیله‌وه
 سه‌یحه مه‌کی‌شان، گشت له شه‌وق شیخ
 وابی «ئاویه‌ر» به‌ر به‌یۆ له بیخ
 «شیخ» چه‌نی «سەردار»، با جه‌معی خاسان
 نام حق به‌ردن، پروو به «کور‌دسان»
 وه به‌ده‌ره‌قه‌وه، ئامان دی وه دی
 وه ئیه‌رازه‌وه، هه‌تا وه «سه‌رنوئی»
 «سه‌رنوئی» یه‌کسه‌ر، تا سارای «که‌می‌ز»
 غول غوله و غه‌وغا چون پروی ره‌ستاخیز
 سه‌یید و شیخ و ئوده‌بای شه‌ریف
 نه‌عیان و نه‌شراف، سان دان وه ره‌دیف
 «شیخ» وه شه‌هامه‌ت، «سەردار» وه ته‌مکین
 وه ئیکرامه‌وه، پیاده بین له زین
 «شیخ» چه‌نی موّفی، خوه‌لاسه‌ی که‌لام
 ته‌شریف به‌رد وه جه‌مع، عوله‌مای نه‌علام
 «سەردار ئتسار»، په‌ی «سەردار په‌شید»
 فه‌رما نه‌وازان، سروود ئومید

«سەردار» وه مه‌رام، ئومێده‌واری

که‌ردش له‌و سەردار، سپاسگوزاری

به‌عد با ئه‌عیان، نوجه‌با و نه‌جیب

ده‌ست مووبه‌ت دان، یه‌ك یه‌ك وه ته‌رتیب

«والی» به‌گه‌رمی، با ئه‌عیان شار

ته‌وازوع که‌ردش، بی حه‌د و شومار

به‌سه‌فا و سه‌لام، به‌مه‌یل و گه‌رمی

ده‌ست یه‌ك گرتین، گو‌شان وه نه‌رمی

وه‌کیلی ته‌هیه‌ی، نه‌هار گه‌رده بین

ئه‌سباب و ئاشپه‌ز له‌پیش به‌رده بین

ئه‌و پۆژه داشان، عه‌جەب نه‌هاری

به‌ته‌کمیل نه‌هار، دوو سی هه‌زاری

به‌«والی» واتش، «سەردار ئیتسار»:

به‌فه‌رما ته‌شریف، به‌وهریم وه شار

گشت وه یه‌ك سه‌دا، نام حه‌ق به‌ردن

ئه‌عیان و ئه‌شراف، حه‌ره‌که‌ت کردن

وارد بین وه شار، ده‌س ده‌س و سه‌ف سه‌ف

سەردار ته‌شریف به‌رد وه مال «ئاسه‌ف»

وات: «میرزا ئه‌حمه‌د»، جایه‌ به‌دن پیش

خه‌سته‌ن ده‌خیلن، به‌د نه‌گزه‌رو لیش

په‌ی په‌زیرایی، به‌ته‌ور ته‌کمیل

سپردن به‌ده‌ست، «نایب ئیسماعیل»

خه‌وش گوزه‌شت له‌ئه‌و ماله‌ شه‌ریفه

له‌په‌زیرایی، «خاتوون هه‌نیفه»

وە شەوان لە کەیف، بەیت و هۆرە بیم
 وە پۆژا سوار، ئەسپە بۆرە بیم
 بەک و دوو حەفتە، ئیسراجەت کەردم
 بەک نان و ئاوێ، وە پاجەت وەردم
 شەوێ نیشته بیم، وە سەرئەفرازی
 چەنی هام دەمان، مە کەردم بازی
 «نایب ئیسماعیل» چەنی «معمارپوور»
 تەشریف ئاوەردن هەر دوو وە زەرور
 «نایب ئیسماعیل»، یاوا وە مەنزل
 شکوفا و غونجەیی، لەب باز کەرد چون گۆل:
 سەردار دەستوورش، دان وە «معمارپوور»
 بشۆ وە مەنزل، «نایب» بێ قسوور
 «ئامیرزا ئەحمەد»، بێدار کەر لە خەو
 وە دەوان وە لام، بـااوەرە ئیمشەو
 مینچ هەر ئەو شەو، مەردانە دەستوور
 بشیم وەلای سەردار، چەنی «معمارپوور»
 «والی» بەو پازان، شیرین تەر لە قەن
 فەرماش فەرزەنم، فەرزتەر لە فەرزەن
 بەرحەسب دەستوور، «پەزای پەهلەوی»
 وارس تەخت و تاج خەسرەوی
 وە ماشین «سەردار ئیتسار» وە جەخت
 حەرەکت کەڕیم، بشیم وە پای تەخت
 خەیاڵم ئێدەن، بە تەندرووسی
 بەرووت وە هەمپرای، وێم وە خسووسی

«إنشالله» من هم، به قدر کافیت
 نه‌گه‌ر نه‌مردم، مه‌دم ته‌لافیت
 توو «که‌ره‌م‌خان»، «که‌ریم» نو‌که‌رم
 پازی، ناپازی هه‌رسی مه‌وه‌رم
 «ناکه‌ریم» به‌رووم، نه‌لبه‌ت په‌ی کاران
 «که‌ره‌م‌خان» وه‌ نه‌سپ، به‌یو وه‌ «تاران»
 سه‌حه‌ر خوه‌ر له‌ کو، به‌ر ئاما وه‌ به‌ر
 روشن‌که‌رد وه‌ نوور، سه‌حرا و ده‌شت و ده‌ر
 فه‌وری به‌ ده‌ستور، «سه‌ردار ئیتسار»
 ئاوه‌ردن ماشین، وه‌ جه‌خت بین سوار
 «سه‌ردار» له‌ مه‌ردم، خواحافزی که‌رد
 به‌ سه‌ر شاد وه‌ تو‌ی ماشین ته‌شریف به‌رد
 وات: وه‌ «ئیسمایل»، ماشین ناگر که‌رد
 ته‌ن وه‌ ده‌س ته‌قدیر ئیلاهی سپه‌رد
 ماشین ناگر بی، نام حق به‌ردیم
 ږوو به‌ «هه‌مه‌دان»، حه‌ره‌که‌ت که‌ردیم
 شه‌و له‌ «هه‌مه‌دان» ئیسراحت که‌ردیم
 سه‌حه‌ر سو‌ب‌خانه به‌ راحت وه‌ردیم
 په‌وسه‌ په‌ی ته‌قدیر، حه‌یی لایه‌نام
 ماشین‌مان له‌نگ بی، له‌ مینگه‌ی نیمام
 بیست و چوار ساعه‌ت، ماشین‌مان له‌نگ بی
 له‌ له‌نگی ماشین، خولقمان ته‌نگ بی
 ږاننده ته‌واو ماشینش واز که‌رد
 بی‌عه‌یب که‌رد و به‌ست، په‌روانش ساز که‌رد

فهوری ئاگر کهرد، خاس تر له جاران
 حه ره کهت کهردیم، یاوایم وه «تاران»
 ماشین له کووچه و پهس کووچه بی ره
 تا شین وه ده رمال، «حاجی موعته مه د»
 «حاجی اسدالله، خان موعته مه د»
 په زیرایی کهرد، بئ حه ساب و حه د
 له دوا ی یه ک حه فته، خاس وه خاتر جه م
 شین بین وه میهمان، «سه ردار موعته زم»
 «ئاسف» له «سه ردار»، خوش ئامه د که ردش
 وه ئیکرامه وه، وه مه نزل به ردش
 فرماش به «سه ردار» جه ناب «ئاسف»
 بشین وه دیدنه حه زه رت ئه شرف
 ئه سباب سه فەر، کهردن جه م ئاوهر
 وات: «عبدالله بیگ»، دورشکه باوهر
 دورشکه ی شه خسی، «ئاسف» ئاوهر دن
 قه ده م خه یر وه تو ی، دورشکه به ردن
 من هم شیم وه لای، دهس دورشکه چی
 دورشکه چی فه وری، دهس دا وه قه مچی
 «سه ردار» و «ئاسف»، چون باش دلیران
 ده ستوور دان هه ی کهرد، پروو به «شه میران»
 ته فریحن ته شریف، تا «قولهک» به ردن
 په شیمانۆ بین، عه قه ب گهرد کهردن
 «سه ردار» فکرش کهرد، په ی حه ل مو شکل
 سه لاحش زانا، به یۆ وه مه نزل

وه ئه نديشه وه، وه بيم و ئنوميد

خه وه نه كهرد نه وشه وه «سهرداره په شيد»

وات: «ميرزا نه حمده»، جام جهم ناوه كهر

دور شكه‌ى مه خسوس، پهيدا كهر باوه ر

فهرما دور شكه چى، نامش «نادر» بى

به نه مر «سهردار»، فهورى حازر بى

«نادر» دروشكهش بهرد، وه بهره بهره

سوار بين و شين، وه دوو نه فهره

ياوايم وه «تهجرش» نه هارى وه رديم

هه تا ساعهت سى، ئيسراحت كه رديم

سوار بين و شين، ههر دوو وه نازاد

هه‌ى كه رديم له نه سپ، تاوه «سه عذاباد»^(١)

به شادى و سروور، به كهيف و ده ماخ

وه ده ماغه وه، پياده بين له كاخ

خاستر له حاته م، بهور ده ريادل

به ئى په روا فهرما، په ئيس قهره وئ

ره ئيس قهره وئ، فهورى به گوستاخ

موعه په فى كهرد، «سهردار» بهرد وه كاخ

سهردار شى وه كاخ، نمونه‌ى به ههشت

له دواى گوشت و گوئى، زياده هاته دهشت

په ئيس قهره وئ، بانگ كهرد به پرووى باز

ههر يه كه چهنه ليره، به خشا به سهر باز

بی‌خۆف له ئازار، گرووی به‌دکاران
 خوهر غرووب نه‌کەرد، یاوايم وه «تاران»
 «سەردار» له شادی، واتش: ئه‌ی فه‌رزه‌ن
 دیاره‌ هه‌ساره‌ی، شانسی مان به‌رزه‌ن
 هه‌زرت ئه‌شەرف^(١)، له‌ پرووی عه‌نایه‌ت
 لوتفشی بی‌چه‌نیم، ئیمپرو بی‌غایه‌ت
 وات: هه‌ر دووشه‌مه‌، قه‌وڵ شه‌ره‌فی دهر
 وێت وه‌ مه‌جسه‌ین، موعه‌ره‌فی که‌ر
 له‌ ناو سەرداران، «ئیران» نادر به‌ر
 به‌ په‌زای ئه‌رم، هه‌ر ئان حازر به‌ر
 «سەردار» تا چه‌ند ماه، له‌ شار «تاران»
 به‌ شادی و نشات، به‌ وه‌ش و یاران
 نسان نه‌ما، «تاران»، کووده‌تا کریا
 «ئه‌حمەد شای قاجار»، دهر کریا بریا
 به‌ك هه‌فته «تاران»، وه‌ ئیفتشاش بی
 تا سپر سپری، به‌دکاران فاش بی
 ده‌سته‌ی ناپارازی جهمیان جهم وه‌ردن
 پروو به‌ مه‌جسه‌ین، هوجووم ئاوه‌ردن
 ژن وه‌ یا «حوسه‌ین»، مه‌رد وه‌ یا «عه‌لی»
 ئیجتماع که‌ردن، په‌ی شو‌رای ملی
 نامه‌ی ده‌عه‌وتی، ئاما په‌ی «سەردار»
 سوێح ساعه‌ت نو، بشو وه‌ ده‌ربار

فرقہی نارازی، ٹیغفالش کردن
 پھی شہرہ فیابی، بہ تالش کردن
 سوچ ساعت نو، «تاران» وہ تہم بی
 خائن و خادم، داخل وہ ہم بی
 بہ جووب و چماغ، بہ سیلہ و بہ موشت
 بہ شق و شہلاق، سہنگ و پارہ خشت
 پولیس وہ نہرمی، مہردمیش وہ رہق
 مہدانشان وہ ہم، وہ شہلاق و شق
 ناغافل سہدای، بوق ماشین ہات
 چ ہات، چ ماشین، شیر غورین ہات
 «رہزای پھلہوی»، پھیدا بی چون شیر
 دہست دا وہ شہمشیر، زہنندہی دلیر
 بہ «گوم شہو دوور شہو»، وہ پشتہ شہمشیر
 ہہی کرد لہ مہردم، شیر شیران گیر
 مہردوم وہ ناجور، سہنگ و پارہ خشت
 پیچان گریبان، «رہزاخان» وہ مشت
 بہ ناسزاوہ، لہ پرووی نادانی
 شکایت کردن، لہ بہر بی نانی
 «رہزاخان» وہ نہرم، وہ میہربانی
 واتش: مہترسن، لہ بہر گرانی
 نگہر نہرمدم، نان نہرزان کہرووم
 میلہت لہ زلت، نہجات مہدہرووم
 خہشن وینہی شیر، درندہی بی باک
 وہ شہامہت شی، تا مہجلس وہ تاک

«ببندید در ایمن تسویه را
 برونشان کنید این قبیله را»^(۱)
 مه‌ردوم «تاران»، وه مه‌ردی خه‌سان
 «تاران» ته‌سلیم بی، مه‌جلسان به‌سان
 حوکم حکوومهت، نزامی دریا
 «تاران» سه‌رتاسه‌ر، پوس‌به‌نی کریا
 سئ شه‌و و سئ پوژ، «تاران» وه ته‌نگ بی
 شه‌و و پوژ خاموش، چون شه‌وه زه‌نگ بی
 نه‌ته‌قی گاری، نه‌ئوتووموبیل
 نه‌شه‌هنه‌ی نه‌سپان، دورشکه‌ی شه‌کیل
 نه‌سه‌دای سروود، ئاوازه و مووزیک
 نه‌ئه‌هات له‌گوش، له‌دوور یا نزیك
 نه‌چرپه‌ی پووتین، نه‌کیفه‌ی چارشه‌و
 نه‌ئاغه‌کنار، خانم پیاده‌په‌و
 ده‌نگ ره‌قییان، برپا له‌گوزهر
 وه‌ك شار خاموشان، که‌س نه‌هاته‌ده‌ر
 مجلسان به‌سان، شو‌رشان به‌تال بی
 وه‌کیلان وه‌یلان، حالشان به‌د حال بی
 خادمان بی‌غهم، خه‌سمان خه‌سته‌بین
 بازارپان که‌ساس، دوکان به‌سته‌بین
 حوکم سادر بی، وا ده‌ستوور دریا
 خائینان له‌خاو غه‌فلت گیر کریا

هه وچى بى نه و بى، تاك و تووك كريا
 موخايف نه ما، پاك و پووك كريا
 له دواى سى پوژه، دريا ئازادى
 كووچه و خه يوان، بى وه ئابادى
 وه پارچه دى سى پهنك، بال به يداخان
 پازى او «تاران»، بى وه چراخان
 ره قاسان به ره قس، خواهش ئاوازه وه
 مه ره قان به دهم سوژ و سازه وه
 وه هه رجا مه دى، سه راسه ر سه ير بى
 گوشه وه گوشه، په رچم و ده ير بى
 تاق نه سرت به سى، به دى باى په نكین
 «تاران» بى وه خولد، فرده وس به رين
 نان وه بار بريا، مه نزل وه مه نزل
 موهر «په هله وى»، كريا بى چون گول
 ميلهت وه نيمهت، خاس بى نياز بى
 دهر مه جلس به پرووى، مه جلسيان واز بى
 ئاراي عموومى، وا ته شكيل كريا
 په دى شامى وه ناو «په زاخان» دريا
 بهك «موحسين» نامى، كوردسانى بى
 پوليس مه خفى، شه ره بانى بى
 هات وه لاي «سه ردار»، وه ئيكرامه وه
 عه رز «سه ردار» كه رد، به پرووى فامه وه
 وات: جه مئى جه من، له شه ره بانى
 موته زرتن، خان و خه وانى

په‌ئیس نه‌زمیه، هاله ئی‌تزار
 تاملاتی بکاله سردار
 به‌لام مه‌تاوی، تهنه‌نه‌فری
 باوهری چهنیت پهری خه‌بری
 به‌گرمی و نه‌رمی، به‌چهرب زوبانی
 «سردار» وادار کرد، پهی شه‌ره‌بانی
 «والی»^(۱) وه‌به‌نده، وه‌ی ته‌ور دا ده‌ستور
 وات: «نوحه‌ده» چهنیم، تو‌بو دوور وه‌ دوور
 تاشین وه‌ حیات، نه‌زمیه غافل
 فه‌وری ده‌ستور دا، په‌ئیس قه‌ره‌ول
 ئی‌جازه نه‌دان، من بچم وه‌ ناو
 فه‌قت سردارم، هر مه‌دیا وه‌ چاو
 تابه‌ردن وه‌ دهر، ئوتاقی به‌سته
 دیم که ئاوه‌ردن، کلیل یه‌ک ده‌سته
 ئوتاق باز کریا، سردار شین وه‌ ناو^(۲)
 من جواو کردن، به‌ته‌ور ناحه‌ساو
 من ته‌نیا که‌فتم، «ئاکه‌ریم» گوم بوو
 «که‌ره‌م‌خان» وه‌ نه‌سپ، له‌ «تاران» دهر چوو
 «سردار» گیریا و ماوه ته‌نیا خوم
 نه‌شن شه‌رح حال، به‌دبه‌ختیم بده‌م

۱- مه‌به‌ست «سردار په‌شیده».

۲- «سردار په‌شیده» ماوه‌ی هه‌ژده سال تا خه‌رماتانی ۱۳۲۰ی هه‌تاوی له‌زین‌داندا پایان‌گرت، دوا‌ی نازاد بوونیش تاکاتی مهرگی (۱۳۴۲) هه‌ر له‌ ژیر چاو دیری‌یان دا بووه.

من مامۆ له مالى، «سەردار موغەزەم»
 نان بى وه غوسسە و خوەرەك بى وه غەم
 هەركەسێ نانى، ئەسەند ئەموینی
 وه حەسەرەتەوه، ئەكەفتمە شوینی
 كەس نەوى خەزەمت، بكە وه سەردار
 مەوازیى ویت بو شام و نەهار
 وه ئیلا ئەو وەخت، پۆزگارم بى
 تەمەنم له بیست، وەخت كارم بى
 نانیان ئەدا پێم، ئەمەرد بو سەردار
 پۆزێ دوو دەفە، له شام و نەهار
 نانێچ نە ئەوهن، وافر و خاسو
 دوو بېرشت نان و جاموولكەى ماسو
 نەیانوت فرەس، بەسە نانهكەى
 خوەشت تێر ئەخۆى له پاش خوانەكەى
 پرووت و قووت كەفتم، داپزیام وەك گال
 لیباسم دپیا، كراس تا شوال
 وەك موجهسەمە، بى حال و هەوال
 وه سەسەر بى زوان، ئەگە پيام وەك لال
 ئەچوومە مەتبەخ، بزان و نەزان
 ئەگە پيام بۆنان، لیوارەى قازان
 بى نان وه برسى، وه بى پاره و پوول
 سەربى وه گزگل، مل بى وه مەفتول
 بىم وه ئیسكلت، وشكۆبیم له پۆس
 نەمیان ئەناسى، چ دوزمەن چ دۆس

دهس بی وه مه‌قاش، دهست وافوورکیش
 ران تهق و رهق بوو وهك ئاسای ده‌رویش
 نه هوش و نه گوشت، نه فیکر و نه فام
 له سه‌رم به‌سیا، ده‌ر دونیا ته‌مام
 چاره‌م ناچار بی، نه‌ما پای ته‌دبیر
 استغفرالله، خودام شی له ویر
 لیو وشك و بی خوین، زوان وهك پلاس
 ره‌نگ له پرووم، به‌ریا، وهك دیو ده‌واس
 نه شوخی و سوحبت، نه قسه و نه باس
 نه عیشت و نه شوق، نه هوش و حه‌واس
 لووت هه‌لپیکیاگ، چاو قوول و بی‌نوور
 ته‌شخیم نه‌ما، نزیك یا له دوور
 دگان تهق و رهق، هه‌ر چه‌قه‌ی نه‌هات
 وه حهق و ناحهق، هه‌ر ته‌قه‌ی نه‌هات
 نه پروی سوالم بی، نه عاده‌ت دزی
 پال دام وه پالشت، که‌ساسی و کزی
 ماه نازه‌ر بی‌و، سیسه‌د و چوار^(۱)
 که‌فتم و توپ دام، بی‌پای پوزگار
 بی‌یار و یاره‌ر، بی‌هه‌وال پرسى
 شه‌ش مانگ له «تاران»، مامو وه برسى
 مات و مه‌لوول و داخین و په‌شیو
 خوار و غه‌مین و بار غه‌م وه لیو

یہك پڑوہ مہئیوس، تہ گہ پریام خجل

بیریا بی ئومید، زندہ گیم لہ دل

پراگم کفت وہ ناو، باغہ تہ ناری

دیم شہ خسی تہ نیا، ہا لہ پای داری

سلامی کردم، سہری ہل وری

ہہ وال پرسی کہ رد، وہ زوان کہ لہو پری

وت: خہک کوورہیت، مہ شغوول چ کاریت؟

دہردت، مہ رہزت، تہ پرا تہ وگاریت؟

وتم: لہ مہ رہز، تہ پرا تہ پرسی

من دہردی نہ یرم، بہ غہ یر لہ برسی

وت بوویش بزائم، تہ پرا ہاتیتہ؟

کارت چہ بیہ، مہ رنہ ہاتیتہ؟

وتم: من ہہ مپرای، سہردار پہ شید بیم

سہردار گیریا و من نائومید بیم

وا دل داریم دا، وہ ئارہ زوی دل

وہ دل دہسم گرد، بہردم وہ مہ نزل

وت: خولا مہرگم، بیہیت وہ کہ لہو پری

شہرو پیرم گشت، لہ بہرم دہری

تہو یہك دہس لیباس، تہواوی دا پیتم

نہ ہار، چلاوو کہواوی دا پیتم

نامت تہ پرام بووش، با نہ چیت لہ ہووش

مہ بادا نامت، بکہم فہرامووش

وتم: پیتم ئیزن، «تہ حمہد داواشی»

وت: منیچ «فہرج خان، مہنش باشی»

تجازہ بگر، ہر پروژ لہ «سردار»
 تہ شریف باروہ لام، چ شام چ نہ ہار
 ہر نان دلت بوو کلت کہ مہوہ
 بہند بہ دبہختی، ملت کہ مہوہ
 وتم: دلہم ہس وہ سرئہ فرازی
 وہ شہرتی «سردار»، نہ بو ناپازی
 شوونت مہ زانم، خوہم مامہ شوونت
 عہرز «سردار» کہم، وہ عہزم چوونت
 یہ ماوا و مہ نزل، یہ ئوتاقمہ
 تہ عارف نیہ کہم، یہ ئہ خلاقمہ
 وت: من و «ئہ میر، مہ خسووس» کہ لہور
 «سردار موقتہ در»، شیر شیران دہ
 بہر بہر دہ، «سالار زہ فہر»
 تہ حت نہ زہریم، ہر چسوار نہ فہر
 مانعی نہیری، نہر پروژ بوو نہر شو
 ہر نان تواستی، تہ شریف بارہ و بہو
 دہ توومان پوول، سفیدی دا پیتم
 چمان یہ ک عالم، ئومیدی دا پیتم
 ہاتم بو مہ نزل، بہ شادی و سروور
 گوول لہ دہ ماغم، نہ واریا لہ دوور
 نہ وکہران ئاسف، لہ دہ ورم جہم بوون
 منیان دی، مات و مہ بہوت غہم بوون
 وتیان: کی دای پیٹ، ئی گشت لیباسہ
 وا پاک و تازہو تہ میز و خاسہ

وتم: جه‌وانی دانا و جه‌وانم‌رد
 نووسیم بۆی جواو کاغه‌زی وه‌ فرد
 دای پیم له‌ سله‌ی، فهردم بئ‌قه‌یاس
 به‌ ره‌سم پیشکش، چ‌ پوول‌ چ‌ لباس
 وتیان: شاعیری، بانه‌زم و فهردی
 وتم: ئه‌لبه‌ته، وه‌ زوان «کورده‌ی»
 داوایان لیم کرد، هه‌ر یه‌ك بۆ‌فهردی
 هه‌ر یه‌ك وه‌ نیشتی، هه‌ر یه‌ك بۆ‌ده‌رده‌ی
 منیچ هه‌ر یه‌كی، وه‌ مه‌قام خوه‌ی
 وتم: بۆی فهردی وه‌ مه‌رام خوه‌ی
 مه‌خسوس «حه‌سه‌ن خان»، شیر به‌چه‌ی بابان
 با شه‌ئن و شه‌ره‌ف، نامی و نوکته‌دان
 وه‌ عززه‌ته‌وه، با وه‌قرو وه‌قار
 وتی: پیم «ئه‌حمده‌»، مه‌به‌ر خاتر خار
 خاس تر له‌ برای، میه‌ره‌بانمی
 له‌ شام و نه‌هاردی هاوخوانمی
 چووم بۆ‌لای «سه‌ردار» وه‌و ئه‌ساسه‌وه
 به‌ که‌یف و ده‌ماغ وه‌ لیباسه‌وه
 «سه‌ردار» خوه‌شی هات، هه‌زی کرد وه‌ دل
 شکوفا شیوه‌ش، شیرین تر له‌ گول
 هه‌والی پرسی، جواوی فهرز بی
 به‌ئ‌ن ماجه‌رام، «واجب‌ المرص» بی
 به‌یان واقیم، هه‌رز سه‌ردار کرد
 سه‌ردارم له‌ کار، خوه‌م خه‌به‌ردار کرد

«سەردار» وه شیرین، شەکەر پازەوه
 نەوازش فەرما، بە پووی بازەوه
 حەبسم مەوه‌قەت، کارم مەجهوولە
 «داواشی» بۆ تۆ مات و مەلوولە
 «فەرەج خان» بێرە بکەم دیداری
 هیچ بێ مەیل نیەم وه ئیفتیخاری
 بە پەزای «سەردار»، بە شادی و باشی
 فەوری هاوردەم، «خان مەنش باشی»
 تا سەرداری دی، «فەرەج خان» وه مەیل
 عەرز تەعزیم کەرد، خان خاتر کەیل
 سەردار نەوازش، کەردش وه نەرمی
 دەست «فەرەج خان»، گوشا وه گەرمی
 وات: «ئەمیر مەخسوس»، «سەردار موقتەدەر»
 وه زعیان چۆنەن، با «سالار زەفەر»
 «سەنجابی» و «کەلهوڤ»، چۆار نەفەریم
 لە باغ دوساخ، تەحت نەزەریم
 «سەردار» وات: من و «خان قەرەداخ»
 هاین لەم ئوتاقە، حەببین وه دوساخ
 ئەلبەت بۆ «نوحەد»، پا و پلی ئەکەیت
 وه چ وه سیله، خاس کلی ئەکەیت
 نەسپ «سەردار» و «سالارە زەفەر»
 نامادە کەردن، پەیی پاگەیی سەفەر
 ئەمانەت ئەدەم، وه «کاکە مووسی»
 مەوازیی ویت، خاس وه درووسی

خزمه‌ت کاری ویت، خاس تر له نوکەر

پوانه‌ی بکات، تا وه «پوانسه‌ر»

فه‌رمووی: مه‌منوونم، له ئیلتفات

خوهشم پی‌گوزه‌شت، له ملاقات

انشا الله «نه‌حمده»، سوپح ساعت هه‌شت

ئه‌تیرم فه‌وری، بی‌نیتره‌ته ده‌شت

«سه‌ردار» وه چه‌زین، «فه‌ره‌ج خان» عاجز

هه‌ر دو دل‌ته‌نگ بین، له خودا حافظ

«سه‌ردار والی»، به‌نی‌نه‌رده‌لان

ده‌س به‌رد بازی کرد، قو‌لف چه‌مه‌دان

چه‌ند ده‌س لی‌باسی، جورا‌جۆری بوو

تووسی و عه‌نابی و مشک‌ی و مۆری بوو

فه‌رمووی پیم «نه‌حمده»، کامیان بۆت خاسه‌؟

کام په‌سه‌ند نه‌که‌یت، له‌م گشت لی‌باسه‌؟

فه‌وری جو‌اووم‌دا، وا وه شتابی

عه‌رز‌که‌ردم قوریان، په‌نگ عه‌نابی

بۆ به‌ك «قل هو الله»، کردی و وه به‌ری

که‌ندی و دای وه من، له پووی سه‌روه‌ری

فه‌رمووی: نه‌ژنه‌فی، چه‌رفم خاتره‌جه‌م

ئه‌چه‌ته‌ خزمه‌ت، «سه‌ردار موعه‌زه‌م»

ئی‌جازه نه‌گریت، ده‌سی ماچ نه‌که‌یت

خودا‌حافظت، زووتر قاچ نه‌که‌یت

ده‌ست سه‌ردارم، ماچ کرد وه گریان

دل‌ته‌ر له سه‌نگ‌بی، مه‌که‌رد وه بریان

سووره‌تمی ماچ کرد، ده‌سمی گرد وه دهس
 به په‌زا و په‌غبه‌ت، کردمی مه‌ره‌خه‌س
 مه‌ره‌خه‌سیم خواست، له ئاسه‌ف نه‌عزه‌م
 لوتفی پی‌م فەرموو فراوان نه‌ک که‌م
 «خه‌سره‌و» ی هه‌نارد، فه‌وری هاته‌ پیم
 بو‌خه‌رجی پینگه، دوو تمه‌نی دا پی‌م
 تا‌گه‌یم وه باغ، دیم «کاکه‌ مووسی»
 حازره با ئه‌سپ، خاسه‌ی خسووسی
 «فه‌ره‌ج خان» ته‌شریف، ئاوهرده‌ وه مه‌عقوول
 دا پی‌م جفتی که‌وش با سی‌تمه‌ن پوول
 فه‌ره‌نجی‌یه، خاس، «سالاره‌ زه‌فه‌ر»
 قرمزی بالدار، دا پی‌م کردمه‌ به‌ر
 دوو‌گوش کاکه‌مووسی گرد وه دهس
 فەرمووی ئه‌لبه‌ته، خاس هه‌وه‌ست هه‌س
 «ئامیرزا نه‌حمده‌»، تا وه «پوانسه‌ر»
 خزمه‌ت کاری بیت، خاس تر له نه‌وکه‌ر
 سوار بین وه جه‌خت، پا‌نایم له پکاو
 نه‌ وه پۆ ئارام نه‌ شه‌و که‌ردیم خاو
 هه‌ی که‌ردیم له ئه‌سپ، تون خه‌یز نالدار
 په‌هوار پاسب، خاس تر له بالدار
 نه‌و پۆ پا‌که‌ردیم، خوه‌لاسه‌ی که‌لام
 شه‌و مه‌نزلمان بی، وه مینگی ئیمام
 نه‌وپۆ سوار بین، به‌رشین له پای ته‌خت
 پازده شه‌بو پۆ، مه‌پانایم وه جه‌خت

یاواین وه «سه‌هنه»، ئاخ‌ره وه هه‌ر حال

بئال نه‌سپان دایم، مه‌یله و «چه‌مچه‌مال»

دوازده‌ی زمان، عه‌ید یاران بی

هه‌وا موخالف، نم‌نم یاران بی

بی وه په‌فیکمان، «ئامیرزا سه‌فده‌ر»

خولکمانی کرد، خاس چون براده‌ر

کاکسی وتی وه‌خت، سه‌یدمه ئیمشه‌و

فرسه‌ته نه‌چم، عه‌یدمه ئیمشه‌و

ئییجازه بده، «ئامیرزا سه‌فده‌ر»

سو‌یج زوو تیمه‌وه به‌ر له لیزگ خوه‌ر

وت: نه‌چی بچۆ، موشفیت نیمه

چون هاو مه‌رام، و په‌فیت نیمه

نو مه‌چی وه مال، دۆس حه‌قیقت

«ئامیرزا نه‌حمده»، ناکا په‌فیت

نه‌وشه‌و خوه‌ش گوزه‌شت، له مال «سه‌فده‌ر»

نیشتم نه‌خه‌فتین، تا واده‌ی سه‌حه‌ر

گا به‌یت گا هۆره، گا کتاب خوانی

مه‌ردم ده‌عوته بی، گشت وه میهمانی

«سه‌فده‌ر» سه‌وفاتی، بۆم گرد و زایه‌ر

کشمیش شیرین، سه‌وز «مه‌لایه‌ر»

یه‌ك جفت جو‌راب، با جفتی ده‌سکه‌ش

وتی خوه‌ش هاتی، باز نه‌چیت وه خوه‌ش

«کاکه مووسی» هات، سوار بین وه تاو

نه‌هار نیمه‌پۆ، برردیم وه «ده‌راو»

خواردمان نہ ہار، لہ مال «قازیان»
 شام شہومان برد، شین وہ «رازیان»
 لہ مال «علی ثاغہ»، ئہ وقاتم تال بی
 خہستہ و نیمہ گیان، حالہ بہ دحال بی
 سہ حر بیدار بین، سویحانہ وہ ردیم
 ہدی کہ ردیم لہ ئہ سپ، نام حق بہ ردیم
 شہل و شہکت و شیویاگ و شر
 وہ ہر حال غروب، شین وہ «قولہ نگ بر»
 «کاکی» وت: برا، کارمان خراوہ
 دوسئی شناسی، نہ یریم لی ناوہ
 من وتم شناس، خامس ہس دوورہ
 «ئہودہ لیہ سوورہ» نامی مہ شہوورہ
 سہ لاحمان ئیدہن، ہر یہ ند تہ دیرہ
 ہدی کہین نہ وئسین، تا «جلوگیرہ»
 ئہ سپان داین وہ بہر، ہدی کہ ردیم وہ دہو
 گہینہ مہ نزل، ساعت سی لہ شو
 «ئہودہ لی» ہلسا، لہ خہو بیدار ہوو
 چمانی خہوہری، لی ئاشکار ہوو
 نساhtامان کرد و فہوری بسین سوار
 وہ سوجہت کردن، تا وہ «شاہ گودار»
 پرووی یہ کتر بو ساین، وہ ک برای گیانی
 ئہ سپ خہوی دا بہر، بو «قلیج خانی»
 من وہ پیادہ چون شاتر وہ شساد
 نہ ہارم ہاورد، وہ «مسکین ناباد»

«شرف الملوك» بہو میہرہ بانی
 خوش ہاتی فہرموو وہ خوش زبانی
 لہ دواۓ تہ کریم و عہرز سلامی
 لہب باز کرد چون گول، وہ خوش کہلامی
 ہر نیمرو باوکت، وہ خہ یال تو
 ہاتگہ ہا لہ گرہ، بو ہوا ل تو
 دانیشہ نیستہ، نہ نیرمہ شوینی
 ساق و سلامت، بیت و بیوینی
 ہناردی فہوری، موژدہ یان بو برد
 باوکت لہ خوشی، فہوری غشی کرد
 خوم ہلسم و چووم، شاد بووم بہ دینی
 تا دیم و کہفتم، بو سام زہ مینی
 نہو ہم منی دی، چون گیان شیرین
 شوکر حق کہ ردش، پیر صاحب دین
 دہردم دہوا بی، ساکن بی نیشم
 شاد بیم بہ دیدار، نہ قرہبا و خویشم
 پہردہی ہم و غہم، پارہ بوو دپرا
 تیر نانم خوار دو ناواتم برپرا
 بچین وہ سہر بہ حس، «پہلہوی تیران»
 چون نابادی کرد ویرانہی ویران
 نہزم نزام دا، قودرہت وہ لہ شکر
 کہفت وہ فہراست، دانشگا و نہفسہر
 پہیمان نیقتساد، لہ گہل ہم مسایہ
 بہسا و تیرانی، گہ یان وہ پایہ

دہ ستور بھداشت، دا وہ بھداری
 شار و خیوان، کھردن گول کاری
 جادہ و خت ناھن، کیشا شار وہ شار
 بو بازار گھرمی، کھسبہ وتوجار
 تا سیسہ دو دہ، لہ پرووی ہوشیاری
 مہ شغول بی وہ کار، مہ ملہ کت داری
 فکر کھرد «نیران»، گشت عہ شایہ رہ
 کشت مہ زرعہ عی، دایہر بایہ رہ
 با شہور و تہ دبیر، نہ میران دہور
 دہ ستور مہ خفی، سادر کھرد وہی تہور
 بہ پھمز سپری، توپر دام نہ فسوون
 دایان لہ دہ ہول ساز کمیسوون
 لہ غہرب تا مہ شرق، جنوب و شمال
 وات وہ نہ میران، بافہ پرو نیقبال
 سہردار سہر نیل، «فارس» و «تورک» و «کورد»
 لہ «لہک» و لہ «لوپ»، لہ گھوورہ و لہورد
 مہ خسووسن سہ فحہی، غہرب نہ کرا دی
 شار و دھکدہ و وادی وئابادی
 «سہقز» و «سابلاخ»، «بانہ» و «مہریوان»
 نہوار مہرزی، شار «مہورامان»
 ختہی «خانہ شوور»، تا وہ «شیخ سلہ»
 «سہرقہ لاو» «جہیران»، تا وہ «نہزگلہ»
 «زہاوا» و «سہریل»، «قہسر» و «خہسرووی»
 وہ نہمر مہ تاع، «پہزای پھلہوی»

دہستور خلع سلاح گشت دریا
 «نیران» سہرتاسہر، خلع سلاح کریا
 «نیران» سہرتاسہر، گشت با خہہر بوو
 بہنای کمیسوون، مہرامی دہر چوو
 وہ دام تہ زویر، وا ئہفسوون کہردن
 لہم خہتہ مہنزوور، کمیسوون کہردن
 وتیان کمیسوون، فہرز و واجبہن
 وا وانمود کہرد، پہی مہواجبہن
 کہدخودا و نوکہر، بہگ و بہگ زادہ
 خان و خہوانی، گشت بین نامادہ
 لہ سیسہد و دہ، بیست و ہشت نازہر
 کمیسوون کہردن، نزام و ئہفسہر
 دہستہ وہ دہستہ، وہ بی چہن و چوون
 سوختہ وہ نوختہ، چوون بو کمیسوون
 بہعزی دہعوہت نہو ئہچوون وہ ناحق
 خویان داخل کرد، وہ چہند شہرہ شہق
 منیچ دہعوہت، بووم، نہلبت با تفہنگ
 شکاری دوورکوژ، دانسفہی فہرہنگ
 لہگہل ناغایان، گشت چوون بو «قہلا»^(۱)
 نساغافل کہفتین، وہ داو بہلا
 «یاوہر سہمیمی»، خاسمی ئہناسی
 فہوری لہو داوہ، کردمی خہلاسی

چون بەينى پۆسى، لە پروانسەرى
 لە حال و ئەحوال، من باخەبەرى
 سەرسەوز و بۆرچين، كەوك و مورخ و مېش
 شكار مەكەردم، مەوەردم پەرتش
 بانگى كرد و هات، يەك نەفەر وەكەل
 توفەنگم دا پىي، بى بەلگە و دەليل
 مەخفى و تى پىم، دەر چۆلە «قەلا»
 زوو وە سەلامەت دەرچۆ لە بەلا
 دەرچووم لە قەلا، پىنگە بەن و بەس
 گرتىيان فەورى، ھاوردىيان و پەس
 چوكر دەور «قەلا»، وە پۆست سەرياز
 بەسيابى نەوى، پاي عبور وە باز
 دەسم دا وە دەس، دوو نەفەر دژيان
 پروانەم كەردن، تا وە «خووش مەكان»^(١)
 وەختى بەرنامان، لە تۆي كەميسوون
 نۆكەران زەليل، ئاغيان زەبوون
 سەر كەميسوون، وا بەرمەلا بى
 «قەلاي جوانرۆ»، وە «كەريەلا» بى
 شتوور شيرين، شين فەرهاد بى
 واوەيلا و پۆپۆ، داد و بىداد بى
 يەكجار «حەبى خان»، پەي فەرزەندانى
 پياپەي مەكەند، لەب و دندانى

ناحه‌قش نه‌وی، دَل زه‌ده‌ی غه‌م بی
 فه‌رزه‌ناش گشت، وینه‌ی پۆسه‌م بی
 «سه‌لما» په‌ی «وه‌کێل»، «فاتمه» په‌ی «پۆسته‌م»
 ئه‌سهرین خوینین، مه‌پێزان وه‌ چه‌م
 «ئاسه» په‌ی «عزیز»، «ئاهوو» په‌ی «حه‌سه‌ن»
 «جه‌هان» په‌ی «حوسه‌ین»، مه‌که‌ردش شیوه‌ن
 راستی په‌ی ده‌رمان، یه‌ك ده‌رده‌دارئ
 له‌ کورده‌واری، نه‌ما سه‌رده‌دارئ
 به‌یگ‌زاده‌ په‌شیو خانان وه‌ خجَل
 وه‌ پای پیاده، که‌فته به‌رف و گل
 چوار چوار به‌ستن، سه‌ریاز دایه به‌ر
 وه‌ شق و شه‌لاق، تا وه‌ «پروانه‌ر»
 وه‌ ناز ته‌ن‌په‌روه‌ر، خان و خه‌وانی
 پا وه‌ بی پیلا، به‌رف تا زرانی
 سه‌ید و شیخ و ئاخوند و مه‌لا
 کی‌شان وه‌ك یه‌سیر، ده‌شت «که‌ربه‌لا»
 کی‌شان وه‌ که‌شان، خاتر په‌ریشان
 بال به‌سته و خه‌سته، تا وه‌ «کرماشان»
 حه‌بی کمبیسوون، «ئه‌زگله» یه‌که‌ر
 گردن هاوردن، نه‌و له‌مان به‌ده‌ته‌ر
 وه‌ك گه‌له وه‌ گه‌ل، کریانه گاراج
 بریا نه‌مه‌ند پای، ته‌دبیر و عیلاج
 سی‌پۆز له‌ گاراج، بی‌به‌رگ و پو‌شاک
 خه‌سته و نیمه‌مه‌رگ، که‌فتن له‌ پووی خاک

برا پہی برا، فہرزہند پہی پدہر
 رہ ستاخیزی بی، نہ وړو چون مہ حشر
 «کرماشان» یہ کشان، واوہ یلا و شین بی
 تہم غہم پوشا و کس کس نہوین بی
 لہ دوا ی سئی پوژہ، دہ ستور سادر بی
 ماشین سہوقی، حسہ بی حازر بی
 وہ ترک و وہ توّف، وہ بہرف و باران
 وہ ماشین سہریاز، بریان پو «تاران»
 ہہی پو لہ و وختہ، شین وہ تو ی ماشین
 بی وہ باوکہ پو، گشت دایان لہ شین
 ماشین کفہ پئی، بہو زہلزہلہی سہخت
 وہ چ سہخلہ تی، گہیین وہ پای تہخت
 یاوان وہ «تاران»، وہ خاتر ناشاد
 مہ جووسین بہردن، وہ عشرہ تآباد
 مہ غرب و مہ شرق، جنوب و شومال
 گشت وہ کمیسون، دریا گوشہ مال
 «سہقز» و «سابلاخ»، «سہردہشت» و «بانہ»
 ئااوہردن وہ زہرب، زور تازیانہ
 وہ گہلہ وہ گہل، پو قہ ساوخانہ
 قہ بوولیان نہ کرد، عوزر و بہانہ
 «سہردارہ رہشید»، ہات وہ ناویان
 چاوی کفہ وہ وہ زع، ناحہ ساویان
 سہردارانی دی، بال بہستہ و حہزین
 سہری تہکاندا، ہر وہ پی کہنین

له دواى يهك هفته، له باغ وه حش بين
 گشتيان جهم كردن و تهوهين و قين
 گشت له باغ وه حش، متهوه حش بين
 مات و مبهووت و بئ گيان و لهش بين
 فيشتهر بى فشار، خوف و بيميان
 تاده ستور دريا، بؤ تهقسيميان
 گشت له يهك بېرېن، پاره و پهيوسته
 گرو و گرو، دهسته و دهسته
 مهنموور مهخفى، سهوقى بى تايين
 نه پرسا له كهس، خادم و خاين
 ناوهردن ماشين، سهوقى وه جارى
 بئ خهبر له يهك، ههريهك بؤشارئ
 وه پهرت و پهلا، بهردن بؤشاران
 بهعزئ مستهوجب، ماوه له تاران
 نامدهى ده سال، له حهبا خهفتن
 نهلبهت بهعزئك يان، گوڤ غهريب كهفتن
 بهو تهوور بى تهقدير، سر سوبحانئ
 ههئ گريا ناگر، جهنگ جههانئ
 «ناسيا» و «تهفريقا»، و «نوروپا» يهكسه
 گوشه وه گوشه‌ى دونيا گرتنه بهر
 له بليسه‌ى بهرز، گاز ناگر خيژ
 سارا سووزان بى، سهما تهم نهنگيز
 دوود و دهمه‌ى توپ، بى وه ههوور شهپ
 پؤشا ناسمان، دونيا پهپ تا پهپ

له ناله‌ی کووس و ساز و بهرگ جهنگ
 دنیا و مافیها، بی‌وه شه‌وه‌زهنگ
 له گپه‌ی توپ و تسانک و ته‌یاره
 ئاگرواران بی، دنیا یه‌ک بباره
 چه‌ندین ده‌ولته‌تی، پازی و ناپازی
 ته‌سلیم بین وه نه‌مر، «ئه‌لمان نازی»
 «هیتلر» له «ئه‌لمان» سه‌درئه‌عزم بی
 شه‌رجوی شه‌رناشوی وینه‌ی نه‌وکه‌م بی
 سامان و سان دا سپای «ئه‌سکه‌نده‌ر»
 وست وه مه‌ترسی، دنیا سه‌رتاسه‌ر
 یه‌ک جار نوروپا، شەرق و غەرب یه‌کسه‌ر
 خاوحه‌رام هه‌ر شه‌و له تاو «هیتلر»
 گاز خه‌فه‌کون بووم نه‌ژده‌ری
 ناو ناوشکه‌ن سپای «هیتلر» ی
 فه‌رمان شه‌پدا، هه‌ر وه‌ک شیر نه‌پ
 ئه‌مر حه‌مله‌دا، له به‌حر و له به‌پ
 «ئینگلیس» و «رووس» و «ئه‌مریکا» یه‌کسه‌ر
 گشت بوون وه یه‌کی بۆ ته‌نیا «هیتلر»
 په‌ی جه‌هانگیری، «هیتلر» ته‌نگش بی
 له چه‌ندین لاوه، جبهه‌ی جه‌نگش بی
 «لنینگراد» گرد، جه‌نگ که‌فته «مسکو»
 «شه‌وره‌وی» بی‌شو، ئاوه‌رد وه ستو
 نه‌خشه‌ی مه‌رامی، ته‌سخیر «رووس» بی
 بی وه نه‌خش ئاو ته‌رحش مه‌عکووس بی

بئی جهنگ و داوا، بئی کینه تووزی
 «ئیران» بی وه پیل، فه تح فیرووزی
 وه ناگر جهنگ، دنیا پی ویران
 له سئی لاگوشه ی، کیشا وه ئیران
 «ئینگلیس» له جنوب، «شورهوی» له غه رب
 «ئهمریکا» له شەرق، داخل بین وه حەرب
 هه ر سئی وه «ئیران»، قه وڵ شه رەفی دان
 ته ره فه ین ئه علان، بئی ته ره فی دان
 له م به ینا «ئیران»، مه حقووز بوو له جهنگ
 مینای سیاست، خوه ی نه دا له سه نگ
 وا بی سیاست، که س نه وی وه که س
 مه حبووسین له حەبس، کریان مه ره خه س
 هه ر سئی ده وڵه ته، په ئی یان دا له بان
 وه شاه نه مینئی، ئیتر «ره زاخان»
 به عه قل و ته دبیر، وه فه راسه ت یان
 بووده نی نه قس و بو سیاست یان
 هه ر سئی ده وڵه ته، بو یان دانیایا
 «پروس» و «ئهمریکا» و «بریتانیا»
 له م سئی ده وڵه ته، هه ر کامیان خاسه
 ئیستخابی که، سه لاحت واسه
 زه رووره ده ستور، مه خفی بخوینی
 نه قده ن له ئیران، ناوی بمینئی
 «په زاخان» وتی، وه بئی چوون و چه ن
 به په زا و په غبه ت، نه چم وه «له نده ن»

ده‌ستووریان دا وه، جېرنالئی ئینگلیس
 به‌عه‌کس «له‌نده‌ن»، به‌ردن وه «مووریس»
 له‌و جه‌زیره‌ی سه‌خت، خار خه‌ته‌رناک
 تۆشه‌ی وه‌ته‌نی، بی وه مشتئ خاک
 هه‌ر شه‌و تا به‌ پۆ، هه‌ر پۆ تا وه شه‌و
 وه په‌ژاره‌وه، بی خوه‌راک و خه‌و
 هه‌ر پۆ تا وه شه‌و هه‌ر شه‌و تا به‌ پۆ
 داد مه‌که‌رد مه‌وات: هه‌ی ئی‌رانم پۆ
 گۆشه‌ وه‌ گۆشه‌، ناگر به‌ده‌بختی
 خسته‌ مه‌ترسی، «ئی‌ران» وه سه‌ختی
 شای تازه‌ جلووس، نه‌ر چی جه‌وان بی
 گگیر سمسایه‌ت، دئو ده‌مان بی
 جادوان وه جه‌خت، وا جادوو که‌ردن
 برا په‌ی برا، وه عه‌دوو که‌ردن
 هه‌ر سئ ده‌وله‌ته‌، له‌ «ئی‌ران» مه‌ندن
 توخم سیاسه‌ت، خاس خوه‌یان شه‌ندن
 ته‌مام سه‌رداران، «ئی‌ران» سه‌رتاسه‌ر
 گشت غه‌نی که‌ردن، وه قه‌ند و شه‌که‌ر
 وا شیرازه‌ی کار، «ئی‌ران» له‌ ده‌س چوو
 که‌س بی وه‌ ناکه‌س، ناکه‌س وه‌ که‌س بوو
 سڤ سمسایه‌ت، ئاشکار که‌ردن
 خائنائیش ده‌ست، شه‌ر به‌ر ئاوه‌ردن
 گرۆی به‌دکاران، وه به‌دی بازدا
 وه شه‌خسی ده‌ستور، خه‌لع سه‌ریازدا

شه‌خسی وه خه‌یال، یه‌خته‌رمه و تهنه‌نگ
 رۆژ له نزامی، که‌رد وه شه‌وه‌زه‌نگ
 نزامی و سه‌ریاز، گشت ده‌روه‌ده‌ر بین
 بی سپه‌ه‌بود و بی سه‌رله‌شکه‌ر بین
 سه‌رق نه‌ما له به‌ین ئه‌فراد و ئه‌فسه‌ر
 پاشیان په‌شیو بین، بی وه چاره‌سه‌ر
 سه‌ریاز له تهنگی گشت له سه‌ول گیان
 برهنه‌وی ئه‌دا یه‌کی وه دوو نان
 کار به‌دکاران، یاوا ئه‌یتها
 «ئیران» به‌رد وه بان، پرد په‌رتگا
 پادشای جه‌وان، ئاگا بی له کار
 دی «ئیران» یه‌که‌سه‌ر، بووکه شه‌وی تار
 که‌فته پای چاره‌ی، بورهان و ده‌لیل
 به‌هه‌م‌پرای جه‌ن‌که‌س، ئیرانی ئه‌سیل
 هه‌ر رۆکمیسوون، چاره‌بی و ته‌دبیر
 «فروغی» که‌ردن، وه نوخوست وه‌زیر
 له پیشه‌ی مه‌جلس «فروغی» چون شیر
 مه‌ترج که‌رد سوچه‌ت بی په‌رواو دلیر
 وات: موته‌فقین، به‌رخیلای قسه‌وَل
 له «ئیران» ژه‌ندن، ئه‌وه‌ن ساز و ده‌وَل
 وه‌ته‌ن خوای شه‌ریف، له په‌رده‌ی غه‌فله‌ت
 ده‌ره‌اتن وتیان، وه هه‌ر سی ده‌وله‌ت
 موّرو مه‌ده‌ره‌کی، بی ته‌ره‌فیتان
 ئه‌و قسه‌وَل و ئه‌قرار، با شه‌ره‌فیتان

يەك يەك چون دانه، گوم له گۆش كەردن
 وەقر و قەدر و قەوڵ، فەرامۆش كەردن
 تاكەى له «ئيران»، تاخت و تاز ئەكەن؟
 درگای بەد بۆكەس، ناكەس واز ئەكەن
 «ئەمریکا» و «ئینگلیس»، يەكەيە وەردن
 جەواب موستەشار، تزاری كەردن
 «قەوام» وە دەستور، شاشى وە «مەسكۆ»
 تەلەگەل «پرووسا»، بكەگفت و گۆ
 قەرار داد نەفت، بەستن وە مەجهوول
 وەلى مەجلىسەين، نەكەردن قەبوول
 «ئىستالين» ئەعلان، تەهديد ئامیزى
 كەرد وە حەزارەت، شەزارەت خیزى
 واتش: وە ئەروا، قەور «لنين» قەسەم
 وە پەيشەوايان، پاك ديسن قەسەم
 نەرنەخەفین، ئىهەراو جەنجال
 ئيران پاك نەكەن، لەگەرد ئەشغال
 «شەورەوى» بى سەور، بى شەور و تەدبیر
 حازرە بۆهەر، قەزا و دار و گیر
 «قەوام» بە دڵ شاد، ئاما وە «ئيران»
 موژدەى نەجات دا، وە باش دليران
 ئەوكاتە «قەوام»، موژدە ئاوەردش
 سياست و ابى، ئىستەفا كەردش
 شەخسێ فەهמידەى، نوتاق فازل
 بە ناو «موسەدق» غەيوور و عاقل

بۆ نەجات «ئىران»، ھەر وہ پەلە پەل
 شکایەتى کرد، وہ «بە پەلەلەل»
 لایحە و مەدرەك، بورھان و دەلیل
 نەلام كەرد فەورى، «روزولت» و «چرچیل»
 چەنى «ئىستالین»، ھەر سى بى قوسور
 «ئىران» تەخلىه، بکەن وہ زەرور
 حەیفە بشکىنن، حەلقەى شەرەفەین
 «ئىران» بى وہ پىل، بەین تەرەفەین
 مەنمور سیاسى، بخوینن وہ زوو
 «ئىران» خالى کەین، لە ھەر ئارەزوو
 «موسەدق»^(١) زانای، ئاگا و پۆشن بىر
 نەفتى مللى کرد وہ شەور و تەدبىر
 شووم و شەرەریان، بىرپا بىگانه
 «ئىران» یان جى ھىشت، لە دواى وىرانە
 بەند ئىنھىسار، خارجى لە نەفت
 بىرپا و پارە بوو لە دەسیان داکەفت
 ئاگر بەدبەختى، بەربوو بە ولات
 «ئازەربایجان»، بوى بۆسوى ئەھات
 ئاتەش سووزان، «ئازەربایجان»
 سۆزنا بە سۆز، دل و جەرگ و گیان
 دووکەلى خاتەر، شەھەشا تەنگ كەرد
 مودبەرانە ویش، ئىرادەى جەنگ كەرد

فەرمان دا فەورى، ۋە فەرماندەھان
 گشت ئامادە بىن، ۋەك پىل دەمان
 درىكالە شەپپور، ئەفسەران ۋە پىش
 پىش ۋە پىش مەچيان، ھەركەس پەرى وىش
 تۆپ و تۆپخانە، موھىمات جەنگ
 ۋە فەرمان «شا»، بەردن بى درنگ
 شا بەرگ جەنگى، وىش لەبەر پۆشا
 سىپا موچەھەز، جۆشا ۋە خروشا
 ئەفسەران بەكسەر، چون ئاگر پارە
 دەس دان ۋە سىلاح، تۆپ ۋە تەيارە
 لە شىمال غەرب، سەر بەر ئاۋەردن
 «ئازەربايجان»، ئىپحاتە كەردن
 ئە فەرمان چون شىر، ۋە گيان فداىى
 قەتە كەردن ئاھەنگ، ساز جوداىى
 ئارامش بەخشان، ۋە شار «تەبرىز»
 خىستىيانۆ ئاغوش، «ئىران» عەزىز
 كەمى بوو لە باس، جەنگ جەھانى
 ئەلەت نە ئەۋەل، بەل جەنگ سانى
 لەم دار و گىرا، سەردارىش بەر بوو
 ۋەلى پىشتەى كار، لە دەسى دەر چوو
 زندان و پىرى ۋە سەختى پۆزگار
 تەۋانا ۋە ھىزىيان لى سەند بە بەكجار
 سەردارى لايەق، باش ۋە دىل ۋە زوو
 نىشانەى مەردى، ۋە غىرەتى ھۆزوو

پوسم ناسا خوهی، له وهخت کارزار
 دونیا له دوژمن، مه‌کرد تم و تار
 توفان سپاش، وه همر لا مه‌شند
 کاو و کو وینه‌ی، یه‌ک له بېخ مه‌کند
 ده‌سته‌ی تهنه‌نگېش، مه‌شیان وه سه‌نگر
 په‌ی سه‌د کافی بی، ته‌نیا یه‌ک نه‌فر
 چابک سه‌واران، داو دیده و توندپرو
 پو له دوژمنان، مه‌کردن وه شه‌و
 له‌شکر مه‌وج مه‌دا، چون دریای جه‌یخوون
 به‌رق ناسا له خه‌سم، مه‌دا شه‌بیخوون^(۱)
 نومیده‌وارم، که وا گه‌لی کورد
 به‌سه‌رهات سه‌ردار، بخوینن به ورد
 نه‌رچی کاریکی بچوک و ورده
 به‌لام میژوویه‌ک بوگه‌لی کورده
 تا بو چاره‌ی دهره‌د، دهرمان بسازن
 له ریسی خه‌باتا، خو‌یان نه‌بازن

۱- «په‌زاشاه‌که زانی به زور ناتوانی هیژی کوردان بشکینتی له سیاستی زهر و ترویر «حیله» که‌لکی وهر گرت وه هندی له‌سه‌رانی عه‌شایه‌ری فریو دا وه‌پاشان به‌هاوکاری نه‌وان هیژشی کرده سهر پیشمه‌رگه‌کانی کورد وه‌پاش سئ شه‌وو سئ پروژگوله‌بارانی شاری «پروانسه‌ر» «په‌ردار په‌شیده» پاشه‌کشی کرد بو خاکی «عیراق» وه پروژنامه‌چی «وطن» له لایه‌ن «ئیران» به‌بو نه‌ی تم زال بوونه‌وه به‌سهر هیژی کوردان‌دا له ژیر سهر دپری «سرود فاتحانه» له ژماره‌ی ۲۵ حووتی ۱۳۰۲ی هه‌تاوی نووسیویه:

ساقی بیار باده مطرب بزنجانه
 اردوی لشکر غرب بانظام کامل
 کامروز روز عیش است بی‌عذر و بهانه
 برگشته از «روانسر» منصور و فاتحانه

مەرسیە ی مامۆستا «شیخ محمّد سعید نقشبندی» بۆکوچی
دواوی «میرزا ئەحمەدی داواشی»

کاکى عەزىزم، کاکە ئەحمەد گيانا
شاعیر ئەدیب، دانای پەر عرفان
نوکتەزانی پوژ، فەردی زەمانە
محبوب القلوب خویش و بیگانه
بولبولی باغی، عیشقی حەقیقی
وەسفی ناکرێ، نەبوو پەرفیقی
خودای لێ بازی بی، تەسکینی دلان
لە هەر مەجلسی گولچینی گولان
بەزله گۆی دەهرو، تەپاز گوftar
خودا بیه‌خشی یەزدانی ستار
پەحمەتی لێ بی، کوچی دواپی کرد
یەقین بزانه، پەزای خودای برد
پوژی سی‌ویەکی، برجی شەشەم بوو
سالی پەنجاونۆ لە دنیا دەرچوو
خودای لە گەل بی، ئیمانی پاکی
نووری پەنڤەت و کرداری چاکی
بەلکوو لە سایە، فەخری کائینات
ئیمەج هەر وەها، بگرین پرسی نەجات
تا پوژی لەقاي، مەحبوبی پەحمان
لە شەراره‌ی گەرم، عەزاب یەزدان

لە بۆ وابەستە و فەرزەندان ئەو

داوای خوێش بەختی ئەکەم پۆژو شەو

پێگەی پاسبی دین وە گیان و وە دڵ

بێخە تا بگرن تا ئاخەر مەنزڵ

تا پۆحی پاکسی، پازی بێ لێ تان

نەکوو دڵ تەنگ و ئازورده پێ تان

ئێمە دڵ خەستە، دواي کۆچی یاران

تەنهای بێ پەفیق، غەم وە کوو باران

هەرتاوی، تاوی، توفانی دەکا

مال و کاشانە دڵ فانی دەکا

پۆژی لە پۆژان، کاتی لە زەمان

دیت کە وا ئەجەل، پەي دەریافتمان

گەلای بەرگمان، وا لە دار کنا

هەستی و ئەختیار، لە دەسمان سنیا

پۆژی کە تەنها عەمەل حەساو

ژن، مەنال و پوول فەرەدە لاو

یا خودا باران پەحمەتی باری^(١)

وە سەر مەزرەعی، ئومەت دا باری^(٢)

«سەعید» نەگەران مەبە لە کۆچی

نازانی پۆحی کە شادە بۆچی؟

★ ★ ★

٥٩/٧/٢ ی هەتاوی شەوی هەینی «مراوا»

مەرسيه‌ي مامۇستا سەييد «موحه‌ممەد^(۱) تاهر سەييد زاده‌ي
هاشمي» بۆكۆچى داوايى «ميرزا ئەحمەدى داواشى»

دور شەھوار بى دور شەھوار بى
«ئەحمەد» خەزانەي دور شەھوار بى
نە نە، ويش وينەي بەحر زوخار بى
سەد خەزانەي دور تيشدا ديار بى
چەنى بوانوش دانەي لال شناس
ئەو ويش هور مەدا دانەي بى قەياس
نە دەرياي قولزم سينەي ساف ويش
بە غەواس زەين پاك پاك ئەنديش
بەرماوهرد قەتار دانەي بى قسور
درخشان وينەي شۆلەي شەمس پور
دريغ ئەو ئوستاد داناي سوخەن سەنجا
ئەو نادەري دەور كيميائى كۆي گەنج
جا دار وە حق «خاناي خاس خەيال
كەلامش بازار «شەفيح» كەرد بەتال
كەي «ئەلماس» چون ئەو سوخەن پەرداز بى؟
كەي «وہلەد» چون ئەو شەكەرين پاز بى؟

۱- مامۇستا سەييد تاهري هاشمي مامۇستاي ثابتي و زاناي بە ناوبانگ هونەر و ئەدىب و ميژوو زان خەلکى گوندی «دەولەت ئاواي» پروانەر يەككى لە ھاودەلانی نزیک و خورشەويستی «ميرزا ئەحمەدى داواشى» بروە کە زور جار نامەيان بە شيعر بۆ يەكتر گۆرپودەتەو.

«تورکه میر» شاکر مهرته‌وخانه‌ش بی
 «حیدر» فدای تبع‌نوستادانه‌ش بی
 «شاکه» جه‌واته‌ش خار‌خاموش بی
 «مهنسورخان» پهریش‌حلقه‌نه‌گوش بی
 واتهی شیریش‌شورمه‌وست نه‌دل
 مهر‌واتهی‌نوستاد «بی‌ساران» مه‌نزل
 به‌جایی‌نه‌رشم‌په‌یش‌بو‌په‌روانه
 نمک‌سند جه‌شیعر «وه‌لی‌دیوانه»
 به‌یتش «مه‌وله‌وی» وه‌ش‌ده‌ماخ‌مه‌کرد
 بولبول‌شه‌یدا و شیت‌داخی‌داخ‌مه‌کرد
 که‌لامش‌نه‌ه‌وج‌زیبایی و خووبی
 ویرد‌نه‌پایه و مایه‌ی «یه‌عقوبی»
 به‌راستی «قادر» به‌سته‌ی‌سیدش بی
 «یوسف» که‌مانگه‌ش «سه‌یدی» سه‌بخش بی
 تا‌ماما‌به‌نوتق‌به‌و‌شیرین‌باسی
 سه‌نگ‌مه‌دا وه‌قال «خالوی‌کوماسی»
 «قادی» ته‌ریق «تالهبان» مه‌شرب
 کرده‌وه‌شهریف «شافعی» مه‌زه‌ب
 مورید‌ده‌رمال «غوث‌الاعظم» بی
 چوبی‌سینه‌ساف‌نه‌و‌ینه‌که‌م بی
 ناخ‌چهند‌جار‌جه‌ویرنه‌و‌حیران‌م‌ندم
 ماشالله‌وه‌زه‌ین‌حافزه‌ش‌وه‌ندم
 چون‌شنوی‌به‌هشت‌تا‌مه‌یاوا‌پیم
 مه‌وستم‌نه‌و‌توف‌نه‌وجوانی‌ویم

ماوەردش ئەو ویر پەردە وە پەردە
 وادە ی سالاڤ و عومر و یەردە
 ناخ چەند جار جە ویر ئەو حەیران مەندم
 ماشاڵلە وە زەین حافزەش وەندم
 دەك شادیش جە حەق لایەزالی بۆ
 مەر تەبەش جە نۆ هەرسات عالی بۆ

٢

مایدەم تەباھەن مایدەم تەباھەن
 کەریم مەزانی مایدەم تەباھەن
 پروم وینە ی دەفتەر کەردەم سیاھەن
 مووم سفید جە هەول مەترسی پراھەن
 پیری و زویری کەردەو ناکەردە
 بار تاوانان جە حەد و یەردە
 وە سەمین ئازاو شەرمەساری ویم
 بە لوتفە کە ی ویت بۆ نەگیرە لیم
 تا بارۆ وە یاد هام فەرد فەردم
 هۆر دۆ جە قاپیت نالە ی نەبەردم
 یا دانای داوەر یا حەیی سەمەد
 جە ئەزەل عالم بیت بە واتە ی «ئەحمەد»
 چەند هەزار سال پیش جە خەلق ئەروا
 جە خەلق ئەجاد دۆنیاو مافیها

مه زانات (نه حمده) چهند بهيت مه سهنجو
 جه كي مه بو شاد جه كي مه پنهنجو
 مه زانات ژمار قافيه و فەردش
 تاو کوورهی دل هه ناسه ی سەردش
 هەر بهو عیلم ویت یا دانای غه فوور
 کهرم کهر وه مه یل بویه ره جه قوسوور
 ناخر وه ئیخلاص نام توش به ردهن
 چهند جار وه قاپیت مونا جات که ردهن
 وه سف حه بییت وه ندهن په ی یاران
 شاد که ردهن ده روون جه رگه ی خه مباران
 ئیسم دۆسانت ئاوه ردهن وه یاد
 ئه سرینش واران که رده نش فەریاد
 خوسووس به ردهن نام سلطان الرجال
 شاباز لاهوت «غوٹ» «به غداد» مال
 جه باده ی ته وحید سه رمه ست مه دهوش
 شاهان سه ر په نا قطب په ف دوش
 گدایان هاو ده م سولتانان قاهر
 بهو عبدالجبار «شیخ عبدالقادر»
 یا په ب تو به حق شیوه ی پاک نهو
 بو جه عشق ویت سینه ی چاک نهو
 بهو شوله ی نهوار شوخی شیوه ی نهو
 بهو گرد نهولیا په ریش لیوه ی نهو
 بهو حهلقه ی ته دریس به حس و فتوای نهو
 بهو زکرو ته وحید جلوه و جه لای نهو

با لوتفت چەنیش لایەزالی بو
 پو جە پو فێشتەر پایەش عالی بو
 بوو یەر جە «ئەحمەد» ئەحمەدەن نامش
 چون شیرین شیعرەن تال مەکەر کامش

٣

«ئەحمەد» داخ و دەرد «ئەحمەد» داخ و دەرد
 مەرگت پەیی دۆسان بی وە داخ و دەرد
 هێجرانت نە تەرح توف هەوای سەرد
 پەونەقش نە پرووی نو گولالان بەرد
 فەسل نو پاییز وادەیی مەینە وەخت
 دووریت شەند نە دل یاران زام سەخت
 پایان دای وە پەسم شادی و شورو شەوق
 داخ پەیی تو سەدجار وە گەردەنم تەوق
 کئی بلاونو دلیران کورد
 زەڕین ڕکابان ساحیب دەست بورد
 کئی واچو تاریف موشکین کلانان
 سەرتا پایی عەیب بو عەنەبەر نافان
 کئی هۆر دو وە سۆز وادەیی موناجات
 وە قایی پەفیع خوداوەند حاجات
 کئی وانو مەدیح «فخرالمڕسلین»
 مەحبوب لا ریب «رَبِّ الْعَالَمِین»

هه نی کئی به رو چهنی جه زبه و حال
 لاله وه ده رگای «غوٹ» به غداد مال
 به پاس هه «میرزای دوو فروشه کم»
 «نیای بار خه ویت نه دوشه کم»^(۱)
 تو نه خاو خوش من مه دهوشه کم
 تو ته سلیم نوش من زار نوشه کم
 وه ئایر دووریت دل پر جو شه کم
 گانه زایه له وگا خاموشه کم
 چون نه مه یوده نگ تو نه گوشه کم
 وه باتن په ریت سیاپوشه کم
 نومیده ن وه سهوت ناله و سوز عشق
 وه پرتاو تیر جگر دوز عشق
 وه گدای هستی جه کف داده عشق
 وه مه ست بی خود نه شه و باده ی عشق
 وه شوله ی نه نوار زولمهت زدای عشق
 وه شادی دایم مه ینت نه نای عشق
 وه واده ی سو بجه دم کزه ی لهرز عشق
 وه وهخت ئیوار ناله ی بهرز عشق
 وه سر وه ی نسیم بو عه نهر عشق
 وه هارزه واران پرته ئسیر عشق
 لوتف حق چهنیت لایه زالی بو
 پایت نه مه جلس پاکان عالی بو

۱- نه م سرعه ی له شیعه کانی «میرزا نه حمه دی داواشی» هیناوه.

بەشی ئە مەرسیەیی مامۆستا «مەحی الدین صالحی» بۆ کوچی داویی
«میرزائە حمەدی داواشی»

میرزام خامۆشەن، میرزام خامۆشەن
خامۆشیش جە نوێش نوێمالی نوێشەن
وجوودم جە جوێش دووریش بێ ھۆشەن
ئەدیبان پەریش کۆل سیاپۆشەن
ماتەم پەخش بێن وە دەشت و دەردا
خاک کەردەن وە سەر کۆ ھەردو بەردا
چەشمە و کۆساران قەلاخی کەردەن
چەمان پەر ئەسڕین دلان پەردەردەن
باغان بێ پەونەق گولان پەنگ زەردەن
گەلاپیزانەن چون توێشان مەردەن
بولبول جە گولشەن شیوەنش سەردا
بەپەزا پەشیو وە پرووی کەمەردا
حەفتاد سال خزمەت وە مەردوم کەردی
مەدال جە مەیدان شاعیران بەردی
ئامیرزا پوخت وە جەننەت شاد بو
نوێمالیت وە پەحم خودا ئاباد بو
مەحفووز بای جە سای خودای ئەکبەردا
شاد بای وە شادی رای پەیفەمبەردا
«میرزا» مانگ میھر سال پەنجاو نو
ھەزارو سێ سەد لوا وە گەلکۆ

به شئی له مهر سیه ی «موحه مه د عه لی»^(۱) سولتانی
 بو کوچی دواپی «میرزا نه حمه دی داواشی»

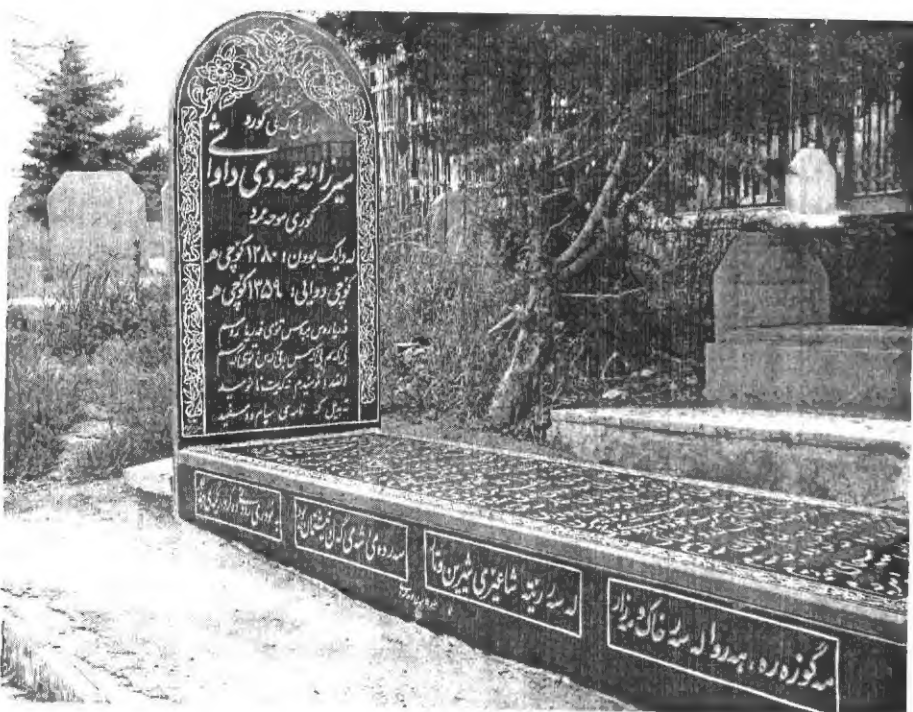
چه نی ته بیعت خه زانش که رده ن
 ته شریف وه سه رای خاموشان به رده ن
 نه نجومه ن نارای تاله بان ته ریق
 شووریده ی شهیدا مرید سدیق
 باش ئوستای چه مهر قه دیم سهرداران
 مهرهم پهری زام خاتر پر خاران
 چهن دین دانه و دوپ مه گنونت سوفته ن
 نه سینه ی سهردت چهن د راز نه هوفته ن
 پیر نه شئی جام حه قیقه ت تو بیت
 مرید سادق ته ریقته ت تو بیت
 سه نگ سه بووری دلّی گوس که فته م
 نه پای سه نگ سهرد وه نارام خه فته م
 نه مه یووم نه دلّ تو بلاونو
 وه نه زم چه مهر سه نگ بتاونو
 ئیتر گول روخان وه بو نه ی کیوه
 وه شهوق گوفتار کی ببان لیوه

۱- «موحه مه د عه لی سولتانی» کوری «موحه مه د تاهیر به گک» وه به کئی له نووسهران و نه دیانی گه لی کورده که له «حه دیقه ی سولتانی» دا به شئی له ژبان نامه و چهن شیعی له شیعه کانی «میرزا نه حمه دی داواشی» له چاپ داوه وه مهر وه هاله سالی ۱۳۵۹ یادنامه به کی بو کوچی دواپی هونه نووسیوه. دوسایه تی و عیلاقه ی زوری له گدل شاعیردا بووه وه ئیشتاش ماموستای زانستگای «تارانه».

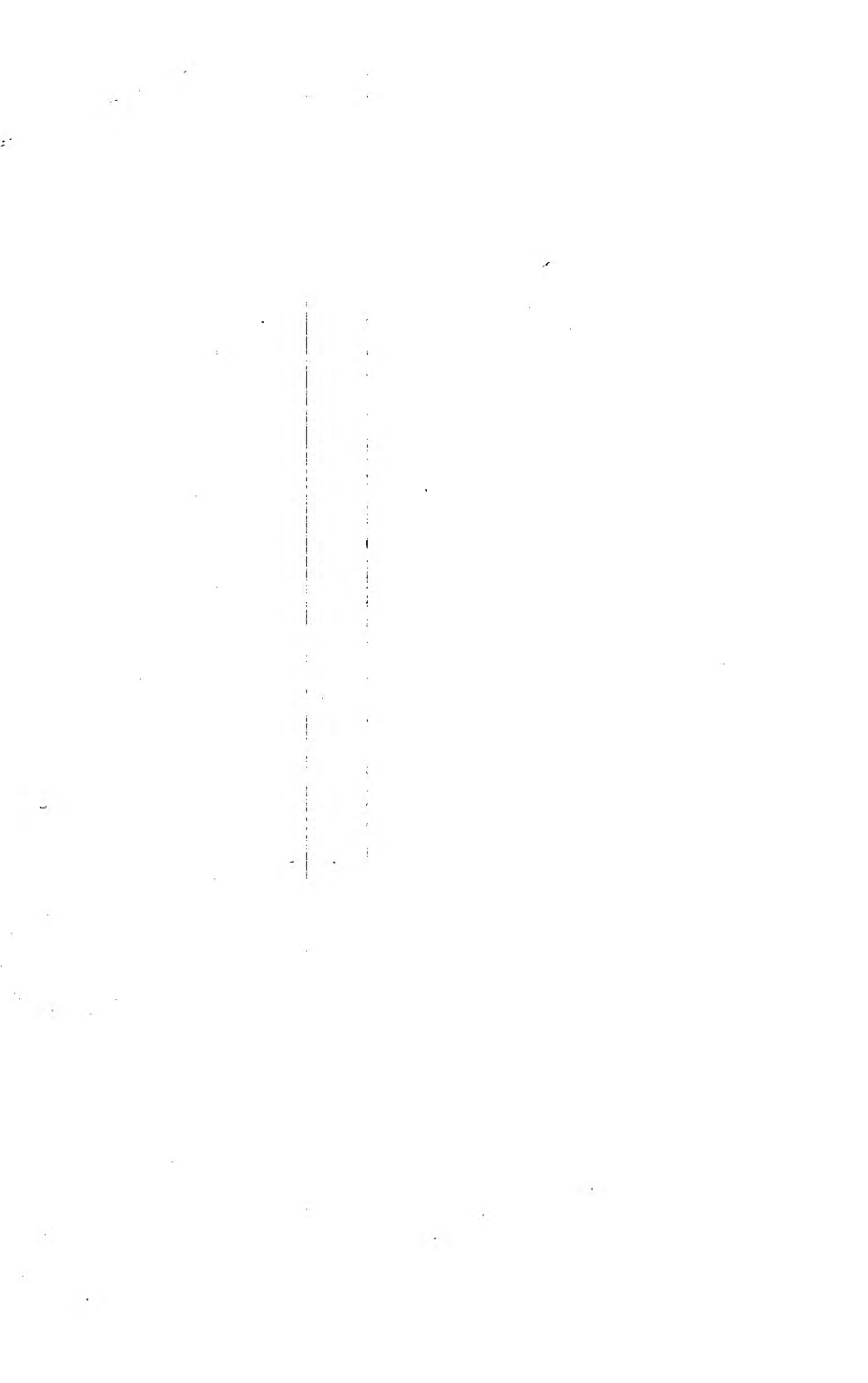
تا سادات ماما چون هزاره‌ی مه‌ست
 مه‌عشووقه فهوره‌ن ویش مه‌دا له ده‌ست
 تبع بوله‌ندت بوله‌ندت‌ره له «قاف»
 له‌حن په‌وانت چون مانگه شه‌و ساف
 سازیزا جه دووریت دیده پره‌وونم
 وه نه‌فلاک یساوان کزه‌ی ده‌روونم
 سازاران وه شیمر تو مه‌ویان شیرین
 سه‌رداران وه نه‌زم تو مه‌ویان رووئین
 نیسته سه‌ر نیای تو وه سه‌نگ سه‌رد
 کم شهرتان ده‌رتوشان نه‌ یاد به‌رد
 نه‌مه‌ردی میرزام مه‌ستی زان جامت
 سه‌بتن نه‌ ده‌فته‌ر نه‌دیوان نامت
 یساره‌ب به‌ خاتر «نه‌حمده موختار»
 وه حقه پاسی نه‌سحاب و نه‌نثار
 بویه‌ر جه گونای «داواشی نه‌حمده»
 جه‌شرش که‌رچه‌نی دوس «موحه‌مه‌ده»

کرماشان ۱۳۵۹ هه‌تاوی

گلکوړ مه‌زاری خوالیخوش بوو «میرزا نه حمه‌دی داواشی» له مه‌قبرستانی «اویس القرن»

به شی له وه سیه ت نامه ی خوالی خوشبو و
«میرزا نه حمه دی داواشی»

ته حیانه ن نازیز ته گهر من مردم
ته مجازه و ده مندا شوخ نازارم
وه چه سره ته وه نو نه سامه ی نو م
دهم بنیه ر وه بان گلکوی تازه که م
ته رچی بی سووین له ی سر وه خته دا
وه لی بۆ به یاد ویه رده ی وه رین
بهل قه تری نه سرت بگتو وه رووی خاک
چه و ده م پی مه لیه م زامان خه ستم
به وینه ی نه نفاس «مه سیجای مه ریم»

کیان چه رای توغرای زلفت سپه ردم
ته شریف بار وه پای سه نگ مه زارم
په نجه ت بماله وه خاک گلکوم
واچه مه ی شه هید تیر نازه که م
زاری که ی وه بان خسار سه خته دا
ته چه مان مه ست بریزه ته سرین
وه چه سره ته وه خاک که رو نمناک
وه گلکۆ وه وه مه گتو وه چه ستم
ته حیا م مه که رو قه تری نه سر چه م